JANE AUSTEN

EMMA

Çeviri: NİHAL YEĞİNOBALI

Emma, Jane Austen

1. basım: 2007
6. basım: Aralık 2013, İstanbul
E-kitap 1. sürüm Ocak 2014, İstanbul
Aralık 2013 tarihli 6. basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Yayına hazırlayan: Pınar Savaş

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

ISBN 9789750720734

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

JANE AUSTEN
EMMA

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
Nihal Yeğinobalı

Jane Austen'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Aşk ve Gurur, 2007
Mansfield Park, 2008

JANE AUSTEN, 1775'te Ingiltere'de, Steventon'ın Hampshire kasabasında doğdu. Reading'deki Manastır Okulu'na gönderilen Jane, daha sonra eğitimini evde sürdürdü. Günün toplumsal ve siyasal olaylarından uzak, sıradan bir yaşam sürdü. Romanlarında işlediği yerler, karakterler ve konular, çevresindeki küçük toprak sahipleri ve taşralı din adamlarına özgü, köyden, komşulardan, taşra yaşamından oluşan bu dünyadan alınmaydı. Austen'ın ilk romanı *Sağduyu ve Duyarlık* 1811'de yayımlandı. Bunu 1813'te *Aşk ve Gurur*, 1814'te *Mansfield Park*, 1815'te *Emma*, ölümünden sonra 1817'de *Northanger Manastırı* izledi. Austen, 1817'de sağlığı iyice bozulduğu için son yapıtı *Sanditon*'u yarım bırakmak zorunda kaldı. 18 Temmuz 1817'de öldü ve Winchester Katedrali mezarlığına gömüldü.

NİHAL YEĞİNOBALI, 1927'de Manisa'da doğdu. Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra New York Eyalet Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi gördü. *Genç Kızlar* adlı ilk romanını, Vincent Ewing adını verdiği sözde Amerikalı bir yazarın imzasıyla yayımladı 1950'de yayımlanan bu kitap, bir çeviri roman kandırmacasıyla yıllarca yeni basımlar yaptı, hâlâ da yapmaktadır. Ardından *Sitem, Mazi Kalbimde Bir Yaradır, Belki Defne, Gazel* adlı romanları ve *Cumhuriyet Çocuğu* adlı anı kitabını yayımladı. Yeğinobalı, çok sayıda yazarın klasik ve çağdaş yapıtlarını dilimize kazandırdı.

Birinci bölüm

Emma Woodhouse, güzel, zeki, varlıklı bir kızdı. Rahat bir evi, iyimser bir yaradılışı vardı. Böylece, dünyanın en büyük nimetlerine sahip sayılırdı; ömrünün şu ilk yirmi yılında pek az sıkıntı, üzüntü çekmişti.

Sağlıklı, yumuşak huylu bir babanın iki kızının küçüğüydü. Ablasının evlenmesi üzerine, pek genç yaşta evin hanımı olup çıkmıştı. Küçük yaşta yitirdiği annesinin şefkatini ancak hayal meyal anımsıyordu. Gelgelelim son derece kusursuz bir kadın olan mürebbiyesi, şefkat bakımından gerçek bir anayı ona pek aratmamıştı.

Mürebbiye Miss Taylor, Woodhouse ailesine gireli tam on altı yıl oluyordu. Artık mürebbiyeden çok, bir dost olup çıkmıştı. Evin kızlarının ikisini de pek severdi. Emma'ya daha düşkündü. Emma ile Miss Taylor arasındaki yakınlık bir kardeş yakınlığıydı. Emma daha çocukken bile Miss Taylor'ın yumuşak huyu, ona çok baskı yapmasına engel olmuştu. Emma'nın mürebbiye isteyecek çağı geçmesinden sonraysa, tamamen birbirine çok bağlı iki arkadaş olarak kalmışlardı. Emma, Miss Taylor'ın görüşlerine son derece değer verir, gene de kendi bildiğini yapardı.

Aslında Emma'nın kusurları, gerektiğinden çok, kendi başına buyruk oluşu ve kendini biraz fazlaca beğenmesiydi. Bu kusurlar, yaşantısındaki sayısız zevklerin katıksızlığını tehlikeye atıyordu. Gelgelelim şu sırada genç kız bu tehlikelerin hiç ayırdında değildi ki, korkmak ya da durumunda bir kusur bulmak hiç mi hiç aklından geçmiyordu.

Bu arada, üzüntülü bir şey oldu. Ama bu, tatlı bir üzüntüydü. Emma'nın iç huzurunu kaçıracak türden bir olay da değildi: Miss Taylor evlendi. Emma acıyı ilk olarak Miss Taylor'ı yitirmek yoluyla tattı. Bu çok sevgili dostunun evlendiği gün Emma'nın yüzünde ilk olarak yaslı bir ifade görüldü: Nikâh töreni bitip gelin ve çağrılılar evlerine gidince, Emma'yla babası yalnız başlarına kaldılar ve bir üçüncü kişinin artık hiçbir zaman gelip onlara neşe vermeyeceğini bile bile öğle yemeğine oturdular. Yemekten sonra Mr. Woodhouse, her zamanki gibi arkasına yaslanarak uyuklamaya koyulunca, Emma için de oturup yaşamındaki eksikliği kara kara düşünmek dışında yapacak bir şey kalmadı.

Bu evlilik, arkadaşını her yönden mutlu kılacağa benziyordu. Miss Taylor'ın evlendiği adam, yani Mr. Weston bulunmaz derecede iyi karakterli, varlıklı ve çok sevimli, terbiyeli bir erkekti; yaşı da uygundu. Emma, Miss Taylor'ın bu adamla evlenmesini çok istemiş, aralarındaki bağı perçinlemeye çalışmıştı. Şimdi bu konuda pek büyük gönüllü davrandığını, kendi rahatından çok, arkadaşının mutluluğu için çırpındığını düşünerek avunmaya çalışıyordu ama bu, pek kolay bir iş değildi. Miss Taylor'ın eksikliği günün her saatinde kendini duyuruyordu. Eski günler Emma'nın aklından çıkmıyordu: on altı yıllık sevgi ve iyilik dolu anılar. Beş yaşından beri Miss Taylor onunla oynamış, ona ders vermişti. Ömrünü Emma'yı hoş tutup güzel vakit geçirtmeye, hastalıklarına bakıp iyileştirmeye adamıştı. Emma'nın mürebbiyesine karşı büyük bir gönül borcu vardı. Hele şu son yedi yılın anıları daha da tatlı, daha candandı. Çünkü Emma'nın ablası Isabella evlendikten sonra, mürebbiye ile kız baş başa kalınca, çok geçmeden eşit oluvermişler, aralarındaki bütün çekinceyi, resmiyeti kaldırmışlardı. Miss Taylor, Emma için az bulunur bir arkadaş olmuştu; zeki, bilgili, becerikli, sevecen ve tatlı dilli olduğu kadar, evin ve aile bireylerinin bütün gidişatını bilen, bütün evdekileri, hele Emma'yı pek çok seven bir arkadaş. Öyle bir dost ki, Emma ona aklına geleni, aklına geldiği anda söyleyebilirdi ve Miss Taylor onda hiçbir kusur bulamazdı.

Böyle birinin eksikliğine insan nasıl dayanır? Gerçi Miss Taylor'ın yeni evi onlardan ancak beş yüz metre uzaktaydı. Bu uzaklıkta oturan bir Mrs. Weston ile aynı evin içinde oturan bir Miss

Taylor arasında çok fark olduğunu Emma biliyordu. Doğanın verdiği ve ailesinin sağladığı tüm üstünlüklere karşın, Emma şu anda ruh ve kafa yönünden bir yalnızlık tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Çünkü babasını çok sevdiği halde hiçbir zaman bir arkadaş olarak göremezdi. Mr. Woodhouse ile ne ciddi ne de sudan bir biçimde arkadaşlık edip çene çalmasına olanak vardı.

Baba ile kız arasındaki kuşak farkının doğurduğu ayrımlar (ki Mr. Woodhouse üstelik bir hayli de geç evlenmişti) babanın sağlık durumu ve özel yaşantısı yüzünden büsbütün belirginleşmiş gibiydi. Eskiden beri ne kafaca ne de bedence çalışan, hareketsiz bir ömür süregelen Mr. Woodhouse, aslında yaşından çok daha ihtiyar bir adamdı. Gerçi arkadaş canlısı oluşu, iyi yüreği ve kibarlığı sayesinde herkesçe çok sevilirdi, ama insanı oyalayacak başkaca hiçbir yönü yoktu.

Emma'nın ablası da, evlenince pek uzağa gitmiş sayılmazdı. Onlardan ancak yirmi yirmi beş kilometre uzakta olan Londra'da oturuyordu. Gene de, ne olsa Emma'nın gündelik arkadaş gereksinimini giderecek durumda değildi. Demek ki, genç kız aylarca yalnızlık çekerek Noel'in gelmesini bekleyecekti. Ancak o zaman Isabella ile kocası ve çocukları Hartfield Konağı'na uzunca bir ziyaret yaparak konaktakilerin yalnızlığını gidereceklerdi.

Gerçi Hartfield geniş fidanlıkları ve çimlikleriyle başlı başına bir malikâneydi, köyün de dışındaydı ama gene de Highbury kasabasının bir parçası sayılırdı. Highbury hemen hemen bir kent denilecek kadar büyük bir kasabaydı. Burada oturanların arasında Emma'nın ayarı kızlar yoktu. Woodhouse ailesi kasabanın en ileri gelen ailelerindendi. Herkes onlara saygı gösterirdi. Birçok dostları vardı, çünkü babası herkesi hoş tutan bir adamdı, ama Miss Taylor'ın yerini tutacak kimsecikler yoktu. Evet, hazin bir değişiklikti bu! Emma düşündükçe tasalanıp aklına olmayacak şeyler getirmekten kendini alamıyordu. Ne var ki biraz sonra babası uyandığı zaman, ister istemez tasasını saklamak zorunda kaldı. Babasının ruhsal yönden desteğe ihtiyacı vardı. Sinirleri zayıf olduğu için çabucak üzüntüye kapılıverirdi. İnsanları sever, çevresinde her gün görmeye alışık olduklarından ayrılmaya dayanamaz, her türlü değişiklikten nefret ederdi. Bunun yanı sıra,

her zaman köklü değişiklikler getirdiği için evlenme konusu özellikle canını sıkardı. Aradan yedi yıl geçtiği halde Mr. Woodhouse, daha büyük kızının evlenmesine kendini alıştırmış değildi. Gerçi kız tamamen severek, çok iyi biriyle evlenmişti, gene de Mr. Woodhouse ondan ayrılmak zorunda kalmıştı. Başkalarının kendisinden başka türlü düşünüp hissedebileceklerini aklı hiç almazdı. Bu yüzden de şimdi bu evliliğin kendileri kadar Miss Taylor'ı da üzdüğüne, ömrünün sonuna kadar Hartfield'de kalsa, kendileri kadar Miss Taylor'ın da daha mutlu olacağına inanıyordu. Onun bu tür düşüncelerini dağıtmak için Emma bütün gün elinden geldiğince şen şakrak güldü, söyledi. Ama çay saati geldiği zaman babasının, gene tıpkı öğleüzeri sofra başında söylemiş olduğu sözleri yinelemesini önleyemedi:

"Zavallı Miss Taylor! Şu anda şuracıkta olabilseydi! Mr. Weston'ın onunla evlenmeyi aklına koyması ne kadar aksilik oldu."

"Ben hiç de böyle düşünmüyorum, babacığım. Haksız olduğunu sen de bal gibi bilirsin ya! Mr. Weston geçimli, kibar, olağanüstü bir adam. Miss Taylor gibi bir kadınla evlenmek hakkıydı. Miss Taylor'ın da ömrünü bizim çatımız altında geçirip benim kaprislerimle uğraşacağını ummazdın ya! Evlenip kendi evini bilmeyi o da isterdi, elbet."

"Kendi evi ne demek? İnsanın ille kendi evini bilmesi neden şart olsun, sanki? Bu ev onların evinden üç kat büyük. Sen de hiç kaprisli filan değilsin, evladım."

"Nasıl olsa biz durmadan onlara gideceğiz, onlar da hep bize gelecekler. Her zaman birlikte olacağız. Onlara ilk *bizim* gitmemiz gerek. Hiç gecikmeden gidip yeni evlileri kutlamalıyız."

"Ah, evladım, ben nasıl giderim onca yolu? Randalls Köşkü öyle uzak ki! Yolun yarısını bile yürüyemem ben."

"Yok, babacığım, yürümeyi nereden çıkardın? Faytonla gideriz elbet!"

"Fayton mu? Ama, James bu kadarcık yol için atları koşmak istemez ki! Hem sonra biz içerideyken zavallı atlar ne yapacak?"

"Elbette ki Mr. Weston'ın ahırında dinlenecekler, babacığım. Bunların hepsini konuşup kararlaştırdık. Daha dün gece Mr. Weston'la uzun uzun konuştuk. James'e gelince; inan bana, Randalls

Köşkü'ne gitmek ona hiçbir zaman yük sayılmaz, çünkü kızı orada hizmetçilik ediyor. Ben bizi Randalls'tan başka bir yere götürmek istemeyecek diye kaygıdayım, aslında. Bu da senin işin, babacığım. Çünkü James'in kızı Hannah'ya bu güzel yeri bulan sensin. Sen önerinceye kadar Hannah'yı kimse düşünmemişti. James sana öyle duacı ki!"

"Hannah aklıma geldiği için ben de mutluyum. Bir kez, zavallı James'i hoşnut etmek beni sevindirir. İkincisi, Hannah'nın çok iyi hizmet göreceğinden eminim, çünkü çok terbiyeli, tatlı dilli bir kız. Çok beğeniyorum. Her gördüğüm yerde, pek kibar, pek sevimli bir şekilde diz kırıp selam verir, hatırımı sorar. Bu odaya, senin dikiş nakışlarına yardım etmek için geldiği zaman dikkatimi çekmişti: Kapı tokmaklarını her zaman doğru yana çeviriyor, kapıları çarpmadan, usulcacık kapatıyor. Çok işe yarayacağından hiç kuşkum yok. Hem sonra, bu evden alışık olduğu birisiyle bir arada bulunmak, zavallı Miss Taylor için de avutucu bir şey olur. James, kızını görmek için Randalls'a gittiği zamanlar Miss Taylor ondan bizi sorup öğrenir. James de ona bizden haber götürür."

Emma bu iyimser düşüncelerin akışını hızlandırmak için elinden geleni yaptı. Akşam yemeğinden önce biraz da tavla oynamak yoluyla babasını adamakıllı avutabileceğini, tasalı konulara dokunulmadan uyku saatinin gelip çatacağını umuyordu. Bunun için tavla sehpasını çıkarıp kurduysa da, tam o sırada gelen bir ziyaretçi oyun oynamaya gerek bırakmadı.

Mr. Knightley, otuz yedi otuz sekiz yaşlarında, çok akıllı ve aklı başında bir adamdı. Yalnızca çok eski, çok candan bir aile dostu olmakla kalmıyor, Isabella'nın kocasının ağabeyi olduğu için akraba da sayılıyordu. Highbury kasabasının bir buçuk kilometre kadar dışındaki malikânesinde oturuyordu. Hartfield Konağı'na sık sık uğrar ve gelişi her seferinde ev halkını sevindirirdi. Hele bu gelişi Emma ile babasını büsbütün sevindirdi, çünkü Mr. Knightley, Londra'daki akrabalarının yanından geliyordu. Londra'da birkaç gün kalmış ve dönüşte kendi evine uğradıktan sonra, Brunswick Meydanı'ndaki akrabalarının iyi olduklarını haber vermek amacıyla Hartfield'e gelmişti.

Gelişi çok iyi bir rastlantı oldu ve Mr. Woodhouse'u bir hayli oyaladı. Mr. Knightley neşeli, açıksözlü bir erkek olduğu için Mr. Woodhouse'u da neşelendirdi ve "zavallı Isabella" ile çocukları üstüne sorduğu bütün sorulara iç rahatlatıcı yanıtlar verdi. Yanıt faslı bittikten sonra Mr. Woodhouse teşekküre geçti:

"Çok naziksiniz, Mr. Knightley, bu geç saatte gelip bizi görmek zahmetine katlandınız. Sizin evden buraya yürümek kim bilir nasıl yormuştur sizi."

"Hiç değil, beyefendi. Pek güzel bir gece, ay ışığı da var. Hava çok ılık. Öylesine ki, sizin şu kocaman ateşinizin başından biraz uzaklaşmak gereğini duyuyorum."

"Ama, ne de olsa hava rutubetli, yollar çamurludur. Umarım soğuk falan almamışsınızdır."

"Çamur mu dediniz? Şu ayakkabılarıma bakın lütfen. Toz bile yok."

"Şaşılacak şey, çünkü bizim buralara çok yağmur yağdı. Kahvaltı sırasında yarım saat boyunca öyle bir indirdi ki nikâhı geciktirsinler diye ısrar bile ettim."

"Ha sahi, sizleri kutlayamadım daha. İkinizin de bu işe bir bakıma nasıl üzüldüğünüzü bildiğim için hemen bu konuyu açmak istemedim. Ama her şey yolunda gitti ya, umarım? Nasıl oldu nikâh? En çok kim ağladı?"

"Ah, zavallı Miss Taylor! Çok içler acısı şey bu."

"İzin verirseniz zavallı Mr. ve Miss Woodhouse diyeyim, ama zavallı Miss Taylor demeye doğrusu dilim varmıyor. Emmacığım, bilirsin seni çok sever ve beğenirim, gene de, evlenip bağımsız olmak, evini bilmek başka şeydir. Hem sonra iki kişinin suyuna gitmeye alıştıktan sonra, tek kişinin suyuna gitmek daha kolay olsa gerek."

Emma, yarı şakayla, "Hele şu suyuna gidilen iki kişiden *biri* kaprisli, hınzır birisi olursa," diye gülümsedi. "Aklınızdan geçen düşüncenin gerçekte bu olduğunu bilmez değilim, Mr. Knightley. Babam burada olmasaydı bunu açık açık söylemekten de çekinmezdiniz."

Mr. Woodhouse, "Yazık ki çok doğru, kızım," diye şöyle bir göğüs geçirdi. "Korkarım ki çok zaman kaprislerime tutsak

olurum."

"Aman babacığım! Ben seni demek istememiştim ki! Mr. Knightley de hiç böyle bir şey düşünebilir mi? Böyle bir şey aklına bile gelmesin. Ben kendimden söz ediyordum. Mr. Knightley bana kusur bulmayı pek sever, takılmak için elbette, şakadan. Kendisiyle ben, eskiden beri birbirimizle açık konuşmasını severiz."

Aslında Mr. Knightley, Emma Woodhouse'ta kusur bulabilen pek az kimseden bir tanesi ve bu kusurları onun yüzüne karşı söyleyebilen tek kişiydi. Gerçi Emma kusurlarının böyle yüzüne çarpılmasından pek hoşlanmazdı. Hele babasının hiç mi hiç hoşlanmayacağını biliyordu. Çünkü Mr. Woodhouse kızında kusur görecek birinin varlığını düşünemezdi. Emma bu nedenle "takılmak" ve "şaka"dan dem vurmuştu. Mr. Knightley, "Benim onu asla pohpohlamadığımı Emma iyi bilir," dedi. "Ama söylediklerimle kimseye kusur bulmak istemedim. Durum çok basit: Aynı evde iki kişiyle geçinmektense tek bir kimseyle geçinmek elbet ki daha kolaydır. Bunun da Mrs. Weston için iyi bir şey olması doğaldır."

Emma konunun üstünde pek durmadı: "Nikâhı sordunuz, seve seve anlatayım, çünkü hepimiz pek yerinde davrandık. Herkes zamanında geldi, herkes çok güzel ve şıktı. Ne bir damla gözyaşı ne de asık bir yüz görebilirdiniz. Ne olacak, birbirimize pek yakınız. Nasılsa her gün görüşeceğiz."

Mr. Woodhouse, "Benim Emma'm pek metindir," diye mırıldandı. "Pek yüreklidir. Ama zavallı Miss Taylor'ın ayrılığı ona da zor geliyor. Miss Taylor'ı şu anda sandığından çok daha fazla arayacağını ben iyi biliyorum."

Emma ağlamakla gülmek arasında bocalayarak başını öte yana çevirdi.

Mr. Knightley, "Öyle bir arkadaşı Emma aramasın, olacak şey değil," diye görüşünü belirtti. "Emma'nın Miss Taylor'ı hemen unutabileceğini sansak Emma'yı bu denli sevmezdik. Gelgelelim bu evliliğin Miss Taylor için ne güzel bir şey olduğunu, bir an önce kendi evini bilip geleceğini güven altına almanın önemini kızınız çok iyi biliyor. Bu yüzden kendi üzüntüsünü unutup arkadaşı

hesabına seviniyor. Bu mutlu evliliğe Miss Taylor'ın bütün dostları sanırım sevineceklerdir."

Emma, "Benim sevincimin nedenlerinden bir tanesini unutuyorsunuz," diyerek araya karıştı. "Hem de öyle yabana atılmaz bir neden. Bu işin çöpçatanı da benim. Biliyorsunuz, daha dört yıl önce onları birbirlerine ilk uygun gören ben olmuştum. Sonunda böyle evlenişleri, benim görüşümün yerinde oluşunu kanıtlar. Oysa birçok kimse, Mr. Weston artık bir daha dünya evine girmez diyordu. İşte bu düşünceler ayrılık acısını biraz hafifletmeye yarıyor."

Mr. Knightley genç kıza bakarak başını salladı. Mr. Woodhouse ise sevecenlikle, "Ah yavrucuğum, bu çöpçatanlıktan artık vazgeçsen iyi olacak," diye söylendi. "Senin dediğin çıkıyor çünkü. Kuzum n'olur, bundan böyle hiç çöpçatanlık etme artık."

"Babacığım, kendi çöpümü dünyada çatmayacağıma sana söz verebilirim. Ama başkalarının çöpçatanlığını yapmaktan vazgeçmem. Çok eğlenceli bir şey bu. Hele böyle bir başarıdan sonra... Biliyorsun, herkes artık Mr. Weston bir daha evlenemez diyordu. Neymiş efendim, bunca yıldır dul yaşayan, rahatı pek yerinde görünen, kentteki işleriyle, buradaki dostlarıyla gününü gün eden, yedi dünyayla barışık, şen şakrak Mr. Weston... O mu yalnızlıktan korkacak, diyorlardı. Hadi canım sen de! O artık evlenmez bir daha, diyorlardı. Kimilerine sorarsanız, Mr. Weston ikinci defa evlenmeyeceğine, karısının ölüm döşeğinde yemin etmişmiş. Başkalarına göre de kendi oğluyla ilk karısının ailesi onun evlenmesine karşı geliyorlarmış. Yani kısacası, bu konuda herkes ciddi ciddi bir sürü saçmalıklar yumurtlayıp dururdu ama ben hiçbirine inanmazdım. Derken dört yıl kadar önce bir gün Miss Taylor'la ben kırlarda dolaşırken Mr. Weston'a rastladık. Az sonra yağmur çiselemeye başlayınca Mr. Weston öyle centilmence bir tavırla çiftçi Mitchell'ın evine koşup bir şemsiye alıp getirdi ki, ben hemen şıp diye kararımı verdim. Onların çöpünü hemen o gün çatıverdim. İş bu derece başarıyla sonuçlandıktan sonra çöpçatanlıktan ömür boyu vazgeçmemi nasıl isteyebilirsin, babacığım?"

Mr. Knightley, “Başarıdan ne kastettiğini hiç anlamıyorum, Emma,” dedi. “Başarı kazandım diyebilmek için insanın bir çaba göstermiş olması gerekir. Eğer şu son dört yılını, bu evlenmeyi gerçekleştirmek çabası içinde geçirmişsen bir diyeceğim yok. Tam iyi bir aile kızına yaraşır, ince, zarif bir uğraş doğrusu. Ama benim anladığıma göre senin çöpçatanlık dediğin şey, bir düş kurmaktan öte bir şey değil. Günün birinde aklına esmiş, Mr. Weston’la Miss Taylor evlenseler ne iyi olur, diye düşünmüşsün. Sonra da durup durup bu düşünceyi kendi kendine aklından geçirmişsin. Bu işte senin çaban, alınterin yok ki! Başarı sözünü ne hakla kullanabiliyorsun? Ne hak görüyorsun kendinde övünmek için? Bir tahminde bulundun, iyi bir rastlantı eseri tahminin doğru çıktı. *Bundan* başka bir şey denemez.”

“Peki, insanın tahmininin doğru çıkması ne büyük bir zevk, ne büyük bir zafer sevincidir, bilmez misiniz? Öyleyse acırım size. Hem sonra doğrusu ben sizi daha akıllı sanırdım. İnsanın tahminlerinin doğru çıkması ille rastlantı değildir. İşin içinde her zaman biraz görüş, seziş, anlayış payı vardır. O kadar hor gördüğünüz ‘başarı’ deyimine gelince; bunun da tam anlamıyla yersiz olduğunu sanmıyorum. Siz bana son dört yılı bu çöpçatanlığı gerçekleştirmeye adayıp adamadığımı sordunuz. Elbet ki böyle bir şey olamayacağı için de bu evlilikte bana hiç pay vermediniz. Oysa bu iki şıktan başka bir üçüncü şık daha var. Her şeyi yapmakla hiçbir şey yapmamak arası bir rol var. Eğer ben Mr. Weston’ın bizim eve sık sık gelmesine fırsat verip birçok ufak tefek durumu idare etmeseydim, belki de bu nikâh hiçbir zaman kıyılamayacaktı. Sanırım bizim Hartfield Konağı’nı, bunu anlayacak kadar yakından tanıyorsunuz.”

“Mr. Weston gibi içi neyse dışı o, özü sözü bir olan erkekler ve Miss Taylor gibi aklı başında, sağduyulu, olgun, özentisiz kadınlar, kendi hayatlarını kendileri pek güzel çekip çevirecek yetenektedirler. Araya karışmakla, onlara iyilik edeceğim derken kendine kötülük etmiş olursun.”

Mr. Woodhouse konuşulanların yalnızca birazını anlayarak, “Emmacığım kendini hiç düşünmez, başkalarına iyilik etmeye bayılır,” diye lafa karıştı. “Ama, yavrucuğum, gel sen bu çöpçatanlık

sevdasından gerçekten vazgeç. Durup dururken evlenmek çok yersiz bir şey. İnsanın çevresini, kurulu düzenini bozmaktan başka işe yaramaz.”

“Bir kerecik daha deneyeceğim, baba. Mr. Elton’ın da başını bağlamak gerek. Zavallı Mr. Elton! Sen onu ne çok seversin, baba. Elbet ona iyi bir kız bulmak istersin. Highbury’de ona uygun kimsecikler yok. Oysa adamcağız kilisemize papaz olarak geleli tam bir yıl oldu. Evini de öyle güzel dayayıp döşedi ki, bundan böyle bekâr kalması artık günah doğrusu. Bizimkilerin nikâhını kıyarken gözüme pek tasalı göründü. Sanki, biri benim için de bu işi yapsa der gibi bir duruşu vardı. Mr. Elton’ı doğrusu çok beğeniyorum. Ona iyilik etmek için de başka bir yol göremiyorum.”

Babası, “Mr. Elton gerçekten yakışıklı çocuk,” diye karşılık verdi. “Çok da iyi çocuk, ben de pek beğeniyorum. Ama ille dostluk göstermek istiyorsan, bir akşam yemeğe çağır, çok daha iyi edersin. Mr. Knightley’nin de Mr. Elton’la tanışmak lütfunda bulunacağından eminim.”

Mr. Knightley gülerek, “Çok sevinirim, beyefendi,” dedi. “Ben de tamamen sizinle birlikteyim. Emma, sen bu genç papazı yemeğe çağır, çok daha yerinde bir iş olur. Ona en nefis yanından piliç, balık sun, ama bırak evleneceği kızı kendisi seçsin. İnan bana, yirmi altı yirmi yedi yaşında bir adam kendi kendini pek güzel çekip çevirebilir.”

İkinci bölüm

Mr. Weston, Highbury'nin yerlilerindendi. Önceleri orta halli olan ailesi, hele son iki üç kuşak boyunca gitgide zenginleşip toplum içinde yükselmek yolunu tutmuştu. Mr. Weston iyi bir öğrenim görmüştü. Genç yaşında hatırı sayılır bir mirasa da konunca, geçimini sağlamak için kardeşleri gibi sanat ya da bir meslek seçme gereği duymayarak orduya katılmaya karar vermişti. Neşeli, girişken, hareketli yaradılışına askerlik hayatı çok uygun gelmişti.

Yüzbaşı Weston çok sevilip tutulan bir kimse olup çıkmıştı. Günlerden bir gün Yorkshire beldesinin en önemli ailelerinden Churchilllerin kızıyla karşılaştı. Miss Churchill'in Yüzbaşı Weston'a vurulması hiç kimseyi şaşırtmadı, Miss Churchill'in ağabeyi ile bu ağabeyin karısından başka. Bu karıkoca, Yüzbaşı Weston'ı tanımıyorlardı, görmemişlerdi. Ne var ki son derece gururlu, kendini beğenmiş oldukları için onu hor görmekten geri kalmıyorlardı.

Miss Churchill'se rüştüne ermişti, bağımsız bir geliri de vardı. Yüzbaşı Weston'la evlenmeyi kafasına koymuştu. Kimse ona engel olamadı. Ağabeyi Mr. Churchill'le yengesinin bütün köpürmelerine karşın Miss Churchill, Yüzbaşı Weston'a vardı. Mr. ve Mrs. Churchill büyük bir tantana ile Miss Churchill'i akrabalıktan reddettiler.

Miss Churchill, daha doğrusu Mrs. Weston ile Mr. Weston birbirlerine uygun bir çift değildiler, pek mutlu olamadılar. Oysa Mrs. Weston'ın çok mutlu olması gerekirdi. Çünkü kocası sıcak kalpli, geçimli bir adamdı ve karısının sevgisine çok değer veriyor, paha biçemiyordu. Gelgelelim genç kadının yaradılışı böyle

serüvenli bir evliliği sürdürmeye yatkın değildi. Ağabeyinin iradesine karşı gelip kendi beğendiğini isteyecek kararlılığı göstermişti, ama ağabeyinin yersiz öfkesine sürekli olarak göğüs gerecek, baba evinin lüks ve şatafatını gönlünden geçirmeyecek iradesi yoktu. Mr. Weston gelirinin çok dışında yaşayıp borca girmek zorunda kalmıştı. Gene de Churchilllerin malikânesi olan Enscombe Konağı'ndaki yaşamın yanında onların yaşayışı solda sıfırdı.

Mrs. Weston kocasını sevmekten vazgeçememişti. Gel gör ki aynı zamanda hem Yüzbaşı Weston'ın karısı hem de Enscombe'lı Miss Churchill olmaya özeniyordu.

Herkes, özellikle de Churchilller, Yüzbaşı Weston' ın pek parlak bir "parti" vurduğunu düşünmüşlerdi. Gerçekteyse bu evlilikte en çok zarar gören oydu. Çünkü üç yıllık bir evlilikten sonra, karısı öldüğü zaman, Mr. Weston hatırı sayılır bir paradan olmuş durumdaydı. Hem şimdi bakacak bir de çocuğu vardı. Mrs. Weston'ın son zamanlarda amansız bir derde yakalanması ağabeyiyle yengesinin yüreklerini yumuşatmıştı. Bu arada dünyaya gelen oğlan çocuğu da böylece, annesiyle dayısı ve yengesinin barışmalarını sağlamıştı. Mr. ve Mrs. Churchill çocuksuzdular. Akrabada başkaca küçük çocuk da olmadığı için, Mrs. Weston ölünce öksüz kalan Frank'i evlat edinmek istediler. Mr. Weston kendi duygularından çok, çocuğun iyiliğini ve geleceğini düşünerek oğlunu zengin Churchill ailesine vermeye razı oldu.

Şimdi hayatını yeni baştan kurması gerekiyordu. Ordudan çekildi, ticarete atıldı. Londra'da tüccar olan kardeşleri vardı. Böylece iyi bir iş kurdu ve emeğine karşılık yabana atılmaz bir kazanç sağladı. Highbury'deki baba ocağı hâlâ duruyordu. Mr. Weston tatillerini orada geçirirdi. Böylece hem çalışıp hem de sosyal bir toplum hayatı sürerek rahat, neşeli, on sekiz yirmi yılı geçti. Bu yıllar boyunca Mr. Weston küçük bir servet yapmıştı. Köyün dışında, eskiden beri göz koymuş olduğu Randalls Köşkü'nü satın aldı. Hiç gelirsiz ve çeyizsiz çimensiz oluşuna aldırış etmeden Miss Taylor'la evlendi ve gönlünce bir yuva kurmuş oldu.

Miss Taylor'a göz koyalı epey olmuştu. Ne var ki bu, gençliğin amansız tutkunluğu değil, olgunluk çağının aklı başında sevgisiydi.

Mr. Weston, Randalls Konağı'nı satın alacak duruma varıncaya değin sabretmiş, beklemişti. Ama işte şimdi, serveti, köşkü, karısı, hepsi tamamdı. Mr. Weston'ın yaşamında çok mutlu bir dönem açılıyordu.

Oğlu Frank'e gelince: Delikanlı dayısı ve yengesince öylesine benimsenmişti ki, Churchill adını taşıyordu. Yirmi bir yaşını doldurduğu zaman dayısı onu resmen mirasçısı yapmıştı. Mrs. Churchill huysuz, esintili bir kadındı. Kocasını tümden avcunun içine almıştı, genç Frank'e de çok düşkündü. Onun için Mr. Weston oğlunun geleceğinden hiç kaygılanmıyordu. Oğlunu her yıl Londra'da görüyor, Highbury'ye döndüğü zaman göğsü kabararak anlatıyordu. Böylece onun sevgi ve gururunu bütün köy halkı paylaşır olmuştu. Highburyliler Frank Churchill'i bir dereceye dek kendilerinden saydıkları için kişiliği ve yapıp ettikleriyle yakından ilgileniyorlardı.

Açıkçası Frank Churchill, Highbury kasabasının övünç kaynağıydı ve kasaba halkı onu görmek için can atıyorlardı. Gelgelelim bu istek tek yönlü olsa gerek ki delikanlı daha bir kerecik bile Highbury'ye ayak basmış değildi. Babasını görmeye geleceği hep sözü geçen, ama hiç gerçekleşmeyen bir tasarı olarak kalmıştı.

Şimdi babasının ikinci kez evlenmesi üzerine, genç adamın en sonunda köye gelmesinin zorunlu olduğunda herkes anlaşmış durumdaydı. Ne Mrs. Perry çay içmek için Bates kardeşlere gittiğinde ne de Bates kız kardeşler Mrs. Perry'nin ziyaretine karşılık verdiklerinde, bu inanca karşı gelecek tek bir ses çıkıyordu: Frank Churchill'in kasabaya gelmesinin tam sırasıydı. Hele genç adamın yeni annesine bir kutlama mektubu yazdığı öğrenilince, herkes yeni baştan umutlandı. Birkaç gün boyunca, kasabada yapılan bütün ziyaretlerde yeni Mrs. Weston'a üvey oğlundan gelen o çok güzel mektup konuşuldu durdu:

"Frank Churchill'in Mrs. Weston'a yazdığı güzel mektubu duymuşsunuzdur sanırım, değil mi? Anladığıma göre pek güzel bir mektupmuş, doğrusu. Mr. Woodhouse mektubu kendi gözüyle görmüş. Ömrümde böyle güzel mektup okumadım deyip duruyor."

Gerçekten de pek hoşa gitmişti bu mektup. Mrs. Weston üvey oğlunun terbiyesi üstüne çok olumlu bir izlenim edinmişti. Her

yönden ne şanslı olduğunu tam anlamıyla bilecek kadar olgundu. Şu günlerde genç kadının tek üzüntüsü en sevgili dostlarından, bir dereceye kadar da olsa, ayrılmasıydı. Woodhouselara karşı kendi bağlılığı hiç eksilmiş değildi ve hele onların kendi yokluğunu ne derece duyacaklarını da iyi biliyordu.

Emma'nın tek bir sefasından yoksun kalmasını, kendi yokluğu yüzünden tek bir boş saat geçirmesini düşünmeye bile dayanamıyordu. Gelgelelim Emmacığı zayıf, beyinsiz bir yaratık değildi. Zeki, enerjik ve zengin ruhlu bir kızdı. Yokluk ve güçlükleri yeneceği tartışılmazdı. Hem sonra Hartfield'le Randalls'ın birbirine o derece yakın oluşu da bir avuntu kaynağıydı.

İşte böyle, Mrs. Weston hayatından o derece hoşnuttu ki, Emma babasının hâlâ, "zavallı Miss Taylor" diyebilmesine her defasında şaşmaktan kendini alamıyordu. Oysa gün geçmiyordu ki Mr. Woodhouse yavaşça içini çekerek, "Ah, zavallı Miss Taylorcık! Burasını kim bilir ne kadar arıyordur," diye hayıflanmasın.

Neyse birkaç hafta sonra Mr. Woodhouse'un ateşi bir derece küllenir gibi oldu. Çünkü artık eş dostun kutlamaları sona ermişti. Bu kadar acıklı bir olay yüzünden onu kutlayarak sinirini oynatacak kimse kalmadığı gibi, bunca zamandır dirliğini kaçırmış olan düğün pastası da yenmiş, bitmişti. Mr. Woodhouse'un midesi ağır şeyleri kaldırmazdı, başkalarını da hep kendi gibi sanmak huyu olduğu için, düğün pastasını yemesinler diye canıgönülden uğraşmıştı. Hatta kasabanın doktoru ve eczacısı olan Mr. Perry'ye danışmaktan bile geri kalmamıştı. Mr. Perry zeki, efendi bir adamdı ve Hartfield'e sık sık yaptığı ziyaretler Mr. Woodhouse'un başlıca avuntularından biriydi. Mr. Woodhouse'un yineleyerek sorduğu sorular üzerine düğün pastasının, çok fazla yenirse birçok kimseye, hatta çoğu kimseye dokunacağını söylemekten kendini alamadı. Kendi görüşüne böylece bir destek bulan Mr. Woodhouse bütün çağrılara ve yeni evlileri kutlamaya gidenlere etki yapacağını ummuştu. Gelgelelim, hiç kimse düğün pastasını yemekten geri kalmıyordu. Pasta bitinceye dek Mr. Woodhouse'un şefkatli sinirleri rahat yüzü görmedi.

Kasabanın içinde, "Mr. Perry'nin bütün çocukları ellerinde düğün pastasından dilimlerle görülmüşler," diye bir garip söylenti

dolaşıyordu. Gene de Mr. Woodhouse bu söylentiye hiçbir zaman inanmadı.

Üçüncü bölüm

Mr. Woodhouse da, kendince, toplum hayatından hoşlanırdı. Dostları onu görmeye geldiği zaman pek sevinirdi. Ve birçok nedenle; eski dostluk hak hukukundan, onun iyi yürekliliği ya da zenginliği yüzünden, evinin konforu, kızının çekiciliği yüzünden gelip gideni hiç eksik olmazdı. Kendi çevresinin dışındaki ailelerle pek bir ilişiği yoktu. Gece geç saatlere dek oturmayı, gürültülü akşam yemeklerini hiç sevmezdi. Bu nedenle onu görmeye, onun koşullarına boyun eğenler gelirdi. Neyse ki kasabanın içinde onun meşrebine uygun yeter derecede dost vardı. Komşu kasabada, Donwell Abbey Malikânesi'nde oturan Mr. Knightley de evlerinden eksik olmazdı. Arada bir Mr. Woodhouse, Emma'nın diretmesiyle birkaç yakınını yemeğe çağırırdı. Ama asıl zevki akşamüzeri üç beş dostu çevresine toplayıp iskambil oynamaktı.

Hartfield'in rahat ve zarif salonlarına en sık gelip giden, genç ve güzel hanımının en candan karşıladığı kişiler, Mr. ve Mrs. Weston, Mr. Knightley ve genç papaz Elton'dı.

Bunların dışında bir ikinci çevre vardı ki başlıca kişileri, Mrs. Bates, kızı Miss Bates ve Mrs. Goddard adında bir üçüncü hanımdı. Bunlar Mr. Woodhouse ne zaman iskambil oynamak istese gelip takım kurmaya hazır olan hanımlardı.

Mrs. Bates eski Highbury papazının dul karısıydı ve iskambil oynayıp çay içmek dışında hiçbir işe yaramayacak derecede yaşlıydı. Çok dar geliri ve evde kalmış kızıyla yaşıyor, herkesçe çok sevilip sayılıyordu. Kızı Miss Bates ise ne genç ne güzel ne zengin ne de evli olduğu halde bütün kasaba halkınca aranılıp sevilen bir kadındı. Çünkü çok neşeli, çok iyi huylu ve iyi yürekliydi. Herkesi sever,

herkesin sevincine de, derdine de ortak olur, herkesin iyi yönünü görür ve durumundan yakınmak aklına gelmediği gibi, tersine, her fırsatta talihine şükreder dururdu. Ufak tefek konular üzerine bol bol çene çalmaya bayılırdı ki, zararsız dedikoduyu çok seven Mr. Woodhouse'un tam gönlüne göre bir dosttu.

Mrs. Goddard ise özel bir kız okulunun müdiresiydi. Bu okul özentili bir yer değildi. Yüksek ücretler karşılığında kızlara tembel ve gururlu olmayı öğreten yeni moda okullarla boy ölçüşmeye kalkışmayan, doğru dürüst, kendi halinde, eski tarz bir yatılı okuldu. Doğru dürüst ücretler karşılığında genç kızlara doğru dürüst bir terbiye ve öğretim sağlıyordu. Ev büyük, bahçe güzel ve genişti. Mrs. Goddard kızların bol bol temiz hava, iyi besin almalarına dikkat ediyor, onlara bir ana şefkatiyle bakıyordu. Kırk öğrencisi vardı. Ömrü boyunca çalışıp çabalamış olan dürüst, anaç bir kadındı. Ara sıra işinin başından ayrılıp eş dostla çay içmek en büyük zevkiydi. Okulunu kurarken Mr. Woodhouse'tan çok yardım görmüş olduğu için, onun çağrılarını her zaman kabul etmeye hazırdı.

İşte babasının yalnızlığını gidermek için Emma'nın güvenebileceği hanımlar bunlardı. Genç kız babasının adına seviniyordu ama bu çeşit komşu teyzeler, kendisinin gözünde, Mrs. Weston'ın yerini dünyada tutamazlardı. Tersine, onlarla geçirdiği akşamlarda genç kız, Mrs. Weston'ın yokluğunu daha çok duyuyordu.

Bir sabah Emma oturmuş, akşamleyin gene komşu teyzelerle kâğıt oynayacağını kara kara düşünmekteydi. Tam o sırada, Mrs. Goddard'ın uşağı, hanımından küçük bir mektup getirdi. Mrs. Goddard pek saygılı bir dille, o akşam yanında Miss Smith'i getirmek için izin istiyordu. Miss Smith on yedi yaşlarında bir genç kızdı. Güzelliği çoktan beri Emma'nın gözüne çarpmaktaydı. Emma o saat pek büyük gönüllü bir yanıt yazarak Miss Smith'i çağırdı. Hartfield Malikânesi'nin genç hanımı da akşamki toplantıyı düşündükçe, sıkılmaktan kurtuldu.

Harriet Smith bilinmeyen bir adamın nikâh dışı çocuğuydu. Daha küçükken onu Mrs. Goddard'a teslim etmişlerdi. Son zamanlarda da verilen ücret artırılmış, Harriet okulda öğrenci

olmaktan çıkarak gözde bir ücretli konuk düzeyine yükselmişti. Kasaba halkının Harriet Smith üstüne bildikleri bundan ibaretti. Kızın okulda edindikleri dışında hiçbir eşi dostu *yok* gibiydi. Ama Highbury'de tanımış olduğu kızlar onu severlerdi. Hatta okul arkadaşlarından birkaç genç hanım onu birkaç aylığına çiftliklerine çağırmışlardı ve Harriet, Mrs. Goddard'ın evine *yeni* dönmüştü.

Çok güzel bir kızdı. Tipi Emma'nın en beğendiği türdendi: ufak tefek, balık etinde, pembe beyaz, mavi gözlü, sarı saçlı. Yüzünün çizgileri iyice ölçülü, bakışı, duruşu da iyice sevimli, yumuşak başlı, utangaç... O akşamki toplantı daha sona ermeden Emma, Harriet'in güzel olduğu kadar terbiyeli ve gerçekten yumuşak başlı olduğunu anlamış ve onunla arkadaşlığını ilerletmeye karar vermiş bulunuyordu.

Gerçi Harriet'in konuşmasında öyle parlak bir zekâ pırıltısı bulmuş değildi, ama doğrusu kız pek şirindi; ne gereğinden fazla utangaç ne de gereğinden fazla girgin. Hiç mi hiç bilgiç, küstah değildi. Tersine Miss Woodhouse'a karşı pek yerinde, yakışık alır bir saygı gösteriyordu. Hartfield Konağı'na çağrıldığı için duyduğu minneti saklamıyordu. Konağın şimdiye dek gördüğü evlerden gösteriş ve "stil" bakımından üstün olduğunun iyice ayırdındaydı, bu da onun zevkinin inceliğini gösteriyordu. Yaradılıştan böyle zevk sahibi olan bir kızı işlemeye, yetiştirmeye değerdi. Emma, Harriet'i geliştirip yetiştirecekti. Bu baygın mavi gözler, bütün bu Tanrı vergisi yetenekler, Highbury kasabasının daha aşağı tabakadan kimseleri arasında harcanıp gitmemeliydi. Kızın edinmiş olduğu çevre, yaradılışının inceliğine layık değildi. Örneğin, şu son günlerde birlikte uzun haftalar geçirdiği dostları besbelli kendi halinde, iyi kimselerdi, ama Harriet'e ancak zararları dokunabilirdi. Emma bu Martin ailesini uzaktan tanırdı. Mr. Knightley'nin topraklarındaki büyük çiftliklerden birini kirayla işletiyorlardı. Onlar da Mr. Knightley gibi Donwell Abbey'de oturuyorlardı. Mr. Knightley, Martinlerden her zaman çok büyük sevgi ve saygıyla söz ederdi. Ama ne olsa basit, hatta biraz kaba saba bir aile olsalar gerekti. Oysa Harriet kusursuz bir hanımefendi olup çıkmak için birazcık bilgi, birazcık da görgüden başka eksiği olmayan bir genç kızdı. Martin ailesi böyle bir kızla dostluk etmeye layık değildi.

Emma, Harriet'i kanadının altına alacak, onu yetiştirecek, zararlı arkadaşlardan ayırıp onu yüksek sosyeteye sokacaktı. Harriet'in görüşleriyle kişiliğini Emma yoğuracaktı. Hem ilginç bir uğraş hem de tam bir yücegönüllülük olacaktı bu. Tam Emma'nın kendi konumu ve üstünlükleriyle boş saatlerine uygun bir iş.

Emma karşısındaki kızın tatlı mavi gözlerini hayranlıkla seyretmeye ve bir yandan da kafasından bütün bu tasarıları kurmaya öyle bir dalmıştı ki, saatler çabucak geçti. Bu çeşit iskambil partilerinin sonunda davetlilere hafif bir yemek sunmak onların gelenekleriydi. Başka zaman Emma bu yemek masasının kurulup getirilmesini dört gözle beklerdi. Ama bu gece bir de baktı ki sofra hazırlanmış ve ocak başına taşınmış bile.

Emma her şeyi, özellikle kendi üstüne düşen görevleri iyi ve yerinde yapmaya alışıktı. Hele bu kez sofra başına geçip konuklara ikramda bulunuşu, sevinçli kararının heyecanını, neşesini yansıtıyordu. Konukların sunulanları nezaketen geri çevirişlerine karşı koyarak, kıyılmış piliç söğüşüyle fırında pişmiş istiridyeleri övüp yedirtti, bitirtti.

Bu gibi zamanlarda zavallı Mr. Woodhouse'un duyguları hazin bir çarpışma içinde bocalardı. Sofranın kurulmasına bayılırdı, çünkü bu çocukluğundan beri alışık olduğu bir gelenekti. Ama akşam yemeklerinin sağlığa aykırı olduğu konusundaki inancı yüzünden, tabakların sofraya dizilişine bir yandan da üzüleceği gelirdi. Ruhunun konuksever yönü, konukların bol bol yemelerinden haz duyarken, kuruntulu yönü onların lokmalarını sayarak işkence içinde kıvranırdı.

Kendisi küçük bir tas çorba içer, herkese de vicdanen ancak bu tür gıdaları salık verebilirdi. Konuk hanımlar diğer nefis yemekleri silip süpürürken, Mr. Woodhouse karışmamak için ne kadar çalışsa kendini tutamazdı:

"Miss Bates şu yumurtalardan birini vereyim size. İyice yumuşak kaynatılmış yumurta insana dokunmaz," diye konuşmaya başlardı. "Bizim Serle yumurta kaynatmanın iyice ustasıdır. Hem zaten yumurtalar da minicik. Hiç korkmayın, böyle ufak bir yumurta insana zarar vermez. Miss Bates, müsaade buyurun da Emma size *azıcık* turta versin, *ufacık* bir parça. Bizim evdeki turtalar

hep taze elmadan yapılır. Taze meyve sağlığa zararlı değildir. Yumurtalı pelteyi tavsiye etmem. Mrs. Goddard, *yarım* kadeh şaraba ne dersiniz? *Küçücük* bir kadehin yarısını bir bardak suyla karıştırırsak hiç dokunmaz."

Emma bırakırdı babası konuşsun. Beri yandan konuklarını kendi bildiği gibi beslemekten geri kalmazdı. Hele bu akşam onlara ikramlarda bulunmak, ona büsbütün başka bir zevk verdi. Çünkü Harriet Smith'i hoşnut etmek istiyordu. Miss Smith gerçekten de tam ev sahibesinin istediği gibi hoşnut kaldı. Yalnız, Miss Woodhouse öyle soylu bir kişiydi ki, onunla tanışmak düşüncesi genç kızı sevindirdiği kadar paniğe de uğratmıştı. Ama Miss Woodhouse bütün akşam ona karşı öyle candan bir dostluk göstermişti ki alçakgönüllü Harriet çok büyük bir minnet duygusuna kapılmıştı. Hele ziyaretlerinin sonunda Miss Woodhouse onunla tokalaşmak inceliğini gösterince, Miss Smith konaktan büyük bir sevinç içinde ayrıldı.

Dördüncü bölüm

Harriet Smith çok geçmeden Hartfield'in gedikli bir konuğu olup çıktı. Çabuk karar veren, verdiği kararda duran Emma, küçük dostunu sık sık çağırmakta ve her zaman, çağrılmadan da gelmeye zorlamakta hiç gecikmedi. Birbirlerine alıştıkça bağlılıkları da güçleniyordu.

Emma yürüyüş arkadaşı olarak Harriet'in ne kadar işe yarayacağını önceden kestirmişti. Babası fidanlıktan öteye geçmezdi. Miss Taylor da Mrs. Weston olalı beri Emma uzun yürüyüşlerinden bir hayli yoksun kalmıştı. Canı her yürümek isteyişinde çağırabileceği bir Miss Smith'in varlığı onun için bir kazançtı. Zaten Harriet'i her yönden sevip korumayı, onunla ilgili parlak tasarılar kurmayı da sürdürüyordu.

Harriet çok zeki değildi. Ama sevimli, uysal, iyilik bilir, yapmacıktan uzak bir yaradılışı vardı. Karşısındakine saygı gösteriyor ve onun rehberliğine, önderliğine sevinçle boyun eğiyordu. Kısacası, tam Emma'nın aradığı kızdı. Mrs. Weston gibi bir dosta bir daha rastlayamayacağını Emma biliyordu. Harriet'in arkadaşlığı ise bambaşkaydı. Mrs. Weston'ı insan sayarak severdi. Harriet'iyse Emma, Harriet onu saydığı için seviyordu. Mrs. Weston'ın kimseden yardıma gereksinimi yoktu. Harriet'inse her türlü yardıma ihtiyacı vardı.

Emma ilk olarak Harriet'in ana babasına ilişkin bilgi edinmeye çalıştı. Gelgelelim Harriet hiçbir şey bilmiyordu. Söyleyebileceği her şeyi söylemeye hazırdı, ama bu konuda ona soru sormak boşunaydı. Emma, kendisi bu durumda olsa ne yapıp ederek gerçeği mutlaka öğreneceğini düşünmekten kendini alamıyordu. Oysa Harriet ne

atılgan ne de meraklıydı. Mrs. Goddard öteki Highburylilere ne söylemişse kıza da onu söylemiş ve Harriet bu kadarcık bilgiyle yetinmişti.

Martin ailesiyle içli dışlı oluncaya değin Harriet'in tüm dünyası okul, müdire, öğretmenler ve öteki kızlarla sınırlı kalmıştı. Ama, şimdi Martinlerin çiftliğinde geçirdiği çok mutlu iki ayın anıları kafasını doldurmuş durumdaydı. O günlerin eğlencelerinden, çiftliğin güzelliğinden, konforundan konuşmak en büyük zevkiydi. Emma onu konuşmaya teşvik ediyordu. Apayrı bir dünyada yaşayan varlıkların hayatı üstüne böyle yakından bilgi edinmek, sonra Harriet'in toyluğu ve cahilliğinden gelen görgüsüzlüğü onu eğlendiriyordu. Zavallı Harriet, öyle saf bir gururla Mrs. Martin'i övüyordu ki... "Mrs. Martin'in *iki* tane salonu var... Hem de iyice şık iki salon. Biri nerdeyse Mrs. Goddard'ın salonu kadar var. Yukarı katın hizmetçisi tam yirmi beş yıldır yanlarındaymış. Sekiz tane de inekleri var. Hele bir tanesi minicik, öyle şirin ki! Ben çok seviyorum diye Mrs. Martin ona hep, '*Harriet'in ineği*', derdi. Bahçelerinde çok güzel bir kameriye var. Gelecek yaz gene çay içeceğiz orada. Öyle hoş bir yer ki! On on iki kişi alacak büyüklükte."

Evet, ilk önceler Harriet'in bu tür konuşmaları Emma'yı yalnızca eğlendiriyordu. Ama zamanla, Martin ailesini, uzaktan uzağa, daha iyi tanıdıkça, duyguları değişti. Emma ilk önce çiftlikte yaşayanların ana, kız, oğul ve gelin olduğunu sanmıştı. Ne var ki Harriet'in hiç dilinden düşmeyen Mr. Martin'in, hep iyiliğinden, nazikliğinden dem vurulan şu Mr. Martin'in bekâr olduğu ortaya çıkınca Emma kaygılandı. Martin ailesinin Harriet'e gösterdiği dostluk ve yakınlıkta büyük bir tehlike sezdi. Besbelli Harriet'i iyice korumak gerekiyordu. Yoksa kızcağız kendini ateşe atacaktı.

Bundan sonra Emma'nın sorularının hem sayısı hem de anlamı arttı. Genç kız, Harriet'i, özellikle Mr. Martin'den konuşmaya kışkırtır oldu ki bunun da Harriet'in canına minnet olduğu ortadaydı. Hep birlikte ay ışığında yapılan gezintiler, neşeli oyunlar anlatıla anlatıla bitmiyordu. Hele Mr. Martin'in iyi kalpliliği, terbiyesi, nezaketi...

Bir seferinde, tek Harriet laf arasında ceviz sevdiğinden söz ettiği için Mr. Martin yedi sekiz kilometre yol gidip ona ceviz

almıştı. Her yönden böyle iyi, böyle düşünceli bir gençti işte. Bir akşam şarkı söylesin diye güzel sesli çobanını eve çağırmıştı. Çünkü Harriet güzel sesle söylenen şarkılardan hoşlandığını söylemişti. Mr. Martin'in de oldukça güzel bir sesi vardı. Çok akıllıydı. Anlayışlı ve bilgiliydi. Davarları son derece büyük ve bakımlıydı. Yün yapaklarının bütün dolay çiftliklerinden daha pahalıya satıldığını Harriet gözleriyle görmüştü. Mr. Martin'i herkes çok beğeniyordu. Genç adam annesiyle kız kardeşlerinin de gözbebeğiydi. Mrs. Martin bir gün Harriet'e, oğlunun çok üstün bir evlat olduğunu söylemişti. (Harriet buraya gelince hafifçe kızarmaktan kendini alamadı.) Mrs. Martin oğlunun, evlendiği zaman karısını çok mutlu edeceğine inanıyordu. Oğlunun evlenmesini *istiyor* değildi. Bunun için acele etmesine gerek olmadığını düşünüyordu.

"İyi, Mrs. Martin," diye düşündü Emma. "Sizin ne düşündüğünüzü biliyorum."

Harriet çiftlikten ayrıldığı zaman Mrs. Martin güzel, besili bir kaz seçerek Mrs. Goddard'a göndermişti. Mrs. Goddard ömründe böyle şahane bir kaz görmediğini söylemişti. Bir pazar günü kesip fırına vermiş ve öğretmenlerinin üçünü de –Miss Nash, Miss Prince, Miss Richardson– yemeğe buyur etmişti.

Emma, "Mr. Martin'in, çiftlik işleri dışında pek bilgili olmadığını sanırım," diye fikir yürüttü. "Kitap okumaktan hoşlanmaz herhalde, değil mi?"

"Hayır, yani evet... Demek istediğim, çok kitap okuduğunu sanıyorum. Herhalde sizin ayarınızda kitaplar değildir, Miss Woodhouse, gene de çok okuduğunu biliyorum. Çoğu zaman kendi kendine okur. Arada kimi akşamlar hepimizi toplar, yüksek sesle özlü sözler okurdu, çok ilginçti. *Wakefield Papazı*'nı okuduğunu hatırlıyorum. O "Ormandaki Aşk"ı ve "Şato Çocukları"nı okumamış.[1] Bu tür gotik romanlardan pek haberi yokmuş. Ama, ilk fırsatta alıp okuyacağını söylüyordu."

Emma bundan sonra Mr. Martin'in ne tip bir adam olduğunu sordu.

Harriet, "Yakışıklı değil, hiç yakışıklı değil," diye karşılık verdi. "Hele ilk gördüğüm zaman epey çirkin bulmuştum. Ama artık o

kadar çirkin gelmiyor. Biliyor musunuz, insan alıştıktan sonra karşısındakinin kusurlarını görmez oluyor. Demek siz kendisini hiç görmediniz, ha? Oysa Highbury'den sık sık geçer. Yolda sizi kaç kez görmüş."

"Olabilir. Belki de kendisini yüz kez görmüşümdür de kim olduğunu bilmem. Genç çiftçilerle ister atlı olsun ister yaya, ilgilenmek hiç huyum değildir. Çiftçi sınıfıyla herhangi bir bağlantı kurmanın yolu yoktur ki. Daha aşağı tabakadan dürüst, namuslu insanları korumak, kendilerine yardımda bulunmak isterim. Ama çiftçi aileleri para bakımından yardıma el açmayacak seviyede olmakla birlikte, sosyal yönden dostluk kurulamayacak kadar düşük bir sınıfa dahildirler."

"Hiç kuşkusuz çok doğru, elbette siz Mr. Martin'in farkına bile varmazsınız ama o sizi çok iyi tanıyor; yani çok kez uzaktan görmüş sizi."

"Kendisinin çok namuslu ve terbiyeli bir genç olduğundan hiç kuşkum yok. Bu yönden övüldüğünü ben de duydum. Acaba yaşı kaç?"

"Haziranın sekizinde yirmi dördünü doldurdu. Benim yaş günüm de 23 Haziran'dır – yani arada iki hafta bir gün fark var. Ne tuhaf rastlantı, değil mi?"

"Demek ancak yirmi dört yaşındaymış. Ev bark kurması için daha pek genç sayılır. Mademki şimdi çok iyi bir durumdadır, erken evlenirse pişman olur. Bundan altı yıl sonra, kendi ayarında, azıcık ağırlık getirecek iyi bir kızcağız bulup evlenir, olur biter."

"Altı yıl mı? Ama Miss Woodhouse, o zaman Mr. Martin otuz yaşında olur."

"Babadan zengin olmayan erkeklerin aile bakacak duruma gelmeleri de ancak o kadar sürer zaten. Sanırım Mr. Martin henüz kendi ekmek parasını çıkarmış değildir. Babası öldüğü zaman konduğu miras, yani ailenin parasından kendi üzerine düşen pay, herhalde işe, yani davarlarına, tohumlarına filan yatırılmış durumdadır. Çok çalışır, şansı da yaver giderse belki zamanla zengin olabilir. Ama daha şimdiden zengin sayılabilmesi hemen hemen olanaksız."

“Elbette, hakkınız var. Genelde geçimleri pek rahat. Yalnız evin içinde erkek uşak kullanmıyorlar. Bundan başka hiçbir eksikleri yok. Mr. Martin yakın bir gelecekte iyi bir uşak edinmekten söz edip duruyor.”

“Mr. Martin evlendiği zaman umarım sen zor bir durumda kalmazsın, Harriet. Yani alacağı kızla dostluk etmek bakımından. Çünkü Mr. Martin’in kız kardeşleri okumuş oldukları için onlarla arkadaşlık etmene pek ses çıkarılamaz. Gelgelelim bu Mr. Martin’in nasıl bir kız alacağı belirsiz. Babasızlığın yüzünden senin oyuncaklı bir durumun var, cancağızım. Kimlerle düşüp kalktığına özellikle dikkat etmen gerek. Senin yüksek tabakadan zengin bir adamın, bir centilmenin kızı olduğun bence hiç kuşku kaldırmaz. Sen de her yönden buna inanmalı, ancak en seçkin çevreleri kendine layık görmelisin. Yoksa seni alçaltmaktan zevk duyacak birçok kimse karşına çıkacaktır.”

“Evet, elbette, herhalde öyledir, Miss Woodhouse. Ama ben Hartfield’e gidip geldiğim sürece, siz de bana karşı bu derece iyiyken, kimseden korkmamın gereği yok ki.”

“İnsanın dostlarıyla çevresinin ne derece önemli olduğunu pek iyi kavramışsın, Harriet. Ama ben seni yüksek sosyeteye öyle bir yerleştirmek istiyorum ki, sırtını Hartfield Konağı’yla Miss Woodhouse’a dayamana bile gerek kalmasın. Seçkin insanlarla kopmaz bağlar kurmanı sağlamak istiyorum. Onun için, bir gün gelip Mr. Martin evlendiği zaman sen hâlâ bu dolaylardaysan, kız kardeşleriyle arkadaşsın diye, ille karısıyla da arkadaş olmak zorunda kalmanı istemiyorum. Çünkü Mr. Martin herhalde okumamış, görgüsüz bir çiftçi kızı alacaktır.”

“Evet, elbette, hakkınız var. Gerçi ben Mr. Martin’in okumuş, iyi yetişmiş bir kız seçeceğini sanıyorum. Gene de sizin görüşlerinize karşı gelmek benim ne haddime düşmüş. Onun için Mr. Martin’in alacağı kızla arkadaş olmayı elbet istemem. Kız kardeşlerini her zaman seveceğim, hele Elizabeth’i. İkisi de en az benim kadar okumuşturlar. Ama o tutar da bayağı, cahil bir kız alırsa, elbette görüşmemeye elimden geldiğince çalışırım.”

Emma arkadaşını dikkatle süzdü, ama üzerinde öyle kaygı verici bir karasevda belirtisi görmedi. Harriet’in genç Mr. Martin’e

fazla bir bağlılığı olmadığına ve kendi yapacağı uygun bir çöpçatanlığa ses çıkarmayacağına Emma inanıyordu.

Mr. Martin'e hemen bu konuşmanın ertesi günü, Harriet'le Donwell yolunda yürüyüş yaparken rastladılar. Genç çiftçi yaya gidiyordu. Miss Woodhouse'u saygıyla selamladıktan sonra gözlerini içten bir sevinçle Harriet Smith'e çevirdi. Onu yakından incelemek için böyle bir fırsat çıktığına Emma sevinmişti. Birlikte biraz yürümek, Mr. Martin konusunda tam bir karara varmasına yetti. Çiftçinin üstü başı düzgündü, kendi de pek aklı başında bir gence benzerdi. Ama görünüşünde başkaca hiçbir olağanüstü yön yoktu. Harriet son zamanlarda tanışmış olduğu centilmenlerle bu genç çiftçiyi karşılaştırdığı zaman, Mr. Martin herhalde gözden düşüverecekti. Harriet gerçek centilmenliği gündelik terbiyeden ayırt edecek yetenekteydi. Mr. Woodhouse'un davranışlarının kibarlığı karşısında kendiliğinden hayranlık ve şaşkınlık göstermişti. Mr. Martin'in ise centilmenlikle hiçbir ilgisi olamayacağı ortadaydı.

Mr. Martin'le Harriet ancak birkaç dakika konuştular. Öyle ya, Miss Woodhouse'u bekletmek olmazdı. Sonra Harriet ağzı kulaklarına vararak, heyecan içinde koşup arkadaşına yetişti.

"Ne rastlantı, onu görmemiz, öyle değil mi? Ne tuhaf! Randalls yoluyla gidecekmiş ama son dakikada kararını değiştirmiş. Bizim bu yönde yürüdüğümüzden hiç haberi yokmuş. Hep Randalls'a doğru yürüyüş yaptığımızı sanıyormuş. "Ormandaki Aşk" romanını bulup okuyamamış daha, Kingston Pazarı'na son inişinde öyle işi çıkmış ki, unutmuş, gitmiş. Ama yarın gene gidiyormuş. Böyle karşılaşmamız ne tuhaf, değil mi? Evet, Miss Woodhouse, nasıl, onu düşündüğünüz gibi mi buldunuz? Nasıl buldunuz onu? Öyle yakışıklı filan değil, değil mi?"

"Hem de hiç değil. Yakışıklı olmaktan şaşılacak kadar uzak. Asıl önemli olan şu ki, davranış bakımından kibarlık ve centilmenlikle hiçbir ilgisi yok. Gerçi böyle bir aileden pek bir şey ummaya hakkım yoktu, aslında ummamıştım da. Gene de bu derece maskara gibi, hiç 'hava'sı olmayan biri çıkacağını doğrusu kestirememiştim. Mr. Martin'i, centilmenliğe şöyle bir iki derece daha yakın sanmıştım doğrusu."

Harriet perişan bir sesle, "A, evet, elbette," dedi.

“Harriet, sanırım yanımıza geldiğinden beri gerçekten centilmen olan birkaç erkeği sık sık görmektesin. Hartfield Konağı’nda gerçekten görgülü, gerçekten okumuş centilmenlere rastlamaktasın. Böyle kimselere alıştıktan sonra Mr. Martin’le gene karşılaştığın zaman, bu genç çiftçinin ötekilerden nasıl geri ve sönük kaldığını ayırt edemediysen doğrusu çok şaşarım. Bir zamanlar ondan hoşlandığın için şimdi kendi kendine şaşmıyor musun? Bu kez bambaşka görünmedi mi gözüne? Herhalde adamcağızın ne yapacağını bilemez hali, sesinin, sözlerinin, davranışının kabalığı bu kez daha ilk baştan dikkatini çekmiştir.”

“Doğrusu gerçekten de Mr. Knightley’yle *o* kıyaslanamaz. Mr. Knightley’nin öyle bir havası var ki... Yürüyüşü, duruşu filan hep bambaşka. Aradaki farkı gerçekten de görmemeye olanak yok. Mr. Knightley öylesine soylu, üstün bir *centilmen* ki...”

“Mr. Knightley’nin olağanüstü etkili bir havası vardır. Genç bir çiftçiyi onunla kıyaslamak doğrusu haksızlık olur. Mr. Knightley gibi, daha uzaktan görünüşü, ‘*ben centilmenim*’ diyen erkeğe binde bir rastlanır. Ama şu son günlerde sık sık gördüğün tek centilmen o değil ki. Örneğin Mr. Weston’la Mr. Elton’a ne buyrulur? Senin şu Mr. Martin’i onlardan biriyle kıyaslasana. Yürüyüşleri, duruşları, konuşmaları, susmaları... Onlarla Mr. Martin’ in arasındaki farkı sanırım göreceksin.”

“Evet, elbette çok fark var. Ama Mr. Weston hemen hemen ihtiyar bir adam sayılır. Kırk elli yaşlarında olsa gerek.”

“Daha iyi ya! Orta yaşlı birinin kibarlığına daha çok değer vermek gerekir. İnsan yaşlandıkça davranış ve hareket güzelliğini bozmamak için daha çok çaba harcamak zorundadır, Harriet. Çünkü gençlikte bağışlanan, üstünde durulmayan birçok noksan yaşlılık çağında göze batar, çok sevimsiz kaçar. Senin Mr. Martin daha bu yaşta bu kadar zariflikten yoksun olursa, artık var düşün, Mr. Weston’ın yaşına gelince neye dönecek.”

Harriet bir hayli ciddi bir ifadeyle, “Artık Tanrı bilir!” diye söylendi.

“Tanrı bilir ama kul da hiç olmazsa kestirebilir. Görünüşünü, davranışlarını zerrece umursamayan, kendini tümüyle alacak verecek işlerine bırakmış, kaba saba, bayağı bir çiftçi olup çıkacak.”

“Öyle mi olacak gerçekten? Yazık! Ne kötü şey!”

“Daha şimdiden kendini ne derece işine vermiş olduğu ortada değil mi? Bak, senin salık verdiğin romanı sormayı bile unutmuş. Aklı fikri alışveriş konularıyla öylesine doluymuş ki, kafasında başka hiçbir şeye yer kalmamış. Hayatını kazanmak zorunda olan bir genç için bu doğaldır. Böyle olması kaçınılmaz. Kitaptan, romandan ona ne? Ben bu Mr. Martin’in zamanla çok para kazanıp iyice zengin olacağına inanıyorum. Bu arada kaba ve cahil kalmış, *bize* ne?”

Harriet yalnızca, “Kitabı unutmuş olması pek tuhaf,” diye söylendi. Üzerinde hoşnutsuzluğunu belirten ciddi ve ağır bir tutum vardı. Emma şu anda Harriet’i kendi düşünceleriyle baş başa bırakırsa daha yararlı olacağını hesaplayarak bir süre sustu. Sonra gene konuşmaya başladı:

“Bir bakıma Mr. Elton’ın terbiyesi hem Mr. Weston’dan hem de Mr. Knightley’den üstün sayılır. Mr. Elton daha yumuşak başlı. Onu centilmenliğe örnek olarak almak daha yerinde olur. Mr. Weston, arada pek bir teklifsiz oluverir. Mr. Knightley ise öyle açıksözlü, dediği dedik, buyurgan bir kişi ki! Bu haller gerçi *ona* yaraşıyor. Vücut yapısı, yüzünün tipi, toplumdaki yeri buna uygun. Ama daha genç bir erkek onun gibi davranırsa hiç çekilmez. Bence genç bir centilmen için en iyi örnek olarak Mr. Elton’ı gösterebiliriz. İyi huylu, güler yüzlü, karşısındakini hoşnut etmeyi seven, uysal ve tatlı bir genç adam. Hele şu son zamanlarda büsbütün bir yumuşaklık geldi üzerine. Bilmem, ikimizden birinin gözüne filan mı girmeye çalışıyor? Çok daha munis oldu son günlerde. Kendini beğendirmek istediği biri varsa sen olsan gerek. Geçen gün senin için neler dediğini söylemiş miydim?”

Bir gün Mr. Elton’a neredeyse zorla söylettiği birkaç övgü sözünü, şimdi Emma arkadaşına ballandıra ballandıra anlattı. Harriet kıpkırmızı kesilerek gülümsedi ve Mr. Elton’ı zaten eskiden beri pek beğendiğini söyledi.

Genç çiftçiyi Harriet’in kafasından silmek için Emma’nın seçtiği kişi Papaz Mr. Elton’dı. Emma, Harriet’le Mr. Elton’ı birbirlerine öyle uygun görüyordu ki, tasarladığı çöpçatanlıktan pek bir övünme payı bile çıkaramayacağını düşünüyordu. İki genci tanıyan herkes

onları birbirlerine yakıştırmaktan kendisini herhalde alamazdı. Emma yalnızca bu işi herkesten önce düşünmüştü, hepsi bu. Harriet'in daha evlerine ilk gelişinde düşünmüştü bunu. Düşüncesini gitgide daha fazla beğeniyordu. Mr. Elton tam bir centilmendi. Rahat bir evi ve herhalde yeterli bir geliri vardı. Ailesi de iyi olmakla birlikte Harriet'in nikâh dışı oluşuna karşı çıkacak kadar seçkin sayılmazdı. Genç rahibin biraz malı mülkü olduğu söyleniyordu. Öyle de iyi huylu, iyi niyetli, dürüst ahlaklı bir adamdı ki!

Onun Harriet'i çok güzel bulduğundan Emma emindi. O yönden içi rahattı. Hartfield'de sık sık karşılaşmaları sürerse bu temelin üzerine sağlam bir yapı kurulabilirdi. Harriet'e gelince; Mr. Elton tarafından beğenildiğini bilmenin etkisi altında kalacağı kuşku kaldırmazdı. Papaz her kadının gönlünü çekecek kadar hoş bir adamdı. Gerçi Emma onun yüz çizgilerini yeter derecede ince bulmuyordu, ama Mr. Elton'ın çok yakışıklı bir adam olduğu düşüncesinde herkes birleşmişti. Bir Robert Martin uzak yoldan kendine ceviz getirdi diye sevinen genç bir kız, Mr. Elton'ın pohpohlamaları karşısında elbet kendisinden geçecek ve teslim bayrağı açacaktı.

1. Ann Radcliffe, *The Romance of the Forest* (1791) ve Regina Maria Roche, *The Children of the Abbey* (1796). (Ç.N.)

Beşinci bölüm

Mr. Knightley, "Siz ne düşünürsünüz bilmiyorum, Mrs. Weston," diyordu. "Ama, Emma'yla Harriet Smith arasındaki bu sıkı fıkılığı ben pek beğenmiyorum."

"Sahi mi? Beğenmiyorsunuz ha? Ama neden?"

"Birbirlerine yararları dokunmayacak gibi geliyor."

"Beni şaşırtıyorsunuz, doğrusu. Bence hiç değilse Emma'nın Harriet'e çok yararı dokunacaktır. Harriet de Emma'yı oyalamak yoluyla ona iyilik ediyor sayılabilir. Bana sorarsanız onların arasındaki yakınlığın ilerlemesinden çok hoşnut kaldım. Nasıl da zıt düşünüyoruz, Mr. Knightley. Bu gidişle gene Emma konusunda kavga edeceğiz, korkarım."

"Yoksa kocanızın yokluğundan yararlanarak kavga etmek amacıyla mı geldiğimi sanıyorsunuz?"

"Mr. Weston burada olsaydı, sanırım benden yana çıkardı, çünkü o da tıpkı benim gibi düşünüyor. Daha dün, Highbury'de arkadaşlık edecek böyle bir kız bulduğu için Emma'nın ne kadar şanslı olduğunu düşünüyorduk. Mr. Knightley, siz bu konuda iyi hakemlik edemezsiniz, çünkü yalnız başınıza yaşamaya öyle alışmışsınız ki, şöyle yakın, canciğer bir arkadaşın değerini bilemezsiniz. Zaten bir kadının bir başka kadının arkadaşlığına karşı duyduğu ihtiyacı belki de hiçbir erkek anlayamaz. Sanırım Harriet Smith'i pek beğenmiyorsunuz. Gerçi evet, Emma'nın yakın arkadaşı olacak kız, Harriet'ten daha yüksek seviyede olmalıdır. Gelgelelim Emma Highbury'de böyle bir kızı nereden bulacak? Beri yandan Emma, Harriet'i yetiştirmek istediği için bu arkadaşlık onun daha

çok kitap okumasını sağlayacak. İkisi birlikte bol bol okuyacaklar. Emma'nın niyeti bu, biliyorum."

"Benim bildiğim, Emma on iki yaşından beri hep, ilk fırsatta daha çok kitap okumaya niyetlidir. Değişik zamanlarda onun, kesin okumaya kararlı olduğu kitapların listesini çıkardığını görmüşümdür: Hepsi de kusursuzdu doğrusu. Kitaplar çok iyi seçilmiş ve listeler iyice düzgün olarak hazırlanmıştı, kimi kez alfabe sırasına göre, kimi kez başka bir sıraya göre. On dört yaşındayken çıkardığı bir liste vardı; yaşına göre kafasının çok olgun olduğunu düşünmüştüm okuduğum zaman. Hatta listeye bir süre bakakaldım. Herhalde şimdi de pek güzel bir liste yapmıştır. Ne var ki ben artık Emma'nın sürekli biçimde okuyacağına inanmaktan vazgeçtim. Sebat ve sabır isteyen hiçbir işi sonuna erdiremez o. Bunca yıldır bir Miss Taylor'ın yapamadığı işi Harriet Smith mı yapacak? Sizin istediğinizin yarısı kadar bile kitap okumazdı. Bunu siz de biliyorsunuz."

Mrs. Weston gülümseyerek, "O zamanlar öyle düşünmüş olabilirim," diye yanıtladı. "Ne var ki ayrıldığımızdan beri Emma'yı hep uslu, söz dinler haliyle anımsar oldum."

Mr. Knightley içtenlikle, "*Bu* tür anıları bozmak benden ırak olsun," diye mırıldandı. "Gelgelelim bendeniz bir büyünün etkisi altında olmadığım için her şeyi olduğu gibi görüp anımsamak zorundayım. Ailenin en akıllısı olmak Emma'yı iyice şımarttı. On yaşındayken, on yedisinde ablasının aklının ermediği şeyleri anlayabilecek bir zekâsı vardı, bu da onun için bir talihsizlik oldu. Isabella'nın ağır ve sıkılgan olduğu yerde Emma cıvıl cıvıldı, kendine güvenirdi. On iki yaşındayken hem o konağı hem de hepimizi çekti, çevirdi. Onunla başa çıkabilecek tek insan annesiydi. Emma tıpkı ona benziyor. Annesi yaşarken küçük kızına boyun eğdirmesini biliyordu herhalde."

"Aman, Mr. Knightley, Tanrı kimseyi sizin öğüdünüze muhtaç etmesin. Mr. Woodhouse'un evinden herhangi bir nedenle ayrılmış olsaydım da başka bir işe girmek isteseydim, siz beni hiç kimseye tavsiye etmezdiniz, sanıyorum."

Mr. Knightley, "Öyle," diye gülümsedi. "Siz bir ev hanımı olmaya tam anlamıyla uygunsunuz, ama iyi bir mürebbiye

değilsiniz. Belki Emma'yı yeteneğinizle orantılı olarak eğitemediniz ama Hartfield'de kaldığınız sürece o sizi pek güzel eğitti. Karşısındakine kusur bulmamak, hem de onun iradesine boyun eğmek, tam bir evli kadına yaraşır erdemlerdir. Eğer Mr. Weston benden kendisine bir eş salık vermemi istemiş olsaydı, gözümü kırpmadan Miss Taylor'ı seçerdim."

"Eksik olmayın. Mr. Weston öyle iyi bir insan ki, onunla geçinmek hiç de erdem sayılmamalıdır."

"İnanın, Emma'yla uğraşmak sayesinde böyle sabırlı, dayanıklı olup çıktınız ki, Weston gibi sakin bir adama vardığınız için bütün olgunluğunuz adeta harcandı. Gene de ümidi kesmeyelim. Belki zamanla rahat batar da Weston biraz huysuzlaşır. Ya da oğlu başına bela kesilir, falan."

"Aman, umarım *öyle* bir şey olmaz. Kuzum Mr. Knightley, kocamın oğlundan yana başımıza iş açılmasın."

"Elbette, Mrs. Weston. Ben yalnızca şaka ediyordum. Zaten Emma değilim ki geleceği görüp kehanetlerde bulunayım. Biz Harriet Smith'tan söz ediyorduk. Söyleyeceklerimin yarısı bile bitmedi, daha. Emma bu kızdan daha kötü bir arkadaş seçemezdi. Harriet hiçbir şey bilmediği için Emma'ya, her şeyi bilir gözüyle bakıyor. Harriet böyle gurur okşayıcı bir cahillik ve toyluk içindeyken Emma kendi bilgisini artırmaya hiç gerek duymayacaktır, hem de kendini büsbütün bir şey sanacaktır. Harriet'e gelince; *o* da Hartfield Konağı'na alıştıkça başka hiçbir yeri beğenmez olacaktır. Kendini kendi çevresinden ve kendi ayarlarından üstün görmeye başlayacaktır."

"Ya ben Emma'yı sizin tanıdığınızdan daha olgun olarak tanıyorum ya da onun şu sırada hayatından hoşnut olması bana yetiyor. Sonrasını pek düşünmüyorum. Dün akşam ne güzeldi Emma."

"Yani Emma'nın kişiliğinden değil de görünüşünden konuşmak istiyorsunuz. Pekâlâ; Emma'nın çok hoş bir kız olduğunu yadsıyacak değilim."

"Hoş mu? Düpedüz güzel deseniz ya şuna! Emma'nın vücuduyla yüzü kadar ideale yaklaşan güzellik düşünebiliyor musunuz?"

“Neler düşünebileceğimi pek kestirememekle birlikte Emma’nınki kadar hoşuma giden bir yüz ve yapı görmemiş olduğumu saklayamayacağım. Ama ben eski bir aile dostu olduğum için ne de olsa tarafsız sayılmam ki.”

“Ne güzeldir, Emma’nın gözleri. Tam yeşil ela. Öyle de parlak. Düzgün yüz çizgileri, açık, dürüst bir ifade. Hele ten... Nasıl sağlıklı olduğu renginden belli. Boyuyla kilosu da öyle uygun ki. Ya o dimdik, başı yukarıda duruşu, yürüyüşü. Yalnızca teninin renginden değil, her halinden, bakışından, duruşundan, başını tutuşundan bile sağlık fışkırıyor. Bence Emma güzelliğin ta kendisidir. Öyle değil mi, Mr. Knightley?”

Mr. Knightley, “Görünüşüne bir diyeceğim yok,” diye yanıtladı. “Onu seyretmeye bayılırım. Sonra şunu da teslim etmek gerekir ki, Emma güzelliğiyle övünen bir kız değildir. Bu derece akıllı bir kızın kendi güzelliğiyle bu derece az ilgilenmesi görülmedik şey. Ne var ki Emma’nın gururu başka yönde. Kısacası, Mrs. Weston, siz ne deseniz boşuna: Onun Harriet Smith’le bu denli sıkı fıkı oluşunu ben hiç beğenmiyorum, bu arkadaşlıktan ikisi de zarar görecekler diye korkuyorum.”

“Ben de onların zarar görmeyeceklerine aynı derecede inanıyorum, dostum. Bütün ufak tefek kusurlarına karşın Emma olağanüstü bir insandır. Onun iyiliğine, vefasına güvenebilirsiniz. Ufak hatalar yapabilir, gelgelelim önemli işlerde her zaman dikkatli ve düşüncelidir.”

“Öyle olsun. Daha fazla başınızı şişirecek değilim. Mademki öyle istiyorsunuz, Emma bir melek olsun. Ben de Noel’e kadar ağzımı kapayayım. O zaman Isabella ile John gelirler. John, Emma’yı çok mantıklı bir ağabey sevgisiyle sever. Isabella ise, çocuklar hastalanıp da kocası yeter derecede telaşa kapılmadığı zamanların dışında, her konuda kocası gibi düşünür. Böylece hiç değilse onlar bu konuda benden yana çıkacaklardır.”

“Hepiniz Emma’ya çok bağlısınız, ona karşı haksızlık etmek aklınıza gelmez, biliyorum. Gene de kendimi bir bakıma Emma’nın annesi saydığım için bir görüşümü belirteceğim: Bu konuyu aile arasında bir tartışma konusu yapmak hiçbir işe yaramaz sanıyorum, Mr. Knightley. Tersine, Emma’yı inatlaştırmaya yarar gibi geliyor.

Size akıl öğretmeye kalkıştığım için kusura bakmayın, Mr. Knightley, ne var ki uzun yılların huyu çabuk çabuk çıkmıyor."

"Tersine, bu öğüdünüzden dolayı size minnet duyarım. Hem de Emma'ya verdiklerinizin tersine, bu öğüdünüz dinlenecektir; buna inanabilirsiniz."

"Isabella kuruntulu bir hanımdır. Bakarsınız telaşa kapılır, üzülür."

Mr. Knightley, "İçiniz rahat olsun, bu konuyu kimseye açmayacağım," dedi. "Ben Emma'nın her zaman iyiliğini isterim. Gerçi kardeşimle evlenen Isabella oldu ama bir bakıma Emma ondan daha yakın gelir bana. Sonra, Emma öyle başına buyruk, öyle değişik bir yaratık ki, insan ister istemez onunla ilgili kaygılara, tasalara kapılıyorum. Acaba ne olacak, ne yapacak, başına neler gelecek, bilmek isterdim."

Mrs. Weston yumuşak bir sesle, "Ben de öyle," diye içini çekti. "Hem de çok isterdim bilebilmeyi."

"Emma hiç evlenmeyeceğinden dem vurup duruyor ki bu hiçbir şey ifade etmez. Gene de bu yaşa dek hiçbir erkekten hoşlandığını, sevebileceği biriyle karşılaştığını sanmıyorum. Kendine denk bir erkeğe canıgönülden âşık olsa hiç de kötü bir şey olmaz, onun için. Emma'yı âşık görmek isterim, hem de sevilip sevilmediğinden emin olmadan âşık. Bu ona iyi bir ders olur. Olgunlaştırır onu. Gelgelelim bu yörede kızın gönlünü çelecek kimse yok. Yolculuk filan da etmiyor ki başkalarına rastlasın."

Mrs. Weston, "Gerçekten de şimdilik onun gönlünü çelecek hiç kimse yok galiba," diye mırıldandı. "Ama ne zararı var? Baba evinde rahatı iyi, yaşı da henüz genç."

Mrs. ve Mr. Weston'ın Emma'nın evlenmesi konusunda birtakım gizli tasarıları vardı. Uzaklardaki bir genç erkeğin köye gelmesine bağlıydı bu tasarılar; karıkoca Westonlar da düşünüp arzuladıkları şeyi şimdilik hiç kimseye açmamak niyetindeydiler.

Mr. Knightley de, "Havanın bu gidişine Weston ne diyor? Yağmur mu gelecek dersiniz?" diye sözü değiştirdi ve Hartfield Konağı'nın içindekilerden artık konuşmadılar.

Altıncı bölüm

Harriet'in duygu ve düşüncelerine doğru bir yön vermiş olduğundan Emma'nın hiç kuşkusu yoktu. Harriet, Mr. Elton'ı eskisinden daha çok beğenmeye başlamıştı. Erkeğe gelince; onun da şimdiden Harriet'e vurgun değilse bile vurulmak üzere olduğundan Emma emindi. Mr. Elton'ın Harriet'ten söz edişinde, Harriet'i övüşünde öyle candan bir şey vardı ki. Sonra Hartfield Konağı'na gelmeye başladığından beri Harriet'in göze çarpacak derecede açılıp değişmiş olduğunun ayırdındaydı. Bu da genç kıza karşı duyduğu, gitgide güçlenen bağlılığın en tatlı belirtilerinden biri sayılırdı.

Bir gün Emma'ya, "Siz Miss Smith'te eksik olan her şeyi sağladınız," dedi. "Onu rahat, kibar bir kız yapıp çıktınız. Sizinle tanışmadan önce yalnızca çok güzel bir kızdı. Oysa sizin ona verdiğiniz erdemler bence doğanın verdiklerinden daha bile üstündür."

"Eksik olmayın. Ona ufak bir yararım dokunmuşsa ne mutlu bana. Ama Harriet'in azıcık bir teşvikten başka hiçbir şeye ihtiyacı yoktu ki. Bütün o tatlılığı, munisliği, masumluğu, iyiliği, hep Tanrı vergisi."

Kadınların karşısında eski zaman şövalyeleri kadar nazik olan Mr. Elton, "Hanımların sözüne karşı gelinebilse buna karşı çıkardım," dedi.

"Belki ben ona biraz daha güçlü olmasını öğrettim. Şimdiye dek karşılaşmamış olduğu birtakım konular üzerinde kafa yormaya alıştırdım, hepsi bu."

"Tam üstüne bastınız. Benim de gözüme çarpan yön özellikle bu; o kadar güç verdiniz ki ona. Büyük ustalık doğrusu."

“Çok da büyük bir zevk. Çünkü ömrümde böyle iyi, böylesine tatlı bir kimseyle karşılaşmamıştım.”

Mr. Elton, “Bundan hiç kuşkum yok,” dedi. Konuşmasında hem iç çeker gibi hem de öyle heyecanlı bir ifade vardı ki! Kesinlikle âşık olmuş ya da âşık olmak üzereydi.

Bir başka gün ise Mr. Elton, Emma’nın bir isteğini can ve gönülden destekleyerek genç kızı hoşnut etti. Emma, Harriet’in portresini çizmek istiyordu.

“Hiç portreni yaptırdın mı sen, Harriet?” diye sordu.

Harriet odadan çıkmak üzereydi, çok ilgi çekici bir saflıkla, “Yok canım, hayır, hiç yaptırmadım,” demek için bir an oyalandı.

Harriet dışarı çıkar çıkmaz Emma konuşmaya başladı:

“Harriet’in bir portresi ne değerli bir hatıra olur insana. Neredeyse kendim yapacağım geliyor. Siz bilmezsiniz ama iki üç yıl önce ben portre çizmeye büyük bir merak sarmıştım. Arkadaşlarımın birçoğunun portrelerini yapmaya kalkıştım. Görüşümün de oldukça güçlü olduğu söylenirdi, ama şu ya da bu nedenle hevesim kırıldı, bıraktım. Ne var ki Harriet poz vermeye razı olursa gene fırçayı elime alırım gibi geliyor. Onun portresini yapmak öyle bir zevk olur ki.”

Mr. Elton içten bir sesle, hemen, “Yalvarırım size, yapın bu işi,” diye atıldı. “Madem böyle güzel bir yeteneğiniz var, arkadaşınızın hatırı için kullanın bari. Ben sizin resimlerinizi çok gördüm. Bilmez olur muyum hiç. Bu oda sizin manzara, çiçek resimlerinizle zenginleşmiş bir durumda değil mi? Ya Mrs. Weston’ın Randalls’taki salonuna asmış olduğu o eşsiz figürleri de siz yaratmadınız mı?”

Emma içinden, “İyi, oğlum, ama bütün bunların portre çizmekle ne ilişkisi var, sen resimden besbelli hiçbir şey anlamıyorsun, benim resimlerin karşısında kendinden geçmiş numarası yapmaktan vazgeç, kendinden geçeceksen Harriet’in karşısında geç,” diye düşündü. Yüksek sesleyse, “Mademki siz beni böyle yüreklendiriyorsunuz, ben de bu işte bir kez daha elimi deneyeceğim, Mr. Elton,” diye konuştu. “Harriet’in yüz çizgileri pek ince olduğundan resmini çizmek kolay değildir. Hele gözlerinin biçimiyle ağzının ifadesi öyle hoş ki, taş çatlasa belirtmek gerek.”

“Tam da üstüne bastınız. Gözlerin biçimiyle ağzın ifadesi... Başaracağınızdan hiç kuşkum yok. Yalvarırım size, hemen başlayın. Böyle bir portre, hele siz çizmiş olduğunuz için, gerçekten de çok değerli, eşsiz bir armağan olur.”

“Yalnız korkarım Harriet poz vermeye razı olmaz. Öyle alçakgönüllü ki! Ne derece alçakgönüllü olduğu sanırım sizin de dikkatinizi çekmiştir.”

“Elbette. Benim de gözümden kaçmış değil. Gene de biz onu razı edebiliriz sanırım.”

Harriet çok geçmeden gene içeri girdi ve portre önerisiyle karşılaştı. Buna karşı çıkma çabaları, elbette ki karşısındaki iki kişinin candan diretmesine dayanamadı. Böylece portresinin yapılması kararlaştırıldı.

Emma hemen işe başlamak istediği için resim dosyasını çıkardı. Gerçekten de birçok dostunun portrelerine başlamış, ama hiçbirini tamamlamamıştı. Minyatürler, büstler, boydan resimler, kalem, karakalem, suluboya... Her şeyde elini denemişti. Çünkü Emma her şeyi aynı zamanda yapmak isterdi. Piyano, şarkı ve resim dallarında çok yetenekliydi. Ancak sebatlı değildi. Ve kendini sıkıntıya sokmak istemediği için hiçbir yaptığında ilerleyememişti. Kendisi bunun ayırdındaydı. Ama başkaları pek ayırdına varmazlarsa zararı yoktu. Emma övülmeyi severdi. Bu övgüler hak ettiğinden fazla olsa da pek aldırış etmezdi.

Emma’nın her resminde beğenilecek bir yan vardı. En yarım resimleri belki de en güzel olanlarıydı. Çiziş yöntemi, hayat ve canlılık doluydu. Şu var ki, beğenilecek hiçbir yönleri olmasa bile, şimdi yanında bulunan iki dostun bu resimler karşısında kapıldıkları hayranlık sanırız gene pek coşkun olacaktı. Hem Harriet hem de Mr. Elton kendilerinden geçmiş durumdaydılar.

Emma, “Yazık ki modellerimin sayısı pek çok değil; daha çok bizim evdekilerin üzerinde çalıştım,” diyordu. “İşte babam, bu da bir başka deneme, ama poz vermeye babacığımın sinirleri dayanmadığı için ancak o bilmeden çizebilirdim. Bu da Mrs. Weston, gene Mrs. Weston, hep Mrs. Weston, görüyorsunuz ya. Sevgili Mrs. Weston, her zaman imdadıma koşmuştur. Ne zaman resim yapmak istesem poz verirdi. Bu da ablam; onun o zarif, ufak

tefek biçimini çok iyi verebildim, sanıyorum. Yüzü de benziyor. Biraz daha sabırlı olsaydı daha iyi çizecektim, ama çocuklarının portresini çizeyim diye öyle sabırsızlanıyordu ki, bir türlü rahat oturmadı. İşte bunlar da ablamın dört çocuğu. Sırasıyla Henry, John, Bella, küçük George. George daha bebek olduğu için kanepenin üstünde uyurken yakalayıp hemen resmini yaptım. Doğrusu bunu pek beğenirim. Kanepenin köşesi öyle sahici gibi oldu ki! Bu da en son eserim..." Böyle diyerek Emma boydan bir erkek resmi gösterdi. Küçük, gene de başarılı bir resimdi bu. "Bence en iyi eserim de budur: Eniştem, daha doğrusu ağabeyim, Mr. John Knightley. Bunu tam bitirmek üzereydim. Hem ben hem de Mrs. Weston bu resmi çok beğeniyorduk. Derken Isabella şöyle bir baktı; soğuk soğuk, 'Evet, azıcık benziyor ama kendisi daha yakışıklı, daha soyludur,' dedi. Tabii kendi kocası, ama ne olsa ağırıma gitti. Zaten John poz vermeye de iyice nazlanarak razı olmuştu. Ablamın o sözleri üzerine benim de sabrım tükendi, bırakıverdim. Brunswick Meydanı'ndaki evlerine gelen her konuğa göstererek, 'Kardeşim yaptı ama pek benzetemedi,' dediklerini duyar gibi oldum. Hatta bir daha hiç kimsenin portresini çizmemeye bile karar verdiydim. Ama Harriet'in tatlı hatırı için, hazır henüz işimize karışacak kocalarımız filan yokken, bu kararımdan cayıyorum."

Mr. Elton onun bu kararına pek sevinmiş, sözlerinden pek hoşlanmıştı. "Hazır henüz işimize karışacak kocalarımız filan yokken... ne güzel belirttiniz, tam üstüne bastınız," diye öyle bir keyifle Emma'nın sözlerini yineliyordu ki, genç kız, acaba onları hemen şimdi baş başa bıraksam mı, diye bile düşündü.

Ama bu işi bu kadar aceleye getirmek olmazdı.

Emma, nasıl bir portre yapacağını hemen kararlaştırdı. Eniştesi Mr. John Knightley gibi boydan, suluboya bir tablo olacak ve salonda ocağın üstüne asılacaktı.

Portrenin çizilmesine başlandı. Sevinç ve utangaçlığından kızarıp bozaran, doğru dürüst poz verememekten çekinen Harriet'in yüzündeki ifade bir şirinlik ve toyluk birleşimiydi. Ressam hanım bu ifadeyi yakalamak hevesindeydi ama Mr. Elton tam arkasına geçmiş, fırçanın her çizisini izledikçe hiçbir şey yapamıyordu ki! Sonunda

onu ense kökünden uzaklaştırmaktan başka çıkar yol olmadığına karar verdi ve aklına iyi bir fikir geldi:

"Mr. Elton, bizlere kitap okumak iyiliğinde bulunursanız gerçek bir hayır işlemiş olursunuz. Bu sayede ben herhangi bir güçlükle karşılaştığımda sabırsızlığa kapılmam, Miss Smith'in de canı sıkılmamış olur."

Bu öneri Mr. Elton'a büyük gurur verdi. Böylece, o kitap okudukça Harriet merakla dinliyor, Emma da rahat rahat çiziyordu. Yalnız Mr. Elton'ın sık sık gelip resme bakmasına izin vermek zorundaydı. Ne de olsa bir âşıktan pek fazla sabır beklemek olmazdı. Mr. Elton da ressamın fırçasının her duralayışından yararlanarak hemen yerinden fırlayıp portreye bakmaya geliyor ve her defasında hayran kalıyordu. Onun bu halinden hoşlanmamak elde değildi. Çünkü Mr. Elton portrenin Harriet'e tıpatıp benzediğini, neredeyse Emma'dan önce sezip görüyordu. Emma onun sanattan anladığını söyleyemezdi. Gene de genç papazın coşkusuyla hayranlığına doğrusu diyecek yoktu.

İlk gün yaptığı taslak ressam hanımı öylesine hoşnut bıraktı ki, bu gidişle portreyi az zamanda bitireceğe benzerdi. Resim daha şimdiden Harriet'e benziyordu. Emma sonradan onun boyunu biraz daha uzun gibi gösterip biçimine bir incelik vermek niyetindeydi. Böylece bu, tam ocağın üzerine asılmaya layık bir yapıt olacaktı. Emma'nın hüneriyle Harriet'in güzelliğinin ve candan arkadaşlıklarının en güzel bir simgesi. Hele Mr. Elton'ın aşkını körüklemeye de vesile olursa, bu resim büsbütün değer kazanacaktı.

Harriet ertesi gün gene poz verecekti. Mr. Elton da tam bir âşıktan beklenecek bir istekle gelip iki hanıma gene kitap okumak için izin istedi.

"Başımızla beraber, Mr. Elton. Sizi de bu portrenin bir parçası saymaktan sevinç duyacağız."

Ertesi gün de hep böyle nazik övgü ve hayranlıklar, hep aynı karşılıklı hoşnutluk ve kıvanç içinde, resim çizildi. Resme her bakan beğeniyordu. Mr. Elton'ın hayranlığıysa tutkunluk derecesindeydi. Herhangi bir ters eleştiri karşısında savunmaya geçiyordu. Örnekse, bir seferinde Mrs. Weston, karşısında seven bir gönül bulunduğunu bilmediğinden olacak, Mr. Elton'a, "Miss Woodhouse çizdiği

portrede, arkadaşının tek kusurunu gidermek yolunu seçmiş," diye düşüncesini belirtti. "Gözlerin bakışını pek güzel yakalamış. Ne var ki Miss Smith'in kirpikleriyle kaşları gerçekte o derece koygun değildir. Hatta kirpik ve kaşlarının solukluğu onun güzelliğinin tek noksanı sayılabilir."

Mr. Elton, "Öyle mi diyorsunuz? Ne yazık ki ben sizinle aynı görüşte değilim," diye karşılık verdi. "Bence portre tıpatıp aslına benziyor. Ömrümde bu derece benzeyiş görmemiştim. Arada ışık ve gölge oyunları olacak, elbette. Resimde bu kadarı olur."

Mr. Knightley'yse, "Arkadaşının boyunu olduğundan uzun göstermişsin, Emma," dedi.

Emma bunun doğru olduğunu biliyordu, ama itiraf etmeye hiç niyeti yoktu. Mr. Elton da hemen, can ve gönülden, ondan yana çıktı.

"Çok mu uzun? Ne münasebet! Hiç de değil! Düşünün ki Miss Smith oturmuş durumdadır. Oturan kişinin görünümü elbet ki bambaşkadır. Orantıları göz önünde bulundurmak şarttır. Önden bakılınca her şeyin kısa görünmesi, orantılar, uyum, filan, falan. Yok, bence bu resim Miss Smith'in boyunu tıpatıp olarak belirtiyor, tıpkı olduğu gibi."

Mr. Woodhouse ise, "Pek güzel bir resim," dedi. "Zaten senin bütün resimlerin pek güzeldir, yavrucuğum. Bence bu portrenin tek kusuru, Miss Smith'i dışarıda oturmuş olarak göstermene karşın omzundaki şalın inceliğidir. İnsan bakınca Miss Smith üşüyüp soğuk alacak diye kaygılanıyor."

"Ama babacığım, dışarısını yaz mevsiminde sıcak bir gün olarak gösteriyorum. Şu ağaca baksana."

"Ne olursa olsun, dışarıda böyle hafif bir şalla uzun zaman oturmak doğru değildir, evladım."

Mr. Elton, "Sizin düşüncenizi saygıyla karşılarım, efendim; gene de Miss Smith'i böyle açık havada göstermek bence çok uygun düşmüş," diye araya atıldı. "Ağaç da öyle canlı olarak işlenmiş ki! Başka herhangi bir dekor, portrenin kahramanına bu denli yaraşmazdı. Miss Smith'in saflığı, masumluğu; kısaca bu resim baştan aşağı çok üstün bir yapıt. Gözlerimi alamıyorum, inan olsun. Bu derece bir benzeyiş ömrümde görmemiştim."

Bundan sonra sıra portrenin çerçevelenmesine geldi. Çerçeveyi hemen almak gerekiyordu. Hem de Londra'dan. Bu gibi işler için çoğunlukla Isabella'ya başvurulurdu. Ama bu kez Mr. Woodhouse buna razı olmadı. Çünkü aylardan aralıktı. Bu kış kıyamette zavallı Isabella sokağa çıkamazdı.

Onların bu telaşını Mr. Elton öğrenir öğrenmez her iş çözümlendi. Genç papazın şövalye ruhu her zaman hizmete hazırdı:

"Bu iş için bana güvenebilirseniz, ne büyük bir sevinçle yaparım! Londra'ya inmek benim her zaman elimde. Böyle bir hizmet görmenin bana nasıl bir zevk vereceğini sizler dünyada bilemezsiniz."

Emma, "Çok naziksiniz. Dünyada size böyle bir zahmet yükleyemem," diye bu öneriye karşı çıktı doğallıkla. Beklediği gibi Mr. Elton da ricalarını yinelemeyi, bunun zahmet değil mutluluk olduğu konusunda iyice diretmeyi sürdürdü. Ve birkaç dakika içinde sorun çözüme ulaşmış bulunuyordu.

Mr. Elton resmi alıp Londra'ya götürecek, uygun bir çerçeve seçecek ve gerekli talimatı verecekti. Emma yapıtını, kazasız belasız Londra'ya ulaşacak biçimde sarıp sarmalamakla birlikte genç adama fazla ağır bir yüz de yüklememek istiyordu. Oysa o, taşıyacağı yükün yeterince ağır olmayacağından korkar gibiydi! Baygın bir iç çekişiyle, "Ne kutsal bir emanet," diye mırıldandı.

Emma içinden, "Öyle şiir gibi, öyle derli toplu konuşuyor, her seferinde o derece kendinden bekleneni yapıyor ki, neredeyse biraz fazla kaçıyor," diye düşünmekten kendini alamadı. "Bir âşık bu derece tutarlı davranamaz, diyeceğim geliyor ama, anlaşılan her yiğidin kendince bir âşık oluşu var. Doğrusu kusursuz bir çocuk; tam Harriet'e göre. Böylesi göz süzüp iç çekişleri, hesaplı kitaplı övüşleri benim için olsa bir an dayanamazdım. Neyse ki Harriet'i yetiştirdiğim için bana minnet duyuyor, beni bu yüzden göklere çıkarıyor. İkinci derecede kaldığım için övgülerini bir dereceye kadar çekebilirim."

Yedinci bölüm

Tam Mr. Elton'ın Londra'ya gideceği gün, Emma arkadaşına yeni bir iyilik yapmak fırsatıyla karşılaştı. Harriet her zamanki gibi kahvaltıyı Hartfield'de etmiş, sonra biraz okula uğrayarak öğle yemeği için gene konağa dönmüştü. Kararlaştırılan saatten daha erken ve telaş içinde döndü. Son derece önemli bir şey olduğunu söyleyip duruyordu. Sonunda durumu anlattı.

Okula gidince Mrs. Goddard'dan, bir saat kadar önce Mr. Martin'in gelmiş olduğunu öğrenmiş. Mr. Martin, Harriet'i bulamayıp ne zaman geleceğinin de belli olmadığını öğrenince, kız kardeşlerinin gönderdiğini söyleyerek bir küçük paket bırakmış ve gitmiş.

Harriet paketi açınca Elizabeth'in gönderdiği iki şarkıyla birlikte Mr. Martin'den bir mektup bulmuş. Bu mektupta Mr. Martin, Harriet'e doğrudan doğruya evlenme öneriyormuş. Çok güzel bir mektupmuş doğrusu; yani Harriet güzel bulmuş. Mr. Martin onu gerçekten çok sever gibi yazıyormuş... Ama kim bilir... İşte böyle, Harriet hemen koşmuş, bir an önce Miss Woodhouse'a akıl danışmaya gelmiş.

Arkadaşının bu öneriye böylesine sevinmesi ve böyle heyecanlanabilmesi karşısında, Emma adeta onun hesabına utanç duydu.

"Vay canına, bu delikanlı besbelli çekinmek nedir bilmiyor," diye söylendi. "İsteyen bir arsız, vermeyen iki arsız, diye düşünüyor, anlaşılan. Kendinden daha yüksek tabakadan kız alarak sosyal durumunu yükseltmek istediği anlaşılıyor."

Harriet heyecanla, “Kuzum n’olur, mektubunu bir okur musunuz?” diye yalvardı. “N’olur okuyun, istiyorum.”

Onun bu isteği Emma’nın canına minnetti. Mektubu okudu ve doğrusu pek şaştı. Genç çiftçinin üslubu doğrusu onun umduğundan çok üstündü. Yalnızca hiç dilbilgisi yanlışı yapmamakla kalmamış, kompozisyon bakımından handiyse centilmenlere layık bir mektup yazmıştı. Kullandığı dil yalın olmakla birlikte yapmacıktan uzak, güçlü ve etkileyiciydi. Belirttiği duygular da ince bir ruh sahibi olduğunu gösteriyordu. Kısa bir mektuptu bu, gene de yazarının aklı başında, duygulu, şefkatli, anlayışlı, terbiyeli ve hatta incelikli bir insan olduğunu ortaya vuruyordu.

Emma mektubu okurken Harriet heyecanla ona bakmaktaydı. Ama Miss Woodhouse’un, şöyle bir “Şu işe bak hele!” demekten başka bir şey söylemediğini görünce dayanamayarak, “Güzel sayılır mı bu mektup?” diye sordu. “Yoksa çok mu kısa?”

Emma ağır ağır, “Yok; ne yalan söyleyeyim, kusursuz bir mektup doğrusu,” diye yanıtladı. “Canım Harriet, öyle düzgün bir mektup ki, ben, herhalde kız kardeşlerinden biri onun bunu yazmasına yardım etmiştir, diyeceğim. Geçen gün rastladığımız gencin böyle bir ifade sahibi olacağını doğrusu aklım almıyor. Beri yandan bu dil bir kadın dili de değil. İyice erkeksi ve aydınlık. Besbelli aklı başında bir adam. Doğuştan da yetenekli olsa gerek, düşünceleri güvençli ve açık; eline kalemi aldığı zaman da sözcükler kendiliğinden akıveriyor, sanki. Böyle kimseler vardır. Evet, Harriet. Bu, benim umduğundan çok daha iyi yazılmış bir mektup.”

Emma mektubu arkadaşına geri verdi. Harriet’in hâlâ bekler bir duruşu vardı.

“Eee... yani şey... yani... ne yapayım şimdi ben?”

“Ne mi yapacaksın? Ne konuda? Yani bu mektup konusunda mı?”

“Evet.”

“Nasıl sorabilirsin? Yapılacak tek bir şey var. Karşılık vereceksin, hem de şu dakika.”

“Evet, ama ne diyeceğim? Kuzum Miss Woodhouse, bir akıl öğretin bana.”

“Yok yok, bu mektubu ancak sen, kendin yazabilirsin. Bunu da çok iyi başaracağından eminim. Bu biçim bir mektupta ilk koşul açık yazmaktır ki, okunur okunmaz amacın ne olduğu hemen anlaşılsın. Sonra bir parça özür dilersin, ‘Sana acı verdiğimden ötürü beni bağışla,’ dersin, filan falan. Bütün bunları *sana* anlatmanın gereği bile yok.”

Harriet önüne bakarak, “Yani onu geri çevireyim, öyle mi?” diye mırıldandı.

“Harrietçiğim, ne demek istiyorsun? Bu konuda bir kuşkun mu var yoksa? Bense öyle san... ama kusura bakma, belki de yanıldım. Ne karşılık vereceğini daha tam olarak bilemiyorsan, seni gerçekten yanlış anladım demektir. Ben yalnızca mektubun dili konusunda bana danıştığını sanıyordum.”

Harriet sesini çıkarmıyordu. Emma daha çekingen bir tavırla, “Anladığıma göre olumlu yanıt vermek istiyorsun, öyle mi?” diye sordu.

“Yok, öyle değil. Yani demek istediğim... Ne yapayım, Miss Woodhouse? Siz ne öğüt veriyorsunuz? Ne olur, ne olur söyleyin bana, ne yapayım?”

“Yok, sana akıl verecek değilim, Harriet. Bu işe karışmaya hiç niyetim yok. Bu sorun için sen ancak kendi gönlüne danışabilirsin.”

Harriet mektuba gene göz atarak, “Beni bu derece sevdiğini hiç sanmazdım,” dedi.

Emma biraz sessiz durdu. Gelgelelim arkadaşının bu aşk mektubunun büyüsüne kapılıvereceğinden korkarak, sonunda azıcık fikir yürütmeye karar verdi:

“Sevgili Harriet, benim bir inancım var. Eğer bir kız kendine evlenme öneren erkeğe evet mi, hayır mı diyeceğini bilmiyorsa, hayır, demelidir. Öyle ya, dünya evine böyle bocalama, *kuşku* içinde girilmez. İnsan hiç düşünmeden kabul edebileceği erkeği beklemelidir. Kendimi senin ablan yerine koyduğum için bu kadarını söylemeyi görev bildim. Yalnız sanma ki senin işine burnumu sokmak istiyorum.”

“Yok, ne demek, siz öyle iyi yüreklisiniz ki, böyle bir şey... Ama bana azıcık bir akıl verseniz... yok, öyle demek istemiyorum. Sizin dediğiniz gibi, insan zamanı gelince gözünü bile kırpmamalı... Çok

ciddi bir konu bu. Öyleyse olumsuz yanıt vermek belki daha yerinde bir şey olur. Sizce ona hayır mı desem, acaba?"

Emma lütufkâr bir gülümseyişle, "Dünyada evet ya da hayır de, diyemem sana," dedi. "Kendi gönlünü en iyi sen bilirsin. Mr. Martin'i başka her erkekten üstün görüyorsan, tanıdığın bütün erkeklerin arasında en çok o hoşuna gidiyorsa ne duruyorsun? Ne o, Harriet, kızardın? Yoksa gözünün önüne bir başkası mı geliyor? Harriet, canım, sakın kendi kendini aldatma. Kimi düşünüyorsun şu anda?"

Bu konuşmanın sonucu olumlu oldu. Harriet kıpkırmızı kesilerek başını çevirdi ve gidip ocağın önünde durdu. Elindeki mektubu şimdi büküp duruyordu. Sonunda biraz duraksayarak konuştu:

"Miss Woodhouse, mademki siz bana öğüt vermiyorsunuz, kendi başıma karar vermek zorundayım. Zaten yarıdan fazla kararlıydım. Mr. Martin'i geri çevireceğim. Sizce doğru mu bu yaptığım?"

"Hem de pek doğru güzelim. Çok yerinde davranıyorsun. Sen karar veremedikçe ben kendi görüşlerimi gerçi senden sakladım. Ama, artık tam kararlısın madem, hiç çekinmeden seni kutlayabilirim. Bu kararın beni, hem senin hesabına hem de kendi hesabıma sevindirdi. Mrs. Robert Martin olduğun gün, ben de bir arkadaş yitirmiş olacaktım. Çünkü Abbey-Mill Çiftliği'nin gelini Harriet Martin'le ben dünyada arkadaşlık edemezdim. Ama, şimdi artık sen gene benimsin."

Harrietçik nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya bulunduğunu hiç bilmemişti! Ama şimdi dehşet içinde afallayarak, "Arkadaşlık edemez miydiniz?" diye söylendi. "Öyle ya, elbette. Bakın bu hiç aklıma gelmemişti. Ama ne kötü olurdu. Neyse, atlattım bu tehlikeyi. Sevgili Miss Woodhouse, sizin dostluğunuzu ben dünyada hiçbir şeye değişmem."

"Harrietçiğim, seni yitirmek benim için de çok acı olurdu, ama başka türlü yapamazdım ki!"

"Aman Tanrım, sonra nasıl dayanabilirdim ben böyle bir şeye? Bir daha Hartfield'e hiç gelememek beni öldürürdü."

“Ah benim sevgili, güzel gönüllü Harrietçiğim. Sen mi Abbey-Mill Çiftliği’ne kapanıp kalacaktın? Sen mi cahil, yontulmamış kimselerin arasında ömür çürütecektin? Tanrı göstermesin! O delikanlı sana böyle bir öneride bulunmak cesaretini nereden bulmuş, şaşarım doğrusu. Pek kendini beğenmiş biri olsa gerek.”

Bu suçlamayı yanıtsız bırakmaya Harriet’in vicdanı razı olmamıştı.

“Yok, bence hiç de kendini beğenmiş değildir,” dedi. “Yani, çok iyi bir insandır. Onu her zaman minnetle anacağım, saygıyla... ama, bu bambaşka bir şey... sonra ille o beni çok seviyor diye benim de onu... yani, çok doğru, sizinle arkadaş oldum olalı öyle kimselerle tanıştım ki, insan onları düşünecek olursa... hem görünüş hem kibarlık yönünden... doğrusu kıyas bile edilemez. Hele içlerinden birisi öyle yakışıklı ve hoş ki! Her neyse, Mr. Martin gerçekten çok iyi bir adam. Onu çok beğeniyorum. Hele beni bu derece sevmesi, böyle güzel bir mektup yazması... ama sizden ayrılmaya gelince... bunu dünyada göze alamam.”

“Teşekkür ederim, tatlı dostum benim. Hayır, ayrılmayacağız. Bir genç kız, salt kendini istedi diye, kendini seviyor ve hoş mektup yazıyor diye, rasgele bir erkekle evlenmemelidir.”

“Aa, elbette! Hem zaten yazdığı mektup da hoş ama pek kısacık.”

Emma arkadaşının keyifsizliğini hissetti ve bunu geçiştirmeye çalıştı: “Yaptığı soytarıca hareketlerden her gün her saat gücenmesindense, kocasının iyi bir mektup yazabileceğini düşünmek onun için iyi bir teselli olabilir.”

“Evet. Kimse mektupları önemsemez, önemli olan arkadaşlarla iyi vakit geçirebilmek. Onu reddetmek konusunda oldukça kararlıyım. Ama nasıl yapmalıyım? Ne demeliyim?”

Emma arkadaşının bu sözlerini çiğ ve görgüsüz bulmakla birlikte üzerinde durmadı. Şimdi sıra yanıtı yazmaya gelmişti. Gerçi Emma, Harriet’in bu yanıtı hiç yardımsız yazabileceğini söyleyip duruyordu ama gene de her cümlenin kurulmasında ona yardım etti. Yanıt yazmak amacıyla Mr. Martin’in mektubunu yeniden okumak zorunda kaldılar. Harriet’in yüreği yeni baştan sızlar gibi oldu. Genç hayranına acı çektirmek düşüncesi, Mrs. Martin’le

kızlarının ne diyecekleri, öyle uzun uzun, neredeyse diz dövülerek konuşuldu ki, Mr. Martin o sırada çıkıp gelse, Harriet sanırız ona hemen, evet, deyiverirdi.

Neyse ki sonunda olumsuz yanıt yazıldı, mühürlendi ve yollandı. Böylece bu konu kapanmış ve Harriet tehlikeden kurtulmuş oldu. Gerçi epeyce keyfi kaçmıştı, ama onun bu kadarcık üzülmesine Emma'nın bir diyeceği yoktu. Hatta kendi sevgisinden dem vurup Mr. Elton'dan söz açarak arkadaşının gamını dağıtmaya çalıştı durdu.

Harriet bir ara son derece tasalı bir sesle, "Beni artık Abbey-Mill Çiftliği'ne bir daha hiç çağırmazlar," diye mırıldandı.

Emma, "Zaten çağırsalar da ben seni bırakmam ki," diye atıldı. "Sen Hartfield'deki dostların için öylesine değerlisin ki, seni Abbey-Mill'e göndermeye dayanamazlar."

"Doğrusunu isterseniz ben de istemem gitmeyi. Çünkü ben artık Hartfield'den başka hiçbir yerde mutlu olamıyorum."

Ama bir süre sonra Harriet'in kafası gene o konuya takıldı: "Bu olup biteni bilse, Mrs. Goddard kim bilir ne şaşar."

"Şu son zamanlarda senin daha ne seçkin kişilerin dikkatini çektiğini bilmiyor da ondan. Adını söylemek gereksiz olan bazı kimselerin bakış ve sözlerindeki gizli anlamı şimdilik senle benden başka kimse görmedi, sanıyorum."

Harriet pespembe kesilerek gülümsedi. İnsanların çok nazik olduğuna ilişkin bir şeyler geveledi. Mr. Elton' ın düşüncesi besbelli onun sıkıntısını dağıtıyordu.

Ama bir süre sonra gene zavallı Mr. Martin'i düşünerek tasalanmaya başladı. Yavaş sesle, "Benim mektubu almıştır artık," diyordu. "Şu anda neler yapıyorlardır kim bilir? Acaba kızlar biliyor mu? Mr. Martin çok üzülürse onlara da dert olur. Umarım pek o kadar üzülmemiştir."

Emma, "Hadi, artık başka kimseleri, yeni dostlarını düşünelim," dedi. "Belki şu anda Mr. Elton senin portreni kendi annesiyle kız kardeşlerine gösteriyordur da, onlara aslının ne denli güzel olduğunu söylüyordur. Düşün Harriet, Mr. Elton senin portreni bir hazine gibi kolunun altında taşıyor belki. Bu portre yoluyla belki seni ailesine, dostlarına tanıştırmış, içinden geçenleri onlara açmıştır.

Şu anda hepsinin aklı fikri neşeli bir merakla dolu olarak, senin üzerindedir.”

Böylece, Harriet gene neşelendi ve çok geçmeden ağzı kulaklarına vararak gülmeye başladı.

Sekizinci bölüm

Harriet o geceyi Hartfield'de geçirdi. Haftalardır vaktinin yarısından çoğunu konakta geçirdiği için, artık ona bir yatak odası ayırır olmuşlardı. Emma şu sıralarda onu elinden geldiğince yakında tutmanın her bakımdan iyi, güvenli ve arkadaşça bir şey olduğuna inanıyordu. Harriet ertesi sabah birkaç saat için Mrs. Goddard'ın yanına dönmek zorundaydı. Ondan sonra gene konağa gelip bu kez üç dört gün kalacaktı.

Harriet yokken Mr. Knightley geldi. Mr. Woodhouse'un bahçede dolaşma saatiydi. Emma babasına gezintisini geciktirmemesini söyledi. Mr. Woodhouse'un konuğundan uzun uzun özür dileyişiyle, aşırı törenden hiç hoşlanmayan Mr. Knightley'nin kısa ve yalın yanıtları gülünç bir zıtlık sergiliyordu.

"Sevgili Mr. Knightley, eğer kusuruma bakmazsanız, kabalığımı bağışlarsınız, Emma'nın sözünü tutup beş on dakika bahçeye çıkacağım. Hazır güneş parlarken yararlanmak gerek, çünkü. Ne yaparsanız, Mr. Knightley, biz hastalıklı ihtiyarlar kendimize bir sürü olağanüstü haklar tanırız."

"Rica ederim, beyefendiciğim, beni yabancı yerine koymayın."

"Benim yerimi Emmacığım fazlasıyla doldurur. Sizinle konuşmayı çok sever, eskiden beri. Ben de özür dileyerek gezintime çıkayım bari. Kış mevsiminde güneş çıkmışken kaçırmamak gerek."

"Pek doğru, efendim."

"Bu gezinti sırasında bana onur vermenizi rica ederdim, Mr. Knightley. Ne var ki bendeniz pek ağır yürürüm de... Benim yanım sıra gelmek sanırım sizin canınızı sıkar. Hem zaten siz Donwell-

Abbey'ye kadar da uzun yol yürüyeceksiniz. Onun için yormayayım."

"Eksik olmayın, efendim. Zaten ben de hemen gideceğim. Gezintinize bir an önce başlarsanız iyi olur. İzninizle paltonuzu getirip bahçe kapısını açayım."

Mr. Woodhouse en sonunda dışarı çıktı. Mr. Knightley'yse hemen gideceği yerde geldi, Emma'nın yanına oturdu. Konuşmak ister gibiydi. Hemen Harriet'ten söz açtı. Onunla ilgili düşünceleri bir hayli yumuşamış gibiydi.

"Gerçi Harriet'i ben senin kadar güzel bulmuyorum, ama ne olsa cici, şirin bir kız. Huyu, karakteri de iyi. Gerçi birlikte bulunduğu kimselerin çok etkisi altında kalıyor. Ama, demek ki iyi bir çevreye düşerse topluma yararlı bir genç hanım olup çıkabilecek."

"Böyle düşünmenize sevindim. Sözünü ettiğiniz iyi çevreler de pek uzakta değildir, umarım."

Erkek, "Hadi, hadi," diye güldü. "Kompliman bekliyorsun. Peki, öyleyse, Harriet'in üzerinde olumlu bir etkin olduğunu itiraf edeyim. Okul çocukları gibi kıkır kıkır bir gülüşü vardı ki, ondan vazgeçirdin. Kendinle övünebilirsin."

"Sağ olun. Siz her zaman bana hakkımı vermezsiniz ama..."

"Harriet birazdan gelecek mi demiştin?"

"Neredeyse gelir. Hatta şimdiye kadar gelmiş olması gerekirdi."

"Belki konuklar filan bastırmıştır."

"Ah şu kasaba konukları... İnsanı sıkıntıdan patlatırlar, yani."

"Senin sıkıcı bulduğun bazı kimseler Harriet'in hoşuna gidebilir."

Emma bu sözlerin çok doğru olduğunu bildiği için yadsımaya kalkışmadı. Mr. Knightley gülümseyerek sözünü sürdürdü:

"Gerçi ben senin gibi falcı değilim, gene de sevimli arkadaşının çok yakında iyi bir haber alacağını sanıyorum."

"Sahi mi? Ne haberi? Nasıl haber?"

Mr. Knightley gülümseyerek, "Çok önemli bir şey," diye karşılık verdi.

"Çok önemli ha! Olsa olsa tek bir şey olabilir. Kimdir Harriet'e gönül vermiş olan? Kimden duydunuz bunu?"

Emma, Mr. Elton'ın bu konuda bir şeyler filan çıtlattığını sanarak umutlanmıştı. Mr. Knightley herkesin sevdiği, akıl danıştığı bir kimseydi. Mr. Elton'ın da ona çok saygı beslediğini Emma iyi bilirdi.

Mr. Knightley, "Duyduğuma göre senin Harriet çok yakında bir evlenme önerisi alacak," dedi. "Hem de son derece iyi bir yerden. Kısacası Robert Martin'den. Bu yaz Harriet Abbey-Mill Çiftliği'ni ziyaret ettiği sırada genç dostumuzu yakmış, tutuşturmuş. Robert Martin deli gibi âşık. Harriet'le evlenmeye karar vermiş."

Emma, "Eksik olmasın, pek lütuf buyurmuş," diye dudak büktü. "Ama Harriet'in kendisiyle evleneceğine gerçekten inanıyor muymuş?"

"Peki, senin dediğin olsun. Robert Martin, Harriet'e evlenme önermeye karar vermiş. Şimdi oldu mu? Önceki gece bana bu konuda akıl danışmak üzere Donwell Abbey'ye geldi. Kendisini ve bütün ailesini ne denli sevdiğimi, hepsine nasıl değer verdiğimi bildiği için, o da beni en iyi dostlarından biri sayar. Evlenmek için, belki de kendi yaşının, Harriet'in yaşının çok genç olduğunu düşünmüş, bana bunu sormaya gelmiş. Harriet *seninle* bu kadar yakınlaştıktan sonra belki onu hor görür diye bir kaygıya kapıldığını sanıyorum. Kısacası gencin bu konuda konuşmasını, fikirlerini pek beğendim. Zaten eskiden beri Robert Martin tanıdığım en aklı başında kimselerden biridir. Az ama öz konuşur, dürüsttür ve çok zekidir. Özel yaşamında vefalı ve şefkatlidir. Bana para durumunu da açınca evlenmekten hiç çekinmemesini söyledim. Sevdiği kızı da övdüm. Böylece çocukcağız etekleri zil çalarak gitti. Belki de şu anda Mrs. Goddard'dadır. Belki de senin Harriet böylece, hiç de canını sıkmayan bir konuğun baskınına uğradığı için gecikmiştir."

Emma bu sözleri gülümseyerek dinlemişti.

"Sevgili Mr. Knightley," dedi. "Konuşmak sırası şimdi bende. Mr. Robert Martin bugüne dek sabredemeyerek dün Harriet'e evlenme önerdi, yani bu anlamda bir mektup gönderdi ve Harriet tarafından o saat geri çevrildi."

Emma bu sözlere Mr. Knightley'yi inandırabilmek için birkaç kez yinelemek zorunda kaldı. Ve Mr. Knightley sonunda

duyduklarına inanınca şaşkınlık ve hoşnutsuzluğundan kıpkırmızı kesilerek hışımla ayağa kalktı.

"Öyleyse Harriet Smith benim sandığımdan çok daha aptalmış. Bu kız aklını mı kaçırmış ne?"

Emma da kızarak söylendi: "Elbette, bir kadının herhangi bir evlenme önerisini geri çevirebilecek kadar gözüpek olabileceğini erkeklerin aklı hiç almaz, öyle değil mi? Siz erkeklere göre her kadın, kendini istemek büyüklüğünde bulunan bir erkeğe hemen varmalıdır."

"Boş laf! Erkekler hiç de böyle düşünmezler. Ama Harriet Smith kalksın da Robert Martin'i geri çevirsin! Olamaz bu. Ancak delilik belirtisidir. Umarım yanılmışsındır, Emma."

"Mektup benim gözümün önünde yazıldı."

"Senin gözünün önünde ha! Öyleyse sen kendin yazdın, demektir. Emma, bu senin işin. Onu geri çevirsin diye sen Harriet'e baskı yaptın."

"Bu suçlamayı üstüme almıyorum. Ama baskı yapsam bile yanlış bir iş yapmış olmazdım ki! Mr. Martin dürüst, aklı başında bir genç olabilir, ama Harriet'in ayarı değil. Hatta bu işteki cüretine şaşıyorum, doğrusu. Sizin dediğinize bakılırsa kimi çekindiği şeyler varmış. Bunların üzerinde durulsaymış daha iyi olurmuş."

Mr. Knightley öfkeyle, "Harriet'in ayarı değil mi?" diye haykırdı. Sonra kendini tuttu. Bir an sonra da, sakin ama hâlâ sert ve soğuk bir sesle, "Evet, Robert Martin gerçekten Harriet Smith'in ayarı değildir, çünkü hem zekâ hem de mevki bakımından ondan çok daha üstündür," diye sözünü sürdürdü. "Emma, bu kıza karşı duyduğun sevgi senin gözünü bağlamış. Harriet'in nesi var, kuzum? Kim olduğu belirsiz bir adamın nikâh dışı çocuğu. Doğru dürüst bir geliri bile olmadığı gibi, görünürde hısım akrabası da yok. Orta halli bir okulda pansiyoner olarak kalıyor. Yaşı küçük, duygu yönünden bir hayli basit. Zekâ ve duygu bakımından bu derece sığ olan bir kızın yaşı ilerledikçe de pek fazla olgunlaşması beklenemez. Görüp geçirdiğinden yararlanıp gelişecek yetenekte değil, çünkü. Bir güzelliği var, bir de iyi huyluluğu; hepsi bu. Ben bu işi duyunca salt Robert Martin adına biraz duraladım. Harriet'i ona layık görmediğim için. Ama baktım ki çocuk iyice tutkun, yerinde

öğütlere kulak asacak durumda değil. Sonra Harriet de zararsız, uysal, iyi bir kız. Robert gibi bir gencin karısı olursa onun kalıbına girer, diye düşündüm. Kızın başına devlet kuşu kondu, dedim kendi kendime. Herkesin, hatta senin bile böyle düşüneceğinden o kadar emindim ki, Emma!"

"Demek ki beni hiç tanımıyormuşsunuz, Mr. Knightley. Ne kadar aklı başında, zeki, değerli olursa olsun, Mr. Martin'in olup olacağı basit bir çiftçi değil mi? Arkadaşıma böyle birini uygun bulacağımı nasıl düşünebildiniz? Hem sonra Harriet'e karşı da haksızlık ediyorsunuz. Bu kız ne olsa seçkin çevrelere girmiş bulunuyor. Bir çiftçiye varmakla kendini alçaltmış olur."

"Yani çiftçi olmak, nikâh dışı olmaktan, gelişmemiş ve akılsız olmaktan daha mı alçaktır?"

"Nikâh dışı deyip duruyorsunuz. Ana babasının işlediği günahın cezasını neden bu masum kız çeksin? Neden hiç suçu yokken, bu yüzden hor görülsün? Sonra Harriet'in soylu bir kandan geldiği o kadar belirgin ki. Bilinmeyen babasının sağladığı aylık bir hayli kabarık olmalı. Her türlü konforu var. Onun bir centilmen kızı olduğundan benim kuşkum yok. Centilmen kızlarıyla dostluk ettiğini siz de görmezlikten gelemezsiniz. Demek ki Harriet, Robert Martin'den üstündür."

"Ana babası kimdir, bilemem. Ama onun yüksek sosyeteye girmesini istemiş ya da uygun görmüş olsalardı, sanırım başka bir okula gönderir, başka bir ailenin yanına verirlerdi. Oysaki onlar Harriet'i Mrs. Goddard'ın çevresine uygun görmüşler. Harriet de seninle böyle içli dışlı oluncaya dek çevresinden hoşnuttu. Gözü yükseklerde değildi. Bu yaz Martinlerin çiftliğinde çok mutlu günler geçirdi. Eğer şimdi onları hor görüyorsa, bunu senden kapmıştır, Emma. Yazıklar olsun sana, senin arkadaşlığın bu mu? Bu yaz birliktelerken Robert Martin kızın kendisinden hoşlandığına inanmış olmalı ki evlenme öneriyor. Yoksa ben onu bilirim; aklına eseni yapan bir insan olmadığı gibi, kendini beğenmiş de değildir. Harriet'ten yüz bulmuş olduğuna eminim."

Emma bu sözlere karşılık vermemeyi daha uygun buldu ve biraz önceki konuya döndü:

“Mr. Martin’i candan savunuyorsunuz ama dediğim gibi, Harriet’e haksızlık ediyorsunuz. Harriet hiç de o kadar sığ ve boş bir kız sayılmaz. Evet, gerçi çok zeki değil, ama sizin sandığınızdan daha aklı başında, daha anlayışlı. Hatta, bir an için güzelliğinden ve iyi huyundan başka hiçbir şeyi olmadığını kabul etsek bile, böylesine bir güzellik ve böylesine bir iyilik yabana atılacak erdemler midir? Erkeklerin çoğunluğu bilgili ve zeki kızların değil de güzel kızların peşinde koşmazlar mı? Karşısındakine tam anlamıyla boyun eğen, karşısındakini her zaman yüksek gören bir huy da, siz erkeklerin eşlerinizde aradığınız başlıca erdemlerden biri değil midir? Hem çok güzel hem de çok yumuşak başlı bir kadın için koca kıtlığı diye bir şey olabilir mi? Elini sallasa ellisi...”

“İnan Emma, senin şu Tanrı vergisi zekânı nasıl boşa harcadığını gördükçe, son sözlerine benim bile hak vereceğim geliyor. Bir kadın aklını böyle yanlış yere kullanacağına, hiç akılsız olsun daha iyi.”

Emma neşeyle, “Elbette, bütün erkeklerin *bu* düşüncede olduğunu bilmez miyim?” diye güldü. “Harriet tam, her erkeği mutlu edebilecek tipte bir kızdır: erkeğin hem gözünü hem gururunu okşayan bir varlık. Sözgelişi siz bile bir gün gelip evlenecek olsanız, Harriet’ten daha uygununu bulamazsınız. Böyle bir kız, daha on yedi yaşında, hayata yeni atılır, daha yeni yeni tanınmaya başlarken, karşısına ilk çıkana varmadı diye şaşılır mı? Yok, yok, bırakın kızcağız şöyle çevresine bakınsın biraz.”

Mr. Knightley biraz sessiz kaldı. Sonra, “Aranızdaki yakınlığı oldum olası hiç onaylamadım zaten,” dedi. “Şimdi bu durumdan Harriet’in ne kadar zarar göreceğini çok iyi anlıyorum. Onun öyle bir burnunu büyüteceksin ki, kızcağız çok geçmeden kimseleri beğenmez olacak. Zaten zekâdan yoksun olduğu için gözünü iyice yükseklere dikecek. Oysa, bütün güzelliğine karşın, elini sallayınca ellisi çıkmayabilir. Aklı başında erkekler onun akılsızlığına takılacaktır. Seçkin aileden olanlar nikâh dışı oluşu yüzünden cayacaklardır. Ama daha on yedi yaşındayken hazır karşısına bir Robert Martin çıkmışken evlenseydi, ömrünün sonuna dek rahat, güven dolu, sıcak bir yuvaya kavuşmuş olurdu. Eğer burnu büyürse, karşısına çıkanların hiçbirini beğenmeyip evde kalacaktır.”

“Mr. Knightley, bu konudaki düşüncelerimiz birbirine öylesine zıt ki, üzerinde durmanın bir anlamı yok. Birbirimizi kızdırmaktan başka bir şey elde edemeyiz. Zaten artık konuşmanın bir anlamı da yok. Çünkü Harriet arkadaşınızın önerisini geri çevirmiş bulunuyor. Ona biraz öğüt verdiğimi saklayacak değilim, ama inanın bana, o zaten kendisi kararını vermişti. Mr. Martin’in davranışları gerçek incelikten o kadar uzak ki, Harriet bir zamanlar onu az buçuk beğenmişse bile artık hiç beğenmiyor. Seçkin kimselerin arasına katılmadan önce bir Robert Martin’in yakınlığına katlanmış olabilir. Ne de olsa arkadaşlarının ağabeyiymiş. Harriet’e kendini beğendirmek için de besbelli çok çırpınmış. Ama o sayfa artık kapandı. Harriet gerçek centilmenlerle dostluk etmenin tadını aldı. Bundan böyle ancak tam bir centilmen Harriet’in gönlünü çelebilir. “

Mr. Knightley, “Saçma bu laflar, resmen deli saçması,” diye homurdandı. “Robert Martin, zeki, terbiyeli, candan, iyi yürekli bir genç. Ruhunda da doğuştan öyle bir soyluluk var ki Harriet anlayamaz bile.”

Emma karşılık vermedi. Neşeli, kaygısız, umursamaz görünmeye çalışıyordu ya, aslında içi rahat değildi ve konuğunun kalkıp gitmesini çok istiyordu. Yaptığına pişman olmuş falan değildi. Kadınların hakları ve duyguları üstünde konuşmaya kendisi daha yetkili sayılırdı. Gene de Mr. Knightley’nin düşünce ve görüşlerine genel olarak öyle güvenirdi ki böyle önemli bir konuda onun kendisine böylesine şiddetle karşı çıkması ağırına gitmişti. Onun böyle yanı başında, böylesi bir öfke içinde oturması da çok rahatsız ediciydi. Tatsız bir sessizlik içinde birkaç dakika geçti. Emma bir ara havadan söz açmak istediyse de Mr. Knightley karşılık vermedi. Düşünceye dalmıştı. Sonunda şöyle konuştu:

“Robert Martin aslında çok bir şey yitirmiş sayılmaz. Umarım çok geçmeden aşırı tutkunluğundan kurtulur da bu olumsuz yanıtın hiç de o kadar büyük bir felaket olmadığını anlar. Harriet’in geleceği konusunda kurduğun planları da sen bilirsin. Ancak, çöpçatanlık merakını saklamadığına göre o yönde birtakım fikir ve tasarıların olduğu tahmin edilebilir. Bir aile dostu olarak senin birazcık kulağını bükmek isterim. Eğer düşündüğün kişi Elton’sa kendini boş yere yoruyorsun.”

Emma gülerek, “Yok canım,” gibilerden bir şey söyledi. Mr. Knightley sözünü sürdürdü:

“İnan bana, Elton’dan size yarar yok. Mr. Elton namuslu bir adam, Highbury kasabası için kusursuz bir papaz olabilir ama öyle, duygularına kapılarak evlenmek ona göre değildir. Paranın değerini o da herkes gibi bilir, belki daha bile çok. Duygularından dem vurup dursa da her zaman kafasını kullanır. Senin Harriet’e değer biçtiğin gibi o da kendi kafasında, kendi değerini pek iyi tartıp hesaplamıştır. Çok yakışıklı olduğunu, her gittiği yerde sevildiğini bilmez değildir. Erkek erkeğe konuştuğumuz sıralarda söylediği kimi sözlerden benim çıkardığım sonuçlara göre Mr. Elton iyice hesaplı kitaplı bir evlilik yapmak niyetindedir. Kendi kız kardeşinin yakın arkadaşı olan beş kız kardeşten büyük bir hararetle söz ettiğini duydum. Kızların her birinin ağırlığı yirmi bin sterlinmiş.”

Emma gene gülerek, “Size çok teşekkür ederim,” dedi. “Mr. Elton’ın Harriet’le evlenmesini aklıma koymuş olsaydım uyarınızla gözümü açarak büyük iyilik etmiş olurdunuz ama şu sırada Harriet’i kimseye vermeye niyetim yok. Zaten çöpçatanlıktan da vazgeçtim artık. Randalls’taki başarı düzeyime bir daha ulaşamam nasılsa. Bu yüzden hazır başarılıyken bu işi bırakacağım.”

Mr. Knightley, “İyi günler, Emma,” diyerek birdenbire ayağa kalktı ve çabucak yürüdü, gitti. Çok kızmış, çok canı sıkılmıştı. Genç dostu, çiftçi Robert Martin’in nasıl bir düş kırıklığına uğradığını tahmin ederek üzülmekle kalmıyor, onun kurduğu evlilik hayallerini destekleyerek bir bakıma bu üzüntüde kendinin de payı olduğunu düşünerek kahroluyordu. Hele Emma’nın bu olayda oynadığı rol onu çileden çıkarıyordu.

Emma’nın da canı çok sıkılmıştı ama sıkıntısının nedenlerini o, Mr. Knightley gibi kesin olarak bilemiyordu. Hiçbir zaman Mr. Knightley gibi, kendi düşünce ve davranışları yüzde yüz haklıyken karşısındakinin yüzde yüz haksız olduğuna inanabilmesinin olanağı yoktu. Mr. Knightley giderken sanki tüm haklılığı kendi üstüne almış, Emma’nın payına pek az bırakmıştı. Gerçi Emma pek o kadar yıkılmış da değildi. Aradan biraz zaman geçmesi ve Harriet’in geri gelmesi canının sıkıntısını ona unutturdu. Harriet’in bu kadar geç kalmasından kaygılanmaya başlamıştı. Genç çiftçinin o gün gene

Mrs. Goddardlara gidip Harriet'le yüz yüze gelmesi ve yalvarıp yakararak genç kızın aklını çelmesi olmayacak şey değildi ve bu olasılık Emma'yı ürkütüyordu. Bunca çabadan sonra böyle bir yenilgiye uğramak korkusu şimdi her şeyden baskındı. Öyle ki sonunda Harriet şen şakrak çıkıp gelince ve gecikmesinin korkulacak bir nedeni olmadığı anlaşılınca Emma'nın da içi rahat etti ve neşesi yerine geldi. Mr. Knightley ne düşünürse düşünsün, ne derse desin, Emma en doğruyu yapmış, çok yerinde kadınca duygularının ve kadın dostluğunun etkisiyle davranmıştı.

Mr. Knightley onu Mr. Elton konusunda azıcık korkutmamış değildi. Ne var ki düşünüyordu da, Mr. Knightley genç papazı kendisi kadar yakından incelemiş olamazdı, çünkü bir kez, bu konuyla kendisi kadar ilgili değildi. Bir de, ne yalan söylemeli, Mr. Knightley'nin tüm karşı çıkmasına karşın, övünmek gibi olmasın ama, bu konuda kendisinin ondan daha iyi bir gözlemci olması da doğaldı. Kısacası, adam öfkeyle, ayaküstü konuşmuş ve hiçbir şey bilmediği bir konuda, kendi içinden geçenleri söyleyip garezini ortaya vurmuştu. Evet, o Mr. Elton'ın samimi konuşmalarını Emma'dan daha çok dinlemiş olabilirdi; Mr. Elton para konularında savruk, hesapsız biri olmayabilirdi. Bu konuların üzerinde durması doğaldı. Ne var ki Mr. Knightley, ateşli bir aşkın tüm maddi ve çıkarcı konulara savaş açabileceğini yeterince dikkate almıyordu. Mr. Knightley bu aşkın ayırdında olmadığı için bırakabileceği etkileri düşünmüyordu bile. Oysa Emma bu aşkı tüm şiddetiyle gözlemlediği için, olağan düzeyde bir mantık hesabının, (başlangıçta var olsa bile) böyle bir şiddete karşı koyamayacağından hiç kuşkusu yoktu. Daha ileri düzeyde bir hesaplılık ve maddiliğinse Mr. Elton'da bulunmadığından çok emindi.

Harriet'in üstündeki neşe Emma'nın da keyfini yerine getirdi. Harriet şu anda Mr. Martin'i düşünmek değil, Mr. Elton'dan konuşmak istiyordu. Öğretmen Miss Nash'ten duymuş olduğu bir şeyi hemen sevinçle anlatmaya girişti. Hekim Mr. Perry hasta bir çocuğa bakmak için okula gelmişmiş. Miss Nash onunla görüşmüş, o da bir gün önce Clayton Park'tan dönerken Mr. Elton'la karşılaştığını ve onun Londra'ya gitmekte olduğunu, yarına kadar da dönmeyeceğini öğrenince çok şaşırdığını anlatmış. Çünkü o gece

iskambil geceleriymiş ve bu zamana dek genç papazın bir tek oyunu bile kaçırdığı görülmüş şey değilmiş. Mr. Perry, en iyi oyuncularından yoksun kalacakları için ona sitem etmiş, gidişini bir tek güncük ertelemesi için yalvarmış ama boşuna. Mr. Elton gitmekte ısrarlıymış. Hatta, tuhaf bir biçimde üstünde durarak, dünyaları verseler geri bırakamayacağı bir iş için gittiğini söylemiş. Gıpta edilecek bir bekçilik, kutsal emanet gibi bir şeyler eklemiş. Tabii Mr. Perry bunlardan hiçbir şey anlamamış ama işin içinde bir *hanım* olduğu kanısına varmış, bunu da adamın yüzüne söylemiş. Mr. Elton da anlamlı anlamlı gülümsemiş, kızarıp bozararak büyük bir keyifle atını sürüp gitmiş. Bütün bunları Harriet'e Miss Nash anlatmış, sonra ona iyice anlamlı bir bakışla bakarak, "İşinin ne olacağını tahmin bile edemem tabii," demiş. "Benim bildiğim tek bir şey var: Mr. Elton'ın beğendiği kadın dünyanın en şanslı kadınıdır çünkü yakışıklılıkta da, sevimlilikte de Mr. Elton'ın şu koca dünyada bir eşi daha yoktur."

Dokuzuncu bölüm

Mr. Knightley, Emma'yı haksız görebilirdi ama Emma kendini haklı buluyordu. Mr. Knightley'nin hoşnutsuzluğu öyle büyüktü ki Hartfield Konağı'nın semtine uzun zaman uğramadı. Sonunda karşılaştıkları zaman da Emma henüz bağışlanmadığını onun aşırı ciddi yüzünden anladı. Üzüldü ama pişmanlık duymadı. Tersine, her geçen gün kendi düşünce ve davranışlarını biraz daha haklı çıkarır gibiydi. Hele bundan sonraki günlerde olup bitenler genç kızın kendi kendisini daha da haklı görmesini sağladı.

Portre, Mr. Elton'ın Londra'dan dönüşünden az sonra çok zarif ve şık bir çerçeve içinde konağa geldi, gündelik oturma solunundaki şöminenin üstüne asıldı. Mr. Elton yerinden kalkıp tabloya bakarak, tam kendinden beklendiği gibi iç çekip kırık dökük cümleler mırıldanarak hayranlığını belirtiyordu. Harriet'e gelince; onun duygularının da hızla, yaşının ve toyluğunun elverdiği ölçüde güçlü ve dayanıklı bir bağlılık oluşturmaya başladığı açıktı. Çok geçmeden Emma, onun Mr. Martin'i artık yalnızca, Mr. Elton'la karşılaştırmak için aklına getirdiğinden ve bu kıyaslamalarda da Mr. Elton'ın kesin üstünlük kazandığından iyice emin oldu.

Genç arkadaşını kafaca geliştirmek için bol bol yararlı kitap okuyup yararlı konularda konuşmak konusundaki niyeti henüz, birkaç kitabın başlangıcından birkaç bölüm okuyup, "Kalanına yarın devam ederiz," demek aşamasından öteye geçmiş değildi. Hoşbeş etmek, ciddi kitapları ciddi biçimde okumaktan daha kolaydı; Harriet'in mutlu geleceğiyle ilgili hayaller kurmak da onun kavram yeteneğini güçlendirmekten, zihnine gerçekler aşılamaya çalışmaktan çok daha keyifli... Harriet'in şu sıradaki tek edebiyat

uğraşı, ömrünün akşam yılları için yaptığı tek zihinsel ve ruhsal yığınak, bulup işittiği her türlü bilmeceyi, Emma'nın hazırlayıp çeşitli motifler ve şifrelerle süslediği ince bir albüme çekmekten ibaretti.

Şu edebiyat düşkünü çağımızda, bu türden, hem de adamakıllı büyük çapta koleksiyonlara oldukça sık rastlamak olasıydı. Mrs. Goddard'ın okulundaki başöğretmen Miss Nash tam üç yüz bilmece biriktirmişti. Ondan esinlenmiş olan Harriet de Emma'nın yardımıyla, bu sayıyı geride bırakmayı umuyordu. Emma bilmecelerin aranıp bulunması ve seçilmesinde arkadaşına yardım ediyordu. Harriet'in yazısı da inci gibi olduğundan, ortaya hem sayı hem de düzen yönünden birinci sınıf bir yapıt çıkacağı söylenebilirdi.

Mr. Woodhouse da konuyla hemen hemen kızlar kadar ilgiliydi ve çok zaman albüme konmaya değer bir şeyler anımsamaya çalışıyordu. Gençliğinde ne çok, ne usta bilmeceler vardı! Ne tuhaf, acaba neden şimdi hiçbiri aklına gelmiyordu ama elbet zamanla gelirdi. Ne var ki bu çabalar her zaman, "Kitty, güzel ama donuk bir kız," diye bir bilmecenin ilk satırıyla sona eriyordu.

Bu konuda konuşmuş olduğu iyi dostu Perry de şimdilik bilmece türünden bir şey anımsayamıyordu ama Mr. Woodhouse ona, kulağını açık tutmasını sıkılamıştı; Mr. Perry çok yer dolaşıp çok insanla görüştüğüne göre o yönden bir şeyler umulabilirdi.

Emma, cümle kasaba zekâlarının topluca bu işe adanmasından yana hiç değildi. Onun yardımını dilediği tek kişi Mr. Elton'dı. Genç adama, aklına gelebilecek tüm bilmece, bulmaca, kelime oyununa dayanan şiir ve dilden kaydırmacaları onlara getirmesi rica edildi ve Emma onun bu konuya önemle eğildiğini görerek sevindi. Genç adam bir yandan da, getirdiği bilmecelerde kadınlığı alaya alan kaba ve kırıcı ya da açık saçık tek bir sözcük bulunmamasına son derece dikkat ediyordu. Her sözü kadınlığı göklere çıkarmalıydı! Kızlar, albümdeki en kibar iki üç bilmeceyi ona borçluydular.

Bir süre sonra Mr. Elton çok tanınmış, oyuncaklı bir şiir bilmeceyi anımsayıp pek duygusal bir edayla okuduğu zaman Emma, bunu bildiklerini ve üç beş sayfa önce albüme geçirmiş olduklarını ona üzülerek bildirdi:

İlk hecem kahır belirtir,
İkincim de duyar bunu;
Bütünümse bu acıyı
Hafifleten ve silendir.[2]

“Mr. Elton, bizim için siz neden bir bilmece yazmıyorsunuz?” diye sordu. “Tanınmamış olmasının tek yolu budur. Sizin için de hiç zor olmasa gerek.”

Mr. Elton, “Yok yok, ben ömrümde hiç şiir yazmadım, desem yeridir,” dedi. “Ne yaparsınız, kalın kafalılık işte! Korkarım ki Miss Woodhouse bile...” Genç adam bir an durakladı. “Hatta ne de Miss Smith, benim tembel esin perimi harekete geçiremez.”

Gene de hemen ertesi gün elinde, esin perisinin harekete geçmiş olduğunu gösteren bir sayfa kâğıtla çıkıp geldi. Hemen bir dakikalığına uğradığını söylüyordu. Bu kâğıt parçasının da bir arkadaşının, beğendiği bir genç hanım için yazdığı bilmeceli bir şiir olduğunu söylüyordu ama davranışından, bunun aslında onun yapıtı olduğunu Emma hemen anladı.

Genç adam, “Miss Smith’in koleksiyonuna girsin diye getirmiş değilim,” dedi. “Arkadaşımın çalışması olduğu için bunu göz önüne sermeye gerçi hakkım yok, ama belki bir göz gezdirmeyi istersiniz.”

Harriet’ten çok, Emma’yla konuşuyordu ki Emma bunu anlayabiliyordu. Besbelli Mr. Elton’ın duyguları öyle ayaklanmıştı ki sevdiği kızla göz göze gelmekten korkuyordu. Zaten bir dakika sonra da yanlarından ayrıldı.

Bir anlık bir duraklamadan sonra Emma kâğıdı arkadaşından yana itti.

Gülümseyerek, “Al, cancağızım, al,” dedi. “Senin için yazılmış. Senin bu.”

Gelgelelim Harriet’in öyle bir eli ayağı titremişti ki kâğıda dokunamadı bile. Böylece, herhangi bir konuda “ilk” olmayı oldum olası seven Emma kâğıdı kendisi gözden geçirmek durumunda kaldı.

Sayın Bayan....

BİR BİLMECE

İlk sözümde görülür krallar saltanatı,
Debdebe, şatafat, taht, taç hep tamam.
İkincimde dalga dalga bir ortam,
Denizler hâkimi bu kez sahnede.

Lakin bir gün bir araya gelince bu ikisi,
Aramayın boş yere ne şan ne buyurganlık.
Karada da denizde de sözü geçmiyor artık,
O şimdi bir köledir, Kadın'dır asıl sultan.

Bulmacamı çözecektir keskin görüşün,
Benden yana olsun tatlı bakışın.[3]

Emma şiiri okudu, anlamını hemen çıkardı, emin olmak için bir kez daha okudu, sonra Harriet'e verdi. Harriet şiirin anlamını umudun ve cahilliğin verdiği büyük bir şaşkınlıkla çıkartmaya çalışırken Emma hafifçe gülümseyerek, "Pek güzel, Mr. Elton," diye içinden geçirdi, "gerçekten pek güzel olmuş. Çok daha kötü kelime oyunları görmüşümdür ben. '*Courtship*...' çok yerinde bir ima. Bravo, doğrusu. Yol açmaya çalışıyorsun kendine. Açıkça diyorsun ki: 'Lütfen, Miss Smith, size kur yapmama izin verin. Bilmecemle aşkımı aynı anda onaylayın!' 'Benden yana olsun tatlı bakışın.' Aynıyla Harriet işte. Onun bakışlarını tarif etmek için bundan uygun sıfat olamaz. 'Bulmacamı çözecektir keskin görüşün.' Hmmm... Harriet'in keskin görüşü ha! Ama daha iyi ya. Böyle yazmak için adamın sırsıklam âşık olması gerekir. Ey, Mr. Knightley! Bunu keşke sen de göreydin; sanırım bu senin bile aklını yatırırdı. Ömründe bir kez olsun, yanılmış olduğunu kabul etmek zorunda kalırdın. Mükemmel bir bilmece, doğrusu, hem de bir taşla iki kuş vurmacasına. İşler artık yakında düğüm noktasına ulaşacak demektir bence."

Bıraksa adamakıllı uzayabilecek olan bu tatlı düşünceleri Harriet'in heyecan ve şaşkınlık dolu soruları kesti:

“Ne demek istiyor acaba, Miss Woodhouse, ne anlama geliyor bu? Hiç ama hiç bilemiyorum, şu kadarcık bile! Ne olabilir acaba? Kuzum Miss Woodhouse, çözmeye çalışın şunu, yardım edin bana. Hiç bu kadar çetin bilmece görmedimdi. Krallık olabilir mi? Mr. Elton’ın arkadaşı kimdi acaba, ya sevdiği hanım? İyi bir bilmece mi bu sizce? Kadın, demek mi istiyor ki? ‘Kadındır artık sultan,’ diyor ya. Neptün olabilir mi? Madem denizlerin de kralı? Yoksa deniz perisi mi? Köpekbalığı olmasın? Ama yok, köpekbalığı da olamaz artık. Çok usta işi bilmece olsa gerek, yoksa Mr. Elton alıp getirmezdi. Ah, Miss Woodhouse, çözebilecek miyiz dersiniz?”

“Deniz perisiymiş, köpekbalığıymış, laf! Nerden çıkardın bunları Tanrı aşkına? Bir dostunun deniz perileriyle köpekbalıkları üstüne yazdığı şiirli bilmeceyi adam bize ne demeye getirsin ki? Ver şu kâğıdı bana da dinle. Hani ‘Sayın Bayan...’ diyor ya, o noktaların yerine Smith’i koy. ‘İlk sözümde görülür krallar saltanatı / Debdebe, şatafat, taht, taç hep tamam.’ Bu, *saray,* oluyor.

“Sonra, ‘İkincimde dalga dalga bir ortam / Denizler kralı bu kez sahnede.’ Bu da, *gemi,* oluyor. Bundan daha basit olamazdı. Şimdi geliyoruz kaymaklı bölüme. ‘Lakin bir gün bir araya gelince bu ikisi (yani *kur yapmak,* anlarsın ya) / Aramayın boş yere ne şan ne buyurganlık /Karada da denizde de sözü geçmiyor artık / O şimdi bir köledir, *kadındır* asıl sultan.’ Çok şık bir kompliman, sevgili Harriet. Bunu izleyen seslenişi ise, çözümlemekte hiç güçlük çekeceğini sanmıyorum. Al da içinden, rahat rahat oku. Bunun senin için, sana yazılmış olduğu hiç kuşku kaldırmayacak kadar kesin.”

Harriet’in bu tatlı sözlere boyun eğmesi uzun sürmedi. Şiirin son iki satırını okuyunca mutluluktan çarpıntılar içinde kaldı. Konuşamadı. Ne var ki onun konuşması gerekmiyordu. Duygulanması yeterliydi. Onun yerine Emma konuştu:

“Bu övgü sözlerinde öyle apaçık, öyle özel bir anlam var ki bence Mr. Elton’ın niyeti konusunda hiçbir kuşkuya yer bırakmıyor. O seni istiyor, Harriet; yakın zamanda da bunu tam olarak kanıtlayacak. Öyle gelmişti zaten bana. Aldanmış olamam, diye düşünüyordum ama şimdi her şey ortada. Benim bu konudaki dileklerim seni tanıdığımdan bu yana ne denli kesindiyse onun ruhsal durumu da o denli kesin. Evet, Harriet, bu olan şeyin

olmasını ta o zamandan beri istemekteyim ben. Mr. Elton'la senin aranda bir aşk doğmasının çok mu akla uygun, yoksa çok mu doğal olduğuna bir türlü karar veremiyordum. İki şık birbirine eşitmiş gibime geliyordu. Çok mutluyum. Canım Harrietçiğim, seni bütün kalbimle kutluyorum. Böyle bir sevgiyi uyandırmış olmakla hangi kadın olsa gurur duyar. Her yönden hayırlı bir bağ bu. İstediğin her şeyi verecektir sana: saygınlık, bağımsızlık, özel bir yuva, hem de tüm dostlarının orta yerinde. Hartfield'le benim yakınımda olduğu için bizim sonsuza dek candan dost kalmamızı sağlayacak."

Başlangıçta Harriet, "Sevgili Miss Woodhouse!"tan öte bir şey söyleyemedi, sevgi dolu kucaklaşmaların arasında, "Biricik Miss Woodhouse!.." Sonunda, söyleşiye benzer bir düzeye eriştiklerinde Emma onun duygu, düşünce ve anılarının tam gerektiği kıvamda olduğunu gördü. Mr. Elton'ın üstün kişiliği bol bol övülüyordu.

"Siz ne derseniz her zaman doğrudur. Bu yüzden bu dediğiniz de doğrudur, herhalde; doğru olduğunu varsayıyor, umut ediyorum. Ne var ki siz demeseniz hayal bile edemezdim. Benim layık olduğumun o kadar ötesinde bir şey ki bu! Mr. Elton kimi isterse alabilir. *Onun* konusunda başka türlü düşünmenin mümkünü yok. Öylesine üstün biri ki! Şu tatlı şiiri bir düşünsenize. 'Sayın Bayan...' Ne akıllıca bir buluş. Gerçekten bana yazılmış olabilir mi?"

"Bu konuda ne bir soru sorar ne de başkalarının soru sormasına izin veririm. Durum kesin. Benim yargıma güven ve inan. Bir sahne yapıtının proloğu sayacaksın bu şiiri, bir kitabın önsözü. Yakında gündelik, süslemesiz düzyazıya geçeriz artık."

"Kimsenin daha bir ay önce ummuş bile olamayacağı bir şey bu! Benim bile şu kadarcık haberim yoktu. Hayatta çok tuhaf şeyler oluyor doğrusu!"

"Bir Mr. Elton'la bir Miss Smith tanıştıkları zaman, sahiden de tuhaf şeyler olur. Başkaları için ön hazırlık gerektiren durumlar hemencecik gerçekleşir ve son halini alır. Senle Mr. Elton'ın bir araya gelmeniz kaçınılmazdır, canım, birbirinize her bakımdan uygunsunuz. Evlenmeniz, Randalls'taki evlilik kadar güzel ve doğru bir şey olacak. Şu bizim Hartfield Konağı'nın havasında bir keramet mi var, ne. Aşklara en doğru yönü gösteriyor, en doğru yola sapmalarını sağlıyor. Gerçi Shakespeare, 'Gerçek aşkın yolu hiçbir

zaman pürüzsüz değildir,' demiş, ama Hartfield Konağı'nın kalemi olsa buna uzun bir yanıt verip karşı çıkabilir sanırım."

"Mr. Elton bana sahiden âşık olsun! Ben ha? Ben ki daha üç beş hafta önce onu tanımıyordum bile. Ve o, dünyanın en yakışıklı adamı, hem de herkesin saygı gösterdiği, nerdeyse Mr. Knightley gibi! O kadar sevilip aranıyor ki herkesin dediğine göre, eğer istese her gün başka bir evde yemek yiyebilirmiş, aldığı davetlere karşılık verecek zaman bulamıyormuş. Kilisede de o kadar kusursuz ki! Miss Nash onun buraya geldiğinden beri verdiği bütün vaazları defterine çekmiş. Şu işe bakar mısınız! Onu ilk gördüğüm günü düşünüyorum da. Aklıma gelir miydi? Sokaktan geçtiğini duyduğumuzda iki Mrs. Abbot'la ben ön odaya koşup perde aralığından gözetlemiştik. Derken Miss Nash gelip bizi azarladı, dışarı çıkarttı da kendisi kalıp perde aralığından bakmaya başladı. Ama biraz sonra iyi yüreklilik yapıp beni geri çağırdı, bakmama izin verdi. Ne kadar da yakışıklı, dedik birbirimize. Mr. Elton, Mr. Cole'la kol kola yürüyordu."

"Dostların kim ve ne olurlarsa olsunlar, böyle bir evlenme yaptığına sevineceklerdir. Yeter ki aklı başında kişiler olsunlar. Eğer arzuları senin *mutlu* olmansa, böyle güler yüzlü, geçimli bir adamla mutlu olacağına güvenebilirler. Eğer senin, çocukluğunda kendilerinin uygun bulup yerleştirdikleri çevre ve ortamda kalıp yuva kurmanı diliyorlarsa bu evlenme bunu da gerçekleştirecektir. Yok, eğer yalnızca, beylik deyimle *iyi* bir evlilik yapmanı düşünüyorlarsa işte o da tamam, hatırı sayılır bir gelir var ortada, saygın bir meslek ve ileride daha da yükselme olasılığı. Bunlar dostlarını tatmin edecektir."

"Evet, çok doğru. Ne güzel konuşuyorsunuz! Bayılıyorum sizi dinlemeye. Her şeye aklınız eriyor. Mr. Elton ve siz, ikiniz birbirinizden zekisiniz. Şu bilmece var ya, ben kırk yıl düşünsem içinden çıkamazdım, doğrusu."

"Dün, yazamam, derkenki halinden tahmin etmiştim elini denemek niyetinde olduğunu."

"Bence bu, benim okuduğum hiç istisnasız en iyi şiirli bilmece."

"Amacını bu kadar iyi anlatanını ben de okumamıştım."

"Hem de öteki bilmecelerimizin en uzunu kadar var."

“Uzunluğu bir artı sayılmaz bence. Bu tür şiirler ne kadar kısa olsa o kadar iyidir.”

Harriet okumaya öylesine dalmıştı ki söyleneni duymadı bile. Kafasının içinde son derece tatlı kıyaslamalar biçimleniyordu. Biraz sonra, yanakları gül gibi yanarak, “Öyle herkes gibi akıllı olmak, söylenecek bir şey varsa oturup bir mektupla, kısaca, olduğu gibi yazmak başka, böyle bilmeceler, oyuncaklı şiirler yazmak başka,” dedi.

Emma, Mr. Martin’in anısının artık solda sıfır kaldığına bundan daha iyi kanıt isteyemezdi.

Harriet, “Şu son ikisi, ne tatlı dizeler,” diye sözünü sürdürdü. “Ama bunu ona nasıl geri vereceğim ben, anlamını çıkarttığımı nasıl söyleyebileceğim? Ah, Miss Woodhouse, ne yapacağız şimdi?”

“Sen bunu bana bırak. Hiçbir şey yapma. Bu gece o bize uğrayacaktır, sanırım. Bunu ben ona geri verirken havadan sudan birkaç laf konuşuruz elbet ama seni ele vermem. O tatlı bakışların sen ne zaman istersen ona o zaman bakar.”

“Ah, Miss Woodhouse, bu güzel bilmeceyi albümüme çekemediğim için öyle üzülüyorum ki! Çektiklerimin hiçbiri bunun yarısı kadar bile güzel değil.”

“Son iki dizeyi almazsan geri kalanını albümüne çekmemen için hiçbir neden yok.”

“Ama o iki dize...”

“En güzeli. Kabul, ama özel olarak okunmak kaydıyla. Kendin okuyup tadını çıkarmak için sakla onları. Bu yüzden onları ortadan kaldırmıyorsun, inan; yok olmadıkları gibi anlamları da değişmiyor. Ama onları kaldırdığın zaman arkada, her genç kızın albümüne alabileceği bir *bilmeceli* şiir kalıyor. İnan bana, bu adam aşkının küçümsenmesini nasıl istemezse şiirinin küçümsenmesini de istemez. Sevdalı bir şairin tutkularının ya ikisini birden teşvik edeceksin ya hiçbirini. Ver şu albümü, şiiri ben kendi elimle yazayım, böylece sen temize çıkarsın.”

Harriet defteri verdi ama hâlâ şiirin başıyla sonunu tam ayırt edemediği için arkadaşının albüme çektiği şiirin tümünün bir aşk itirafı oluşundan çekiniyor, bu kıymetli bildiriyi kendilerinkinden başka hiçbir gözün görmesine içi razı olmuyordu.

"Bu albümü yanımdan hiç ayırmayacağım," dedi.

Emma, "Pekâlâ," dedi. "Çok doğal bir duygu bu, umarım uzun zaman sürer... Ama bak, babam geliyor; bilmeceyi ona okumama ses çıkarmazsın, sanırım. Böyle şeylere bayılır o, hele kadınlığı yücelten şeylere. Babamın göğsünde, hepimize karşı çok romantik bir şövalye yüreği çarpar. İzin ver, şiiri okuyayım ona."

Harriet'in yüzü düşünceliydi.

"Canım Harrietçiğim, bu şiirin üstünde bu kadar durmamalısın. Bu kadar hevesli görünür, acele edersen duygularını zamansız ele vermiş olursun ki hiç yakışık almaz. Bu şiire fazla anlam *yüklemiş* gibi olma, hatta tam olarak anladığını bile belli etme. Böyle küçük bir hayranlık belirtisiyle hemen kendinden geçme. Adam eğer gizlilik isteseydi kâğıdı ben oradayken bırakmazdı. Çok fazla abartmayalım bu konuyu. Buraya kadar bulduğu yüz onu epey idare eder; yazdığı şiire ayılıp bayılmamızın gereği yok."

"Yok elbette, bu şiir yüzünden kendimi gülünç düşürmek istemem. Siz bildiğiniz gibi yapın."

Mr. Woodhouse içeri girdi ve az sonra, gene her zamanki gibi, "Ey, güzel kızlar, albümünüz ne âlemde? Yeni bir şeyler var mı?" diye sorarak bilmece konusunu açtı.

"Evet, babacığım, size okuyacağımız yepyeni bir şeyimiz var. Bu sabah birisi, (herhalde bir peri falan) masaya bir kâğıt bırakmış, üstünde çok güzel bir bilmece yazılı. Biz de tam onu albüme çekiyorduk."

Emma bilmeceyi babasına, tıpkı onun sevdiği gibi yavaş yavaş, tane tane ve iki üç kez üst üste okudu ve bir yandan da her satırı ince ince açıkladı. Yaşlı baba pek hoşnut kaldı ve tıpkı kızının önceden tahmin ettiği gibi, kadınlığı öven bölümü özellikle beğendi.

"Evet, evet, çok yerinde olmuş, çok da iyi ifade edilmiş: 'Kadındır asıl sultan!' Bu o kadar güzel bir şiirli bilmece ki hangi perinin getirmiş olduğunu lahzada kestirebilirim. Emmacığım, senden başka kimse bu kadar güzel yazamaz."

Emma yalnızca baş sallayarak gülümsedi. Mr. Woodhouse biraz düşündükten sonra şöyle bir iç geçirerek, "Evet, senin kime çektiğin belli," diye ekledi. "Zavallı anneciğin bu gibi şeylerin hepsinde pek hünerliydi. Ah, onun bellek gücü bende olaydı! Ama hiçbir şeyi

aklımda tutamıyorum ben, hani hep sözünü ettiğim o bilmeceyi bile. Ancak ilk bölümünü anımsıyorum, oysa daha epey bölümleri vardı: 'Kitty, güzel ama donuk bir kız...' Başka bir şey aklıma gelmiyor. Oysa çok yaman bir bilmeceydi. Neyse, canım, siz zaten bulup almışsınız, öyle, değil mi?"

"Evet, babacığım, ikinci sayfamızda. Biliyorsunuz, ünlü aktör Garrick'in eseridir bu."

"Çok doğru, keşke gerisini de anımsayabilsem! 'Kitty, güzel ama donuk bir kız...' Bu isim aklıma zavallı Isabella kızımı getiriyor. Çünkü adını nerdeyse Katherine koyacaktık, büyükannesinin anısına... Isabellacığımız önümüzdeki hafta burada olacak, umarım. Ona hangi odayı vereceğini tasarladın mı güzelim? Ya çocukları?"

"Elbette! O kendi odasında kalacak, tabii, her zaman kaldığı odada. Çocuklar için de eski çocuk odasını hazırlıyoruz, her zamanki gibi. Ne diye herhangi bir değişiklik olsun ki?"

"Bilmiyorum, meleğim ama ablan buraya gelmeyeli o kadar çok oluyor ki. Geçen Paskalya'dan beri gelmedi; o zaman da birkaç gün kalmıştı zaten. Mr. John Knightley'nin mesleğinin avukatlık oluşu büyük şanssızlık. Zavallı Isabella! Hepimizden ayrı düşmesi ne kadar acıklı. Bu kez buraya geldiğinde de Miss Taylor'ı bulmayınca nasıl üzülecek!"

"Ama buna şaşıracak hali yok ya, babacığım."

"Bilmem ki kızım. Miss Taylor'ın evleneceğini duyunca ben şahsen pek şaşırmıştım da."

"Isabella buradayken Westonları yemeğe çağırmalıyız."

"Evet, canım, zaman kalırsa." İyice üzgün bir sesle, "Ama topu topu bir haftalığına geliyor. Her şeye vakit bulamayız ki!"

"Daha uzun kalamayışları çok yazık ama anlaşıldığına göre kaçınılmaz bir şey. Eniştemin ayın 28'inde Londra'da olması gerekiyormuş: Babacığım, şükredelim ki bu tatilin tümünü bize verecekler. Haftanın üç dört gününü Abbey'de geçirmeleri gerekmeyecek çünkü Mr. Knightley bu Noel tatilinde, kardeşinden kendi zaman hakkını istemeyeceğine söz verdi. Oysa Isabellaların onunla birlikte, Abbey'de kalmalarının arası, bize ziyaretlerinin arasından bile daha fazla uzadı."

“Ah kızım, Isabella, Hartfield’den başka bir yerde kalmak zorunda olsaydı çok zor gelirdi!”

Mr. Woodhouse damadı John Knightley’nin üzerinde öz ağabeysi Mr. Knightley’nin hak iddia etmesine izin vermediği gibi Isabella üzerinde de kendinden başka kimsenin hakkı olduğunu kabul etmezdi. Bir süre düşündü, sonra, “O böyle erkenden Londra’ya dönmek zorunda olsa bile neden zavallı Isabella’nın da dönmesi gerekiyormuş, anlamıyorum,” dedi. “Emma, ben Isabella’yı biraz daha kalsın diye razı etmeye çalışacağım. Çocuklarla birlikte pekâlâ kalabilir.”

“Ah, babacığım, olmayacak şey, bu. Kaç kez denedin, biliyorsun. Isabella kocasını yalnız başına göndermeye hiçbir zaman razı olmaz.”

Bu öyle doğru bir sözdü ki Mr. Woodhouse derin derin iç çekmekten başka bir şey yapamadı. Emma da hemen, onun keyfini yerine getirmek için konuyu değiştirdi:

“Ablamla eniştem buradayken, Harriet acaba oğlanlardan hangisini daha yakışıklı bulacak dersin, baba, John’u mu yoksa Henry’yi mi?”

“Kim bilir? Zavallı yavrucaklar. Buraya gelecekleri için kim bilir nasıl sevinç içindedirler. Torunlarım Hartfield’e gelmeye bayılırlar, Harriet, hanım kızım.”

“İnanırım, efendim. Bu evde olmayı sevmeyen var mıdır, acaba?”

“John tıpkı anasına benzer. Büyüğünün adı Henry. Benim adımı verdiler ona. İkincisine de babasının adını verip John dediler. Gerçi bizlerde ilk oğlana babanın adını vermek gelenektir ama Isabella, Henry, demek istedi. Bu da beni pek hoşnut bıraktı, tabii. Bilsen, Harriet kızım, öyle akıllı bir oğlan ki... Zaten hepsi de cin gibi, sonra şirin mi şirin. Kimi zaman babaları onlara çok sert davranıyormuş gibi geliyor.”

Emma, “Sana sert geliyor, babacığım, çünkü sen, kendin öyle yumuşaksın ki,” diye karşılık verdi. “Ama, eniştemi başka babaların yanına koysan hiç de sert gelmez. Oğullarını sağlam, uyanık birer insan olarak yetiştirmek istiyor. Onun için gerektiği zaman sert

olabiliyor, ama çoğunlukla çok şefkatlidir. Çocuklar da babalarını çok severler."

"Hele amcalarının onları tutup havaya fırlatması yok mu..."

"Ama, babacığım, bayılıyorlar buna. En sevdikleri şey havaya atılıp tutulmak. Amcaları ille belirli bir sıra izlemezse, hiçbiri öbürüne sıra vermeye razı olmayacak."

"Bilmem ama benim aklım almıyor."

"İşte bizim en büyük derdimiz bu değil mi, baba? Dünyanın yarısı, öbür yarısının zevk ve eğlencelerini bir türlü anlayamaz."

Saat dörde doğru, iki kız çay için kılıklarını değiştirmeye, odalarına çekilmek üzereydiler ki, şu eşsiz bilmeceli şiirin yazarı içeri girdi. Harriet utanarak pencereye doğru yürüdü, ama Emma her zamanki dostça gülümseyişiyle konuğu karşıladı. Mr. Elton'da, önemli bir adım atmış, as kartını oynamış da bunun etki ve sonucunu gözden geçirmeye gelmiş bir adam hali vardı. Gelişi için ileri sürdüğü bahane elbet başkaydı: Mr. Woodhouse'a o akşamki iskambil partisinin tamam olup olmadığını sormak istiyormuş. Tam olmamışsa sevinçle gelecekmiş. Yok, tam olmuşsa, Hartfield'de ona ille ihtiyaç da yoksa, Mr. Cole çoktandır akşam yemeği için üstüne düşüyormuş da!

Emma, babasını düşündüğü için ona teşekkür etti. Kendileri yüzünden Mr. Cole'u hayal kırıklığına uğratmasına izin veremezdi. Mr. Elton ise Mr. Woodhouse'un kendi gözünde herkesten üstün olduğunu söyledi. Emma gene teşekkür etti ve gene onun Mr. Cole'un çağırısını kabul etmesini salık verdi. Sonunda tam Mr. Elton gitmek üzereyken Emma onun kâğıdını masanın üzerinden alarak geri verdi.

"Ha, sahi, bize getirmek iyiliğinde bulunduğunuz bulmaca. Çok teşekkür ederiz. Öyle beğendik ki ben dayanamadım, şiiri ille Miss Smith'in albümüne geçirdim. Arkadaşınız umarım benim bu küstahlığımı bağışlar. Tabii, yalnızca ilk sekiz satırını aldık."

Mr. Elton ne diyeceğini pek bilemedi. Şaşalamış, ne yapacağını tasarlayamayan bir hali vardı. "Onur"dan söz etti. Bir Emma'ya, bir de Harriet'e baktı. Sonra albümün masa üstünde, açık olarak durduğunu görünce aldı, gözden geçirdi.

Bu güç anı geçirtmek amacıyla Emma gülümseyerek, "Arkadaşınızdan ne olur benim adıma özür dileyin, ne var ki böylesi güzel bir buluşun yalnızca birkaç kişi arasında kalması yazık olur," dedi. "Bu kadar ince ve duygulu bir ruhla konuşan erkek, her kadının gönlünü kazanmaya layıktır."

Mr. Elton, "Hiç çekinmeden diyebilirim ki," diye söze başladı ama hâlâ bocalar gibi, enikonu duralayarak konuşuyordu. "Hiç çekinmeden diyebilirim ki, eğer arkadaşım şiirine layık görülen şerefe tanık olsaydı," deftere gene şöyle bir baktı, sonra masanın üzerine bırakarak, "bunu hayatının en mutlu dakikası sayardı," diye sözlerini bitirdi.

Bu demeçten sonra hemen vedalaşarak gitti. O gidince Emma rahat bir soluk aldı. Genç papaz gerçi iyi çocuktu, hoş çocuktu ama konuşmasında öyle yapmacıklı, gösterişli, özentili bir yön vardı ki, Emma'nın çok zaman gülmesi geliyordu. Mr. Elton gidince genç kız Harriet'i yüce ve baş döndürücü düşler içinde bıraktı; rahat rahat gülebilmek için kendi odasına kaçtı.

2. Besbelli o çağda çok bilinen bu eski kelime oyununun çözümü şöyledir: İlk hece *wo*, yani kahır. İkinci hece *man*, yani erkek. Bütünü, *woman*, yani kadın. (Ç.N.)

3. Birinci sözcük, *court*, yani kral sarayı. İkinci sözcük, *ship*, yani gemi. İkisi bir araya gelince *courtship* oluyor, yani evlenme niyetiyle kur yapmak. (Ç.N.)

Onuncu bölüm

Aralığın ortasını bulmuşlardı ama, genç hanımların oldukça düzenli olarak yürüyüşe çıkmalarını aksatacak kötü havalar daha bastırmamıştı. Bulmaca olayının ertesi günü Emma, Highbury kasabasının biraz dışında yaşayan yoksul, hastalıklı bir kadını görmeye gidecekti. Harriet'i da yanına aldı.

Yolları kasaba papazının evinin bulunduğu sokaktan geçiyordu. Anayola dikey inen bu yola saptıkları zaman önce birkaç sıradan, basit evin önünden geçtiler. Sonra Mr. Elton'ın kutsal yuvası karşılarında yükseldi. Eski, oldukça çirkin bir yapıydı bu. Yola biraz fazlaca yakındı. Hoşa gider yönü pek yoktu. Gene de şimdi içinde oturan adam yapıyı güzel göstermek için elinden geleni yapmıştı. İki arkadaş papaz evinin önünden geçerken elbet ki yavaşlayıp bakmaktan kendilerini alamadılar.

Emma, "İşte," diye mırıldandı. "Senin de, bulmaca defterinin de günlerden bir gün gideceğiniz yer işte burası."

Harriet, "Ah, ne şirin yuva, ne güzel ev," diye içini çekti. "İşte Miss Nash'in çok beğendiği o sarı perdeler."

"*Şimdiye* kadar bu yola sapmak pek âdetim değildir, ama *yakında* umarım Highbury'nin bu semtini de iyice tanımak fırsatını bulacağım."

Bu sevimsiz evi arkadaşının bu derece beğenmesini Emma ancak aşkının bir belirtisi sayabilirdi. Mr. Elton'ın Harriet'te "keskin görüş" bulabilmesi gibi bir şey!

Meğer Harriet papaz evinin içini hiç görmemiş. Görmeye de can atıyordu, doğallıkla.

Emma, “Ben de seni içeriye sokabilmek isterdim ama şu anda olamaz,” dedi. “Hizmetçi arıyor olsam da Mr. Elton’ın kadınına danışmak için girsem ya da babam Mr. Elton’a bir haber göndermiş olsa, olurdu, ama şimdi hiçbir bahanemiz yok.”

Biraz sessiz yürüdüler. Sonra Harriet’in aklına birden bir şey geldi.

“Miss Woodhouse, çok merak ediyorum, siz ki bu kadar güzel ve olağanüstü bir kızsınız, niçin şimdiye dek evlenmediniz, hatta nişanlanmayı bile düşünmediniz?”

Emma gülerek karşılık verdi: “Benim olağanüstü olup olmayışım bu konuda anlam taşımaz ki. Evlenebilmem için benim başkalarını, hiç olmazsa başka bir tek kişiyi olağanüstü bulmam gerek. Harrietçiğim, şu sırada evli ya da nişanlı olmadığım gibi, ömrüm oldukça evlenmeye de hiç niyetim yok.”

“A, siz öyle diyorsunuz ama ben inanmıyorum.”

“Şimdiye kadar rastladığım erkeklerden çok daha üstün bir genç olmalı ki...” Emma birden kendini toplayarak, “Mr. Elton, söz konusu değil,” dedi. “Hem sonra böyle biriyle karşılaşmayı ben istemiyorum bile. Rahatım öyle iyi ki. Evlenirsem şu durumumu arayıp pişman olacağım kesin.”

“Aaa, bir genç kızın bu yollu konuşması pek tuhaf!”

“Birçok genç kızı evlenmeye iten koşullar benim durumumda yok. Âşık olursam belki işler değişir. Ama ömrümde âşık olmadım ben. Bundan sonra olacağımı da sanmam. Ayrıca aşk girmedikten sonra şu hayatımı değiştirmek budalalık olmaz mı? Param, pulum, işim gücüm, mevkiim, hiçbiri eksik değil. Hartfield Konağı’nın kayıtsız şartsız hanımıyım. Kocalarının evinde bu derece söz sahibi olabilen kaç evli kadın vardır? Sonra hangi koca beni babamın sevdiği gibi yürekten sevip bana o derece önem verebilir? Hangi koca beni babam kadar kusursuz görüp göklere çıkarabilir?”

“Ama, ya sonunda evde kalmış bir ihtiyar kız olmak... Miss Bates gibi?”

“Bundan korkunç bir tablo çizemezdin, Harriet. Bir gün gelip Miss Bates gibi olacağımı bilsem; öyle saçma sapan, vurdumduymaz, sinirsiz, beğenisiz, boşboğaz, hep sırıtıp duran bir insan... O duruma düşeceğimi sansam, inan bana, hemen yarın

evlenirdim. Ama ben, evlenmesem de, Miss Bates'e zerrece benzemeyeceğim sanırım, bunu sen de biliyorsun."

"Ama, ne olsa ihtiyar kız sayılacaksınız. Ne acı!"

"Aldırma, Harriet. Yoksul bir ihtiyar kız olacak değilim ya! Evde kalmayı bu kadar acıklı gösteren de parasızlıktır. Dar gelirli, evlenmemiş bir kadın, gülünç, huysuz bir ihtiyar kız olup çıkar. Sokak çocuklarının eğlencesi haline gelir. Ama varlıklı bir bekâr hanımın her zaman hatırı sayılır. Canı istediği gibi, dolu bir ömür sürmek her zaman elindedir. Ama sakın Miss Bates'i hor gördüğümü sanma. Bu derece iyimser, yedi cihanla barışık bir tutum biraz canımı sıkıyor, sonra gevezeliği... Ama gene de Miss Bates hem evde kalmış hem de yoksul bir kadın olduğu halde herkes onu sever, arar. Parasızlık çoğunlukla beyin daraltan, ruhu karartan bir şeydir. Oysa Miss Bates'te böyle etkileri olmamış. İyi yürekli, cömert, herkese karşı yakın ve candan bir kadın."

"Aaa, evlenmezseniz ne yapacaksınız, Miss Woodhouse? Yaşlandığınızda neyle oyalanacaksınız?"

"Kendimi yanlış tanımıyorsam, benim kafam işlek ve cıvıl cıvıldır, Harriet. İçdünyam oldukça zengin sayılır. Yirmi bir yaşında nasıl oyalanıyorsam, kırk ya da elli yaşında da günlerimi aynı şekilde doldurabilirim sanıyorum. Aslında evlenmemenin en büyük kötülüğü, yaşlanınca yapayalnız kalmak, sevecek, bakacak kimse bulamamaktır. Ama benim ablamın çocukları var. Yaşlılık yıllarında aradığım, gönlümün istediği tüm sevgiyi onlarda bulabileceğimi umuyorum. Evlenip ana olmuş bir kadının bütün korku ve umutlarını, sevinç ve üzüntülerini ben de duyacağım. Yeğenlerimin kız olanları sık sık benim yanıma gelip aylarca benim yanımda kalırlar, böylece yaşayıp giderim."

"Miss Bates'in yeğenini biliyor musunuz? Demek istediğim, elbet kendisini görmüşsünüzdür, ama arkadaşlığınız var mı?"

"Evet, ne yazık ki Miss Bates'in yeğeni olan genç hanım ne zaman Highbury'ye gelse, arkadaşlık etmek zorunda kalırız. Onu aklıma getirdim ya, kız yeğenlerimle ömür doldurmak tasarısından neredeyse vazgeçiyorum. Miss Bates değerli yeğeni Jane Fairfax'in lafıyla öyle kafa şişiriyor ki... Kendi yeğenlerimle herkesin o kadar canını sıkmaktan Tanrı beni korusun! Jane Fairfax'in adından bile

gına getirir oldum. Kızın yazdığı her mektubu kırk kez okurlar. Gönderdiği selamlar döne döne söylenir. Kızcağız teyzesine bir korse patronu gönderse ya da ninesine bir jartiyer örse, artık bir ay başka lakırdı duyamazsın. Jane Fairfax'in kendisine bir diyeceğim yok, ama lakırdısından artık bıktım usandım."

Gidecekleri köy evine yaklaşmış oldukları için, havadan sudan konuları kestiler. Emma çok iyi yürekli bir kızdı. Yoksullara yalnızca maddi yönden yardım etmekle kalmaz, zaman zaman şefkat ve öğütlerini de onlardan esirgemezdi. Emma'nın, "saf köylüler" hakkında romantik hayalleri yoktu. Eğitim ve bilginin önemini bildiği için bu yoksul, cahil kimselerden aşırı erdemler beklemenin boşluğunu da bilir, onları anlar, kusurlarını bağışlardı. Bu yüzden onların dertlerine gönülden ortak olur, yardım ve öğütlerinde her zaman onları göz önünde tutardı.

Hasta kadının evinden ayrılırlarken Emma, "Bu gibi manzaralara tanık olmak bir bakıma iyi şey, Harriet, çünkü insan kendi dertlerini gözünde büyütmez oluyor," dedi. "Yazık ki biz insanlar her şeyi çok çabuk unutuyoruz. Şu anda öyle geliyor ki, şu zavallıların durumu bütün gün aklımdan silinmeyecek. Oysa kim bilir, şimdi başka bir şey olsa belki onları hemen unutuveririm."

Harriet, "Zavallıcıklar!" diye içini çekti. "İnsan gerçekten de onları görünce başka hiçbir şeyi düşünemez oluyor."

Yoksul kadının bahçesini çeviren çitten atladılar. Emma içerideki sefalet tablosunu daha iyi anımsamak ister gibi, harap kulübeye son bir kez baktı.

"Bu sabah gördüklerimi öyle kolay kolay unutabileceğimi sanmıyorum," dedi. "Hiç sanmıyorum."

Arkadaşı, "A, tabii, unutulur gibi değil," diye ona hak verdi.

Yollarına devam ettiler. Kır yolu hafif bir dönemeç yapıyordu. Bu dönemeci geçer geçmez tam karşılarından Mr. Elton'ın gelmekte olduğunu gördüler.

Emma, "Kuzum sevgili Harriet, başkalarının derdini kaç saat aklımızda tutabileceğimiz şimdi anlaşılacak," diye gülümsedi. "Eh, ne yapalım, dertliler için elimizden geleni yaptık. Önemli olan da eylem olarak yardım etmektir. Ondan sonrası boş yere üzüntüden

başka bir şey değil ki, dertlilerin derdine çare bulmak bakımından nasıl olsa hiçbir işe yaramaz.”

Harriet yalnızca, “A, evet, elbette,” diye yanıtlayabilecek fırsat bulabildi. Sonra Mr. Elton onların yanına ulaştı. Şu var ki değindikleri ilk konu da yoksulların dertleri ve acıları oldu. Mr. Elton da, kızların ziyaret etmiş oldukları eve gitmekteymiş. Yoksullar için neler yapılabileceği, neler yapmak gerektiği konusunda pek ilginç bir konuşma geçti aralarında. Mr. Elton ziyaretini biraz geciktirmeye karar vermişti. İki arkadaşın yanı sıra yürümeye başladı. Emma içinden, “Böyle bir ziyaret sırasında, yardım ve iyilik etmek amacında karşılaşmaları ne hoş bir rastlantı oldu,” diye düşünüyordu. “Bu onların birbirlerine karşı duydukları sevgiyi daha da pekiştirmeye yarayacak. Hatta, erkeğin duygularını ve niyetlerini ortaya vurmasını bile sağlayabilir. Şimdi ben burada olmasaydım bizim Âşık Romeo kesin açılırdı. Tüh, keşke şurada olmasaydım!”

Ötekilerden elinden geldiğince uzaklaşmak amacıyla Emma önüne ilk çıkan patikaya saptı, iki sevdalıyı kır yolunda yalnız bıraktı. Gelgelelim Harriet, Emma’ya her yönden uymaya öylesine alışmıştı ki, bir dakika sonra o da patikaya saptı. Olacak gibi değildi! Emma botlarının bağcığını yeniden bağlamak bahanesiyle hemen durdu, ötekilerin onu beklemeksizin yürümelerini rica etti. Onlar da, isteneni yaptılar doğallıkla. Emma bağcıkla elinden geldiğince oyalandı. Neyse ki şansı varmış. Çünkü bu kez de az önce görmeye gittikleri hasta kadının çocuklarından biri ona yetişti. Böylece Emma adımlarını çocuğun ayağına uydurdu. Onunla konuşa konuşa, ağır ağır yürüyerek öndekilerden biraz daha uzak kalmayı başardı. Ama, sonunda çıkar yol yok, onlara yetiştiler. Çünkü Emma ne kadar ağır almak istese, çocuk hızlı yürüyordu. Harriet’le Mr. Elton da ellerinden geldiğince yavaş gidiyorlardı. Tam şu sırada onların yanına gitmeye zorunlu kalmak ne kötüydü. Çünkü çok derin bir konuya dalmış oldukları belliydi. Mr. Elton coşkuyla konuşmakta, Harriet’sa hoşnut, dalgın, onu dinlemekteydi. Sonunda çocuğun yolu ayrıldı da Emma yalnız kaldı. Ötekilerin yanına hemen gitmemek için bir yol düşünüyordu ki, Harriet’le Mr. Elton arkalarına bakıp ona baktılar, genç kız da çaresiz, onlara yetişti.

Mr. Elton heyecanlı heyecanlı bir şeyler anlatmaktaydı. Onun, bir akşam önce Mr. Colelarda yediği yemeği anlatmakta olduğunu anlayınca Emma derin bir hayal kırıklığına uğradı. Et yemeklerini kaçırmıştı ama tereyağla cins cins peynirleri, salata ve tatlıları kendisi de bütün ayrıntılarıyla dinlemek zorunda kaldı. Ne var ki, "Ben gelmeseydim hiç kuşkusuz daha iyi bir konu açılırdı," düşüncesiyle kendi kendini avuttu. "Seven iki insan arasında her konu tatlı ve ilginçtir. Her konunun sonu aşka bağlanabilir. Onları birazcık daha baş başa bırakabilseydim..."

Köye doğru yollarını sürdürdüler. Sonunda uzaktan papaz evinin ağaçları göründü. O zaman Emma bugün Harriet'i hiç değilse bu evin içine sokmak için ayaküstü bir karar verdi ve böylece botunun bağcığıyla yeni baştan uğraşmak zorunda kaldı. İki sevdalıyı önden gönderip eğildi, botunun şeridini bir güzel kopardı. Elbette ki bu durumda kendi evine dek yürüyemezdi.

"Botumun şeridi koptu, ne yapacağım bilmem," diye sızlandı. "Bugün size şu gezintide rahat huzur vermedim, ama umarım kusura bakmazsınız. Mr. Elton, ne olur sizin eve uğrayalım da kâhya kadından biraz şerit ya da ip isteyelim, olmaz mı?"

Bu öneri Mr. Elton'ın yüzünü iyice güldürdü. Genç adam hoplaya zıplaya önlerine geçerek onları evine götürdü. Sokağa doğru bakan ön salona aldı onları. Emma bu salondan ikinci bir iç salona, kâhya kadının yanına girdi. Kendisi ara kapıyı bulduğu gibi açık bırakmak zorundaydı ya, Mr. Elton'ın bu kapıyı kapayacağını umuyordu. Ne var ki genç papaz böyle bir şey yapmadı. Emma hiç değilse kâhya kadını lafa tutarak dış salondakilerin istedikleri gibi görüşebilmelerini sağlamayı kafasına koymuştu. Tam on dakika kendi sesinden başka hiçbir şey duymadı. Bu gevezeliği daha fazla sürdürmenin yolu yoktu. Sonunda genç kız çenesini kapayarak kâhya kadının yanından ayrılmak zorunda kaldı.

İki âşık pencerelerden birinin başında yan yana durmaktaydılar. Tablo pek umut vericiydi. Emma bir an için başarı kazanmanın coşkunluğuna kapıldı. Ama sevinci boşunaydı. Genç adam daha açılmamıştı. Çok ince, çok içten konuşmuştu. Harriet'e, onları pencereden gördüğünü, onların ardından dışarı çıktığını itiraf etmiş,

bu arada ufak tefek birkaç övgü, birkaç dolaylı dokundurmaca da eksik kalmamıştı. Gelgelelim ciddi bir şey de söylenmiş değildi.

Emma, içinden, "Sağlam basan, işini iyice sağlama alan bir tip," diye düşündü. "Adım adım ilerliyor. İyice kesin olmadıkça hiçbir işe girişmiyor."

Ama, ne olsa, Emma'nın kurnazlığı sorunu kesin bir sonuca bağlamasa bile, âşığa çok tatlı bir saat geçirtmişti ve onları en mutlu olaya biraz daha yaklaştırmış olduğu da artık su götürmezdi.

On birinci bölüm

Bundan sonra Mr. Elton'ı kendi haline bırakmaktan başka yol yoktu. Onu bir an önce mutluluğa ulaştırmak için şimdilik Emma'nın elinden pek bir şey gelmiyordu. Ablasının gelmesi de çok yaklaşmış, bu ziyaretin hazırlıkları genç kızın bütün zamanını almaya başlamıştı. Ablasıyla eniştesinin, çocuklarının Hartfield'de kaldıkları on gün boyunca, Emma iki sevdalıya ancak dolaylı yoldan yararlı olabilirdi. Bir bakıma belki böylesi daha iyiydi. Bazı kimselere ne kadar yardım ederseniz o kadar tembelleşir, her şeyi sizden beklerler. Kendi kendilerine kalınca, ister istemez başlarının çaresine bakmak zorunda kalırlar.

John Knightley'yle karısı Highbury'ye gelmeyeli epey oluyordu. Onun için, gelince dostları arasında her zamankinden daha büyük bir heyecan yarattılar. Evlendiklerinden beri bütün uzun tatillerini ya Hartfield'de ya da Donwell Abbey'de geçirmeyi âdet edinmişken bu yaz, çocuklar denize girebilsin diye hep deniz kıyısına gitmişlerdi. Mr. Woodhouse da Londra'ya yolculuk etmeyi, zavallı Isabellacığın hatırı için bile göze alamadığından, hepsini çok özlemişti ve yolcuların gelişini hem sevinç hem de kaygıyla beklemekteydi. Yolculuğun güçlükleriyle tehlikelerini düşünüp duruyordu. Neyse ki korktuklarının hiçbiri çıkmadı. Yirmi kilometrelik yol kazasız belasız aşıldı. Knightleylerle beş çocukları, yanlarında yeter sayıda dadılarıyla, sağ salim Hartfield'e vardılar. Bu gelişin heyecan ve sevinci, her kafadan çıkan sesler, herkesin ve her şeyin arabadan indirilip yerli yerine yerleştirilmesi öyle bir yaygara ve öyle bir telaş havası yarattı ki, bu karmakarışıklık, bu gürültü, başka herhangi bir nedenle olsa, Mr. Woodhouse'un

sinirleri dünyada dayanmazdı. Sonra Isabella da babasını öylesine yakından tanır, öyle çok severdi ki, çocuklarına çok düşkün bir anne olduğu halde, onların dedelerini aşırı yormalarına hiçbir zaman izin vermezdi.

Mrs. John Knightley, yani Isabella, ufak tefek, şık, zarif, güzel bir hanımdı. Davranışları yumuşak başlı ve uysal, huyları iyi mi iyi, yüreği de pek yufkaydı. Kendini ailesine adamıştı. Kocasına bağlı, çocuklarına düşkün, babasıyla kız kardeşine ise hâlâ çok yakındı. Ailesinin her bireyi onun gözünde kusursuzdu. Bu bakımdan olduğu gibi daha birçok bakımdan da babasına benzerdi. Zekâsı pek işlek olmadığı gibi, bünyesi de çabuk yorulurdu. Çocuklarının sağlığı konusunda biraz aşırı kuruntuluydu. Babasının Mr. Perry'si gibi onun da pek sevgili ve değerli bir Mr. Wingfield'i vardı. Isabella ile babasının açık elli ve cömert oluşları gibi tüm eski dostlara karşı hatır bilirlikleri de birbirlerine benzerdi.

Isabella'nın kocası John Knightley ise uzun boylu, soylu tavırlı, çok akıllı bir adamdı. Özel yaşantısında çok dürüst ve şefkatli olduğu gibi, meslek alanında da hızla ilerlemekteydi. Herkesin işine karışmasını pek sevmezdi ve ara sıra huysuzluk ettiği de görülmüş şeydi. Sinirli bir adam olmamakla birlikte dilini tutmasını her zaman beceremezdi. Karısıyla kişilikleri çok zıttı. Isabella'nın yumuşak başlılığıyla ağırlığı, çok zeki ve bilgili olan kocasının arada sabrını tüketirdi.

Bu yüzden Emma eniştesini pek sevmezdi. Onun ara sıra tutan huysuzlukları, Isabella'ya söylediği en ufak bir sinirli söz bile Emma'nın gözünden, kulağından hiç kaçmazdı. Üstelik John Knightley'den Emma, başkalarından görmeye alışık olduğu pohpohlamaları da görmezdi. Çünkü John Knightley baldızını serinkanlı bir ağabey şefkatiyle severdi. Ama eniştesi onu övgüye boğsa da, Emma'nın bağışlayamayacağı bir yönü vardı: John Knightley, kayınpederine karşı hiç koşulsuz saygı ve sabır göstermekte arada bir kusur ederdi. Mr. Woodhouse' un garip huyları ve titizliklerine damadı ara sıra mantık yürüterek karşı çıkmaktan kendini alamazdı. Çoğunlukla John Knightley kayınpederini sayar ve severdi. Ona karşı nasıl davranacağını pek iyi bilirdi. Yalnız, çok seyrek olarak yaptığı yanlışlar Emma'nın

gözüne batardı. Bu yüzden, eniştesi herhangi bir pot kıracak diye korkusundan, Emma bu ziyaretlerin tadını tam anlamıyla çıkaramazdı.

Ama yolcular daha yeni gelmişlerdi. Herhangi bir kaygıya kapılmak için vakit çok erkendi. Yerleşme işi bitmiş, salona geçip oturmuşlardı. Mr. Woodhouse, çok vakit geçirmeden, lafı, Isabella ile son görüştüklerinden beri Hartfield'de yaşanan acıklı bir değişikliğe getirdi.

"Ah, yavrucuğum!" diye içini çekti. "Zavallı Miss Taylor! Ne üzücü bir şey oldu."

Isabella hemen babasının derdine ortak olarak, "Evet, babacığım, Miss Taylor'ı kim bilir nasıl arıyorsundur," dedi. "İkiniz için de büyük bir eksiklik, doğrusu. Sizleri düşündükçe içim sızladı durdu. Gerçekten üzücü bir değişiklik. Ama kendisi iyicedir ya, umarım?"

"İyicedir, kızım, Tanrı'nın izniyle iyicedir. Randalls' ın havasının ona pek fazla dokunduğunu sanmıyorum."

Bu arada Mr. John Knightley, Emma'yı bir köşeye çekerek, yavaş sesle, Randalls'ın havasının ağır ya da rutubetli olup olmadığını sordu. Emma gülümsedi:

"Yok yok, tersine Mrs. Weston'ı ben ömrümde bu derece sağlıklı görmemiştim, diyebilirim. Babam yalnızca kendi üzüntüsünü dile getiriyor."

John Knightley, "Bu üzüntü hem arayanın hem de arananın değerini gösterir," diye pek yerinde bir yanıt verdi.

Isabella ise, hep o tam babasının gönlüne göre olan yakınmalı sesiyle, "Ah, babacığım, Miss Taylor'ı sık sık görebiliyor musunuz, bari?" diye sormuştu.

Babası bir an durakladı. Sonra, "Gönül isterdi ki daha sık görüşebilelim," dedi.

Emma, dayanamayarak, "Babacığım, Mr. ve Mrs. Weston'la, evlendiklerinden beri, ancak bir tek gün görüşmediğimiz oldu," diye araya girdi. "Ya biz onlara gidiyoruz ya da onlar bize geliyorlar. İnan bana, Isabella, daha çok onlar bizi arıyor. O kadar ince düşünceli davrandılar ki doğrusu. Böyle tasalı konuşursak Isabella yanlış bir sonuca varabilir. Miss Taylor'ın eksikliğini duymamak

elde değil. Ama onun eksikliğini duyurmamak için Mr. ve Mrs. Weston'ın ellerinden geleni yaptıkları da yadsınamaz."

Mr. John Knightley, "Ben de böyle düşünüyorum," dedi. "Isabellacığım, sana söylemiştim, Mrs. Weston sizin evdekileri nasıl olsa sık sık arayacaktır, kocası da toplum hayatını seven, boş zamanı bol olan bir insan olduğu için karısına katılacaktır, diye. Bu evliliğin Hartfield Konağı'nı senin korktuğun gibi perişan edeceğini hiç sanmıyordum. Şimdi artık Emma'nın sözlerini duydun ya, umarım senin de için rahat etmiştir."

Mr. Woodhouse, "Orası öyle. Gerçi ne yalan söyleyeyim, Mrs. Weston –zavallı Mrs. Weston– bizi sık sık arıyor, eksik olmasın. Ama, ne olsa sonunda gene dönüp gitmek zorunda kalıyor," diye sızlandı.

Emma, "Başka türlü olsa Mr. Weston'a yazık olurdu," diye gülümsedi. "Zavallı Mr. Weston'ı sen hep unutuyorsun, babacığım."

John Knightley de gülerek, "Mr. Weston'ın Mrs. Weston üzerinde azıcık bir hakkı var sayılır," dedi. "Gel, Emma, seninle ben zavallı kocanın tarafını tutalım. Ben kendim bir kocayım, senin de henüz kocan yok. Onun için erkeğin haklarını ancak biz savunabiliriz. Isabella bunca yıllık evli olduğu için, sanırım dünyanın bütün kocalarını bir köşeye itip unutmaya can atıyordur."

Isabella, babası gibi, konuşulanların yalnızca bir bölümünü duyup anlayarak, "Ben mi, sevgilim?" diye sordu. "Benden mi söz ediyorsun? Bu dünyada evliliği benim gibi öven, övmesi gereken bir insan daha, sanırım bulunamaz. Miss Taylor'ı da böyle bir evlenmeden dolayı dünyanın en talihli kadını sayabilirdim... Hartfield' den ayrılmak zorunda kalmasaydı! İşin bu yönü, doğrusu çok acıklı. Mr. Weston'a gelince; bu fevkalade adam her türlü mutluluğa fazlasıyla layıktır. Sevgilim, sen ve ağabeyin dışında, Mr. Weston'dan daha iyi bir insan görmedim, diyebilirim. Geçen Paskalya tatilinde, o rüzgârlı günde, Henryciğimin uçurtmasını uçuruvermişti. Bu iyiliğini hiç unutamayacağım. Sonra, önceki yıl eylül ayında, biz Cobham'a gidecekken, hani orada kızıl salgını varmış demişlerdi de ben çok kaygılanmıştım. Mr. Weston salgın korkumu yatıştırmak için gece yarısı haberciyle mektup göndermişti. Ne kadar iyi yürekli bir insan olduğunun bu en iyi

kanıtı değil midir? Böyle bir erkeğe layık bir kadın varsa o da kuşkusuz Miss Taylor'dır."

John Knightley, "Weston'ın oğlundan ne haber?" diye sordu. "Nikâh dolayısıyla geldi mi bari?"

Emma, "Nikâhtan hemen sonra gelecek diye çok umuldu ama," dedi, "aslı çıkmadı. Son zamanlardaysa başkaca bir haberini almadık."

Babası, "Delikanlının mektubunu unutuyorsun, evladım," diye lafa karıştı. "Zavallı Mrs. Weston ondan bir kutlama mektubu aldı. Pek de oturaklı, güzel bir mektuptu. Zavallı Mrs. Weston bana kendisi gösterdi. Doğrusu pek beğendim. Kendisi mi yazdı, bilmiyorum. Yaşı da küçük, belki dayısı..."

Emma, "Babacığım, yaşının neresi küçük? Yirmi üç yaşında," diye araya girdi.

"Gerçek mi? Gerçekten, yirmi üç oldu mu? Yıllar nasıl da geçip gidiyor. Zavallı çocuk, anacığını yitirdiği zaman iki yaşındaydı. Zaman geçiyor. Benim de belleğim pek kötü olmuş. Her neyse, delikanlı gerçekten de pek güzel, pek terbiyeli bir mektup yazmış. Mrs. Weston'ı da, kocasını da iyice sevindirdi. Hatırladığıma göre Weymouth'tan yazılmıştı. 18 Eylül tarihliydi ve, 'Pek saygıdeğer ve sevgili hanımefendi,' diye başlıyordu. İmza da, 'F.C. Weston Churchill,' diye atılmıştı. Bunu da çok iyi hatırlıyorum. Ama mektupta neler dendiği aklımda kalmamış."

İyi yürekli Isabella, "Çok terbiyeli, çok sevimli bir genç olsa gerek," dedi. "Ama pek yazık, yuvacığında, babacığıyla birlikte oturmayışı çok acıklı. Bir çocuğun evinden alınıp uzaklaştırılması doğrusu benim pek içime dokunur. Bir ana ya da babadan çocuğunu isteyebilecek yaradılışta olan insanlar, kim olursa olsunlar, benim gözümde hiçtirler."

Mr. John Knightley serinkanlılıkla, "Churchillleri zaten aklı başında kimseler pek beğenmez, güzelim," diye karısına karşılık verdi. "Yalnız, bu arada Mr. Weston'a pek suç bulmanı istemem. Onu kendinle kıyaslamayacaksın. Sen annesin, Mr. Weston ise her şeyi oluruna bırakan, hiçbir şeyi kendine pek dert etmeyen, neşeli bir erkektir. Öyle bir erkek ki dünya zevklerini kendi yuvasında, aile hayatında değil de 'sosyete' denilen çevrede bulmuş. Yiyip içmek,

konu komşuyla haftada beş kez iskambil oynamak, toplantılara gitmek onun hayatını doldurabilmiş. Böylece, ancak bir yuvanın verebileceği mutlulukları aramak aklına gelmemiş.”

Bu sözler, Mr. Weston’ı bir dereceye kadar yerer anlamda olduğundan Emma’yı hoşnut bırakmadı. İçinden bunlara karşı çıkmak geldi. Ama kendini tuttu, sesini çıkarmadı. Elinden geldiği kadar tartışmaktan kaçınmaya kararlıydı. Sonra eniştesi John Knightley’nin evine ve aile hayatına bu kadar bağlı oluşunda, sosyete hayatına tepeden bakışında çok beğenilecek, onurlu bir yön vardı ki, onun kusurlarını hoş göstermeye yeterdi.

On ikinci bölüm

George Knightley o gece akşam yemeğine çağrılmıştı. Mr. Woodhouse, Isabella'yı daha ilk günden başkalarıyla paylaşmak istemediği için buna pek gönüllü değildi. Gelgelelim, Emma böyle bir çağrının uygun düşeceğini bildiğinden babasının karşı çıkmasını dinlememişti.

Bu çağrının Mr. Knightley ile kendi arasındaki soğukluğu da gidereceğini umuyordu. Artık barışmanın zamanı gelmişti. Ne var ki aralarında barışmak diye bir şey olmazdı. Emma kendi yaptıklarının yanlış olmadığından emindi. Mr. Knightley ise haksızlık etmiş olduğunu hiçbir zaman kabul etmeyecekti. Böylece, hatır için bile olsa, özür dileyeceği umulamazdı. Yapılacak tek şey, olup biteni unutmak, hiçbir şey geçmemiş gibi davranmaktı. Genç kız çocukların varlığından çok şey umuyordu.

Gerçekten de umduğu gibi oldu. Mr. Knightley içeri girdiği zaman Emma'nın çevresi çocuk doluydu. Kucağında da sekiz aylık bir kız olan en küçük yeğeni vardı. Mr. Knightley ilk geldiği zaman yüzü asık olduğu ve donuk donuk konuştuğu halde, çok geçmeden çocuklarla her zamanki gibi oynayıp şakalaşmaya başladı ve sonunda dostluklarının kanıtı olan bir yakınlıkla eğildi, hiçbir şey demeden Emma'nın kucağındaki bebeciği kendi kucağına aldı. Böylece Emma, aralarındaki soğukluğun geçmiş olduğuna inanarak derin bir soluk aldı. Gene de, biraz sonra, "Ne iyi! Hiç değilse yeğenlerimiz konusunda anlaşabiliyoruz," diye söylenmekten kendini alamadı. "Yetişkin insanlarla ilgili görüşlerimiz bazen çatışıyor, ama bu çocuklara gelince hiçbir zaman çatışmadığımızın farkındayım."

“Sen bu çocukları, birtakım kaprislere, esintilere kapılmadan, doğal bir sevgiyle seviyorsun. Yetişkin kimseleri de bu biçim sevsen, her konuda anlaşabilirdik.”

“Öyle ya, çatışmalarımızın bütün suçu bende. Her zaman ben haksızım, siz haklısınız.”

Mr. Knightley gülümseyerek, “Öyle,” diye yanıtladı. “Nedeni de ortada: Sen dünyaya geldiğinde ben on altı yaşında bir delikanlıydım.”

Emma, “Önemsiz bir fark,” diye karşılık verdi. “O çağda zekâ ve anlayış yönünden kuşkusuz benden çok üstündünüz. Ama aradan yirmi yıl geçmiş. Düşünme yeteneklerimiz birbirine bir hayli yaklaşmış sayılmaz mı?”

“Öyle ya, bir hayli *yaklaşmış* sayılır.”

“Yani, yaklaşmış ama yetişmemiş, öyle mi?”

“Benim on altı yıllık bir deneyim üstünlüğüm var. Sonra, senin gibi güzel bir genç hanım ve şımarık bir çocuk olmayışım da benim için artı bir puandır. Hadi, dostum, artık barışalım, kapayalım bu lafı.” Sonra erkek, kucağındaki bebeciğe dönerek konuştu: “Küçük Emma, teyzene söyle, sana daha iyi örnek olsun. Eski kavgaları tazelemek doğru bir şey değildir. Teyzen eskiden haksız olmasa bile bu kez haksızdır.”

Emma, “Doğru, çok doğru,” diye güldü. “Küçük Emma, sen büyü, teyzenden çok daha üstün bir kadın ol. Ondan çok daha akıllı ol, kendini çok daha az beğen. Mr. Knightley, bir çift daha sözüm var, ondan sonra artık bu konu kapanacak. Sizinle fikirlerimiz çatışmış olabilir. Gelgelelim *ikimizin* de iyi niyetle konuşup davrandığımız tartışılmaz, ki önemli olan da budur. Sonra benim iddialarımdan hiçbiri henüz yanlış çıkmış değil. Yalnızca Mr. Martin’e üzülüyorum. Umarım uğradığı düş kırıklığı yüzünden çok büyük bir acı çekmiyordur.”

George Knightley kısa ve açık olarak, “Bir insan bundan daha büyük, daha derin bir acıya kapılamaz,” diye karşılık verdi.

“Buna gerçekten üzüldüm. Ama, hadi verin bana elinizi.” Erkek büyük bir içtenlikle Emma’ya elini verdi. Tam o sırada da John Knightley içeri girdi.

İki kardeş, "Merhaba, George, nasılsın?", "Merhaba, John, iyiyim, sen nasılsın?" diye tam İngiliz usulü selamlaştılar. Aralarındaki derin sevgiyi, ilgisizliğe pek benzeyen bir serinkanlılık perdesi ardına gizleyebildiler.

Mr. Woodhouse sevgili Isabella'sıyla rahat rahat konuşabilmek için iskambil masasını kurdurtmadı. Böylece akşam da çene çalmakla geçti. Bir köşede baba ile büyük kız, öbür köşede iki erkek kardeş baş başa vermişlerdi. Konuştukları konular birbirinden olabildiğince ayrıydı. Emma ise arada birinin, sonra öbürünün sözüne karışarak ortada dolaşıyordu.

Kardeşler, kendi iş güçlerinden konuşuyorlardı, daha çok George Knightley konuşuyordu. Yaradılış olarak, kardeşinden daha konuşkan, daha girişkendi. Bir yönetici olarak her zaman John'a danışacak bir işi ya da anlatacağı meraklı bir olay olurdu. Sonra kardeşine çiftlik işleriyle ilgili bilgi vermesi gerekirdi. Ömrünün büyük bölümünü Donwell'de geçirmiş olan John, baba yuvasına hâlâ çok bağlıydı. Bir kanal tasarısı, parmaklıklardan birinin değiştirilmesi, bir ağacın kesilmesi, tarlalara neler ekileceği uzun uzun konuşulurdu. Çiftlik konusu açılınca John heyecanlanır, coşardı, sanki.

Beri yandan Mr. Woodhouse ile büyük kızı da mutlu pişmanlıklar ve tatlı ürküntülerle dolu bir söylentiyi paylaşmaktaydılar.

Mr. Woodhouse kızının elini almış, "Vah, benim zavallı Isabellacığım!" diye baş sallıyordu. "Buraya gelmeyeli kaç zaman oldu. Kim bilir yolculuk seni nasıl yormuştur. Erken yatman gerek, evladım. Yatmadan önce de az bir çorba içsen, derim. Seninle karşılıklı birer tas çorba içelim. Emma, hepimiz şöyle birer tas sıcak çorba içsek, ne dersin?"

Emma, Knightley kardeşlerin de bu konuda kendisi gibi düşündüklerini bildiği için yalnızca iki tas çorba söyledi. Mr. Woodhouse yatmadan önce çorba içmek huyunu bir süre övüp salık verdikten sonra gene Isabella'ya döndü:

"Yaz tatillerinizi burası yerine Southend'de geçirmeniz pek iyi olmadı, evladım. Deniz havasını eskiden beri pek tutmam, ben."

“Ama Mr. Wingfield özellikle salık verdi, babacığım. Yoksa gider miydik? Bütün çocuklara iyi gelir, dedi ya, hem deniz havasının hem de banyoların en çok küçük Bella’nın boğazına iyi geleceğini söyledi.”

“Evet, ama bizim Perry boğaz hastalıklarına denizin iyi geleceğini pek sanmıyor. Ben zaten deniz havasının kimseye yaramayacağına eskiden beri inanırım. Hele bir seferinde az daha ölümüme neden oluyordu.”

Lafın tehlikeli bir geçide girmiş olduğunu sezen Emma hemen atıldı: “Kuzum ne olur kesin şu deniz konusunu. Kıskançlıktan çatlıyorum, çünkü. Ben daha denizin yüzünü bile görmedim. Bundan böyle Southend konusunu izninizle yasaklıyorum. Isabellacığım, geldin geleli bir kez bile Mr. Perry’yi sormadın. O ise seni hiç unutmaz.”

“Ah, iyi yürekli, akıllı Mr. Perry. İyidir ya umarım?”

“Eh, kötü değil ama pek iyi de değil. Zavallı Perry safra kesesinden rahatsız. Kendisine bakacak vakti yok ki. Her derdi olan ona koşuyor. O kadar hatır sayan bir adam ki.”

“Ya Mrs. Perry ile çocuklar nasıl? Yavrular büyüyordur, elbet. Ben Mr. Perry’yi eskiden beri severim. Umarım yakında gelir. O da benim çocuklarımı görmek ister, sanırım.”

“Yarın geleceğini umuyorum. Kendi sağlığım konusunda sormak istediğim birkaç önemli sorum var, zaten. Geldiği zaman Bella’nın boğazına bir baksa iyi olur, evladım.”

“Aaa, babacığım, Bella’nın boğazında hiçbir şey kalmadı, artık. Ya gerçekten deniz banyoları iyi geldi ya da Mr. Wingfield’in ilaçları.”

“Deniz banyosunun bir yararı olacağını hiç sanmam. İlaca ihtiyacınız olduğunu bilseydim hemen...”

Emma, “Mrs. Bates’le Miss Bates’i de unutuyorsunuz, Isabella,” diye araya girdi.

“Ah, o sevimli ana kız! Gerçekten de onları sormadım. Ama mektuplarında onları öyle güzel anlatıyorsun ki görmüş gibi oluyorum, Emmacığım. Hemen yarın çocukları Mrs. Bates’e götüreyim. Çocuklarımı hem o hem de kızı pek severler. Miss Bates de öyle temiz bir insandır ki. İkisi de iyiler ya?”

“Eh, kötü sayılmaz. Ama zavallı Mrs. Bates bundan bir ay önce çok yaman bir soğuk algınlığı geçirdi.”

“Vah, vah! Zaten soğuk algınlığı bu güz salgın gibiydi. Mr. Wingfield böyle yaygın bir salgın durumunu hatırlayamadığını söylüyor.”

“Gerçekten de bir hayli salgın vardı, ama senin dediğin kadar kötü değil. Benim anladığıma göre, Londra’nın havası pek kötü, yavrucuğum. Londra’da kimsenin sağlık durumu iyi değil. Senin orada oturmak zorunda oluşun ne acı. Hem çok uzak hem de havası çok kötü.”

“Babacığım, *bizim* oturduğumuz yerin havası hiç de kötü değil. Brunswick Meydanı öyle aydınlık, öyle havadar ki... Londra’nın başka bir semtinde otur deseler pek içim razı olmaz ama bizim yerimiz, inan, çok havadar. Mr. Wingfield da yüzde yüz benim gibi düşünüyor.”

“Ah, evladım, ne olsa Hartfield gibi olur mu? Hartfield’de bir hafta geçirince hepinizin rengi düzeliyor. Bak, işte şu anda hiçbirinizin rengini beğenmiyorum, diyebilirim.”

“Ah babacığım, çok yazık! Ama inan bana, hepimiz iyiyiz. Beni biliyorsunuz, nereye gitsem ufak tefek asabi baş ağrılarıyla hafif çarpıntılardan kurtulamam. Ama başkaca bir şeyim yok. Çocuklara gelince; benizleri biraz solgunsa yol yorgunluğundan, heyecandandır. Umarım yarın sabah onları daha iyi göreceksin, babacığım. Mr. Wingfield hepsinin de sapasağlam olduklarını yeminle söyledi. Yoksa yola çıkmazdım.” Sonra Isabella sevgi dolu gözlerle kocasına bakarak, “Babacığım, umarım damadının benzini soluk bulmuyorsun ya?” diye sordu.

“Eh, şöyle böyle, güzelim. Ama doğrusunu istersen damadımın da rengi tam yerindedir, diyemem.”

John Knightley kendinden konuşulduğunu anlayarak, “Efendim, babacığım, bir şey mi dediniz?” diye sordu.

“Sevgilim, babam senin rengini pek beğenmemiş. Yol yorgunluğundandır. Ama keşke gelmeden önce Wingfield’e bir görünseydin. Senden rica da etmiştim.”

John Knightley, “Isabellacığım, sen benim rengimi tasa etme,” diye karşılık verdi. “Bırak senin doktorun sana, çocuklarına baksın.

Ben kendi rengimle kendim uğraşırım."

Emma gene aceleyle araya girdi: "Enişteciğim, demin ağabeyinize bir şey söylüyordunuz, pek anlayamadım. Mr. Graham, İskoçya'dan kâhya mı getirtecekmiş? Ama acaba işçiler bir İskoç'un başa gelmesini isterler mi?"

Böylece Emma konuşmayı bu yöne çevirdi, uzun uzun sorular sorarak tehlikeli konuyu herkese unutturdu. Sonunda Mr. Graham'la kâhyaları konusunda sorulup söylenecek bir şey kalmayınca genç kız gene ablasıyla babasına kulak verdi. Neyse, bu kez tehlikesiz bir laf açmışlardı: Jane Fairfax'ten konuşuyorlardı. Emma, gerçi Jane Fairfax'i pek sevmezdi, gene de şu anda onu seve seve övdü.

Isabella, "Ne tatlı, ne iyi kızdır, Jane," dedi. "Görüşmeyeli çok oluyor, ama kentte, şurada burada, birkaç kez rastlaştık. Buraya geldiği zaman ninesi Mrs. Bates'le teyzesi Miss Bates kim bilir nasıl bayram ediyorlardır. Keşke Jane Fairfax hep Highbury'de otursaydı. Bizim Emma'ya arkadaş olurdu. Ne var ki Albay Campbell'la karısı onu kendi kızlarıyla bir tutuyorlar. Bir türlü ayrılmak istemiyorlar. Hele şimdi kendi kızları evlenip gittikten sonra, Jane'e büsbütün düştüler. Yazık! Oysa Jane, Emma'ya ne iyi arkadaşlık ederdi."

Mr. Woodhouse buna hak vermekle birlikte, "Küçük dostumuz Harriet Smith da çok iyi bir kızcağız," dedi. "Harriet'i sen de seveceksin, Isabella. Emma için ondan iyi arkadaş olamaz."

"Çok sevindim, doğrusu. Ama, Jane Fairfax çok üstün yetenekleri olan, zeki bir kız. Tam da Emma'yla yaşıt."

Bu konuyu ve daha başka konuları tatlı tatlı konuştular.

Gelgelelim tehlikeli konuların yeniden deşilmemesine olanak yoktu. Çorbalar geldi ve baba, büyük kızını uzun uzun konuşturdu. Isabella'nın üzüntülerinden biri meğer Southend'e gittiklerinde tuttukları aşçı kadınmış. Bu kadın pirinç çorbasını Isabella'nın istediği gibi, ne pek koyu ne de pek duru, şöyle tam kıvamında yapmasını bir türlü beceremezmiş. Isabellacık çorbayı pek sevdiği için sık sık yaptırırmış, ama hiçbir zaman doğru dürüst olamazmış. Mr. Woodhouse, Isabella'ya bakarak tasalı tasalı başını salladı.

"Bu yaz tatilleriniz için buraya gelmeyip deniz kıyısına gitmenizi hiç içime sindiremiyorum," diye mırıldandı.

“Ama babacığım, içe sinmeyecek ne var ki bunda? Çocuklara çok yaradı... İnanın bana.”

“Deniz kıyısı bir yere gidecektiniz bari, Southend’e gitmeseydiniz. Southend’e gittiğinizi duyunca Perry doğrusu pek şaştı. Oranın havası hiç iyi değildir.”

“Birçoklarının böyle sandığını biliyorum, babacığım; ama inanın, öyle değil. Mr. Wingfield oranın havasını pek beğeniyor. Kendi çoluğu çocuğu bütün tatillerini orada geçiriyorlar.”

“Cromer’a gitseydiniz, keşke. Bizim Perry bir yaz Cromer’da bir hafta geçirmiş. Deniz kıyısındaki sayfiyelerin en iyisiymiş. Perry’ye danışsaymışsınız iyi olacakmış.”

“Ama, arada uzaklık yönünden çok fark var. Altmış kilometre yerine belki de yüz elli kilometre.”

“Yavrucuğum, insan, sağlığı için her şeye katlanmalıdır. Bir kez yola çıktıktan sonra ha altmış, ha yüz altmış, bu kadarcık kilometre farkından ne çıkar? Altmış kilometre yol gidip kötü havalı bir yere varmaktansa, Londra’da kalmak daha iyi. Perry böyle derdi. Perry yaptığınızı pek doğru bulmadı.”

Emma’nın babasını susturmak için bütün çırpınmaları boş çıkmıştı. Bu kez de eniştesi daha fazla dayanamayarak patladı doğallıkla. Son derece hoşnutsuz bir sesle, “Mr. Perry kendi fikirlerini kendine saklasa daha iyi olur,” diye söylendi. “Benim işim onu neden ilgilendiriyor, sanki? Çoluğumu çocuğumu canım nereye isterse oraya götürürüm. Beş çocuklu bir ailenin altmış kilometre yerine hemen hemen iki yüz kilometrelik yola gitmesinde, hem rahatlık hem de harcama yönünden fark olacağını Mr. Perry nasıl akıl edememiş, acaba?”

George Knightley, “Doğru, hakkın var,” diye çabucak atıldı. “Uzaklıkla masrafı da düşünmek gerek. John, sana şu otlakların arasından geçen yolu değiştirmek tasarısını soruyordum. Hoş, çiftliğin haritasına bakmadan hiçbir şey söylemezsin ya. Yarın sabah seni Abbey’ye bekliyorum. O zaman haritaya bakar, konuşuruz.”

Kendisi de pek ayırdına varmadan kendi fikrini Mr. Perry’ye yüklemiş olan Mr. Woodhouse, sevgili doktorundan böyle hoyrat bir dille söz edilmesine üzülmüştü. Ama kızların candan sevgisi onu avuttu. George Knightley tam zamanında sözü değiştirerek durumu

kurtarmıştı. John Knightley de bundan böyle dilini tuttu ve gece başkaca tatsızlık olmadan sona erdi.

On üçüncü bölüm

Isabella şimdi dünyanın en mutlu varlığıydı. Her sabah beş çocuğunu yanına alıp eski dostlarını geziyor, her akşam da görüp konuştuklarını kız kardeşiyle babasına anlatıyordu. Tek isteği günlerin daha uzun olmasıydı. Bu ziyaret her bakımdan bir bayramdı. En kusursuz yönü de kısacık oluşuydu.

Çoğu akşamları evde, kendi kendilerine geçiriyorlardı.

Ama, Mr. Weston'ın Noel arifesi için yaptığı yemek çağrısını geri çeviremezlerdi. Isabella'dan ayrılmaktansa bu yemeğe gitmeyi Mr. Woodhouse bile kabul etti. Kabul etti ama işin bir püf noktasını bulup gene ailece oturmak için elbette ki can atıyordu. Böyle kalabalık bir grubun Randalls'a kadar nasıl gidip geleceğini öne sürerek engeller çıkarmaya çalıştı. Ne var ki Knightleylerin de arabaları olduğuna göre, bu yönden dikiş tutturamadı. Bu kez de, Harriet nasıl gidecek, diye mızmızlandı. Ama Harriet'e elbet arabanın birinde yer bulunur, diye ona söz verdiler.

Kendileriyle Harriet'ten başka, yemekte yalnızca Mr. Elton, bir de doğal olarak, George Knightley vardı. Mr. Woodhouse rahatsız olmasın diye kalabalıktan kaçınılmış, herkes erken saatte çağrılmıştı. Bu büyük olaydan bir önceki gün (ki Mr. Woodhouse'un, hem de Noel arifesinde, kendi evinden başka yerde yemek yemeye gitmesi gerçekten büyük bir olaydı) Harriet kötü bir nezleye yakalanmıştı. Ertesi sabah onun hatırını sormak için okula giden Emma, arkadaşının o akşamki yemeğe gelmesinin suya düşmüş olduğunu gördü. Harriet'in ateşi yükselmişti. Zavallı Harriet akşamki güzel toplantıya katılamayacağını düşündükçe gözyaşları döküp duruyordu!

Emma onun yanında uzun uzun oturdu. Onun yokluğunun Mr. Elton'ı nasıl üzeceğinden dem vurarak kızcağızı avutmaya çalıştı. Bunu bir dereceye kadar da başardı. Harriet'i sevildiğine, aranıldığına ve aranılacağına inanır bir durumda bırakarak dışarı çıktı.

Çok gitmemişti ki Mr. Elton'la karşılaştı. Genç papaz Harriet'in hastalığını duymuş, hatır sormaya gidiyormuş. Emma'yı biraz oyaladı. Harriet'i yokladıktan sonra Emma'ya haber götürmek niyetinde olduğunu söylüyordu. Tam o sırada John Knightley, yanında iki büyük oğluyla arkalarından yetişti. Her sabah Donwell'e yapmayı âdet edindikleri ziyaretten dönüyorlardı ve açık havada yürümekten, yanakları al al yanıyordu. Evde bekleyen kızarmış koyun buduyla sütlü pirinç pudinglerini hemen silip süpürecekleri belliydi.

Emma, Harriet'in hastalığını eniştesine de anlattı:

"Çok kötü, boğazına inmiş, ateşi adamakıllı yüksek. Mrs. Goddard'ın da anlattığına göre Harriet kış gelince böyle sık sık hastalanırmış."

Mr. Elton büyük bir kaygıyla, "Umarım bulaşıcı bir şey değildir," diye telaşlandı. "Perry'ye göstermişler mi, bari? Miss Woodhouse, arkadaşınız kadar kendinize de iyi bakmanız gerek. Çok rica ederim, kendinizi tehlikeye atmayın. Perry'yi niçin çağırmamışlar şimdiye kadar?"

Emma onun bu telaşını yatıştırmak için Mrs. Goddard'ın hasta bakmakta nasıl usta ve sevecen olduğunu uzun uzun anlattı. Ama genç adamın telaşı bir bakıma iyiydi. Bir bakıma bu kaygıyı beslemek, körüklemek gerekti. Bu nedenle Emma biraz sonra, bambaşka bir şeyden konuşurcasına bir sesle, "Hava da ne soğuk, buz gibi," diye mırıldandı. "Kar yağacağa benzer. Başka birinin çağrısı olsaydı herhalde gitmez, evimde otururdum. Westonların çağrısı olduğundan gitmek zorundayım. Ama ben sizin yerinizde olsam, özür diler, evde kalırdım, Mr. Elton. Sizin de sesinizi pek beğenmiyorum. Boğazınıza ineceğe benzer. Bu gece büsbütün yorulursanız, sonra Noel günü sesiniz kısılıverirse ne yaparsınız? Onun için bu akşam evde oturup dinlenmeniz, kendinizi sıcak tutmanız şart gibi geliyor bana."

Mr. Elton, ne karşılık vereceğini bilemez gibiydi. Gerçekten de şaşırmıştı. Bu güzel kızın kaygısıyla öğütleri gerçi gururunu okşamıştı, ama sesinde herhangi bir kısılma başlangıcı olmadığı gibi, akşamki toplantıdan geri kalmayı da aklının ucundan bile geçirmiyordu. Yalnızca, "Soğuk, gerçekten soğuk," diye söylendi.

Emma'ysa kendi inanış ve görüşlerine öylesine saplanmıştı ki, olup biteni tarafsız olarak inceleyecek durumda değildi. Genç adamın, "Soğuk, gerçekten soğuk," yanıtını istediği anlama çekti. Onu Randalls'taki toplantıya gitmekten kurtardığını ve her saat başı bir haberci gönderip Harriet'in hatırını sorabilmesi için fırsat yarattığını düşünerek sevinç içinde kaldı.

"Çok doğru bir iş yaparsınız," dedi. "Biz Westonlardan sizin adınıza özür dileriz."

Yalnız, bu kez de eniştesi lafa karışarak, eğer Mr. Elton yalnızca havanın bozukluğu yüzünden gitmeyecekse, kendi arabalarında elbet ona bir yer bulunacağını, atla gitmesinin gereği olmadığını söyledi. Emma papazın bu çağrıyı açıkça sevinerek, o saat kabul ettiğini duyunca, kulaklarına inanamadı.

Ne var ki gerçekten de iş olup bitmiş, Mr. Elton'ın John Knightley'nin arabasında gitmesine karar verilmişti. Mr. Elton'ın o yakışıklı yüzünü Emma hiç böylesine sevinç dolu görmemişti. Kendi kendine, "Amma iş ha, pek tuhaf doğrusu," diyordu. "Onu gitmekten kurtarmak için ben elimden geleni yapayım da o, Harriet'in evde hasta olduğunu bile bile yemeğe gitsin! Galiba birçok erkekte, hele bekârlarda böyle bir gezmek düşkünlüğü oluyor. Akşamları tek başlarına evde oturup yemek yemeye dayanamıyorlar. Mr. Elton da bunlardan biri olsa gerek. Gerçekten çok değerli, sevimli, akıllı bir genç, Harriet'e da çılgınca tutkun. Gelgelelim bir toplantıya çağrıldı mı ille gidecek. Şu aşk denilen şey ne tuhaf. Mr. Elton, Harriet'te 'keskin görüş' bile bulabiliyor ama onun hatırı için bir akşamcık evinde oturmaya gelince; yok!"

Az sonra Mr. Elton onlardan ayrıldı. Yanlarından ayrılırken Harriet'ten söz edişindeki sevecenliğe, ateşe doğrusu diyecek yoktu. Şimdi, şu saat Mrs. Goddardlara giderek Harriet'in hatırını soracağını Emma'ya kesinlikle söyledi. Emma'yı gene görmek mutluluğuna hazırlanmadan önce yapacağı son şey buymuş. Gene

karşılaştıkları zaman Emma'ya arkadaşının sağlığıyla ilgili daha iyi bir haber getireceğini umuyormuş. Son derece tatlı bir sesle bunları söylerken iç çekerek gülüşleri, onun gene Emma'nın gözüne girmesine yetti de arttı bile.

Enişte baldız birkaç dakika sessiz sedasız yürüdüler. Sonra John Knightley, "Karşısındakinin hoşuna gitmek için böylesi yırtınan bir adam görmemiştim," diye söze başladı. "Hele hanımların gözüne girmek için çırpınışı... Erkek erkeğeyken daha aklı başında, daha doğal olabiliyor. Ama hanımların yanında yüzünün her çizgisi ayrı oynuyor!"

Emma, "Mr. Elton'ın kimi tutumları abartılı olabilir, ama karşısındakine hoş görünmek için yaptığı hataları birazcık bağışlamak gerek," dedi. "Karşısındakinin gözüne girmek için elinden geleni yapan bir adam bence, üstün nitelikle olup da umursamayan bir adamdan daha çok başarı kazanabilir. Mr. Elton, o derece iyi yürekli bir adam ki, kendisine değer vermemek insanın elinde değil."

John Knightley bir an düşündü, sonra sinsi bir gülüşle, "Doğru," dedi. "Hele sana karşı çok iyi niyetler beslediği ortada."

Emma, şaşkınlıkla, "Bana karşı mı?" diye söylendi. "Yoksa siz Mr. Elton'ın bana mı göz koyduğunu sanıyorsunuz?"

"Emmacığım, ne yalan söyleyeyim, böyle bir olasılık aklımdan geçmedi değil. Senin de şimdiye kadar aklına gelmediyse, şimdiden sonra farkına varsan iyi olur."

"Mr. Elton'ı bana âşık sanıyorsunuz demek? Amma tuhaf bir yorum ha!"

"İlle öyledir diyemem. Gene de, senin böyle bir olasılığı göze alıp tutumunu ona göre ayarlaman yerinde olur. Adamcağıza farkında olmadan yüz verdiğini sanıyorum. Ağabeyin olarak konuştuğumu söylemenin gereği yok, Emma. Bundan böyle Mr. Elton'la bir aradayken adımını hesaplayıp da atarsan iyi edersin."

"Eksik olmayın, enişte. Ama size yemin ederim ki çok yanlışınız var, Mr. Elton'la ben yalnızca çok iyi iki dostuz."

Yollarına devam ettiler. Emma bir durumu ancak bir yanıyla kavramanın kimileyin ne büyük yanlışlara, gaflara yol açtığını

düşünerek gülümsüyordu. Beri yandan eniştesinin onu bu derece kör, bu derece kalın kafalı sanmasına da sinirlenmemiş değildi.

Mr. Woodhouse, Westonların yemeğine gitmeyi öylesine aklına koymuştu ki, havanın gitgide soğumasına aldırış ettiği bile yoktu. Tam zamanında büyük kızıyla birlikte kendi arabasına bindi, yola çıktı. Kırk yılda bir evinden çıkmış olmanın heyecanından, havanın ayırdına varmıyor gibiydi. Oysa soğuk çok şiddetlenmişti. Durup durup birkaç kar tanesi yere doğru süzülüyordu.

Emma'yla John Knightley de birinci arabanın arkasından yola çıktılar. Yol arkadaşının hiç de keyifli olmadığını Emma sezmekte gecikmedi. Bu havada hazırlanıp yola çıkmak, bir de yemekten sonra çocuklarıyla oynamak zevkinden yoksun kalmak John Knightley'nin kolay kolay katlanmadığı türden özverilerdi. Çok geçmeden genç adam baldızına içini dökmeye başladı:

"Kişi ne kadar kendini beğenmiş olmalı ki böyle bir havada, bir sürü insana, evlerini, ocaklarını bırakmalarını söyler, salt gelip onu görsünler diye. Ben olsam çevremdekilerden böyle bir şey istemeye yüzüm tutmazdı doğrusu. Saçmalık! Resmen kar yağıyor işte. Adamı kendi evinde rahat bırakmamanın gereği var mı? Gelgelelim, çoğu kimseler de teşne olsalar gerek, rahat evlerinde oturacak yerde karda kıyamette sokağa çıkmaya kalkarlar. Böyle havada iş için dışarı çıkmak zorunda kalsalardı nasıl da zorlarına giderdi. Oysa şimdi, yemeğe gidiyoruz diye, incecik sırt baş, ince pabuçlar giymiş olarak, bir başka adamın evinde sıkıntıdan çatlamak amacıyla kendimizi seve seve sokağa atıyoruz. İki araba, dört uşak seferber oluyor, niçin? İşsiz güçsüz beş kişiyi bir evden bir başka eve aktarmak için. Bu beş kişi o başka evde ne yapacaklar! Her gün gördükleri birtakım insanlarla her gün konuştukları birtakım lafları edecekler."

John Knightley bu yollu konuştuğu zamanlarda karısından, "Çok doğru, sevgilim," diye yatıştırıcı bir yanıt almaya alışık olsa gerekti. Oysa baldızı şu sırada ona hak verecek gücü kendinde bulamıyordu. Barışı bozmamak amacıyla bile bu denli büyük bir kahramanlık gösteremezdi. Ancak dilini tuttu, çatışacak bir şey söylemedi, o kadar! Şapkasını, atkısını düzeltmekle oyalanarak, bıraktı, eniştesi dilediği gibi söylensin.

Randalls'a vardılar. Arabanın basamakları indirildi, Mr. Elton hemen koşarak geldi. Siyahlar içinde, tığ teber, gülümser, tepeden tırnağa nezaket, terbiye ve neşeydi sanki. Hem de o derece neşeliydi ki, Emma onun Harriet'in hastalığı konusunda iyi bir haber almış olduğuna inanç getirdi. Oysa kendisi hazırlanırken Mrs. Goddardlara haberci göndermiş, arkadaşının durumunun hiç değişmemiş olduğunu öğrenmişti.

Bu yüzden ilk fırsatta Mr. Elton'ı köşeye çekerek, "Mrs. Goddard'dan bana gelen haber yazık ki umduğum kadar iyi çıkmadı," dedi. "Ne yazık ki hastamız iyileşmemiş henüz. Hiç değişmemiş."

Genç adamın yüzü hemen bulutlandı, sesi titremeye başladı.

"Evet, çok yazık! Ben de tam size söylemek üzereydim. Hazırlanmak üzere eve gitmeden önce son yaptığım iş Mrs. Goddard'a uğramak oldu. Miss Smith'in hiç de iyileşmediğini, tersine biraz daha ağırlaşmış olduğunu öğrendim. Doğrusu çok üzüldüm. Oysa bu sabah almış olduğunu öğrendiğim o müstesna iksirden sonra hemencecik iyileşeceğini ummuştum."

Emma gülümseyerek, "Ziyaretim onun hastalığının ancak ruhsal yönüne iyi gelebilirdi," dedi. "Ama, ağrıyan bir boğazı iyileştirecek büyü yazık ki bende bile bulunmaz. Çok kötü inmiş biçarenin boğazına. Mr. Perry gelip bakmış. Haberiniz olmuştur sanırım."

"Evet... yani... tahminim... yani haberim olmadı."

"Mr. Perry, Harriet'in sık sık boğazına inmesine alışmış artık. Yarın sabaha dek daha rahatlayacağını umabiliriz. Ama kaygılanmamak elde değil. Harriet'in yokluğu bu akşamki toplantımız için ne acı bir eksiklik oldu."

"Çok acı. Tam üstüne bastınız. Onun yokluğu her an duyulacaktır."

Eh! Bu sözler hiç kötü sayılmazdı. Genç adamın hafifçe içini çekmesi de fena değildi. Gene de, ne olsa az sayılırdı. Emma'nın canı sıkılmıştı. Bütün bunlar yetmezmiş gibi genç papaz bu kez de cıvıl cıvıl bir sesle, bambaşka şeylerden konuşmaya başlamaz mı!

"Arabanın içinde pösteki kullanmak ne parlak bir buluş," diyordu. "Ne büyük rahatlık. İnsan üşümek istese de üşüyemez. Şu

modern konforlar pek güzel şeyler, inan olsun. Artık arabanın içinde insanın havadan haberi olmuyor. Hava dedim de... Biraz kar sepeliyor, galiba."

John Knightley, "Evet," diye söylendi. "Bana kalırsa çok geçmeden adamakıllı bastıracak."

Mr. Elton, "Noel havası," dedi. "Zamanıdır artık. Şansınız varmış ki kar dünden bastırmadı. Yoksa bu gece böyle toplanamazdık. Karlı havada Mr. Woodhouse taş çatlasa yerinden kıpırdamazdı. Oysa Noel dostluk mevsimidir. Bu mevsimde herkes eş dostla baş başa olmak ister. Böyle bir aradayken havanın bozması da insana hiç koymaz, nedense. Bir seferinde ben bir arkadaşın evindeyken kar bastırdı da tam bir hafta orada kaldım. Bir geceliğine gitmiştim. Ancak yedinci geceden sonra kımıldayabildim. Öyle hoşça vakit geçirdik ki..."

John Knightley bu işin hoşluğundan hiçbir şey anlayamamış gibi şöyle bir Mr. Elton'a baktı, sonra soğuk soğuk, "Kar yüzünden bir hafta Randalls'ta kalmak hoşuma gitmez," diye mırıldandı.

Başka zaman olsa iki erkeğin arasındaki bu konuşma Emma'yı eğlendirirdi, ama şimdi Mr. Elton'ın şu neşesi karşısında öylesine şaşırmıştı ki, başka bir şey görecek gücü kalmamıştı. Genç papaz toplantının keyfi içinde Harriet'i unutmuş gitmiş gibiydi.

"Randalls'ın ocakları pek güzel çeker. Ateşlerin gürül gürül yanacağından, her türlü rahatımızın sağlanacağından hiç kuşkunuz olmasın. Ev sahibimizle evin hanımı da doğrusu çok iyi, canayakın, oyalayıcı kişiler. Hele Mrs. Weston'ı övecek söz bulunamaz doğrusu. Mr. Weston da bulunmaz biridir, insansever, konuksever, bir insan. Gerçi çağrılı sayısı az, ama çağrılanlar özenle seçildiği zaman böyle ufak toplantılar son derece tatlı olur. Bana sorarsanız, bir yemekte iki kişinin fazla olmasındansa, iki kişinin eksik olmasını her zaman yeğ tutarım." Genç adam baygın bir bakışla Emma'ya dönerek, "Sanırım siz bana hak vereceksiniz," diye gülümsedi. "Londra'nın kalabalık toplantılarına alışık olan Mr. Knightley ise bizimle aynı görüşte olmayabilir."

"Kalabalık toplantılar konusunda benim hiç fikrim yoktur, beyefendi. Çünkü böyle yerlere gitmek alışkanlığım yoktur."

Mr. Elton şaşkınlık ve acıma belirten bir sesle, "Gerçek mi söylüyorsunuz?" diye söylendi. "Hukuk mesleğinin insanı bu derece tutsağa çevirdiğini doğrusu bilmezdim. Ama üzülmeyin, beyefendi. Herhalde bir gün gelecek, bütün bu sıkıntılarınızın karşılığını göreceksiniz. Daha az çalışıp daha çok keyif süreceğiniz günler gelecek elbet."

John Knightley, "Benim için şimdilik en büyük keyif sağ salim Hartfield'e dönmek olacaktır," diye karşılık verdi.

On dördüncü bölüm

Emma'nın iki kavalyesi de, Mrs. Weston'ın salonundan içeri girerlerken kendilerine biraz çekidüzen vermek gereğini duydular. Mr. Elton sevincini azıcık yatıştırmak, Mr. John Knightley ise huysuzluğunu biraz gizlemek zorundaydılar. Emma için yapılacak tek şey ise olduğu gibi görünmekti. Çünkü hayatından hoşnuttu. Westonlarla bir arada olmak onun en büyük zevklerinden biriydi. Emma, Mr. Weston'a bayılırdı. Mrs. Weston ise bütün dünyada rahat rahat konuşabildiği, her şeyi, anlaşılacağına inanarak söyleyebileceği tek kişiydi. Gerçi böyle bir toplantıda Emma, Mrs. Weston'a kendi işlerinden söz edecek değildi. Gene de onu görmek, sesini duymak, onun orada olduğunu bilmek genç kızın içini şükranla doldurmaya yetiyordu. Emma, Mr. Elton'ın tuhaf tutumunu kafasından silerek elinden geldiğince eğlenmeye karar verdi.

Önden gelen Mr. Woodhouse, oturur oturmaz Harriet'in hastalığını bütün ayrıntılarıyla ev sahiplerine anlatmış, Hartfield'le Randalls arasında yapmış olduğu yolculuğun tarihçesini de vermişti. Uşak James'in, Randalls'taki kızını bu toplantı sayesinde gelip görebildiğine nasıl sevindiğini belirtiyordu ki, Emma'yla kavalyeleri içeri girdiler.

Gerci Emma, Mr. Elton'ı olduğu gibi aklından silmeye karar vermişti ama bu kararını uygulaması zor olacağa benzerdi. Çünkü genç adam yalnızca onun yanı başına oturmakla kalmamıştı, o pırıl pırıl gözleriyle her fırsatta Emma'nın gözlerinin içine bakıyor, durmadan Emma'ya dönüp şen şakrak bir şeyler söylüyordu. Böylece onu unutmak şöyle dursun, tersine, genç kızın içine bir kurt

düşmüştü. Kendi kendine, acaba eniştemin dediği gerçek olabilir mi, diye kuruntu etmeye başladı. Bu adam Harriet'i unutarak beni sevmeye başlamış olabilir mi? Öyleyse korkunç ve dayanılmaz bir şey olur.

Gel gör ki Mr. Elton durmadan, onun üşüyüp üşümediğiyle ilgileniyor, babasının sağlık durumuyla ilgili sorular soruyor, Mrs. Weston'ı öve öve göklere çıkarıyordu. Hele Emma'nın duvarlardaki resimleri karşısında duyduğu hayranlıkta öyle çok ateş ve öyle az bilgi vardı ki, Emma büsbütün kuruntuya kapılıp sinirlenerek kaba bir yanıt vermemek için kendini zor tutuyordu. Bir de Mr. Elton'ın tatsız gevezeliğiyle kafa şişirdiği şu sırada ötekiler öyle bir konu açmışlardı ki, Emma dinlemek için can atıyordu. Arada bir kulağına çalınan, "Oğlum, Frank" sözlerinden Mr. Weston'ın, oğlu Frank'le ilgili haberler vermekte olduğu anlaşılıyordu. Galiba Mr. Weston oğlunun yakın zamanda Highbury'ye geleceğini bildiriyordu. Ne var ki genç kız Mr. Elton'ı susturuncaya dek ötekiler o konuyu kapayıp başka konuya geçmişlerdi bile. Emma'nın şimdi konuya dönüp soru sorması hiç yakışık almazdı.

Şimdi, efendim, işin içyüzü şuydu ki Emma, hiç evlenmemek üzere vermiş olduğu karara karşın, Frank Weston Churchill'le uzaktan uzağa nedense pek ilgilenirdi. Hele Frank'in babası Miss Taylor'la evlendikten sonra Emma, eğer bir gün evlenecek olsaydım sanırım kendi çevremde bana uygun tek kişi şu Frank Churchill olurdu, diye düşünmeye başlamıştı. Frank Churchill yaş ve mevki yönünden kendine uygun olduğu gibi, ailelerin arasındaki bu bağ yüzünden artık açıkça Emma'nın kısmeti sayılabilirdi. Böyle bir evliliği köydeki herkesin, hele Mr. ve Mrs. Weston'ın da düşündüklerinden Emma'nın hiç kuşkusu yoktu. Gerçi Emma'nın evlenmeye hiç niyeti yoktu. Yoktu ya, gene de Frank'i görmek için can atıyordu. Onu görünce beğeneceğini, Frank'in de kendisini beğeneceğini biliyordu.

İşte böyle, bu yüzden Mr. Elton'ın övgüleri şu sırada ona büsbütün diken gibi battı. Genç kız çok sinirli olduğu halde terbiyesini elden bırakmamış olmakla ve elbet Frank Churchill'in gene lafı açılacaktır, diye düşünmekle kendi kendini avuttu.

Yemeğe oturdukları zaman yakasını Mr. Elton'dan kurtarabildi. Çünkü Mr. Weston'ın yanına düşmüştü. Mr. Weston da ev sahiplik görevlerini yapıp yemekleri dağıttıktan ve koyun budunun birkaç lokmasını gövdeye indirdikten sonra hemen Emma'ya döndü, "Bu akşam aramızda iki kişi eksik," dedi. "Birincisi senin güzel arkadaşın Miss Smith, ikincisi de benim oğlum. Onlar da burada olsaydı tam olacaktık. Sen duymadın galiba, Emma. Biraz önce Frank'ten konuşuyorduk. Bu sabah mektup aldım. İki hafta içinde geliyormuş."

Emma onun bu sözleri karşısında gereken hoşnutluğu göstermekten geri kalmadı.

Mr. Weston da, "Eylülden beri buraya gelmek istiyor, ama yazık ki başına buyruk değil," diye sözünü sürdürdü. "Attığı her adım başkalarının keyfine bağlı ki laf aramızda, bu kişiler de çoğunlukla karşıdakinden bir sürü özveri isteyerek keyiflenirler. Ama bu kez oğlumu ocak ayının ortalarında burada göreceğime hemen hemen inanıyorum."

"Kim bilir nasıl seviniyorsunuzdur. Mrs. Weston da üvey oğlunu görmek için o kadar sabırsızlanıyor ki, onun sevinci de sanırım sizinkinden geri kalmıyordur."

"Öyle, yalnız o, Frank'in gelişinin bu kez de erteleneceğini sanıyor. Benim gibi iyimser değil, bu konuda. Ötekilere hiçbir şey söylemedim, ne olsa aile işi ama Frank'in gelip gelmemesi bir tek şeye bağlı: Mrs. Churchill ocak ayı için Enscombe Konağı'na bazı konuklar çağırmış. Onlar gelirse elbette Frank yerinden kıpırdayamaz. Ama bu ziyaretin geri bırakılması çok olasıymış. Çünkü Mrs. Churchill bu kimselerden zerrece hoşlanmaz. Kodaman kişiler oldukları için iki üç yılda bir evine çağırır, ama son dakikada mutlaka bir özür bularak programı geri bıraktırır. Bunu bildiğim için oğlumun bu kez geleceğine inanıyorum."

Emma, "Bu işin böyle koşullara bağlı olması pek yazık, ama ben de sizin gibi iyimser olmak istiyorum, Mr. Weston," dedi. "Onun geleceğine mademki siz inanıyorsunuz, ben de inanacağım."

"Evet, ne olsa Mrs. Churchill'i biraz tanıyor sayılırım. Tuhaf hanımdır, ne yalan söylemeli. Ama Frank'in hatırı için ondan kötü dille konuşmamaya çalışırım. Mrs. Churchill'in kendinden başka

kimseyi sevmediğini sanırdım, ama Frank'e çok bağlı olduğuna inanıyorum. Öyle taş gibi bir yüreği yumuşatabildiği için doğrusu oğlumla övünmemek de elimde değil."

Yemekten kalkıp yeniden salona geçtiklerinde Emma, Mrs. Weston'ın yanına gitti, gene aynı lafı açtı.

Mrs. Weston, "Ben nedense Mr. Weston kadar umutlu değilim," dedi. "Gene her şey boşa çıkacak diye korkuyorum. Durumu Mr. Weston sana açıkladı mı?"

"Evet; Frank Churchill'in gelip gelmemesi Mrs. Churchill'in huysuzluğuna bağlıymış. Mrs. Churchill'in huysuzluğu da dünyanın en güvenilir şeyi olduğuna göre..."

Mrs. Weston gülümseyerek, "Emmacığım, kaprisin nesine güvenilebilir?" diye konuştu. Sonra Isabella'ya döndü:

"Mr. Frank Churchill'in bu kez de geleceğine hiç inanmadığımı söylüyordum. Oğlumuzun gelişi tamamen yengesinin kaprislerine bağlı. Sizler benim kızlarım yerinde olduğunuz için açık konuşabilirim. Mrs. Churchill pek esintili, huysuz bir kadınmış, Enscombe Konağı'nda da onun sözü geçermiş."

Isabella, "Mrs. Churchill'i herkes bilir," dedi. "Oğlunuza herkesin bu yönden çok acıdığına inanabilirsiniz. İyi ki Mrs. Churchill'in hiç çocuğu olmamış. Yoksa zavallıcıklar, kim bilir ne mutsuz olurlardı!"

Emma, Mrs. Weston'la baş başa kalmayı çok istiyordu. Çünkü eski mürebbiyesi onunla çok daha açık konuşur, Isabella'nın çarpıntısı tutmasın diye gizlediği birçok şeyi Emma'ya söyleyebilirdi. Ne var ki bu akşam baş başa konuşmalarına fırsat bulamayacakları anlaşılıyordu.

Hanımlar salona geçtikten sonra yemek odasında erkeklerin kendi başlarına kalıp içki içmeleri geleneği Mr. Woodhouse'u sıkardı. Çok geçmeden o da salona geçti, kızlarıyla Mrs. Weston'ın yanına geldi.

Yalnız bir ara babası Isabella'ya bir şeyler anlatırken, Emma Mrs. Weston'a dönerek, "Bu gelişin bu derece güvenilmez oluşuna üzüldüm," diyebilmek fırsatını buldu. "İlk karşılaşmalar her zaman güçtür. Şu Mr. Frank bir an önce gelse de tanışma olayı olup bitse, siz de kurtulsanız."

“Öyle. Hem sonra, gelişi böyle geri kalıp durdukça insan hiçbir habere inanamaz oluyor. Şu beklenen konuklar gelmese bile başka bir bahane çıkmayacağını nereden biliyoruz? Oğlumuzun gelmeyi yürekten istediğine eminim. Ama Churchilller ondan ayrılmayı istemeyebilirler. Kıskançlık sorunu var. Oğlanı kendi öz babasından bile kıskanıyorlar. Kısacası ben onun geleceğini hiç sanmıyorum. Keşke Mr. Weston da böyle umutlu olmasa.”

Emma, “Doğrusu artık Mr. Frank’in gelmesi kaçınılmaz bir borç oldu,” diye yanıtladı. “Hiç değilse birkaç günlüğüne gelmeli. Bu kadarcık da sözünü geçiremediğine inanmak zor doğrusu. Kadın olsa bu denli tutsak oluşuna aklım yatabilir. Ama, erkek olsun da kırk yılda bir öz babasının yanında bir hafta geçiremesin!”

Mrs. Weston, “O evin içyüzünü, o evdekileri yakından tanımadıkça hiçbir görüş belirtmek doğru olmaz,” dedi. “Her ev, herkes için bu böyledir. Ama hele Enscombe! Mrs. Churchill kimselere benzemeyen bir varlıkmış, dediği de dedikmiş.”

“Ama, hani yeğenini çok seviyordu, sözümona? Böyle kadınlar kocalarını hiç düşünmezler. Ama çocuklarından birine ya da böyle yeğen gibi birine karşı düşkünlükleri varsa, onun hatırı için her şeyi yaparlar.”

“Emmacığım, sen ki o kadar iyi huylu bir insansın, kötü huylu kişilerin esintilerini nereden anlayacaksın? Böyle şeylerde yasa, kural diye bir şey yoktur ki! Oğlumuz kimi konularda, *kimi zaman* yengesini parmağının ucunda oynatsa bile, böyle kaprisli, aksi kimselerin günü gününe uymaz.”

Emma, “Ne olsa, ne yapıp edip bir yolunu bularak gelsin artık,” diye direndi.

Mrs. Weston, “Böyle bir kadının, yeğeninin başka bir isteğine boyun eğse bile, öz babasını görmek istemesine karşı çıkması çok doğaldır,” dedi.

On beşinci bölüm

Çok geçmeden Mr. Woodhouse çayını istedi. Çayını içtikten az sonra da gitmeye kalktı. Öteki beyler salona gelinceye dek Mr. Woodhouse'u oyalayabilmek için üç kadın akla karayı seçtiler! Neyse ki sonunda Mr. Elton salon kapısında göründü ve dosdoğru Mrs. Weston'la Emma'nın yanına gitti. Küçük bir davet bile beklemeden hemen iki kadının arasına oturuverdi.

Frank Churchill'in gelme olasılığı Emma'nın bütün neşesini yerine getirmişti. Mr. Elton da oturur oturmaz Harriet'in lafını açarak onun neşesine neşe kattı. Genç adam, "Arkadaşınızı merak ediyorum, Miss Woodhouse," diyordu. "O güzel, tatlı, şirin arkadaşınızın durumu acaba nasıldır? Yeni bir haber aldınız mı bari? Doğrusu pek kaygıdayım. Miss Smith'in hastalığı beni telaşlandırıyor."

Bu doğrultuda bir süre konuştu durdu. Verilen yanıtları gerçi doğru dürüst dinlemiyordu, ama Harriet'in hastalığına karşı gereken kaygı ve üzüntüyü gerçekten duyar gibiydi. Emma onun daha önceki ilgisizliğini bağışlamaya karar verdi.

Ama, bu da nesi, meğer, genç adam bu hastalığa Harriet'ten çok, Emma yüzünden, ya Emma'ya da bulaşırsa, diye üzülüyormuş. Büyük bir ciddilikle genç kızdan, tehlike geçinceye dek hastanın yanına gitmemesini dilemeye başlamaz mı! Hatta, Mr. Perry'nin teşhisi öğrenilmeden hastanın odasına girmeyeceği konusunda Emma'dan söz isteyecek, "Bana yemin edin," diyecek kadar ileri gitti. Emma umursamaz gibi gülerek sözü gene Harriet'e getirmeye çalıştı. Ama, Mr. Elton'ın konuyu değiştirmeye hiç niyeti yok gibiydi. Emma şimdi iyice sıkılmıştı. Durum ortada, göz

yumulabilecek yanı yoktu. Mr. Elton, Harriet'ten vazgeçmiş, Emma'ya gönül vermişe benzerdi. Eğer gerçekse, bu ne iğrenç bir kararsızlık, ne korkunç bir döneklikti! Emma genç papaza karşı eskisi gibi terbiyeli davranmakta büyük güçlük çekmeye başlamıştı. Mr. Elton'sa bu kez Mrs. Weston'a dönmüş, ondan yardım diliyordu:

"Ne olur, siz beni destekleyin. Miss Smith'in hastalığının bulaşıcı olmadığı anlaşılmadan Miss Woodhouse, Mrs. Goddardlara ayak basmasın. Bu konuda Miss Woodhouse'tan söz almadıkça doğrusu içim rahat etmeyecek." Sonra Emma'yı övmeye başlıyordu: "Başkalarını o derece düşünür de kendini hiç düşünmez. Bu akşam sesim kısık gibi geldi de, hava soğuk diye evde oturmamı istiyordu... Ama kendisi bile bile hastanın yanına gidebiliyor. Bu işte hak var mı, Mrs. Weston? Kuzum siz hakem olun. Birazcık yakınmaya hakkım yok mu? Sizin beni destekleyeceğine inanıyorum."

Emma, Mrs. Weston'ın şaşkınlığını görebiliyordu. Öyle ya, Mr. Elton bu sözleriyle, Emma'nın sağlığını gözetmek, Emma'yı korumak hakkını kendinde gördüğünü belirtmiş oluyordu. Böyle bir tutum karşısında Mrs. Weston'ın ne kadar şaşalasa yeri vardı. Emma'ya gelince; öyle sinirlenmiş, öyle kızmıştı ki, adamın ağzını kapatacak bir yanıt bir türlü aklına gelmedi. Yalnızca ondan yana, "aklını başına devşir" gibilerden şöyle bir baktı. Sonra kalktı, gidip ablasının yanına oturdu, onunla konuşmaya başladı.

Bu davranışını Mr. Elton'ın nasıl karşıladığını ayrımlamaya fırsat olmadı; çünkü tam o sırada John Knightley içeri girerek tüm salona yerlerin karla kaplanmış olduğunu bildirdi. Kar hâlâ lapa lapa yağıyormuş, sert bir de rüzgâr varmış.

John sonunda kayınbabasına doğru dönerek, hava raporunu, "Kış eğlenceleriniz için ne güzel bir başlangıç, beyefendi. Uşaklarınız sanırım şimdiye dek bir kar fırtınasında araba sürmemiştir," sözleriyle bitirdi.

Zavallı Mr. Woodhouse bir an üzüntüsünden ne diyeceğini bilemedi. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Kimi bu işe şaşmıştı. Kimi soru soruyor, kimi akıl veriyordu. Emma ile Mrs. Weston yaşlı babayı neşelendirip dikkatini dağıtmak için ellerinden geleni yaptılar.

John Knightley ise kayınbabasını bozuntuya uğratmaktan oldukça taşyürekli bir zevk duymuş olacak ki, “Böyle bir havada yola çıkmak konusunda gösterdiğiniz kararlılığa doğrusu hayran kalınmıştır, beyefendi,” diye sözlerini sürdürüyordu. “Karın başlamak üzere olduğu belliydi. Onun için gözüpekliğinize bayıldım. Ama zarar yok. Nasılsa iki tane arabamız var. Bir tanesi devrilse bile elbet öbürü yetişir. Gece yarısından önce Hartfield’e erişeceğimize ben inanıyorum.”

Mr. Weston telaşın gereksiz olduğunu söylüyordu. Karın kalınlığı az olduğu gibi yağış da çok değildi. Keşke gerçek bir kar fırtınası olsaydı da, hepsi birden günlerce Randalls’ta kalsalardı! Mr. Weston böylece neşe içinde konuşup herkesi nereye yatıracağı konusunda karısına akıl danışarak, konuklarını yatıştırmaya çalışıyordu.

Mr. Woodhouse, “Ne yapacağız şimdi, Emma, evladım? Ne yapacağız?” diyor, başka bir şey demiyordu. Her zamanki gibi Emma’sından medet umuyordu. Emma da yolların düzgünlüğünden, arabaların sağlamlığından, James’in ustalığından dem vurarak onu biraz avutabildi.

Büyük kızıysa en az Mr. Woodhouse kadar telaş içindeydi. Çocukları Hartfield’deyken kendilerinin Randalls’ta kapanıp kalmaları düşüncesi ona korku vermişti. Tehlikenin büyüklüğüne, ancak son derece serüvensever kişilerin bu havada yola çıkabileceklerine inanıyordu. Gene de bir an önce yola çıkmak isteğindeydi. Babasıyla Emma’nın tehlikeye atılmalarında bir anlam yoktu. Onlar Randalls’ta kalabilirlerdi. Kendisi ve kocası, karşılarına kardan dağlar da çıksa devirip aşarak geçmeliydiler.

“Arabayı hemen hazırlat bari, sevgilim. Hemen yola çıkarsak evimize varabiliriz sanıyorum. Başımıza kötü bir şey bile gelse ben çıkıp eve kadar yürürüm. Sahi söylüyorum. Hiç korkmam. Sonra eve gider gitmez nasılsa pabuçlarımı hemen değiştiririm, soğuk filan da almam.”

Kocası, “Gerçekten tuhaf şey, çünkü ben senin her şeyden soğuk aldığını sanırdım, Isabellacığım,” diye söylendi. “Pabuçların da tam bu havada yürüyüşe çıkılacak cinsten ya!”

Isabella bir Mrs. Weston'a, bir Emma'ya koşarak yardım diliyordu. Emma'ysa herkesin evlerine dönebileceğinden umudu kesmek istemiyordu. Tam o sırada George Knightley içeri girdi. O da kardeşinin sözleri üzerine dışarı çıkıp bakınmış, hatta Highbury yolu üzerinde epey ilerleyip her yeri kolaçan etmişti. Yollarda şimdilik hiçbir tehlike görmediği gibi, şu birkaç saat içinde durumun değişeceğini de sanmıyordu. Karın kalınlığı en çok iki iki buçuk santimdi. Kimi yerlerde toprağın üstü örtülmemişti. Yağış azdı. Bulutlar da aralandığı için yakında karın duracağı umulabilirdi. George Knightley uşaklarla da konuşmuştu. Hiçbir tehlike olmadığına onlar da inanıyorlardı.

Onun bu haberi Isabella'yı da, Mr. Woodhouse'u da son derece ferahlattı. Onların sevinmesi Emma'yı da sevindirmişti. Ama ortalık ayağa kalkmıştı bir kez. Mr. Woodhouse durumda şimdilik tehlike olmadığına inanmıştı, ama evceğizine kavuşmadan içinin rahat etmeyeceği de ortadaydı. Westonlar biraz daha kalsınlar diye konuklarına yalvarıp duruyorlardı.

Bu arada George Knightley ile Emma kısa birkaç cümleyle meseleyi çözümleyiverdiler:

"Emma, baban rahat etmeyecek. Gidin bari."

"Ben hazırım."

"Arabaları hazırlatayım mı?"

"Evet, lütfen."

Böylece arabalar hazırlandı. Emma baş belası konuklardan yakında kurtulacaktı! Birini kendi evine, iyice serinleyip ayılmaya bırakacaklardı. Öbürü de bu zahmetli gece gezmesi sona erdiği için şükredip mutlu olacaktı. Mr. Woodhouse kendi arabasına, George Knightley'yle ev sahibinin yardımıyla bindi. Yerdeki kar onun gözüne iyice beyaz, bulutlarsa iyice kara göründüğünden yeni baştan telaşlanmıştı. Hemen James çağrıldı; arabayı çok yavaş sürmesi, arkadan gelen arabayı her zaman beklemesi için buyruk verildi.

Isabella babasının arkasından arabaya bindi. Kocası da, Emma'ya eşlik etmesi gerektiğini tümden unutarak onu izledi. Bunun üzerine Mr. Elton hemen fırsattan yararlanarak Emma'nın yanına koştu, arabaya binmesine yardım etti, kendisi de onun

ardından içeriye atladı. Böylece Emma en istemediği kimseyle, kapalı bir yerde *baş başa* kalmaya mahkûm olduğunu anladı. Genç adam Mr. Weston'ın nefis şaraplarından bol bol içmişti. Yüzde yüz saçmalayacaktı.

Emma bunu önlemek için, son derece gururlu ve soğuk bir tutum takınarak, havadan, yağan kardan söz açmaya hazırlandı. Gelgelelim konağın bahçe kapısını ancak geçmişlerdi ki, o daha ağzını açıp bir tek söz söylemeden, Mr. Elton uzanıp onun elini kavramış ve pek ateşli bir dille aşkını açıklamaya başlamıştı bile. Karşısına çıkmış olan bu eşsiz fırsattan yararlandığını söylüyordu. Emma'yı seviyormuş; hem umut hem korku içindeymiş. Emma onu geri çevirirse Mr. Elton herhalde ölürmüş. Ne var ki sevgisinin sonsuz derinliğini, gücünü, yüceliğini Emma'nın şimdiye değin anlamış olacağını sanıyormuş. Kısacası Mr. Elton evlenme öneriyor ve önerisinin o saat kabul edilmesi için direniyordu. Daha düne dek Harriet'e âşık olan bu adam, şimdi utanmadan, sıkılmadan, özür bile dilemeden Emma'ya aşkını açıklıyordu.

Emma onu susturmaya çalıştı ama, boşuna. Mr. Elton tüm söyleyeceklerini söylemeye niyetliydi. Emma dinledikçe öfkesi büsbütün artmakla birlikte onun bu yaptıklarının hiç değilse yarıdan çoğunun sarhoşluk olduğuna inanmak istiyordu. Bu yüzden Mr. Elton en sonunda sustuğu zaman, Emma onun şu yarı ayık, yarı sarhoş durumuna uyacağını umduğu yarı ciddi, yarı şakacı bir ifadeyle karşılık verdi:

"Şaşırıp kaldım doğrusu, Mr. Elton! Bunları *bana* mı söylüyorsunuz? Kendinizi unutup *beni* arkadaşım sanmış olsanız gerek. Miss Smith'e söylemek istediğiniz şeyler varsa sizin adınıza ben gider söylerim. Ama benimle bu biçimde konuşmanıza izin veremem."

"Miss Smith mi? Miss Smith'e söylemek istediklerim mi? Ne demek bunlar?"

Mr. Elton gerçekten de öyle şaşırmış, öyle hiçbir şey anlamamış bir durumdaydı ki, Emma hemen, "Mr. Elton, bu tutumunuza bir anlam veremiyorum!" diye söylendi. "Ancak bir tek şey düşünebilirim; siz kendinizde değilsiniz. Yoksa bana karşı böyle davranamayacağınız gibi, Harriet'ten da bu biçimde söz

edemezdiniz. Lütfen kendinizi toplayıp susun. Ben de bu küçük olayı unutmaya çalışayım."

Ne var ki Mr. Elton aklını şaşıracak derecede içki içmemişti. Şarap yalnızca onu coşturacak derecede başına vurmuştu. Yoksa, ne dediğini, ne istediğini pek güzel biliyordu. Emma'nın dokundurmasına gücenmiş olduğunu belirtti. Miss Smith'e, Emma'nın arkadaşı olması dolayısıyla saygısı vardı, ama şu sırada Miss Smith'in sözünün neden edildiğini doğrusu anlayamıyordu. Böylece Mr. Elton gene ateşlenerek aşkını ortaya vurmaya, Emma'nın kendisine, "evet" demesi için ısrar etmeye başladı.

Emma onun sarhoş olmadığına inandıkça, döneklik ve küstahlığına büsbütün kanaat getiriyordu. Böylece, kabalık etmek korkusu da gitgide dağılıyordu.

"Artık kuşkuya düşecek bir yön kalmadı, Mr. Elton. Her şeyi açıkça ortaya vurdunuz. Duyduğum şaşkınlık sözle anlatılamaz. Şu son bir ay boyunca Miss Smith'e karşı takındığınız tutumdan sonra – ben ki ona gösterdiğiniz ilgiye her gün tanık oldum– şimdi de tutup bana böyle şeyler söyleyebilmeniz... Ben bir insanın böylesine dönek olabileceğine doğrusu inanmazdım. Bu biçim övgülerin hoşuma gideceğini sanıyorsanız yanılıyorsunuz, beyefendi."

Mr. Elton, "Aman Tanrım, bu da ne demek oluyor?" diye ünledi. "Miss Smith de nereden çıktı, Tanrı aşkına? Ben ömrümde Miss Smith'i aklımın ucundan bile geçirmiş değilim. Ona ancak, sizin arkadaşınız olduğu için yakınlık gösterdim. Başka şey sanmışsa onun kendi hüsnükuruntusudur. Üzücü bir şey ama bunda benim hiçbir suçum yok. Ah, Miss Woodhouse, siz dururken Miss Smith kimin aklına gelir? Yok yok, size şerefim üstüne yemin ederim ki bu işte hiçbir döneklik söz konusu değil. Ben sizden başka hiç kimseyle ilgilenmedim. Şu son haftalar boyunca size karşı duyduğum büyük aşkı belirtmek için çırpındım durdum. Buna nasıl inanmazsınız? Beni duymuş ve anlamış olduğunuzu ben pek iyi biliyorum."

Bu sözler üzerine Emma'nın düştüğü durumu anlatmanın, içini dolduran tatsız duygulardan hangisinin ağır bastığını bulup çıkarmanın yolu yok. Kızcağız öylesine bitik durumdaydı ki, ağzını açıp karşılık veremedi. Zaten büyük bir iyimserlik içinde olan Mr. Elton'a bu bir iki dakikanın sessizliği adamakıllı yürek vermişti.

Genç adam sevinç dolu bir sesle, "Güzel Miss Woodhouse bu ilginç sessizliği yorumlamama izin verin! Beni çoktandır anlamış olduğunuz anlamına geliyor," diyerek gene Emma'nın elini tutmaya çalıştı.

Emma, "Hayır, beyefendi, hiç de öyle bir anlama gelmiyor," diyerek onun coşkusunu kısa kesti. "Sizi anlamak şöyle dursun, sizin amaç ve duygularınızı ilk baştan beri iyice yanlış anlamışım. Ancak şimdi gözlerim açıldı. Bana karşı bu biçim duygular beslemiş olmanıza çok üzüldüm. Çünkü bu benim zerrece istemediğim bir şeydir. Harriet'in peşinde koştuğunuzu sandığım zamanlar bu işten pek hoşnut kalmış, hayırlı bir sonuca bağlanmasını candan istemiştim. Hartfield'e onun yüzünden gelmediğinizi bilseydim, o kadar sık gelmenizi, inanın, hiç doğru bulmazdım. Demek Miss Smith'le ilgilenmediğiniz bir gerçek, öyle mi?"

Mr. Elton da onun bu aşağılayıcı sözleri karşısında öfkelenerek, "Öyle, hanımefendi," diye karşılık verdi. "Miss Smith'le ben mi ilgileneceğim? İyi kızcağız, doğrusu. İyi bir yuva kurmasını candan dilerim. Bazı şeylere göz yumacak bir erkek belki karşısına çıkar. Herkesin kendine göre bir düzeyi vardır. Ama ben böyle bir evliliğe razı olacak kadar çaresiz kalmadığımı sanıyorum. Yok yok, hanımefendi, ben onu yalnızca sizin arkadaşınız olarak gördüm. Yoksa dostluğumuz sıradan bir tanışıklıktan ileri geçemezdi. Bütün bu yanlışlıklara üzülmemenin yolu yok, ama yanlışın neresinden dönülürse kârdır. Yoksa Miss Smith de yersiz bir umuda kapılabilirdi. Çünkü sizinle kendi arasında, sizin özellikle üzerinde durduğunuz o büyük uçurumun Miss Smith hiç ayırdında değil. Nasıl ki ben de değilim. Neyse ki yaptığımız yanlışlığı yol yakınken anladık. Böylece hayal kırıklığına uğrayan birisi varsa o da sizsiniz. Bana gelince; şu sırada evlenmeyi düşünmüyorum bile!"

Mr. Elton öylesine öfkeliydi ki başkaca bir tek söz bile söyleyecek gücü yoktu. Emma'nın kesin sözleriyse yeniden yalvarıp yakarmaya olanak bırakmıyordu. Böylece, ikisi de içleri öfke ve kinle dolup taşarak birkaç dakika daha yol gitmek zorundaydılar. Mr. Woodhouse yüzünden arabaların atları emekler gibi yürüyordu. Arka arabadaki iki kişinin öfkesi bu derece şiddetli olmasa, utançlarından yerin dibine geçerlerdi. Neyse ki kızgınlıklarının hızlı

akışına kapılmış olduklarından, başka duyguların zikzaklarına takılacak zamanları yoktu. Arabanın köye ne zaman gelip papaz evinin yoluna nasıl saptığını ayırt bile edemeden, Mr. Elton evinin kapısında arabadan aşağı indi. Emma'ysa ona iyi geceler dilemeyi boynuna borç bildi. Mr. Elton iyice soğuk, kibirli bir tutumla, kısaca karşılık verdi. Ve Emma anlatılmaz bir sinir bozukluğu ve sıkıntı içinde evine döndü.

Babası kapılarda onu bekliyordu. Kızının ta papaz evinden buralara dek bir başına yolculuk etmesinin düşüncesi onu deliye çevirmişti. Hem de arabayı süren James de değildi! Neyse, kızını sağ salim karşısında görünce içi rahat etti. Biraz önceki huysuzluğuna pişman olmuş olan John Knightley de şimdi herkesin, hele kayınbabasının gönlünü almak için elinden geleni yapıyordu. Gerçi bir tas pirinç çorbası içecek kadar ileri gitmemişti, ama çorbanın mideye iyi geldiğini bütün kalbiyle kabul ediyordu. Kısacası, geçirilen heyecana karşın toplantı herkes için tatlı bir sonuca bağlanmış oldu. Emma'dan başka. Zavallı Emma, ömründe bu derece sıkıldığını anımsamıyordu. Çevresiyle ilgilenip neşeli görünmek bile ona güç geldi, yatma zamanını iple çekti. Çünkü ancak o zaman rahat düşünmeye fırsat bulabilecekti.

On altıncı bölüm

Saçlar kıvrılmış, hizmetçi kız gönderilmişti. Emma düşünmek ve mutsuz olmak için bir köşeye oturdu. Korkunç bir durumdu, doğrusu. Bütün isteklerinin böyle baltalanması! En istemediği şeylerin olması! Harriet için ne acı bir darbe! En kötüsü de işte buydu. Bu durumun doğurduğu bütün acılar, utançlar, Harriet'in yiyeceği darbenin yanında hiç kalırdı. Yaptığı yanlışlığın sonuçları yalnızca kendini üzecek türden olsa, Emma bunun on katı üzüntüye, utanca, hayal kırıklığına katlanırdı.

"Ah, şu herifi Harriet'in kafasına sokmamış olsaydım, her şeye katlanabilirdim. Mr. Elton bana karşı bunun iki katı da küstahlık etse vız gelirdi. Vah, zavallı Harriet!"

Nasıl da aldanabilmişti böyle? Mr. Elton, Harriet'i hiçbir zaman aklından geçirmemiş olduğunu söylüyordu. Bu nasıl olabilirdi? Emma olup bitenleri ilk baştan beri anımsamaya çalıştı, ama kafasının içi karmakarışıktı. Bu işi ilk baştan soyut olarak benimsemiş, sonra her olup biteni ona göre yorumlamış olsa gerekti. Gene de erkeğin davranışında bir kararsızlık, bir belirsizlik olmalıydı, yoksa Emma bu derece yanlış bir inanca kapılabileceğini hiç sanmıyordu.

O portre olayı! Ne kadar heyecanlandırmıştı Mr. Elton'ı! O bulmacalı şiir! Daha buna benzer bir sürü olayı Emma hep Harriet yönünden ele almıştı. Gerçi o şiirdeki "keskin görüş" lafından kuşkulanılabilirdi. Peki, ya o "tatlı bakış"a ne buyrulurdu? Aslında bu şiir ne Emma'ya uyuyordu ne de Harriet'e. Beğeniden, gerçekçilikten nasibi olmayan bir karalama. Bu kalın kafalı adamın yavan saçmalarını hiç kimse anlayamazdı doğrusu.

Gerçi, hele şu son günlerde, Emma genç adamın kendine karşı gerektiğinden fazla nezaket gösterdiğini düşünmeye başlamıştı, ama etiket kurallarını pek iyi bilmeyişine vererek hiç üstünde durmamıştı. Durumdan ilk kuşkulanan John Knightley olmuştu. Bu iki kardeşin çok zeki ve keskin görüşlü oldukları bir gerçekti. George Knightley de daha ilk baştan Mr. Elton'ın kişiliği konusunda Emma'nın kulağını bükmüştü. Emma'ysa papazı kendisinin daha iyi tanıdığına inanarak ona kulak asmamıştı. Şimdi bunu düşündükçe utancından yerin dibine geçeceği geliyordu. Mr. Elton meğer onun sandığının tam tersiymiş: burnu büyük, kurumlu, gözü yüksekte bir adam. Hep kendini düşünen, hesaplı adım atan, başkalarının duygularına çok saygı göstermeyen bir adam.

Emma onun kendini sevdiğine hiç inanmıyor, evlenme önerisini ancak hakaret sayıyordu. Mr. Elton'ın niyeti parlak bir evlilik yapıp yükselmekti. Miss Woodhouse'a göz dikmek küstahlığını gösterdikten sonra âşık numarası yapmıştı, ama onun yüreğinde bu gibi duygulara yer olmadığını Emma artık iyi biliyordu. Şimdi düşündüğü zaman genç papazın davranışlarında gerçek sevgiden en ufak bir iz bulunmadığını görmek kolaydı. Bir sürü süslü laf edip göz süzerek iç çekmişti. Ama bunlar yaldızdan başka bir şey değildi. Onun için Mr. Elton'ın ıstırap çektiğini sanıp acımak yersiz olurdu. O yalnızca kendi durumunu her yönden yükseltip zenginleştirmek istemişti. Hartfield Konağı'nın genç hanımı otuz bin *pound* ağırlıklı Miss Woodhouse'u kolaylıkla elde edebileceğini sanmıştı. Bu iş umduğu gibi çıkmadıysa ne zarar. Elbet yakında yirmi ya da on binlik bir Miss Falan'la şansını denerdi!

Gelgelelim, böyle bir adamın ondan yüz bulduğunu sanacak kadar kibirli olması... Kendini Emma'ya kafa ve mevkice eşit görerek Emma'nın onunla evleneceğini umması... Harriet'eysa öyle yukarıdan bakması... Kendinden aşağı durumda olanların konum ve aile farklarını, kendine gelince nasıl titizlikle inceliyordu da, kendinden yukarıda olanlar için böyle bir ayrım gözetmiyordu. Harriet'i kendine layık görmüyordu da, kendini Miss Woodhouse'a bal gibi layık görüyordu. Ne çıldırtıcı bir durum, ulu Tanrım!

Kültür ve görgü bakımından Emma'nın ne kadar daha üstün olduğunu Mr. Elton'ın fark etmemesi bir dereceye kadar

anlaşılabilirdi. Öyle ya, bu ayrımı görebilmek için kişinin kültürlü ve görgülü olması gerekir. Ama aile, para, konum bakımından Emma'nın üstünlüğünü görmemesinin yolu yoktu. Woodhouselar kuşaklar boyunca Hartfield'de yerleşmiş köklü bir soydular. Eltonlarınsa adı anılmıyordu. Gerçi toprak yönünden Hartfield Konağı pek büyük sayılmazdı. Bütün Highbury kasabasını içine alan Donwell Abbey Malikânesi'yle kıyaslanamazdı. Ama Woodhouseların başka gelirleri, akarları vardı. Bu sayede bütün çevre içinde, Knightleylerden sonra en gözde aile onlardı. Mr. Elton böyle bir ailenin kızına nasıl olup da göz dikebilmişti?

Sonra Emma daha tarafsız olarak düşünmeye kendini zorladı: Kendini Mr. Elton'ın aklına getiren gene kendisi olmuştu. Harriet yüzünden ona yakınlık gösterince, papaz da Emma'nın kendisine vurulmuş olduğunu sanmıştı. Zekâsı ve seziş gücüyle övünen Emma bu konuda bu derece yanıldığına göre, Elton gibi kendini beğenmiş, çıkarcı bir erkek haydi haydi yanılırdı.

Hatanın en birincisi, en büyüğü Emma'nın kendisindeydi. Çöpçatanlığı bu kadar ciddiye alıp bu kadar çırpınmak yanlış bir şeydi, aptallıktı. Kendine olmadık payeler çıkarmak, gereksiz tehlikeleri göze almak demekti. Kendiliğinden olup gitmesi gereken yalın ve güzel bir şeyi bir oyun, bir entrika durumuna düşürmek, ciddi bir şeyi hafife almaktı. Emma kendi davranışlarını düşündükçe üzüntü ve pişmanlığa kapılıyordu. Bir daha bu gibi işlere dünyada burnunu sokmayacaktı.

"Durup dururken zavallı Harriet'i bir adama zorla âşık ettim. Ben olmasam yavrucuğun böyle bir şey aklına bile gelmeyecekti. Mr. Martin'le evlenmesin diye direnmekte haklıydım. Bunda hata etmedim. Ama işi orada bırakacaktım. Kızı seçkin çevrelere sokmam, seçkin kimselerle tanıştırmam yeterdi. Gerisi benim üstüme görev değildi. Oysa şimdi, zavallı kızcağız... yok yere yüreği yaralanacak. Yüreği pek öyle yaralanmasa bile... çevremizde ona layık başka genç yok ki! Belki William Cox... Ama yok... William Cox'u hiç çekemem doğrusu. Hazırcevap, toy bir avukat."

Biraz önce vardığı kararı nasıl çarçabuk unuttuğunu ayrımsayarak kıpkırmızı kesildi. Sonra ciddi ve derin bir düşünceye daldı. Kötü durumu Harriet'e anlatmak zorundaydı. Bu, aralarında

belki de bir soğukluk doğuracaktı. Sonra Mr. Elton'la karşılaştıkları zaman ne de biçimsiz bir durum çıkacaktı ortaya! Kısacası Emma, çok korkunç bir gaf yapmış olduğundan başka bir şey düşünemeyecek bir durumda yattı, uyudu.

İnsan Emma gibi genç ve neşeli, gürbüz olunca, geceleyin karanlık düşüncelere saplansa bile, sabahleyin ister istemez açılır, daha iyimser olur. Emma da ertesi sabah uyandığı zaman, durumun karanlığında kimi aydınlık noktalar görerek avunmaya daha hazır bir ruh durumu içindeydi.

Mr. Elton'ın kendisine tutkun olmadığını, kendi yüzünden karasevdaya uğramayacağını bilmek onu ferahlatıyordu. Harriet'sa her şeyi derinden hisseden bir yaradılışta değildi. Çabucak etkileniyor, şimdi kapıldığını bir dakika sonra unutabiliyordu. Bu yüzden Mr. Elton'ı da kolaylıkla unutabilirdi. Ve bu çirkin durumu, olayın başlıca üç kahramanından başka kimsenin bilmesine gerek yoktu.

Bu gibi düşünceler genç kızı enikonu hafifletmişti. Yerlerin kar içinde olduğunu görünce büsbütün sevindi. Kasabaya gidip gelemeyeceği için Harriet'le Mr. Elton'ı görmek olasılığı da şimdilik yoktu.

Gerçekten de hava Emma'ya çok yardım etmişti. Yerler böyle karla kaplı olmasaydı, kiliseye gidip Noel vaazını dinlemek zorunda kalacaktı. Havanın bozukluğu günlerce sürdü ve Emma alnı ak, vicdanı rahat olarak evinde kapalı kaldı. Harriet'i ancak mektupla yoklayabildi.

Yalnız, hava ne kadar bozuk olursa olsun, George Knightley, Hartfield'e gelip Mr. Woodhouse'un hatırını sormayı savsaklamazdı. Mr. Woodhouse da onun kendileri yüzünden dışarı çıkmasına üzülürdü. Bir keresinde, "Ah, Mr. Knightley, zavallı Mr. Elton gibi siz de evinizde otursanız, dışarı çıkmasanıza şu havada," demekten kendini alamadı.

Emma'nın içi rahat değildi, ama konakta herkes rahat ve neşeliydi. Böyle dingin, baş başa bir yaşantı özellikle John Knightley'nin en sevdiği şeydi. Onun neşesi de herkesi etkiliyordu. Gene de Emma'nın başı üzerinde Harriet'in düşüncesi bir kılıç gibi sallanıyor, ona rahat vermiyordu.

On yedinci bölüm

Hava çok geçmeden düzeldi. Yolcu yolunda gerekti, artık.

Mr. Woodhouse, hiç olmazsa kızıyla torunlarının biraz daha kalması için elinden geleni ardına koymadı ama sonunda "zavallı Isabella"cığına veda etmek zorunda kaldı. O "zavallı Isabellacık" ki ömrünü tüm varlığıyla sevdikleri arasında, onların yalnızca iyi yönlerini seçip kötü yönlerini hiç görmeyerek, her an masum hamaratlıklarla dopdolu olarak geçirirken, kadın mutluluğunun timsali sayılsa yeriydi!

Mr. Woodhouse hemen o akşam Mr. Elton'dan bir mektup aldı. Genç papaz ertesi sabah Bath'a gideceğini bildiriyordu. Bath'taki yakın dostlarının sürekli üstelemelerine en sonunda boyun eğmiş, birkaç hafta kalmayı kabul etmiş. Havanın kötülüğü ve daha başka kişisel nedenler yüzünden Mr. Woodhouse'a veda etmeye gelemeyeceği için pek üzüntüdeymiş. Mr. Woodhouse'un herhangi bir buyruğu varsa lütfen bildirmeliymiş...

Bu haber Emma'yı hem şaşırttı hem sinirlendirdi. Şu sırada Mr. Elton'ın yokluğu onun tam istediği şeydi. Genç adamın durumu kurtaracak bir bahane yaratmasına sevindi, ama mektubunu hiç beğenmedi. Babasına yazılmış bir mektupta kendisinden hiç ama hiç söz edilmeyişi Mr. Elton'ın öfkesini, kabalığını açıkça ortaya vuruyordu. Bu noktayı Mr. Woodhouse'un da görmemesi olanaksızdı.

Ne var ki görmedi işte! Bu apansız yolculuğun tehlikelerini düşünmekten, mektubun kendisini düşünmeye fırsat bulamadı. Mr. Elton'ın mektubu her yönden çok yararlı oldu. Mr. Woodhouse papazın yolculuğunu kuruntu edip tasalanmak yüzünden, zavallı

Isabella'nın yokluğunu adeta unuttu. Bu yalnız gecenin geri kalan saatlerini Mr. Elton'ın Bath'a gitmesi sorununu inceleyerek geçirdiler. Mr. Woodhouse kaygılarını dile getirdi, Emma da bunları yatıştırmak için elinden geleni yaptı.

Emma artık Harriet'e gerçeği bildirmeye kararlıydı. Genç kızın hastalığı geçmişti. Böylece Emma hemen ertesi gün Mrs. Goddardlara gitti. Gerçeği Harriet'e duyurmak onun için öyle bir cezaydı ki, bu cezayı çekmesi şarttı. Emma öylesine hevesle körüklemiş olduğu bütün umutları söndürmek, arkadaşına sevdiği erkeğin onu değil de kendisini seçtiğini bildirmek zorundaydı. Bütün düşünce ve inançlarında, bütün görüş ve tahminlerinde yanılmış olduğunu itiraf etmek zorundaydı.

Bu itirafları yaparken Emma utancından neredeyse yerin dibine geçiyordu. Harriet'in gözyaşlarını görmek onu kendisinden büsbütün tiksindirdi.

Harriet bu düş kırıklığına doğrusu gene iyi dayandı. Kimseye suç yüklemedi. Onun bu uysal ve alçakgönüllü doğasından ötürü Emma, Tanrı'ya dua etti. Şu sırada özentisizliğe, saflığa, alçakgönüllülüğe son derece değer veren bir durumdaydı. Gözüne Harriet kendisinden çok daha üstün ve soylu göründü. Harriet hiçbir şeyden yakınmıyor, buna hakkı olmadığını söylüyordu. Mr. Elton gibi bir adamın sevgisine nasıl olsa layık değilmiş. Miss Woodhouse, Harriet'i çok sevdiği için böyle bir şey aklından geçirmiş... Gözyaşları akıyordu, ama üzüntüsünde gerçek saflığın vakarı vardı. Emma'ysa, onu avutmak için elinden geleni yapıyor, Harriet'in kendinden kat kat yüksek bir ruh olduğuna her an biraz daha inanıyordu.

Gerçi bu yaştan sonra Harriet gibi basit ve cahil olabilmek elinde değildi. Gene de Emma, bundan böyle alçakgönüllü, kendi halinde bir insan olmaya, hayallere kapılıp serüvenlere atılmaktan vazgeçmeye kesin karar verdi. Şimdi kendini, babası kadar Harriet'e karşı da sorumlu tutuyordu. Onu Hartfield'e çağırdı ve elinden geldiğince oyalayıp eğlendirerek Mr. Elton'ı kafasından silmeye çalıştı.

Harriet'in gözünde Mr. Elton hâlâ kusursuz bir varlıktı, eşi, benzeri olmayan bir insan. Açıkçası, genç kız âşık olmakta Emma'yı

şaşırtan bir karar ve direnç gösteriyordu. Ama daha on yedi yaşındaydı. Mr. Elton, Bath' tan dönene dek Harriet'in ateşi elbet bir dereceye kadar küllenirdi. Yalnız, üçünün de kasabanın yerlisi oluşu, buralardan uzun zaman için uzaklaşmalarının güçlüğü, üçü için de kötüydü. Birbirlerine sık sık rastlamaktan kaçınmalarının yolu yoktu. Artık durumu ellerinden geldiğince idare edip gideceklerdi.

Harriet'in bir talihsizliği de Mrs. Goddardlarda oturuşuydu. Çünkü Mr. Elton okuldaki öğretmen hanımların ve büyük kızların tapındığı bir tipti. Genç kız ancak Hartfield'e geldiği zaman Mr. Elton'ın aleyhinde birkaç söz duyabilecekti. Ama zehri nerede içmişse, panzehri de orada bulması yerinde bir şey değil miydi? Onun iyileşme dönemine girdiğini görmedikçe Emma'nın içi rahat etmeyecekti.

On sekizinci bölüm

Frank Churchill gelmedi. Özür bildiren bir mektubu geldi, Mrs. Weston'ın korkularında haklı olduğunu ortaya çıkardı. Genç adam şu sırada gelemeyeceğini "son derece büyük bir üzüntü ve utançla" bildiriyordu. Ama, çok uzak olmayan bir tarihte Randalls'a gelmeyi umuyormuş.

Mrs. Weston çok büyük bir düş kırıklığına uğradı. Denebilir ki kocasından daha bile büyük. Oysa onun kadar umuda kapılmamıştı.

Mr. Weston gibi iyimser kişiler zaten böyledir. Hayatta her zaman bulduklarından daha çok şey umarlar. Ama umduklarını bulamayınca da büyük bir üzüntüye kapılmazlar. Hemen yeni bir umut doğar içlerinde. Mr. Weston da yarım saat üzüntü çekti. Sonra Frank'in kış yerine ilkbaharda gelmesinin daha iyi bir şey olduğunu düşünmeye koyuldu. Havalar güzelleşirdi o zamana dek, oğlu da belki daha uzun kalırdı. Böylece Mr. Weston avundu gitti. Mrs. Weston'sa delikanlının hiçbir zaman gelemeyeceğinden korkmaya başlamıştı ve üzüntüsü kocasınınkinden çok daha derindi.

Emma'ysa, şu sırada Frank'in gelip gelmeyişiyle pek ilgilenecek durumda değildi. Sakin bir hayat sürmek, yeni yeni kimselerle tanışmamak istiyordu. Ne var ki, herkese karşı, gene de, bu olayla yakından ilgileniyormuş gibi davranmak zorundaydı.

Delikanlının gelmeyeceğini Mr. Knightley'ye ilk söyleyen Emma oldu. Churchilllerin şu yaptığına da gereken biçimde attı, tuttu. Bir yere değin rol yaptığı için, aşırıya kaçıyordu elbette. Churchilllere öylesine yüklendi ki, çok geçmeden Mr. Knightley ile arasında bu yüzden bir tartışma geçti. İşin gülünç yanı şu ki, Mr. Knightley Noel arifesinde Emma'nın Mrs. Weston'a karşı kendi savunduğu fikirleri

gütmekteydi. Emma'ysa, salt tartışmış olmak için, Mrs. Weston'ın o akşamki düşüncelerini benimsemiş, onları savunup duruyordu.

Mr. Knightley, soğuk soğuk, "Churchillleri temize çıkarmak istediğimden değil," diye dudak büküyordu. "Ama, Frank istese şimdiye kadar gelmenin elbet bir yolunu bulabilirdi."

"Nasıl böyle konuşabilirsiniz? Gelmeyi elbet ister, ne var ki dayısıyla yengesi salıvermedikten sonra..."

"Biraz üzerinde dursa bence gelmenin bir kolayını bulabilir. Bu gencin bu derece tutsak olduğuna inanamam doğrusu."

"Yani onun öz babasına gelmek istemediğini mi ileri sürüyorsunuz? Çocukcağız ne yaptı ki ona böyle bir suç yükleyebiliyorsunuz?"

"Bu ona suç yüklemek sayılmaz. Üzüm üzüme baka baka kararır. Frank'in de çevresindekilerden kibir ve bencillik öğrenmiş olması doğaldır. Kendinden ve kendi eğlencesinden başka hiçbir şey düşünmeyen bir insan olup çıkmıştır belki. Frank Churchill babasını ziyaret etmeyi gerçekten aklına koysaydı, eylülle ocak arasında elbet bir fırsat bulur ya da yaratırdı. O yaşta bir insan... kaç var o şimdi? Yirmi üç yirmi dört yaşında bir insanın böyle bir şeyi yapamamasını benim aklım almaz. Hem de hiç."

"Bunlar dile kolay. Hele sizin için. Siz her zaman başınıza buyruksunuz. Başkasının eline bakmanın, başkasına bağlı olmanın ne demek olduğunu siz nasıl anlayabilirsiniz?"

"Yirmi üç yirmi dört yaşında bir erkeğin de bu denli tutsak edilebileceğini doğrusu kimsenin aklı almaz. Parası mı yok bu delikanlının, boş zamanı mı? Tersine, hem zamanının hem de parasının son derece bol olduğunu, zamanını da, parasını da sayfiye ve eğlence yerlerinde harcayıp durduğunu hepimiz biliyoruz. Daha az önce Weymouth'taydı. Demek ki Churchilllerden bal gibi ayrılabiliyor."

"Evet, arada ayrılabiliyor olsa gerek."

"Bu aralar da onun keyfine, eğlencesine bağlı."

"Durumu iyice bilmedikten sonra başkalarının davranışları üzerine böyle yargılarda bulunmak haksızlık olur, Mr. Knightley. Bir ailenin içyüzü dışarıdan bilinemez. Enscombe Konağı'ndaki yaşantıyı, Mrs. Churchill' in kişiliğini yakından tanımamız gerekir

ki, yeğeninin hareketleri üstüne bir yargıya varabilelim. Kimi konularda karar verme yetkisi olduğu halde ötekilerde olmayabilir."

"Emma, bir erkek diledikten sonra, üstüne düşen görevleri yapmaya her zaman yetkisi vardır. Hem de bu işi açıktan açığa, doğrudan doğruya yapmalıdır. Babasına yakınlık göstermek Frank Churchill'in görevidir. Görevini bilen bir erkek olsa Frank, Mrs. Churchill'e şöyle der: 'Sizin hatırınız için zevk ve eğlencelerimin hepsinden vazgeçmeye her zaman hazırım. Ama babamı hemen gidip görmem gerek. Hayatının bu önemli dönüm noktasında onun yanına koşmazsam, babam bana gücenir. Onun için yarın yola çıkıyorum.' Böyle bir konuşmaya kimse karşı gelemez."

Emma, "Hayır," diye güldü. "Ama böyle konuşmalar yapan bir adama, 'Peki git, yalnız bir daha geri gelme,' denilebilir. Mr. Knightley, sizden başka kimse böyle bir şey düşünemezdi. Kendinizi bir an için Frank Churchill'in yerine koysanıza. Her şeyi dayısına, yengesine bağlı olan bir adam onlara karşı nasıl böyle bir dil kullanabilir?"

"İnan bana, Emma, bu olmayacak iş değil, hem de oldukça basit. Aklı başında bir insan zamanı ve yerini iyi seçerek bu işi pek güzel yapar. Hem de çevresindekiler ona bu yüzden daha çok saygı duyarlar. Ona daha çok güvenirler. Babasını savsamayan bir yeğen, onları da savsamayacak demektir. Çünkü Frank'in babasını görmeye gelmesinin boynuna borç olduğunu onlar da herkes kadar biliyorlar. Kıskançlıkları, katı yüreklilikleri yüzünden ona baskı yapıyorlar, ama bu baskıya boyun eğmesi onu, bana kalırsa, dayısıyla yengesinin gözünde yükseltmiyordur. Doğru davranana herkes saygı duyar. Frank her zaman vicdanına göre davransa, ötekiler de ona uymak zorunda kalırlar."

"Ama, Mr. Knightley, her kişilik yapısı, her yaradılış bir olmaz ki! Uysal yaradılışlı bir genç, eskiden beri ana baba yerine koyduğu kimselere başkaldırmakta güçlük çekebilir."

"Şu var ki, bu Frank'in ilk başkaldırması değildir, sanırım. Bu yaşa değin Frank, yengesiyle dayısına karşı gelmeye alışmış olmalıydı. İlk olarak başkaldırıyorsa, ben ona uysal değil, zayıf bir insan derim. Çocukken onlardan korkmuş olmasını anlarım. Ama büyüdükçe, erkek oldukça, insan karşısındakine körü körüne boyun

eğmekten kurtulur. Hak bellediği yollardan gitmeye başlar. Frank de babasının hakkının çiğnendiğini görür görmez başkaldırmalıydı. Vicdanlı davranmaya ilk baştan başlasaydı, şimdi bu derece güçlük çekmezdi.”

Emma, “Onun konusunda sizinle galiba hiç anlaşamayacağız,” diye söylendi. “Bana göre Frank Churchill zayıf değil, geçimli, yumuşak başlı bir genç. Bu huyu sayesinde birçok kazanç sağladığından da eminim.”

“Elbette, buna ne şüphe! Sağladığı kazançların sayısı belirsiz olsa gerek. İş yapacağına boş gezebiliyor, görevini yapacağına eğlence peşinde koşabiliyor, babasıyla yeni annesini görmeye geleceğine mektupla işi çözümleyebiliyor. Frank Churchill’in yazdığı o mektuplar yok mu, içimi bulandırıyorlar, inan.”

“Görüşleriniz son derece değişik. Çünkü o mektuplar herkesin pek hoşuna gidiyor.”

“Mrs. Weston’ın hiç de hoşuna gitmediğine kalıbımı basabilirim. Aklı başında, görüşü, sezişi keskin bir kadın, üvey ana olarak geldiği bir delikanlının kuru kuru mektuplarıyla yetinemez. Mrs. Weston düşünmüyor mu sanıyorsun, seçkin bir aileden gelseydim üveyoğlum bana daha çok saygı gösterirdi, diye. Yok, Emma, yok, senin o uysal dediğin delikanlı zarif olabilir, etiket kurallarını çok iyi bilebilir, pek tatlı dilli olabilir. Ama bence gene de ince ruhlu ve uysal sayılmaz, çünkü başkalarının hatırını hiçe sayabiliyor.”

“Anlaşıldı, siz onu beğenmemeyi aklınıza koymuşsunuz.”

“Ben mi! Hiç de değil!” diye Mr. Knightley hoşnutsuzlukla karşılık verdi. “Onu beğenmeyi çok isterim, ama ne yapayım ki beğenilecek bir yanını göremiyorum. Boylu boslu, yakışıklıymış, güzel konuşan, nazik bir gençmiş... hepsi bu!”

“Bence bu kadarı bizlere yeter de artar bile. Görgülü, nazik, yakışıklı genç erkeklere her zaman rastlanmaz. Açgözlü olup onda ille bin türlü de erdem aramak haksızlık olur. Ah! Frank Churchill’in buraya gelişi nasıl bir heyecan yaratacak, gözünüzde canlandırabiliyor musunuz, Mr. Knightley? Donwell ve Highbury kasabalarında artık herkes ondan söz edecek.”

“Eğer ben bu gence bu derece ayılıp bayılmazsam sanırım beni bağışlarsınız. Onun gelmesini ben de istiyorum, sohbeti yerindeyse

onunla seve seve ahbaplık ederim, ama karşımda tıngır mıngır bir züppe bulursam onunla ilgilenemem.”

“Benim tahminime göre Mr. Frank herkesin gönlünü okşayacak biçimde konuşmasını bilen bir insandır. Kendini herkese sevdirmek ister, bunu başarır da. Sözgelişi, sizinle çiftlik işlerinden, benim yanımdaysa resim ve müzikten konuşacaktır. Genel bilgisi çok geniş olduğundan, yerine ve zamanına göre, konuşma konusunu kimi kez seçecek, kimi kez yönetecek, kimileyin de arka planda kalmayı uygun görecektir. Ben Mr. Frank’i böyle bir insan olarak düşünüyorum.”

Mr. Knightley, “Ben de diyorum ki gerçekten böyle çıkarsa dayanılmaz bir ukala demektir,” diye yanıtladı. “Sen ne diyorsun, sevgili Emma! Yirmi üç yaşında bir genç girdiği topluluğa bu derece hâkim olacak! Görmüş geçirmiş politikacılar gibi nabza göre şerbet verecek! Cancağızım, sen akıllı kızsın, karşına böyle bir kukla çıksa dünyada dayanamazsın.”

Emma, “Artık bu konuşmayı keselim!” diye biraz öfkeyle konuştu. “Siz her şeyi kötü yönden görüyorsunuz. İkimiz de taraf tutarak konuşuyoruz: siz olumsuz, ben olumlu. Nasıl olsa dünyada anlaşamayacağız. Onun için Frank’in gelmesini bekleyelim bari.”

“Benim taraf filan tuttuğum yok.”

“Ama benim var. Westonları çok sevdiğim için Frank’i de daha şimdiden beğeniyorum.”

“Ben ise Frank’i düşünerek kafamı yormak bile istemiyorum.”

Mr. Knightley öyle sinirli konuşmuştu ki, Emma onun niçin kızdığını anlayamamakla birlikte hemen lafı değiştirmek gereğini duydu.

Mr. Knightley’yi eskiden beri tam anlamıyla geniş görüşlü bir insan olarak tanımıştı. Tanımadığı bir gencin böyle arkasından konuşmayı ona doğrusu yakıştıramazdı. Gerçi Emma, Mr. Knightley’yi çok zaman kendine pek fazla güvenmekle suçlamıştı. Gene de bu güven yüzünden başkalarına karşı haksızlık edebileceğini hiç sanmamıştı.

On dokuzuncu bölüm

Bir sabah Emma'yla Harriet yürüyüşe çıkmışlardı. Emma o günlük Mr. Elton'dan bu kadar konuşmanın yetip arttığını düşünüyordu. İşlemiş olduğu günah gerçi büyüktü, ama bu kadar işkence de biraz aşırıydı. Bu yüzden genç kız lafı değiştirmek için elinden geleni yapıyordu. Sözü yoksullara getirdi. Kış mevsiminde onların çektiği zorluklardan dem vurdu. Ama, boşuna... Yanıt olarak Harriet yalnızca, "Mr. Elton yoksullara karşı öyle merhametli ki!" diye sızlanmaktan başka bir şey söylemedi.

Bu işe bir çare bulmak gerekti. Emma, Bateslere uğramaya, kalabalıkta bir kurtuluş yolu aramaya karar verdi. Mrs. Bates'le kızı konuk ağırlamayı pek severlerdi. Emma'da kusur bulabilecek kadar tarafsız olan birkaç kişi, Emma'yı, onları yeter derecede arayıp sormadığı için kınamışlardı. Örneğin Mr. Knightley bu konuda çok iğneli laflar etmişti. Emma kendi vicdanından da epey laf işitmişti. Ama ana kız Bateslerin yanında duyduğu can sıkıntısı ve ikinci üçüncü derecedeki çevrelere karışmak korkusu genç kızı çok zaman bu evden uzak tutmuştu. Şimdiyse Mr. Elton'ın lafını kesmek için içeri girmeye birdenbire karar verdi. "Hesabıma göre Jane Fairfax'ten mektup gelmesinin daha zamanı değil. Hiç olmazsa o yönden tehlike yok," diye mırıldanarak içeri girdi.

Mrs. Bates'le kızı, bir tüccarın evi olan binanın orta katında oturuyorlardı. Çok sade döşenmiş olan bu yere konuklarını sevinçle, hatta minnetle buyur ettiler. Derli toplu, sessiz bir ihtiyarcık olan eli örgülü Mrs. Bates, sevgili Miss Woodhouse'a yerini bile vermek istedi. Konuşkan, iyi yürekli genç Miss Bates de sevinci ve ikramcılığıyla konuklarının neredeyse başını döndürdü. Evdekilerin

hatırını sordu, kızların iyice rahat olup olmadıkları konusunda sorular sordu, büfede duran pastadan dilimler dağıttı.

"Demin Mrs. Cole buradaydı... On dakikacık için gelmişken, eksik olmasın, tam bir saat kaldı. Pastayı pek beğendi. Umarım siz de beğenirsiniz."

Coleların adı geçince sıra mutlaka Mr. Elton'a gelirdi, çünkü Mr. Elton'la Mr. Cole pek yakın arkadaştılar. Gerçekten de iki kız Mr. Cole'un Mr. Elton'dan aldığı mektubun ayrıntılarını dinlemek zorunda kaldılar. Genç papazın gezdiği yerlerde nasıl sevilip eğlendiği, gittiği baloların şahaneliği uzun uzun anlatıldı.

Emma bunun böyle olacağını önceden bildiği için kendini hazırlamıştı. Ama Mr. Elton'dan sonra ortaya bu kez de Jane Fairfax'in çıkacağını hiç ummamıştı. Hatta Miss Bates'in, yeğeninden gelen mektubu bir an önce haber verebilmek için, Mr. Elton'ı acele başından savdığı bile söylenebilir:

"Evet, Mr. Elton, anlıyorum, dans etmek... Mrs. Cole Bath'taki balolardan söz ederken diyordu ki... Mrs. Cole, eksik olmasın, her gelişinde bizim Jane'den haber sorar. Bu kez de oturur oturmaz Jane'nin lafını açtı: 'Daha Jane'den mektup gelmemiştir, biliyorum, ama,' diye söze başladı. Ben de hemen 'Bu sabah Jane'den mektup aldık,' dediğim zaman öyle şaşırdı ki, görmeliydiniz, 'Gerçek mi? Ne kadar beklenilmedik bir şey. Neler yazıyor, neler söylüyor?' diye sordu."

Emma da hemen terbiyesini takındı, ilgiyle gülümseyerek, "Demek Miss Fairfax'ten daha bu sabah mektup aldınız," dedi. "Çok sevindim, doğrusu. İyiymiş ya, umarım?"

Sevinçli teyze, "Ah, eksik olmayın, ne kadar naziksiniz," diye söylendi. Bir yandan da harıl harıl mektubu arıyordu. "Hah, işte buldum. Uzak yerde olmadığını biliyordum, ama üstüne küçük dikiş sepetini koymuşum da göremedim. Daha biraz önce elimdeydi, onun için masanın üstünden başka bir yere gidemeyeceğini biliyordum. Mektubu Mrs. Cole'a okudum. O gittikten sonra da yeniden anneme okuyordum. Jane'den mektup almak onun için öyle büyük sevinç ki kaç kez okusa doyamaz... İşte bu yüzden mektubun uzakta olmadığını biliyordum. Gerçekten de şuracıkta, şu sepetçiğin altında duruyormuş. Siz de sormak

inceliğinde bulundunuz madem... Ama önce Jane adına özür dileyeyim. Bu kez mektubu pek kısa olmuş, iki sayfa bile yok. Genelde tüm sayfayı doldurur da, katlar ve üzerine alıcının adını yazdığı parçasına bile bir şeyler karalar. Jane'in yazısını bu kadar iyi çıkartıp sökmeme anneciğim hep şaşar kalır. Her mektup alışımızda, 'Ey, Hetty, bu kez bunları sökmekte çok güçlük çekeceğim,' der. Değil mi, anneciğim? Ben de derim ki, ben olmasam da mektupları kendisi okumak zorunda kalsa, Jane'in yazısını pekâlâ o da okuyabilir. Gerçi annemin gözleri eskisi kadar iyi görmüyor ama Tanrı'ya şükür, gözlük takınca çok iyileşiyor. Tanrı şu gözlüklerden razı olsun. Annemin gözlüğü de gerçekten çok iyi. Jane buraya geldiği zaman hep söyler, 'Nineciğim, senin gözlerin herhalde pek keskinmiş; yıllar yılı hep ince iş yaptığın halde hâlâ çok iyi görebiliyorsun,' diye."

Miss Bates bunca lafı öylesine bir hızla söylemişti ki, bir an duralayıp soluklanmak zorunda kaldı. Emma da Miss Fairfax'in yazısının güzelliği üstüne bir şeyler mırıldandı. Miss Bates bu övgüden çok hoşnut kalmıştı.

"Ne iyi yüreklisiniz, Miss Woodhouse," dedi. "Sizin görüşleriniz bizler için her zaman son derece değerlidir. Annem duymadı sanıyorum. Kulakları biraz ağır işitiyor da..." Bu kez annesinden yana döndü: "Anneciğim, duydun mu, Miss Woodhouse bizim Jane'in elyazısı için neler diyor?"

Böylece, Emma kendi rasgele söylediği saçma sapan nezaket sözlerinin, iki kez yüksek sesle yinelenmesini dinlemek zorunda kaldı. Jane Fairfax'in mektubunu dinlemekten nasıl yakasını kurtaracağını düşünüyor, bir an önce kaçıp gitmek için kafasından bir şeyler kuruyordu. Tam o sırada Miss Bates gene ondan yana döndü:

"Annemin kulağı ağır işitir ama pek öyle önemli bir şey değil. Sesimi biraz yükseltip de söylenen sözü iki üç kez yineledim mi şıp diye duyar. Tuhaf bir şey ama anneciğim bizim Jane'in sesini benim sesimden bile daha iyi duyar, her zaman Jane öyle açık, öyle tane tane konuşur ki. Biliyor musunuz, Jane'i görmeyeli tam iki yıl oluyor. Gelişlerinin arası hiç böylesine uzamamıştı. Mrs. Cole'a da söylüyordum, kızımızı görmeye doyamayacağız bu kez."

“Demek Miss Fairfax’i yakında bekliyorsunuz?”

“Evet, evet... gelecek hafta.”

“Sahi mi? Kim bilir nasıl sevinç içindesiniz!”

“Evet, gelecek hafta. Herkes şaşıyor bu işe. Herkes de sevinmek yakınlığını gösteriyor. Jane de buradaki dostlarını çok özlemiştir sanırım. Evet, ya cuma ya da cumartesi günüymüş. Kesin olarak söylemiyor, çünkü Albay Campbell’ın işlerine bağlıymış. Ama düşünün, Jane’i ta buraya dek kendi arabalarında gönderecekler. Ne kadar nazik insanlar, değil mi? Ama hep öyle yaparlar zaten. Evet, gelecek cuma ya da cumartesi. Jane’in böyle erkenden yazışının nedeni de bu. Yoksa önümüzdeki salı ya da çarşambadan önce mektubu elimize geçmezdi.”

“Evet, ben de öyle düşünüyordum. Bugün Miss Fairfax’ten haber almak olasılığı yoktur, diye üzülüyordum.”

“Ah, ne kadar iyi yüreklisiniz. Ama doğru. Bu geliş sorunu olmasa daha yazmazdı. Annem öyle sevindi ki... Çünkü Jane bu kez en azından üç ay kalıyor bizimle. Düşünün, üç ay, diyor. Şimdi mektubu kendiniz de duyacaksınız ya, Campbelllar İrlanda’ya gidiyorlarmış. Biliyorsunuz, Campbellların kızı, Janeciğimizin candan arkadaşı, evlenip İrlanda’ya gitti, Mrs. Dixon oldu. Şimdi Campbelllar da onu görmek için İrlanda’ya gideceklermiş. Kızcağız evlenene dek ana babasından hiç ayrılmamıştı. Şimdi böyle gurbet ele düştü. Her neyse, kızcağız kendisiyle kocasının adına bir mektup yazıyor, ana babasını ille de İrlanda’ya istiyor. Onları Dublin’de karşılayacak, sonra kendi malikâneleri olan Baly-Craig’e götüreceklermiş. Anladığıma göre Baly-Craig nefis bir yermiş. Jane orasının çok övüldüğünü duymuş... yani Mr. Dixon’dan, demek istiyorum. Mr. Dixon, Campbellların kızıyla daha nişanlıyken Jane onu sık sık görürmüş. Genç adam nişanlısına, nişanlısının ailesine, kendi baba ocağından söz etmeyecek mi? Çok zaman üç genç birlikte yürüyüşe çıkarlarmış. Çünkü Albay Campbell’la karısı, kızlarını nişanlısıyla pek baş başa bırakmak istemezlermiş. Ama hakları yok mu? Her neyse, işte böyle bizim Jane, Baly-Craig’in çok övgüsünü duymuş. Hatta Mr. Dixon kızlara malikânesinden kendi eliyle çizdiği birkaç manzara bile göstermiş. Çok nazik, çok sevimli

bir gençmiş, doğrusu. Bizim Jane, onu dinleye dinleye, İrlanda'ya gitmek hevesine kapılmıştı."

Ama, Jane bu hevesine karşın Campbelllarla birlikte İrlanda'ya gitmiyor, tersine, pat diye, acelece, Highbury kasabasına dönüyordu. Emma'nın kafasında şimdi çok ilgi çekici, çok heyecan verici bir kuşku uyanmıştı: Jane Fairfax ile o sevimli ve nazik Mr. Dixon üstüne bir kuşku... Miss Bates'in biraz daha ağzını aramak istedi.

"Miss Fairfax'in şu sırada Highbury'ye gelmesi sizleri büsbütün sevindiriyordur, öyleyse," diye bir görüş belirtti. "Miss Fairfax'le Miss Campbell, yani şimdiki Mrs. Dixon demek istiyorum, birbirlerine pek düşkündüler. Mrs. Dixon annesi ve babasıyla birlikte Miss Fairfax'in de gelmesini sanırım çok istemiştir."

"Hakkınız var, Miss Woodhouse. Biz de bundan korkuyorduk ya. Janeciğimiz ta İrlandalara gider de aylar ayı kalırsa, diye doğrusu üzülüyorduk. Neyse, öyle olmadı. Mektubu okuduğum zaman kendiniz de duyacaksınız ya, Dixon gerçekten nazik bir çocuk olsa gerek. Karısının ailesini, dostlarını besbelli, çok benimsemiş. Hele Jane'e yaptığı iyilik... Weymouth'ta hepsi birden yelkenliye binmişler. Derken yelkenlerin arasında bir direk mi öyle bir şey, birden dönüp Jane'e çarpıvermiş. Janecik az kalsın denize düşüyormuş. Ama Mr. Dixon hemen onu tutmuş. Düşündükçe hâlâ tüylerim ürperiyor. Ama bu olayı duydum duyalı Mr. Dixon'ı uzaktan uzağa pek sevdim, doğrusu."

"Gene de, Dixonların bütün üstelemelerine karşın, İrlanda'yı kendisi de görmek istediği halde, Miss Fairfax sizin yanınıza gelmeyi yeğ tutmuş, öyle mi?"

"Evet. Doğrudan doğruya kendi isteği, yavrucuğum. Ama, Albay Campbell'la karısı da onu destekliyorlarmış. Hatta Jane'e buraya dönmesini öğütlüyorlarmış. Belki havası yarar diye. Jane'imizin sağlık durumu son zamanlarda pek iyi değilmiş, çünkü."

"Vah vah, pek üzüldüm. Umarım Highbury'nin havası iyi gelir. Ama arkadaşının gelmeyişi Mrs. Dixon'ı büyük düş kırıklığına uğratmıştır, sanırım. Miss Bates, duyduğuma göre Mrs. Dixon pek öyle güzel bir hanım değilmiş, hele Miss Fairfax ile hiç kıyaslanamazmış, öyle mi?"

“Çok naziksiniz, Miss Woodhouse. Ama, ne yalan söyleyeyim, onları kıyaslamanın mümkünü yok. Miss Campbell hiç güzel bir kız değildi. Ama son derece şık, zarif ve iyi bir kızdı.”

“Orası muhakkak.”

“Mektubunu okuyunca siz de duyacaksınız ya, Janecik kasımın yedisinde çok kötü soğuk almış. Hâlâ atlatamamış. Bize hiç yazmamıştı, merak etmeyelim diye, sanırım. Öyle düşünceli kızdır ki! İşte böyle, çok zayıf düşmüş. İyi yürekli Campbelllar da onun doğup büyüdüğü yere dönmesinin, hava bakımından belki de daha *iyi* geleceğini umuyorlarmış. Highbury’de üç dört ay kalırsa sağlığı yerine gelir, diyorlarmış. Bu hasta durumunda kızcağızın ta İrlandalara gitmesindense buraya gelmesi bence daha hayırlıdır. Kimse ona ninesiyle benim bakacağımız gibi iyi bakamaz.”

“Gerçekten de en iyi seçenek bu olsa gerek.”

“İşte böyle, önümüzdeki cuma ya da cumartesi günü Jane’imiz burada olacak. Mektubunu okuduğum zaman kendiniz de duyacaksınız ya, Campbelllar da önümüzdeki pazartesi İrlanda’ya yollanacaklarmış. Böyle pat diye! Nasıl sevinip telaşlandığımızı varın siz anlayın, Miss Woodhousecuğum. Bir de kızcağızın sağlığı yerinde olsaydı! Kim bilir nasıl zayıflamıştır, kuzucuk! Hastalığını anneme hiç bildirmeyecektim. Jane’den mektup gelince önce kendim okurum, sonra anneme okurum, hep Jane öyle sıkılar, ‘Merak edilecek bir şey varsa, sakın nineme duyurma,’ der, hep. Bu kez de, ne olur ne olmaz diye, mektubu kendi kendime okuyordum ki, dilimi tutamayıp, ‘Vah vah, Janeciğim hastaymış!’ diye bağırmışım. Annem bunu duydu, pek kaygılandı. Ama neyse, ilk sandığım gibi ciddi bir şey değilmiş kızımızın hastalığı. Yakın zamanda kendini toplamazsa Mr. Perry’yi çağırırız, artık. Masraftan kaçacak değiliz ya. Gerçi Mr. Perry çok iyi yüreklidir, Jane’i de öyle sever ki, bizden para mara almamaya kalkışacaktır. Ama elbet böyle şey olmaz. Onun da eline bakan çoluk çocuğu var. Her neyse, Jane’in mektubundaki haberleri böylece özetledikten sonra, şimdi mektubu okuyayım da her şeyi onun ağzından dinleyin. Onun kendi anlatışı ne olsa bambaşkadır.”

Emma, Harriet’ten yana bakarak, “Üzgünüm ama bizim artık kaçmamız gerek,” deyip toparlanmaya başladı. “Babam merak eder.

Beş dakikadan fazla oturursak geç kalırız, diyordum. Ama, sizin sohbetinize doyum olmuyor ki... Bakın bir türlü ayrılamadık. Şimdi artık gitmek zorundayız.”

Mrs. Bates’le kızının bütün üstelemelerine karşın kızlar ayağa kalktılar. Yeniden sokağa çıktıkları zaman Emma, Jane Fairfax’in mektubunun içeriğini baştan sona dinlemek durumunda kalmış olsa da hiç değilse mektubun kendini dinlemekten yakayı sıyırmış olmalarına şükrediyordu.

Yirminci bölüm

Jane Fairfax öksüz bir kızcağızdı; Mrs. Bates'in küçük kızının tek evladı.

Teğmen Fairfax ile Miss Bates'in evlenmeleri bir zamanlar dillere destan olmuştu. Herkes bu iki genci birbirine çok yakıştırmış, evliliklerinden büyük mutluluk beklemişti. Ama, şimdi bütün o hayallerden, heyecanlardan arta kalan şey, acıklı anılardı, bir de bu genç kız, yani Jane Fairfax. Çünkü Teğmen Fairfax uzak ülkelerde savaşırken ölmüş, derdinden verem olan karısı da çok geçmeden göçüp gitmişti.

Jane Fairfax anasını yitirdiğinde üç yaşındaydı. Ninesiyle teyzesinin avuntusu, gözbebeği olup çıktı. Highbury'de büyüyeceği, ömrünü Highbury'de geçireceği, kendi halinde bir öğrenim görüp kendi halinde yaşayacağı sanılıyordu.

Oysa bir baba dostunun minnet ve acıma duyguları kızın alın yazısını baştan aşağı değiştirdi. Bu, Albay Campbell adında bir adamdı, Teğmen Fairfax'i sağlığında hem asker hem de insan olarak tanımış, sevmişti. Ayrıca karargâhta çıkan şiddetli bir humma salgını sırasında, Teğmen Fairfax, Albay Campbell'a öyle yakınlık göstermiş ki, albay hayatını genç arkadaşına borçlu olduğuna inanmış.

Albay Campbell zavallı teğmenin ölümünden yıllar sonra İngiltere'ye dönünce, arkadaşının çocuğunu arayıp bulmuştu. Kendisinin de bu çocukla yaşıt bir kızı vardı. Böylece Jane, Campbelllara sık sık gidip uzun uzun kalır oldu. Kendini onlara hemen sevdirdi. Dokuz yaşına bastığında, evin kızının diretmesi, anayla babanın da isteği üzerine Campbelllara temelli olarak

yerleşti. Albay onun eğitimini üzerine almıştı. Böylece Jane, Campbellların kızı oldu, ninesiyle teyzesine ancak bir konuk olarak gelip gitmeye başladı.

Albay Campbell'ın düşüncesi Jane'i mürebbiye olarak yetiştirmekti. Çünkü kızın babasından kalan pek az miras geçimine yetmezdi. Albay'ın geliriyse Jane'in geleceğini sağlama bağlayacak düzeyde değildi. Çünkü önce kendi kızının geleceğini güvenlik altına alması gerekiyordu. İyi yürekli adam Jane'i okutarak bir meslek sahibi yapıp geçimini bu yoldan sağlamaktan başka çıkar yol bulamamıştı.

İşte Jane Fairfax'in tarihçesi buydu. Kız iyi dostlar arasına düşmüş, Campbelllardan yakınlıktan, şefkatten başka bir şey görmemiş, kusursuz yetişmişti. Doğuştan güzeldi, akıllıydı: Seçkin bir çevrede, görgülü, vicdanlı, bilgili kimselerle bir arada yetişmesi, onun duygularının, zekâsının gelişmesini sağlamıştı. Albay Campbell'ın evi Londra'da olduğu için kız birinci sınıf hocalardan ders almak fırsatını bulmuştu. Kendisi de bütün bu fırsatlara, özenlere fazlasıyla layık olacak derecede yetenekli, ince bir kızdı. On sekiz on dokuz yaşına vardığında küçük çocukların yetiştirilmesini üzerine alabilecek bir olgunluğa erişmiş bulunuyordu.

Gelgelelim Campbelllar onu o kadar çok seviyorlardı ki, ondan ayrılmaya içleri razı olmuyordu. Böylece ayrılış gününü geriye attılar. Jane'in yaşının daha pek küçük olduğuna karar verdiler. Jane evin bir ikinci kız çocuğu olarak Campbelllarda kaldı. Kültürlü, kibar bir çevrenin bütün nimetlerinden yararlanmayı sürdürdü. Tek üzüntüsü, geleceğin düşüncesiydi. Çünkü, Jane aklı başında bir kız olduğu için, bu tatlı ve özgür yaşamın bir gün gelip sona ereceğini, hiçbir zaman aklından çıkarmıyordu.

Campbellların, hele Miss Campbell'ın Jane'e besledikleri büyük sevgi, iki tarafın da ne kadar iyi ve soylu kimseler olduklarını kanıtlamaya yarardı. Çünkü Jane hem güzellik hem de yetenek bakımından, evin kızından çok daha üstündü. Onun güzelliğini Miss Campbell'ın görmemesi olanaksızdı. Zekâsının, hünerlerinin derecesinin de, Mr. Campbell'la karısının çok iyi farkında olmaları gerekti. Buna karşın aralarına hiçbir soğukluk girmeden yıllar geçti; sonunda Miss Campbell evlenip gitti. Evlilikte kader akla, mantığa

sığmayan bir şeydir. Zengin, çok iyi bir genç olan Mr. Dixon, daha tanışır tanışmaz Miss Campbell'a gönül vermişti. Böylece, daha güzel, daha yetenekli olan Jane Fairfax henüz hayatını kazanmamış durumdayken, daha alımsız, daha az zeki olan Miss Campbell rahat ve mutlu bir yuva kurmuştu bile.

Miss Campbell daha yeni evlenmiş olduğundan, Jane Fairfax'in hayata atılması konusunda daha herhangi bir şey yapılmış değildi. Bu arada, Jane, eskiden beri kendi kendine bir başlangıç saydığı yaşa, yirmi bir yaşına basmıştı.

Albay Campbell da, karısı da onun bu kararına artık karşı koyamayacak kadar sağduyu sahibiydiler. Eninde sonunda atılması alna yazılmış olan bir adım, varsın bir an önce atılsındı. Bununla birlikte, acıklı ayrılış saatini erteleyecek herhangi bir şeye dört elle sarılmaları da doğaldı. Mrs. Campbell'ın düğününden sonra Jane bir türlü kendini toplayamamıştı. Mürebbiyelik gibi bedence de, ruhça da sağlamlık isteyen bir işe başlamadan önce, genç kızın sağlığını tamamen kazanması doğru olurdu. Böylece Jane'in birkaç ay dinlenmesine karar verildi.

Jane İrlanda'ya gitmeyip Highbury'ye dönmek konusunda ninesiyle teyzesine doğruyu yazmıştı. Onlardan sakladığı kimi gerçekler olabilirdi, ama Highbury'ye dönmeyi kendisinin istediği doğruydu. Onun kendi memleketinin havasında şifa bulacağını uman Campbelllar da bu isteğine boyun eğmişlerdi.

İşte böyle, Jane Fairfax gene Highbury'ye dönüyordu. Ve kasabadakiler hiç görmedikleri Frank Churchill yerine, bu kez iki yıldır görmedikleri Jane Fairfax'i görmekle yetinmek zorundaydılar.

Emma üç ay boyunca pek sevmediği bir kimseyle haşır neşir olacağını düşündükçe sıkılmaktan kendini alamıyordu. Bu kıza üç ay boyunca, istediğinden her zaman daha çok, ama gerektiğinden her zaman daha az yakınlık ve kibarlık göstermek zorundaydı.

Jane Fairfax'i niçin sevmediği yanıtlanması güç bir soruydu. Mr. Knightley bir seferinde Emma'nın Jane'i kıskandığını ileri sürmüştü. Gerçi o zaman Emma bu suçlamaya yürekten karşı çıkmıştı. Gene de kendi kendini incelediği zamanlar vicdanının da buna eş şeyler fısıldadığı olurdu. Gene de: "Nasıl olduğunu anlayamıyorum, ama bu kızı yakından tanımanın hiçbir yolu yok. Öyle soğuk ve kendi

içine kapanık ki. Hiçbir şeye doğru dürüst ilgi göstermiyor. Hoşnut olup olmadığı hiçbir zaman belirli değil. Hem o teyzesinin çenesi yok mu... Sonra Jane ne zaman Highbury'ye gelse herkes üstüne düşüyor. Yaşıt olduğumuz için ille benim de onunla içli dışlı olmam bekleniyor..."

Aslında Emma'nın Jane'e karşı duyduğu bu soğukluk büyük bir haksızlıktı. İleri sürdüğü bahanelerin çoğu da hayal ürünüydü. Bunu Emma'nın kendisi de bilirdi. Jane uzun bir ayrılıktan sonra ne zaman köye dönse, Emma onun günahını aldığını düşünerek vicdan azabına kapılırdı.

Şimdi de iki yıllık ayrılıktan sonra Jane'e hoş geldine gidince, Emma onun yeni baştan etkisi altında kaldı. Jane Fairfax zarifti, hem de pek zarif. Emma da zarifliğe son derece önem verirdi. Jane boylu bir kızdı, ama çok uzun boylu değildi. Vücudu ise olağanüstü biçimliydi; ne tombul ne de zayıf. Yalnız, şu sırada hastalığı yüzünden, daha çok zayıf sayılırdı. Sonra yüzü, yüzünün çizgileri... onun ne derece güzel olduğunu Emma unutmuştu demek. Klasik bir güzellik değildi bu, ama doğrusu pek çekiciydi. Kurşunimtırak mavi, baygın gözlerinin, koyu renk kirpikleriyle kaşlarının çekiciliğini Emma hiçbir zaman yadsımamıştı. Ama Jane'nin tenine pek solgun diye kusur bulmuşken, şimdi bu tenin ne kadar duru ve ipeksi olduğunu görüyor, onun ayrıca bir de renk güzelliğine gereksinimi olmadığını anlıyordu. Jane Fairfax'in güzelliğinin temeli zariflikti ve şu durgun taşra köşesinde pek az rastlanabilen böyle bir zarifliğe hayran kalmamak elde değildi. Çünkü buralarda kaba saba olmamak erdem ve seçkin sayılmak için yeterliydi.

Kısacası, o ilk ziyareti sırasında genç kız Jane'i iki kat hoşnutlukla seyretti: güzel seyretmenin verdiği zevk ve kendi tarafsızlığından duyduğu hoşnutluk. Emma, Jane Fairfax'e bundan böyle mesafeli durmamaya karar vermişti. Hele Jane'in hayatını ve durumunu, bütün bu güzellik ve zarifliğin nasıl bir meslek uğruna harcanacağını düşündükçe, kendi kendine, "Bu kıza karşı ancak saygı ve acıma duyulabilir," diyordu. Hele hele, Jane Fairfax ile Mr. Dixon arasında gizli bir sevgi doğmuş ve Jane kendini feda ederek kasabasına dönmüşse, ne kadar onurlu, ne kadar hazin bir şeydi!

Emma'nın duyguları o derece değişmiş ve yumuşamıştı ki, Bateslerden ayrılıp eve dönerken, "Yazık, Highbury'de ona layık bir genç yok," diye düşünüyordu. "Öyle biri olsaydı hemen aralarını bulurdum; Jane de mürebbiyelik yapmak zorunda kalmazdı."

Bunlar hiç kuşkusuz güzel düşünceler, yüce duygulardı ama ömürleri uzun sürmedi. Emma'nın Jane konusundaki duygu ve kararlarını ortaya vurmasına fırsat kalmadı. Genç kız yalnızca Mr. Knightley'ye, "Jane gerçekten güzel kız; güzelden de üstün," diyecek fırsat bulabildi.

Sonra Jane yanında ninesi ve teyzesiyle Hartfield'e, Emma'nın ziyaretine karşılık vermeye geldi ve her şey gene eski haline döndü. Emma'yı eskiden beri sinirlendiren durumlar yeniden baş gösterdi. Teyze hanım gene eskisi gibi kafa şişiriyordu. Hatta eskisinden bile çok. Çünkü biricik yeğeninin yalnızca güzelliğini ve hünerlerini övmekle kalmıyor, hastalığına da üzülüp duruyordu. İster istemez herkes Jane'in iştahsızlığını, yorgunluğunu inceden inceye dinlemek ve ninesiyle teyzesine işlediği başlıklarla çantaları tekrar tekrar görmek zorundaydı. Bu yüzden Jane'in yeri Emma'nın gözünde yeni baştan düştü. Bu yetmez gibi sıra piyano çalmaya geldi. Jane'in piyano çalışı Emma'ya oranla daha iyiydi. Jane'in Emma'yı övmesi bile Emma'ya battı. Yapmacık gibi geldi.

Ama, en kötüsü, şu Jane öylesine soğuk, o derece içten pazarlıklı bir kızdı ki! Herhangi bir konuda gerçek düşüncesini, taş çatlasa ortaya vurmuyordu. Bir terbiye ve resmîlik pelerinine bürünmüş, ağzından bir şey kaçırmamaya inat eder gibiydi. Bu derece çekimser duruşunda sinir bozan, kuşku uyandıran bir şey vardı. Hele Weymouth'la Dixonlar konusunda Jane Hanım'ın ağzından laf alabilene aşkolsun! Mr. Dixon'ın kişiliği, Mr. ve Mrs. Dixon'ın birbirlerine uygun olup olmadıkları üstüne fikir yürütmeye hiç niyeti olmadığı ortadaydı. Hep genel olarak, ayrıntıya kaçmadan, övücü bir dille konuşuyordu. Onun bu aşırı dikkat ve çekimserliği Emma'yı adamakıllı kuşkulandırmaya yaradı. Herhalde bu işin içinde saklanacak bir yön vardı ki Jane açılmaktan bu denli çekiniyordu. Belki Mr. Dixon'ı baştan çıkarmaya çalışmış ama başaramamıştı. Belki de Mr. Dixon, gözü asıl Jane'de olduğu halde Mrs. Campbell'ı parası yüzünden seçmişti.

Ama, Jane Fairfax başka konularda da aynı derecede çekimser konuşuyordu. Laf arasında, Weymouth'tayken Frank Churchill'le tanıştığını söylemişti. Gelgelelim Emma onun ağzından Frank konusunda şöyle dişe gelir hiçbir bilgi alamadı.

"Yakışıklı mı bari?"

"Herkesçe beğenilen bir tip olduğunu sanıyorum."

"İyi huylu mu?"

"Öyle tanınıyor."

"Akıllı, bilgili bir gence benziyor mu acaba?"

"Weymouth gibi bir sayfiyede, hatta Londra'daki sosyete hayatında, insan gördüğü kimselerle ilgili sağlam fikirler edinemiyor. Ancak hal, tavır konusunda bir fikir edinebiliyorsunuz. Bu bakımdan da Mr. Frank Churchill herkesçe pek beğenilen bir adamdır."

Emma, Jane'i asla bağışlamayacaktı.

Yirmi birinci bölüm

Hayır, Emma, Jane'i bağışlamayacaktı. Şu var ki, duyduğu hırsı, hoşnutsuzluğu ortaya da vurmadı. Mr. Knightley de oradaydı. İki genç kızın birbirlerine gösterdikleri yakınlık erkeğin pek hoşuna gitmişti. Ertesi sabah Mr. Woodhouse ile iş konuşmak için gene Hartfield'e gelince bu konuyu açtı. Mr. Woodhouse'un yanında oldukları için tam anlamıyla açık konuşamıyordu, gene de genç kız onun neler demek istediğini bal gibi anlıyordu.

"Çok hoş bir akşam geçirdik, doğrusu, Emma. Benim için özellikle zevkliydi. Miss Fairfax ile sen bize tatlı tatlı müzik dinlettiniz... Mr. Woodhouse, insanın rahat koltuğunda, böyle güzel ve çekici iki genç hanımla bir arada olması ne büyük bir mutluluk. Kâh çalgı, kâh konuşmayla insanı nasıl da oyalıyorlar. Miss Fairfax'in de bu ziyaretten çok hoşnut kaldığından eminim, Emma. Sen kusursuzdun. Hele ona uzun uzun piyano çaldırtmak için direnişini pek beğendim. Ninesinin evinde piyanosu olmadığı için kızcağız kim bilir ne kadar yoksunluk duyuyordur."

Emma, "Hoşnut kaldığınıza ben de sevindim," diye gülümsedi. "Ne var ki Hartfield'e gelen konuklara saygı göstermekte hiçbir zaman pek kusur ettiğimi sanmıyorum."

Babası hemen, "Ne münasebet, yavrucuğum," diye söze karıştı. "Tersine. Senin gibi saygılı, nazik bir ev sahibesi dünyada yoktur. Örneğin dün geceki o çörekler... Bence birer tane buyur etmek yeter de artardı bile."

Mr. Knightley de, "Yok," dedi. "Hal hatır sorma, konuşma yönünden pek kusur etmezsin doğrusu. Onun için beni anladığını sanıyorum."

Emma, “Hem de çok iyi anlıyorum,” der gibilerden erkeğe doğru şöyle bir baktı. Sonra, “Miss Fairfax içindekini dışına pek vurmayan bir tip,” dedi.

“Eskiden beri öyledir... biraz. Ama, sen istesen onun bu çekingenliğinin giderilecek yanını az zamanda gideriverirsin. Yani utangaçlıktan doğan yanını. Geri kalanı ise gurur, ağırbaşlılık ve başkalarının özel yaşamına saygıdan ibarettir, bunu sen de kabul etmek, saygı göstermek zorundasın.”

“Siz onu utangaç buluyorsunuz ama ben ortada böyle bir şey göremiyorum, doğrusu.”

Mr. Knightley koltuğundan kalktı, Emma’nın daha yakınına oturdu.

“Sevgili Emma, dün akşam hoşça vakit geçirmediğini söyleyecek değilsin ya, umarım?”

“Yok yok. Her konuda sorduğum soruların sayısızlığı karşısında doğrusu kendim de hayran kaldım. Bütün bu sorulara karşılık edindiğim bilginin kıtlığınaysa ancak gülünür.”

Mr. Woodhouse, “Umarım herkes benim kadar hoşça vakit geçirmiştir, dün gece,” diye söylendi. “Bir keresinde ocağın ateşi pek sıcak geldi ama sandalyemi azıcık geriye çekince rahat ettim. Miss Bates doğrusu her zaman konuşkan, yumuşak başlı bir dosttur. Gerçi pek çabuk çabuk konuşur ama dili tatlıdır, ne yalan söyleyeyim. Mrs. Bates de kendine göre iyi hanımdır. Eski dostları pek severim ben. Miss Jane Fairfax de hoşuma gider. Güzel, terbiyeli bir taze. O da güzel vakit geçirmiştir sanırım. Öyle ya, Emma’yla bir arada değil miydi?”

Mr. Knightley, “Haklısınız, beyefendi,” dedi. “Sanırım Emma da güzel vakit geçirmiştir, çünkü Miss Fairfax’le beraberdi.”

Emma onun içinin rahat olmadığını seziyordu. Hiç değilse şimdilik onu yatıştırmak için tam bir içtenlikle, “Jane Fairfax öyle zarif bir yaratık ki, insan ondan gözünü alamıyor,” dedi. “Baktıkça hayran kalıyorum, daha çok bakacağım geliyor.”

Mr. Knightley’nin sözle anlatılamayacak derecede hoşnut kaldığı yüzünden belli oluyordu.

Beri yandan hâlâ Batesleri düşünmekte olan Mr. Woodhouse, “Bütçelerinin bu denli dar oluşu pek yazık!” diye içini çekti. “Gönül

çok şey istiyor ama, insan cesaret edemiyor... Ancak ufak tefek armağanlar... yoksa, olağanüstü bir şey verilirse ayıp olur. Örneğin bizim domuzlardan biri kesildi; Emmacığım, Bateslere bir but gönderelim, diyor. Hartfield'in domuzları başka domuzlara benzemez. Etleri hafif olur. Ama ne olsa domuz etidir. Biftek yapıp kızartmak gerek. Yoksa rostosu yapılırsa mideyi altüst eder. Bateslere arka bacaklardan birini gönderelim, olur mu kızım?"

"Babacığım, domuzun arka yanından dörtte birini olduğu gibi gönderdim. Senin böyle isteyeceğini biliyordum. Butunu güzelce tuzlarlar. Döşünü de hemen, kendi zevklerince pişirirler."

"Pek uygun olmuş, kızcağızım, pek uygun. Daha önce böylesi aklıma gelmemişti ama en iyisi bu. Butu tam kararında tuzlasınlar, çok değil. Sonra da, bizim Serle'ün yaptığı gibi, iyice kaynatsınlar. Yanında da haşlanmış biraz şalgam ya da havuçla yenirse mideye zararı dokunmaz."

Mr. Knightley, "Emma, sana bir haberim var," dedi. "Sürprizli havadisleri sevdiğini bilirim. Buraya gelirken öyle bir haber duydum ki, seni yakından ilgilendireceğini sanıyorum."

"Haber mi? Hele hiç beklenmedik bir haber olursa bayılırım, doğrusu. Neymiş bu haber? Neden ağzınız kulaklarınıza varıyor öyle? Nereden bu havadis? Randalls'tan mı?"

Mr. Knightley, "Yok, Randalls'tan değil. Oraya uğramadım," diyecek zamanı ancak bulabildi.

Sonra kapı açıldı. Miss Bates ile Miss Fairfax içeri girdiler. Teşekkür ve dedikoduyla doluydular. Miss Bates besbelli neyi daha önce söyleyeceğini bilemiyordu. Mr. Knightley, Emma'ya havadis vermek fırsatını kaçırmış olduğunu, bundan böyle ağzını bile açamayacağını çoktan anlamıştı.

"Ah, beyefendiciğim iyidir ya bu sabah? Sevgili Miss Woodhouse, bizi utandırdınız, gerçekten! O ne güzel bir parça. Doğrusu pek cömertsiniz. Haberiniz var mı, Mr. Elton evleniyormuş?"

Emma bunca zamandır Mr. Elton'ı düşünecek hiç zaman bulamamıştı. Bu haberle öylesine şaşkınlığa uğradı ki, biraz irkilmekten, biraz da kızarmaktan kendini alamadı.

Mr. Knightley, "İşte benim vereceğim haber de buydu; seni ilgilendireceğini biliyordum," diye gülümsedi. Gülüşü, Mr. Elton'ın evlenmesi üstüne aralarında önceden geçen konuşmayı dokunduruyordu.

Miss Bates, "Ama, Mr. Knightley, sizin nereden haberiniz oldu?" diye şaştı kaldı. "Siz nereden duymuş olabilirsiniz bunu? Mrs. Cole'un mektubu bana geleli beş dakika ancak oluyor. Beş dakikadan çok değildir –olsun olsun da on dakikacık olsun– başlığımı, pelerinimi giymiştim, tam yola çıkıyorduk. Jane de koridorda beni bekliyordu, değil mi, Jane? Tam o sırada Mrs. Cole'un notunu getirdiler. Mr. Elton, Miss Hawkins adında bir kız alıyormuş. Benim bildiğim bu. Bathlı bir Miss Hawkins. Ama, sizin nasıl haberiniz olur, Mr. Knightley? Mr. Cole haber alır almaz Mrs. Cole'a söylemiş. O da hemen oturup bana yazmış. Miss Hawkins diye..."

"Bir buçuk saat kadar önce Mr. Cole ile birlikteydim. Mr. Cole da Mr. Elton'ın mektubunu yeni açmış, okumuş. Hemen bana gösterdi."

"Yani çok... doğrusu heyecan verici bir haber. Beyefendiciğim, çok cömertsiniz. Annem çok çok selam söyledi. Çok teşekkür ediyor. Ne diyeceğini bilemediğini söylüyor."

Mr. Woodhouse, "Bize göre Hartfield domuzları hepsinden üstündür," diye karşılık verdi. "Gerçekten de öyledir. Dostlarımızla paylaşmak..."

"Ah, beyefendiciğim, annemin dediği gibi, dostlarımız bizleri şımartıyorlar. Zengin olmadıkları halde dünyada hiçbir eksikleri olmayan birileri varsa, o da bizleriz. Sevgili Mr. Knightley, demek papazımızın mektubunu okudunuz, öyle mi?"

"Kısa bir mektuptu. Yalnızca haberi duyurmak için. Gene de çok neşeli, pek coşkun bir dille yazılmıştı." Mr. Knightley, Emma'dan yana anlamlı anlamlı bakarak şöyle bir gülümsedi: "Talihinin açıklığından söz ediyordu. Tam olarak aklımda değil. Yalnız sizin de duymuş olduğunuz gibi, Bath kentinden Miss Hawkins adında bir kız alıyormuş. Mektubundan, sözün daha yeni kesilmiş olduğunu çıkardım."

Emma kendini toplar toplamaz, “Demek Mr. Elton evleniyor, öyle mi?” diye başını salladı. “Bütün dostları ona candan mutluluk dileyeceklerdir.”

Mr. Woodhouse ise, “Daha yaşı pek genç,” diye görüşünü belirtti. “Evlenmekte böyle acele etmese iyi olur bence. Doğrusu Mr. Elton’ın güzel bir kurulu düzeni vardı. Onun dostluğunu bizler pek severdik.”

Miss Bates sevinçle, “Bizlere yeni bir komşu geliyor demektir, Miss Woodhouse,” dedi. “Annem öyle sevindi ki... Eskiden kendi oturduğu o papaz evinin hanımsız kalmasına gönlü hiç razı olmaz, zavallıcığımın. Gerçekten sevinçli bir haber bu. Jane, sen bizim Mr. Elton’ımızı hiç görmedin. Tevekkeli değil, meraktan çatlıyorsun.”

Jane’in hiç de meraktan çatlar bir duruşu yoktu. Gene de biraz ilgi göstermesinin zorunlu olduğunu anlayarak, “Hayır, Mr. Elton’ı daha görmedim,” diye karşılık verdi. “Nasıl, kendisi... uzun boylu bir adam mı?”

Emma neşeyle, “Bu sorunun yanıtını kim verecek?” diye güldü. “Babama sorsanız, ‘Evet’, Mr. Knightley’ye sorsanız, ‘Hayır’ der. Miss Fairfax, aramızda biraz daha kaldığınız zaman anlayacaksınız ki Mr. Elton, Highbury için bir kusursuzluk simgesidir... hem bedensel hem de ruhsal yönlerden.”

Miss Bates, “Çok doğru konuştunuz, Miss Woodhouse,” diye atıldı. “Mr. Elton çok üstün bir gençtir. Ama Janeciğim, unuttun mu, dün sana papazımızın tam Mr. Perry’nin boyunda olduğunu söylemiştim. Demek kızın adı Miss Hawkins’miş. O da çok üstün bir kız olsa gerek. Mr. Elton’ın anneciğime gösterdiği saygıyı anlatamam. Kilisede ille papaz ailesine ayrılan ön locada otursun diye diretir. Annemin kulağı birazcık ağır işitir çünkü. Çok değil ama, ne de olsa biraz ağır, işte. Jane diyor ki, Albay Campbell da azıcık ağır işitiyormuş. Banyo belki iyi gelir diye düşünmüşler, ılık banyo. Mr. Dixon da çok hoş bir gence benziyor. Albay Campbell’a layık bir damat. İyi kimselerin birbirini bulup bir araya gelmeleri ne büyük bir mutluluk, değil mi? İşte Mr. Elton’la Miss Hawkins de... Mr. ve Mrs. Cole da çok iyi kimseler, doğrusu. Her zaman derim ya, konu komşudan yana kısmetliyizdir, diye. Ah, beyefendiciğim, annem domuz etini pek sever. Şöyle döşünden güzel bir rosto...”

Emma, “Şu Miss Hawkins neyin nesi, kimin kimsesidir, birbirlerini kaç zamandır tanırlar, bunları öğrenmenin henüz hiç yolu yoktur, sanırım,” dedi. “Bana öyle geliyor ki birbirlerini daha yeni tanımışlardır. Mr. Elton gideli üç dört hafta ancak oluyor.”

Herkes aynı şeyleri merak ediyordu, ama kimsenin bir bildiği yoktu. Emma, bir sürü “acaba”dan sonra, Jane Fairfax’e döndü:

“Susuyorsunuz, Miss Fairfax... ama, merakınızdan sustuğunuzu umarım. Son zamanlarda böyle nişan, evlenme telaşlarına, Miss Campbell dolayısıyla yakından tanık oldunuz. Bizim Mr. Elton’ımızla Miss Hawkins’in dedikodusuna katılmazsanız, doğrusu ilgisizliğinizi hiçbir zaman bağışlamayız.”

Jane, “Mr. Elton’ı gördükten sonra sanırım bir ilgi duyarım,” diye yanıtladı. “Ama ne yazık ki benim bir şeyi merak etmem için bu şeye adı karışan kişileri tanımam gerekir. Sonra, Miss Campbell evleneli birkaç ay oldu. Duyduğumuz o ilk heyecan sanırım biraz küllenmiştir artık.”

Miss Bates, “Evet, Miss Woodhouse, hakkınız var,” diye lafa karıştı. “Papazımız gideli dört hafta oluyor. Dün tam dört haftaydı. Miss Hawkins diye bir kızmış demek... Ben onun buralardan bir kıza göz koyduğunu sanıyordum. Benim aklıma gelmezdi ama bir seferinde Mrs. Cole bir şeyler dedi de... Ben hemen, ‘Yok, yok!’ dedim. ‘Mr. Elton fevkalade bir adam, ama böyle bir şey...’ Yani kısacası ben bu gibi şeyleri sezmekte pek usta değilimdir... Ama, dedim ki: ‘Eh, umut dünyası bu.’ Miss Woodhouse benim böyle çene çalıp durmama ses çıkarmıyor. Çünkü benim kendisine ne kadar saygı beslediğimi biliyor. Ya Miss Smith nasıl şu günlerde? İyileşmişe benzer. Ablanızdan haber aldınız mı? Ah, onun o cici bebekleri. Jane, biliyor musun, sizin İrlandalı Mr. Dixon, bizim Mr. John Knightley’ye benzermiş gibi geliyor bana. Uzun boylu, yakışıklı, az konuşan bir tip.”

“Baştan aşağı yanlış, teyzeciğim. Hiç benzerlik yok.”

“Tuhaf şey... Ama insan hiç görmediği kimseleri gözünün önünde canlandırmayı hiçbir zaman beceremiyor ki! Mr. Dixon pek öyle yakışıklı değil mi diyordun?”

“Değil.”

“Güzelim, sen bana dedin ki Miss Campbell onu çok yakışıklı buluyormuş, sana gelince...”

“Teyzeciğim, benim düşüncemin hiç değeri yok. Ben herhangi bir kimseyi insan olarak sayıp beğendim mi yakışıklı bulurum. Ama, Mr. Dixon’ın yakışıklı olmadığı genel olarak kabul edilir.”

“Her neyse, güzelim. Biz artık kaçalım. Hava bozacağa benzer. Büyükannen merak eder sonra. Çok naziksiniz, Miss Woodhouse, ama artık gidelim. Bu havadise pek sevindim, doğrusu. Tanrı’ya emanet olun, beyefendiciğim. Mr. Knightley, ha, siz de kalkıyor musunuz? Jane’e kolunuzu mu vereceksiniz? Çok naziksiniz; kızımız çok çabuk yoruluyor çünkü. Demek Miss Hawkins diye bir kızmış. Eh, hoşça kalın bakalım...”

Böylece Emma ile babası baş başa kaldılar. Mr. Woodhouse insanların evlenmekte, hem de yabancılarla evlenmekte bu kadar acele etmelerine vahvahlanıp duruyordu. Emma’ysa Mr. Elton’ın nişanlanma haberini düşünüyordu. Bu, Emma’nın kendisi için sevindirici bir haberdi. Çünkü Mr. Elton’ın onu gerçek bir aşkla sevmediğini ortaya vuruyordu. Gelgelelim, Emma, Harriet adına üzülüyordu. Harriet’in bu acı haberi birdenbire başkalarından duymasına engel olmak için, hemen gidip kendisi söylese iyi ederdi.

Tam o sırada bir sağanak boşandı. Neyse ki uzun sürmedi.

Arkası kesilir kesilmez de, aradan daha beş dakika bile geçmeden içeri Harriet girdi. Genç kız, heyecan ve telaş içindeydi.

“Ah, Miss Woodhouse, bilemezsiniz neler oldu,” diye anlatmaya başladı.

Yarım saat önce evden çıkmış. Yağmur boşanmadan Hartfield’e varabileceğini umuyormuş. Terzinin önünden geçerken, bakalım diktirdiği elbise nasıl oluyor diye, bir dakikalığına içeri girmiş. Tam dışarı çıkınca yağmur başlamış. Harriet de ne yapacağını bilemeyerek koşmuş, Ford’un dükkânına sığınmış. Ford’un dükkânı köyün en lüks, en belli başlı manifaturacı ve kumaşçı dükkânıydı. Harriet oraya sığınmış ve on dakikaya yakın oturmuş. Ondan sonra ne olsa beğenirsiniz? İçeri Elizabeth Martin’le ağabeyi girmez mi! Ne tuhaf, değil mi? Ama Martinler eskiden beri Ford’dan alışveriş ederlermiş.

“Ah, Miss Woodhouse, bir düşünsenize, neredeyse bayılıyordum. Ne yapacağımı bilemedim. Kapıya yakın bir yerde oturuyordum. Elizabeth beni hemencecik gördü ama o görmedi. Elindeki şemsiyeyle uğraşıyordu. Elizabeth beni gördü ama başını çevirdi, görmezlikten geldi. Sonra ikisi birden dükkânın ta öbür ucuna gittiler. Ben oturduğum yerde kalakaldım. Ah, öyle perişandım ki! Yağmur yüzünden yerimden de kımıldayamazdım. Ah, Miss Woodhouse! Biraz sonra o başını çevirince beni görmüş olsa gerek. Elizabeth’le bir şeyler fısıldaşmaya başladı. Galiba gidelim, konuşalım, diye kardeşine üsteliyordu. Çünkü az sonra Elizabeth benim yanıma geldi. Üstünde bir soğukluk vardı, tabii. Ama hiçbir şey olmamış gibi konuşmaya çalıştı. Bense tir tir titriyordum. Neler dediğimin bile farkında değildim. Ama Elizabeth bir aralık beni özlediklerini söyledi. Gözlerim yaşardı. Tam o sırada da o yanımıza gelmez mi! Biraz da onunla konuştuk. Sonra ben yüreğimi pekiştirdim. Artık yağmur durdu, deyip dışarı çıktım. On beş yirmi adım gitmemiştim ki o arkadan yetişti. Hartfield’e gidiyorsam Mr. Cole’ un ahırının yanından dolaşmamı söyledi. Çünkü kestirme yol bu sağanakta çamur içindeymiş. İnanın, o anda düşüp ölüyorum sandım. Teşekkür ettim. Sonra onun dediği yoldan buraya geldim ama yerde miydim, gökte miydim, farkında değildim. Ah, Miss Woodhouse, ne kötü oldu bu karşılaşma. Ama gene de onun hep böyle iyi, kibar olduğunu görmek beni sevindirdi. Elizabeth de çok kibardı, doğrusu. Ah, Miss Woodhouse, bir şeyler söyleyin bana. Kuzum, avutun beni.”

Emma onu avutabilmeyi bütün yüreğiyle isterdi, ama ne yazık ki şu anda bu onun elinde değildi. Zaten kendi içi de tam anlamıyla rahat sayılmazdı. Genç Mr. Martin’le kız kardeşinin Harriet’i gerçekten sevdikleri ortadaydı. Emma onlara acımaktan kendini alamıyordu. Gerçekten kibar, duygulu kimseler oldukları anlaşılıyordu. Gelgelelim bu gibi düşüncelerle üzülmekten bir şey çıkmazdı. Ne kadar ince duygulu olursa olsun, Mr. Martin, Harriet’in dengi değildi. Hem sonra Harriet’in anlattıklarına pek önem vermeye de gelmezdi ki. Harriet çok çabuk hoşnut kalan, ince eleyip sık dokumayan bir yaradılıştaydı.

Emma kendini topladı ve Harriet'i avutmak için, bu karşılaşmayı küçümsermiş, üstünde durmaya değmezmiş gibi bir ifadeyle konuştu.

"Herhalde o an için üzücü olmuştur, ama anladığıma göre sen çok yerinde davranmışsın. Bundan sonra belki de bir daha hiç... hem zaten asla bu ilk seferi gibi olamaz ya... karşılaşmayabilirsiniz. Bu yüzden aklına takma artık."

Harriet, "Aa, çok doğru, düşünmeyeceğim artık," dediyse de hâlâ düşünüyor, hâlâ başka bir şey konuşmuyordu. Sonunda Emma, Martinleri onun kafasından çıkarmak için havadisi çabucak vermek zorunda kaldı. Oysa bunu kızcağıza öyle şefkatli, öyle ince bir sakınganlıkla çıtlatmak istemişti ki! Harriet'in şu haline, Mr. Elton'a verdiği değerin böyle bir sona uğramasına sevinsin mi, kızsın mı, utanç mı duysun, yoksa gülüp geçsin mi, bilemiyordu.

Gel gör ki çok geçmeden Mr. Elton konusu Harriet'in zihninde gene önemini artırmaya başladı. Gerçi haberi dün, hatta bundan bir saat önce almış olsa etkisi bambaşka olurdu ama genç kızın ilgisi uyanmakta gecikmedi. Emma'nın konuşmasının ilk bölümü daha sona ermeden Harriet, Martinleri aklından silebilen bu şanslı Miss Hawkins konusuna kendini kaptırarak merak, inanmazlık, pişmanlık, acı gibi duygulara boğulmuştu.

Emma şimdi böyle bir karşılaşmanın yaşanmış olduğuna seviniyordu. Bu olay Harriet'in duyduğu yeni havadisin ilk şokunu hafifletmeye yaramış ama neyse ki üzerinde kalıcı bir etki bırakmamıştı. Harriet'in yeni yaşam tarzı, Martinlerin ona ulaşmasına engeldi. Genç çiftçinin önerisi geri çevrildiğinden bu yana kız kardeşleri, Mrs. Goddard'ın kapısını bir kez bile çalmış değildiler. Birbirleriyle konuşmak bir yana, görüşmelerine bile fırsat çıkmadan uzun aylar geçebilirdi.

Yirmi ikinci bölüm

İnsan ruhunun, ilginç durumlardaki kişilere karşı bir yufkalığı vardır. Örneğin, evlenen ya da ölen genç insanların her zaman iyiliği konuşulur.

Miss Hawkins'in adı Highbury'de duyulalı daha bir hafta olmamıştı ki, kendisinin maddi manevi her türlü üstünlüğe sahip, güzel, şık ve zarif, son derece hünerli ve iyi huylu bir hanım olduğu, şu ya da bu yoldan, öğrenilmiş bulunuyordu. Denilebilir ki Mr. Elton zafer mutluluğu içerisinde ortaya çıkıp da nişanlısının erdemlerini saymaya başladığı zaman, kızın ilk adı ve piyanoda çaldığı parçaların listesinden başka bilgi vermesine gerek kalmamıştı.

Mr. Elton kasabaya tam bir mutluluk içinde dönmüştü. Ayrıldığında düş kırıklığına uğramış, aşağılanmış, küçük düşmüş, (bir süre kesinlikle teşvik edildiğine inandığı) tüm parlak hayalleri sönmüş, "doğru" kızı elde edemediği gibi çok "yanlış" bir kızın düzeyine indirgenerek hakarete uğramış durumdaydı. Son derece gururu kırılıp alınmış halde gitmiş, başka bir kızla nişanlanmış olarak geri dönmüştü. Hem de böyle durumlarda, kazanılan her zaman yitirilenden daha gözde olduğuna göre, geride kalandan daha üstün bir kızla döndüğünü söyleyebilirdi. Neşesi yerinde, kendisinden hoşnut, heyecanlı, işi başından aşkındı. Miss Woodhouse umurunda değildi artık; Miss Smith'e ise nanik yapıyordu!

Dilber Miss Hawkins, malum güzellik ve erdemlere ek olarak bağımsız bir de gelir sahibiydi. Genelde "yılda on bin" diye anılan böyle bir gelir Mr. Elton için hem gurur hem de geçim bakımından

önemliydi. Ne denli övünse yeriydi. Ucuza gitmemiş, yılda on binlik bir servet sahibi olan genç, güzel bir kız elde etmişti. Hem de iyice koltuk kabartıcı bir hızla başarmıştı bu işi. Tanışmalarının üzerinden daha bir saat geçmeden kız ona göz koymuştu. Genç papazın, aşklarının doğup gelişmesi konusunda Mrs. Cole'a anlattığı tarihçe öyle şahane, atılan adımlar öylesine hızlıydı ki! Rastlantısal bir tanışmadan Mr. Falan'ın evindeki akşam yemeğine, oradan Mrs. Filanca'nın partisine... anlamları sürekli artan gülüşlerle kızarış bozarışlar... hanım kızımız öylesine tatlı ve munis, kısacası, onu alıp kabul etmeye öylesine "dünden hazır"dı ki Mr. Elton'ın hem erkeklik gururu hem de ayağını yorganına göre uzatan yönü aynı derecede okşanmıştı.

Hem maddeyi hem ruhu ele geçirmiş, hem para hem aşk yakalamıştı ve şu anda, tam olması gerektiği gibi mutluydu; yalnızca kendisinden ve kendi işlerinden konuşuyor, herkesçe kutlanmayı, keyifle karşılanmayı hakkı sayıyordu. Birkaç hafta önce daha sakıngan bir nezaket gösterdiği hanımlara şimdi sıcak, korkusuz gülücükler dağıtıyordu.

Düğün için çok beklenilmeyecekti. Nişanlıların kendilerinden başka düşünecekleri ve beklemek için fazla bir nedenleri yoktu. Bu yüzden Mr. Elton yeniden Bath'a gitmek için yola çıktığı zaman kasabanın genel olarak beklentisi onun yanında eşiyle döneceğinden yanaydı ki Mrs. Cole'un hınzır bakışları da bu olasılığı yadsımıyor gibiydi. Emma bu kez Mr. Elton'ı çok az gördü. Ne var ki bu, genç papazın davranışındaki iğneli ve kurumlu tutumun hiç de hoş olmadığını ayrımsamasına yetti. Daha doğrusu genç kız şimdi, bu adamı nasıl olup da beğendiğine şaşmaya başlıyordu. Şimdi onu görmek aklına öylesine nahoş çağrışımlar getiriyordu ki onu bir daha ömür boyu hiç görmese Tanrı'ya şükrederdi. Bu karşılaşmaların Emma için tek olumlu yanı, ahlaksal yönden, acı bir ders, bir ceza, kendi suçluluğunun, kibrini kırmaya yarayan bir kanıtı olmasıydı. Emma ona iyilikler diliyordu ama gördükçe acı çektiğinden, genç adam mutluluğunu buralardan çok uzaklarda yaşasa daha işine gelirdi.

Mr. Elton evlendikten sonra, kasabada sürekli kalışının verdiği sıkıntı herhalde hafiflerdi. Birçok yanlış anlama ortadan kalkar,

gereksiz acımalar unutulurdu. Bir Mrs. Elton'ın varlığı, Hartfield'le papaz evi arasındaki dostluğun gevşemesine bahane yaratır, eski yakınlık hiç dikkat çekmeden tarihe karışabilirdi. Dostluklarına neredeyse yeni başlıyormuş gibi olurlardı.

Nişanlı hanımın şahsına gelince; Emma onu pek düşünmüyordu. Herhalde tam Mr. Elton'a göre bir kız olmalıydı. Highbury'yi tatmin edecek kadar hünerli, iyi yetişmiş, yeterince alımlı ama Harriet'in yanında kuşkusuz sönük kalması kaçınılmaz... Aile durumuna gelince; bu konuda Emma genç adamın, bütün iddialarına ve Harriet'i o kadar küçük görmesine karşın pek ileri bir adım atamamış olduğundan emindi. Bu konuda bilgi edinilebilirdi. Kızın ne olduğu şimdiden bilinemezse de *kim* olduğu öğrenilebilirdi. Şu on binlik serveti bir yana bırakırsan, Augusta Hawkins'in Harriet Smith'e hiç de üstünlüğü yok gibiydi. Bu evliliğe soylu bir ad, köklü bir soyağacı, seçkin bir çevre getirmiyordu. Bristollı bir tüccarın iki kızının küçüğüydü. Tüccar, diyeceklerdi elbet. Gelgelelim ticaret yaşamının getirilerinin çok ortalama olduğuna bakılırsa yaptığı ticaret dalının da ortalama bir şey olduğunu düşünmek haksızlık olmasa gerekti. Miss Hawkins kış mevsimlerinin bir bölümünü Bath'ta geçirmekle birlikte Bristollıydı, Bristol'ın orta göbeğinden. Annesiyle babası epey yıllar önce ölmüşlerdi ama hayatta bir amcası vardı; hukuk dalında, olduğu söyleniyordu. Başkaca seçkin bir sıfat yakıştırılmıyordu bu amcaya ve kız onunla oturuyordu. Emma bu adamın sönük bir kenar köşe avukatı olduğunu, aptal olduğu için sivrilemediğini tahmin ediyordu. Görünüşe göre aile tek şaşaasını, Bristol yakınlarından çok zengin bir beyle *çok parlak bir evlilik* yapmış olan ve iki fayton kullanan büyük kıza borçluydu.

İşte Miss Hawkins'in olup olacağı ve tüm görkemi bundan ibaretti.

Ah, Emma bir de bu konulardaki duygularını Harriet'e aşılayabilseydi! Lakin, heyhat! Sevmeye gelince pek kolay aklı yatmış olan Harriet unutmaya gelince o kadar kolay ikna edilemiyordu. Zihnindeki çok sayıda boşluğu dolduran bir nesne bulunmasının çekiciliğini Emma çenesiyle yenemiyordu. Bunu ancak, boşlukları başka bir nesnenin doldurması başarabilirdi ki bu da nasılsa er geç gerçekleşecekti, bir Robert Martin bile bunun için

yeterliydi çünkü Harriet bir kez âşık olmaya alıştı mı artık durmadan âşık olan kızlardandı. Emma, arkadaşını yeni bir aşktan başka hiçbir şeyin kurtaramayacağından korkuyordu. Zavallı kızcağız, Mr. Elton'ın yeniden ortaya çıkması yüzünden adamakıllı acı çekmekteydi. Hemen her dakika, şurda, burda görüp duruyordu onu. Emma genç adamı yalnızca bir kez görmüştü, oysa Harriet, rastlantı bu ya, günde üç kez görüyor ya da sesini duyuyor, arkadan görür gibi oluyor, tam görecekken kaçırıyor, kısacası onu zihninde diri tutacak bir olayla karşılaştığı için bu konuda uğradığı şaşkınlıklarla yürüttüğü tahminlerin heyecanı hiç eksilmiyordu. Dahası, her zaman ondan konuşulduğunu duyuyordu, çünkü Hartfield dışında nereye gitse Mr. Elton'da asla kusur bulamayan ve onun hakkında konuşmayı dünyanın en ilginç konusu sayan kişiler arasındaydı. Bu yüzden çevresi her dakika genç papazla ilgili konuşmalarla, onun daha önce başından geçmiş olan şeyler ve bundan sonra başından geçebilecek şeylerin (geliri, hizmetçileri ve ev eşyası dahil) haberleri ve tahminleriyle kaynaşıyordu. Değişmez övgüler Harriet'in genç adama duyduğu hayranlığı kaçınılmaz olarak besliyor, üzüntüsünü diri tutuyordu. Hele Miss Hawkins'in mutluluğu ve Mr. Elton'ın aşkının hiç aralıksız söz konusu edilmesi (sokaktan geçerken yürüyüşündeki hava ve şapkasının başında duruşu bile onun aşkının şiddetine kanıt sayılıyordu) Harriet'i çileden çıkarıyordu.

Arkadaşı acı çekmese ve kendisi suçluluk duymasa, Harriet'in duygularının bu dalgalanışı Emma'yı herhalde eğlendirirdi. Harriet'in gönlünde kâh Mr. Elton taht kuruyordu, kâh Martinler. Ve her bir şık, arada öbürünü frenlemekte işe yarıyordu. Mr. Martin'le karşılaşmasının heyecanını Mr. Elton'ın nişan haberi yatıştırmıştı. Bu haberin doğurduğu mutsuzluksa birkaç gün sonra Elizabeth Martin'in Harriet'i görmeye gelmesiyle biraz küllenmişti. Ziyaret sırasında Harriet dışardaydı ama Elizabeth bir not yazıp bırakmıştı. Az sitem, bol sevgiyle kaleme alınmış, tam Harriet'in içini kaldıracak bir mektuptu bu. Mr. Elton yeniden ortaya çıkana dek Harriet her an bunu düşünmüş, karşılık olarak ne yapması gerektiğine bir türlü karar verememişti. Aslında, ortaya vurduğundan daha fazla şeyler yapmak istiyordu. Gel gör ki Mr.

Elton'ın görünmesiyle bu kaygılar dağılıp gitti. O kasabada kaldığı sürece Martinler unutuldu. Tam genç papazın gene Bath'a gideceği sabah Emma, bu gidişin vereceği acıyı biraz avutmak için, Elizabeth'in ziyaretine karşılık verilmesini uygun buldu.

Bu ziyaretin nasıl karşılanacağını, ne gibi bir davranışın gerekli ve en tehlikesiz olabileceğini uzun uzun düşünüp taşındı. Anneyle kızlarına saygısızlık etmek nankörlük olurdu. Böyle bir şey düşünülemezdi. Gelgelelim o eski dostluğun tazelenmesinde de öyle büyük bir tehlike vardı ki!

Emma uzun uzun kafa yorduktan sonra Harriet'in ziyarete karşılık vermesinden daha iyi bir yol bulamadı. Ancak bunu öyle idare etmeliydi ki çiftliktekiler, azıcık akılları işliyorsa, bunun resmî bir ziyaret olduğunu açıkça anlamalıydılar. Emma'nın niyeti Harriet'i arabayla götürüp bıraktıktan sonra yoluna devam etmek, bir süre sonra da gidip almaktı. Geçmişteki tehlikeli durumların yinelenmesine zaman bırakmayacak, gelecekteki ahbaplıklarının derecesini kesin olarak belirtecek kadar kısa bir süre.

Emma bundan iyi bir yol düşünemiyordu. Gerçi bu planda da vicdanını rahatsız eden bir şey vardı: Yaptıkları şey aslında, üstüne cila vurulmuş nankörlükten başka bir şey değildi ya, çaresiz, yapılacaktı. Yoksa Harriet'ın hali ne olurdu?

Yirmi üçüncü bölüm

Arkadaş görmeye gitmek Harriet'in hiç de içinden gelmiyordu. Emma'nın onu almaya gelişinden hemen yarım saat önce kara bahtı onun karşısına kasabın arabasını çıkarmıştı ve tam o dakikada, üstünde *Sn. Rahip Philip Elton, White Hart, Bath* yazan, sandık biçimi bir bavul, posta arabalarının durağına götürülmek üzere kasabın arabasına yüklenilmekteydi. Böylece Harriet'in zihninde, bu bavulla bavulun gideceği yerden başka her şey silinmişti.

Emma onu her şeye karşın faytona bindirip çiftliğe götürdü. Geçen sonbahar o kadar mutlu günler geçirmiş olduğu bu yolların, bu elma ağaçlarının manzarası Harriet'e hemen dokunmuştu. O tatlı anıların gene canlandığı belliydi. Emma onun çevresine ne büyük bir kıvançla baktığını görünce, çeyrek saatten çok bırakmamalı, diye düşündü. Harriet'i çiftlikte indirdikten sonra kendisi de, evlenip Donwell'de yerleşmiş olan eski bir hizmetçiyi görmeye gitti.

Tam çeyrek saat sonra Emma çiftlik bahçesinin beyaz tahta kapısına döndü ve Harriet'e haber gönderdi. Harriet de hemen geldi. Neyse, yanında kavalye filan yoktu. Evin kızlarından biri onu nezaketle uğurladı, ama bahçe kapısına gelmedi.

Önceleri Harriet öyle heyecanlıydı ki sözleri birbirini tutmuyordu. Ama biraz sonra olup bitenleri güzelce anlattı. Mrs. Martin'le iki kızı onu biraz çekingen, hatta soğuk karşılamışlar, resmî bir dille hatır sorup konuşmuşlar. Derken bir aralık Mrs. Martin, Harriet'in çok büyüdüğünü söyleyince aralarındaki bütün soğukluk uçup gidivermiş. Hepsi de geçen yaz o odada nasıl boylarını ölçtüklerini anımsamışlar. Boylarının işaretleri hâlâ duvarda duruyormuş. "O" ölçmüşmüş onları. Bu anıyı tazeler

tazelemez geçen yazki yakınlıkları da tazelenir gibi olmuş. Tam o sırada da Emma geri gelmiş.

Harriet'i Emma'nın getirmiş olması, ziyaretin kısalığı, Martinlerin dikkatinden kaçmış olamazdı. Daha dört beş ay önce birlikte tatlı ve mutlu altı hafta geçirdiği kimselere, Harriet şimdi yalnızca on dört dakika ayırmıştı. Emma kendini Martinlerin yerine koyuyor ve onların gücenip kızmakta yerden göğe haklı olduklarını kabul ediyordu. Ne kötü işti bu! Şu Martinler biraz daha yüksek tabakadan kimseler olsaydı ne iyi olurdu. Besbelli çok iyi, çok değerli kimselerdi. *Azıcık* daha düzeyli oluverseler yeterdi. Ne var ki bu durumda başka türlü davranmak olmazdı. Yufka yüreklilikte yarar yoktu. Harriet'i Martinlerden iyice uzaklaştırmak gerekti.

Üzücü bir şeydi bu. Hele Emma şu sırada o kadar üzgündü ki, avunmak ihtiyacındaydı. Bu yüzden önce Randalls Köşkü'ne uğramaya karar verdi.

Ama köşkün kapısına vardıkları zaman evde kimseyi bulamadılar. Hem hanım hem de efendi çıkalı epey oluyormuş; uşak onların Hartfield'e gitmiş olduklarını sanıyordu.

Yeniden faytona bindikleri zaman Emma, "Ne kötü," diye söylendi. "Biz gidene dek de tutup kalkarlar. Tüh, aksi şeytan! Ömrümde bu derece hayal kırıklığına uğradığımı bilmiyorum."

Sonra da köşeye çekilerek sıkıntılı düşünceleri dağıtacak iyi şeyler düşünmeye çalıştı. Biraz sonra araba durdu. Emma doğrulup pencereden bakınca arabayı Mr. ve Mrs. Weston'ın durdurmuş olduklarını gördü. Onları görmek genç kızı hemen sevindirdi. Hele sözlerini duymak içini daha da açtı, çünkü Mr. Weston onu görür görmez söze başlamıştı:

"Merhaba, nasılsınız? Babanızdan geliyoruz, onu çok iyi gördük, sevindik. Bizim Frank yarın geliyor. Bu sabah mektup aldık. Yarın çay saatinden önce geliyor. Bugün Oxford'daymış. Tam iki haftalığına geliyor. Ben zaten biliyordum. Noel'de gelseydi üç gün bile kalamayacaktı. İyi oldu. Şimdi tam havası. Güzel, kuru, güneşli günler. İyice tadını çıkarırız artık. Her şey tam gönlümüze göre oldu."

Böyle bir habere, böyle mutlu bir yüze can mı dayanır! Mrs. Weston, kocasından daha sakin duruyordu ama onun kadar sevinç

ve güven doluydu. Onun inancı Emma'nın da içine güven, sevinç verdi. Genç kızın yorgun ruhu için ne tatlı şifaydı bu haber! Geleceğin taze havası geçmişin tozunu süpürüp dağıtmıştı. Emma'nın kafasından şimşek gibi bir düşünce geçti: Artık Mr. Elton'ın lafı bir süre anılmayacaktı.

Mr. Weston, Enscombe Konağı'nda olup biten ve oğlunun en sonunda iki haftalığına Highbury'ye gelmesine yol açan olayları, Frank'in hangi yoldan ve nasıl geleceğini uzun uzun anlattı. Sonunda da, "Artık onu ilk fırsatta Hartfield'e getiririm," dedi. Emma'ya, onun bu sözleri üzerine karısı hafifçe koluna dokunmuş gibi geldi. Mrs. Weston, "Hadi, artık yolumuza devam edelim, hayatım," dedi. "Kızları geç bırakıyoruz."

Mr. Weston, "Peki, ben hazırım," dedi. Sonra gene Emma'ya döndü. "Sakın oğlumu görünce hayal kırıklığına uğramayın. Herhalde *ben* onu olduğundan *çok* daha parlak görürüm. Belki aslında hiç öyle olağanüstü bir insan değildir."

Pırıl pırıl yanan gözleri bu sözlerine kendisinin de inanmadığını gösteriyordu.

Emma ise pek masum, hiçbir şey anlamamış gibi bir tutumla, terbiyenin gerektirdiği karşılığı verdi. Mrs. Weston da Emma'ya doğru eğilerek biraz kaygıyla ve sadece genç kız için, "Emmacığım, yarın öğleden sonra saat dörtte beni anımsa," diye mırıldandı.

Kocası hemen, "Saat dört mü?" diye atıldı. "Hiç korkma, oğlumuz dörtten çok önce gelmiş olacak." Böylece ayrıldılar. Ne güzel bir rastlantı olmuştu. Emma'nın keyfi yerine gelmişti. Hatta genç kız sevincinden uçar gibiydi. Her şey bambaşka görünüyordu şimdi gözüne. Arabacı James'le atları artık biraz önceki gibi miskin gelmiyordu ve Emma çevresine bakındığı zaman, ağaçların artık çok geçmeden tomurcuklanacağına inanıyordu.

Harriet'in, "Acaba Mr. Frank Oxford'dan buraya gelirken yolda Bath'tan geçecek mi?" diye tasalı tasalı mırıldanışı pek öyle cana can katan bir laf sayılmazdı, ne var ki ne coğrafya bilgisi ne de iç huzuru bir çırpıda elde edilebilirdi. Emma şu anda öylesine keyifliydi ki, arkadaşının zamanla bu iki noksanını da gidereceğine inanıyordu.

Beklenilen günün sabahı en sonunda geldi çattı. Mrs. Weston'ın eski öğrencisi, öğleden sonra saat dörtte onu anımsayacağını sabahın

erken saatlerinden başlayarak kendi kendine anımsatıp durmaktan geri kalmadı. Kendi odasından çıkmış aşağı kata inerken saat on ikiyi vuruyordu.

Genç kız, "Sevgili dostum, kim bilir nasıl heyecan ve kaygı içindesin," diye içinden Mrs. Weston'a seslendi. "Dört saat sonra seni anımsamayı hiç unutmayacağım. Sonra da Frank'le kendi karşılaşmamı düşünmeye başlayacağım. Çünkü Mr. Weston onu buraya getirmekte gecikmeyecektir sanıyorum."

Salonun kapısını açtı, babasının yanında iki erkek gördü. Mr. Weston'la oğlu Frank. Daha birkaç dakika önce gelmişlerdi. Mr. Weston, Frank'in tasarladığından bir gün önce gelmeyi başardığını anlatıyor, Mr. Woodhouse da onları hoş geldinlere, kutlamalara boğuyordu. Bu sırada Emma içeri girdi, bu sevinçten o da payını aldı.

Bunca zamandır dillerinde dolaşan, düşüncelerini doldurup meraklarını kabartan Frank Churchill işte en sonunda karşısındaydı. Genç adamı övenler meğer hiç abartıya kaçmamışlar. Frank *son derece* yakışıklı bir gençti. Boyu bosu, havası, hali tavrı tepeden tırnağa kusursuzdu, yüzünden de babasının yaşam dolu ifadesi okunuyordu. Kıvrak, zeki bir erkeğe benzerdi. Emma ondan hoşlanacağını o saat sezmişti. Genç erkeğin üzerinde öyle kibar bir rahatlık, öyle gizliden gizliye bir kıvanç vardı, konuşması öyle akıcı ve oyalayıcıydı ki, genç kız onun da kendini yakından tanımak için sabırsızlandığını kestirdi.

Frank, Randalls'a bir akşam önce gelmiş. Onun bir an önce gelebilmek için böyle çırpınmış olması Emma'nın hoşuna gitti. Mr. Weston coşkuyla konuşuyordu:

"Ben demedim mi size, vaktinden önce çıkıp gelecektir, diye. Kendi gençliğimi hatırlıyorum da... İnsan sonunda hep acele eder, tasarladığından daha erken yola çıkar."

Genç adam, "Vaktinden önce gelmek büyük bir mutluluk ama her gittiği yere karşı bunu yapmaya insanın yüzü tutmaz ki," diye karşılık verdi. "İnsan ancak kendi evine giderken içinden geleni yapar."

Onun *"kendi evine"* demesiyle babasının ağzı kulaklarına varmıştı. Besbelli bu genç karşısındakinin gönlünü kazanmakta iyice

ustaydı. Her sözü bunu gösteriyordu. Randalls'a bayılmıştı. Babasının, "biraz küçükçe" deyişine bile karşı çıkıyordu. Highbury kasabasını, Hartfield Konağı'nı, manzarayı, iklimi, her şeyi övüyordu. Bu yöreye karşı eskiden beri, insanın ancak "kendi memleketine" karşı besleyebileceği bir yakınlık duyar ve gelip görmek için can atarmış.

Emma, madem böylesine can atıyordu, neden şimdiye kadar gelip görmedi, diye şöyle bir düşünmekten kendini alamadı. Ne var ki genç erkeğin söyledikleri yalansa bile pek hoş bir yalandı ve tatlılıkla söylenmişti. Üzerinde, içinden pazarlıklı, ikiyüzlü, özentili bir hava yoktu. Gerçek bir mutluluk içindeymiş gibiydi.

Önceleri, yeni tanışan kimselerin konuştukları konular üzerinde durdular. Frank sorular sorup duruyordu: Emma ata biner miymiş? Biniciliğe elverişli yollar var mıymış buralarda? Yürüyüş yolları? Komşuları çok muymuş? Dolay köylere gidip geliyorlar mıymış? Yoksa Highbury onlara yetiyor muymuş? Nasıl vakit geçiriyorlar, ne gibi eğlencelerden hoşlanıyorlarmış?

Sonra yavaş yavaş kaynaşmaya başladılar. Frank bir aralık Emma'yı bir köşeye çekip Mrs. Weston'dan söz açmak fırsatını buldu. Mrs. Weston'ı çok beğenmiş. Babasını mutlu kıldığı için ona minnet duyuyormuş. Bu konuşma genç adamın gönül kazanmasını pek iyi bildiğine yeni bir kanıttı. Aynı zamanda Frank'in kendini Emma'ya sevdirmek istediğini de ortaya vurmuyor muydu?

"Onun zarif, hoş, iyi bir hanım olacağını kestirebiliyordum. Ama ne yalan söylemeli, babamın yeni karısının böylesine genç ve güzel bir kadın olacağını hiç bilmiyordum."

Emma, "Bana göre Mrs. Weston'ı ne kadar övseniz azdır," dedi. "Onun *on sekizinde* bir genç kızı andırdığını bile söyleseniz ben inanırım. Ama kendisi sizin kimi övgülerinize karşı çıkabilir. Kendisinden 'genç ve güzel bir kadın' diye söz ettiğinizi sakın duymasın."

"Yüzüne karşı böyle bir şey söylemeyeceğimden emin olabilirsiniz. Elbet onun da çok sevip beğendiği bir hanım vardır. Bu hanımı ne kadar övsem ona az gelir. Yeni annemle konuşurken işte bu kimseden söz etmeye özellikle dikkat edeceğim." Ve Frank, son derece zarif ve hafif bir reverans yaptı.

Onların tanışmasından babasının ve üvey annesinin nasıl bir sonuç umduklarını acaba Frank Churchill biliyor muydu? Emma şimdilik bunu anlamanın biraz güç olduğunu düşünüyordu. Şimdilik ortada olan tek şey Frank'in centilmenliği ve kibarlığıydı. Bu inceliğin ne gibi anlamlar gizlediği ancak zamanla ortaya çıkacaktı.

Mr. Weston'ın aklından ve gönlünden geçenleriyse Emma çok iyi seziyordu. Çünkü Mr. Weston durmadan, çok hoşnut bir bakışla iki genci süzmekteydi.

Beri yandan Mr. Woodhouse'un böyle düşünce ve kuşkulardan tamamen uzak olduğu bir gerçekti. Bu da genç kız için büyük bir iç rahatlığıydı. Babası zaten her kurulan yuvaya karşı çıkardı, ama daha önceden kuruntuya kapılıp varsayımlar yürüterek kendi kendine işkence yapmak huyu yoktu. Sanki karşısındaki kişilerden evlenmek gibi büyük bir budalalık beklemez, ancak budalalık işlendiği zaman şaşırıp kalırdı.

Emma babasının bu tasasızlığına içinden şükretti. Böylelikle Mr. Woodhouse gelecek için hiçbir kaygı duymaksızın, konuğunun onu arkadan vurabileceğini aklına bile getirmeksizin, Frank Churchill'e karşı yakınlık ve kibarlık göstermekte devam edecekti.

Baba oğul bir süre oturduktan sonra kalktılar. Mr. Weston bir saman konusu için hana uğrayacağını ve karısı için yapılacak bir sürü alışverişi olduğunu söylüyordu.

Frank de, "Babacığım, mademki senin işlerin var, ben de bu fırsattan yararlanayım bari," dedi. "Geçenlerde sizin komşularınızdan biriyle tanışmak şerefine erişmiştim. Fairfax adında bir genç hanım. Er ya da geç ziyaret etmem gerekecek. Evleri acaba ne yöndedir? Anladığıma göre bir akrabasının yanında kalıyormuş. Onların adı da Barnes ya da Bates'miş galiba. Bir gidip görmezsem olmaz. Hazır fırsat varken şimdi gideyim de aradan çıksın bari. Böyle birilerini tanıyor musunuz?"

Mr. Weston, "Elbette," diye yanıtladı. "Buraya gelirken evlerinin önünden geçtik. Öyle ya, sen Miss Fairfax'i Weymouth'ta görmüştün. Çok iyi kızdır. Git de onu bir yokla."

Genç adam, "İlle bu sabah olması şart değil," dedi. "Başka gün gitsem de olur. Ama Weymouth'ta ahbaplık ettiğimiz için..."

Babası, “Yok git, bugün git. Erteleme,” dedi. “Bir iş yapılacaksa bir an önce yapılmalı. Hem zaten seni uyarayım, Frank, Miss Fairfax’e karşı terbiyeli olmak buralarda özellikle önemlidir. Sen onu Campbellların yanında, çevredeki herkese eşit durumdayken gördün, oysa burada zavallı, yoksul bir büyükannenin yanında. Gidip görmezsen alınacaktır.”

Oğlu ikna olmuş görünüyordu.

Emma, “Onun sizlerden söz ettiğini duydum,” dedi. “Miss Fairfax son derece zarif bir genç hanımdır.”

Frank onun görüşüne katıldı ama öyle yavaş bir “evet”le ki Emma onun içtenliğinden şüphe etti. Eğer Jane Fairfax’in güzelliğiyle şıklığı böyle hafife alınabilirse yüksek sosyetenin zariflik ölçüleri bambaşka olsa gerekti, doğrusu!

“Eğer bundan önce onun zarafetinden çok etkilenmişseniz bile, görüşünüz sanırım bugün değişecektir,” dedi. “Onu gördüğünüz zaman, dinlediğiniz zaman... ama hayır, ne yazık ki onu dinleyemeyeceksiniz çünkü bir teyzesi var, hiç dilini tutamaz.”

Her lafa karışmakta sonuncu olan Mr. Woodhouse, “Demek Miss Fairfax’le tanışıyorsunuz, efendim, öyle mi?” diye sordu. “Öyleyse izninizle ifade edeyim ki onu çok beğeneceksiniz. Burada, büyükannesiyle teyzesinin yanında kalıyor, onlar da çok değerli kişilerdir. Çocukluğumdan beri tanırım kendilerini. Sizin gidişinize çok sevineceklerinden eminim. Adamlarımdan biri size evlerinin yolunu göstersin.”

“Aman, efendim, dünyada olmaz! Babam bana yolu gösterir.”

“Babanız oraya kadar gitmiyor ki! Yolun tam karşı tarafındaki Crown’a kadar gidiyor. Yönünüzü şaşırabilirsiniz; hem de çok çamurlu bir yoldur, patikadan yürümek gerekir. Oysa benim arabacı size nereden karşıya geçeceğinizi söyler.”

Mr. Frank Churchill, elinden geldiği kadar ciddi durmaya çalışarak, bu önerileri de geri çevirdi. Babası da ona gönülden destek çıkarak, “Sevgili dostum, bunların hiç gereği yok,” dedi. “Frank önüne çıkan su birikintilerini göremeyecek değil a! Zaten Bateslerin evi Crown’dan bilemedin üç adım ötede.”

Sonunda iki konuğun yalnız gitmelerine izin verildi, onlar da, biri candan bir baş selamı, öbürü son derece kibar bir reveransla,

oradan ayrıldılar.

Emma bu tanışlığın başlangıcından pek hoşnut kaldı. Şimdi artık Randalls'ta, her saatlerini konfor ve esenlik içinde geçirdiklerini bilerek, onları rahat rahat düşünebilirdi.

Yirmi dördüncü bölüm

Ertesi sabah Frank Churchill gene, bu kez Mrs. Weston'la geldi. Mrs. Weston'a ve tüm Highbury kasabasına hemencecik ısınıvermişe benzerdi. Mrs. Weston'ın anlattığına göre, gündelik yürüyüş saati gelince Frank ona eşlik etmek isteğinde bulunmuş. Mrs. Weston da, yürüyüş yönünü onun seçmesini istemiş. Frank hemen Highbury'ye yürümeleri fikrini ortaya atmış. Mrs. Weston için de Highbury demek Hartfield Konağı demek olduğuna göre, çıkıp gelmişler.

Emma onları hiç beklemiyordu. Sabahtan Mr. Weston, oğlunun ne kadar yakışıklı olduğunu dostlarının ağzından dinlemek için bir dakika uğramıştı, ama karısıyla oğlunun tasarılarından haberi yoktu. Bu yüzden onların gelişleri Emma için hoş bir sürpriz oldu. Birincisi, Frank'i gene görmeyi istiyordu. Hem de Mrs. Weston'ın yanında görmek istiyordu. Genç adamın Mrs. Weston'a karşı takındığı tutumda herhangi bir kusur varsa, başka her türlü inceliği Emma'ya vız gelirdi. Ama onları bir arada görünce içi iyice rahat etti. Frank'in üvey annesine karşı davranışı kusursuzdu. Yalnızca davranışı, sözleri değil, her hali, her duruşu ve bakışı Mrs. Weston'a karşı derin bir saygı ve sevgi duyduğunu gösteriyordu.

Emma da onların yürüyüşüne katıldı. Önce Hartfield arazisinde, sonra Highbury'nin kırlarında iki saat kadar dolaştılar. Frank Churchill her gördüğünü beğeniyordu. Çevreye karşı gösterdiği ilginin büyüklüğü Emma'yı şaşırttı. Örneğin genç adam babasının doğup büyümüş olduğu evi görmekte direndi. Sonra eski bir sütannesinin hâlâ sağ olduğunu anımsayarak onun evini de aradı, buldu.

Emma onu dikkatle inceliyor, davranışlarında hiçbir yapmacıklık bulamıyordu. Bu gencin bunca zamandır baba ocağına gelmeyişi kendi ilgisizliğinin ürünü olamazdı. Doğduğu yerlerden kendi elinde olmayarak uzak kalmıştı. Yazdığı o candan mektuplar içtendi. Gerçekten Mr. Knightley onları gösterişten ibaret sanarak Frank'in günahını almıştı.

Köyün başlıca hanı olan Crown Hanı'nda duraladılar. Handaki balo salonu Frank Churchill'in ilgisini çekti. Bu salon eskiden, Highbury daha kalabalık ve canlı bir yerken yapılmış, sonraları parlak günler geçince kullanılmaz olmuştu. Şimdi burada her hafta, köyün centilmenleriyle yarı centilmenleri arasında kurulan iskambil kulübünün toplantıları yapılıyordu, hepsi bu.

Frank Churchill salonu pek beğendi ve artık balo için kullanılmadığına iyice üzüldü. Kış mevsimi boyunca her on beş günde bir balolar verilse ne iyi olurdu. Miss Woodhouse bu güzelim eski geleneği neden canlandırmamıştı? O ki Highbury'de her istediğini yapabilirdi. Emma'yla eski mürebbiyesi kasabadaki yaşamın artık sönükleştiğini, dolay köylerdeki büyük ailelerin de bir balo için yola çıkmayacaklarını ileri sürdüler. Ama, Frank bu bahanelerin hiçbirini yeterli bulmuyordu. Dans etmek için can atan bir hali vardı. Weston yaradılışının, Churchill yetiştirme tarzına karşın hâlâ bu denli ayakta oluşu Emma'yı epeyce şaşalattı. Genç adam babasının bütün canlılık ve cıvıl cıvıllığına, yakınlık ve neşesine sahipti. Churchilllerin gurur ve soğukluğundan, donukluğundan hiçbir şey kapmamış gibiydi. Hatta Emma onun biraz daha gururlu olması gerektiğini düşünmekten kendini alamıyordu. Frank Churchill sıra ve sınıf ayrımı diye bir şey tanımaz gibiydi ki bu, ruh inceliğinin bir eksikliği sayılabilirdi. Gene de genç ve deneyimsiz olduğu için bu küçük eksiklik onun yaşam sevincine yorulabilirdi.

Sonunda handan ayrıldılar. Bateslerin oturduğu ev tam karşılarındaydı. Böylece Emma onun bir gün önce yapmaya niyetlendiği ziyareti anımsadı. Bateslere gidip gitmediğini, Miss Bates'in çenesinden fırsat bularak ağzını açıp açamadığını sordu.

Frank, "Ben de şimdi size onlardan söz edecektim," diye karşılık verdi. "Şansım varmış, hanımların üçünü de evde buldum. Teyze

hanım çok hoş bir hanım ama çenesi insanı gerçekten öldürür. On dakikadan fazla kalmaya niyetim yoktu, meğer üç çeyrek saat kalmışım.”

“Miss Fairfax’i nasıl buldunuz?”

“Doğrusu hasta gibi geldi bana. Gerçi genç hanımlara hastalık kondurmak doğru değildir, değil mi, Mrs. Weston? Ne var ki Miss Fairfax zaten o kadar solgun benizli bir kız ki, her zaman hastaymış gibi görünür.”

Emma onun bu görüşünü benimsemeyerek Miss Fairfax’in rengiyle teninin güzelliğini övmeye başladı: “Gerçi renkli bir kız değil, ama teninin duruluğu onun zarifliğini daha da artırıyor.”

Frank onun düşüncelerini saygıyla dinledi. Birçok kimsenin bu konuda Emma gibi düşündüklerini, ama kendisinin doğrusu renkli insanlardan hoşlandığını söyledi.

Emma, “Eh, renklerle zevkler tartışma götürmezmiş,” dedi. “Nasıl, Weymouth’tayken sık sık görüştünüz mü? Ortak dostlarınız var mıydı?”

Tam o sırada Fordların kapısına gelmişlerdi.

Frank heyecanla, “Hah, herkesin Tanrı’nın her günü gittiği dükkân bu olsa gerek!” diye bağırdı. “Babam öyle diyor. Haftanın altı günü Highbury’ye gelir, mutlaka Fordlara uğrarmış. Sizce bir sakıncası yoksa girelim mi? Bari ben de buralı olduğumu kanıtlayayım... Highburyli olduğum belli olsun. Yani Fordların mağazasından ben de bir şeyler alayım. Eldiven satıyorlardır, sanırım.”

“Elbette, Fordlarda ne ararsanız bulabilirsiniz. Bu sıla sevginize doğrusu hayranım. Bütün Highbury de size hayran kalacak. Mr. Weston’ın oğlu olduğunuz için, zaten gelmeden önce bile seviliyordunuz. Ama, Fordlarda üç beş kuruşluk bir alışveriş ettiniz mi, kendi kendiniz için de sevileceksiniz demektir.”

Mağazaya girdiler. Güzelce paketlenmiş renk renk erkek eldivenleri indirilip tezgâhın üzerine diziledursun, Frank Churchill, Emma’ya doğru döndü.

“Özür dilerim, Miss Woodhouse, tam *sıla sevgim* depreştiği sırada siz bana bir şey söylüyordunuz.”

“Weymouth’tayken Miss Fairfax’le sık sık karşılaştınız mı diye soruyordum.”

“Ah, Miss Woodhouse, şimdi sorunuzu anladım ya, çok insafsızca bir soru olduğunu söylemek zorundayım. Tanışıklığın derecesini açıklamak her zaman hanımların hakkıdır.”

“Bravo! Tam Miss Fairfax’e layık bir karşılık verdiniz. Ona kalırsa o böyle şeyler üstüne hiç bilgi vermez. Kimse konusunda gerçek düşüncesini açıklamaz. Öyle sıkı ağızlı ve çekimserdir ki, siz onun hakkında hiç korkmadan her istediğinizi söyleyebilirsiniz.”

“Sahi mi? Öyleyse gerçeği söyleyeyim. Hem de seve seve. Evet, Weymouth’tayken sık sık görüştük. Campbellları Londra’dan az buçuk tanırdım. Weymouth’ta aynı çevreye giriverdik. Albay Campbell son derece tatlı bir adamdır. Mrs. Campbell da sıcak kalpli, candan bir kadın. Bütün aileyi severim, doğrusu.”

“Miss Fairfax’in durumunu biliyorsunuz, öyleyse. Geleceğiyle ilgili tasarıları biliyor musunuz?”

Genç adam biraz çekinerek, “Evet, bildiğimi söyleyebilirim,” dedi.

Mrs. Weston hafifçe gülümseyerek, “Tehlikeli konulara dokunuyorsun, Emma,” diye lafa karıştı. “Ben ortada dururken zavallı Frank, Miss Fairfax’in durumu üstüne nasıl fikir yürütebilir?”

Emma, “Ben sizi her zaman en sevgili dostum olarak düşünüyorum,” dedi. “Sizi başka türlü görmeme olanak yok.”

Frank de ona, bu duygularını baştan sona beğendiğini, paylaştığını belirtmek ister gibi bir baktı.

Eldivenler alındı, mağazadan çıktılar.

Frank Churchill, “Sözünü ettiğimiz genç hanımın piyano çalışını hiç dinlediniz mi?” diye sordu.

Emma, “Dinledim mi?” dedi. “Onun Highbury’nin yerlilerinden olduğunu unutuyorsunuz. Onun piyanosunu, ikimiz de ders almaya ilk başladığımızdan beri sık sık dinledim. Çok güzel çalar.”

“Öyle mi? Müzikten anlayan birinin görüşünü almak isterdim de. Bana da çok iyi çalıyormuş gibi geldi ama benim bu konuda hiç bilgim yoktur. Müziği son derece severim ama hiç yeteneğim yoktur, anlamam da. Miss Fairfax’in çalışı pek beğenilir. Hatta bir erkek vardı, başka bir kızı seven, kızla evlenmek üzere bulunan bir

genç adam. Bu adam nişanlısının piyanosunu dinlemektense Miss Fairfax'i dinlemeyi her zaman ve açıkça yeğ tutardı. Kendisi de müzikle ilgili bir kişi olduğu için, hayranlığının Miss Fairfax'in ustalığına bir kanıt sayılabileceğini düşünürdüm. Ama bir de sizin görüşünüzü alayım, dedim."

Bu sözler Emma'yı iyice keyiflendirmişti. "Gerçekten güçlü bir kanıt," diye mırıldandı. "Mr. Dixon da çok müziksever bir kimseymiş, değil mi? Kuzum, onu bize bari siz anlatın, çünkü Miss Fairfax'in ağzından laf almanın yolu yok."

"Evet, iyi kestirdiniz. Miss Fairfax'in piyano çalışına öylesine hayran olan kişi Mr. Dixon'dı. Bence çok güçlü bir kanıt."

"Gerçekten çok güçlü ama Miss Campbell olaydım bu hiç hoşuma gitmezdi doğrusu. Bir erkeğin müziği aşktan üstün tutmasını, gözden çok, kulak olmasını, güzel bir ezgiye benim duygularımdan daha çok değer vermesini bağışlayamazdım. Mrs. Dixon ne derdi bu işe?"

"Miss Fairfax onun en candan arkadaşıydı, biliyorsunuz."

Emma, "Ne işe yarar," diye güldü. "Miss Fairfax onun yabancısı olsaydı belki daha bile iyiydi. Zavallı Miss Campbell... yani Mrs. Dixon! İrlanda'ya yerleştiklerine doğrusu sevindim."

"Hakkınız var. Miss Campbell'ın gururunu okşayan bir durum sayılmazdı bu. Gene de, o hiç oralı değilmiş gibi dururdu."

"Belki daha iyi belki de daha kötü... Kim bilir... Belki de sezdirmiyordu. Gene de, inceliğinden ya da aptallığından, arkadaşına verdiği değerden ya da duygusuzluktan, neden olursa olsun, o farkında olmasa bile durumu yakından sezecek olan birisi var, o da Miss Fairfax. Bu kadar beğenilmenin yakışık almadığını, tehlike yarattığını onun sezmiş olacağından benim kuşkum yok."

"Aslında ben..."

"Yok, Miss Fairfax'in duygularını siz bilemezdiniz. Kimse bilemez, sanırım, kendisinden başka. Ama Mr. Dixon için piyano çalmaya devam ettiyse isteyen istediğini düşünebilir."

"Bilmem ki, hepsi de çok iyi anlaşmış, çok iyi geçinir gibiydiler. Perde arkasında neler döndüğünü ben bilemezdim, elbet, Miss Fairfax'i çocukluğundan beri tanıyan siz, sanırım onun kişiliğini de iyi bilirsiniz. Zor durumlarda nasıl davranacağını bilebilirsiniz."

"Gerçi onu çocukluğundan beri tanırım. Ama nedense hiç içli dışlı olmadık. Suçun birazı bende olsa gerek. Onun bu kadar sevilip beğenilmesini kıskanmış olabilirim. Ama o da, o kadar kendi içine kapanık, öyle soğuk bir kız ki... Böyle kapalı kutu bir insanla ben içli dışlı dünyada olamam."

Frank, "Fazla içedönüklük, gerçekten insanı herkesten uzaklaştıran bir huydur," dedi. "Arada işe yaradığı olursa da hiçbir zaman hoşa gitmez. Kapanık kimseleri sevmenin yolu yoktur."

"Meğerki böyle bir kimse size kendiliğinden açılsın. O zaman insana büsbütün çekici gelebilir. Ama Miss Fairfax'le ben birbirimizden öylesine başkayız ki taş çatlasa kaynaşmayız. Kendisini çok beğenirim. Ama konuşma ve tavırlarındaki o sürekli sakınganlık, kimse üstüne açıkça düşüncesini söylemekten adeta korkması doğrusu insanı kuşkulandırıyor... acaba ortada saklanacak bir şey mi var, diye."

Frank Churchill genç kıza hak verdi. Böyle uzun uzun bir arada oluşları, her konuda böylesine anlaşmaları genç kızda, sanki çok eski dostmuşlar gibi bir duygu uyandırmıştı. Birbirlerini yalnızca ikinci görüşleri olduğuna neredeyse inanamayacağı geliyordu. Frank Churchill onun sandığından başka türlü çıkmıştı. Pek öyle önceden sandığı gibi görmüş geçirmiş salon adamı, şımarık zengin çocuğu havası yoktu. Daha aklı başında, daha içtendi. Duygularındaysa salon adamlarında az rastlanan bir coşkunluk vardı. Örneğin papaz evini görünce iyice beğendi. Ötekilerin yapıda bulduğu kusurların hiçbirini kabul etmiyordu. Pek güzel bir evdi, işte. İnsan sevdiği kadınla olduktan sonra bundan daha küçük bir evde bile mutlu olabilirdi. İnsan züppe olmadıkça bundan daha büyüğünü ne yapacaktı?

Mrs. Weston, "Sen ne dediğini bilmiyorsun, Frank," diye güldü. "Konak hayatından başka hayat bilmediğin için onların konforunu doğal sayıyorsun. Küçük evlerde barınmanın zorluğunu hayal edemezsin elbet."

Emma sesini çıkarmadı. Ama içinden, Frank'in ne dediğini bal gibi *bildiğini* düşünüyordu. Genç adam erken yaşta ve dürüst amaçlarla evlenmek niyetindeydi. Bir evde hizmetçi odalarının eksik oluşunun ya da kiler darlığının aile mutluluğu üzerindeki aşındırıcı

etkilerini bilmiyor olabilirdi. Şu var ki insanın Enscombe gibi debdebeli bir konakta da nasıl mutsuz olabileceğini biliyordu ve sevdiği bir kadınla paylaşacağı sıcak bir yuva için lüksünden vazgeçebileceğini söylemek istiyordu.

Yirmi beşinci bölüm

Emma'nın Frank konusunda beslediği olumlu düşünceler hemen ertesi gün duyduğu bir haberle sarsıntı geçirdi: Genç adam salt saçını kestirmek için Londra'ya gitmişti. Evdekilerin anlattığına göre o sabah kahvaltıdan sonra Frank'in aklına esmiş. Hemen Crown Hanı'ndan bir araba kiralayıp yola çıkmış. Çay saatine dek başlıca amacı saçını kestirmekmiş. Otuz iki kilometrelik yolu böyle bir amaçla gidip gelmenin herhalde kimseye bir zararı yoktu. Ama, bu öyle bir züppelik ve uçarılık belirtisiydi ki Emma'nın midesini bulandırdı. Daha dün genç adamda sezer gibi olduğu aklı başında, duygulu kişiliğe uymayan bir davranıştı bu. Kibir, boşuna para harcamak, huzursuzluk, düşüncesizlik, çevrenin fikirlerine karşı saygısızlık... Frank Churchill'e şimdi bu suçların hepsi yüklenebilirdi.

Mr. Weston oğlunun bu yaptığı işe uçarılık diye, hoş bir öykü anlatır gibi, üstünde durmadan değinmişti. Ama Mrs. Weston'ın da hayal kırıklığına uğramış olduğunu sezmek Emma için kolaydı.

Bu küçük kusur, genç adamın başka her yönden ne kadar beğenildiğini dışarı vurmaya yaramıştı. Hele Emma onun kendisine daha tam olarak âşık değilse bile, âşık olmak üzere olduğunu seziyordu. Böylece hepsi de onun bu ufak yanlışını hoş görmek eğilimindeydiler. Böylesine yakışıklı olan, böyle tatlı gülümseyip kıvrakça eğilmesini bilen bir gencin biraz uçarı, biraz hovarda olmaya ara sıra hakkı olmalıydı. Mrs. Weston'ın dediği gibi:

"Bütün gençlerin kaprisleri vardır."

Gelgelelim, Mr. Frank Churchill'in yeni dostları arasında böyle hoşgörü sahibi olmayan bir kişi, tatlı gülüşler ve kıvrak reveranslarla

yumuşamayan bir tek yürek vardı: Mr. Knightley. Mr. ve Mrs. Weston gelip de saç kesme işinden söz açtıkları zaman Mr. Knightley de Hartfield' deydi. Emma, onun kendi kendine, "Hıh! Tam sandığım gibi zıpçıktı züppenin biri," diye söylendiğini duydu.

İçinden ona karşı çıkmak geldiyse de kendini tuttu. Şu sırada onun Westonlara danışmak istediği bir sorun vardı. Neyse ki onlar tam onun istediği yanıtı verdiler.

Mr. Cole'la karısı Highbury'nin yerlilerinden, çok iyi, çok dürüst kimselerdi... candan, açık elli, alçakgönüllü. Mr. Cole ticaret yapıyordu. Önceleri bu aile, durumlarına uyan sessiz sedasız bir yaşantı sürmüşlerken, son bir iki yıl içinde zengin olmuşlar, büyük bir eve taşınmışlar, bir sürü hizmetçi ve uşak tutmuşlardı. Yeni evlerinin yemek salonunun görkemi onların büyük çapta bir sosyete hayatına heveslendiklerini gösteriyordu. Mr. Elton gibi birtakım bekârları sık sık evlerine çağırır olmuşlardı ve herkes onların yakın zamanda büyük bir toplantı düzenleyeceklerini sanıyordu.

Emma onların Knightleyler, Woodhouselar, Westonlar gibi kalburüstü aileleri çağırmaya cüret edeceklerini gerçi hiç sanmıyordu. Ama olur da çağrılırsa, "hayır" yanıtı vermeye kesin kararlıydı. Colelar iyi, hoş kimselerdi, ama daha seçkin ailelerle görüşecekleri biçimi ve zamanı seçmek herhalde onlara düşmezdi. Emma bu etiket dersini onlara verecek kendisinden başka kimse olmadığını da çok iyi biliyordu. Mr. Knightley'nin gitmezlik edeceğinden pek umudu yoktu. Mr. Weston'ınsa gideceği gün gibi ortadaydı.

Genç kız böylece Coleların küstahlığına nasıl karşılık vereceğini haftalar haftası düşünüp taşınmıştı. Gel gör ki küstahlık sorunu en sonunda gelip çattığı zaman, beklenenden bambaşka bir biçimde karşısına çıkmıştı: Mr. Knightley'yle Westonlar çağrı almışlar, ama Woodhouselar almamışlardı. Mrs. Weston'ın, "Sanırım sizleri çağırmayı göze alamadılar," deyişi genç kızı yeter derecede doyurmamıştı. Çünkü Colelara ders vermek ve çağrılarına "hayır" demek hevesi kursağında kalmıştı. Sonra yemeğe gidecek olanları düşünüp durmaktan da kendini alamıyordu: Harriet orada olacaktı, Batesler, Westonlarla Frank Churchill, Mr. Knightley, kısacası tam onun kendi eşi dostu. Dün Highbury'de dolaşırken Frank, onun

toplantıda bulunmayacağına üzgünlükle değinmişti. Arada, “Acaba yemekten sonra dans edemez miyiz?” diye soruyordu. Emma çağrı alsaydı belki de şeytana uyar, giderdi. Çağrılmayışını bir şeref payesi saysa bile, böyle şerefiyle baş başa, yapayalnız evinde oturmak düşüncesi, doğrusu onu pek avutmuyordu.

Derken o sabah Westonlar Hartfield’deyken Colelardan Woodhouselara çağrı gelmişti. Emma kartı okur okumaz, “Elbette, reddetmek gerek,” demişti, ama çok geçmeden Westonlara danışmaktan kendini alamadı.

Doğrusu Colelar çok görgülü davranmışlardı. Göndermiş oldukları çağrı mektubu son derece nazikti: “...Bize şeref vermenizi daha önce rica edecektik, ama Londra’ya ısmarlamış olduğumuz paravanın gelmesini bekledik. Bu paravanın Mr. Woodhouse’u esintilerden koruyacağını ve evimize şeref vermeye kendisini razı etmekte etkili olacağını umuyorum...”

Kısacası, Emma’nın reddetme kararının eski kesinliği kalmamıştı. Hatta genç kız çağrıya peki demek için birisi birazcık ısrar etsin diye bekliyordu. Dostları da bu işi pek güzel başardılar. Gerçi Mr. Woodhouse’un gitmesi söz konusu olmazdı, ama kızının gitmesine o da razı oldu.

“Nasıl olsa sizler benim yokluğumda kızıma bakarsınız. Hava soğuk, rutubetli ya da esintili olmadığı sürece, mademki ille çağrıyorlar, Emmacığımın elbet gitmesi gerek.” Sonra Mrs. Weston’a dönerek tatlı bir gülüşle sızlandı: “Ah, Miss Taylor, evlenmemiş olaydınız siz benimle kalırdınız.”

Mr. Weston, “Eh, beyefendi, madem Miss Taylor’ı elinizden aldım, o gece için onun yerini tutabilecek birini bulmak benim boynumun borcu sayılır,” dedi. “Gidip Mrs. Goddard’la konuşayım. Sanırım gelip sizinle oyun oynamayı çok ister.”

Bu fikir Mr. Woodhouse’u hoşnut etti: “Evladım, sen artık Colelara benim özürlerimi bildirirsin. Tekrar tekrar özür dile. Sana gelince, arabayı James sürerse tehlikesizce gidip döneceğinden kuşkum yok. Çok geç gelmeyeceksin elbet. Çay içildikten sonra üstüne bir yorgunluk çökeceğini sanıyorum.”

“Ama, yorulmadan önce kalkıp gelmemi de istemezsin, değil mi babacığım?”

“Yok, evladım, ama nasıl olsa çabucak yorulacaksın. Onca insanın hep bir ağızdan konuşmalarını düşünsene. Gürültünün başına vuracağına kalıbımı basarım.”

Mr. Weston, “Ama, beyefendiciğim, Emma erkenden kalkarsa bütün toplantıyı dağıtmış olur,” diye araya karıştı.

Mr. Woodhouse, “Ne zararı var?” dedi. “Toplantıların erken saatte dağılmaları daha iyidir.”

“Yalnız böyle bir şeyin Coleları nasıl gücendireceğini hiç düşünmüyorsunuz. Eğer Emma hemen çaydan sonra kalkarsa ev sahipleri alınabilirler. Gerçi kendi halinde kimselerdir ama ne olsa, böyle şerefli bir konuğun apar topar çıkıp gitmesi onların elbette ağırlarına gider. Bu iyi yürekli kimseleri gücendirmek istemezsiniz, sanırım, değil mi, Mr. Woodhouse?”

“Yok, elbette istemem. Bunu aklıma getirdiğiniz için var olun, sağ olun, Mr. Weston. Colelara benim büyük sevgim ve saygım vardır. Mr. Perry diyor ki, Mr. Cole içkiye ağzını sürmezmiş. Safra kesesinden çekiyor, zavallı. Yok yok, onları dünyada kırmak istemem. Emmacığım, bunu dikkate almak gerek. Ne yapalım, artık yorulsan bile biraz geç kalacaksın. Kendini düşünmeyeceksin.”

“Sen de uykun geldiği zaman yatacağına, beni beklemeyeceğine söz ver.”

Mr. Woodhouse söz verdi ama karşılığında kızından da bir sürü sözler aldı: Emma’nın oda hizmetçisi o gelene dek yatmayıp bekleyecekti. Emma eve aç dönerse mutlaka bir şeyler yiyecek, üşürse ocak yaktıracaktı. Uşakla Serle de hanımlarının yokluğunda her şeyi çekip çevireceklerdi.

Yirmi altıncı bölüm

Frank Churchill, Londra'dan geri döndü. Eğer biraz geççe dönüp babasının akşam yemeğini bekletmişse bile Hartfield'dekiler bunu öğrenmediler çünkü Mrs. Weston onu Mr. Woodhouse'un gözünden düşürmemek için bir şey söylememişti!

Genç adam gerçekten de saçını kestirmiş olarak döndü. Kendi kendiyle tatlı tatlı alay ediyordu. Ediyordu ama hiç de utanmış, pişman olmuş gibi değildi. Her zamanki gibi rahat ve cıvıl cıvıldı. Onun bu tutumunu gördükten sonra Emma kendi kendine şöyle felsefe yürüttü:

"Bunun doğru olup olmadığını bilemem ama zeki olan bir insan kendi saçmalığının ayırdındaysa, yaptığı iş galiba insana pek o kadar saçma gelmiyor. Bir işin yorumu biraz da yapanın kişiliğine bağlı, galiba. Frank eğer züppe olsaydı, bu işi daha gösterişli bir biçimde, daha övünerek yapardı. Kendine daha az güvenseydi utanır, özür bulmaya çalışırdı. Oysaki Frank'in kendi zayıf yönlerini bilen, gene de kendine güvenen bir kişiliği var. Hayır, onun zıpçıktı bir züppe olmadığından eminim."

Colelerın daveti salı akşamıydı. Genç kız Frank'le uzun saatler birlikte olacağını ve onu daha iyi tanımak fırsatını bulacağını düşünüyordu. Bu yemekte Frank'in kendine karşı beslediği duyguları da iyice anlayabilecekti. Bakalım genç adama karşı biraz soğuk davranmak, aralarına biraz set çekmek zamanı gelmiş mi? Çünkü Emma asla evlenmemek kararında duruyordu. Frank'e cesaret vermeye de hiç niyeti yoktu.

Hem Mrs. Goddard hem de Mrs. Bates salı gecesini Hartfield'de geçirmeye razı oldukları için babasının rahatı düşünülmüş demekti.

Emma evden çıkmadan önce onların yanına girdi. Babası kızının elbisesinin güzelliğini överken, genç kız iki konuk hanıma büyük büyük pasta dilimleriyle şarap sundu. Onlar için bol ve nefis bir akşam sofrası hazırlatmıştı. Babasının konuklarının o güzelim yemekleri yemelerine izin vermesini umuyordu.

Yolda önlerinde giden bir başka araba vardı. Coleların kapısının önünde durdukları zaman bu faytondan Mr. Knightley'nin indiğini görünce genç kız sevindi. Çünkü başına buyruk, hareketli ve gürbüz bir adam olan George Knightley bir yere gideceği zaman yürüyüverir ya da ata binerdi. Donwell Abbey Malikânesi'nin efendisine yaraşır bir biçimde faytonla dolaştığı az görülen bir olaydı. Onun için Emma şimdi elini uzatarak, "İşte bu gelişiniz tam şanınıza layık," dedi. "Sizi gördüğüme çok sevindim."

"Teşekkür ederim, Emma. Öyleyse aynı dakikada gelişimiz benim için büyük şans. Burada değil de salonda karşılaşmış olsaydık benim nasıl geldiğimi bilmeyecek ve kuşkusuz beni böylesine şanlı bulmayacaktın."

"Yok, ne olsa sezerdim sizin geliş yönteminizi. Bir centilmen kendine yakışmayan bir biçimde davranırsa, halinden, tavrından, sözlerinden taş çatlasa anlaşılır. Yaptığı işi örtmek için numaralar çevirir. Gerçi siz her zaman çok rahat davranırsınız, ama şanınıza yaraşır bir iş yapınca, ne bileyim daha da rahat davranacağınız su götürmez. Yaya gelmekle övünç duyduğunuzu herkese belirtmek zorunda değilsiniz artık. Ve ben sizin kolunuzda salona girmekten büyük bir gurur duyacağım."

George Knightley, "Saçmalama çocuk!" diye söylendi. Ama, öfkeli değildi.

Emma, Mr. Knightley'nin toplantıya geliş biçiminden ne denli hoşnut kalmışsa, bundan sonraki saatlerin geçişinden de o denli zevk aldı. Ev sahipleri onu büyük bir saygı ve sevinçle karşıladılar. Ve Frank Churchill onu görür görmez öyle sevinçle yanına geldi ki, bu kimsenin gözünden kaçmadı. Emma sofrada da onunla yan yana düşmüş olduklarını kıvançla gördü. Çağrılı sayısı çoktu. Gerçi Miss Bates ile Jane Fairfax ve Harriet Smith yemeğe çağrılmamışlardı, ama sofra gene de hayli kalabalıktı. Onun için ancak genel konular,

yani Mr. Elton'ın nişanıyla politika konuşuluyordu. Derken Mrs. Cole pek ilginç bir şey anlatmaya başladı.

Meğer o gün Mrs. Cole, Bateslere uğramış ve içeri girer girmez gözüne bir piyano çarpmış. Kuyruklu olmamakla birlikte pek güzel ve büyük bir piyanoymuş. İşin asıl heyecanlı yönü piyanonun bir gün önce Londra'dan gelmesiymiş. Ama kimin gönderdiği konusunda ne Bateslerin ne de Miss Fairfax'in bilgileri varmış. Jane şaşırmış kalmış. Sonunda piyanoyu Albay Campbell'ın bir sürpriz olarak gönderdiğine karar vermişler.

Mrs. Cole, "Başka ne düşünülebilir?" diyordu. "Ben olsam hiç şaşmazdım. Gerçi Campbelllardan yeni mektup almışlar. Mektupta piyanodan hiç söz yokmuş. Gene de Jane'i habersizce sevindirmek istemiş olsalar gerek."

Mrs. Cole'un düşüncesine katılan çoktu. Konuya değinen herkes piyanonun Albay Campbell'dan gelmiş olduğundan aynı oranda emin ve böyle bir armağanın verilmiş olması yüzünden aynı oranda sevinçliydi. Birçok kişi aynı zamanda konuştuğu için Emma bir yandan kendi düşüncelerine dalarken bir yandan da Mrs. Cole'a kulak verebiliyordu:

"Ömrümde hiçbir şey bu kadar içime sinmemişti, diyebilirim. Piyanoyu o kadar ustalıkla çalan Jane Fairfax'in kendine ait bir piyanosu olmayışı beni oldum olası üzmüştür. Çok yazık, diye düşünürdüm, hele kim bilir kaç evdeki güzelim piyanoların hiç kullanılmadığını düşündükçe! Kendi kendimizi kınıyorum, doğrusu. Daha dün Mr. Cole'a söylüyordum, salondaki yeni büyük piyanoya bakmaktan nerdeyse utanıyorum diye, çünkü biz tek nota bilmiyoruz, kızlarımız da öğrenmeye daha yeni başladıkları için kim bilir, belki hiç ilerleyemeyecekler, oysa müzik bilgini olan zavallı Jane Fairfax'in kendini oyalayacak şöyle eski, ucuz bir piyanocuğu bile yok, diyordum. Daha dün konuşuyordum Mr. Cole'la, aynen böyle, o da bana hak veriyordu. Ama kendisi müziğe öyle düşkündür ki piyanonun alınmasına engel olamadı. Komşularımızdan bazıları arada lütfederler de bizim yararlanamadığımız bu aletten belki yararlanırlar, diye düşünüyordu. Piyanoyu alışının gerçek nedeni işte budur, yoksa doğrusu kendi kendimizden utanırdık. Miss Woodhouse'u bu gece

bu piyanoyu denemeye razı edebileceğimizi tüm kalbimizle umut ediyoruz.”

Emma gereken olumlu yanıtı verdi ve Mrs. Cole’un başkaca bir söyleyeceği kalmadığını görünce Frank Churchill’e dönerek, “Neden gülümsüyorsunuz böyle?” diye sordu.

“Ya siz neden gülümsüyorsunuz?”

“Ben mi? Albay Campbell’ın bu kadar varlıklı ve açık elli oluşu hoşuma gittiği için gülümsüyor olsam gerek. Nefis bir armağan doğrusu.”

“Çok!”

“Acaba daha önce neden verilmedi?”

“Belki Miss Fairfax burada daha önce bu kadar uzun kalmamıştı.”

“Albay Campbell neden kendi evindeki piyanoyu göndermedi acaba? Nasılsa şimdi ev kapalı, kullanan da yok.”

“O çok büyük, kuyruklu bir piyanodur. Bateslerin evine göre fazla kocaman kaçacağını düşünmüş olabilir.”

“Mr. Churchill, bu konuda gizli düşünceleriniz olduğunu gülüşünüzden anlıyorum.”

“Bilmem ki, benim bu konudaki seziş gücümü siz olduğundan yüksek görüyorsunuz, sanırım. Siz gülümsediğiniz için ben de gülümsüyorum. Bana öyle geliyor ki, sizin bütün tahmin ve kuşkularınızı ben de benimseyeceğim bu gidişle. Ama şimdilik benim hiçbir kuşkum yok. Piyanoyu Albay Campbell göndermediyse kim göndermiş olabilir?”

“Mrs. Dixon’a ne dersiniz?”

“Mrs. Dixon ha! Çok doğru, Mrs. Dixon hiç aklıma gelmemişti. Arkadaşının bir piyanonun eksikliğini nasıl derinden duyacağını o herhalde çok iyi bilir. Ve bu işi böyle bir gizem havasıyla, habersizce yapmak, yaşlı başlı bir erkekten çok, genç bir kadından beklenebilir. Öyle, bu işi yapsa yapsa Mrs. Dixon yapmış olabilir. Görüyorsunuz ya! Sizin kuşkularınızı benimseyeceğim, dememiş miydim size?”

“Öyleyse bu kuşkuları biraz genişletip Mr. Dixon’a doğru uzanmanız gerek.”

“Mr. Dixon mı? Pek güzel. Evet. Bu sürprizi Dixonların karıkoca baş başa vererek hazırladıkları artık ortada. Mr. Dixon’ın müzik

sevdiğinden ve Miss Fairfax'in piyano çalışına hayran olduğundan geçen gün konuşuyorduk."

"Evet. Sizin o sözleriniz benim çoktandır içime düşmüş olan bir kuşkuyu pekiştirmeye yaradı. Sakın Miss Fairfax'e ya da Mr. Dixon'a leke sürmek istediğim sanılmasın. Gene de bu iki gencin aralarında umutsuz bir bağlılık doğmuş olabileceğinden kuşkulanıyorum. Belki de bu bağ yalnızca tek yönlü olarak kalmıştı. Yürütebileceğimiz tahminlerin hesabı olmadığı gibi, gerçeği tam olarak bilmemizin de yolu yok, elbette. Ne var ki Jane'in İrlanda'ya gitmeyip Highbury'ye gelmesinin içinde bir iş olmalı. İşte, kendi içimden geçenleri size açık açık söyledim."

"Vay canına, söyledikleriniz enikonu akla yakın geliyor. Dixon'ın Miss Fairfax'in piyano çalışını kendi karısının çalışından daha çok beğendiğini ben kesin olarak biliyorum."

"Sonra Mr. Dixon, Miss Fairfax'in hayatını da kurtarmış. Biliyor muydunuz?"

"Evet. Ben de oradaydım."

"Öyle mi? Ama hiçbir şeyin farkına varmadınız, değil mi? Oysa orada ben olsaydım kim bilir ne keşiflerde bulunurdum."

"Kuşkusuz, ama bendeniz ahmak olduğum için hiçbir şey sezmedim. Miss Fairfax denize düşmek üzereydi. Mr. Dixon onu tutup kurtardı; hepsi bu. Her şey bir an içinde oldu bitti. Sonradan da hepimiz öyle bir telaşa kapıldık ki, herhangi birinin aşırı bir biçimde telaşlanıp telaşlanmadığı göze çarpacak gibi değildi. Ama siz orada olsaydınız herhalde bir şeyler keşfederdiniz."

"Bu piyanonun gelişi benim için yeterli bir kanıttır. Bunun Dixonların armağanı olduğu çok geçmeden ortaya çıkacaktır. Bakın görürsünüz."

"Onlar yadsırlarsa Albay Campbell gönderdi, demektir."

"Yok yok! Benim kuşkularım sizin aklınıza yatmamış olabilir, ama ben bu işte en çok Mr. Dixon'ın parmağı olduğuna inanıyorum."

"Aklımın yatmadığını söylemekle bana karşı haksızlık ediyorsunuz, Miss Woodhouse. Bu armağanın bir gönül armağanı olduğuna ben de yürekten inanıyorum."

Gerçekten de genç adam içten gelen bir ifadeyle konuşuyordu. Sonra tabaklar kaldırıldı, tatlılar geldi. Tatlılardan sonra evin çocukları içeri getirildi. Konuklar hayranlık ve sevgi sözleri söylediler. Derken hanımların yemek salonundan ayrılarak beyleri içkileriyle baş başa bırakmalarına sıra geldi. Tam o sırada konukların geri kalanları da içeri girdiler.

Emma, küçük arkadaşı Harriet'in girişini dikkatle süzdü. Kız büyük bir gurur ve şıklık sergilemiyor olabilirdi. Ama öyle şirin, masum ve güzeldi ki... Ve sonra öylesine neşeli bir duruşu vardı ki, onun aşk uğruna gizli gözyaşları döktüğünü kimse bilemezdi.

Jane Fairfax'se son derece şahane ve zarifti. Ama, onları uzaktan seyreden Emma'ya öyle geliyordu ki, Jane şu anda Harriet ile yer değiştirmeye seve seve razı olurdu. En yakın arkadaşının kocası tarafından sevilmektense, başka bir erkeği sevilmeden sevmiş olmayı Jane hiç kuşkusuz yeğ tutardı.

Böylesine kalabalık bir toplantıda Emma'nın Jane'e yaklaşmasının gereği yoktu. Zaten herkes hemen Jane'in çevresini sarmış, piyanodan konuşmaya başlamışlardı. Emma uzaktan uzağa onun suçlu gibi kızardığını gördü.

Çok geçmeden beyler içeri girdiler. İlk gelen Frank Churchill oldu... erkeklerin ilk içeri gireni ve en yakışıklısı. Miss Bates'le Jane Fairfax'i selamladıktan sonra doğru Emma'nın yanına yürüdü. Herkesin aklından geçenleri genç kız çok iyi biliyordu. Frank Churchill ona göz koymuştu ve bunu gizlemiyordu. Emma onu Harriet'le tanıştırdı. Sonradan bir fırsatını bulduğu zaman da onların birbirleri konusundaki düşüncelerini sordu.

Frank "ömründe böyle güzel bir yüz, böyle şirin ve tertemiz bir tip görmemişti". Harriet de, "gerçi Mr. Frank'i pek fazla övmek istemiyordu ama genç adam kimi yönlerden Mr. Elton'ı andırmaz değildi". Emma buna hiç karşılık vermedi.

Emma'yla Frank bir ara Jane'den yana şöyle bir baktıktan sonra, aralarında bakışmış ve anlamlı anlamlı gülümsemişlerdi. Ama sofradaki konuyu tazelemediler. Genç adam Highburyli beyleri ve Mr. Knightley'yi övüyordu. Doğrusu kasabaya ve kasaba halkına öylesine hayran kalmıştı ki, Emma, acaba bizim buralar aslında pek

öyle benim sandığım kadar sönük değil mi, diye kuşkulanmaya başladı.

Kendisi de Frank'e Yorkshire ve Enscombe Konağı üstüne sorular sordu. Frank'in yanıtlarından Enscombe Konağı'ndaki yaşamın epey durgun ve sıkıcı olduğu anlaşılıyordu. Mrs. Churchill toplum hayatını sevmezmiş. Kırk yılda bir toplantı düzenleseler bile, son dakikada Mrs. Churchill'in kaprisi yüzünden geri bırakıldığı çok olağanmış.

Genç adamın, her şeye karşın, konakta pek önemli bir konumu olduğu, dayısından daha çok sözü geçtiği anlaşılıyordu. Gene de kimi konularda Mrs. Churchill Nuh der, peygamber demezmiş. Frank açıkça söylemese de bu konulardan birinin Highbury'yi ziyaret konusu olduğu belliydi. Bir başkası da Frank'in Avrupa'ya gitme isteğiymiş. Geçen yıl genç adam Avrupa'ya gitmeyi pek istemiş, ama Mrs. Churchill böyle bir yolculuğun adını bile andırmamış. Frank, "Şimdi de ben istemiyorum artık," diye anlamlı anlamlı konuştu. Sonra, "Korkunç bir keşifte bulundum," dedi. "Buraya geleli yarın bir hafta olacak. Günlerin böylesine çabuk geçtiğini hiç bilmezdim. Oysa ben yeni yeni eğlenmeye başlıyorum. Mrs. Weston'ı ve ötekileri daha yeni tanıdım.. Bunu düşününce kahroluyorum."

"Belki de bu sayılı günün birini saçınızı kestirmeye giderek harcadığınıza pişman olmaya başlamışsınızdır."

"Hayır," dedi genç adam gülümseyerek, "pişmanlık söz konusu olamaz. Görülecek kadar iyi olduğuma inanmadıkça, arkadaşlarımı görmekten zevk de almam."

Bu sırada öbür erkekler de salona girerek iki gencin baş başa söyleşmesine biraz ara verdiler. Sonra Emma, Frank'in Jane'den tarafa dik dik bakmakta olduğunu fark ederek, "Bir şey mi var?" diye sordu.

Genç adam hafifçe irkilerek, "Ah, teşekkür ederim," dedi. "Aklımı başıma getirdiniz. Böyle dik dik bakmak çok büyük kabalık, ama ne yapayım, Miss Fairfax saçlarına öyle acayip bir biçim vermiş ki bakmaktan inanın kendimi alamadım. Kendi yarattığı bir stil olsa gerek. Başka kimsede böyle bir saç biçimi görmüyorum. Şimdi gidip

İrlanda stili mi, diye soracağım ona. Sorayım mı, siz söyleyin? Aa, soracağım, işte! Siz de seyredin; bakalım kıpkırmızı kesilecek mi?”

Frank hemen seğirterek Jane’in yanına gitti. Yalnız, Jane onun sözlerini duyunca kızardı mı, kızarmadı mı, bilinemez. Çünkü genç adam Jane’in tam önünde durduğu için Emma kızın yüzünü göremiyordu.

Frank’in sandalyesine dönemeden Mrs. Weston gelip yerine oturdu:

“Emmacığım, seninle konuşmak için can atıyorum. Tıpkı senin gibi ben de keşifler yapıp planlar kurmaya başladım. Sıcağı sıcağına anlatmak istiyorum. Miss Bates ile yeğeni buraya nasıl gelmişler, biliyor musun?”

“Herhalde yürüyerek gelmişlerdir. Arabaları olmadığına göre başka nasıl gelecekler?”

“Ben de öyle düşünüyordum. Zavallı Jane’in gece serinliğinde yol yürüyüp terlemesi ne kötü diyordum, kendi kendime. Hemen Miss Bates’in yanına gittim. Jane’in yanaklarını hiç böylesine renkli görmediğimi, herhalde yol yürümekten olacağını söyledim, dönmek istedikleri zaman arabamızın emirlerinde olduğunu bildirdim. Meğer onları buraya Mr. Knightley’nin arabası getirmiş, gene onun arabası götürecekmiş. Şaştım kaldım, Emmacığım. Pek sevindim ama pek şaştım doğrusu. Mr. Knightley’yi tanırım. Bu akşam buraya faytonla gelmesinin nedeni de bu olsa gerek. Yoksa tek kendisi için fayton hazırlatmazdı. Onlara yardım etmesine bir bahane olsun diye hazırlatmıştır, sanıyorum. Ne iyi, ince bir davranış, değil mi, canım? Her kişinin harcı değildir böylesine düşünceli olmak.”

“Ama, Mr. Knightley de herkese benzemeyen bir insandır... Gerçekten düşünceli, iyi, yücegönüllü bir insan. Gerçi pohpohlayıcı bir salon adamı değildir, ama tam anlamıyla insandır.”

Mrs. Weston gülümseyerek, “Gerçi bu söylediklerin doğru, ama ben onun bu akşamki davranışında iyi yüreklilikten öte bir anlam buluyorum,” dedi. “Miss Bates konuşurken içime bir kurt düştü. Düşündükçe aklım daha çok yatıyor. Kısacası güzelim, ben Mr. Knightley’nin Jane Fairfax’te gözü olduğuna karar verdim. Seninle arkadaş olmanın sonuçlarını görüyorsun ya... Ee, ne dersin?”

“Mr. Knightley ile Jane Fairfax ha! Kuzum Mrs. Weston, nasıl düşünebilirsiniz böyle bir şeyi? Mr. Knightley ha! Mr. Knightley’nin bence hiç evlenmemesi gerek... Evlenip çocuğu olursa bizim küçük Henry onun mirasçısı olmaktan çıkar. Oysa hepimiz Donwell Abbey bir gün gelip Henry’nin olacak diye kuruyoruz. Yok yok, Mr. Knightley’nin evlenmesine razı olamam. Hem zaten ben onun evleneceğini hiç sanmıyorum. Sizin böyle bir şeyi düşünebildiğinize şaştım doğrusu.”

“Emmacığım, ben sana yalnızca içime düşen kuşkuyu söyledim. Yoksa ille dostumuzu başgöz etmek sevdasında değilim. Küçük Henry’yi mirastan yoksun bırakmak gibi bir amacım da yok. Gene de Mr. Knightley tutup evlenmeye kalksa, ille Henry’nin yüzünden vazgeçmesini istemezsin, değil mi?”

“Bal gibi isterim. Henryciğin Donwell Abbey’den yoksun kalacağını düşünmek beni çok üzer. Hem Mr. Knightley bu yaştan sonra neden evlensin? Hele Jane Fairfax’le!”

“Ama, Mr. Knightley onu eskiden beri pek beğenir, bilirsin.”

“Birbirlerine hiç uygun değiller ki.”

“Ben yalnızca aklıma gelen bir şeyi belirttim.”

“Bence ortada böyle bir olasılık filan yok. Mr. Knightley arabasını onlara iyi yürekliliğinden sunmuştur. Zaten biliyorsunuz, Jane Fairfax olmasa da, o Bateslere her zaman saygı gösterir. Sevgili Mrs. Weston, çöpçatanlıktan vazgeçin siz, e mi? Hiç beceremiyorsunuz. Jane Fairfax, Donwell Abbey’nin hanımı olsun! Yok yok, insanın isyan edeceği gelir böyle bir şeye. Böyle bir deliliğe kalkışmaması Mr. Knightley’nin kendi çıkarı gereğidir.”

“Böyle bir evliliğe ideal denemezse bile delilik de denemez. Ortada Jane’in mali durumundan, biraz da yaşının küçüklüğünden başka ben hiçbir sakınca göremiyorum.”

“Ama, Mr. Knightley’nin evlenmek aklının ucundan bile geçmiyor. Ben bundan eminim. Kuzum Mrs. Weston, sakın onun aklına sokmayın bunu. Neden evlensin durup dururken? Hayatından son derece hoşnut değil mi? Çiftliği, davarları, kitaplığı, yönetmesi gereken bu belde derken ömrü dopdolu geçiyor. Kardeşinin çocuklarına son derece düşkün hem. Evlenip de ne olacak, buna ne zamanı ne de yüreğinde yeri olmalı.”

“Güzelim, kendisi evlenmek istemediği sürece iyi hoş, ama evlenmeye karar verirse ya da ne bileyim, Jane Fairfax’e gönül vermişse...”

“Ama bu kendisi için öyle alçaltıcı bir şey olur ki. Miss Bates’le akraba olmak onun hoşuna gider mi dersiniz? Miss Bates’in gece gündüz Donwell Abbey’ye gelip Jane ile evlendi diye Mr. Knightley’ye teşekkür ettiğini gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz? ‘Kızımla evlenmekle büyük nezaket gösterdiniz. Var olun, sağ olun. Öyle kibar ve cömertsiniz ki, bizleri utandırdınız.’ Sonra hemen lafı annesinin iç eteklerine getirecektir gene: ‘Eskidiler ama pek de öyle eski değil. Daha epey giyilir. Zaten, Tanrı’ya şükür, bizim ailenin iç etekleri hep sağlam çıkar da uzun zaman dayanır...’”

“Hiç utanmak bilmez misin sen, Emma! Kuzum n’olur kadıncağızın böyle taklidini yapma. İnsanı ister istemez güldürüyorsun. Gene de bana öyle geliyor ki Miss Bates, Knightley’yi pek rahatsız etmez. Mr. Knightley’nin ufak tefek şeylerden rahatsız olmayan bir yaradılışı var çünkü. Bırakır, Miss Bates istediğince çene çalsın. Kendisi bir şey söyleyeceği zaman da sesini yükseltip ötekinin sesini bastırır. Hem zaten kendisi için nasıl bir evliliğin en uygun olacağını ancak kendisi bilebilir, öyle değil mi? Bana Jane’de gözü var gibi geliyor; hepsi bu. Onu övüşleri, ekmeğini mürebbiyelikle kazanmak zorunda olduğu için ona acıyışı... Sonra onun piyanosuna ve şarkı söyleyişine de bayılır. Jane’i ömrünce dinleyebileceğini kaç kez söylemiştir. Ha bak, az daha unutuyordum. Şu esrarlı piyano olayı. Herkes bunu Campbellların işi sandı, ama Mr. Knightley göndermiş olamaz mı? Sen ne dersen de, ben kuşkulanmaktan kendimi alamıyorum. Öylesine ince düşünceli bir adam ki... Böyle bir iyiliği Jane’e vurgun olmasa bile yapar gibi geliyor bana.”

“Gördünüz mü? Öyleyse arabasını da Jane’e vurgun olmadığı halde göndermiş olabilir. Ama ben piyanoyu Mr. Knightley’nin gönderdiğini hiç sanmam, çünkü o böyle gizli kapaklı iş yapmaz.”

“Jane’in çok güzel piyano çaldığı halde piyanosu yok diye hayıflandığını kaç kez duymuşumdur, Jane’de gözü olmasa bu denli üstünde durmazdı gibi geliyor.”

“Peki neden gizli kapaklı yapsın?”

“Dedikodudan kaçınmak istemiş olabilir. Sofrada Mrs. Cole bu piyano işinden konuşurken, Mr. Knightley’nin hiç sesini çıkarmayışı da çok anlamlıydı.”

“Aman Mrs. Weston, aklınıza bir şey gelmeyegörsün, hemen inanıveriyorsunuz. Benim böyle olduğumu, hayallere kapıldığımı söyleyip durursunuz. Ben Mr. Knightley’de hiç âşık adam hali görmüyorum. Piyanoyu onun gönderdiğini de hiç sanmıyorum. Onun Jane Fairfax’le evlenmesine gelince; ancak gözümle gördükten sonra inanabilirim.”

Daha bir süre böyle tartışıp durdular. Yavaş yavaş Emma, Mrs. Weston’ı etkilemeye başladı. Zaten eskiden beri eninde sonunda Emma’ya boyun eğen o olmuştu. Derken Mr. Cole yanlarına geldi. Miss Woodhouse’tan piyano çalmasını rica etti. Emma’nın eski mürebbiyesiyle konuşması sırasında unutup gitmiş olduğu Frank de gelip kendi katmerli ricalarını ev sahibininkine ekledi. Her zaman önde olmak Emma’nın sevdiği ve alışık olduğu şeydi. Pek yücegönüllü bir tavırla piyanonun başına geçti.

Emma göz alıcı bir şekilde yapamayacağı bir işe kalkışmayacak kadar kendi yeteneğinin sınırlarını bilirdi. Genelde kabul gören hafif parçalar seçmekten ileri gitmezdi. Bu gibi ezgileri çok kıvrak çalardı, şarkı söyleyişi de hiç kötü değildi. Şarkılardan birini söylerken Frank Churchill de hafif ama tatlı bir sesle ona katıldı. Şarkı bitince herkes Frank’e, sesinin çok güzel olduğunu ve çok iyi “usul” bildiğini söyledi. O da doğallıkla sesinin hiç güzel olmadığını, usul filan da bilmediğini ileri sürdü. Böylece iki genç bir düet daha söylediler, sonra Emma yerini Jane Fairfax’e bıraktı. Jane’in hem sesi hem de yeteneği Emma’nın çok çok ötesindeydi ve Emma bu konuda kendini kandırmazdı.

Piyanodan biraz uzağa gidip oturdu ve müziği, içi karmakarışık duygularla dolup taşarak dinlemeye koyuldu. Frank Churchill gene şarkı söylüyordu. Weymouth’ tayken Jane’le birkaç kez birlikte şarkı söylemişler, meğer. Gelgelelim Emma’nın aklı fikri piyanonun başında duran ve müziği can kulağıyla dinleyen George Knightley’deydi.

Genç kız Mr. Knightley’nin evlenmesi fikrine başkaldırmaktan kendini alamıyordu. Böyle bir olay herkesin rahatını kaçırmaktan

başka bir işe yaramazdı. Hele Jane Fairfax'in Donwell Abbey'nin hanımefendisi olup çıkması! George Knightley evlenirse karısı çevrenin bir numaralı kadını sayılacak, hepsinden üstün bir konumu olacaktı. Dayanılmaz bir düşünce! Yok yok, Mr. Knightley asla evlenmemeliydi. Küçük Henry, Donwell Abbey'nin mirasçısı olarak kalmalıydı.

Biraz sonra Mr. Knightley şöyle bir arkasına bakıp Emma'yı gördü ve gelip yanına oturdu. Jane'in piyano çalışını övmesi pek içtendi, ama Mrs. Weston'ın deminki sözleri olmasa genç kız bunların pek üstünde durmazdı. Erkeğin ağzını aramak için Bateslere faytonunu sunmakla gösterdiği iyi yürekliliği övdü. Ama George Knightley'nin verdiği yanıtlar konuyu kısa kesmeye yönelikti, gösterdiği herhangi bir inceliğin üzerinde durmaktan hoşlanmadığını gösteriyordu, o kadar.

"Böyle zamanlarda arabamızı yeterince işe yaratmıyoruz diye bazen kaygıya kapılıyorum. İstemediğimden değil ama babam, James yorulacak diye asla razı gelmez, bilirsiniz."

Mr. Knightley, "Olmaz, dünyada olmaz," dedi. "Ama senin bunu çok zaman isteyeceğinden hiç kuşkum yok."

Ve genç kıza öyle tatlı bir gülümseyişle baktı ki Emma bir adım daha atmaktan kendini alamadı.

"Campbellların bu davranışı çok büyük cömertlik!" dedi.

Mr. Knightley pek rahat ve açık yürekli bir ifadeyle, "Evet, öyle," dedi. "Ama kızcağıza önceden bildirseler daha iyi ederlerdi. Bu gibi sürprizler bence sersemce şeylerdir. Verilen armağanın tadını artırmak şöyle dursun, bozmaya yarar. Ben doğrusu Albay Campbell'ı daha aklı başında bir adam sanırdım."

Emma, piyanoyu gönderenin Mr. Knightley olmadığına artık kalıbını basabilirdi. Ama Jane'de gözü olup olmadığını kestirebilmek pek öyle basit değildi. Son şarkıyı söylerken Jane'in sesi tarazlandı.

Mr. Knightley, "Artık bu kadar şarkı yeter. Kızcağız yoruldu," diye mırıldandı.

Herkes genç kızın bir şarkı daha söylemesi için diretiyordu. "Bir tanecik şarkı daha. Bir tek şarkıcık Miss Fairfax'i hiç yormaz, yalnızca bir tanecik." Bu arada Frank Churchill'in şöyle dediği

duyuldu: “Sanırım bunu kendinizi zorlamadan çıkartırsınız, ilk ses çok kolaydır, şarkının asıl gücü ikinci sestedir.”

Mr. Knightley küplere bindi:

“Herif ille kendi sesiyle gösteriş yapacak!” diye ateş püskürdü. “Başka bir şey düşündüğü yok. Engel olmak gerek!” Hemen Miss Bates’e dönerek, “Delirdiniz mi siz, Miss Bates?” diye homurdandı. “Zavallı yeğeninizin canını çıkarıyorlar. Hemen gidin, önleyin bu işi. Kıza acımaları yok.”

Miss Batesçik, ona teşekkür etmek için bile vakit geçirmeden hemen piyano başına koştu ve böylece şarkı faslı kapanmış oldu. Zaten Emma’yla Jane dışında hanımların hiçbiri müzikle uğraşmıyordu. Derken bilinmez kim, birisi dans etmek fikrini ortaya attı. Mr. ve Mrs. Cole da bu öneriyi öylesine candan desteklediler ki, hemen eşyalar, halılar kenara çekildi, dans etmek için yer açıldı. Dans havaları çalmakta usta olan Mrs. Weston da piyanonun başına geçti ve dayanılmaz bir vals çalmaya girişti. Frank Churchill pek centilmen ve neşeli, gelip Emma’yı dansa kaldırdı. Böylece iki genç en başa geçtiler. Öbür gençler de eşlerini bulsunlar diye beklerlerken, Frank genç kızı sesinin ve piyano çalışının güzelliğinden ötürü övgülere boğuyordu. Gene de Emma, Mr. Knightley’den yana bakmak fırsatını buldu. Mr. Knightley hiç dans etmeyen bir adamdı. Şimdi gidip de Jane Fairfax’i dansa kaldırırsa işin içinde bir iş var anlamına gelebilirdi. Ama yok, Mr. Knightley, Mr. Cole ile çene çalıyordu. Dünya umurunda değilmiş gibi bir duruşu vardı. Jane’i bir başkası dansa kaldırdı. George Knightley dönüp bakmadı bile.

O zaman Emma’nın içi rahat etti. Küçük Henry’nin mirası kurtulmuştu! Genç kız tam bir ferahlık ve kıvraklıkla dansa başladı. Gerçi ortada yalnızca beş çift vardı. Gelgelelim eğlencenin böyle durup dururken ortaya atılması ve her zaman yapılmayan bir şey olması herkesin neşesine neşe katmıştı. Emma’nın eşi de harika dans ediyordu. İki genç herkesin zevkle seyrettiği bir çift oluşturmuşlardı.

Yazık ki dansın uzun sürmesine olanak yoktu. Saat geç oluyordu. Miss Bates gidip annesini almak için sabırsızlanmaktaydı. Gençler dansı sürdürmek için biraz direndilerse de sonunda Mrs.

Weston'a teşekkür etmek ve hüzünlü yüzlerle dağılmaktan başka çıkar yol bulamadılar.

"Belki de böylesi daha iyi oldu," dedi Frank Churchill Emma'ya arabasına kadar eşlik ederken. "Miss Fairfax'i dansa kaldırmam gerekecekti. Sizden sonra onun o aheste dans edişi bana hiç uygun düşmeyecekti."

Yirmi yedinci bölüm

Emma gururundan özveride bulunup Coleların toplantısına gittiği için hiç pişmanlık çekmedi. İyi yürekli Coleları sevindirmiş ve herkesin gözünü kamaştırmıştı. Kendisi de çok eğlenmişti.

Gururlu bir yalnızlığa kapanmak yönünden kaybı olmuşsa bile herkesin gözdesi olmak yönünden kazançlıydı. Arkasında, kolay kolay unutulmayacak bir nam bırakmış sayılırdı!

Ertesi sabah da gecenin tatlı anılarını kafasında canlandırmaya daldı. Gel gör ki, tam mutluluk anılarda bile elde edilemez. Emma'nın da iki yönden içi rahat değildi. Jane Fairfax'le Mr. Dixon konusundaki kuşkularını Frank Churchill'e açmakla yanlış yaptığını düşünüyordu. Kadınların erkeklere karşı birbirlerini tutmaları gerekirdi. Emma bu ilkeye aykırı davranmakla kadınlığa yaraşmayan bir şey yapmıştı. Dilini tutsa daha iyi ederdi.

Emma'yı tedirgin eden ikinci konu da Jane'le ilgiliydi. Çünkü genç kız onun gibi iyi piyano çalamayışından gerçek olarak utanmış ve boş geçirdiği yıllara yanmıştı. Bu yüzden piyanosunun başına oturdu, tam bir buçuk saat canla başla çalıştı.

Harriet'in içeri girmesiyle piyanodan kalktı. Harriet' in hayranlığıyla yetinebilseydi o saat avunurdu. Çünkü Harriet hemencecik, "Ah, ben de sizle Miss Fairfax gibi piyano çalabilseydim," diye içini çekti.

"Harrietçiğim, beni Miss Fairfax'le denk tutma. Çünkü o benden öylesine üstün ki... Güneşin lamba ışığından üstün oluşu gibi."

"Aa, asıl siz daha iyi çalıyorsunuz bence; onun kadar iyisiniz, işte. Bana kalsa sizi dinlemeyi bin kat yeğlerim. Dün gece herkes, ne güzel çaldığınızı söylüyordu."

“Müzikten az buçuk anlayanlar aradaki farkı görmüşlerdir. Harriet, işin doğrusu şu ki benim piyano çalışım ancak, aferin, denilecek düzeyde, oysa Jane Fairfax’inki bunun çok ötesinde.”

“Ben hep sizin aynı düzeyde olduğunuzu düşüneceğim ya da arada fark varsa bile kimsenin anlayamayacağı kadardır. Mr. Cole sizin zevkinizin çok yüksek olduğunu söylüyordu, Mr. Frank Churchill de uzun uzun zevkinizin inceliğinden konuştu. Zevke ustalıktan çok, değer veriyormuş.”

“Harrietçiğim, anlasana, Jane’de ikisi de var.”

“Emin misiniz? Ustalığı gerçi gördüm ama zevki olduğunu bilmiyordum, doğrusu. Kimse bundan konuşmadı. Zaten ben İtalyan şarkılarından nefret ediyorum, bir kelimesini bile anlamanın yolu yok. Hem o dediğiniz kadar iyi çalıyorsa, zorunlu olduğu içindir, çünkü ders vermek durumunda olacak. Coxlar dün gece merak ediyorlardı, acaba büyük bir ailenin yanına girebilecek mi, diye. Onları nasıl buldunuz dün gece?”

“Gene her zamanki gibi... iyice bayağı!”

Harriet çekingen bir ifadeyle, “Bana bir şey söylediler ama önemli değil,” dedi.

Emma taşın altından gene Mr. Elton’ın çıkacağından korkmakla birlikte, “Ne dediler?” diye sormak zorunda kaldı.

“Geçen cumartesi Mr. Martin’in onlara yemeğe geldiğini söylediler.”

“Ya!”

“Mr. Martin bir iş için babalarına gelmiş, o da onu yemeğe alıkoymuş.”

“Ya!”

“Durmadan Mr. Martin’den konuştular, hele Anne Cox! Ne demek istiyordu bilmem ama önümüzdeki yaz da gidip orada kalmak ister miyim, diye sordu.”

“Merakını terbiyesizce dışarı vurmuş işte, tam Anne Cox’a yaraşır bir davranış.”

“Onun, yemeğe kaldığı gece çok keyifli olduğunu söyledi. Sofrada Anne’in yanına oturmuş. Miss Nash diyor ki Cox kız kardeşlerden ikisi de Mr. Martin’e varmaya seve seve razı olurlarmış.”

“Hiç şaşmam. Bence onlar, hiç istisnasız, Highbury’ nin en bayağı kızları.”

Harriet’in Fordlarda işi varmış. Emma her olasılığa karşı onunla gitmeye karar verdi. Harriet, Martinlere gene rastlayabilirdi ve şu durumunda böyle bir rastlantı çok tehlikeli olurdu.

Her gördüğünde aklı kalan, tek heceyle fikir değiştiren Harriet’in alışverişi her zaman uzun sürerdi. O fikrini değiştire değiştire muslin kumaşları gözden geçiredursun, Emma sıkılmamak için kapıya yürüdü. Highbury’nin en civcivli caddesinde bile manzara heyecan yönünden pek kısıtlıydı: Acele adımlarla geçen Mr. Perry, yazıhanesinin kapısından içeri girmekte olan Mr. Cox, Mr. Cole’un, idmandan dönen araba atları, inatçı bir katır sırtında bir ulak çocuk, Emma’nın görmeyi umabileceği en hareketli şeylerdi. Gözleri bu kez tepsisinin başındaki kasaptan, elindeki dolu sepetle çarşıdan eve dönmekte olan derli toplu bir yaşlı kadından, pis bir kemik başında hırlaşan iki sokak köpeğinden, fırının cumbasının önünde dizilmiş, adam biçimindeki zencefilli çöreklere bakan çocuklardan başka bir şey görmediğinde bile yakınmaya hakkı olmadığını düşündü. Kapıda öylece durmaktan bile hoşnuttu. İnsanın kafası işlek, içi rahatsa hiçbir şey görmese de olur ve zaten ancak kendi istediğini görür.

Emma gözlerini Randalls yoluna çevirdi. Sahne birden hareketlendi, iki kişi belirdi: Mrs. Weston ve üvey oğlu. Highbury’ye gidiyorlardı, Hartfield’e, doğallıkla. Ama önce, evi Randalls’tan çok, Fordlara yakın olan Miss Bates’e uğramak istemişlerdi. Tam kapıyı çalmak üzerelerken Emma gözlerine çarpmıştı. Hemen yolun karşısına geçip onun yanına geldiler. Dün akşamki toplantının hoş anısı bu karşılaşmayı daha bile keyifli kılmış gibiydi. Mrs. Weston, yeni piyanoyu dinlemek için Bateslere uğrayacaklarını söyledi.

“Genç arkadaşımın dediğine göre dün gece Miss Bates’e, yarın sabah kesin gelirim, demişim. Aklımda kalmamış. Gelirim, dedim ama gün kararlaştırdığımın farkında değildim. Ama madem o öyle diyor, ben de bu sabah gidiyorum.”

Frank Churchill, Emma’ya, “Mrs. Weston ziyaretteyken umarım izin verirsiniz, ben de size katılıp onu Hartfield’de beklerim.”

Mrs. Weston hayal kırıklığına uğramıştı.

"Benimle geleceksin sandımdı. Gelirsen öyle sevinirler ki!"

"Ben mi? Tersine, tam ayak bağı olurum. Ama belki burada da fazlalığımdır. Miss Woodhouse beni istemez gibi duruyor. Yengem de alışveriş ederken beni yanında istemez. Kıpırdayıp durmam onu deli ediyormuş; öyle der. Miss Woodhouse da bu yönden ona benziyor galiba. Ben ne yapacağım şimdi?"

Emma, "Burda alışveriş eden ben değilim," dedi. "Yalnızca arkadaşımı bekliyorum. Sanırım işi yakında biter, eve gideriz. Ama bence siz en iyisi Mrs. Weston'la gidip piyanoyu dinleyin."

"Peki, madem öyle düşünüyorsunuz." Gülümseyerek, "Ama eğer Albay Campbell dikkatsiz bir dostuna güvenmişse, piyanonun sesi de iyi değilse ne derim ben? Mrs. Weston'a yardımcı olamam ki! Kendi başına gitse daha iyi eder belki. Tatsız bir gerçek, eğer o söylerse yutulabilir, oysa ben beyaz yalan söylemekte dünyanın en beceriksiz yaratığıyımdır."

Emma, "Buna hiç inanmam," dedi. "Gerektiği zaman sizin de komşularınız kadar mürai olabileceğinizden eminim. Zaten piyanonun pek iyi olmadığını sanmak için de bir neden yok. Hatta tam tersidir, sanırım, dün akşam Miss Fairfax'in sözlerini iyi anlamışsam."

Mrs. Weston üvey oğluna, "Kuzum gel benimle," dedi. "Fazla kalmayız. Hartfield'e sonra gideriz, onların ardı sıra. Lütfen benimle gel. Öyle sevinecekler ki. Hem zaten benimle geliyorsun sanıyordum."

Genç adam başkaca bir şey söyleyemezdi. Hartfield ziyaretini ödül olarak kabul ederek Mrs. Weston'la birlikte Bateslerin evine döndü. Emma onların arkasından baktı, sonra içeri girip Harriet'in alışveriş ettiği bölüme gitti. Burada arkadaşını, beyaz muslin istiyorsa desenlilere bakmanın hiç yararı olmadığına ve mavi bir kurdelenin ne denli cici olursa olsun sarı desen üstüne hiç yakışmayacağına ikna etmek için zekâsının ve çenesinin tüm gücünü kullandı. Sonunda kumaş alındı, paket edildi.

Mrs. Ford, "Mrs. Goddardlara mı yollayayım, küçükhanım?" diye sordu.

"Evet, yok, hayır, evet, Mrs. Goddard'a. Ama patron çıkaracağım elbise Hartfield'de. Evet, Hartfield'e yollayın, lütfen.

Ama Mrs. Goddard da görmek ister, değil mi? Zaten örneği başka gün de alıp eve getirebilirim, nasılsa. Yalnız, kurdeleleri hemen istiyorum, onlar Hartfield'e gitsin. Mrs. Ford, onlara ayrı paket yapabilirsiniz, değil mi?"

"Harriet, Mrs. Ford'u iki paket yapmak zahmetine sokmaya değmez."

"Öyle ya, değmez."

Nazik Mrs. Ford, "Hiç zahmet değil, efendim," dedi.

"Ama gerçekten, ben de her şeyin tek pakette olmasını isterim. Öyleyse hepsini Mrs. Goddard'a yollayın lütfen. Ama bilmem ki... yok, Miss Woodhouse, gene de, hepsini Hartfield'e göndersek, ben de akşam eve dönerken alıp gitsem. Siz ne diyorsunuz?"

"Konu kapanmıştır, diyorum. Mrs. Ford, Hartfield'e, lütfen."

Harriet, "Evet, en iyisi o," dedi. Bu karar içine tamamen sinmişti. "Mrs. Goddardlara yollamak hiç hoşuma gitmeyecekti, zaten."

Mağazaya yaklaşan sesler duyuldu, daha doğrusu tek ses ve iki hanım. Kapıda Mrs. Weston ve Miss Bates' le karşılaştılar. Miss Bates, "Sevgili Miss Woodhouse," dedi. "Size ricaya geldim, ne olur, biraz bize gelin de yeni piyanomuz konusundaki fikrinizi söyleyin. Sizle Miss Smith. Merhaba, Miss Smith, nasılsınız? Ben de çok iyiyim, teşekkür ederim. Mrs. Weston'dan da rica ettim, benimle gelip bana bu konuda yardım etsin diye."

"Umarım Miss Bates'le Miss Fairfax de afi..."

"Çok iyiler, sağ olun. Annemin keyfi yerinde, Jane de dün gece soğuk falan almadı. Ya Mr. Woodhouse nasıl? Çok sevindim iyilik haberine. Mrs. Weston sizin burada olduğunuzu söyleyince ben de dedim ki: 'Öyleyse mutlak gitmeliyim ona. Eminim Miss Woodhouse bir koşu gidip onu bize çağırmama izin verir. Gelirse annem öyle sevinir ki! Böyle hepimiz bir aradayken Miss Woodhouse, gelmem, diyemez,' dedim... Mr. Churchill de, 'Evet, lütfen gidip çağırın onu,' dedi. 'Miss Woodhouse'un piyano konusundaki değerlendirmesini duymak isteriz,' dedi. Ben de, 'Ama birinizden biriniz benimle gelirseniz başarı şansım artar,' dedim. O da, 'Öyleyse bir dakika bekleyin de elimdeki şu işi bitireyim,' dedi. İnanır mısınız, Miss Woodhouse, kendisi, dünyanın en nazik insanı,

anneciğimin gözlüğünün çivisini düzeltmekteydi. Anlarsınız ya, çivi bu sabah düşmüştü. Bu kadar ince düşünce! Anneciğim gözlüğünü kullanamaz olmuştu, takamıyordu ki. Laf açılmışken, herkesin iki gözlüğü bulunmalı, gerçekten. Jane de öyle söyledi. Niyetim gözlüğü hemen John Saunders'a götürmekti ya, bütün sabah bir sürü engel çıktı, şu derken, bu derken, bir türlü evden ayrılamadım. Bir ara Patty gelip 'Mutfak bacasının temizlenmesi gerekiyor galiba,' dedi. Ben de, 'Aman, sen de, Patty, kötü haber getirme bana, bak, büyükhanımın gözlük çivisi çıkmış,' dedim. Derken fırında pişmiş elmalar kapıya geldi. Fırıncı Mrs. Wallis kendi adamıyla yollamıştı. Şu Wallisler bize karşı her zaman son derece kibar ve açık ellidirler, doğrusu. Kimileri Mrs. Wallis için, bazen çok kabalaşıp insanın lafını ağzına tıkadığını falan söylerler ama bize karşı her zaman pek terbiyelidirler, doğrusu. Fırında yaptığımız harcamanın hatırı için olamaz, çünkü bizim fırından aldığımız ekmek kaç para tutar, kuzum? Üç kişiciğiz, şunun şurasında. Zaten Janecik şu sırada, hiçbir şey yemiyor, desek yeri var, gerçekten, kahvaltıda yediğini görseniz korkarsınız, o kadar az ki. Ne kadar az yediğini annem görsün istemiyorum, bu yüzden işi lakırdıya boğup geçiştiriyorum. Derken kuşluk sıralarında Jane'in karnı acıkmaya başlıyor, o zaman da en çok fırınlanmış elma seviyor. Fırında elma gerçekten sağlığa çok iyidir, hatta geçen gün bir fırsatını yakalayıp Dr. Perry'ye bile sordum. Sokakta rastlaşmıştık da. Gerçi eskiden beri kendim de bilirim ya. Mr. Woodhouse'ın fırında elma yemeyi salık verdiğini kaç kez duymuşumdur. Sanıyorum Mr. Woodhouse'a göre meyveyi sağlığa yararlı olacak şekilde yemenin tek yolu budur. Gene de biz sık sık elmalı hamur yaparız ya. Patty ağzınıza layık elmalı hamur yapar... Neyse, Mrs. Weston, umarım siz akıllarını yatırmışsınızdır da bu hanımlar bizi onurlandıracaklardır."

Emma, Miss Bates'in hatırını sormanın kendisini çok sevindireceği üstüne söylenmesi gerekenleri söyledi. Mağazadan çıkmak üzerelerken Miss Bates, "İyi günler, Mrs. Ford! Özür dilerim, sizi görmemişim," dedi. "Duyduğuma göre kentten çok nefis kurdele takımları getirtmişsiniz. Jane dün aldıklarını öyle beğenmiş ki! Sağ olun, eldivenler iyi uydu, yalnız bilek bölümleri biraz bol geldi ama Jane onları daraltıyor."

Bu nispeten kısa engellemenin sonunda sokağa çıktıkları zaman Miss Bates, “Ha, ne diyordum?” diyerek gene başladı.

Emma, onun demin birbirine karıştırdığı konuşma konularının hangisinde karar kılacağını kestiremedi.

“İnan olsun, ne diyordum, aklıma gelmiyor. Ha, annemin gözlüğü. Mr. Frank ne kadar da nazik! ‘Aa, ben bunu yapabilirim, sanırım, bu tür işler pek hoşuma gider,’ demez mi? Bu da onun ne kadar... nasıl da... Ne yalan söyleyim, gerçi önceden de duymuştuk... biliyor, bekliyorduk böyle... gene de Mr. Frank tüm beklentilerimizin çok, çok... Sizi tüm kalbimle kutlarım, Mrs. Weston. Her annenin övünç duyabileceği gibi bir... ‘Aa, ben çiviyi takabilirim, bu gibi işler pek hoşuma gider,’ demez mi? O dakikadaki tavrını hiç unutmayacağım. Sonra, fırınlanmış elmaları kilerden çıkarıp getirdiğimde de, bizi kırmayıp buyurmalarını rica ettiğim zaman Mr. Frank hemencecik, ‘Ah, işte buna bayılırım, bunlar da ömrümde gördüğüm en nefis fırınlanmış elmalar!’ diye atıldı. Bu öylesine bir... hem de, yapmacık konuşmadığı tavrından belliydi. Gerçekten de elmalar pek nefis, Mrs. Wallis de tam kıvamında pişiriyor, ne yalan söyleyeyim. Ne var ki biz yalnızca iki kez fırınlatıyoruz. Gerçi sevgili Mr. Woodhouse üç kez fırınlatacağımıza söz verdirtmişti ama Miss Woodhouse’un artık bundan lütfen babasına söz etmeyeceğini umarım. Elmalar derseniz, fırına vermeye uygun elmaların en iyi cinsidir, hepsi Donwell Abbey’den, Mr. Knightley’nin cömert armağanlarından. Her yıl bir çuval yollar bize, onun bahçesindekiler kadar dayanıklı elma da görülmemiştir. Annem, gençliğinde de o elma bahçesinin ünlü olduğunu söylüyor. Gelgelelim geçen sabah bir ara aklım başımdan gider gibi oldu, çünkü sabahleyin Mr. Knightley uğramıştı, Jane de o sırada elma yiyordu, söz bunlardan açılınca Jane elmaları çok severek yediğini falan söyledi. Mr. Knightley de elimizde elma kalıp kalmadığını sordu, ‘Sanırım tükenmiştir, bir miktar daha yollayayım size,’ dedi. Elinde kendi tüketebileceğinden çok daha fazlası olduğunu söylüyordu. ‘William Larkins bu yıl her zamankinden daha fazla elma saklamama izin verdi, hepsi bozulmadan size biraz daha yollarım,’ dedi. Ben de, ne olur zahmet etmesin, diye yalvardım, gerçi elimizdekilerin hepsi tükenmedi derken, çok fazla kaldığını da söyleyemezdim, doğrusu,

çünkü altı tane kalmıştı ama hepsini Jane'e saklıyorduk. Mr. Knightley'ye, gene de artık yollamasın diye yalvardım, zaten o kadar cömert davranmıştı. Jane de aynı şeyi söyledi. Sonradan da benimle nerdeyse kavga ediyordu, yok kavga değil çünkü bizler hiç kavga bilmeyiz ama Jane beni azarladı, elimizde o kadar az elma kaldığını açıkladım diye. Daha çok kalmış gibi yapmalıymışmışım. 'Güzelim, söyleyebileceğimi söyledim,' dedim ben de. Nitekim o akşam William Larkins koca bir sepet elma getirdi, aynı cins elmalar. Çok sevindim, inip William Larkins'le konuştum, her türlü teşekkürü ettim, elbette. O kadar eski bir dosttur ki kendisi! Ne zaman görsem sevinirim. Gelgelelim sonradan Patty'den duyduğuma göre William Larkins demiş ki bunlar, o cins elmaların en sonuymuş. Hepsini bize getirince efendisine fırınlayacak, komposto yapacak elma kalmamış. William'ın bu pek umurunda değil gibiydi, efendisinin o kadar çok elma satmış olmasına öyle seviniyordu ki! William, bilirsiniz, efendisinin kârını her şeyden çok önemser. Ama bir yandan demiş ki, Mrs. Hodges'in bütün elmalar yollandı diye canının sıkıldığını da söylemiş çünkü kadın efendisinin bu bahar elmalı turta yiyemeyeceğine üzülüyormuş. William bunu Patty'ye söylemiş ama önem verme, kimseye de söyleme, demiş. Mrs. Hodges'in ara sıra aksiliği tutarmış ama elmaların şu kadarı satılmış olduktan sonra geri kalanını kimin yediği ne fark edermiş ki? Patty bunları anlatınca aklım başımdan gitti. Mr. Knightley'nin bunları duymasını dünyada istemem, çünkü William Larkins'e kim bilir ne kadar... Aslında Jane'e de açmayacaktım ama farkında olmadan ağzımdan kaçıverdi."

Tam Miss Bates lafını bitirirken Patty kapıyı açtı. Ziyaretçiler düzenli bir öykü dinlemek durumunda kalmadan üst kata çıktılarsa da Miss Bates'in iyi yüreğinden doğan kopuk kopuk tümceler yukarı kadar peşlerinden geldi.

"Aman dikkat, Mrs. Weston, hemen dönerken bir basamak var. Merdivenimiz biraz karanlık da. Keşke bu kadar dar ve loş olmasaydı ama... Miss Smith, kuzum dikkat. Miss Woodhouse, çok üzgünüm, ayağınızı vurdunuz, sanırım. Miss Smith, dönüşteki basamak..."

Yirmi sekizinci bölüm

İçeri girdiklerinde küçük oturma odasının görünümü dinginliğin ta kendisiydi. Uğraşı elinden alınmış olan Mrs. Bates ateşin bir yanında şekerleme yaparken, yakınındaki bir masa başında Frank Churchill onun gözlüğü üstünde çalışıyor, arkası onlara dönük duran Jane Fairfax piyanosunu gözden geçiriyordu.

Frank Churchill, elinde işi olmakla birlikte Emma' yı iyice mutlu bir yüzle karşılaşmaktan geri kalmadı.

Biraz alçakça bir sesle, "Bu ne mutluluk!" dedi. "Hem de hesabımdan en az on dakika önce geldiniz. Gördüğünüz gibi işe yaramaya çalışıyorum. Söyler misiniz, başarabilecek miyim acaba?"

Mrs. Weston, "Ne! Daha bitirmedin mi?" dedi. "Oğlum, sen kuyumcu olsan, bu tempoyla ekmek paranı zor çıkartırsın."

Genç adam, "Biraz da ara verdim," dedi. "Piyano ayaklarının doğru durması için Miss Fairfax'e yardım ettim. Dengeli durmuyorlardı da. Bakın, ayaklardan birinin altına kâğıt sıkıştırdık. Bizi kırmayıp gelmeniz büyük nezaket, doğrusu. Hemen eve dönersiniz diye korkmuştum."

Genç adam bir kolayını bulup Emma'yı yanına oturttu, fırında elmaların en iyisini seçmek ve kendi elindeki işi gösterip akıl danışmak için de epey oyalandı. Bunlar, Jane Fairfax'in yeniden piyano başına oturuşuna kadar sürdü. Jane'in, piyano çalmaya önceden hazır olmayışını Emma, onun sinirlerinin durumuna yormayı seçti. Piyano daha yeni olduğundan Jane henüz heyecanını yenememişti demek. Çalmak için herhalde kendini zorlaması gerekecekti. Bu duyarlılık, kaynağı ne olursa olsun, Emma'nın içini

sızlattı. Jane'in bu ince duygularını Frank'in yanında bir daha asla söz konusu etmeyecekti.

Sonunda Jane çalmaya başladı. Piyanonun sesi önce biraz cılız çıktıysa da zamanla açılarak gücünün doruğuna erişti. Mrs. Weston piyanoya zaten sevinmişti, şimdi bir kez daha sevindi, Emma da onun bütün övgülerine katıldı ve piyanonun, akla gelebilecek her bakımdan kusursuz olduğu konusunda herkes görüş birliğine vardı.

Frank Churchill, Emma'ya bakıp gülümseyerek, "Albay Campbell bu işi kime emanet etti bilmem, ama seçtiği kişi hiç de kötü bir seçim yapmamış," dedi. "Weymouth'tayken Albay Campbell'ın ince zevkinin övgüsünü çok duymuştum. Özellikle de şu yüksek notaların yumuşaklığı sanırım kendisini ve çevresini çok tatmin edecektir. Miss Fairfax, ya sayın albay arkadaşına bu enstrüman için en ayrıntılı biçimde talimat vermiş ya da yapımcı Broadwood müessesesine kendisi yazmış olmalıdır, sizce de öyle değil mi?"

Jane arkasına dönmedi. Söylenenleri duymak zorunda değildi, çünkü o sırada Mrs. Weston ona bir şeyler söylemekteydi.

Emma fısıldayarak, "Haksızlık ediyorsunuz," dedi. "Benimki rasgele bir tahminden ibaretti. Üzmeyin onu."

Genç adam gülümseyerek, hayır, gibilerden başını salladı. Şüpheden ve merhametten tamamen yoksun görünüyordu. Bir an sonra gene konuşmaya başladı:

"Miss Fairfax, İrlanda'daki dostlarınız sizin şu andaki mutluluğunuza ne kadar seviniyorlardır kim bilir. Eminim sık sık sizi düşünüyor ve piyanonun elinize tam hangi günde, hangi saatte geçeceğini merak ediyorlardır. Sizce Albay Campbell bunun tam şu sırada gerçekleştiğini biliyor mu acaba? Ne dersiniz, kendisi enstrümanı ısmarlarken kesin tarih belirtmiş midir, yoksa gönderileceği tarihi, uygun gördükleri gibi seçmeyi onlara mı bırakmıştır?"

Jane bu kez duymazlık ve duyunca da yanıtlamazlık edemezdi. Zoraki bir sakinlikle, "Albay Campbell'dan mektup alıncaya kadar hiçbir şeyden kesin olarak konuşamam. Her düşünce, her söz tahminden başka bir şey değildir," dedi.

“Tahmin, ah, evet! Tahmin denilen şey bazen doğru, bazen de yanlış çıkar. Şu çiviyi ne zaman sağlamlayabileceğimi tahmin edebilmek isterdim. İnsan canla başla çalışırken konuşmaya kalkarsa nasıl da saçmalıyor, değil mi, Miss Woodhouse? Gerçek işçi iş yaparken dilini tutar, herhalde, oysa biz amatör işçiler, bir sözcük yakalamayagörelim... Miss Fairfax, tahmin etmekle ilgili bir şey söylemişti ya... İşte, oldu.” Mrs. Bates’e, “Hanımefendi gözlüğünüzü size sevinerek takdim ediyorum. Şimdilik iyileşmiş durumda.”

Anne de kız da ona yürekten teşekkür ettiler. Frank bundan biraz kaçmak için piyanonun yanına gitti ve bir parça daha çalması için Miss Fairfax’e yalvardı.

“Çok büyük bir lütuf yapmak isterseniz, dün geceki valslerden birini seçersiniz,” dedi. “Onları yeniden yaşamak istiyorum. Gerçi siz onlardan benim kadar zevk almadınız, hep yorgun gibi bir haliniz vardı. Yanılmıyorsam sonunda oturduğumuza sevindiniz, oysa ben yarım saatçik daha dans edebilmek için dünyaları verirdim... insanın verebileceği bütün dünyaları.”

Jane Fairfax çalmaya başladı.

“İnsanı mutlu etmiş olan bir besteyi yeniden duymak ne büyük kıvanç! Yanılmıyorsam Weymouth’ta çalınan dans ezgilerinden biri bu.”

Jane Fairfax bir an gözlerini kaldırıp genç adama baktı, kızardı, sonra gene çalmayı sürdürdü. Frank piyanonun yanındaki bir sandalyenin üstünden birkaç müzik sayfası aldı, Emma’ya dönerek, “Bu hiç bilmediğim bir parça,” dedi. “Siz biliyor musunuz? Cramer’den. Şu da yepyeni bir İrlanda ezgileri seti. Bunların hepsi piyanoyla birlikte gelmiş. Albay Campbell ne kadar ince düşünceli, değil mi? Miss Fairfax’in buralarda yeni müzik bulamayacağını biliyordu. Düşüncesinin bu bölümünü özellikle alkışlıyorum; armağanın tamamen içten gelerek verilmiş olduğunu belli ediyor. Acelece, yarım yamalak yapılmış hiçbir şey yok. Ancak gerçek sevgiye yorulabilecek bir davranış.”

Kinayesini keşke bu kadar ortaya vurmasaydı! Gene de Emma durumu eğlenceli bulmaktan kendini alamadı. Piyanoya doğru bakınca Jane’in dudaklarında bir gülümseyişin ucunu yakaladı. Onun utançtan kızarmasına karşın gizli bir kıvançla gülümsemiş

olduğunu anlayınca içindeki, bu konuyla ilgili suçluluk duygusu hafifledi. Bu ağırbaşlılık, dürüstlük timsali, kusursuz Jane Fairfax besbelli bağrında çok sakıncalı duygular beslemekteydi.

Frank Churchill nota albümlerini Emma'ya getirdi, bunları birlikte gözden geçirdiler. Emma bu fırsattan yararlanarak, "Çok açık konuşuyorsunuz, anlayacak," diye fısıldadı.

"Anlar umarım. Anlasın istiyorum zaten. Sözlerimden zerrece utanmıyorum."

"Oysa ben biraz utandım, doğrusu. Keşke bu konuya hiç takılmasaydım."

"İyi ki takıldınız ve bana da açıldınız. Şimdi onun tüm tuhaf hallerinin şifresi elimde. Bence siz utanmayı ona bırakın. Yanlış bir şey yaptıysa bunu bilmeli."

"Zaten utanıyor, sanırım."

"Ben öyle bir belirti göremiyorum. Şu anda *Robin Adair*'i çalıyor... Onun en sevdiği şarkı."

Tam o sırada Miss Bates sokaktan at üstünde Mr. Knightley'nin geçmekte olduğunu görmüştü. Hemen yandaki odaya geçti, pencereyi kaldırıp seslendi. Konuşulanların hepsini dış odadakiler açıkça duyabiliyorlardı.

"Nasılsınız, dostum, iyi misiniz?"

"Sağ olun, iyiyim."

"Dün gece arabanızla bizi utandırdınız. Tam zamanında dönmüşüz. Annem oyunu daha yeni bırakmış, bizi bekliyormuş. Gelsenize, Mr. Knightley. Birçok dostlarınız var içeride."

Mr. Knightley de yüksek sesle, "Yeğeniniz hanım nasıllar bu sabah, Miss Bates?" diye sordu. "Umarım hepiniz iyisinizdir, ama Miss Fairfax'i çok merak ediyorum. Dün gece fazla yorulmadı, soğuk filan almadı ya?"

Miss Bates bağıra bağıra Jane'in sağlığına ilişkin ayrıntılı bir rapor verdi. Öbür odadakiler ellerinde olmadan gülümsüyorlardı. Mrs. Weston, Emma'dan yana bakarak anlamlı anlamlı kaşlarını kaldırdı. Ama genç kız gene inanmazlıkla başını sarstı.

Miss Bates gene araba için teşekkür etmeye başlamıştı.

Mr. Knightley, onun sözünü keserek, "Kingston'a gidiyorum," dedi. "Bir emriniz var mı?"

“Aman, efendim, ne demek! Kingston ha? Geçen gün Mrs. Cole, Kingston’dan bir şey istediğini söylüyordu.”

“Mrs. Cole’un uşakları var. Gönderip aldırır. *Sizin* bir istediğiniz var mı?”

“Eksik olmayın, hiçbir şey yok. Ama, biraz buyurmayacak mısınız? Miss Woodhouse’la Miss Smith de buradalar. Piyanomuzu görmek için gelmek inceliğini gösterdiler. Hadi, dostum, atınızı hana bırakın da gelin.”

Mr. Knightley, “Bilmem ki...” diye duraksadı.

“Hem Mrs. Weston’la Mr. Frank de buradalar. Tanrı dostlarımızdan razı olsun. Bizi hiç yalnız bırakmazlar.”

Knightley, “Bu kez beni bağışlayın, girmesem daha iyi olacak,” dedi. “Oturmamla kalkmam nasıl olsa bir olacağı için bir an önce yola koyulayım. Kingston’da çok işim var.”

“Kuzum buyurun. Hepimizi sevindirmiş olacaksınız.”

“Yok yok, başka gün gelirim.”

“Yazık! Ah, Mr. Knightley dün gece ne güzel geçti, değil mi? Ya o valsler? Miss Woodhouse ne güzel dans ediyor, değil mi?”

“Son derece güzel! Başka ne diyebilirim ki? Miss Woodhouse içeride olduğuna göre her sözümüzü duyuyor demektir.”

Sonra Mr. Knightley sesini yükselterek, “Ama, Miss Fairfax’in de hakkını vermek gerek,” diye ekledi. “Yeğeniniz deseniz vals çalmanın ustası! İngiltere’de bir eşi daha olduğunu sanmıyorum. Şimdi, Miss Bates, içerideki dostlarınızın biraz etiket bilgisi varsa, onlar da yüksek sesle beni överler. Yalnız ne yazık ki kalıp dinleyecek zamanım yok.”

“Bir dakika, Mr. Knightley, bir dakika. Önemli bir sözüm var... öyle üzüldük ki! Jane’le ben perişan olduk.”

“Şimdi ne oldu?”

“Elinizdeki kompostoluk elmaları, bütün fırınlık elmalarınızı bize göndermeniz doğru muydu? Elimde çok var diyordunuz ama şimdi hiç kalmadı. Mrs. Hodges ne kadar kızsa yeridir. Mr. Larkins söylemişti. Çok utandırdınız bizi. Yapmamalıydınız... gerçekten yapmamalıydınız... gitti bile! Yüce ruhlu adam! Teşekkür edildi mi hemen kaçar.”

Miss Bates konuklarıyla annesinin yanına dönerek, “Çok işi varmış, alıkoyamadım,” dedi. “Girmedi. Kingston’a gidiyormuş. Bir emriniz var mı diye sordu, ben de...”

Jane, “Duyduk, teyzeciğim, hepsini duyduk,” diye onun sözünü kesti.

“Öyle ya, pencere de açıktı, kapı da açıktı. Mr. Knightley’nin de sesi gürdür. Her şeyi duymuşsunuzdur, doğallıkla. ‘Sizin için Kinston’da yapabileceğim bir şey var mı?’ dedi, ben de... aaa, kalktınız mı, Miss Woodhouse? Daha şimdi geldiniz!”

Ne var ki Emma kalkıp gitmekte direndi. Saat ilerlemişti. Mrs. Weston’la Frank de ayağa kalktılar, Emma’yla Harriet’i Hartfield’e kadar geçirdikten sonra, içeri girmeyip Randalls’a döndüler.

Yirmi dokuzuncu bölüm

Hiç dans etmeden de yaşanabilir. Birçok gencin, hiç dans etmeksizin uzun zaman yaşadıkları ve ne bedence ne de kafaca zarara uğradıkları görülmüş şeydir. Gelgelelim dansa bir kez başlandıktan sonra, müziğe uyarak hareket etmenin tadı bir kez alındıktan sonra, yine de dans etmek istemeyen gençler pek ağırcanlı, ağırkanlı gençler olsalar gerektir.

Frank Churchill, Highbury'de bir kez dans etmişti ya, gene dans etmek için can atıyordu. Mr. Woodhouse'la Emma'nın Randalls Köşkü'nde yemek yedikleri bir akşam, genç erkek köyde bir balo vermek fikrini ortaya fırlattı. Emma böyle bir eğlenceye çoktan hazırdı. Miss Woodhouse'un ne güzel dans ettiğini herkese bir kez daha göstermek... Miss Woodhouse'la Mr. Frank Churchill' in ne sevimli bir çift oluşturduklarını herkesin ağzından gene işitmek... Jane Fairfax'ten hiç değilse bir konuda geri kalmadığını göstermek... Hatta salt dans etmiş olmak için dans etmek... Bunlar çekici hayallerdi. Frank Churchill'le birlikte ilkin içinde bulundukları salonu, kaç kişi alabileceğini hesaplamak için adımladılar, sonra öbür salonun boyunu ölçtüler, çünkü Mr. Weston'ın, "İkisi de tam tamına aynı boydadır," diye ısrar etmesine karşın, bunun birazcık daha büyük olmasını umuyorlardı.

Genç Frank'in ilk önerisi: Colelarda başlayan dansın Randalls'ta bitmesi, aynı kişilerin çağrılması ve aynı çalgıcının tutulması fikri, hemencecik onayla karşılanmıştı. Mr. Weston öneriye keyifle katılmış, Mrs. Weston da, herkes dans etmek istediği sürece piyano çalmaya gönülden razı olmuştu. Bundan sonra sıra, gecede kimler bulunacağını tam olarak hesaplamaya gelmişti.

Frank, “Sizle Miss Smith ve Miss Fairfax, üç, sonra iki Gilbert kardeşler eder beş,” diye sayıp duruyordu. “Genç Cox, babam ve ben, bir de Mr. Knightley. Evet, keyifli bir gece için bu kadarı yeterli. Siz, Miss Smith ve Miss Fairfax, üç; iki Miss Cox, eder beş. Beş çift için de burası geniş sayılır.”

Gelgelelim çok geçmeden biri, “İyi, hoş ama gerçekten beş çift burda rahat edebilir mi?” diye sordu. “Hiç sanmıyorum.”

Bir başkası, “Aslında beş çift için dans daveti vermeye değmez,” dedi. “Bir düşünürseniz, beş çiftçik nedir ki? Beş çift için *çağrı* çıkarılmaz. Ancak durduk yerde, kendiliğinden ortaya çıkan bir eğlence olarak düşünülebilir.”

Birisi *Miss* Gilbert’in ağabeylerini ziyaret etmesinin beklendiğini, onun da ötekilerle birlikte çağrılması gerektiğini söyledi. Bir başkasına sorarsanız, geçen gece kaldıran olsaymış *Mrs.* Gilbert de seve seve dans edermiş! “Cox kardeşlerin ikincisini de çağıralım,” diyen oldu.

En sonunda Mr. Weston, mutlaka çağrılması gereken bazı kuzenleriyle, çağrılmazsa ayıp olacak çok eski bir dostunu ileri sürünce ortada en az on çift olacağı kesinleşti ve bundan sonra bunca insanın nereye sığdırılabileceği sorunuyla ilgilenildi.

Salon kapıları tam karşılıklıydı. Bunlar açılıp iki salon birden kullanılsa ve aradaki koridordan yararlanılsa olmaz mıydı? Şimdilik en iyi öneri buydu ama birçoğunun daha iyi bir çözüm istemesini önleyecek kadar kusursuz değildi. Emma bunun kullanışsız olacağını düşünüyor, Mrs. Weston yemek sorunu yüzünden kaygılanıyor, Mr. Woodhouse ise fikre sağlık sorunları açısından ciddilikle karşı çıkıyordu. Daha doğrusu bu onu öylesine üzüyordu ki vazgeçmek zorunda kaldılar.

“Yok, hayır, hastalığa çağrı çıkarmak olur bu. Emma’nın böyle yerde dans etmesine izin veremem. Emma dayanıksızdır. İyice soğuk alır sonra. Zavallı Harrietçik de öyle. Hepiniz de öyle! Mrs. Weston, böyle bir çılgınlıktan söz edilmesine izin vermeyin. Hepiniz yatar kalırsınız, lütfen konuşturtmayın bu konuyu.” Sesini alçaltarak, “Bu genç adam çok düşüncesiz biri. Babasına söylemeyin ama bu çocukta pek iş yok, galiba. Kapıları açıp açıp duruyor, sonra da kapamayı akıl bile etmeden öyle, açık bırakıyor. Cereyan

yapacağını hiç düşünmüyor. Niyetim onu sana kötülemek değil, ama gerçekten pek iş yok bu çocukta."

Mrs. Weston bu suçlamaya çok üzüldü. Bunun önemini bildiği için, kötü izlenimi gidermek için elinden geleni yaptı. Artık bütün kapılar kapatılmış, koridor fikrinden cayılmış, gene ilk tasarıya, yani yalnızca içinde bulundukları salonda dans etme fikrine dönülmüştü. Frank Churchill öylesine uyumlu ve iyi niyetliydi ki bir çeyrek saat önce beş çift için bile yetersiz sayılan yerin şimdi on çift için yetip de artacağını kanıtlamaya çalışıyordu.

"Burnumuz pek büyümüştü, yer konusunu gereksiz abarttık. On çift de burada pekâlâ dans eder."

Emma buna tam katılmıyordu. "Sıkışık olur, fena halde sıkışık," dedi. "Şöyle dönecek yer bile bulamadan dans etmekten daha tatsız ne olabilir?"

Frank Churchill ciddilikle, "Çok doğru," diye karşılık verdi. "Çok tatsız." Gene de salonu arşınlamaktan ve "On çift buraya pekâlâ sığabilir," sonucuna varmaktan vazgeçmiyordu.

Emma, "Yok, yok, mantıksız konuşuyorsunuz," dedi. "O kadar yakın yakına dans etmek korkunç olur. Kalabalıkta dans etmek kadar keyiften, eğlenceden uzak bir şey olamaz, hele küçük bir odaya sıkışmış bir kalabalık!"

Frank Churchill, "Yadsımak olanaksız," dedi. "Bütünüyle size katılıyorum. Küçük bir odaya sıkışmış bir kalabalık! Miss Woodhouse, birkaç sözcükle resim çizmek yeteneği var sizde. Nefis, cidden nefis! Şu var ki, planı buralara kadar getirmişken vazgeçmeye insanın içi razı olmuyor. Babam da düş kırıklığına uğrayacaktır. Yani kısacası, bilmem ama, on çift bu salonda rahatça dans eder gibime geliyor hâlâ."

Emma onun iltifatının biraz zorlama olduğunun, onun aslında kendisiyle dans etme zevkini kaçırmaktansa karşı çıkmayı yeğ tuttuğunun ayırdındaydı. Bu yüzden iltifatı benimseyip geri kalanı bağışladı. Onunla evlenmek niyetinde olsaydı biraz duralayıp onun bu tercihinin değerini ve mizacının niteliğini anlamaya çalışmak yararlı olabilirdi, ama yürüttükleri tanışlığın ölçüleri içinde genç adam yeterince hoş ve sevimli sayılırdı.

Ertesi gün daha öğle olmadan Frank Churchill gene Hartfield'in kapısını çaldı. İçeri girerken öyle ağzı kulaklarındaydı ki dans tasarısının sürmekte olduğu belliydi. Genç adam daha iyi bir tasarıyı bildirmeye gelmişti.

Hemencecik, "Sevgili Miss Woodhouse," diye söze başladı. "Umarım dans etme hevesiniz babamın küçücük salonlarının dehşetinden ürküp kaçmamıştır. O konuda yeni bir öneri getiriyorum, babamın bir fikri... uygulanmaya konmak için yalnızca sizin onayınızı bekliyor. Randalls'ta değil de Crown Hanı'nda verilecek balonun ilk iki dansıyla beni onurlandırmanızı umabilir miyim?"

"Crown Hanı mı?"

"Evet. Siz ve babanız bir sakınca görmezseniz, ki görmezsiniz sanıyorum, babam, dostlarının nezaketine güvenerek, onları orada ağırlamasına izin vereceklerini umuyor. Onları orada daha rahat ettirteceğine ve tıpkı Randalls'taki kadar candan karşılayacağına söz veriyor. Babam akıl etti bunu. Sizin onaylamanız koşuluyla Mrs. Weston da hiçbir sakınca görmüyor. Hepimiz aynı düşüncedeyiz. Biliyor musunuz, siz çok ama çok haklıydınız. Randalls'ın hangi salonunda olursa olsun, on çift olarak dans etmek çekilmezdi, doğrusu. Resmen feci! Haklı olduğunuzu hep biliyordum, ama ne yapıp yapıp bir onay koparma derdindeydim işte. Bu plan eskisinden daha iyi değil mi şimdi? Onaylıyorsunuz... onaylıyorsunuz, değil mi?"

"Mr. ve Mrs. Weston sakınca görmediklerine göre bu plana kimse karşı çıkamaz, sanırım. Bence çok yerinde bir plan, ben de şahsen sevinerek gelirim. Balomuz için tek çıkar yol bu olacaktır, diye düşünüyorum. Babacığım, sizce de eskisinden çok daha mükemmel bir plan değil mi bu?"

Emma sözlerini karşısındakine anlaşılır kılmak için açmak ve yinelemek zorunda kaldı. Hayır, Mr. Woodhouse'a göre hiç de daha iyi bir fikir değildi bu. Çok kötü bir fikirdi, öbür plandan bin beter. Han odaları her zaman rutubetli ve tehlikeli olurlardı, havasız, insanların yaşaması için uygun olmayan yerler. İlle dans edeceklerse, Randalls Köşkü'nün bir salonunda dans etmeleri herhalde yeğdi. Mr. Woodhouse, Crown'daki balo salonunu

ömründe görmemişti. Hanı işleten kimseleri de uzaktan bile görmüşlüğü yoktu. Çok yersiz bir fikirdi bu, çok kötü. Kim bilir ne kötü soğuk alacaklardı o handa.

Frank Churchill, “Anlatayım, beyefendi,” dedi. “Bendeniz handaki salonu, tersine, kimse soğuk almaz diye yeğ tutuyorum. Çünkü salon çok geniş. Dans edenlerin terleyip bunalmalarına olanak yok. O zaman da pencere açan olmaz. Size söylememin gereği yok, efendim, ama insanı asıl üşüten şey, terli vücuda hava çarpmasıdır.”

“Pencere açmak mı? Aman, Mr. Churchill, Randalls’ ta da olsa hiç kimse geceleyin pencere açacak kadar çılgınlık etmez sanırım, değil mi? Ömrümde böyle şey duymamıştım. Bence ne babanız ne de zavallı Miss Taylor –yani Mrs. Weston demek istiyorum– böyle bir şeye fırsat verirler.”

“Öyle, efendim, ama bazı uçarı gençler sıcaktan bunalınca, gizlice perde arkasına geçip pencere açarlar. Kimselerin ruhu duymaz. Ben böyle olaylara çok tanık oldum, beyefendi.”

“Ne diyorsunuz? Bir yaşıma daha girdim. Ne günlere kaldık, hey Tanrım! Ama benim dünyadan öylesine hiç haberim yok ki, duyduklarımın birçoğuna şaşıp kalıyorum. Gene de bu söylediğinizden sonra handa dans etmek düşüncesi bana daha iyi gibi gelmeye başladı. Düşünüp taşınmak gerek. Böyle işlere hop diye girişilmez.”

“Elbette, babacığım. Düşünüp taşınacak çok zaman var önümüzde. Hiç acelemiz yok. Hem sonra balo handa verilirse atlar için de iyi olur. Uzun yol gitmemiş olurlar.”

“Öyle, evladım, pek doğru söyledin. Salonun daha önceden havalandırılacağına inanabilsem. Hancı hanıma güvenebilir miyiz? Kuşkuluyum. Onu görmüşlüğüm bile yok.”

“Güvenebilirsiniz, beyefendi. Çünkü bütün bu gibi işlerle uğraşmayı Mrs. Weston üzerine alıyor.”

“Gördün mü, babacığım? Artık için rahat eder, sanırım. Bizim biricik Mrs. Weston’ımız kadar titiz, dikkatli kimse bulunamaz. Unuttun mu, hani ben küçükken kızamık olmuştum da, Mr. Perry, ‘Miss Taylor’ın bakımı ve dikkati onu hemen iyileştirecektir,’ demişti.”

“Doğru, doğru. Mr. Perry tıpatıp öyle demişti. Hep anımsarım. Zavallı Emmacığım, çok da şiddetli dökmüştün kızamığı! Mr. Perry o hafta günde dört kez yoklamıştı. Isabellacığımın küçükleri de kızamık çıkardığı zaman umarım Perry’yi çağırırlar.”

Frank, “Babamla Mrs. Weston şu anda handalar,” dedi. “Belki Miss Woodhouse da gelip fikir vermek iyiliğinde bulunur, diye umuyorlar. Sizsiz herhangi bir şey yapmak içlerine sinmiyor.”

Emma bu çağrıyı sevinçle kabul etti. Mr. Woodhouse’u balonun düşüncesine dalmış bırakarak iki genç hemen yola çıktılar.

Crown Hanı’nda karıkoca Westonlar işe dalmış, pek mutluydular. Mrs. Weston’ın kimi kaygıları vardı. Mr. Weston ise hiçbir şeyde kusur bulamıyordu.

Mrs. Weston, “Şu duvar kâğıdı yer yer pek kirli, Emma,” diye içini çekti. “Pencere pervazlarının da sararmış, sefil bir hali var.”

Kocası, “Hayatım, aşırı titizlik ediyorsun,” dedi. “Ne önemi var bütün bunların? Şamdan ışığında belli bile olmaz. Şamdan ışığında her şey Randalls’taki kadar temiz görünecektir. Buradaki kulüp toplantılarımızda bizler hiçbir şeyin farkına varmıyoruz.”

Hanımlar herhalde, “Şu erkekler, temizlik işlerinden ne anlarlar?” dercesine bir bakışmışlardır. Erkekler de kendi içlerinden, “Kadın milleti işte, ille kılı kırka yarıp gereksiz titizlenecekler!” diye düşünmüş olabilirler.

Gelgelelim, ortada erkeklerin de küçümseyemeyeceği bir sorun vardı ki bu, yemek odasıyla ilgiliydi. Handa balo salonu yapılırken yemek odası söz konusu olmamıştı, bu yüzden yan tarafta yalnızca küçük bir oyun odası vardı. Ne yapılabilirdi? Bu oda, iskambil oynamak isteyenler için gerekliydi. Şu dakikada dördü baş başa verip baloda oyunun gereği yok, diye kural koysalar bile bu oda rahat bir gece sofrası için pek küçük değil miydi? Yemek için kullanılabilecek başka bir oda varsa da buna ulaşmak için uzun bir koridordan geçmek gerekiyordu ki bu da bir sorundu. Mrs. Weston dans eden gençlerin koridorda esintilerden etkileneceğinden korkuyordu. Emma ile baba oğulsa gece yemeğinde sıkışık oturmasının düşüncesine dayanamıyorlardı.

Mrs. Weston masa başında yemek yemeyip küçük oyun odasını büfe olarak kullanmayı, sandviç gibi yiyeceklerle idare etmeyi

önerdiyse de bu, çok zavallı bir öneri olarak geri çevrildi. Baloya gidip de sofra başında bir yemeğe oturmamanın kadın ve erkek haklarının çirkin bir ihlali olduğu ileri sürüldü. Mrs. Weston lütfen bu konuyu bir daha açmamalıydı.

Bunun üzerine Mrs. Weston başka bir çıkış yolu buldu. Küçük oyun odasına bakarak, "*Pek* de ufak sayılmaz, aslında," dedi. "Çok kalabalık olmayacağız, biliyorsunuz."

Bu sırada o uzun adımlarıyla koridoru geçmekte olan Mr. Weston, "Hayatım, bu koridorun uzunluğundan dem vurup duruyorsun ama hiç de öyle değil," diye seslendi. "Merdiven tarafında da hiç esinti yok."

Mrs. Weston, "Konuklarımızın hangi seçeneği yeğleyeceğini bilebilseydik!" dedi. "Amacımız çoğunluğu hoşnut bırakacak şeyi yapmak olmalıdır ya, bunun ne olduğunu bilebilseydik!"

Frank, "Evet, doğru!" dedi. "Çok doğru. Komşularınızın fikrini almak istiyorsunuz. Bence son derece doğal bu. Başlıca komşuların düşüncesini öğrenebilsek... Colelar, örneğin, evleri uzak sayılmaz. Gidip göreyim mi onları? Ya da Miss Bates, o daha bile yakın. Bence Miss Bates çoğu komşuların görüşleri üzerinde pekâlâ fikir sahibi olabilir. Gerçekten de, daha geniş bir danışma kuruluna ihtiyacımız var. Haydi, ben gideyim de Miss Bates'ten rica edeyim, bize katılsın."

Mrs. Weston, biraz tutuk, "Zahmet olmazsa," dedi. "Eğer bir yararı olacağından eminsen."

Emma, "Miss Bates'ten işe yarar bir şey öğrenemezsiniz," dedi. "Çok sevinecektir, çok minnet duyacaktır ama hiçbir şey söylemeyecektir. Sorduğunuz soruları dinlemeyecektir bile. Ben ona danışmakta bir yarar görmüyorum."

"Ama onu dinlemek öyle eğlendirici oluyor ki, öyle eğlenceli! Ben bayılıyorum onun konuşmalarını dinlemeye! Zaten bütün aileyi getirecek değilim."

"Peki, tamam, Frank, git Miss Bates'i getir de şu konuyu artık karara bağlayalım."

Tam o sırada Mr. Weston da onlara katıldı ve yapılan öneriyi duyunca hemen onayladı.

“Evet, öyle yap Frank; gidip Miss Bates’i getir de şu meseleyi bir an önce sonuçlandıralım. Eminim, bu planı o da beğenecektir; zorlukları aşmakta bize ondan daha iyi yol gösterecek kimseyi tanımıyorum. Biz biraz fazla ince eleyip sık dokur olduk. Miss Bates nasıl mutlu olunacağının canlı örneğidir. Ama ikisini birden getir. İkisini birden davet et.”

“İkisini de mi efendim? Acaba yaşlı hanımefendi?..”

“Yaşlı hanımefendi ha! Hayır, kesinlikle genç hanımefendi de gelmeli. Frank, teyzeyi yeğenini de almadan getirirsen aptallık etmiş olursun.”

“Ah, özür dilerim efendim, bir anda kavrayamadım. Siz öyle diyorsanız, mutlaka ikisini de ikna etmeye çalışırım.” Frank bunu söyledikten sonra bir koşu gitti.

Çok geçmeden yanında kısa boylu, narin, hareketli teyze ve zarif yeğeniyle birlikte geri döndü – Mrs. Weston, yumuşak başlı bir hanım ve iyi bir eş olarak koridoru yeniden incelemiş ve olumsuzlukların başlangıçta sandığından daha az, hatta yok denecek kadar az olduğunu görmüştü; böylece karar vermekte çekilen sıkıntı aşıldı. Geri kalan her şey, en azından fikir olarak aksaksız görünüyordu. Masa ve sandalyelerin, ışık ve müziğin, çay ve akşam yemeğinin düzenlenmesi gibi ikincil meseleler fazla önemli değildi ya da üzerinde fazlaca durulmadan gerektiği zaman halledilmek üzere Mrs. Weston ile Mrs. Stokes’un kararına bırakıldı. Davetlilerin hepsi gelecekti; Frank on beş günlük ziyaretini birkaç gün daha uzatması için şimdiden Enscombe’a yazmıştı, bu önerinin geri çevrilmesi de olanaksızdı. Çok keyifli bir parti olacaktı.

Miss Bates geldiği zaman, partinin yapılmasının gerekliliği görüşüne bütün zarafetiyle katıldı. O bir danışman olarak değil, (çok daha sağlam bir konumda) onaylayıcı olarak çağrılmıştı. Onun hem genelde hem ayrıntılar konusundaki samimi onayı herkesi hoşnut etti ve partinin eğlenceli, coşkulu geçmesi için içlerinden kimi öneriler getirerek, kimi diğerlerine katılarak yarım saat daha odalar arasında gidip geldiler. Gecenin kahramanı, ilk iki dans için Emma’dan söz almadan grup dağılmadı; bu arada Emma, Mr. Weston’ın karısına fısıldadıklarına da kulak misafiri oldu:

“Emma’ya teklifte bulundu canım. Öyle yapacağını biliyordum zaten.”

Otuzuncu bölüm

Şu günlerde Emma'nın hiç noksansız mutlu olması için tek bir şey eksikti: Frank Churchill'in balo gününe dek kalabileceğini kesinlikle bilmek. Çünkü hazırlıklar ancak öteki haftaya bitebilecekti ki, Frank'in iki haftalık iznini birkaç gün geçmesi gerekiyordu. Churchilllerin bu ufacık uzatmaya razı olacaklarına Emma, Mr. Weston gibi gözü kapalı inanamıyordu. Bu yüzden Enscombe Konağı'ndan haber gelinceye değin balo hazırlıkları ister istemez kaygılı bir yürekle sürdürüldü.

Neyse ki Mrs. Churchill yeğeninin isteğini, hiç hoşnut kalmamakla birlikte kabul etti, böylece bu tehlike de ortadan kalkmış oldu.

Gelgelelim kimileyin bir dertten kurtulduk mu, kendi kendimize yeni bir dert ararız. Balodan vazgeçilme tehlikesi ortadan kalkmıştı ya, şimdi de Emma, Mr. Knightley'nin bu konuda takındığı tutumu aklına taktı. Çünkü Mr. Knightley, artık kendisi dans meraklısı olmadığından mı, yoksa balo planı ona danışılmadan kuruldu diye mi, her nedense baloyla ilgilenmemeye, baloya yukarıdan bakmaya azmetmiş gibiydi.

"Birkaç saatlik gürültü patırtı için bunca zahmeti Westonlar göze alıyorlarsa kendi bilecekleri şey. Baloya karşı çıkacak değilim. Ama ben de onlara uymak zorunda değilim ki. Yok, geleceğim, elbette. Yoksa ayıp olur. Ama doğrusu kendi çiftliğimde, William Larkins'le oturup haftalık hesapları gözden geçirmek bence daha büyük zevk. Biliyorsun, dans etmeyi pek sevmem. Dans edenlere bakmak da hiç zevk vermez bana. Dansı seyrinden kimse zevk almaz gibime geliyor. Hani bir söz vardır: Erdem kendi kendinin

ödülüdür, derler. Güzel dans etmek de tıpkı erdemli olmak gibi kendi kendinin ödülü olsa gerek. Kenarda duranların akılları çok zaman bambaşka yerdedir.”

Emma bunun kendisine kinaye olduğunu sezdi ve pek öfkelendi. Gene de bu sözler hiç olmazsa Jane Fairfax’e de iltifat sayılmazdı. Emma, bu adam, Jane’in hoşuna gitmek için böyle tavır takınıyor olamaz, diye kendi kendini avuttu. Çünkü Jane de dans etmeyi çok seviyor, baloyu iple çekiyordu. Öylesine ki her zamanki donukluğunu unutarak, “Ah, Miss Woodhouse, umarım bir engel çıkmaz da balodan vazgeçilmez,” diye Emma’ya açılmıştı. “Yoksa büyük düş kırıklığına uğrarım. Bilseniz, baloyu öyle sabırsızlıkla bekliyorum ki...”

Böylece, Emma, Mr. Knightley’nin Jane’e karşı şefkat, acıma ve hayranlık duyduğunu, ama genç kıza tutkun olmadığını düşünmeye devam etti. Mrs. Weston’ın bu konuda yanıldığına şimdi daha çok inanıyordu.

Ama, çok yazık! Bütün bu tartışma ve heyecanlar boşa çıktı. İki günlük sevinçten sonra her şey altüst oluverdi. Mr. Churchill’den, yeğenini hemen geri çağıran bir mektup geldi. Mrs. Churchill rahatsızmış; yeğeninin ayrılığına daha fazla dayanamayacak derecede rahatsız. Kocası öyle diyordu. İki gün önceki mektubunda Frank’i üzmemek için her zamanki özverisiyle bundan hiç söz etmemiş ama şimdi iş artık ciddiye bindiğinden, onun hiç gecikmeksizin Enscombe’a dönmesi için yalvarıyormuş.

Mrs. Weston hemen Emma’ya bir pusula yazarak durumu bildirdi. Bu gidiş kaçınılmazdı. Genç adam, yengesinin hastalığına zerrece inanmamakla birlikte, birkaç saat içinde gitmek zorundaydı. Emma bu kara haberi kahvaltı ederken aldı ve lokmaları boğazına dizildi. Artık dövünmek ve yakınmaktan başka ne gelirdi ki elden? Genç kız baloya mı yansın, Frank’in şu içler acısı durumuna mı yansın, bilemiyordu. Babasının duygularıysa çok açıktı. Mr. Woodhouse her şeyden önce ve başlıca, Mrs. Churchill’in hastalığının ne olduğunu merak ediyor, ne türlü bakım gördüğünü öğrenmek istiyordu. Baloya gelince; Emmacığının üzüntüsü onun da yüreğini buruyordu ama ne olsa, evde oturmak daha tehlikesizdi.

Frank Churchill kahvaltıdan sonra vedalaşmaya geldi. Son derece üzgündü ve konuşmakta bile güçlük çektiği görülebiliyordu. Sonunda kendini toplamak için belirli bir çaba göstererek, "Vedalaşmak dünyanın en acı şeyi!" diye içini çekti.

"Ama, yakında gene geleceksiniz, elbet."

Frank, "Ah," diye başını salladı. "Ne zaman gelebileceğimi bilebilsem! Bundan sonra tek amacım gene Highbury'ye dönmek olacaktır. Hele yengem baharda Londra'ya gitmeye karar verirse... ama ne yazık ki... geçen bahar gitmedik. Artık bu alışkanlıktan temelli vazgeçildi, diye korkuyorum."

"Zavallı balomuz!"

"Ah, o balo! Siz her zaman haklıydınız, Miss Woodhouse. Neden bekledik sanki? Neden aklımıza gelir gelmez yapmadık? Karşımıza çıkan mutluluk anlarını hemen yakalamak gerek! Uzun uzun hazırlanıp beklemek her şeyi bozuyor çok zaman. Ama yeniden gelirsem balomuzu taş çatlasa yapacağız. Babam kararlı. Dans için verdiğiniz sözleri unutmayın."

Emma buna tatlı ve kibar bir bakışla karşılık verdi.

Genç adam, "Bulunmaz iki hafta geçirdim!" diye sözlerini sürdürdü. "Her bir gün bir öncekinden daha harika, daha kıymetli! Her geçen gün beni başka yerlerden biraz daha soğuttu sanki. Ne mutlu her zaman Highbury'de kalanlara!"

Emma, "Şimdi kıymetimizi çok biliyorsunuz," diye güldü. "Gene de, izninizle sorayım, ilk geldiğinizde, ufak da olsa çekinceleriniz yok muydu? Beklentilerinizin biraz üstünde bulmadınız mı bizi? Eminim böyle oldu. Bizi beğeneceğinizi pek sanmıyordunuz, herhalde. Highbury konusunda çekici bir beklentiniz olsaydı buraya gelmeniz bu kadar gecikmezdi."

Frank bu suçlamayı yadsıdıysa da biraz utangaç bir gülüşle karşılık verdi. Bunu gören Emma isabetli konuşmuş olduğuna iyice inandı.

"Demek hemen bu sabah yola çıkıyorsunuz, ha?"

"Evet, babam da buraya gelecek, eve yürüyerek döneceğiz, sonra da benim hemen yolcu olmam gerek. Babam her saniye çıkıp gelecek diye nerdeyse korkuyorum."

“Dostlarınız Miss Bates’le Miss Fairfax’e veda edecek beş dakikacığınız olsun yok mu? Hay aksi! Miss Bates’in o güçlü, tartışmacı kafasından feyzalabilirdiniz!”

“Yok, uğradım onlara. Kapılarının önünden geçtiğim için öylesi daha uygun geldi. Üç dakikalığına girdim, ama Miss Bates evde olmadığından biraz geciktim. Onu beklememezlik edemem, diye düşündüm. Kendisi gerçi ister istemez güldüren bir kadın ama insan onu küçümseyip kırmak istemez, doğrusu. Önce onlarla vedalaşıp buraya sonra gelmek daha iyi olur, diye düşündüm.”

Genç adam duraksadı, ayağa kalkıp pencereye doğru yürüdü.

“Kısacası,” dedi, “Miss Woodhouse belki siz de... Sanırım şimdiye dek mutlaka... şimdiye dek hiçbir şey sezmemiş olamazsınız...”

Emma’ya, düşüncelerini okumak ister gibi bakıyordu. Emma ne diyeceğini bilemedi. Frank’in sözleri, çok daha ciddi bir açıklamanın girişine benziyordu ki Emma bunu duymak istemiyordu. Söylenecek sözleri engellemek umuduyla, “Haklısınız,” dedi. “Kapılarının önünden geçerken uğramanız çok doğru olmuş.”

Frank sessiz kaldı. Emma’ya bakarak onun söylediklerinin altındaki gizli anlamı çıkarmaya çalışıyor olmalıydı. Emma onun göğüs geçirdiğini duydu. Doğal buldu bunu. Frank onun kendisine cesaret vermediğini anlamamış olamazdı. Birkaç gergin dakika geçti. Sonra genç adam oturdu ve daha kararlı bir ses tonuyla, “Hartfield’de daha çok zaman geçireceğimi düşünmek mutluluktu,” diye konuştu. “Hartfield’in gözümdeki değeri çok büyüktür.”

Gene sustu, gene ayağa kalktı, son derece çekingen bir hali vardı. Emma, “Demek bana sandığımdan daha tutkun,” diye içinden geçirdi. Tam o sırada Mr. Weston kapıda belirmeseydi konuşmanın sonu nereye varırdı, kim bilebilir? Mr. Woodhouse da içeri girmekte gecikmedi ve Frank Churchill, çaresiz, sakinleşmek zorunda kaldı.

Neyse ki bu güç ve üzücü durum birkaç dakika sonra sona erdi. Mr. Weston işine çok titiz bir adamdı ve en olumsuz görevleri bile, kaçınılmaz oldukları zaman, sürüncemede bırakmayı sevmezdi. Şimdi, “Gitme zamanı geldi,” dedi. Oğlu da, üzgün üzgün içini çekmekle birlikte ister istemez ayağa kalktı.

“Sizler konusunda hiç habersiz kalmayacağım,” dedi. “Tek avuntum bu olacak. Aranızda tüm olup bitenleri öğreneceğim. Mrs. Weston’dan söz aldım, yazışacak benimle. Söz vermek iyiliğini gösterdi. Bilseniz, insan uzaktakileri gerçekten merak ediyorsa, kadın bir mektup arkadaşı olması nasıl da paha biçilmez bir nimettir! Mrs. Weston bana her şeyi yazacak. Onun mektuplarını okurken gene sevgili Highbury’ye döneceğim.”

Bu konuşma dostane bir tokalaşma ve yürekten bir “hoşça kalın”la son buldu ve kapı Frank Churchill’in üstüne kapandı. Pek apansız olmuştu bu ayrılık, dostlukları pek kısa sürmüştü. Frank yoktu artık. Emma bu ayrılığa o kadar üzüldü, onun yokluğunun yakın çevresinde yaratacağı boşluğu öyle derinden duydu ki, “Ya gereğinden fazla üzülür, gereğinden derin hisler duyarsam?” diye korkuya kapılmaya başladı.

Hazin bir değişiklikti doğrusu. Frank Churchill geleli beri hemen her gün görüşmüşlerdi. Onun Randalls’taki varlığının şu son iki haftaya bambaşka bir hava kattığı yadsınamazdı, anlatımsız bir hava: her sabah onu görme fikri ve beklentisiyle uyanmak, onun ilgi ve yakınlığından, onun yaşam dolu ve kibar kimliğinin varlığından emin olmak! Bu iki hafta mutlu geçmişti ve şimdi yeniden Hartfield’deki gündelik yaşantının alışılmış akışına dönmek acıklıydı. Başka her türlü olumlu niteliği bir yana, Frank Churchill, Emma’ya *neredeyse* aşkını ilan etmişti! Onun sevmek ve ilişki kurup sürdürmek yeteneklerine ne derece sahip olduğu başka konuydu. Şu anda genç kız onun kendisine karşı sıcak ve belirgin bir hayranlık duyduğundan ve yakınlığını herkese yeğ tuttuğundan şüphe duyamazdı. Bu da, tüm öteki öğelere eklendiğinde genç kızın aklına bir şey getirdi: “Gerçi başlangıçta âşık olmamaya kesin kararlıydı, ama zamanla o da genç adama biraz gönül vermiş olmalıydı.”

“Kesin böyle olmalı,” diye düşünüyordu. “İçimdeki bu isteksizlik, bıkkınlık, bönlük, oturup bir iş yapmaya karşı duyduğum bu hevessizlik... evdeki her şeyin gözüme donuk, sıkıcı, ruhsuz gelmesi... Herhalde âşık olmuşum. Hiç değilse birkaç hafta için âşık olmamış olsam dünyanın en garip yaratığı sayılırdım zaten. Her neyse, çok zaman birini üzen şey öbürünü sevindirir. Benimle birlikte birçok kimse, Frank Churchill’in değilse bile balonun

yokluğuna yas tutacak, ne var ki Mr. Knightley mutlu olacak. Şimdi artık dilerse o gecesini kıymetli Mr. Larkins'iyle geçirebilir!"

Gelgelelim Mr. Knightley hiç de bir zafer mutluluğu sergilemedi. Kendi hesabına pek üzüldüğünü söyleyemezdi; zaten söylese neşeli görünüşü onu yalancı çıkarırdı. Ama diğerlerinin uğradığı düş kırıklığına üzüldüğünü söyledi, sonra yabana atılmaz bir iyi yüreklilikle, "Hele sen, Emma!" diye ekledi. "Dans edecek o kadar az fırsatın var ki, yazık oldu, gerçekten çok yazık oldu!"

Emma, Jane Fairfax'in bu hazin değişim karşısındaki gerçek duygularını merak ediyordu ama onu ancak birkaç gün sonra görebildi; gördüğü zaman da Jane'in soğukkanlılığı adeta midesini bulandırdı. Ne var ki Jane bu arada enikonu rahatsızlanmış meğer. Başı o derece ağrımış ki teyzesi, "Balo verilmiş olsa bile Janecik gidemezdi, sanıyorum," diyordu. Emma da anlayışlı ve hoşgörülü olmak için, kızın şu yakışıksız soğukluğunun bir bölümünü sağlık sorununa yormayı seçti.

Otuz birinci bölüm

Âşık olduğu konusunda Emma'nın hiç şüphesi yoktu; yalnızca aşkının derecesiyle ilgili düşünceleri değişiyordu. Başlangıçta, "İyice," diye düşünürken sonradan, "İşte, biraz," demeye başlamıştı. Ondan konuşulmasını dinlemeye bayılıyordu. Karıkoca Westonlarla bir arada bulunmaktan, onun yüzünden daha çok zevk alıyordu. Onu sık sık düşünüyor ve nasıl olduğunu, üzülüp üzülmediğini, yengesinin neler yaptığını ve bu bahar bir daha Highbury'ye gelip gelemeyeceğini öğrenmek için ondan bir mektup çıksın diye sabırsızlanıyordu. Beri yandan mutsuz olduğunu ve o ilk sabahki gibi isteksizliğe ve durgunluğa kapıldığını ileri süremezdi. Hâlâ keyfi yerindeydi; hiç boş oturmuyordu. Ve Frank Churchill'in çok hoşa giden yanlarıyla birlikte kusurları da olabileceğini kabul ediyordu. Dahası, onu bu kadar çok düşünmesine karşın... oturmuş resim yapar, nakış işlerken, aralarındaki yakınlığın ilerleyiş ve sonucu üstüne kafasında yüzlerce eğlenceli öykü kurgulamasına, karşılıklı yapacakları ilginç söyleşiler hayal etmesine, zarif mektuplar alıp yazdığını varsaymasına karşın, onun yaptığı her kurmaca evlilik önerisini *geri çeviriyordu!* Yakınlıkları her seferinde arkadaşlığa indirgeniyordu. Ayrılmaları çok tatlı, çok ince ve duygulu biçimde gerçekleşecekti ama ayrılacaklardı. Emma bunu kavradığı zaman, "Demek ki ona pek âşık değilmişim," diye düşündü. Gerçi eskiden beri babasını hiç bırakmamaya, hiç evlenmemeye kesin kararlıydı, gene de, güçlü bir aşktan vazgeçmek, onun hissettiğinden daha belirgin bir duygu çekişmesi gerektirmez miydi?

"Bakıyorum da, *özveri* sözcüğünü hiç kullanmıyorum," dedi kendi kendine. "Tüm o zeki yanıtlarımın, nazik sırt çevirmelerimin birinde bile, özveride bulunmaya zerrece değinmiyorum. Anladığım kadarıyla bu adam benim mutluluğum için hiç de vazgeçilmez değilmiş. Daha iyi ya. Duygularımın, olduklarından daha keskin olduğuna kendi kendimi inandıracak değilim herhalde. Bu kadar âşık olmak yeter. Bundan ötesi üzer beni."

Genel olarak, Frank Churchill'in duygularına baktığı açıdan da hoşnuttu.

"*Onun* sırsıklam âşık olduğu su götürmez. Her şey bunu gösteriyor, sırsıklam âşık. Geri geldiği zaman eğer aşkı soğumamışsa, ona fazla cesaret vermemeye dikkat etmeliyim. Yoksa kendi kendimi bağışlayamam, çünkü benim kararım karar. Gerçi beni, ona şimdiye kadar fazla yüz vermekle suçlayamaz. Yok yok, onun duygularını birazcık olsa paylaştığıma inansa ayrılırken öyle perişan olmazdı. Yüz bulduğuna inanmış olsa ayrılırken başka türlü konuşur, bambaşka davranırdı. Gene de tetikte olmalıyım. Yani duyguları şimdiki gibi olmayı sürdürürse, elbet. Ne var ki bunun böyle olacağını pek sanmıyorum, doğrusu. Onu o tip bir erkek olarak pek göremiyorum. Duygularının sıcak ama hayli değişken olabileceğini düşünebiliyorum. Kısacası, bu konuyu düşündükçe, mutluluğumun ona bağlı olmadığına şükrediyorum. Bir süre sonra eski halime dönerim, o zaman da hiç pişmanlık, üzgünlük duymam, çünkü herkes ömründe hiç değilse bir kez âşık olmalı, diyorlar ya, ne mutlu ki ben bunu ucuz atlattım!"

Frank Churchill'den Mrs. Weston'a gelen mektubu Emma da okudu. Bu ona öyle derin bir keyif ve hayranlık verdi ki genç kız başlangıçta şaşkınlığa düşerek kendi duygularının gücünü küçümsemiş olabileceğini düşündü. İyi yazılmış, uzun bir mektuptu bu. Frank, yolculuğunun ve duygularının ayrıntılı bir dökümünü veriyordu. Gereken saygı, sevgi ve minnet duygularını ve bulunduğu yerle ilgili bilgileri açık ve oyalayıcı bir dille anlatmıştı. Kuşkuyu çekecek, yadırganacak hiçbir ifadesi yoktu. Tam Mrs. Weston'a yazılması gereken, içten bir mektup. Emma'nın adı da unutulmuş değildi. *Miss Woodhouse* sözcükleri birkaç kez geçiyordu, hem de her seferinde gönül okşayan bir bağıntıyla, ya bir övgü

sözcüğü ya da onun söylemiş olduğu bir şeyin anımsatılmasıyla... Hele mektubun en sonundaki basit birkaç satırda, övgü ve duygularla yüklü olmamalarına karşın Emma kendine yapılmış en büyük iltifatı buldu. En son kalan boş bir köşeciğe şu sözler sıkıştırılmıştı: "Salı günü, bildiğiniz gibi, Miss Woodhouse'un o küçük, güzel arkadaşına hiç zaman ayıramadım. Lütfen benim tarafımdan ona veda edip özür dileyin." Bunun yalnızca kendisi için yazılmış olduğundan Emma'nın hiç kuşkusu yoktu. Harriet'i Frank salt onun arkadaşı olduğu için anımsıyordu. Enscombe'daki yaşam ve beklentilerine gelince; Frank bunların beklediğinden ne daha iyi ne de daha kötü olduğunu söylüyordu. Mrs. Churchill iyileşmeye başlamış ama kendisi, Randalls'a ne zaman dönebileceği konusunda, kendi kafasında bile tarih saptayamıyormuş.

Bunları okumak, bir yönden gurur okşayıcı ve oyalayıcı olmakla birlikte, mektubu katlayıp Mrs. Weston'a geri verdiği zaman Emma şunun ayırdına vardı ki okudukları, kendi duygularına yeni bir ısı eklememişti: Kendisi hâlâ mektubun yazarıyla birlikte olmadan da yaşayabilirdi; o da Emma olmadan yaşamasını öğrenmek zorundaydı. Emma'nın kararı değişmemişti. Ne var ki her zamanki kararlılığına şimdi, ret yanıtının sonrasında genç adamın avunup mutlu olabilmesini sağlamak için aklına gelen ilginç bir plan eklenmişti. Frank'in Harriet'i anımsamış ve bunu, "küçük güzel arkadaş" sözcükleriyle süslememiş olması, Emma'ya, "genç adamın gönlündeki kendi yerini Harriet'in alması" fikrini vermişti. Olmayacak şey miydi bu? Harriet kuşkusuz zekâ yönünden Frank'in çok, çok gerisindeydi ama yüz güzelliğiyle huylarının sıcak sadeliği genç adamı çok etkilemişti ve şu sırada durum ve tüm olasılıklar ondan yanaydı. Harriet için bu gerçekten sevindirici bir kazanım olurdu.

Emma, "Bunun üstünde durmamalıyım," dedi kendi kendine, "düşünmemeliyim bile. Böyle hayaller kurmanın tehlikesini bilmez değilim. Ama hayatta daha ne garip şeyler oluyor! Birbirimize beslediğimiz duygular tükendiği zaman böyle bir aşkın doğması bizim aramızdaki art niyetsiz, saf arkadaşlığı perçinlemiş olur. Bu arkadaşlığı şimdiden, büyük bir zevkle gözümde canlandırıyorum."

Geleceğin Harriet için güzel şeyler sakladığını düşünmek gerçi iyiydi ama bu konuyu pek kurcalamamak daha akıllıca olabilirdi çünkü o dolaylarda bir felaket kuşu dolaşmaya başlamıştı. Highbury sohbetlerinde nasıl Mr. Frank Churchill'in gelişi Mr. Elton'ın nişan haberini izlemiş ve bunu tümden zihinlerden silmişse, şimdi de, Frank Churchill'in ortadan çekilmesi üzerine, Mr. Elton'la ilgili haberler yeniden, karşı konulmaz biçimde canlanmaya başlıyordu. Düğün günü saptanmıştı. O, yakında, kolunda genç karısıyla birlikte, gene aralarında olacaktı. Enscombe'dan gelen ilk mektubun konuşulup görüşülmesi daha tam sona ermeden Mr. Elton'la Gelin Hanım sözcükleri dillerden düşmez olmaya başlamış ve Frank Churchill unutulmuştu bile. Emma genç papazın adını duymaktan gına getirdi. Mr. Elton'ın konusunu duymadan üç mutlu hafta geçirmiş ve bu arada Harriet'in moralinin de düzelmeye başladığını ummuştu. Mr. Weston'ın vereceği balonun beklentisi arasında başka konular önemlerini enikonu yitirir gibi olmuştu. Gelgelelim Harriet'in henüz, yaklaşan bu yeni olaya (yeni bir araba, düğün çanları falan) dayanabilecek kadar kendini toparlayamamış olduğu açıkça ortadaydı.

Zavallıcık, üzüntü ve heyecandan öyle altüst olmuş durumdaydı ki Emma'nın verebileceği her türlü avuntu, destek ve mantıklı öğüde ihtiyacı vardı. Emma, onun için ne yapsa az buluyor, Harriet'in onun bütün çabasına ve sabrına hak kazanmış olduğunu düşünüyordu. Ne var ki habire akıl yatırmaya çalışıp çalışıp da hiç sonuç alamamak, habire haklı çıkıp çıkıp da karşısındakinin düşüncesini değiştirememek ağır işti, doğrusu. Harriet onu uslu uslu dinliyor, "Çok doğru, tıpkı sizin dediğiniz gibi, onlara kafa yormaya değmez, ben de artık düşünmeyeceğim onları," diyordu demesine de, Emma konuyu ne kadar değiştirse para etmiyor, yarım saat geçmeden Harriet gene Eltonları düşünerek huzursuzluğa, kaygılara kapılıyordu. Emma sonunda bambaşka bir yönden saldırıya geçmeye karar verdi.

"Harriet, Mr. Elton'ın evlenmesini bu denli aklına takıp mutsuz olman bana karşı en büyük bir sitemdir. Düştüğüm yanılgıyı bundan daha şiddetli biçimde kınayamazdın. Biliyorum, her şey benim başımın altından çıktı. Unutmuş değilim, buna inan. Kendimi

aldattığım yeter sefillik değilmiş gibi seni de aldattım. Bu, benim hiçbir zaman unutamayacağım bir acıdır. Sakın unutabileceğimi sanma!"

Harriet öyle duygulandı ki birkaç telaşlı ünlemden başka bir şey söyleyemedi.

"Harriet, benim hatırıma gayret et, demedim sana. Mr. Elton'ı benim hatırıma daha az düşün, daha az konuş demiyorum. Çünkü bunun, senin kendi iyiliğin için yapılmasıdır benim dileğim. Benim iç rahatımdan daha önemli bir amaç için, sende görmek istediğim bir özdisiplin alışkanlığı içindir. Hayatta nelerin zorunlu ve uygun olduğunu ayırt etmek, çevrenin kuşkusunu çekmemeye çalışmak, sağlığına, saygınlığına sahip çıkmak ve iç huzuruna kavuşmak... bunlardır benim sana dayatmaya çalıştığım hedefler. Son derece önemlidirler ama üzülerek görüyorum ki sen bunları, ayak uyduracak kadar içten istemiyorsun. Beni üzmemeye çalışman bunlardan sonra gelir. Ben senin kendini daha büyük üzüntülerden kurtarmanı istiyorum. Gerçi bu arada beni de düşünmeni ve hoşnut etmeye çalışmanı beklemiş olabilirim..."

Bu sözler Harriet'i her şeyden çok etkiledi. Gerçekten son derece sevdiği Miss Woodhouse'a karşı minnet ve sevgide kusur etmiş olabileceğini düşününce kızcağız bir süre derin üzüntülere kapıldı. Emma'nın avutması üzerine üzüntüsünün şiddeti yatıştığı zaman bile Harriet doğru olanı ve kendinden bekleneni unutmadı.

"Siz ki benim yeryüzündeki en iyi dostumsunuz, ben size karşı nasıl nankörlük edebilirim! Sizin dünyada bir eşiniz yok! Ben dünyadaki herkesten daha çok seviyorum sizi! Ah, Miss Woodhouse, ne nankör kızım ben!"

En içten bakış ve davranışlarla desteklenen bu sözler, Harriet'i Emma'ya eskisinden daha çok sevdirdi ve onun sevgisinin gözündeki değerini daha artırdı.

Sonradan kendi kendine, "Sevecen bir yürekten daha canayakın hiçbir şey olamaz," diye düşündü. "Hiçbir şey bununla kıyaslanamaz. Sıcak, yumuşak bir yüreğin yanı sıra sevecen, yalın bir davranış, bence berrak, işlek bir kafadan kat kat daha çekicidir. Eminim bundan. Babacığımı herkese sevdiren, Isabella'yı herkesin gözdesi yapan da, o yumuşak yürekleridir. Bende yok ama ben

bunun değerini biliyor ve sayıyorum. Bu yönden Harriet, canayakınlık ve ruh zenginliği yönünden benden üstündür. Canım Harriet! Ben seni dünyadaki en berrak kafalı, en ileri görüşlü, en sağlam yargılı hatuna değişmem.. Bir de Jane Fairfax olacak hanımın buz gibi yüreğine bakın! Harriet yüz tane Jane Fairfax eder. Hele eş olarak... aklı başında bir erkeğe eş olarak... paha biçilmez! Şimdilik isim vermeyeceğim, gene de, ne mutlu Emma'yı Harriet'e değişen erkeğe!"

Otuz ikinci bölüm

Mrs. Elton önce kilisede görüldü. Ne var ki dualar aksatılsa bile, meraklar bir yeni gelini kilise locasında görmekle tatmin olmaz. Mrs. Elton'ın çok mu güzel, oldukça mı güzel olduğu, yoksa hiç mi güzel olmadığı ancak resmî kutlama ziyaretleri sırasında anlaşılacaktı.

Emma, yeni evlileri en son kutlayan olmamak eğilimindeydi. Bunun nedeni merak değil de gurur ve uygunluk duygusuydu. İşin en kötü yanını bir an önce atlatmak için Harriet'i da özellikle yanında götürdü.

Bu eve *yeniden* girip de, kendini üç ay önce türlü aldatmacalarla, sözümona botlarını bağlamak için girdiği bu salonda bulunca, anılara boğulmamak olanaksızdı. Yüzlerce tatsız, sıkıcı anı zihnine hücum edip duruyordu. Zavallı Harriet'in de aynı durumda olduğu kesindi, gene de kendini çok iyi denetledi, doğrusu. Yalnızca biraz solgun ve sessizdi; hepsi bu. Ziyaret kısa sürecekti doğallıkla. Daha bile kısaltılması için aklında öyle utanç verici, nahoş düşünceler vardı ki Emma gelin hanım hakkında doğru dürüst bir izlenim edinemeyeceğini biliyordu ve başkalarına da bu konuda, "Çok şık giyinmiş, çok hoş bir hanım," dışında görüş belirtmemeye kararlıydı.

Aslında hoşlanmamıştı ondan. Hemen kusur bulmak niyetinde değildi ama, genç hanımın gerçek zarafet sahibi olmadığını sezmişti. Davranışları rahattı ama zarif değil. Hatta genç bir hanım, bir yabancı ve bir yeni gelin olduğu düşünülürse, fazla rahat sayılabileceğinden Emma hemen hemen emindi. Görünüş olarak pekâlâ hoş sayılırdı, yüzü hiç de alımsız değildi doğrusu. Gel gör ki ne çizgilerinde ne havasında ve sesinde, ne de davranışlarında

gerçek incelik vardı. Daha doğrusu Emma zamanla bunların böyle olduğunun anlaşılacağına inanıyordu.

Mr. Elton'a gelince; tutumları hiç de... ama yok, Emma onun davranışı konusunda böyle ayaküstü, alaycı bir şey söylemeyecekti! Evlilik kutlamalarını kabul etmek her zaman gerginlik yaratan bir töredir, bir erkeğin bunu yüzünün akıyla başarabilmek için tepeden tırnağa incelik olması gerekir. Kadının işi daha kolaydır. Yeni giysileri ona yardım eder, kızarıp bozarmak gibi bir ayrıcalığı da vardır, oysa erkek yalnızca kendi sağduyusuna güvenmek zorundadır. Emma düşünüyordu da, hele zavallı Mr. Elton öyle olağanüstü talihsiz bir durumdaydı ki, aynı odada, yeni evlenmiş olduğu kadın, evlenmek istemiş olduğu kadın ve evlenmesi umulmuş olan kadınla bir arada! Doğrusu bu durumda hayli bön görünmek ve diken üstünde olduğunu gizlemek için türlü rahat pozlar takınmak adamcağızın hakkı sayılırdı.

Oradan ayrıldıkları zaman Harriet bir süre boş yere Emma'nın konuşmasını bekledi. Sonra hafiften göğüs geçirerek, "Sevgili Miss Woodhouse," dedi. "Nasıl buldunuz onu? Fevkalade çekici, değil mi?"

Emma yanıtını biraz duraksayarak verdi:

"Evet. Evet, çok hoş bir kadın."

"Bence güzel kadın, çok güzel."

"Gerçekten güzel giyinmişti, olağanüstü şık bir elbise."

"Mr. Elton'ın ona âşık olmasına doğrusu hiç şaşmadım."

"Yok, tabii, şaşılacak hiçbir şey yok. Derli toplu bir servet, hem de hiç aramadan kaşığında çıktı onun."

Harriet, gene içini çekerek, "Herhalde kız da onu çok sevmiştir," dedi.

"Olabilir. Ama kendisini en çok seven kızla evlenmek her erkeğe nasip olmaz. Belki de Miss Hawkins evini bilmek istiyordu ve bundan daha iyi bir kısmet bulamayacağını düşündü."

Harriet ciddilikle, "Evet, herhalde öyledir," diye arkadaşına hak verdi. "Bundan iyi kısmeti kimse bulamaz! Neyse, onlara bütün kalbimle mutluluk diliyorum. Bakın, Miss Woodhouse, bundan sonra onlarla karşılaşmanın beni üzeceğini sanmıyorum. Bence o, her zamanki gibi üstün bir erkek, ama evli olması, anlatabiliyor

muyum, bambaşka bir şey. Yok, sahi söylüyorum, Miss Woodhouse, kaygılanmanıza hiç gerek yok. Şimdi artık onu karşıdan, kendimi kahretmeden, hayran hayran seyredebilirim. Onun değersiz biriyle evlenmiş olmaması içime öyle su serpiyor ki! Gerçekten fevkalade bir hanıma benziyor, tam ona layık. Ne mutlu ona! Mr. Elton, 'Augusta,' dedi ona. Ne kadar harika!"

Eltonlar ziyareti iade ettiklerinde Emma kararını verdi. Bu kez görüşleri ve yargısı daha berraktı. O gün Harriet'in Hartfield'de olmaması, babasının da Mr. Elton'la konuşmayı kendi üstüne alması sayesinde Emma gelin hanımla yarım saat baş başa sohbet etmek fırsatı buldu ve bu yarım saat onun, Mrs. Elton'ın son derece kendini beğenmiş, burnu büyük bir kadın olduğunu anlamasına yetti. Yeni gelin kendini iyice önemsiyordu, göz kamaştırıp herkese tepeden bakmaya kararlıydı, ne var ki kötü bir terbiye almış, kendisine örnek olarak hep aynı yaşam tarzını benimseyen, belirli bir tip insanı seçmişti. Aptal değilse cahildi. Onunla yaşamak Mr. Elton'a besbelli hiçbir şey kazandırmayacaktı.

Harriet genç papaz için çok daha iyi bir seçim olurdu. Kendisi çok akıllı ve görgülü olmasa da kocasını akıllı ve görgülü çevrelere sokabilirdi. Oysa Miss Hawkins'in, o kaygısız, kibirli hallerinden, kendi çevresindeki en üstün kişi olduğu anlaşılıyordu. En büyük övüncü, Bristol dolaylarındaki varlıklı enişteydi ve genç kadın onun eviyle arabalarını övüp göklere çıkarıyordu.

Salona girip oturduktan sonra açtığı ilk konu, "Eniştesi Mr. Suckling'in konağı Maple Grove"u anlatmak ve bu malikâneyi Hartfield'le kıyaslamak oldu. Hartfield'in parkı gerçi küçükmüş ama düzenli ve şirinmiş; ev de düzgün yapılı ve modernmiş. Salonun boyu, evin girişi ve görüp kafasında canlandırabildiği her şey onu etkilemiş gibiydi. "Nasıl da Maple Grove'a benziyor! Bu kadar benzerlik çarpıcı, doğrusu! Bu salon, hem boy hem biçim olarak Maple Grove'daki sabah salonunun tıpkısı, ablamın en sevdiği oda." Genç kadın bir de kocasına başvurdu: "Şaşırtıcı bir benzerlik değil mi bu? Kendimi neredeyse Maple Grove'da sanacağım. Ya şu merdiven! İnan olsun, daha içeri girerken fark ettim merdivenlerin ne kadar benzeştiğini, tam da evin tıpatıp aynı yerine yapılmış. Hiç kuşkunuz olmasın, Miss Woodhouse, yeni bir yerin, Maple Grove

gibi son derece sevdiğim bir mekânı anımsatması bana çok keyif verir. Orada öyle mutlu haftalar geçirmişimdir ki!” Küçük bir iç çekmesi, “Hiç kuşkusuz, harika bir yer. Her göreni güzelliğiyle çarpar ama bana gerçek bir yuva olmuştur. Benim gibi baba evinden ayrıldığınız zaman siz de göreceksiniz ya, Miss Woodhouse, geride bıraktıklarınıza benzer herhangi bir şey bulmak öyle sevindiricidir ki! Her zaman söylemişimdir, evliliğin en kötü yanlarından biri bu ayrılıklardır.”

Emma elinden gelindiğince kısacık bir yanıt verdi ama bu kadarı Mrs. Elton’a yetti çünkü o yalnızca kendisi konuşmak istiyordu.

“Maple Grove’a benzemek bu kadar olur yani! Hem yalnızca evin kendisi değil, bahçeler de, görebildiğim kadarıyla, şaşırtacak kadar benzemiyorsa ne olayım! Maple Grove’daki taflanlar da tıpkı buradakiler kadar gürdür, hem de tıpkı buradaki gibi, çimliğin gerisinde durur. Şurada da büyük bir ağaç gözüme çarptı, gövdesinin çevresinde oturmak için tahta bir sıra var. Bana aynen orayı anımsattı. Ablamla eniştem bayılacaklar buraya. Kendileri geniş park sahibi olanlar başkalarında da aynı şeyleri bulunca pek keyiflenirler.”

Emma bu savın doğruluğundan kuşkuluydu. Kendi bildiğine göre geniş park sahibi olanlara başkalarının geniş parkları vız gelirdi. Ne var ki böylesi çifte kavrulmuş bir yapmacığa karşılık vermeye değmezdi. O da yalnızca, “Bizim buraları görüp tanıdıkça Hartfield’i gözünüzde büyüttüğünüzü göreceksiniz, ne yazık ki!” dedi. “Surrey bölgesi güzelliklerle doludur.”

“Ha, evet, bunun zaten farkındayım. Burası İngiltere’nin bahçesidir, bilirsiniz ya, Surrey, İngiltere’nin bahçesidir.”

“Evet ama bu onuru salt kendi üzerimize alınmayalım. Surrey dışında daha birçok bölgeye, ‘İngiltere’nin bahçesi’ deniliyor, yanılmıyorsam.”

Mrs. Elton son derece kendine güvenir bir gülümseyişle, “Yok, hiç sanmıyorum,” dedi. “Surrey’den başka yere böyle denildiğini ben hiç duymadım.”

Emma susturulmuştu.

Mrs. Elton, "Ablamla eniştem söz verdiler, baharda, en geç yazın bizi görmeye gelecekler," diye sözünü sürdürdü. "Bu bizim keşif zamanımız olacak. Onlar buradayken birçok keşif yolculuğuna çıkarız, kalıbımı basarım. Lando tipi açık arabalarını da getirecekler, tabii. Çok rahat dört kişi alır. Bizim arabamız da elde bir olduğuna göre yörenin çeşitli güzelliklerini doya doya seyredebiliriz. Yılın o mevsiminde büyük, kapalı arabalarıyla geleceklerini hiç sanmam. Hatta vakit yaklaşınca ben kendim yazıp lando'yu mutlaka getirmelerini söylerim, o kadar daha iyi olur ki. Miss Woodhouse, bilirsiniz, insan böyle güzel bir köşeye gelince her yeri elden geldiğince gezip görmek ister. Eniştem Mr. Suckling de çevreyi keşfe çıkmaya bayılır. Geçen yaz, lando'nun alınışından hemen sonra bu şekilde King's-Weston'da iki kez keşfe çıktık, çok eğlendik. Sizler burada da yazları bu tür eğlentiler düzenliyorsunuzdur herhalde, öyle değil mi Miss Woodhouse?"

"Yok, buralarda böyle şeyler yapmıyoruz. Sizin söylediğiniz gibi eğlentilere uygun olan yerlerin biraz uzağında kalıyoruz. Pek de sakin kimseler olsak gerek: eğlenceli planlar yapmaktansa evde oturmak daha mı hoşumuza gidiyor, ne?"

"Ah, evde oturmak gibi rahatlık var mıdır? Benim kadar evine bağlı insan az bulunur. Maple Grove'da bu yüzden adım çıkmıştı. Selina, Bristol'a gideceği zamanlarda kaç kez, 'Bu kızı evden dışarı çıkaramıyorum ki!' demiştir. 'Lando'da tek başıma dikilmekten nefret etsem de çaresiz, yalnız gideceğim! Augusta'ya kalsa çit kapısından dışarı adımını atmaz!' diye yakınmıştır. Kaç kez söylemiştir bunu. Ama temelli ev kuşu olmaktan yana da değilimdir. Tersine, insanların evlerine kapanıp dünyadan uzaklaşması çok kötü şeydir. Ne çoğa ne de aza kaçmadan iyi bir denge tutturup dünyayla kaynaşmak daha iyidir bence. Ama sizin durumunuzu bütünüyle anlıyorum." Mr. Woodhouse'tan yana bakarak, "Miss Woodhouse, beybabanızın sağlık durumu size adamakıllı köstek olsa gerek. Kendisi neden Bath'taki banyoları denemiyor? Gerçekten, denemeli bence. Bath'ı özellikle salık veririm size. Mr. Woodhouse'a iyi geleceğinden hiç kuşkum yok, inanın bana."

"Babam orayı önceki yıllarda birkaç kez denedi, ama hiç yararını görmedi. Mr. Perry de, (adını duymuşsunuzdur, sanırım) onun artık bu yaştan sonra ılıcadan yarar görebileceğine ihtimal vermiyor."

"Yaa, çok yazık, Miss Woodhouse, çünkü inanın bana, uygun geleni bulunabilirse ılıca insana öyle şifa veriyor ki. Bath'ta kaldığım sıralarda buna öyle örnekler gördüm ki! Hem zaten Bath öyle neşeli bir yer ki babanızın içini açacağından hiç şüpheniz olmasın, çünkü arada bir içinin fena halde karardığı oluyormuş da. Size gelince, orasını size salık vermek için lafı uzatmama gerek yok, sanırım. Bath kentinin gençlere sunduğu fırsatları bilmeyen mi var? Böyle kapalı bir yaşam sürdükten sonra orası size nefis bir açılım sağlar. Ben de sizi hemencecik kentin en yüksek sosyetesinden kimselere tanıştırabilirim. Benim yazdığım kısa bir not kapınıza bir sürü tanış getirir. Hele benim Bath'a gidince yanında kaldığım yakın arkadaşım Mrs. Partridge sizinle seve seve ilgilenir. Toplum yaşamına çekinmeden, beraberce girebileceğiniz bir hanım olarak tam size göre biçilmiş kaftandır."

Emma, terbiyesizlik etmemek için kendini zor tuttu! "Açılım" denilen bir durum için Mrs. Elton'a borçlu olmak, toplum yaşamına Mrs. Elton'ın bir dostunun koruması altında atılmak ha! Sözü geçen bu hanım herhalde, bir odasını pansiyon vererek kıt kanaat geçinen, süslü, yırtık, kenarın dilberi bir duldu! Miss Woodhouse'un, Hartfield Konağı'nın itibarı buralara mı düşecekti?

Gene de Emma konuğuna serinkanlılıkla teşekkür etti. Ne yazık ki Bath'a gitmeleri söz konusu değildi, zaten kendisi de orada, babasından daha hoşça vakit geçireceğini sanmıyordu. Sonra Emma, karşısındakinin alınıp isyan etmesine fırsat bırakmadan, hemen başka bir konuya geçti.

"Müzikle uğraşıp uğraşmadığınızı sormak gereğini duymuyorum, Mrs. Elton. Bu gibi durumlarda insanın ünü kendinden önce gelir. Biz Highburyliler de sizin fevkalade piyano çaldığınızı çoktan öğrendik."

"A, hiç de değil! Ne münasebet! Hiç fevkalade filan çaldığım yoktur. Tersine! Size bunu söyleyenler herhalde bana iltimas geçmiş olacaklar. Müziği deli gibi severim; orası öyle. Âşığımdır, müziğe.

Arkadaşlarım da, eksik olmasınlar, bu konuda zevk sahibi olduğumu söylemek büyüklüğünde bulunurlar. Ama, inanın bana, çalışım tam anlamıyla vasattır, başka hiçbir şey değil. Sizinse son derece güzel piyano çaldığınızı biliyorum, Miss Woodhouse. Böyle müziksever bir çevreye geleceğimi bilmek benim için nasıl bir avuntu oldu, bilmezsiniz. Müziksiz yaşayamam, doğrusu. Hava almak kadar vazgeçilmez bir şeydir benim için müzik. Hem Maple Grove'da hem de Bath'ta son derece müziksever bir çevreye alışık olduğumdan, başka türlü bir yere gitmek benim için pek ağır bir şey olurdu. Hatta bana müstakbel evimden söz ettiği zaman Mr. E.'ye de açıkça söyledim. Sakin bir taşra kasabasında belki sıkılırım, diye korkuyordu. Ayrıca, alışık olduğum evlerden sonra buradaki evi küçük mü bulacağım, diye de tasalanıyordu, filan. Ama ben kendisine açıkça söyledim. 'Sosyeteden vazgeçebilirim,' dedim. Partiler, balolar, tiyatro, hepsini terk edebilirim. Kasaba hayatı korkutmaz beni. Kendi *iç dünyam* öylesine zengindir ki, sosyetenin eğlencelerine ihtiyacım yoktur. İç dünyaları zengin olmayanlar için durum başkadır. Ama kendi iç dünyamın zenginliği sayesinde ben dağ başında da yaşayabilirim. Evin küçüklüğüneyse aldırış bile etmem. O gibi özverilere seve seve katlanırım. Gerçi Maple Grove'da her türlü lükse alıştım. Ama iki araba sahibi olmak ve geniş odalarda oturmak benim mutluluğum için şart değildir. Gene de, Mr. E.'ye, daha o zamandan, 'Açık konuşayım, müziksiz yaşayamam ben,' dedim. 'Başka hiçbir koşulum yok, ama müziksiz yaşam benim için bir çöldür,' diye açıkça söyledim."

Emma gülümseyerek, "Umarım aramızda hayal kırıklığına uğramazsınız," dedi.

Mrs. Elton, "Böyle bir şeyden hiç korkum yok," diye karşılık verdi. "Kasabanıza bayıldım. Umarım birlikte birçok küçük, güzel konser veririz, Miss Woodhouse. Sizle ben bir müzik kulübü kursak da, ya sizin evinizde ya da bizde şöyle her hafta toplansak ne iyi olur. Bizler biraz çaba gösterirsek herkes izimizden gelecektir, hiç kuşkusuz. Böyle bir tasarı hele benim için çok yararlı olur. Çünkü beni çalışmaya kışkırtır. Evli kadınlar, biliyorsunuz, çok geçmeden ev uğraşlarına dalıp müziği bırakıverirler."

“Ama, siz ki delicesine müzik âşığısınız, sizin için böyle bir tehlike olamaz sanırım, değil mi?”

“Umarım olmaz, ama çevreme baktıkça inanın ödüm kopuyor. Selina müziği olduğu gibi bıraktı. Oysa ne tatlı piyano çalardı. Mrs. Partridge’in kızı Clara da evlendikten sonra çalmaz oldu. Bütün arkadaşlarım öyle. İnsan korkuyor, inanın! Ama bir bakıma galiba hakları da varmış. Eskiden Selina’ya kızardım, ama şimdi bakıyorum da evli bir kadının öyle çok sorumluluğu var ki! Bu sabah kâhya kadına işleri anlatmak tam yarım saat sürdü.”

Emma, “Bu gibi işler çok geçmeden düzene girer; sizi o kadar uğraştırmaz,” dedi.

Mrs. Elton, “Bakalım,” diye güldü.

Besbelli müziği savsamaya iyice kararlıydı. Emma bu konuda başkaca bir şey söylemedi. Mrs. Elton da bir an sonra yeni bir konu açtı:

“Geçen gün Randalls’a gittik. İkisi de evdeymişler. Çok hoş kimselere benziyorlar. Mr. Weston eşsiz bir adam. İlk görüşte bayıldım. Karısı da gerçekten değerli bir kadına benziyor. Öyle iyi, öyle anaç bir hali var ki, insanın hemen gönlünü kazanıyor. Evlenmeden önce sizin mürebbiyenizmiş sanıyorum, öyle değil mi?”

Emma onun bu kabalığı karşısında öylesine şaşıp kaldı ki yanıt bile veremedi. Mrs. Elton ise karşılık beklemeden sözünün arkasını getirdi: “Bunu önceden bildiğim için Mrs. Weston’ın kibarlığıyla zarifliği doğrusu beni şaşırttı. Ama gerçekten hanımefendi bir kadın.”

Emma, “Mrs. Weston eskiden beri tam bir hanımefendidir,” dedi. “Kibarlığı, sadeliği, inceliği ve şıklığı bütün genç kadınlara örnek olarak gösterilebilir.”

“Ya biz Randalls’tayken başka kim çıkıp gelse beğenirsiniz?”

Emma bilemedi. Kadının konuşma biçimine bakılırsa, çok yakın bir dost gelmiş olacaktı. Ama bu yörede onun yakın bir dostu olamazdı ki henüz.

Mrs. Elton, “Knightley geldi,” diye sözünü sürdürdü. “Şu ünlü Knightley. Ne büyük şans değil mi? Geçenlerde bize gelmiş ama evde olmadığımız için kendisini daha görmemiştim. Oysa kendisi Mr. E.’nin pek samimi dostu olduğu için, görmeye can atıyordum,

tabii. Doğrusu *caro sposo*'nun[4] hakkını teslim etmek gerek. Arkadaşlarından utanmasına hiç gerek yok. Knightley'yi pek beğendim. Tam centilmen."

Neyse ki çok geçmeden ziyaret sona erdi. Karıkoca Eltonlar oradan ayrıldılar. Emma da derin bir soluk aldı. Kendi kendine, "Dayanılmaz bu kadına," diye köpürüyordu. Meğer sandığımdan daha da berbatmış. Dayanılır yanı yok. Knightley'ymiş! Kulağımla duymasam inanmazdım. Knightley, ha! Onu ömründe görmemiş ama 'Knightley' diye söz ediyor, hem de gerçek bir centilmen olduğunu keşfediyor! Sonradan görme, bayağı şey, 'Mr. E.'leriyle, '*caro sposo*'larıyla, o zengin iç dünyasıyla, o laubali yapmacıkları, o rüküş giyim kuşamla, resmen Mr. Knightley'nin bir centilmen olduğunu keşfediyor ha! Hiç sanmam ki bu övgüye karşılık Mr. Knightley de onun bir 'hanımefendi' olduğunu keşfetsin! Söyleseler inanmazdım! Hele ikimizin bir olup müzik kulübü kurmamızı önermesi! Duyan da canciğer arkadaşız sanır! Ya Mrs. Weston için söyledikleri. Beni yetiştirmiş olan kadının bir hanımefendi oluşuna şaşması! Her sözü öbüründen beter! Bu kadarını hiç görmemiştim! Umduğumdan çok, çok başka yerde. Bu kadınla kıyaslamak Harriet'i aşağılamak olur... Frank Churchill burda olsa bu kadına ne derdi, acaba? Nasıl kızar, hem de nasıl eğlenirdi! Bak, işte, gene hemencecik onu düşünüyorum. Her zaman aklıma gelen ilk insan! Nasıl da suçüstü yakalıyorum kendimi ama? Frank Churchill her seferinde aklıma geldikçe..."

Bütün bunlar kafasında birbirini öyle hızla izliyordu ki, Mr. Woodhouse, Eltonların veda telaşesinden sıyrılıp rahatlayarak onunla konuşmaya gelinceye kadar Emma oldukça toparlandı ve dikkatini babasına verebildi.

Babası, "Ne diyorsun bakalım, güzelim?" diye söze girdi. "Kendisini ömrümüzde ilk kez gördüğümüze göre, güzelce bir tazeye benziyor, değil mi? Seni de çok beğenmiştir, herhalde. Biraz fazla çabuk konuşuyor. Konuşurken sesinin çabukluğu biraz kulağı acıtıyor ama bilirsin, ben kılı kırk yaranlardanımdır. Yabancı seslerden hazzetmem. Zaten hiç kimse sen ve zavallı Miss Taylor gibi konuşamaz ki. Her neyse, saygılı, terbiyeli bir hatuna benziyor,

Mr. Elton için de iyi bir eş olacağından kuşkum yok. Gerçi bence adamcağız hiç evlenmese daha iyiydi. Mutlu günlerinde kendim gidip onları kutlayamadığım için bulabildiğim en iyi özürleri belirttim. Yaz mevsiminde gelebileceğimi *umarım*, dedim. Ne olsa, daha önce gitmeliydim. Bir yeni gelini kutlamaya gitmemek çok ayıptır. Ah, nasıl da hazin, hasta durumda olduğum bundan belli. Ama ne yapayım, Vicarage Yolu'nun o köşesini sevmiyorum işte."

"Özürleriniz mutlaka kabul edilmiştir. Mr. Elton sizi tanıyor."

"Evet ama, genç bir hanım... bir yeni gelin... Ona saygı sunmaya gitmem gerekirdi. Ayıp ettim, doğrusu."

"Ama babacığım, siz evliliğe karşıt bir kişisiniz. Öyleyse bir yeni geline saygılarınızı sunmak için bu telaş niye? Bu durum sizin için saygıdeğer olmamalı. Yeni evlileri böyle şımartırsanız herkesi evlenmeye kışkırtmış olursunuz."

"İki gözüm, ben kimseyi evlenmeye özendirmiş değilim, gene de *hanımlara* gereken nezaketi her zaman göstermek isterim. Hele yeni gelinler hiç görmezlikten gelinmemeli. Onların özel ilgi görmeye hakları olduğunu herkes bilir. Emma, hayatım, bir toplulukta yeni bir gelin her zaman başta gelir, çevrede başka kim olursa olsun."

"Babacığım, doğrusu herkesi evlenmeye özendirmek bu değilse nedir, bilmem. Zavallı genç kızları, gururlarını okşama yoluyla tuzağa düşürmek değil mi bu? Sizin bunu destekleyeceğiniz aklıma hiç gelmezdi."

"Güzelim, anlamıyorsun beni. Benimkisi düpedüz bir terbiye, görgü sorunu, yoksa elâlemi evlenmeye özendirmekle bir ilgisi falan yok."

Emma konuyu kapattı. Babası kaygılanmaya başlıyor, onun dediklerini anlayamıyordu. Emma düşüncelerini gene Mrs. Elton'ın çığliklerine döndürdü ve bunlar onun kafasını uzun, çok uzun bir süre meşgul etti.

4. (İt.) Sevgili kocamın. (Ç.N.)

Otuz üçüncü bölüm

Daha sonradan da Emma'ya, Mrs. Elton'la ilgili olumsuz düşüncelerini geri aldırtacak herhangi bir neden olmadı. İlk izlenimi enikonu doğru çıkmıştı. Mrs. Elton'ı bu ikinci görüşmede nasıl bulduysa, bundan sonraki karşılaşmalarında da aynı buldu: Kadın kendini beğenmiş, küstah, laubali, cahil ve görgüsüzdü. Bir parça güzelliği, birkaç hüneri vardı. Gelgelelim öyle dar kafalıydı ki kendisini, bu taşra kasabasını kendi üstün yaşam deneyimiyle canlandırıp eğitmeye gelmiş biri olarak görüyordu.

Mr. Elton'ın karısını başka türlü gördüğünü düşünmek için de bir neden yoktu. Onunla mutlu olmanın ötesinde övünç duyar gibiydi. Highbury'ye, Miss Woodhouse'la bile boy ölçüşebilecek kıratta bir kadın getirmiş olduğu için kendi kendini kutluyor, sanırdınız. Kasabalılar da, Miss Bates'in hoşgörü ilkesini izleyerek insanlara iyi gözle bakmaya, hiç değilse yargılamamaya alışık olduklarından, yeni gelinin kendi ileri sürdüğü kadar akıllı ve sevimli olduğunu kabul etmekten hoşnuttular. Öyle ki genç hanımın övgüsü dilden dile dolaşıyor ve hiçbir yadsımaya uğramıyordu. Çünkü ilk baştan bu yana onun "şık giyimli çok hoş bir hanım" olduğunu söylemiş olan Emma da iyi niyetle hâlâ aynı görüşü yineleyip durmaktaydı.

Ancak bir noktada Mrs. Elton'ın davranışı başlangıçtakinden daha sevimsiz olmaya başlıyordu, çünkü Emma'ya karşı beslediği duygular değişmişti. Büyük bir olasılıkla, samimi dost olma önerilerinin soğuk karşılanmasından alınmış olmalı ki şimdi geri çekilmeye ve kendisi de son derece soğuk ve uzak davranmaya başladı. Gerçi bu Emma'nın canına minnetti ama ne olsa tavrın

ardındaki kötü niyeti giderek daha itici buluyordu. Mrs. Elton Harriet'e da kötü davranıyordu; kocası da öyle. Alaycı ve küçümseyiciydiler. Emma bu tutumun kısa zamanda Harriet'in gönül yarasını iyileştireceğini umuyordu. Ne var ki bütün bu tutuma yol açan duygu ve düşünceler, kadını da, erkeği de iyice alçaltan şeylerdi. Hiç kuşku yok ki zavallı Harriet'in aşkı, karıkoca sırdaşlığının kutsal tanrısına kurban edilmişti. Genç papazımız, öyküdeki Emma'nın payını da, kendini en temize çıkarıp onu en karalayacak biçimde karısıyla paylaşmış olmalıydı. Emma, ikisinin de sevmemekte birleştiği kişiydi. Konuşacak başka konuları olmayınca lafa Miss Woodhouse'u yererek başlamak kim bilir ne kolaydı! Miss Woodhouse'a karşı açıkça göstermeyi göze alamadıkları bu düşmanlık, Harriet'i aşağılayan davranışlarla, hem de daha yaygın biçimde, dışarı vuruyor olmalıydı.

Mrs. Elton, Jane Fairfax'e vurulmuştu, hem de ilk baştan beri. Bir arkadaşıyla savaş durumunda olan bir genç hanımın, nispet olsun diye başka bir kadını övmesi değildi bu. Mrs. Elton doğal ve ölçülü bir hayranlık belirtmekle de yetinmiyordu. Karşı taraftan bu yollu hiçbir istek gelmediği halde o kendiliğinden, arkadaşını kanadının altına almayı istiyordu. Daha Emma'yla araları soğumazdan önce, belki de üçüncü karşılaşmalarında, Miss Fairfax'e karşı takındığı koruyucu meleklik tavrını baştan sona anlatmıştı.

"Miss Woodhouse, şu Jane Fairfax tepeden tırnağa nefis bir kız. Hayran kaldım, doğrusu. Tatlı, ilginç bir yaratık. Öyle yumuşak, hanım hanımcık ki... öyle de yetenekli! İnanın bana, olağanüstü yetenekli bu kız, bana kalırsa. Piyanoyu son derece güzel çaldığını söylemekten çekinmeyeceğim ki bu noktada kesin konuşabilecek kadar müzik bilgim vardır, yani. Evet, şeker gibi bir kız, harika! Bu hayranlığıma gülüyorsunuz belki ama yalanım yok, her dakika Jane Fairfax'ten konuşuyorum artık. İçinde bulunduğu durum da zaten, insanın yüreğini sızlatacak nitelikte. Ah, Miss Woodhouse, onun için bir şeyler yapmalı, onu ışığa çıkarmalıyız. Onunki gibi yeteneklerin karanlıkta kalmasına izin verilmemelidir. Şairin şu nefis dizelerini elbet duymuşsunuzdur, değil mi?

Kaç çiçek kim bilir sergiler renklerini,

gözlerden ırak,
Itırını çöl kumuna saçmaya tutsak.[5]

Tatlı Jane'imizin bu çiçeklere benzeyip gitmesine göz yummamalıyız."

Emma sakinlikle, "Ben ortada böyle bir tehlike görmüyorum," dedi. "Siz de Miss Fairfax'i daha yakından tanıdığınız zaman, onun Campbellların yanında sürdüğü yaşamı öğrenince yeteneklerinin karanlıkta kalmış olmadığını herhalde anlayacaksınız."

"Ama sevgili Miss Woodhouse, kızcağız şimdi o kadar köşeye çekilmiş durumda ki, gözlerden uzak, yazık oluyor. Campbellların yanında alıştığı düzeyli yaşantının artık sona erdiği de o kadar elle tutulur derecede belli ki! Bence bu onun içine işliyor olmalı. Eminim bundan. Çok çekingen, çok sessiz. İnsan onun, çevresi kendine arka çıkmıyor diye üzüldüğünü hissediyor. Gerçi sessizliği onu bana daha çok sevdiriyor ya. Ne yalan söyleyeyim, ben takdirle karşılarım bunu. Yaman savunucusuyumdur çekingenliğin. Öyle seyrek rastlanıyor ki günümüzde! Hiç de sönük olmayan, hatta aslında cevherli olan kimselerde çekingenlik son derece çekici, insanı saran bir huydur. Ah, evet, içten söylüyorum, Jane Fairfax harika bir kişi; kendisini öyle ilginç buluyorum ki sözle anlatamam."

"Çok duygulanmış olduğunuz anlaşılıyor. Gene de bilemiyorum, siz ya da Miss Fairfax'in buradaki diğer dostları, onu sizden daha uzun zamandan beri tanıyanlar, ona nasıl şimdikinden daha başka arka..."

"Azizim Miss Woodhouse, eyleme geçmeyi göze alanlar çok büyük işler başarabilirler. Sizle benim korkmamıza gerek yok. Biz örnek olursak birçok kimse peşimizden geleceklerdir, gelebildikleri kadar, çünkü hepsi de bizim durumumuzda değil, elbet. Bizim onu evinden alıp evine götürecek arabalarımız var. Sonra öyle bir yaşam tarzımız var ki bir Jane Fairfax'in eklenmesi bizi hiçbir yönden sarsmaz. Ben böyle şeyleri aklıma getirmem, çünkü o türlü yaşamaya alışkınım. Ev hanımlığımda benim için en büyük tehlike, belki de tam ters yönde, çok ileri gidip harcamalarda dikkatsizlik yapmak olacaktır. Sanırım Maple Grove'u gereğinden fazla örnek alacağım kendime, oysa bunu yapmamam gerekir, çünkü ne olsa

gelir yönünden hepimiz eniştem Mr. Suckling'le aşık atamayız ya! Her neyse, Jane Fairfax'in değerini görüp yükseltmek konusunda kararımı verdim ben. Sık sık evime çağıracağım, herkesle tanıştıracağım, yeteneklerini gösterebilsin diye müzikli davetler vereceğim, hem de şöyle uygun bir şeyler için de, anlarsınız ya, gözlerimi her an açık tutacağım. Çevrem öyle geniştir ki yakında kulağıma ona uygun bir şeyler geleceğinden hiç şüphem yok. Onu özellikle ablamla enişteme tanıştıracağım, tabii. Onların Jane'i çok seveceklerinden eminim. Birbirlerini biraz tanıyınca Jane'in de korkuları temelli geçecektir çünkü ablamın da eniştemin de huyları son derece geçimlidir. Evet evet, onlar buradayken Jane'i bize çok sık aldırtacağım; hatta keşif gezilerimize çıktığımız zaman lando'da bazen ona da yer ayıracağımızı söyleyebilirim."

Jane içinden, "Zavallı Jane Fairfax, sen bunu hak etmedin," diyordu. "Mr. Dixon konusunda hata işlemiş olabilirsin ama ne yapmış olursan ol, böyle bir cezaya layık olamazsın. Mrs. Elton'ın iyi yürekliliği ve esirgemesine mecbur kalmak ha! Jane Fairfax aşağı, Jane Fairfax yukarı. Ulu Tanrım! Sakın benden de, Emma Woodhouse, diyerek söz ediyor olmasın, ortalarda dolanırken? Şöyle ya da böyle, bu kadının dilinin haddini bilmezliği sınır tanımıyor, besbelli!"

Emma kadının bu (mide bulandırıcı "sevgili Miss Woodhouse"larla bezenmiş) çalım satmalarını bir daha onunla baş başa olarak dinlemek zorunda kalmadı. Kısa bir süre sonra Mrs. Elton'ın ona karşı tutumu değişti ve Emma'nın kafası rahat etti. Artık ne Mrs. Elton'ın çok özel dostu olmak zorundaydı ne de Mrs. Elton'ın yol göstermesiyle Jane Fairfax'in etkin kollayıcısı. Yalnızca, olup biteni genel açıdan öbür dostlarıyla birlikte gözlemliyordu.

Gözlemledikleri karşısında gizlice gülümsediği çok oluyordu. Mrs. Elton'ın Jane'e gösterdiği yakınlık karşısında Miss Bates'in duyduğu minnet, saf ve sıcak bir yüreğin birinci sınıf bir belirtisiydi. Papazın hanımı, Miss Bates'in el üstünde tuttuğu kişilerden biriydi artık: en sıcakkanlı, candan, canayakın bir hanımefendi, on parmağında on hüner, hem de çevresindekilere gönül indirebilen biri... yani tam Mrs. Elton'ın kendi kendine yakıştırdığı kişilik! Emma'yı tek şaşırtan şey Jane'in, Mrs. Elton'ın yakınlığını

çekebilmesi ve ilgisini kabul etmesiydi. Emma her an onun Eltonlarla yürüyüşe çıktığını, Eltonlarla çay içtiğini, gününü Eltonlarla geçirdiğini duyuyordu. Şaşılacak şey! Miss Fairfax'in gururu ve ince zevkinin, papaz evinde bulabileceği türden yârenliklere katlanabileceğini, Miss Woodhouse daha önce duymuş olsa inanmazdı.

"Bu kız bir bilmece, tam bir muamma," diye geçiriyordu içinden. "Sen aylar ayı burada kalıp her türlü darlığa, kıtlığa katlan, sonra da sana her zaman gerçek, cömert bir sevgi göstermiş olan seçkin dostlarının yanına dönmektense, Mrs. Elton'ın yakınlığıyla yerin dibine girmeyi, Mrs. Elton'ın sohbetinin fukaralığını seç! Tam bilmece!"

Jane, söylediğine göre, Highbury'ye üç aylığına gelmişti. Campbelllar da o sırada İrlanda'ya üç aylığına gitmişlerdi ama şu sırada kızlarına, hiç değilse yaz ortasına kadar kalmaya söz vermişlerdi. İrlanda'dan Jane'i de oraya, yanlarına çağıran yeni mektuplar gelmişti. Miss Bates'in anlattığına göre (tüm haberler ondan alınıyordu zaten) Mrs. Dixon, Jane'in gelmesi için çok ısrar ediyormuş. Jane hele bir gelirim, desin, her çareye başvurulacak, uşaklar yollanacak, yardımcılar bulunacak, kısacası yolculuğun her yönden rahat geçmesi sağlanacakmış; gel gör ki Jane gene de mektuba olumsuz yanıt vermiş.

Emma, "Bu çağrıyı geri çevirmesi için, görünenden çok daha güçlü bir nedeni olsa gerek," sonucuna vardı. "Ya Campbellların ona ya da kendisinin kendine biçtiği bir cezayı çekiyor olmalı, bir tür çile, günah çıkarma gibi bir şey. İşin içinde çok büyük bir korku, çok büyük bir ihtiyat, çok büyük bir kararlılık var. Demek ne olursa olsun, Jane'in *Dixon*ların yanında *bulunmaması* gerekiyor. Birisi böyle bir buyruk vermiş. Tamam da, Eltonlarla birlikte olmayı neden istesin? Anlaşılmaz şey, doğrusu."

Emma, Mrs. Elton konusundaki düşüncesini en yakın birkaç kişiye açmıştı. Bir gün bu konuyu onların yanında dile getirince Mrs. Weston, Jane adına şu savunmayı yaptı:

"Emma, canım, Jane'in papaz evinde çok eğlendiğini sanamayız, elbet, gene de bütün gün evde oturmaktan iyidir. Teyzesi iyi yürekli bir hatuncağızdır, ama bütün zamanını onunla geçirmek çok yorucu

olsa gerek. Bu yüzden Jane Fairfax'in gittiği yere kusur bulmak yerine geldiği yeri düşünsek daha iyi olur."

Mr. Knightley içten gelen bir sesle, "Haklısınız, Mrs. Weston," dedi. "Mrs. Elton konusunda sağlam bir fikir edinmeye herkes gibi Jane'in de aklı yeter. Arkadaşlık edeceği kişiyi seçmek elinde olsaydı, o hanımı seçmezdi." Emma'dan yana suçlayıcı bir bakışla, "Ne yapsın ki başkalarından görmediği yakınlığı, ilgiyi, ondan görüyor."

Emma bir an Mrs. Weston'ın bakışını da kendi üzerinde hissetti. Mr. Knightley'nin içten ifadesi şaşırtıcıydı. Genç kız bir dakika sonra, yüzüne hafif bir renk yayılarak karşılık verdi:

"Bana öyle geliyor ki Miss Fairfax'in, bu hanımdan gördüğü yakınlık ve ilgiyi sevindirici değil, itici bulması gerekirdi. Ondan aldığı çağrılardan da kaçması..."

Mrs. Weston, "Bana sorarsanız Miss Fairfax bu konuda pek istekli olmayabilir. Teyzesi, Mrs. Elton'ın her çağrısını onun adına sevinçle kabul ettiği için zorda kalıyor olabilir," dedi. "Gerçi biraz değişiklik istemek herkes için çok doğaldır, gene de Miss Fairfax'in kendine kalsa Mrs. Elton'la böyle sıkı fıkı olmakta bu kadar ileri gitmezdi, sanıyorum."

Şimdi iki kadın da yanlarındaki erkeğin yeni bir şey söylemesini biraz kaygıyla bekliyorlardı. O, kısa bir sessizlikten sonra, "Dikkate almamız gereken bir şey daha var," dedi. "Mrs. Elton, Miss Fairfax'in gıyabında konuşurkenki üslubunu, onunla yüz yüze konuşurken kullanmıyordur herhalde. Evet, bundan emin olabilirsiniz ki Miss Fairfax'in hem kişiliğinin hem de davranışlarının üstünlüğü, Mrs. Elton'da korkuya benzer bir hayranlık uyandırmıştır; bu nedenle de, baş başa olduklarında bu hanım Miss Fairfax'in layık olduğu saygıyı hakkıyla göstermektedir. Mrs. Elton'ın karşısına Miss Fairfax gibi bir kadının daha önce çıkmış olduğunu sanmıyorum. Ne denli kendini beğenmiş olursa olsun, Miss Fairfax'in karşısında kendi küçüklüğünü mutlaka duyumsayacak ve davranışlarıyla bunu ortaya vuracaktır."

Emma, "Sizin Jane Fairfax'i ne kadar beğendiğinizi biliyorum," dedi. Aklında küçük Henry vardı. Ürküntü ve çekingenlik karışımı bir duyguya kapıldı ve başka ne diyeceğini bilemedi.

Mr. Knightley, "Evet," diye yanıtladı. "Ona ne çok değer verdiğimi herkes bilir."

Emma hemen, "Belki de," diye söze girişti, sonra sustu. Gene de, hazır laf açılmışken en kötü olasılığı bir an önce öğrenmek belki de en iyisiydi. "Belki de," diye sözünü aceleyle sürdürdü, "onu ne kadar beğendiğinizin siz de farkında değilsinizdir. Hayranlığınızın derecesi günlerden bir gün sizi de şaşırtabilir."

Mr. Knightley bu arada, ayağındaki kalın, deri botların alt düğmelerini iliklemekle uğraşıyordu. Bunun için harcadığı çabadan mı, yoksa başka bir nedenle mi, kim bilir, yüzü kızarmıştı.

"Yaa, demek oralara geldin ha?" dedi. "Yazık, fena halde geç kaldın. Mr. Cole bu konuda kulağımı bükeli altı hafta oluyor."

Sonra sustu. Mrs. Weston hafifçe genç kızın ayağına bastı. Emma ne düşüneceğini bilemiyordu. Bir anlık bir sessizlikten sonra George Knightley, "O söylediğin şeyin olamayacağına inanmanı isterim," diye sözünü sürdürdü. "Ben istesem bile Miss Fairfax beni kabul etmez. Ama ben ona hiçbir zaman evlenme önermeyeceğimi kesinlikle biliyorum."

Bu kez Mrs. Weston'ın ayağına basmak sırası Emma'ya gelmişti.

Genç kız George Knightley'nin yanıtına hem de faiziyle, iyice sevinerek, "Çok alçakgönüllü bir erkeksiniz, Mr. Knightley," diye güldü. "Bu, su götürmez."

George Knightley öylesine dalgındı ki Emma'yı duymamış gibiydi. Sonra biraz hoşnutsuz bir tavırla, "Demek sen bu kez de benimle Jane Fairfax'i evlendirmeyi kurmuştun, öyle mi?" diye sordu.

"Yok, ne münasebet! Siz beni çöpçatanlığımdan ötürü o kadar azarladınız ki. Sizin için bu gibi tasarılar kurmak haddime mi düşmüş. Ben laf olsun diye konuşmuştum. Böyle şeylerin söylenilmesi olağandır da. Ama, yok, Tanrı bilir ya, benim sizi ne Jane Fairfax'le ne de başka kimseyle evlendirmeye zerrece niyetim var. Evlenirseniz gelip bizimle bu kadar rahat arkadaşlık edemezsiniz sonra."

Mr. Knightley gene düşüncelere dalmıştı. Sonunda, "Yok, Emma," dedi. "Jane'e karşı duyduğum hayranlığın derecesinin beni

şaşırtmasına hiçbir zaman olanak yok. Jane'i hiçbir zaman o yönden aklımdan geçirmiş değilim, buna inan."

Biraz sonra da, "Jane Fairfax çok nefis bir kız," diyerek gene bu konuya döndü. "Ama benim için önemli olan bir kusuru var: Fazla kapalı, fazla kabuğuna çekilmiş bir insan. Ben evlenecek olsam karımın daha açık, daha rahat bir kadın olmasını isterim."

Jane Fairfax'in de bir kusuru olabileceğini duymak Emma'yı sevindirdi.

"Sanırım Mr. Cole'un ağzını hemen kapatmışsınızdır," dedi.

"Evet, Mr. Cole laf dokundurdu. Ben de ona yanılmış olduğunu söyledim. Mr. Cole benden özür diledi; mesele de kapandı, gitti. Mr. Cole her şeyi herkesten iyi bildiğini, herkesten akıllı olduğunu sanan, bu konuda direterek herkesin rahatını kaçıran bir kimse değildir."

"Bu yönden Mrs. Elton'a hiç benzemiyor, çünkü o bütün dünyadan daha bilgili, akıllı sayılmak istiyor. Colelardan nasıl söz ediyordur acaba, nasıl buluyordur onları? Onlara yakıştıracak nasıl bir kaba sıfat bulmuştur? Size Knigthley dediğine göre Mr. Cole'a ne diyebilir? Demek Jane'in onunla arkadaşlık etmesine şaşmayacağım, öyle mi? Mrs. Weston, bu konuda siz daha haklısınız. Jane'in, teyzesinin çenesinden kaçmak istemesine inanabilirim ama Mrs. Elton'ın onu üstün, kendini aşağı göreceğine dünyada inanamam. Bence o kadın kendi parlak emellerini dünyaya ilan ederek, pohpohlayarak, yardım önererek, ona iyi bir iş bulacağına söz vererek Jane Fairfax'i aşağılamayı sürdürecektir."

Sonra Mr. Knightley bir daha Jane Fairfax konusuna döndü:

"Jane Fairfax duygulu bir kız. Soğuk, hissiz demek istemiyorum. Tersine çok duygulu olduğunu sanıyorum. Dayanıklı, sabırlı, irade sahibi olduğu da ortada. Neylersin ki iyice içine kapalı bir huyu var. Gitgide daha fazla kendi kabuğuna çekiliyor. Bense açıkkalpli, açıksözlü kimselere bayılırım. Yok, Mr. Cole o imada bulununcaya dek Jane Fairfax aklıma bile gelmemişti. Onunla bir arada bulunmaktan, konuşmaktan her zaman büyük zevk almıştım. Ama başka bir şey aklıma bile gelmemişti."

Biraz sonra da hanımların yanından ayrıldı. O zaman Emma zafer kazanmış gibi Mrs. Weston'a dönerek, "Sevgili Mrs. Weston!"

dedi. “Mr. Knightley’nin Jane Fairfax’e âşık olması durumuna şimdi ne buyurulur?”

“Emmacığım, dostumuz Jane Fairfax’e âşık olmamak düşüncesini aklına öylesine sardırmış ki sonunda âşık olup çıkarsa hiç şaşılmaz.”

5. Thomas Grey’in, “Bir Köy Mezarlığında Yazılan Ağıt”ından. (Ç.N.)

Otuz dördüncü bölüm

Mr. Elton'la bekârlığında dostluk etmiş olan bütün aileler, şimdi onun evlenmesinin ve karısının onuruna toplantılar, yemekler vermekte birbirleriyle yarış ediyorlardı, sanki.

Mrs. Elton, "Kasabanızda nasıl bir yaşam süreceğim artık belli oldu," diye zevkle, kurumla gülüyordu. "Boş bir tek günümüz, gecemiz olmayacak galiba. Eğer sakin kır hayatı dediğiniz buysa, Tanrı yardımcım olsun, bitkin düşeceğim, inan olsun! Bu köyün neresi sessiz? Benim kadar iç zenginliği *olmayanların* bile canı sıkılmaz burada."

Genç kadın hiçbir çağrıyı geri çevirmiyordu. Zaten Bath'ta geçirdiği günler onu gece hayatına alıştırmıştı. Yalnız, birçok evin tek salonlu oluşu, sonra bir de iskambil toplantılarında konuklara dondurma sunulmayışı karşısında uğradığı şaşkınlığı gizleyemiyordu. Miss Bates, Mrs. Perry, Mrs. Goddard ve öteki hanımların, salon hayatının inceliklerinden habersiz oldukları ortadaydı. Ama, ne zarar. Augusta Elton çok geçmeden onlara her şeyi öğretir, gösterirdi. Baharda, herkesin çağrısına karşılık kendisi büyük bir yemek verecek ve masaları en şık biçimde kurup çok sayıda garson tutarak bütün bu çevreye örnek olacaktı.

Bu arada Emma da Hartfield'de Eltonlar onuruna bir yemek vermek zorundaydı. Köyün diğer kişilerinden geri kalırsa şüphelere ve dedikoduya yol açmış olurdu.

Böyle bir yemeğe çağrılacakların listesini hazırlamak güç bir iş değildi. Yeni evlilerden başka, Westonlarla Mr. Knightley ve çaresiz, Harriet çağrılacaktı. Neyse ki Harrietçik özür dileyerek çağrıyı geri çevirdi de Emma onun yerine Jane Fairfax'i çağırdı: Harriet ondan

olabildiğince uzak olmak istiyor, onu ve güzel karısını birlikte görmeye henüz dayanamadığını söylüyordu. Zaten yemekte dört çifti tamamlamak için Harriet yerine Jane'i çağırmayı daha ilk baştan istemişti ya, Harriet'i kırmaktan çekinmişti. Mrs. Weston ve Mr. Knightley'yle arasında geçen konuşmadan beri, Emma, Jane konusunda vicdan azabı çekip duruyordu. Mr. Knightley, Jane'e Mrs. Elton'dan başka kimsenin yakınlık göstermediğini, ne büyük bir sitemle söylemişti.

Genç kız, "Bu yüzden beni paylamakta hakkı var," diye düşünüyordu. "Jane ile yaşıtız; birlikte büyüdük, ona karşı daha arkadaşça davranmam gerekirdi. Oysa ben onu eskiden beri savsadım. Artık bu saatten sonra bana belki hiç ısınamaz ama ben bundan sonra onunla çok daha yakından ilgileneceğim."

Emma'nın çağırdıklarının hepsi olumlu yanıt yolladılar.

Ne var ki daha yemek gecesi gelip çatmadan, terslik sayılabilecek bir şey oldu. John Knightley tam o gün, en büyük iki çocuğunu alarak bir geceliğine Hartfield'e geleceğini bildirdi. İşi başından aşkın bir insan olduğu için ziyaretini başka güne bırakması söylenemezdi. Gelgelelim Mr. Woodhouse da yemekli toplantılarda sekiz kişiden fazlasına dayanamazdı.

Emma, "Gerçi dokuz kişi olacak ama John Knightley pek az konuştuğundan gürültüyü çoğaltmaz," diyerek babasını yatıştırmaya çalıştı.

Gelgelelim en son dakika Mr. Weston'ın birdenbire Londra'ya gitmesi gerekti. Erkenden dönmeye çalışacaktı, ama ne olsa yemeğe yetişemezdi. Böylece konukların sayısı gene sekize indi de Mr. Woodhouse'un içi rahat etti. Emma'nın da üstünden bir yük kalkmış gibi oldu. Gene de, hazır kırk yılın başı bir yemek vermişken, az konuşan ciddi John Knightley'nin yerine insan canlısı, şen Mr. Weston'ın hazır bulunmasını, bir ev sahibesi olarak doğrusu yeğ tutardı.

Beklenen gün geldi, konuklar toplandı. John Knightley o gece daha ilk baştan neşeli olmaya karar vermiş gibiydi. Her zaman ağabeyi George'u bir pencere başına çekip çiftlik işlerinden konuşmaya daldığı halde, bu gece konukların hepsiyle ayrı ayrı ilgilenmeye çalıştı. Mrs. Elton, dantel ve incilerin bir kadını

zarifleştirebileceği kadar zarifleşmişti. John Knightley ona hiçbir şey söylemeden, Isabella'ya vereceği rapora yetecek kadar şöyle bir baktı. Jane'i eskiden tanır, sessiz sedasız bir kız olduğu için de pek beğenirdi. Onunla konuşmaya başladı.

Sabahleyin erkenden iki oğluyla birlikte bir yürüyüşe çıkmış ve dönerken Jane'e rastlamışlardı.

"Umarım bu sabah pek uzağa gitmemişsinizdir, Miss Fairfax," dedi. "Çünkü hemen yağmur başladı. Acaba ıslandınız mı diye merak ettim. Biz eve zor yetiştik."

Jane, "Postaneye kadar gidiyordum, uzak değil," diye yanıtladı. "Yağmur ben eve döndükten sonra boşandı. Bu benim her sabah yaptığım bir iştir. Gidip bize gelen mektupları alırım. Hem bir işimiz yapılmış olur hem de bana gezinti fırsatı çıkar. Özellikle kahvaltıdan önce yürüyüş yapmak bana çok iyi gelir."

"Ama, yağmurda değil, umarım?"

"Ben sokağa çıktığım zaman yağmur yağmıyordu."

John gülümsedi: "Yani siz yağmurun farkına varmamaya kararlıydınız. Ah, gençlik! Bir zamanlar postane bizim için de böyle çekiciydi. Benim yaşıma gelince siz de göreceksiniz: Mektuplar için yağmurun altında yol gitmeye değmez."

Jane hafifçe pembeleşti, sonra karşılık verdi:

"Ama unutuyorsunuz ki en sevdiklerimle ömür boyu bir arada yaşamak bana hiçbir zaman nasip olmayacak. İşte bu yüzden beş on yaş büyümek de hiçbir zaman benim mektuplara karşı olan ilgimi azaltamayacak."

"Azaltmak mı? Ne münasebet! Ben hiçbir zaman büyüdükçe mektuplara karşı ilginiz azalacak, demek istemedim. Yalnız mektupların nasıl bir baş belası olduklarını göreceksiniz."

"Siz iş mektuplarından söz ediyorsunuz. Bense aile ve arkadaşlık mektuplarından."

John Knightley serinkanlılıkla, "Çok zaman onların daha bile kötü olduğunu düşünürüm," dedi. "İş dediğin kişiye hiç değilse bazen para getirebilir, ama arkadaşlık hiçbir şey getirmez."

"Ciddi değilsiniz. Ben, Mr. John Knightley'yi yakından tanırım. Dostluğun değerini onun da herkes kadar anladığından eminim. Mektupların, sizin gözünüzde benimkinden çok daha az önem

taşıdığına inanabilirim ama bu farkı yaratan sizin benden on yaş büyük olmanız değildir. Konu yaş değil, durum; siz, dünyada en çok sevdiklerinizle her gün bir aradasınız, oysa ben sevdiklerimden temelli ayrılacak olabilirim. Bu yüzden, içimdeki tüm sevgiler zamanla külleninceye kadar, sanırım, postaneler beni her zaman kendilerine çekeceklerdir, bundan daha kötü havalarda bile."

John Knightley, "Ben de insanın zamanla, yıllar geçtikçe değişmesinden konuşurken, illa yaştan değil, bu yılların çoğunlukla getirdiği durum değişikliklerinden söz ediyordum," diye yanıtladı. "Bence bu ikisi iç içedir. Zaman, kaçınılmaz olarak, her gün gördüklerimiz dışında tüm ilişkileri küllendirir, gelgelelim ben sizin değişeceğinizi söylerken bu tür bir değişimi kastetmedim. Eski bir dostunuz olarak şunu dile getirmeme izin verin: Miss Fairfax, bundan on yıl sonra sizin çevrenizin de benimki gibi sevdiklerinizle dolu olacağını umuyorum."

Dostlukla söylenmiş, alınganlık yaratması düşünülemeyecek sözlerdi bunlar. Güler yüzlü bir "teşekkür ederim"le, konuşmanın tatlıya bağlanıp kapanması amaçlanmış gibiydi. Ne var ki yüzüne yayılan renk, dudağının titremesi, gözündeki yaş, Jane Fairfax'in gülemeyecek kadar duygulanmış olduğunu gösteriyordu. Şimdi de dikkatini Mr. Woodhouse'a vermesi gerekiyordu. Çünkü ev sahibi, böyle durumlarda âdeti olduğu üzere konuklarını birer birer dolaşıp ilgilenir, genç hanımlara özellikle tatlı iltifatlar dağıtırdı. Şimdi sırada Jane vardı. Mr. Woodhouse o her zamanki yumuşak nezaketiyle, "Miss Fairfax, bu sabah yağmura yakalandığınızı duyunca çok üzüldüm," dedi. "Genç hanımlar kendilerine çok iyi bakmalıdırlar. Genç hanımlar narin bitkilerdir. Sağlıklarına, ciltlerine özen göstermelidirler. Evladım, hemen çoraplarınızı değiştirdiniz mi bari?"

"Evet, efendim, hemen değiştirdim. Bu nazik ilginize de çok teşekkür ediyorum, beyefendi."

"Sevgili Miss Fairfax, genç hanımların el üstünde tutulmaları gerekir. Değerli büyükannenizle teyzeniz de iyidirler ya, umarım? En eski dostlarımdandırlar kendileri. Keşke sağlık durumum elverseydi de daha iyi komşuluk yapabilseydim. Bugün gelmekle bize büyük onur verdiniz, inanın bana. Gösterdiğiniz bu yakınlık

kızım için de, benim için de çok değerlidir. Sizi Hartfield'de görmek bizi çok sevindiriyor."

İyi yürekli, kibar yaşlı adam bundan sonra artık oturabilir, görevini yaptığından, tüm hanımları rahatlatıp hoşnut ettiğinden emin olabilirdi.

Bu arada yağmurdaki yürüyüş konusu Mrs. Elton'ın kulağına ulaşmıştı. O da, "Sevgili Jane, nedir bu duyduğum?" diye azar bombardımanına girişti. "Yağmurda postaneye mi yürümüşsün? Bir daha olmasın sakın. Seni kaka kız, nasıl yapabilirsin böyle bir şeyi? Ben yanında olup sana bakmayınca böyle oluyor demek."

Jane büyük sabırla, üşütmediğine yeminler etti.

"Yok, söyleme bunları bana. Çok kaka çocuksun sen, kendine bakmasını hiç bilmiyorsun. Postaneye gitmiş küçükhanım! Mrs. Weston, hiç böyle şey duydunuz mu kuzum? Sizle ben biraz baskı yapmalıyız bu kıza."

Mrs. Weston sevecen, içten ama ciddi bir ifadeyle, "Evet, ben de ister istemez öğüt vermek gereğini duyuyorum," diye konuştu. "Miss Fairfax, daha ihtiyatlı olmalısınız. Çok çabuk ve şiddetli soğuk aldığınıza göre havaya özellikle dikkat etmelisiniz, hele yılın bu mevsiminde. Ben bahar mevsiminin olağan zamanlardan daha çok dikkat gerektirdiğine inanırım. O öksürüğünüzü yeniden depreştirmektense mektuplarınızı birkaç saat, hatta yarım gün daha geç alıverin. Bu kadar laftan sonra gidip gideceğinize sanırım siz de pişman oldunuz. Evet, böyle bir şeye bir daha kalkışmayacak kadar sağduyulu olduğunuza inanıyorum."

Mrs. Elton hemen heyecanla, "Yok, elbette kalkışmayacak!" diye araya girdi. "Biz ona izin vermeyeceğiz." Anlamlı bir baş sallayışıyla, "Bir gereğine bakmalıyız bunun, bir şeyler yapmalıyız. Ben Mr. E. ile bir konuşayım. Sabahları bizim mektuplarımızı getiren adam (bizim uşaklardan biri ya, adı aklıma gelmiyor) sizin mektupları da sorup kapınıza getirir. Böylece tüm pürüzler giderilmiş olur. Bizden gelecek böyle bir desteği kabul etmekte hiçbir sakınca görmezsin gibime geliyor, sevgili Jane."

"Çok iyisiniz ama sabah yürüyüşümden vazgeçemem. Doktorlar her fırsatta temiz havaya çıkmamı salık veriyorlar. Nasılsa

bir yere doğru yürüyeceğime göre postaneye yürürüm. Zaten bu sabahtan önce de hiç kötü havaya çatmadım, doğrusu.”

“Canım Jane, bu konu burada kapanmıştır. Yani karar verilmiştir.” Yapmacık bir gülüşle, “Bizim haşmetli efendi hazretlerine danışmadan verilebileceği kadar, elbet. Mrs. Weston, siz ve ben kullandığımız sözlere dikkat etmek zorundayız. Ama ne olsa, sevgili Jane, kendimi övmek gibi olmasın ama, kocamın üzerinde henüz bu kadarcık hatırım vardır, sanırım. Yani, çekilmez zorluklarla karşılaşmadığım sürece o işi olmuş bitmiş sayabilirsin.”

Jane ciddi bir tavırla, “Özür dilerim,” dedi. “Böyle bir plana razı olmama olanak yok. Sizin adamınızı da boş yere gereksiz zahmetlere sokmanın gereği yok. Yürüyüşten zevk almasaydım yürümezdim; postaneye gitmek işini de, ben burada yokken her zaman yaptığı gibi gene, büyükannemin hiz...”

“Ama hayatım, Patty’nin işi başından aşkın. Zaten bizim uşaklara iş vermekle bize iyilik etmiş olursun.”

Jane yenik düşmeye hiç niyeti yokmuş gibi duruyordu ama yanıt vereceği yerde gene John Knightley’yle konuşmaya başladı.

“Şu postane denilen şey, olağanüstü bir kurum,” dedi. “Ne kadar düzenli, nasıl hızlı! Neler yapmak zorunda olduğunu, neler yapmayı başardığını düşününce insan şaşıyor, doğrusu.”

“Gerçekten de düzeni çok iyi kurulmuş.”

“Yanlışlara, ihmalciliklere öylesine az rastlanıyor ki! Memleket içinde oradan oraya gidip gelen binlerce mektuptan biri bile yanlış yere gitmiyor; kaybolanınsa milyonda bir bile olmadığını sanırım. Hele okunup anlaşılması gerek çeşit çeşit elyazılarını, hem de kötü yazıları düşünecek olursak şaşkınlığımız daha da artar.”

“Çalışanlar zamanla alışıp uzmanlaşıyorlar. Herhalde çalışmaya başladıklarında da zaten eline çabuk, zeki kişilermiştir ama, zamanla daha ustalaşacaklardır, elbette.” John Knightley gülümseyerek, “Daha iyi bir açıklama istiyorsan, düşün ki bu işi yapmak için para alıyorlar,” dedi. “Birçok yeteneğin gizi budur. Kamu, vergi ödediğine göre hizmetinin iyi görülmesini bekler.”

Biraz daha elyazılarının çeşitliliğini konuştular.

John Knightley, “Aynı aileden gelenlerin elyazıları çok zaman benzeşir, diyenler var,” dedi. “Aynı hocadan ders alınıyorsa,

doğaldır. İşte bu yüzden ben, bu benzerliğin daha çok dişiler arasında yaygın olması gerektiğine inanıyorum, çünkü oğlan çocuklar bir yaştan sonra yazı dersi almazlar, ellerinden geldiği kadar yazıp geçerler ama genç kızlara daha uzun süre bu tür ince hünerler öğretilir. Örnekse Isabella'yla Emma'nın yazıları birbirine çok benziyor, bence. Birbirinden her zaman ayırt edemiyorum."

George Knightley biraz duraksayarak, "Evet, bir benzerlik var," dedi. "Dediğini anlıyorum ama Emma'nın çizgileri daha güçlü."

Mr. Woodhouse, "Kızların ikisinin de yazıları pek güzeldir," dedi. "Eskiden beri." Yarım bir iş çekişi ve Mrs. Weston'a yöneltilen bir yarım gülümseyişle, "Zavallı Mrs. Weston'ın yazısı da çok güzeldir."

Emma da Mrs. Weston'dan yana bakarak, "Benim gördüğüm erkek yazılarının arasında," diye söze başladı, sonra onun başka biriyle konuştuğunu fark ederek sustu ve bu kısacık duralayış ona düşünme fırsatı verdi.

"Haydi bakalım, şimdi nasıl söyleyeceğim Onun adını, böyle herkes içinde, yüksek sesle? Bütün bu insanların arasında adını açıkça anmaya yüreğim yok mu? Lafı dolandırmam mı gerekiyor acaba? Çok kötü durumda olsaydım şimdi Mrs. Weston'a, 'Yorkshire'lı arkadaşınız' ya da, 'Yorkshire'daki yazıştığınız kişi' falan diyebilirdim ama yok, Onun adını en ufak bir çarpıntı duymadan söyleyebilirim. Gerçekten gitgide iyileşiyorum artık. Haydi bakalım, konuş!"

Mrs. Weston serbest kalmıştı, Emma gene konuştu: "Bence Mr. Frank Churchill'in yazısı gördüğüm en mükemmel erkek yazılarından biridir."

Mr. Knightley, "Ben beğenmiyorum," dedi. "Çok küçük, yeterince güçlü değil. Kadın yazısına benziyor."

Hanımların ikisi de bu sava karşı çıktılar. Frank Churchill'in yazısını bu hain iftiraya karşı savunmaya geçtiler: Yok, hayır, pekâlâ güçlüydü işte! Harfleri küçük olabilirdi ama çok açık ve elbette güçlüydü. Mrs. Weston'ın yanında, çıkarıp gösterebileceği bir mektup yok muydu? Hayır, yoktu; gerçi ondan daha çok yakında mektup almıştı ama yanıtladıktan sonra kaldırmıştı...

Emma, “Öbür salonda olsak yazı masamda bir örnek bulabilirdim sanıyorum,” dedi. “Bende kendisinin bir notu var da. Mrs. Weston, aklınızda mı, bu notu bana yazmakla onu siz görevlendirmiştiniz hani bir gün?”

“Onun da meşgul olduğunu söylemek işine gelmişti.”

“Her neyse. O not bende duruyor. Yemekten sonra göstereyim de Mr. Knightley yanıldığına inansın.”

Mr. Knightley hafif bir alaycılıkla, “Canım, Mr. Frank Churchill gibi şövalye ruhlu bir genç erkek, Miss Woodhouse gibi güzel bir genç kadına yazarken elbet en iyi yazısını döktürmeye gayret edecektir.”

Yemek sofraya gelmişti. Mrs. Elton, daha kimsenin bir şey söylemesine fırsat kalmadan ayağa kalkmış, hazırdı. Mr. Woodhouse daha yanına varıp da yemek salonuna kadar ona eşlik etmek ricasında bulunamadan Mrs. Elton, “Aa, ille en önce ben mi gideceğim?” diyordu. “Böyle her seferinde herkesin önünden gitmekten utanıyorum artık.”

Jane’in mektuplarını postaneden kendi gidip almak konusundaki ısrarı Emma’nın gözünden kaçmamıştı. Her şeyi duymuş, anlamıştı! “Acaba Jane bu sabah, yağmur altındaki yürüyüşünde de bir mektup bulmuş muydu?” Herhalde bulmuş olmalıydı. Çok sevgili birinden haber almak beklenilmiyorsa böyle bir yürüyüşe çıkılmazdı ki! Hem bu çaba boşa çıkmamış olmalıydı çünkü Jane’in üzerinde her zamankinden daha mutlu bir hava vardı, benliğini hem içten hem dıştan aydınlatan bir ışıma.

Emma bir ara, bu yürüyüş ve İrlanda postalarının fiyatı üstüne bir şeyler sormayı düşündü, sonra, sözcükler dilinin ucuna kadar bile gelmişken, vazgeçti. Jane’i incitebilecek tek bir söz söylememeye kararlıydı. Böylece iki kız kol kola, ikisinin de güzellikleriyle zarifliklerine pek yakışan bir yakınlıkla, öteki hanımların arkasından yemek salonuna girdiler.

Otuz beşinci bölüm

Yemekten sonra hanımlar beyleri içkileriyle baş başa bırakıp salona döndükleri zaman, Emma, tüm çabalarına karşın, iki ayrı gruba bölünmelerini önleyemedi. Çünkü Mrs. Elton ille kafasının dikine gidip kabalık ederek Jane Fairfax'e yapışmak ve ev sahibesini umursamamakta direniyordu. Emma ile Mrs. Weston baş başa konuşmak ya da baş başa susmak durumundaydılar. Mrs. Elton onlara başka seçenek bırakmıyordu. Jane onu kısa bir süre için sustursa da kadın hemen gene başlıyordu. Gerçi aralarındaki konuşmanın çoğu, özellikle Mrs. Elton'ınkiler, fısıltı halinde geçiyordu ama esas konuları anlamamak olanaksızdı: postane... üşütmek... mektup almaya gitmek... ve arkadaşlık, uzun uzun tartışıldı. Sonra bunlara, Jane için herhalde en az ötekiler kadar tatsız olan bir başka konu eklendi: Jane'in uygun bir iş haberi almış olup olmaması ve Mrs. Elton'ın bu konuda tasarladığı etkinlikler.

"Nisan geldi bile, ben senin adına çok kaygıdayım. Neredeyse haziran olacak."

"Ama ben illa haziran ya da başka bir ay diye karar vermedim ki. Genel olarak, hele bir yaz gelsin, dedim."

"Ama gerçekten de, hiçbir şey duymadın mı?"

"Henüz bir soruşturma bile yapmadım. Daha bir süre de yapmak istemiyorum."

"Ama şekerim, bir an önce başlaman gerek. Tam istediğin gibi bir yer bulmanın ne kadar zor olduğunun farkında değilsin sen."

Jane, "Ben mi?" diye başını sarstı. "Sevgili Mrs. Elton, bu konuyu kim benim kadar düşünmüş olabilir ki!"

"Ama ne olsa sen dünyayı benim kadar tanımıyorsun. Birinci sınıf ailelerin yanına girmek için sıra bekleyen kaç kız olduğunu bilemezsin. Maple Grove yöresinde bunları çok gördüm ben. Eniştem Mr. Suckling'in bir kuzini, arkadaşım Mrs. Bragge'e başvuran vuranaydı. Herkes onun yanına girmek istiyordu, çünkü kendisi en yüksek sosyetedendir. Çocukların okul odasında bile en pahalı mumlar kullanılır, falan! Ülkedeki hangi ailenin yanı, diye sorsalar, ben seni mutlaka Mrs. Bragge'in yanına yerleşmiş görmek isterdim."

Jane, "Albayla Mrs. Campbell yaz ortalarına doğru Londra'ya dönüyorlar," dedi. "Onlarla da bir süre kalmak isterim. Bunu onların da isteyeceklerinden hiç kuşkum yok. Ondan sonra seve seve bir yer bulup başımı sokarım, herhalde. Hemen şu sırada zahmete girip araştırmalar yapmanızı istemem."

"Zahmet ha! Ah, ince düşünceli kız! Bana zahmet olacak diye korkuyorsun ama inan, biricik Jane, Campbelllar bile seni benden daha candan düşünemezler. Birkaç günden Mrs. Partridge'e yazacağım ve uygun bir yer için gözlerini dört açmasını önemle söyleyeceğim."

"Teşekkür ederim ama bu konuyu ona, zamanı yaklaşmadan açmamanızı dilerim. Kimseye zahmet vermek istemiyorum."

"Ama sevgili yavrum, zaman yaklaşıyor! Nisan ayındayız, derken haziran, hatta temmuz bile geldi sayılır, oysa yapacağımız iş öyle önemli ki! Toyluğun beni cidden güldürüyor! Senin layık olduğun, dostlarının da sana yakıştıracağı gibi bir iş öyle her gün ortaya çıkmaz, ha deyince bulunmaz. Evet evet, soruşturmaya hemen başlamalıyız."

"Kusura bakmayın, efendim, benim hiç böyle bir niyetim yok. Kendim soruşturma yapmayacağım için dostlarım da yaparsa üzülürüm. Zamanına tam karar verdiğimde, uzun süre işsiz kalmaktan korkum yok. Kentte öyle yerler var, bürolar, oralara başvurmak herhalde kısa zamanda sonuç verir... İnsan etinin değil de insan aklının alınıp satılması için kurulmuş bürolar."

"Aman, güzelim, insan eti mi dedin? Bir yaşıma daha girdim! Köle ticaretini demek istiyorsan inan bana, Mr. Suckling her zaman köleliğin kalkmasından yana olmuştur."

Jane, “Öyle demek istemedim, köle ticaretinden söz etmiyorum,” dedi. “Yalnızca mürebbiye ticareti demek istemiştim. Bu iki ticaretle uğraşanların suçları elbet son derece farklıdır, gelgelelim kurbanların çektiği acıda pek bir fark olduğunu sanmıyorum. Her neyse, demek istediğim, ilan büroları var; buralara başvurursam kısa zamanda işe yarar bir şeyler bulacağımı sanıyorum.”

Mrs. Elton, “İşe yarar bir şeyler ha!” dedi. “Öyle bir şey senin alçakgönüllü yaradılışına yeterli gelebilir; ben senin ne kadar kibirsiz bir yaratık olduğunu bilmez miyim? Gelgelelim oralardan aldığın bir öneriyle yetinmen... rasgele, avam tabakadan bir kapı, en yüksek çevrelerden olmayan, en yüksek zevkli bir yaşam tarzı sürmeyen bir ailenin yanı, arkadaşlarına hiç yeterli gelmeyecektir.”

“Çok nazik ve düşüncelisiniz ama söylediğiniz gibi şeyler beni ilgilendirmiyor, çok zengin birileriyle birlikte olursam kendimi daha küçük görüp daha çok üzülürüm, gibi geliyor. Benim tek koşulum, gireceğim yerin bir centilmen evi olmasıdır.”

“Ah, ben seni bilmez miyim, sana kalsa önüne ilk çıkan şeye razı olacaksın ama ben daha seçici davranacağım, doğrusu. Eminim saygıdeğer Campbelllar da benden yana çıkacaklardır. Üstün yeteneklerinle sen birinci sınıf çevrelere layıksın. Salt müzik bilgin bile sana, kendi koşullarını seçme hakkı verir; kaç oda istersen alabilirsin, ailenin arasına karışabilirsin yani... tam bilmiyorum ya, arp da çalabiliyorsan eminim bunların hepsi olabilir ama sen piyano çalmakla birlikte şarkı da söyleyebiliyorsun, evet, sanırım arp çalmasan da kendi koşullarını dayatabileceğine inanıyorum. Evet, Jane, seni keyifli, onurlu, konforlu bir yere yerleştirmeden ne ben ne de Campbelllar rahat edeceğiz.”

Jane, “Böyle bir işin keyfiyle onurunu ve konforunu aynı sıraya koymakta haklısınız,” dedi. “Çünkü bunların birbirine eşit olacaklarından hiç kuşkum yok. Gene de şu sırada benim adıma hiçbir girişimde bulunulmamasını ciddi olarak rica ediyorum. Size son derece minnettarım Mrs. Elton; beni düşünen herkese minnettarım ama yaz gelinceye kadar hiçbir şey yapılmasını istemiyorum; çok ciddiyim bunda. İki üç ay daha böyle kalmak niyetindeyim, olduğum yerde, olduğum gibi.”

Mrs. Elton neşeyle, "Ben de çok ciddiyim, hiç kuşkun olmasın," diye karşılık verdi. "Kendim göz kulak olacağım gibi arkadaşlarımı da nöbete dikeceğim ki şöyle dört dörtlük bir fırsat çıkarsa kaçırmayalım."

Mrs. Elton bu yollu konuşup durmayı sürdürdü. Onu hiçbir şey tam olarak susturamaz gibiydi ki Mr. Woodhouse içeri girdi. O zaman kadının kibri kendine yeni bir uğraş buldu ve Emma onun aynı yarı fısıltıyla Jane'e, "İşte benim pinpon âşık geliyor!" dediğini duydu. "Şuna bak! Bana bir an önce kavuşmak için öbür erkeklerden önce geliyor; şu romantizme bakar mısın! Ne tonton şey! İnan, çok seviyorum onu. O tuhaf, eski moda terbiyesine bayılıyorum; bu benim ruhumu yeni moda serbestliklerden daha çok okşuyor, çünkü yeni moda serbestlikleri çok zaman iğrenç buluyorum. Yemekte bana yaptığı komplimanları keşke duysaydın! İnan, bir ara benim *caro sposo* resmen kıskanacak sandım. Bana göz mü koydu ne, kılığıma bile dikkat etmiş. Sen nasıl buldun elbisemi? Selina'nın seçimi, bence hayli göz doldurucu ama bazen acaba biraz fazla mı süslü, diye kaygılanıyorum. Aşırı süslülüğü hiç sevmem ben, süslü püslülükten resmen nefret ederim. Şu sırada birkaç bir şey takıp takıştırmak zorundayım çünkü ne olsa yeni gelinlerin yeni geline benzemesi beklenir, öyle değil mi? Yoksa benim seçimim hep sadelikten yanadır; sade bir giysiyi süs püse on kat yeğlerim. Ne var ki epey azınlıkta kalıyor olsam gerek. Giyimde sadeliğin değerini bilenlerin sayısı pek az bugün, herkes gösterişten yana. Beyaz poplinime de şunun gibi bir kurdele takmayı düşünüyorum. İyi durur mu dersin?"

Öbür erkekler de hanımlara katılmış ve tüm topluluk salonda bir araya gelmişti ki içeri Mr. Weston girdi. Londra'dan geç saatte dönmüş ve yemeğini yer yemez yürüyerek Hartfield'e gelmişti. Toplantıdakilerden çoğu onu görmeyi zaten bekledikleri için gelişine fazla şaşırmadılar, ama çok sevindiler. Yalnızca John Knightley sessiz bir şaşkınlık içindeydi. Bu adamın Londra'daki bir iş gününün sonunda, sessizce evinde oturabilecekken gene yola düzülerek yarım kilometre ötedeki başka bir eve yürümesi, hem de bunu yatak saatine kadar bir sürü insanla birlikte olmak için yapması, gününü nezaket çabaları ve hayhuy arasında bitirmesi,

John Knightley'yi derinden etkilemişti. Sabahın sekizinden beri hareket halinde olan bu adam şimdi dinlenebilecekken, saatlerdir konuşmuşken şimdi susabilecekken, kaç türlü kalabalıktan geçmişken şimdi bir başına kalabilecekken! Böyle bir adamın kendi yuvasının dinginliğini ve bağımsızlığını terk edip gene hemencecik dış dünyaya atılması! Hem de kar serpintili soğuk bir nisan akşamında! Eğer parmağının bir işaretiyle karısını alıp gideydi kendisine bir amaç kondurulabilirdi, oysa gelişiyle buradaki partiyi sona erdirmek şöyle dursun, herhalde uzatmış olacaktı.

John Knightley onu hayretler içinde süzdü, sonra bir omuz silkişiyle, "Görmesem inanmazdım!" dedi.

Bu arada Mr. Weston, uyandırdığı isyan duygularından bütünüyle habersiz, her zamanki gibi mutlu, neşeli, güler yüzlü, yakın çevreden uzaklarda bir gün geçirmenin kişiye verdiği "baş konuşmacı" olmak hakkından yararlanarak herkesle ilgileniyordu. Karısının akşam yemeğiyle ilgili sorularına doyurucu yanıtlar vermiş, evdeki hizmetçilerin, onun bıraktığı ayrıntılı talimatların hiçbirini unutmamış olduklarına onu ikna etmiş, büyük kentte duyduğu havadisleri anlatmış ve sonunda sıra ailesiyle ilgili bir habere gelmişti ki bunun, esasta Mrs. Weston'a yönelik olmakla birlikte oradaki herkesi ilgilendireceğinden hiç kuşkusu yoktu.

Karısına bir mektup verdi; Frank'tendi bu, Mrs. Weston'a yazılmıştı. Mr. Weston buraya gelirken bulmuş ve karısının affına sığınarak açmıştı.

"Oku, oku," dedi. "Kısacık bir şey. Emma'ya da oku."

İki hanım mektubun üstüne birlikte eğildiler. Mr. Weston oturduğu yerden ağzı kulaklarında gülümseyerek, biraz daha alçak, gene de herkesin duyabildiği bir sesle konuşup duruyordu:

"Geliyor, gördünüz ya! Güzel haber bu, değil mi? Ee, ne buyurulur, bakalım? Ben hep dememiş miydim size, yakında gene gelecek diye? Anne, canım, hep öyle demiştim de sen bana inanmamıştın, değil mi? Önümüzdeki hafta Londra'da olacaklarmış; o kadar sürmeyebilir bile, çünkü yapılacak bir iş oldu mu hanımefendi hazretleri sabırsızlıkta şeytanlara taş çıkartır. Sanırım yarın ya da cumartesi orada olurlar. Hanımefendinin hastalığına gelince; hepsi, gene her zamanki gibi fasa fisodur, tabii. Ama Frank'i

yeniden aramızda görmek harika olacak. Bir kez geldiler mi epey zaman kalırlar artık; kente de öyle yakınız ki Frank yarı zamanını bizimle geçirir. Tam benim gönlümden geçirdiğim gibi. Ee, şeker gibi haber sayılır bu, öyle değil mi? Bitirdin mi mektubu? Emma da hepsini okudu mu? Bırakın artık, kaldırın. Başka zaman konuşuruz artık, şimdi uzatmayalım. Ben herkese durumu kısaca bildiriveririm."

Mrs. Weston habere çok sevinmişti ve bunu rahatça dışa vuruyordu. Yüzü, duruşu ve sözleri üzerinde hiçbir baskı yoktu. Mutluydu, mutlu olduğunu ve mutlu olması gerektiğini biliyordu. Kutlamaları sıcak ve açık yürekliydi. Oysa Emma'nın sözleri onunkiler gibi akıcı değildi. Çünkü o kendi duygularını tartmaya ve heyecanının derecesini ölçmeye (ki bunun pek de yabana atılamayacağı kanısındaydı) dalmıştı.

Ne var ki Mr. Weston, kendisi iyi bir gözlemci olamayacak kadar heyecan dolu, başkalarının konuşmasını beklemeyecek kadar lafazan olduğu için onun söyledikleriyle tatmin oldu. Öteki arkadaşlarını da mutlu etmeye gitti ve onlara, zaten hepsinin tümünü duymuş oldukları iyi haberin özetini verdi.

İyi ki herkesin sevineceğini doğal sayıyordu, yoksa Mr. Woodhouse'un da, Mr. George Knightley'nin de pek o kadar sevinmemiş olduklarını sanabilirdi. Mrs. Weston ve Emma'dan sonra mutlu edilmesi gerekenler onlardı. Onlardan sonra sıra Jane Fairfax'e gelecekti ama Jane, Mr. John Knightley'yle konuşmaya öyle bir dalmıştı ki Mr. Weston araya girmenin çok yanlış olacağına karar verdi. Tam o sırada Mrs. Elton'ın yanında bulunduğundan, çaresiz, konuyu ona açtı.

Otuz altıncı bölüm

Mr. Weston, “Yakında size oğlumu tanıştırmak mutluluğuna kavuşacağımı umuyorum,” dedi.

Bu sözlerle kendisine özel bir kompliman yapıldığını varsaymaya hazır olan Mrs. Elton yücegönüllü bir ifadeyle gülümsedi.

Mr. Weston sözünü sürdürerek, “Frank Churchill diye birinden söz edildiğini duymuşsunuzdur,” dedi. “Adımı taşımasa da benim oğlum olduğunu sanırım biliyorsunuzdur.”

“A, evet, onunla tanışmak beni de çok sevindirecektir. Kocam kendisini hiç gecikmeden arayacaktır. İkimiz de onu sık sık evimizde ağırlamayı umarız.”

“Çok naziksiniz. Eminim Frank de çok sevinecektir buna. Önümüzdeki hafta, belki daha da önce, Londra’da olacak. Bugün aldığımız mektubunda bildirmiş. Mektupları bu sabah yola çıkarken buldum, oğlumun yazısını görünce açmak cüretini gösterdim çünkü bana değil Mrs. Weston’a yazılmıştı. İnanın bana, oğlum esasta eşimle mektuplaşıyor, bana hiç yazmıyor, desem yeri var.”

“Demek resmen eşinize yazılmış bir mektubu açtınız ha!” Yapmacıklı bir gülüşle, “Ah, Mr. Weston, işte buna karşı çıkmak zorundayım! Çok tehlikeli bir akım başlatmış oluyorsunuz. Yalvarırım, dostlarınızın sizi örnek almasına izin vermeyiniz. Vay canına, böyle şeyler oluyorsa biz evli kadınlar kendimizi göstermeye başlamalıyız demektir. İnanın, Mr. Weston, sizin böyle bir şey yapabileceğinize dünyada inanmazdım!”

“N’apalım, biz erkekler böyle sefil yaratıklarız işte, kendinizi bizden korumalısınız, Mrs. Elton. Bu mektupta... kısacık bir şey,

acelece yazılmış, salt haber vermek için... oğlum, Mrs. Churchill yüzünden hemen Londra' ya geleceklerini yazıyor. Mrs. Churchill bütün kış hastalık çektiğinden Enscombe Konağı'nın çok soğuk geldiğini düşünür olmuş, bu yüzden hiç zaman geçirmeden güneye taşınıyorlarmış."

"Öyle mi? Yorkshire'dan Londra'ya. Enscombe Yorkshire'dadır sanırım, öyle değil mi?"

"Evet. Londra'yla aralarında 300 kilometre var. Epey uzun bir yol."

"Haklısınız, evet, hayli uzun yol. Maple Grove'la Londra'nın arasından 100 kilometre daha uzun. Gelgelelim, büyük servet sahipleri için uzaklık nedir ki, beyefendiciğim? Eniştem Mr. Suckling'in oradan oraya nasıl adeta uçtuğunu anlatsam şaşarsınız. Belki inanmayacaksınız ama bir keresinde Mr. Bragge'le birlikte bir haftada iki kez Londra'ya gidip geldiler, dört atlı arabayla."

"Enscombe'la Londra arasındaki uzaklığın sakıncası şu: Mrs. Churchill, *anladığımız kadarıyla* öylesine hastaydı ki bir haftadır koltuğundan kalkamamıştı. Frank'in yazdığına göre, hanımefendi limonluğa bile gidebilmek için hem kocasının hem de Frank'in koluna yaslanmak gereği duyduğunu söylüyormuş. Bu da onun çok mecalsiz olduğunu gösterir, değil mi, oysa şimdi kente gitmek için öyle sabırsızlanıyormuş ki yolda iki geceden fazla konaklamayacaklarmış, Frank öyle yazıyor. Hastalıklı hanımların bünyeleri çok tuhaf oluyor, anlaşılan, bunu siz de kabul edersiniz, değil mi, Mrs. Elton?"

"Hiç de bile kabul etmem. Ben her zaman kendi cinsimden olanların tarafını tutarım, her zaman, inanın. Sizi uyarıyorum, o konuda yaman bir karşıt olarak beni karşınızda bulacaksınız. Ben her zaman kadınları desteklerim. Hem zaten, emin olun, Selina'nın yolda, hanlarda gecelemek konusunda dediklerini duysanız, Mrs. Churchill'in bundan kaçınmak için olağanüstü çaba harcamasına şaşmazsınız. Selina hanlarda gecelemenin ona dehşet verdiğini söyler. Korkarım onun bu huyundan ben de biraz kapmışım. Selina her zaman kendi yatak çarşaflarını yanına alır ki pisliğe karşı mükemmel bir çaredir bu. Mrs. Churchill de öyle mi yapar?"

“Hiç kuşkunuz olmasın, başka kibar leydiler ne yapıyorsa Mrs. Churchill de aynısını yapar. Kendisi dünyada başka hiçbir leydiden geri kalmak istemediği için...”

Mrs. Elton heyecanla Mr. Weston’ın sözünü kesti:

“Mr. Weston, beni yanlış anlamayın. Selina öyle leydilerden değildir.”

“Değil midir? Öyleyse Mrs. Churchill’le aşık atamaz, çünkü Mrs. Churchill öyle leydilerin bir numaralısıdır.”

Mrs. Elton, Mr. Weston’ın sözlerine öyle candan karşı çıktığı için pişman olmaya başlamıştı. Ablasının en seçkin leydilerden olmadığına inanılsın istememişti. İtirazını nasıl geri alabileceğini düşünmeye başlamıştı ki Mr. Weston konuşmasını sürdürdü:

“Mrs. Churchill’in pek gözümde olmadığını belki anlamışsınızdır. Ama aramızda kalsın. Kendisi Frank’i çok seviyor, bu nedenle onun aleyhinde konuşmayı hiç istemem. Zaten şu sırada sağlığı bozuk, ama ona bakarsanız eskiden beri böyleymiş. Bunu başka kimseye söylemem, Mrs. Elton ama ben Mrs. Churchill’in hastalığına pek inanmıyorum.”

“Eğer gerçekten hastaysa neden Bath’a gitmiyor ki, Mr. Weston, Bath’a ya Clifton’a?”

“Enscombe’un çok soğuk olduğunu aklına koymuş. Bana kalırsa Enscombe’dan usandı da ondan. Epey zamandır bu kadar uzun süre orada kalmamıştı. Artık canı değişiklik istemeye başlıyor, sanırım. Ne olsa ücra bir yer. Şahane bir yer ama ücra.”

“Evet, tıpkı Maple Grove gibi, desenize. Maple Grove kadar içerlek ev görülmemiştir. Çepeçevre öyle uçsuz bucaksız korularla sarılmış ki! İnsan tüm dünyadan uzaklaşmış gibi olur, o kadar ücra. Herhalde Mrs. Churchill de Selina kadar gürbüz ve hayat dolu olmadığı için öyle bir ıssızlıktan hoşlanmayacaktır. Belki de kırsal hayatı benimsemesine yetecek kadar iç zenginliğine sahip değildir, kim bilir. Hep derim ya, kadınların ne kadar iç zenginliği olursa o kadar iyidir! Çok şükür benim sınırsız iç zenginliğim var da tenhalıktan hiç yüksünmem.”

“Şubat ayında Frank, iki haftalığına buraya gelmişti.”

“Öyle duyduğumu anımsıyorum. Bu kez geldiğinde Highbury sosyetesinde bir ek bulacak, yani kendimi bir ek gibi görmeye

hakkım varsa eğer. Öyle ya, oğlunuz henüz yeryüzünde böyle bir yaratığın varlığından bile habersiz olabilir."

Bu öylesine açık bir "kompliman avcılığı"ydı ki bilmezden gelinemezdi. Mr. Weston da hemen nezaketle, "Çok sayın hanımefendi, sizden başka hiç kimse böyle bir şeyi olası göremez!" dedi. "Sizden haberi olmasın! Şu son zamanlarda Mrs. Weston'ın mektuplarında, Mrs. Elton dışında pek başka bir konudan söz ettiğini hiç sanmıyorum."

Görevini yapmıştı artık, oğluna dönebilirdi.

"Frank buradan ayrıldığında, onu bir daha ne zaman görebileceğimizi bilemiyorduk. Bu yüzden bugünkü haber iki kat sevindirici oldu. Hiç beklemiyorduk. Daha doğrusu, onun yakın zamanda gene aramıza döneceği benim içime doğuyordu; olumlu bir neden ortaya çıkacağından emindim ama bana kimse inanmıyordu. Frank de, Mrs. Weston da iyice umutsuzdular. 'Frank yeniden gelmenin nasıl yolunu bulabilirdi ki? Amcasıyla yengesinin onun yeniden gelmesine izin vereceklerini nereden çıkarıyordum?' Falan. Ama ben, bizi sevindirecek, beklenmedik bir şeyler olacağını hissediyordum ve işte, görüyorsunuz ya, oldu! Bunu her zaman gözlemlemişimdir, Mrs. Elton, işler bu ay ters gidiyorsa, gelecek ay mutlaka düzelecek, demektir."

"Çok doğru, Mr. Weston, çok doğru. Evlenmeden önceki sözlülük günlerimizde ben de şu malum beyefendiye aynı şeyi söylerdim; işler tam onun istediği gibi, onun dilediği hızla gelişmediği zamanlarda kendisi umarsızlığa kapılır, bu gidişle dünya evine girmemiz ta mayıslara kalacak, diye inlerdi. Ah, onu bu karamsarlıklardan kurtarıp biraz neşelendirinceye kadar neler çekmişimdir! Ya araba!.. Araba konusunda da terslikler olmuştu da, anımsıyorum, bir sabah kendisi nerdeyse saçını başını yolarak yanıma gelmişti."

Hafif bir öksürük tutması genç kadını susturdu, Mr. Weston da hemencecik bu fırsattan yararlanarak konuşmaya başladı:

"Mayıs ayı diyordunuz. Mrs. Churchill'e de tam mayıs ayında Enscombe'dan daha sıcak bir yerde bulunması, kısacası Londra'ya gitmesi söylenmiş ya da o bunu kendi kendine söylemiş. Yani bahar mevsimi boyunca Frank'in bizi sık sık görmeye geleceğini

umabiliyoruz. Tam buna en uygun mevsim: Günler uzuyor, hava yumuşak ve açık, insanı hep dışarılara çağırır, gene de hareket edince terletmez. Oğlumun geçen gelişinde elimizden geleni yaptık ama epeyce rutubetli, ıslak, kapanık günler geçirdik; şubat ayında bu kaçınılmazdır, bilirsiniz. Niyet ettiklerimizin yarısını bile yapamadık. Ama şimdi yaparız artık! Tam sefa sürebiliriz. Mrs. Elton, biliyor musunuz, oğlumla kavuşmalarımızın şu belirsizliği, bugün gelecek, yarın gelecek diye gözlerimizin hep yolda oluşu, onun sürekli burada olmasından daha büyük mutluluk veriyor, sanki. Bana öyle geliyor. Oğlumu beğeneceğinizi umuyorum, ama sakın genç bir dâhiyle karşılaşacağınızı ummayın. Genelde çok beğenilen bir çocuktur, ama olağanüstü bir varlık beklemeyin. Mrs. Weston ona çok düşkündür, bunun da beni fazlasıyla hoşnut ettiğini anlayabilirsiniz. Mrs. Weston'a sorarsanız Frank'in bir eşi yoktur."

"Mr. Weston, benim de hiç kuşkum yok ki oğlunuz hakkındaki görüşüm kesinlikle olumlu olacaktır. Mr. Frank Churchill konusunda öyle çok övgü işittim ki! Beri yandan şunu da açıkça söylemeliyim ki ben öyle başkalarının görüşlerine körü körü katılmam; kendi kararını kendisi verenlerdenimdir. Şimdiden uyarıyorum sizi, oğlunuzu nasıl bulursam öyle değerlendireceğim. Pohpohlama beklemeyin benden."

Mr. Weston düşünceye dalmıştı. Biraz sonra, "Umarım zavallı Mrs. Churchill konusunda fazla insafsızlık etmemişimdir," dedi. "Gerçekten hastaysa, günahını almışsam üzülürüm. Ama mizacında öyle yanlar var ki benim onun konusunda sabırlı olmamı zorlaştırıyor. Mrs. Elton, onlarla aramızdaki akrabalığı duymamış olamazsınız. Ne de benim uğradığım haksızlıkları. Laf aramızda, bütün suç o hanımdadır. Her şeyin nedeni odur. O hanım olmasa Frank'in annesi öyle hor tutulup aşağılanmayacaktı. Mr. Churchill de gururludur ama onunkisi karısının gururu yanında hiç kalır; kimseyi incitmeyecek, yavaş, kendi halinde, centilmence bir gururdur onunkisi. Yalnızca kendini beceriksiz ve sıkıcı bir insan yapmaya yarar. Oysa hanımın gururu salt saldırgan küstahlık ve kendini bilmezliktir. İnsanın sabrını en çok taşıran da bu gururun bir soya sopa dayanmamasıdır. Evlendiğinde bir hiçti, doğru dürüst centilmen kızı bile denemezdi. Churchill adını aldığından bu yana

büyüklenip tafra satmakta, yani Churchilllikte hepsini yaya bıraktı ama inanın bana, kendisi tam bir sonradan görmedir."

"Bakar mısınız! Ne demeli, son derece sinir bozucu olmalı bu. Sonradan görmelerden tiksinirim ben. Maple Grove o tip kimselerden temelli nefret etmeyi öğretti bana. Çünkü o yakınlarda bir aile var, öyle yapmacıklar, öyle havalara giriyorlar ki ablamla eniştemi sinir ediyorlar! Sizin Mrs. Churchill'i anlatışınız aklıma hemen onları getirdi. Tupman diye birileri, o yöreye yeni geldiler, bir sürü avam akrabaları var ama öylesine büyükleniyorlar ki eski, köklü ailelerle bir tutulmayı istiyorlar. West Hall Konağı'na yerleşeli, olsun olsun da bir buçuk yıl olsun, servetlerini nasıl edindiklerini de kimse bilmiyor zaten. Birmingham'dan gelmeymişler ki bu pek de iyiye alamet sayılmaz, biliyorsunuz ya, Mr. Weston. Birmingham'dan ne umulabilir ki? O yerin adında bile kasvet var, demişimdir her zaman ama ne yaparsınız, Tupmanlar hakkında başkaca kesin bilgi yok, bir dolu kuşku olsa bile. Gene de kendilerini eniştem Mr. Suckling'le bile eşit tutuyorlar, besbelli. Çok yazık, çünkü birbirlerine en yakın komşu onlar. Mr. Suckling on bir yıldır Maple Grove'da oturuyor, babası da ondan önce... yani öyle olduğuna inanıyorum... yaşlı Mr. Suckling'in ölmezden önce tapu işlemlerini bitirdiğinden hemen hemen eminim."

Lafları yarım kaldı. Çaylar dağıtılıyordu. Söylemek istediğini söylemiş olan Mr. Weston çok geçmeden fırsatını bulup oradan uzaklaştı.

Çaydan sonra Mr. ve Mrs. Weston, Mr. Elton ile Mr. Woodhouse iskambil oynamaya oturdular. Diğer beş kişi boşta kalmışlardı ve Emma onların kaynaşıp hoşça vakit geçireceklerinden kuşkuluydu çünkü Mr. Knightley sohbete pek hevesli görünmüyordu; Mrs. Elton ilgi bekliyordu, ama kimsenin bu ilgiyi göstermeye niyeti yok gibiydi; Emma'nın kendisi de duygusal yönden öyle altüst durumdaydı ki sessiz kalmayı yeğleyecekti.

Yalnızca Mr. John Knightley bu gece ağabeyinden daha konuşkan gibiydi. Ertesi sabah erkenden yola çıkıyordu; hemencecik, "Emma, bizim oğlanlar konusunda söyleyecek başkaca bir şey yok sanırım," diye söze başladı. "Ablanın mektubunu aldın; orada her şeyin uzun uzun belirtilmiş olduğundan hiç şüphem yok.

Benim son sözlerim onunkilerden çok daha kısa ve de bambaşka olacaktır: Benim tek ricam şundan ibarettir: Onları şımartma ve ilaçlara boğma."

Emma, "İkinizi de memnun edeceğimi umuyorum," dedi. "Çünkü onları mutlu etmek için elimden geleni yapacağım ki bu, Isabella için yeterli olacaktır. Oğlanların mutlu olması için de zaten aşırı ilgi ve ilaçtan sakınılması gerektir."

"Başına dert olmaya başladıkları zaman da hemen geri yollamalısın."

"Olacak şeymiş gibi... Bunu olası görüyorsunuz, öyle mi?"

"Şamatalarıyla babanı yorma olasılığının elbet ayırdında olmam gerek. Sosyal etkinliklerin şu son zamanlardaki gibi artmaya devam ederse çocuklar senin için bile ayak bağı olabilirler."

" Artmak mı dediniz?"

"Kesinlikle; şu son beş altı ay senin yaşam tarzında büyük değişim meydana getirmiş, bunun sen de ayırdındasındır sanırım."

"Değişim mi? Yoo, hiç ayırdında değilim."

"Eskisine oranla daha çok toplantılara katıldığın su götürmez. Örnekse bu akşam. Bir günlüğüne çıkıp geliyorum ve seni bir akşam yemeği vermekle uğraşır buluyorum. Eskiden böyle şeyler olur muydu? Çevren genişliyor, sen de buna daha çok karışmaya başlıyorsun. Son zamanlarda Isabella'nın aldığı her mektupta yeni bir eğlentinin haberi oluyor: Mr. Colelarda yemek davetleri mi dersin, Crown'da balolar mı dersin... Randalls'ın, salt Randalls'ın senin yaşantında meydana getirdiği değişim son derece büyük."

Ağabeyi hemen, "Evet, her şeyin nedeni Randalls' taki değişimdir," dedi.

"Öyle olsun. Randalls'ın etkisi de bundan sonra azalmayacağına göre, sevgili Emma, benim John'la Henry' nin bazen sana ayak bağı olabileceklerini düşünüyorum. Olurlarsa çok rica ederim, hemen geri yolla onları."

Mr. Knightley, "Hayır!" diye sesini yükseltti. "Böyle yapmasına gerek yok. Onları Donwell'e yollasın. Benim zamanım nasılsa bol."

Emma, "Bu da nesi kuzum?" diye söylenenlere karşı çıktı. "Gülünçsünüz doğrusu. Şu benim sayısı belirsiz gezmelerimi ele alırsak... sizin de katılmadığınız kaç toplantıya gitmişim, söyler

misiniz, lütfen? Ne diye küçük yeğenlerimle ilgilenmeye zaman bulamamam gibi bir tehlike görülüyor? Şu olağanüstü sosyal etkinliklerim... neymiş bunlar? Bir akşam Colelarla yemek yemek, bir de bir balodan laf etmek ki o da hiçbir zaman gerçekleşmedi zaten.” John Knightley’den yana bakarak, “Sizi anlayabiliyorum. Bu kadar dostunuzu böyle bir arada görünce öyle sevindiniz ki gözünüzde büyütüyorsunuz. Oysa siz,” Mr. Knightley’ye doğru dönerek, “siz ki benim Hartfield’den birkaç saatten uzun ayrılmadığımı çok iyi biliyorsunuz, benim bundan sonra sefahat âlemlerine dalacağımı nereden çıkarıyorsunuz? Aklım almıyor. Sevgili yeğenlerime gelince; Emma Teyzeleri onlara bakacak vakit bulamasa bile Knightley Amcalarının yanında daha rahat ederlermiş gibi! Emma Teyze’nin evden bir saat uzak kalmasına karşılık Knightley Amca beş saat dışarılardadır, zaten evde olduğu zaman da ya kendi başına kitap okur ya da hesaplarına bakar.”

Mr. Knightley gülümsemememeye çalışır gibiydi. Tam o sırada Mrs. Elton’ın onunla konuşmaya başlaması sayesinde bunu kolaylıkla başardı.

Otuz yedinci bölüm

Kısacık bir süre düşünüp kendini tartmak Emma' nın, Frank Churchill'in geleceğini duyunca kapıldığı heyecanın niteliğini anlamasına yetti. Duyduğu kaygı ve sıkıntı kendi adına değildi, Frank adınaydı. Kendi hisleri gerçekten sönükleşip yok olmuştu, düşünmeye bile değmez! Zaten baştan beri Frank'in aşkı onunkinden güçlü olmuştu. Eğer genç adam şimdi gene gittiği zamanki sıcak duygularla geri dönecekse durum çok üzücü olacak demekti. İki aylık bir ayrılık onun aşkını küllendirmemişse Emma'yı tehlikeler ve sıkıntılı görevler bekliyor demekti. Kendisi ve Frank adına dikkatli olması şarttı. Yeniden aşka kapılmak istemiyordu ve bu halde Frank'in duygularını körüklememek de kendisine düşerdi.

Onun kesin bir açıklama yapmasını önleyebilmeyi istiyordu. Zamansız, tek yanlı bir aşk açıklaması şimdiki ilişkileri için öyle acı bir son olurdu ki! Ne var ki Emma bu kez mutlaka kesin bir şeyler olacağını hissediyordu. Bahar mevsimi, bir bunalım yaşanmadan sona ermeyecekmiş, ileriki günler onun şu sıradaki huzurunu kaçıracak bir şeyler getirecekmiş gibi geliyordu.

Frank Churchill'in duygularını tartmak fırsatına kavuşması, Mr. Weston'ın sandığı kadar çabuk olmasa da uzun sürmedi. Enscombe'dakiler Londra'ya ilk önce umulduğu kadar erken gelemediler ama Frank Churchill gene de kente varmalarından kısa bir süre sonra, atla Highbury'ye geldi, yani birkaç saatliğine uğradı. Şimdilik daha uzun kalamayacaktı ama Randalls'tan sonra hemen Hartfield'e geldiği için Emma hızla gözlemde bulunmayı, onun durumu ve kendisinin nasıl davranması gerektiği konusunda çabucak karar vermeyi başardı. Büyük bir dostlukla selamlaştılar.

Genç adamın Emma'yı gördüğüne çok sevindiği kuşku kaldırmazdı. Gene de genç kız neredeyse ilk anda, onun sevgisinin aynı biçimde ve aynı ısı derecesinde kalmamış olduğu duygusuna kapıldı. Onu dikkatle gözlüyordu. Frank'in eskisi kadar âşık olmadığı açıkça ortadaydı. Ayrılık, belki de Emma'nın ilgisizliğinin etkisi, genç adamın hislerinde bu çok doğal (ve çok sevinilecek) değişimi yaratmıştı.

Frank Churchill'in tüm neşesi üzerindeydi; her zamanki gibi gülüp söylemeye hazır, geçen gelişine dair konuşmaktan, o zamanki olup bitenleri anmaktan keyif duyar gibiydi. Gene de tam huzurlu sayılmazdı. Emma' ya onun aşkındaki azalmayı anlatan şey sakinliği olmadı, çünkü genç adam sakin değildi. Bir huzursuzluk vardı üzerinde. Neşeliydi, evet ama bu neşe sanki onun kendisini neşelendirmiyordu. Sonunda Emma'nın ilk inancını kesinleştiren şey, Frank'in yalnızca çeyrek saat kaldıktan sonra Highbury'de başkaca ziyaretler yapmak için acelece veda etmesi oldu. "Yolda birkaç eski dostunun yanından geçmiş, ama durmamış, bir merhaba deyip geçmiş: kendini beğenmişlik gibi olmasın ama, gidip onları görmezse üzüleceklerini sanıyormuş. Bu yüzden, Hartfield'de daha uzun kalmayı çok istemesine karşın gitmek zorundaymış."

Emma onun aşkının azaldığından şüphe etmiyordu, gene de bu aşkın bütünüyle sönmemiş olduğu, Frank'in o huzursuz halinden ve hemencecik gitmesinden belliydi. Galiba genç adam gene Emma'nın etkisine kapılmaktan, kendisine hâkim olamamaktan korkuyordu ve bu yüzden onun yanında uzun kalmamaya içten içe karar vermişti. Emma durumu böyle yorumlamaya eğilimliydi.

Bu, Frank Churchill'in on gün içinde yaptığı tek ziyaret oldu. Her zaman gelmek niyetindeydi, gelmeyi umuyor ama her seferinde engelleniyormuş. Yengesi onun yanından ayrılmasına dayanamıyormuş. Randalls'a yazdığı mektuplarda böyle diyordu. Eğer içtenlikli yazıyorsa, gerçekten gelmeyi istiyor da izin alamıyorsa, Mrs. Churchill'in Londra'ya taşınması o buyurgan, sinirli huylarına iyi gelmemiş demekti. Hanımın gerçekten hasta olduğu kesindi: Frank bundan emin olduğunu yazıyordu. Geçen yıla baktığında yengesinin sağlığının bu yıl daha bozuk, gücünün daha az olduğunu görebiliyordu. Tedavi ve bakımla iyileşmeyecek şeyler

değildi yengesinin yakınmaları, gene de gerçektiler. Babasının tüm kuşkucu tutum ve sözlerine karşın Frank bu yakınmaların baştan sona hayal ürünü ve Mrs. Churchill'in aslında sapasağlam olduğuna inanmıyordu.

Çok geçmeden Londra'nın da Mrs. Churchill'e göre yer olmadığı anlaşıldı. Kentin gürültüsüne dayanamayan sinirleri sürekli perişan durumdaymış. On günün sonunda Frank'in Randalls'a yazdığı mektup bir plan değişikliğini bildiriyordu. Derhal Richmond'a taşınıyorlarmış. Mrs. Churchill'e oradaki çok tanınmış bir hekim salık verilmiş, zaten kendisi de o yöreyi pek severmiş. Gözde bir semtte döşeli bir ev tutulup hazırlanmış. Bu değişikliğin hastaya çok iyi gelmesi bekleniyormuş.

Emma'nın duyduğuna göre Frank Churchill bu taşınma konusuna çok olumlu bakıyormuş. Tam iki ay boyunca çok sevdiği birçok dostunun bu denli yakınında yaşayacak olmayı gerçek bir mutluluk sayıyormuş çünkü taşındıkları evi mayıs ve haziran ayları için kiralamışlar. Şimdi artık sık sık, nerdeyse kendi gönlünün istediği kadar çok, onlarla birlikte olabileceğinden kesinlikle eminmiş.

Mr. Weston'ın, oğlunun bu sevincini nasıl yorumladığının, Emma'yı bütün bu mutlulukların kaynağı olarak gördüğünün Emma farkındaydı. Ve, bunun doğru çıkmamasını diliyordu. Şu iki ay her şeyi ortaya çıkaracaktı.

Mr. Weston'ın kendi özel mutluluğu tartışma kaldırmazdı. Adamcağız sevincinden uçuyordu. Her şey tam onun istediği gibi gerçekleşmişti. Frank'le aynı mahallede oturmak gibi olacaktı bu. Bir genç adam için 14 kilometre neydi ki? Atla bir saatçik. Frank sık sık gelirdi artık. Bu açıdan Richmond'la Londra arasındaki fark, onu her zaman görmekle hiç görmemek arasındaki fark gibiydi. 25 kilometre... hayır, Manchester Sokağı'ndan buraya en az 28 kilometre çekerdi herhalde... ciddi bir engeldi. Frank evden kopabilse bile gidip gelmek tüm gününü alırdı. Londra'da olması sevinmeye değmezdi, neredeyse Enscombe'da olmasıyla birdi. Oysa Richmond tam kolayca görüşülebilecek uzaklıktaydı, daha yakında olmasından bile iyi!

Bu olayın hemencecik, başka bir güzel olayı da kesinleştirdiği görüldü: Crown Hanı'ndaki balo! Bu balo önceden de unutulmuş değildi, ama kesin bir gün kararlaştırmanın olanaksız olduğu sonucuna varılmıştı. Ama şimdi mutlaka ve kesinlikle gerçekleşecekti artık. Tüm hazırlıklar yeni baştan ele alındı. Churchilllerin Richmond'a taşınmasından kısa bir süre sonra Frank yazdığı kısa bir mektupta değişikliğin yengesine daha şimdiden iyi geldiğini bildiriyor ve kararlaştıran herhangi bir tarihte, hiç değilse yirmi dört saat için onlara katılabileceğine inandığını söylüyordu. Bunun üzerine ellerinden geldiğince erken bir tarih kararlaştırdılar.

Mr. Weston'ın balosu bu kez gerçek olacaktı. Highbury gençleriyle mutluluğun arasında sayılı "yarın"lar kalmıştı artık.

Mr. Woodhouse kaderine razıydı. Mevsim onun korkularını azaltıyordu. Mayıs ayı her şey için şubattan iyiydi. Mrs. Bates'in o geceyi Hartfield'de, onun yanında geçirmesi sağlanmış, uşak James'e her konuda talimat verilmişti. Mr. Woodhouse, sevgili Emma'sı evde yokken küçük Henryciğe ya da küçük Johncuğa bir şeyler olmaması için dualar ediyordu.

Otuz sekizinci bölüm

Baloya engel olacak başka hiçbir terslik çıkmadı. Kararlaştırılan gün yaklaştı, yaklaştı, sonra gelip çattı. Kaygılı bir bekleyişle geçen sabahtan sonra Frank Churchill de akşam üzeri resmen ve sağ sağlıklı Randalls'a varınca ortada hiçbir tehlike kalmadı.

Genç adamla Emma arasında henüz ikinci bir karşılaşma olmamıştı. Crown'un balo salonunda yüz yüze geleceklerdi. Bu belki de herkesin içinde, olağan bir karşılaşmadan daha iyiydi. Mr. Weston, Emma'ya, hana erken gelmesi için öyle yana yakıla yalvarmıştı ki! Mümkünse kendilerinden hemen sonra orada bulunarak, başkaları gelmezden önce odalar ve tüm hazırlıklar konusunda fikir vermesini istiyordu. Emma onu geri çeviremezdi ve bu yüzden bir süre Frank'le sakin bir zaman geçirecek demekti. Harriet'i da kendi arabasına aldı ve böylece, hana Westonlardan kısa bir süre sonra vardılar.

Frank Churchill'in besbelli gözleri yollardaydı. Fazla bir şey söylemediyse de o gece çok eğlenmeye kararlı olduğu halinden anlaşılıyordu. Hep birlikte her yeri dolaşarak her şeyin olması gibi olup olmadığına bakarlarken, birkaç dakika içinde aralarına bir başka araba dolusu insan katıldı. Emma araba sesini duyunca şaşalamaktan kendini alamamıştı. "Amma da erkenciler!" demek üzereydi ki yeni gelenlerin, Mr. Weston'ın eski aile dostu olduklarını ve aynen kendisi gibi fikir vermek üzere özel olarak, erken erken çağrılmış bulunduklarını öğrendi! Bunların hemen arkasından da gene aynı iş için aynı biçimde rica minnet erkenden çağrılmış olan bir araba dolusu kuzen de sökün edince Emma, "Bu gidişle

konukların yarısı çevreye bakıp fikir vermek için yakında toplanmış olacak galiba!" diye düşünmekten kendini alamadı.

Demek Mr. Weston'ın, fikirlerine ve zevk ölçüsüne güvendiği tek kişi kendisi değilmiş! Emma bunu gördüğü zaman, bu kadar çok sayıda güvendiği, canciğer dostu olan bir adamın yakınlığıyla güveninin pek de koltuk kabartıcı bir şey olmadığını düşündü. Mr. Weston'ın açık yürekliliğini seviyordu sevmesine de, biraz daha az açık yürekli olsa daha sağlam bir kişiliği olurdu, diye düşünüyordu. Adamı adam yapan şey, yedi dünyayla içli dışlı olmaksızın genelde yüce ve cömert yürekli olmasıydı. Emma ancak böyle bir erkeğe âşık olabilirdi.

Hepsi birden topluca çevreyi dolaşıp gözden geçirdiler, her şeyi döne döne övdüler, sonra yapacak başka işleri kalmayınca şöminenin önünde bir yarım halka oluşturdular ve başka konular açılıncaya kadar suskun kalmamak için, "aylardan *mayıs* olmasına karşın akşamları ateşin hâlâ hoşa gittiğini" konuştular.

Emma, özel danışmanların sayısının daha fazla olmayışındaki suçun Mr. Weston'a bulunamayacağını öğrendi! Westonlar yolda, arabalarına alıp getirmek için Bateslere de uğramışlar ama Miss Bates ile Jane Fairfax'i meğer Eltonların getirmesi daha önceden kararlaştırılmış.

Frank Churchill, Emma'nın yanındaydı. Yerinde duramaz gibi bir hali vardı. Huzursuzluğu içinin rahat olmadığını gösteriyordu. Çevresine bakınıyor, durup durup kapıya gidiyor, kulağı hep kirişte, besbelli öbür arabaların sesi duyulsun diye bekliyordu. Ya balo bir an önce başlasın diye sabırsızdı ya da Emma'nın yanında uzun kalmaktan korkuyor olsa gerekti.

Mrs. Elton'dan söz açıldı. Frank, "Yakında gelir herhalde," dedi. "Mrs. Elton'ı müthiş merak ediyorum. O kadar çok konuşuluyor ki. Çok gecikmeden gelir sanırım."

Bir arabanın geldiği duyulunca Frank hemen kapıya seğirtti, ama hemen dönüp geldi.

"Onunla tanışmadığım aklımdan çıktı. Hemen gidip karşılamam yakışık almaz."

Karıkoca Eltonlar göründüler; tanışma töreni her zamanki gülümsemeler ve nezaket sözleriyle yapılıp sona erdi.

Mr. Weston çevresine bakınarak, "Ama Miss Bates' le Miss Fairfax!" dedi. "Onları siz getireceksiniz sanıyorduk."

Ufak bir hata olmuştu. Araba hemen onları almaya yollandı. Emma, Frank'in Mrs. Elton'la ilgili ilk izlenimlerini öğrenmeye can atıyordu; yeni gelinin özentili giyimi ve o tepeden bakan gülümseyişleri acaba nasıl bir etki bırakmıştı Frank'in üzerinde?

Kısa bir zaman sonra araba geri döndü. Yağmur başladı, diyen oldu. Frank babasına, "Gidip bakayım, şemsiye çıkardılar mı, Miss Bates ihmal edilmemeli," diyerek dışarı koştu. Babası da arkasından davrandı ama Mrs. Elton onu, oğlu konusundaki düşüncelerini açıklayarak sevindirmek niyetiyle durdurdu. Ve öyle hemencecik lafa girişti ki henüz kapıya ulaşmamış olan genç adamın onu duymamasına olanak yoktu.

"Mr. Weston, oğlunuz gerçekten çok hoş çocuk. Biliyorsunuz, açıkça söylemiştim size, ben kendi kararlarımı kendim veririm diye. Sevinerek ifade edeyim ki kendisini son derece beğendim. Bana inanabilirsiniz. Ben kimseyi yalandan pohpohlamam. Bence çok yakışıklı bir genç adam, davranışları da tam benim zevkimi okşayacak nitelikte. Tam gerçek beyefendi, ne kibirli ne de züppe. Şunu bilmenizi dilerim ki züppeleri günahım kadar sevmem ben, görünce tüylerim diken diken olur resmen. Maple Grove'da züppelere hiç yüz verilmezdi. Ne eniştem Mr. Suckling ne ben onları çekebilirdik, öyle ki onlara karşı bazen çok acı konuşurduk. Kusur sayılacak kadar yumuşak başlı olan Selina onlara çok daha iyi katlanabilirdi."

Mrs. Elton, Frank'ten konuştuğu sürece Mr. Elton onun ağzının içine bakmıştı ama laf gene Maple Grove'a dönünce, yeni gelen kimi hanım konuklarla ilgilenmesi gerektiğini anımsadı ve mutlu gülücüklerle oradan ayrıldı.

Mrs. Elton da Mrs. Weston'a döndü: "Bu kesin bizim arabadır, Miss Bates'le Jane'i getiriyor. Arabacımızla atlarımız rüzgâr gibidirler, yani! Herkesten hızlı olduğumuza inanıyorum. İnsanın kendi arabasını yollayıp arkadaşlarını aldırtması ne büyük zevk! Duyduğuma göre siz de arabanızı önermek nezaketinde bulunmuşsunuz ama bundan sonra hiç zahmet etmeyin. Benim *onlara* her zaman kol kanat gereceğimden emin olabilirsiniz."

Miss Bates'le Miss Fairfax, baba ile oğulun eşliğinde salona girdiler. Mrs. Elton besbelli, onları buyur etmenin Mrs. Weston kadar kendi üstüne de vazife olduğu kanısındaydı. Tavrını ve hareketlerini, Emma gibi dışarıdan bakan herkes açıkça anlayabilirdi, ne var ki sözleri, çok geçmeden, Miss Bates'in kesintisiz konuşmasının selinde boğuldu. Miss Bates içeriye konuşarak girdi ve ateş başındaki halkaya katıldığı zaman da uzun süre susmadı. Kapı açıldığında içeridekiler onun sesini duydular:

"Ne büyük nezaket gösterdiniz! Yok, hiç yağmıyor gibi bir şey. Bana vız gelir. Ayakkabılarım oldukça sağlam. Jane de diyordu ki... Vay, bakın da hele!" İçeri adımını atar atmaz, "İşte bu çok parlak! Hayran oldum, resmen! Ne güzel düzenlenmiş, inan olsun. Hiçbir şey eksik değil. Hiç aklıma gelmezdi. Işıklandırması da ne şahane! Jane, Jane, bakar mısın, hiç gördün mü böylesine mükemmel bir şey? Mr. Weston, sizde kesin Alaattin'in lambası varmış. Zavallı Mrs. Stokes kendi salonunu tanıyamayacak artık. İçeri girerken gördüm onu, kapıda duruyordu. 'Ah, Mrs. Stokes,' dedim ona, başkaca bir şey diyecek de fırsat olmadı."

Mrs. Weston şimdi Miss Bates'i karşılamıştı.

"Çok iyiyim, sağ olun, efendim, umarım siz de iyisiniz ya? Çok sevindim buna. Başınıza ağrı falan saplanacak diye kaygılanmıştım. Günde kaç kez gelip geçtiğinizi gördüğüm için ne zahmetlere girdiğinizi biliyorum da. İşte buna çok sevindim! Ah, sevgili Mrs. Elton, araba için çok teşekkürler. Tam zamanında geldi. Jane'le ben de hazırdık. Atlarınızı bir an bile bekletmedik. Çok rahat bir araba. Ha, o konuda sanırım size de teşekkür borçluyuz, Mrs. Weston. Mrs. Elton daha önceden Jane'e bir not yollamak nezaketinde bulunmuştu, yoksa sizinle... Düşünün, aynı günde iki tane böyle davet! Bu kadar iyi komşuluk dünyada görülmememiştir! Anneme de onu dedim. Dedim ki: 'İnanın, anneciğim...' Teşekkür ederim, annem, nazar değmesin, çok iyi. Mr. Woodhouse'un yanına gitti. Şalını yanına verdim çünkü akşamları hava bayağı serin oluyor. Şu büyük, yeni şalı, Mrs. Dixon'ın düğün armağanı. Ne iyi yürekli hanım kız, annemi de düşünmüş. Weymouth'tan almışlar, Mr. Dixon seçmiş. Jane diyor ki üç şal daha varmış, bir süre karar verememişler. Albay Campbell'ın tercihi zeytin rengiymiş galiba.

Canım Jane, ayaklarının ıslanmadığından emin misin? Birkaç damlacık sepiştirdi ama öyle korkarım ki, neyse Mr. Frank Churchill hemencecik öyle... zaten kapıda paspas da vardı. Onun nezaketini hiç unutmayacağım. Ah, Mr. Churchill, biliyor musunuz, annemin gözlüğü bir daha hiç bozulmadı, çivisi hiç çıkmadı. Annem çok zaman sizin yardımseverliğinizden söz ediyor, öyle değil mi, Jane? Sık sık Mr. Churchill'den konuşmuyor muyuz evde? Ah, işte biricik Miss Woodhouse. Nasılsınız, Miss Woodhouse? Çok iyiyim, sağ olun, çok iyi. Sanki periler ülkesinde bir buluşma bu! Bambaşka bir yer olmuş! Kompliman yasak, biliyorum, Miss Woodhouse," Emma'yı beğeniyle süzerek, "ama Tanrı inandırsın bu gece öyle başka türlü güzel... Jane'in saçını nasıl buldunuz? Bu konularda yargınıza güveniriz. Hem de kendisi yaptı. Saçını yapma tarzı olağanüstü bir şey! Londra'dan gelme kuaför olsa ancak bu kadar... Ah, Dr. Hughes da gelmiş... hem de Mrs. Hughes. Gidip Dr. ve Mrs. Hughes'a merhaba demem gerek bir dakika. Nasılsınız? Nasılsınız? Çok iyiyim, sağ olun. Nefis bir gece, değil mi? Ya sevgili Mr. Richard nerede? Ha, oradaymış. Nasılsınız, Mr. Richard? Geçen gün at üstünde çarşıdan geçerken gördüm sizi. Bakın hele, Mrs. Otway'le sayın Mr. Otway değil mi? Hem de Miss Otway'le Miss Caroline. Bu kadar çok dost bir arada! Mr. George'la Mr. Arthur, nasılsınız? Hepiniz nasılsınız? Çok iyiyim, sağ olun. Bir araba sesi daha duydunuz mu? Bu kim olabilir? Herhalde bizim Colelardır. Aman Tanrım, bu ne güzel şey, böyle dostlar arasında olmak! Ne şahane bir ateş bu! Kestane gibi kavrulacağım nerdeyse! Teşekkür ederim, ben kahve almıyorum, hiç kahve içmem. Bir fincan çay, efendim, mümkünse, hiç acelesi yok, ne zaman eliniz değerse. Ay, işte geldi bile. Her şey ne kadar kusursuz!"

Frank Churchill, Emma'nın yanındaki yerini aldı. Miss Bates susar susmaz Emma ister istemez biraz arkada duran Jane Fairfax'le Mrs. Elton'ın konuşmalarını duymak durumunda kaldı. Frank suskundu. O da arkadakileri mi dinliyordu acaba? Emma kestiremedi.

Mrs. Elton, Jane'in elbiselerini ve güzelliğini bolca övüyor, Jane de terbiyeli ama sakin yanıtlar veriyordu. Mrs. Elton besbelli kendi de övülsün diye bekliyordu ki hemen, "Esvabımı nasıl buldun?

Kurdelelerim güzel mi? Wright saçımı nasıl yapmış?" Ve buna benzer birçok soru sormaya girişti. Jane bunların da hepsini sabırlı bir terbiyeyle yanıtladı.

Mrs. Elton bu kez, "Genelde giyim kuşamla benden daha az ilgilenen kimse olamaz," dedi. "Ama böyle bir gecede, herkesin gözü üzerimdeyken öteki hanımlardan aşağı kalmak istemem; nitekim işte, bak, salonda benimkinden başka inci kolye göremiyorum. Hem Westonlara da ayıp olur çünkü baloyu benim onuruma verdiklerinden eminim. Ya, demek Frank Churchill çok mükemmel dans ediyormuş, öyle mi? Bakalım tarzlarımız uyuşacak mı? Gerçekten pek yakışıklı bir genç şu Frank Churchill. Çok hoşuma gitti, doğrusu."

O dakikada Frank öyle bir hevesle konuşmaya başladı ki Emma onun Mrs. Elton'ın övgülerini duymuş olduğunu ve daha fazlasını duymak istemediğini anladı. Arkadaki hanımların sesleri bir süre duyulmadı, sonra bir duralama sırasında gene kulaklarına ulaştı. Mrs. Elton o sırada yanlarına gelmiş olan kocasıyla konuşmaktaydı:

"Sonunda bizi buldun değil mi, şu kuytu köşemizde? Ben de şu anda Jane'e diyordum, bizimki beni bulmak için artık sabırsızlanmaya başlamıştır, diye."

Frank Churchill şaşırmış, hoşnutsuz bir ifadeyle, "Jane, diyor," diye söylendi. "Hadi onu anladık ama Miss Fairfax buna razıysa başka, tabii."

Emma fısıltıyla, "Mrs. Elton'ı beğendiniz mi?" diye sordu.

"Hiç beğenmedim."

"Nankörsünüz."

"Nankör mü? Nasıl yani?" Sonra genç adam yüzünün asıklığını bir gülümsemeyle değiştirerek, "Yok, yok, söylemeyin bana," dedi, "ne dediğinizi bilmek istemiyorum. Babam nerede? Dansa ne zaman başlıyoruz?"

Emma onu anlamakta zorluk çekiyordu. Genç adamın bir tuhaflığı vardı ama... Hemen babasını bulmaya gitti, bir dakika sonra da yanında hem babası hem de üvey annesiyle döndü. Westonların küçük bir sorunu vardı ve bunu Emma'yla paylaşmaya gelmişlerdi. Mrs. Weston, baloyu açmayı Mrs. Elton'dan istemeleri gerekeceğini çünkü onun bunu kendi hakkı sayacağını düşünmüştü.

Bu da baştan beri kurdukları tüm planları, tüm bu onuru Emma'ya vermek hayalini yıkan bir şeydi. Emma bu acıklı haberi metanetle dinledi.

Mr. Weston, "Peki ona hangi kavalyeyi bulacağız şimdi?" diye sordu. "O, Frank'in kendine eşlik etmesini bekleyecek."

Frank hemencecik Emma'ya dönerek önceden verilmiş sözünü anımsattı ve kendisinin "angaje" olduğunu ilan etti. Babası bunu bakışlarıyla onayladı. Sonra anlaşıldı ki Mrs. Weston meğer Mrs. Elton'la onun, Mr. Weston'ın dans etmesini istiyormuş, amaç bu işe onu razı etmekmiş ki bu da kısa zamanda gerçekleşti. Mr. Weston'la Mrs. Elton en önden dansı açtılar, Miss Woodhouse'la Mr. Frank Churchill de onları izlediler. Emma, Mrs. Elton'dan sonra gelmeye boyun eğmek zorunda kaldı, oysa bu baloyu, ilk baştan beri, kendi balosu olarak düşünmüştü. Öyle bir durum ki insanın neredeyse evleneceği geliyordu!

Bu kez Mrs. Elton ondan öndeydi ve gururu bütünüyle tatmin olmuştu. Gerçi ilk isteği, dansa Frank Churchill'le başlamaktı ama bu arada bir şey kaybetmemişti. Hatta Mr. Weston kavalye olarak oğlundan daha üstün bile sayılabilirdi. Emma da yaşanan küçük soruna karşın keyifle gülümsemeye başlamıştı; arkada oluşan çiftler kuyruğunun uzunluğunu görmek ve önünde saatler sürecek bir eğlence gecesi beklediğini bilmek neşesini yerine getiriyordu.

Onu asıl rahatsız eden şey, Mr. Knightley'nin dans etmeyişiydi. İşte oradaydı, kenarda, dans etmeyenlerin arasında, oysa ne işi vardı orada? Dans edenlerin arasında olması gerekirdi onun, yaşını başını almış, evli barklı adamlarla, iskambil masaları kuruluncaya dek dans edenlerle ilgileniyormuş gibi yapan oyun meraklılarının arasında değil. Öyle genç görünüyordu ki! Uzun boylu, dik omuzlu, sırım gibi yapısı o düşük omuzlu, göbekli yaşlı adamların arasına hiç yakışmıyordu. Hem yalnız orada da değil, Emma onun nerede olsa tüm bakışları üzerine çekeceğinden emindi ve salondaki genç erkeklerin arasında bile, kendi kavalyesi dışında, onunla boy ölçüşebilecek biri olmadığını düşünüyordu. O sırada Mr. Knightley birkaç adım ilerledi ve o birkaç adım bile onun, canı istese de zahmet etse, nasıl soylu bir tavır, nasıl doğal bir kıvraklıkla dans edebileceğini ortaya serdi.

Ne zaman göz göze gelseler Emma onu gülümsemeye zorluyordu ama erkeğin duruşu genelde çok ciddiydi. Emma, keşke balolardan hoşlanan, biraz daha Frank Churchill'e benzeyen bir erkek olabilseydi, diye düşünüyordu. Mr. Knightley'nin gözlerini sık sık kendi üzerinde hissettikçe, "Davranışımda kusur arıyorsa korkmama gerek yok," diye içinden geçiriyordu. Kavalyesiyle arasında en hafif bir flörte benzer bir şey geçmiyordu çünkü. Birbirini seven bir çift değil de iyi anlaşan, neşeli iki eski dost gibiydiler. Frank Churchill'in ona eskisi gibi vurgun olmadığı artık kesindi.

Balo başarıyla sürüp gitmekteydi. Mrs. Weston'ın sonsuz özen ve çabaları boşa gitmemişti. Herkes mutlu görünüyordu. Balonun çok güzel olduğu gerçi çoğu zaman balo bittikten sonra dillendirilir, oysa bu gece bu övgü, başlangıçtan beri sık sık yinelenmekteydi. Genelde bütün balolar gibi bu gece de, çok fazla çarpıcı, kayda layık olaylarla dolu geçmiyordu. Ama gene de Emma'ya önemli gelen bir şey oldu. Gece yemeğinden önceki son iki dans başlamıştı ve Harriet kavalyesizdi, dans etmeyip kenarda oturan tek genç hanım. Şimdiye kadar dans eden çiftlerin sayısı öyle denk ve belirliydi ki şimdi birden, içlerinden birinin eksik çıkması şaşılacak şeydi. Emma'nın şaşkınlığı biraz sonra, Mr. Elton'ın ortalıkta dolaştığını görünce geçti. Demek genç papaz Harriet'i dansa kaldırmayacaktı. Bundan kaçınmanın yollarını aramakta olsa gerekti. Emma onun her an oyun odasına sıvışmasını bekledi.

Gelgelelim Mr. Elton'ın niyeti kaçmak değilmiş. Dans etmeyenlerin oturduğu bölüme doğru geldi, birileriyle bir şeyler konuştu, sonra serbest olduğunu, serbestliğinden de vazgeçmeyeceğini göstermek istercesine önlerinden şöyle bir geçti. Miss Smith'in hemen önünde durmayı, yakınındakilerle konuşmayı da ihmal etmedi. Emma bunların hepsini gördü. Kendisi henüz dans etmiyordu. Şu sırada dans sırasının sonunda olduğu için çevresine bakınmaya zamanı vardı; başını birazcık çevirince her şeyi gördü. Sıranın ortasına geldiğinde gözlerini artık çevrede gezdirebilmek fırsatı kalmadı ama şimdi Mr. Elton o kadar yakınındaydı ki Emma o sırada onunla Mrs. Weston arasında geçen konuşmanın her hecesini işitti. Tam tepesinde duran Mrs. Elton'ın da konuşulanları

salt duymakla kalmayıp anlamlı bakışlarla kocasını desteklediğini fark etti.

İyi yürekli, kibar Mrs. Weston yerinden kalkıp papazın yanına gitmiş, "Dans etmiyor musunuz, Mr. Elton?" diye soruyordu.

Buna anında verilen yanıt, "Severek dans ederim, Mrs. Weston, siz eşim olursanız," oldu.

"Ben mi? Yok, canım, ben pek dans bilmem. Size daha iyi bir eş bulayım."

"Eğer Mrs. Gilbert dans etmek istiyorsa çok sevinirim. Gerçi artık dans günlerim geride kalmış, evlenince yaşımı başımı almışım gibi geliyorsa da Mrs. Gilbert gibi eski bir dostla dans etmekten büyük zevk duyarım."

"Mrs. Gilbert dans etmek niyetinde değil ama şurada kavalyesiz oturan bir genç hanım var ki onun dansa kalkmasını çok isterim. Miss Smith'i diyorum."

"Miss Smith... ya! Gözüme çarpmamıştı. Çok naziksiniz, Mrs. Weston, dans günlerim geride kalmış olmayaydı... belki evli barklı bir adam olmayaydım... Beni hoş göreceksiniz artık. Başka bir emriniz varsa seve seve yerine getiririm ama dans günlerim çok geride kaldı... bizden geçti artık."

Mrs. Weston başka bir şey söylemeden yerine döndü. Emma onun duyduğu şaşkınlık ve utanç karışmış öfkeyi çok iyi anlayabiliyordu. Mr. Elton buydu işte! Kibar, nazik, güler yüzlü, yardımsever Mr. Elton! Emma onun Mr. Knightley'nin yanına gitmiş, onu lafa tutmaya hazırlandığını gördü. Bu arada karısıyla arasında geçen sevinçli bakışı da gördü. Dahasını görmemek için başını çevirdi. İçini ateş bürümüştü, yüzünün de ateş gibi yanıyor olmasından kaygılanıyordu.

Bir dakika sonra ise mutlu bir sahne gözüne çarptı: Mr. Knightley, Harriet'i elinden tutmuş, dansa kaldırmıştı! Emma ömründe bundan daha büyük şaşkınlığa uğradığını, bundan daha çok sevindiğini anımsamıyordu. İçi, hem kendisi hem Harriet adına mutluluk ve şükranla dolup taşıyor ve Mr. Knightley'ye teşekkür etmeye can atıyordu. Konuşamayacak kadar uzaktaydı ama gözleri bir an karşılaşınca dilinin söyleyemediklerini ona yüzünün ifadesiyle söyledi.

Mr. Knightley gerçekten de Emma'nın eskiden beri tahmin ettiği gibi son derece güzel dans ediyordu. Emma neredeyse Harriet'i kıskanabilirdi, eğer kızcağızın daha önce çektiği sıkıntıyı bilmiyor olsaydı. Zaten Harriet'in de duyduğu mutluluk ve övünç yüzünden akıyordu. Şansının farkındaydı ve buna gönül borcu duyuyordu. Dans ederken sanki havalarda uçuyor ve sürekli gülümsüyordu.

Mr. Elton, Emma'nın gözüne iyice şapşallaşmış gibi gelen bir tutumla oyun odasına kaçmıştı. Gerçi karısına benzemeye başlamışsa da henüz onun kadar katılaşmamıştı demek. Henüz utanabiliyordu. Karısıysa yanındakine yüksek sesle, "Bizim Knightley zavallı küçük Miss Smith'e acıdı!" diyordu. "İyi yürekli adam!"

Yemeğin hazır olduğu bildirildi; masalara doğru yürüyüş başladı. Miss Bates'in konuşmaya başladığı da duyuldu. O dakikadan onun, sofraya oturup kaşığını eline alıncaya kadar hiç aralıksız konuşmayı sürdürdüğünü duyacaklardı.

"Jane, Jane, canım Jane, neredesin? Al, işte şalın. Mrs. Weston, ille şalına sarınsın, diyor. Koridorda esinti olabilir, diye korkuyormuş. Gerçi her türlü önlem alınmış ama... kapılardan biri çivilenmiş... her yerde bir sürü kilim, falan. Jane, canımın içi, lütfen al şu şalı. Mr. Churchill! Ah, ne kadar naziksiniz! Ne güzel sardınız şalı. Çok teşekkürler. Dans da şahaneydi. Evet, güzelim, sana söylemiştim ya, bir koşu eve gittim, büyükannnenin yatmasına yardım etmek için, sonra da bir koşu geri geldim, kimsecikler farkına varmadı. Kimseye bir şey söylemeden ayrıldım burdan, tıpkı sana söylediğim gibi. Büyükannen çok iyi, Mr. Woodhouse'la çok keyifli bir akşam geçirmiş. Bir dolu çan çan etmişler, bir de tavla oynamışlar. Mutfaktan çayın yanına çörekle fırında elma da gelmiş. Yola çıkmazdan önce de şarap sunmuşlar, attığı zarların kimi öyle şanslıymış ki şaşmış, seni de ince ince sordu, eğleniyor musun diye, kimlerle dans ettin diye. Ben de dedim ki: 'Ben bir şey söylemem, bıraktığımda Mr. George Otway'le dans ediyordu, yarın sabah sana kendisi anlatmak isteyecektir, ilk kavalyesi Mr. Elton'dı, bundan sonra kimle dans edecek bilemem, belki de Mr. William Cox'la,' dedim. Sayın beyefendi, kolunuzu başka birine vermeyi yeğlemez miydiniz? Ben kendim de kalkabilirim. Gerçekten çok fazla

naziksiniz, efendim, bir kolunuzda ben, öbür kolunuzda Jane, ne mutlu bize! Durun, durun, az geri çekilelim, Mrs. Elton kapıya yürüyor, biricik Mrs. Elton, ne kadar da şık, dantelleri harika. Artık hepimiz onun ardından geliyoruz, gecenin kraliçesi resmen o! İşte, koridora geldik bile. Burda iki basamak var, Jane, basamaklara dikkat. Aa, yok, bir tanecikmiş. Tuhaf şey! İki basamak olduğuna yemin edebilirdim, oysa bir tanecik varmış. Buranın bu geceki şıklığıyla konforu gibisini hiç görmemiştim, her yerde şamdanlar, şamdanlar... Jane, büyükanneni anlatıyordum sana, çok ufak bir üzgünlük yaşamış. Fırında elmayla çörekler enfesmiş ama daha öncesinde sofraya çok hafif bir 'frikase' gelmiş, kuşkonmazla koç yumurtası. Mr. Woodhouse, sağ olsun, kuşkonmazı biraz çiğ bularak gerisin geriye yollamış. Büyükanneciğin de kuşkonmazla koç yumurtasına bayılır, bu yüzden enikonu aklı kalmış ama bundan kimseye söz etmemeye karar verdik, çünkü olur a, sevgili Miss Woodhouse'un kulağına giderse çok üzülür. Amanın, işte bu muhteşem! Şaşkınlıktan küçük dilimi yuttum, görmesem inanmazdım, bu ne şıklık, bu ne bolluk! Taa şeyden beri böyle şey görmemiştim, ee, nereye oturuyoruz? Nereye oturuyoruz? Neresi olursa, yeter ki Jane esintide kalmasın. Benim yerimin hiç önemi yok. Ya, bu yanı mı tavsiye ediyorsunuz? Sağ olun, Mr. Churchill, biraz fazla başköşe gibi geliyor ama... siz nasıl uygun görürseniz. Burada sizin gösterdiğiniz yol yanlış olamaz. Canım Jane, bütün bu yemekleri büyükannene anlatmak için nasıl aklımızda tutacağız? Çorba da var ha! Tanrım! Gerçi bana bu kadar erken servis yapılması yanlış gibi geliyor ama çorbanın kokusu öyle harika ki hemen başlamadan edemeyeceğim!"

Emma yemek sırasında Mr. Knightley'yle konuşmaya fırsat bulamamıştı. Yeniden dans salonuna döndüklerinde onu, bakışlarının karşı konulmaz bir buyurganlığıyla yanına çağırdı ve teşekkür etti. Mr. Knightley papazın davranışını içtenlikle kınıyor, bunun bağışlanamaz bir kabalık olduğunu söylüyordu. Mrs. Elton da bu kınamadan gerekli payını alıyordu.

Mr. Knightley, "Amaçları yalnızca Harriet'i kırmak değildi," dedi. "Emma, neden böylesine diş biliyorlar sana?"

Kıza, her şeyi anladığını belli eden bir gülümseyişle bakıyordu. Yanıt alamayınca, “Kocası ne yaparsa yapsın hanımın sana hiç de kızmaması gerek sanırım,” diye ekledi. “Bu tahminime karşılık vermiyorsun, doğallıkla. Gene de, Emma, itiraf et ki adamı Harriet’le evlendirmeye kalkmıştın.”

“Aynen öyle, onlar da bu yüzden beni bağışlayamıyorlar.”

Mr. Knightley hoşgörülü bir gülümseyişle başını sarstı. Yalnızca, “Seni azarlamayacağım,” dedi. “Seni kendi düşüncelerine emanet ediyorum.”

“Benim kendi düşüncelerime, o pohpohlama ustalarına, nasıl güveniyorsunuz? Benim şu kibirli ruhumun bana, ‘Yanlış yapıyorsun,’ dediği görülmüş şey midir?”

“Kibirli ruhuna değil, ciddi, aklı başında ruhuna güveniyorum. Bunlardan biri seni yanlış yönlendirse bile eminim diğeri seni uyarıyordur.”

“Mr. Elton konusunda temelden yanılmış olduğumu ben de kabul ediyorum. Onun küçük, değersiz yönünü siz keşfetmiştiniz ama ben göremedim. Harriet’e âşık olduğuna da bütünüyle inanmıştım. Birtakım acayip yanılgıların peş peşe gelmesinden oldu.”

“Senin bu derece açık konuşmana karşılık ben de sana hakkını vermek istiyorum. Şunu söyleyim ki senin o adam adına yaptığın seçim, onun kendi yaptığı seçimden bin kat üstündür. Harriet Smith’in karakterindeki birçok güzel yönlerden Mrs. Elton tümüyle yoksun. Temiz ruhlu, yapmacıksız, alçakgönüllü bir kız. Aklı ve zevki olan her erkek onu Mrs. Elton gibi bir kadına kat kat yeğ tutar. Harriet’i bu gece umduğumdan çok daha olgunlaşmış buldum.”

Emma bu sözlerden son derece hoşnut kalmıştı. Konuşmalarını, herkesi yeniden dansa çağıran Mr. Weston’ın hevesli sesi yarım bıraktı.

“Haydi, Miss Woodhouse, Miss Otway, Miss Fairfax, nerelerdesiniz? Emma, kuzum gel de arkadaşlarına örnek ol. Herkes tembelleşmiş mi ne? Herkes uyuyakalmış galiba!”

Emma, “Dansa çağıran olduğu anda ben hazırım,” dedi.

Mr. Knightley, “Kiminle dans edeceksin?” diye sordu.

Emma bir an duraksadıktan sonra, “Sizinle, eğer beni kaldırırsanız,” diye yanıtladı.

Mr. Knightley elini uzatarak, “Benimle dans eder misin?” diye sordu.

“Elbette dans ederim. Siz dans edebileceğinizi gösterdiniz artık. Ne kadar yakın olsak da kardeş olmadığımız için dans etmemiz hiç de yakışıksız sayılmaz.”

“Kardeş mi dedin? Yok canım, hiç de kardeş değiliz.”

Otuz dokuzuncu bölüm

Mr. Knightley'yle arasında geçen bu ufak konuşma Emma'ya derin kıvanç vermişti. Balonun en tatlı anılarından biriydi bu. Ertesi sabah genç kız bunun tadını çıkarmak için bahçede dolaşırken, ikisinin de karıkoca Eltonlar konusunda bu denli görüş birliğinde olmasının çok sevindirici olduğunu düşünüyor, erkeğin Harriet' ten beğeniyle konuşmuş, kendisine de yumuşak davranmış olması onu özellikle hoşnut ediyordu. Eltonların, birkaç dakika için baloyu Emma'nın burnundan getirir gibi olan kabalıkları böylece gecenin en büyük mutluluğuna yol açmıştı. Hatta Emma bundan ikinci bir mutluluk daha umuyordu: Harriet'in karasevdasının kesin tedavisi. Balonun sonlarına doğru arkadaşının bu olaydan konuşma tarzı Emma'ya çok umut vermişti. Sanki Harriet'in birden gözleri açılmış ve Mr. Elton'ı üstün bir varlık gibi görmesi sona ermişti. Humma geçmişti artık; Emma bu ateşin yeniden yükselebileceğini hiç sanmıyordu. Bunun için de karıkoca Eltonların kötücül duygularının sürmesine güveniyordu.

Harriet aklını başına toplamış, Frank Churchill'in aşkı tavsamış, Mr. Knightley onu azarlamaktan vazgeçmiş... Önünde ne kadar güzel bir yaz uzanıyordu!

Frank Churchill'i bu sabah görmeyecekti. Genç adam dün akşam ona, öğleüzeri evde olması gerektiği için Hartfield'e uğramak zevkini feda etmek zorunda olduğunu söylemişti. Emma buna üzülmüyordu.

Bütün bu meseleleri düzene sokup gözden geçirerek iyice ferahlamış durumda, artık iki küçük yeğeniyle babasının gereksinmelerini ele almak için tam dönüp eve girmek üzereydi ki

büyük demir bahçe kapısı açıldı ve içeri iki kişi girdi; Emma'nın birlikte görmeyi dünyada aklından geçirmediği iki kişi: Frank Churchill ve koluna yaslanmış durumda Harriet Smith. Evet, Harriet'in ta kendisi!

Emma, başlarından olağanüstü bir şeyler geçmiş olduğunu o dakikada anladı. Harriet sapsarı, korku içindeydi, Frank de onu yatıştırmaya çalışıyordu. Bahçe kapısıyla evin ön kapısının arasında on metre kadar bir mesafe vardı; birkaç dakika sonra üçü de hole girmiş bulunuyorlardı ki Harriet hemen bir koltuğa kendini bıraktı ve bayıldı.

Bir genç hanım bayılınca ayıltmak gerekir; sorular sorulmalı, şaşkınlıklar giderilmelidir. Böyle durumlar çok ilginç ve meraklıdır ama yarattıkları gerilim pek uzun süremez. Nitekim Emma da kısa zamanda her şeyi öğrenmiş bulunuyordu.

Miss Smith ve gene Mrs. Goddard'ın bir pansiyoneri olan ve dün geceki baloya da katılan Miss Bickerton birlikte yürüyüşe çıkmışlar ve bir ara Richmond Yolu'na sapmışlar. Güvenli sayılacak kadar işlek bir yol olmasına karşın burada başlarından korkulu bir olay geçmiş. Highbury'den çeyrek kilometre kadar ötede, yolun birden bir dönemeç yapan, iki yanı yüksek meşelerle gölgeli, çok tenha bir bölümüne vardıklarında, biraz ilerideki yol kenarında bir Çingene kafilesi görmüşler. Yolu kolaçan etmekte olan bir çocuk dilenmek için onlara yaklaşmış. Korkudan ödü kopan Miss Bickerton yüksek bir çığlık kopararak dik bir bayırdan yukarı koşmuş, Harriet'e da kendini izlemesi için bağırarak tepedeki fundaları aştığı gibi kestirmeden Highbury Yolu'nu tutmuş. Gelgelelim zavallı Harriet onu izleyememiş. Dün gece yaptığı danslardan sonra ayaklarına çok kötü kramplar girdiği için yamacı tırmanmak için attığı ilk adımda yere çökmüş ve böylece, yerinden kıpırdayamaz durumda ve dehşet içinde kalakalmış.

Eğer genç hanımlar daha cesur olsalardı Çingeneler nasıl davranırlardı, bilinemez! Gel gör ki saldırıya çıkartılan böyle bir çağrıya karşı koyamayacakları doğaldı. Çok geçmeden Harriet'in başına beş altı çocuk üşüşmüş. Bir de şişman, uzun boylu bir kadınla irikıyım bir delikanlı varmış. Gerçi kötü bir şey söylemiyorlarmış ama yaygaracı, yabanıl görünümleri karşısında korkusu büsbütün

artan Harriet hemen onlara para önermiş, ona kötülük yapmamaları ve daha fazla para ummamaları için yalvararak çantasını çıkarıp bir şilin vermiş. Ayağa kalkmış, yavaş yavaş yürüyerek uzaklaşmaya başlamış ama onun para çantasıyla korkusunun çekiciliğine karşı koyamayan Çingeneler daha para isteyerek bu kez sürüyle peşine düşüp gene çevresini sarmışlar.

Frank Churchill onu o durumda bulmuş; kızcağız korku içinde, yalvar yakar, Çingeneler ürkütücü ve tehditkâr... Highbury'den ayrılması son derece şanslı bir rastlantıyla gecikmiş olan Frank böylece bu kritik anda genç kızı kurtarmaya koşmuştu. Hava çok güzel olduğundan yürümeyi seçmiş, arabasının onu Highbury'den iki üç kilometre ötedeki başka bir yolda beklemesini kararlaştırmıştı. Bu arada, bir önceki gece Miss Bates'ten ödünç aldığı makası geri vermeyi unutmuş olduğu için onun kapısını çalmak ve birkaç dakikalığına içeri girmek zorunda kalarak daha da gecikmişti. Yaya yürüdüğü için Çingeneler onun yaklaştığını son dakikaya kadar görmemişlerdi. Harriet'e çektirdiklerini yaşamak sırası şimdi onlara gelmiş, hepsi de aniden korkup dehşete kapılmışlardı. Böylece, Harriet genç adamın koluna yapışmış, konuşamaz durumda, zar zor Hartfield'e ulaşmışlardı. Oracıkta Harriet'in direnci bütünüyle çökmüş. Onu Hartfield'e getirmeye Frank Churchill karar vermişti. Başka bir yere gitmek aklına bile gelmemişti.

Frank'in ve kendine gelip konuşabildiği zaman Harriet'in, anlattığı öykünün hepsi buydu. Frank, ancak Harriet ayılıncaya kadar bekledi; daha fazla kalmayı göze alamıyordu çünkü bu zincirleme gecikmeler ona yitirecek bir dakika bile bırakmamıştı. Emma, Harriet'in iyi olduğu konusunda Mrs. Goddard'a haber yollayacağını, yörede bu tür kimselerin bulunduğunu da Mr. Knightley'ye bildireceğini söyleyince genç adam ona ve arkadaşına en candan iyi dileklerini bildirerek yola çıktı.

Böyle bir maceranın... yakışıklı bir genç erkekle güzel bir genç kızın bu biçim bir rastlantıyla bir araya gelmesinin... en buzdan yürekte ve soğukkanlı kafada bile birtakım hayaller uyandırmaması olanaksızdı. En azından Emma böyle düşünüyordu. Bir dilbilimci, bir edebiyatçı, hatta bir matematikçi bile, o sabah kendisinin gördüklerine tanık olsa, o iki genci bir arada görüp başlarından

geçeni dinlese, olayların onları tuhaf bir biçimde yaklaştırmak için adeta kumpas kurmuş olduğuna inanç getirmekten kendini alabilir miydi? Öyleyse kendisi gibi bir hayalcinin yüreğinin şu anda, kat kat daha heyecanlı birtakım varsayımlar ve beklentilerle çarpıyor olması doğal değil miydi? Hele zihni bu iki insanla ilgili birtakım beklentilerin altyapısını zaten yapmış durumdayken...

Olağanüstü bir olaydı, doğrusu! Emma yöredeki genç hanımlardan herhangi birisinin başına böyle bir şey geldiğini anımsamıyordu. Oysa işte şimdi kendisinin son günlerde hep düşündüğü birisinin başına gelmişti, hem de gene hep aklında olan diğer kişinin bir rastlantıyla geçmekte olduğu yerde ve saatte! Gerçekten olağanüstü bir şeydi bu! Hele Emma onların şu sırada birbirlerini bulmaya çok uygun bir ruhsal ve duygusal durumda olduklarını da bildiği için olay gözüne daha da çarpıcı geliyordu: Frank, kendini Emma'dan uzaklaştırmaya çalışıyordu, Emma da Mr. Elton bunalımını yeni yeni atlatmaktaydı. Sanki her şey, en heyecanlı sonuçları hazırlamak için bir araya gelmişti. Yaşadıkları şu macera onları birbirlerinin gözüne bambaşka göstermesin – olanağı yoktu!

Harriet henüz kendinde değilken yapmış oldukları o birkaç dakikalık konuşmada Frank, Harriet'in korkusundan, saflığından, onun koluna can havliyle sarılmasından esprili, duyarlıklı, hoşnut bir dille söz etmişti. Sonra, Harriet ayılıp da kendi hikâyesini anlatınca genç adam Miss Bickerton'ın yaptığı feci saçmalığı yürekten kınamıştı. Ne var ki her şey kendi doğal akışına bırakılmalı, ne zorlanmalı ne de desteklenmeliydi. Kendisi ne bir tek adım atacak ne de bir laf dokunduracaktı. Hayır, hayır, çöpçatanlık yapmaktan boyunun ölçüsünü almıştı artık. Kafasındaki bir kurmacadan, hayalden öte geçmeyen bir fikirden zarar gelmezdi. Bir dilekten öte bir şey değildi nasılsa. Emma bundan daha ileriye dünyada gitmeyecekti.

Emma'nın ilk kararı bu olayı babasına duyurmamaktı, çünkü Mr. Woodhouse'un bunu öğrenince kaygı ve telaşa kapılacağını biliyordu. Gelgelelim çok geçmeden olayı gizli tutmanın olanaksız olduğunu gördü. Haber yarım saat içinde tüm Highbury'ye yayılmış bulunuyordu. Tam da çene çalmayı en çok seven kesimleri

(gençlerle alt tabakayı) oyalayacak konuydu. Yörenin bütün gençleriyle hizmetlileri çok geçmeden korkunç bir haber almanın mutluluğuna gömüldüler. Bir gece önceki balo Çingenelerin gölgesinde kalmış gibiydi. Zavallı Mr. Woodhouse duyduklarını düşündükçe titriyordu; tıpkı Emma'nın tahmin etmiş olduğu gibi, kızlardan, bahçeden öteye asla çıkmayacaklarına dair söz almadan rahat edemedi. O gün akşama kadar birçok kişinin kendisinin ve Miss Woodhouse'la Miss Smith'in hatırını merak edip sormaları (hatırının sorulmasından çok hoşlandığını komşuları iyi bilirlerdi) onu bir hayli avuttu. Bu sorulara, "Eh, şöyle böyle," diye karşılık vermekten de büyük zevk aldı. Emma bunun pek doğru bir yanıt olduğunu bilmekle birlikte (çünkü kendisi çok iyiydi, Harriet de hiç kötü sayılmazdı) babasının sözlerine hiç karışmadı. Böyle bir adamın çocuğu olarak hazin derecede sağlıklıydı, çünkü rahatsızlık nedir bilmezdi ve eğer babası onun adına hastalıklar icat etmese kasabada hiçbir haber değeri kalmayacağını düşünürdü.

Çingeneler kasaba güvenliğinin harekete geçmesini beklemeden hemen pılıyı pırtıyı toplayıp oradan sıvıştılar. Highbury hanımları daha tam paniğe kapılmadan onlar gitmişlerdi bile! Heyecan çok geçmeden bütün bütün yatıştı ve olay, Emma ile iki yeğeninden başka hemen herkesin gözünde önemini yitirdi. Macera, Emma'nın hayalindeki yerinde hâlâ saklı duruyordu. John ile Henry de ondan her gün Harriet'le Çingenelerin öyküsünü istemeyi sürdürüyor, anlatırken en ufak bir ayrıntıyı farklı söylese, yanlışını düzeltmekte önemle ısrar ediyorlardı.

Kırkıncı bölüm

Bu maceradan hemen birkaç gün sonra bir sabah, Harriet elinde küçük bir paketle Emma'yı görmeye geldi. Duraksayan, çekingen bir tutumla şöyle konuşmaya başladı:

"Miss Woodhouse, biraz boş zamanınız varsa size bir şey söylemek istiyorum, itiraf gibi bir şey. Bir an önce söylersem, anlıyorsunuz, bir an önce kurtulurum."

Emma enikonu şaşırmakla birlikte, "Lütfen konuş," dedi. Harriet'in sözcükleri dışında tavrında da, olağandışı bir konu açacağını belirten bir ciddilik vardı.

"Bu konuda sizden hiç saklım gizlim olmasın istiyorum," diye sözlerini sürdürdü. "Buna kararlıyım. Ne mutlu ki *o konuda* adeta yepyeni bir kişiyim; bunu bilip rahatlamak sizin hakkınızdır, diye düşünüyorum. Gereğinden fazla konuşmak istemiyorum. Kendimi öyle kapıp koyuverdiğim için zaten yüzüm yerde. Beni anlıyorsunuz, değil mi?"

"Evet, anladığımı sanıyorum."

Harriet içtenlikle, "Onca zaman kendimi nasıl aldatabilmişim, aklım ermiyor," dedi. "Çılgınlık gibi geliyor. Şimdi olağanüstü hiçbir şey bulmuyorum onda. Görmüşüm, görmemişim umurumda değil, hatta, ikisinden hangisi, deseler, görmemeyi yeğlerim. Onunla karşılaşmamak için dünyanın öbür ucuna bile giderim. Karısını da zerrece kıskanmıyorum. Ne beğeniyorum ne de kıskanıyorum artık. Çok hoş bir kadın olabilir ama bana sorarsanız çok huysuz, sevimsiz bir şey. Geçen geceki o bakışını hiç unutmayacağım. Gene de ona kin tutmuş değilim, yok, Miss Woodhouse, Tanrı'ya emanet olsunlar, tüm mutluluklar onların olsun, bana vız gelir artık. Doğru

söylüyorum, sizi buna inandırmak için de şimdi, çoktandır saklamakta olduğum birkaç şeyi yakacağım." Genç kız kıpkırmızı kesilerek, "Hiç saklamamalıydım, çok iyi biliyorum bunu," diye ekledi. "Ama şimdi hepsini yakacağım. Bunu sizin gözleriniz önünde yapmayı özellikle istiyorum ki aklımın artık ne kadar başımda olduğunu göresiniz." Sonra, utangaç bir bakışla, "Bu paketin içindekileri tahmin edemiyor musunuz?" diye sordu.

"Yoo, hiç. O sana herhangi bir şey vermiş miydi?"

"Hayır, bunlara, armağan diyemem, gene de benim için çok kıymetliydiler."

Harriet'in uzattığı paketin üstünde Emma, "*en kıymetli hazinelerim*" sözcüklerini okudu. Artık iyice meraklanmıştı; Harriet'in paketi açmasını sabırsızlıkla izledi. Bir sürü simli kâğıdın arasından çok güzel oymalı, minik bir tahta kutu çıktı. Harriet bunu açtı; kutunun içine en yumuşak cinsinden pamuk döşenmişti ama Emma bundan başka yalnızca küçük bir bant parçası gördü.

Harriet, "Şimdi artık anımsıyorsunuz, değil mi?" diye sordu.

"İnan ki, hayır."

"Tuhaf şey! Hem de bu odanın içinde geçen o bant olayını unutabileceğiniz aklıma hiç gelmezdi! Burada buluştuğumuz en son günlerden biriydi. Boğazımın ağrımasından hemen birkaç gün önceydi. Ablanızla eniştenizin gelişinden hemen önce, hatta hemen o gece, yanılmıyorsam. O parmağını sizin yeni çakınızla kanatmıştı da siz de, bant saralım, demiştiniz. Yanınızda bant olmadığı için benden istenmiştiniz. Ben de çantamdan çıkarıp ucundan bir parça kestim, ona verdim. Çok büyük geldi, o da ucundan biraz kesti, bu parçayı biraz elinde tuttuktan sonra bana geri verdi. Ben de, saçmalık işte, o küçük parçayı hazine diye bir köşeye sakladım. Arada çıkarıp çıkarıp bakıyordum, kendime kocaman bir armağan olarak."

Emma eliyle yüzünü kapayıp yerinden fırlayarak, "Biricik Harriet, sen beni çok utandırıyorsun," diye ünledi. "Anımsamak ha? Şimdi aklıma geliyor her şey, yalnızca senin bu andacı cebine koyduğunu anımsamıyorum. Bundan şu ana kadar haberim yoktu ama parmağın kesilmesi, benim bant önerim, bende yok, deyişim, ah, işlediğim günahlar, şu günahlar! Oysa elbet bantım vardı.

Aptalca oyunlarımdan biri işte! Ömrümün sonuna kadar yüzüm yerde gezmem gerekir.” Yerine oturarak, “Ee, anlatsana, başka ne var?”

“Demek gerçekten sizde de bant vardı ha? Aklıma bile gelmedi, öyle doğaldınız ki!”

“Sen de bu bant parçasını onun anısına sakladın ha?” Emma utancından sıyrılmış, gülmekle şaşmak arasındaydı. İçinden, ‘Vay canına! Frank Churchill’in elinde oynadığı bir parça pamuklu bantı alıp saklamak aklımın ucundan bile geçmezdi! Ben meğer hiç âşık olmamışım!” diye geçirdi.

Harriet gene kutusuna dönerek, “Bakın,” diye sözlerini sürdürdü, “işte çok daha değerli bir şey daha. Yani, demek istediğim, eskiden değerliydi, çünkü bu bir zamanlar gerçekten onun olan bir şeydi, oysa bant ona ait değildi.”

Emma bu üstün hazineyi görmek için sabırsızlandı. Eski bir kurşunkalem parçasıydı bu, kalemin, içinde kurşun olmayan bölümü.

Harriet, “Bu gerçekten onundu,” dedi. “O sabahı da unutmuş olamazsınız... ama belki de unutmuşsunuzdur, ne bileyim. Bir sabah, haftanın hangi günüydü, bilemiyorum, belki salıydı, belki de *o akşamdan önceki* çarşamba... O, defterine not almak istedi, çam birasıyla ilgili bir not. Mr. Knightley bira yapımcılığı konusunda bilgiler vermişti, o da bunları defterine yazmak istiyordu; cebinden çıkarınca kaleminin çok ufak kalmış olduğunu gördü, yontmaya başladı, sonra kalemde hiç kurşun kalmamış olduğunu, işe yaramayacağını gördü. Siz ona yeni kalem verdiniz, bu kalemcağız da öylece masanın üstünde bırakılıp kaldı. Ama ben gözümü bunun üstünden hiç ayırmadım, ilk fırsatta alıp cebime attım, şu güne kadar da hiç ayrılmamacasına sakladım.”

Emma, “Anımsıyorum bunu!” diye ünledi. “Çok iyi anımsıyorum hem de! Çam birası yapmaktan konuşuluyordu. Mr. Knightley de, ben de, çam birasını çok severiz, diyorduk, o da ille sevmeye kararlıymış gibi konuşuyordu. Hepsi hatırımda. Dur, Mr. Knightley tam şurda duruyordu, değil mi, tam şuracıkta durduğunu görür gibiyim. Harriet, bantı yakman şart mı? Şu kalem parçasına bir diyeceğim yok ama bant işe yarayabilir.”

“Yakarsam içim daha rahat edecek. Artık görmek bile sinirimi bozuyor. İşte, hop, gitti bile! Çok şükür, nihayet Mr. Elton hikâyesinin sonu geldi!”

Emma içinden, “Ya Mr. Churchill hikâyesinin başlangıcı ne zaman?” diye geçirdi.

Çok geçmeden o hikâyenin zaten başlamış olduğunu anlamaya başladı ve Harriet’i en çok korkutmuş olan o iriyarı, uzun boylu Çingene kadının, fala bakmamış olmasına karşın, Harriet için güzel bir geleceğin yolunu açmış olmasını umut etti.

O korkulu günden iki hafta kadar sonraydı. Emma tamamen laf arasında her şeyi açıkça öğrendi. O sırada aklında bu konular yoktu, bu da öğrendiği şeye daha önem vermesine neden oldu. Arkadaşıyla havadan sudan konuştukları sırada, bir ara, “Harriet, evlendiğin zaman benden sana tavsiye, şöyle şöyle yap...” gibilerden bir şey söylemiş, üstünde hiç durmamıştı. Bir dakika kadar bir sessizlikten sonra Harriet’in son derece ciddi bir sesle, “Ben asla evlenmeyeceğim,” dediğini duydu.

O zaman başını kaldırıp Harriet’e baktı; bir an, duymazlıktan gelsem mi, gelmesem mi, diye düşündü, sonra, “Asla evlenmeyecek misin?” diye sordu. “İşte bu çok yeni bir karar.”

“Ama asla vazgeçmeyeceğim bir karar.”

Emma kısa bir duralamadan sonra, “Umarım şey yüzünden değildir,” dedi. “Yani, demek istediğim, Mr. Elton yüzünden değildir, umarım.”

Harriet, “Mr. Elton da kim oluyormuş, kuzum?” diye öfke püskürdü. “Ne münasebet!” Sonra Emma’nın kulağına, “Mr. Elton’dan bin kat üstün!” sözcükleri çarptı.

Emma bu kez, söyleyeceklerini iyi tartmak için daha uzun süre sessiz kaldı. Konuyu burada kapasa mıydı ki? Geçiştirmeli, hiçbir şey anlamamış gibi mi yapmalıydı? Tümden sessiz kalırsa Harriet onun soğuk ya da kızgın olduğunu sanabilirdi. Ya da bu sessizlik onu, Emma’nın duymak istemediği ayrıntılı itiraflarda bulunmaya itebilirdi. Hayır, Emma arkadaşıyla arasında eskisi gibi sınırsız bir içli dışlılık olmasını, her türlü umut ve dileğin o kadar açık ve sık sık tartışılmasını kesinlikle önlemeye kararlıydı. Belki söylemek ve bilmek istediklerini hemen açıklayıp öğrenmek gene en

mantıklısıydı. Açık konuşmak her zaman en iyi yoldu. Emma böyle bu durum ortaya çıkarsa ne kadar ileri gideceğine zaten önceden karar vermişti; bu yüzden, kendi aklının koyduğu hakça kuralları bir an önce açıklamak her ikisi için de en hayırlısıydı. Kararını verir vermez şöyle konuştu:

"Harriet, ne demek istediğini anlamamış gibi yapmayacağım. Asla evlenmeme kararın ya da dileğin sanırım şundan kaynaklanıyor: Evlenmek isteyeceğin adamın sosyal konum yönünden seni düşünemeyecek kadar üstün biri olduğu kanısındasın. Öyle değil mi?"

"Ah, Miss Woodhouse, inanın bana asla öyle bir küstahlık... ben o kadar deli değilim. Benim mutluluğum ona uzaktan hayran olmak, onun dünyadaki herkesten kat kat üstün olduğunu görmektir... onu inanmazlıkla, minnetle, sonsuz saygıyla düşünmek ki... bunlar da bu durumda doğaldır, hele benim için."

"Harriet, bu söylediklerine hiç şaşırmadım. Sana yaptığı iyilik gönlünü çelmeye yeterdi."

"İyilik mi dediniz! Sözle anlatılamayacak bir şeydi. Şimdi bile aklıma geldikçe... onun geldiğini görünce hissettiklerim... onun o soylu görünüşü, benim o feci durumum... Bir anda her şey tersyüz oluverdi! Bir tek anda her şey değişti! Tam bir umutsuzluktan kusursuz mutluluğa geçiverdim!"

"Çok doğal bir şey bu. Çok doğal, hem de çok onurlu. Evet, bu kadar iyi bir seçim yaptığın halde bu kadar alçakgönüllü olabilmen onurlu bir şey bence. Ama şansının yaver gidip gitmeyeceğini ben bilemem. Bu duygulara kendini kaptırmanı salık vermiyorum, Harriet. Karşılık bulabileceğine dair hiçbir tahminde bulunmuyorum. Durumu iyice düşün, taşın. Henüz başlangıçtayken hislerini bastırman belki daha iyi olur. Yani, onun senden hoşlandığından emin değilsen kendini kapıp koyverme. Gözün hep onun üstünde olsun. Onun tutumu senin duygularına yol göstersin. Seni şimdi böyle uyarıyorum, çünkü bu konuyu seninle bir daha konuşmayacağım. Bu işlere burnumu sokmamaya kesin kararlıyım. Bundan böyle bu konudan hiç haberim yok! Lütfen konuşurken hiçbir ad dillendirmeyelim. Geçen sefer çok yanlışlar yaptık; artık sakıngan olalım. Evet, onun senden çok yüksekte olduğu kuşkusuz,

arada başka birtakım çok ciddi engeller ve sakıncalar da olsa gerektir. Gene de, Harriet, dünyada daha büyük harikalar gerçekleşebiliyor, çok hem de çok farklı kişiler arasında evlilikler olabiliyor. Ama kendini kolla, aşırı iyimser olma. Ancak, bu işin sonu nasıl gelirse gelsin, böyle bir kişiyi seçmiş olman yüksek bir zevk inceliği gösterir ki ben bunun değerini her zaman bileceğim."

Harriet sessiz ve uysal bir minnetle Emma'nın elini öptü. Emma, böyle bir sevdanın arkadaşı için hiç de kötü bir şey olmadığına inanıyordu. Sonuç olarak Harriet ruh ve zevk bakımından daha incelmiş, yücelmiş olacak, bu da onu düzey olarak bayağılaşmak tehlikesinden koruyacaktı.

Kırk birinci bölüm

Bütün bu umutlar, planlar, kumpaslar arasında haziran ayı Hartfield Konağı'nın kapısını çaldı. Gelişi Highbury kasabasının yaşantısında belirli bir değişim yaratmadı. Eltonlar hâlâ Sucklinglerin beklenen ziyaretinden ve onların lando arabalarıyla yapılacak gezilerden söz ediyorlardı; Jane Fairfax hâlâ ninesinin evindeydi; Campbellların İrlanda'dan dönüşü gene ertelenerek ağustosa bırakılmıştı, böylece Jane en az iki ay daha burada kalacak demekti. Tabii eğer Mrs. Elton'ın yardım çabalarını boşa çıkarabilir ve kendini, acelece, istemediği bir iş ya da evlilik durumuna sürüklenmekten kurtarabilirse!

Ancak kendisinin bilebileceği nedenlerden ötürü Frank Churchill'i baştan beri hiç sevmemiş olan Mr. Knightley'nin bu olumsuz duygusu gitgide güçleniyordu. Genç adamın Emma'ya gösterdiği yakınlıkta bir ikiyüzlülük sezmeye başlamıştı. Onun gözünün Emma'da olduğu tartışma kabul etmez sayılıyordu. Her şey bunu gösteriyordu, onun kendi ilgisi, babasının imaları, üvey annesinin anlamlı sessizliği, hepsi aynı kapıya çıkıyordu. Sözcükler, davranışlar, sır saklamalarla ağızdan laf kaçırmalar, hepsi aynı öyküyü anlatıyordu. Şimdi de, bir sürü insan Frank'i Emma'ya devretmeye, Emma da genç adamı Harriet'e "yapmaya" çalışadursun, Mr. Knightley onun Jane Fairfax'le gönül eğlendirmeye çalıştığından kuşkulanmaya başlamıştı. Tam çıkartamıyordu ama Jane'le Frank'in arasında gizli bir anlaşmanın belirtileri vardı sanki. Ya da ona öyle geliyordu. Frank'in gösterdiği birtakım hayranlık belirtileri ki, Mr. Knightley, her ne kadar Emma gibi hayale kapılmak istemiyorsa da, bir kez gözlemledikten sonra

bunların anlamsız olduğuna inanamıyordu. Bu kuşku içine ilk düştüğünde Emma ile birlikte değildi. Eltonlarda, Randalls ailesi ve Jane'le birlikte bir akşam yemeğindeydi. Frank Churchill'in Jane Firfax'e öyle bir (hatta birden çok) bakışını yakalamıştı ki bunu, Emma'ya âşık olduğu sanılan bir gençte yadırgamıştı doğrusu. Onlarla yeniden bir arada olduğu zaman o gece gördüklerini unutamamıştı. Bu arada edindiği başka izlenimler de, iki genç arasında karşılıklı bir duygusal yakınlık, hatta gizli bir anlaşma olduğuna ilişkin kuşkularını güçlendirmişti.

Bir gün akşam yemeğinden sonra, çok zaman yaptığı gibi, akşamını Woodhouselarla geçirmek üzere Hartfield'e doğru yürümüştü. Emma'yla Harriet de yürüyüşe çıkıyorlarmış; o da onlara katıldı. Dönüşte daha büyük bir gruba rastladılar: Mr. ve Mrs. Weston'la oğulları ve yolda rastlamış oldukları Miss Bates ile yeğeni. Hep birlikte yürümeye başladılar. Hartfield Konağı'nın kapısına gelince Emma, babasının böyle bir komşu baskınından çok hoşlanacağını düşünerek, hepsine, içeri gelip onunla çay içsinler diye ısrar etti. Randallslılar hemen, olur, dediler. Miss Bates de pek kimsenin kulak asmadığı hayli uzun bir konuşmadan sonra, kendilerinin de Miss Woodhouse'un bu son derece nazik çağrısını kabul edebileceklerine karar verdi.

Tam bahçeye girerlerken atının üstünde Mr. Perry yoldan geçti. Baylar onun atından konuştular. Bir süre sonra Frank Churchill, Mrs. Weston'a dönerek, "Sahi," dedi. "Mr. Perry'nin araba almak planına ne oldu, acaba?"

Mrs. Weston şaşkınlıkla, "Böyle bir niyeti olduğundan hiç haberim yoktu," dedi.

"Yok, ben sizden duymuştum. Üç ay önce falan yazmıştınız bana."

"Ben mi! Olamaz!"

"Yazdınız ama, çok iyi anımsıyorum. Araba yakında alınacak diye Mrs. Perry söylemiş, çok da seviniyormuş. Kötü havalarda dışarı çıkmak kocasına hiç iyi gelmiyor diye üzüldüğü için kendisi ısrar etmiş. Şimdi aklınıza geldi mi?"

"Tanrı inandırsın, bu konuyu şimdi senden duyuyorum."

“Ciddi misiniz? Ama nasıl olur? Nasıl olabilir? Şaştım doğrusu. Demek ki rüyamda görmüşüm. Ama öyle emindim ki... Miss Smith, yorulmuş gibi bir haliniz var. Bir an önce eve gitmek istiyorsunuz, sanırım.”

Mr. Weston, “Bu da nesi, nasıl, nasıl?” diye heyecanla sordu. “Perry araba alıyor mu, dediniz? Frank, Perry kendine araba mı ediniyormuş? Buna yetecek parası olduğuna sevindim. Kendi söyledi herhalde, değil mi?”

Oğlu gülerek, “Hayır, efendim,” diye yanıtladı. “Galiba kuşlar söylemiş. Amma tuhaf ha! Mrs. Weston’ın haftalar önce Enscombe’a yazdığı mektupların birinde bütün bu ayrıntıları yazdığından emindim, ama kendisi konuyu daha önce hiç duymadığını söylediğine göre demek ki rüyamda gördüm. Ben çok rüya görürüm zaten. Uzaktayken Highburylilerin hepsini rüyamda görürüm. Yakın dostlarımın hepsini görüp bitirdiğim zaman da Mr. ve Mrs. Perry rüyama girmeye başlıyor herhalde.”

Babası, “Tuhaf şey!” diye fikir yürüttü. “Perrylere, uzaktayken de aklından çıkmayacak kadar yakın değilsin, gene de onlar hakkında böyle düzgün, mantıklı bir rüya görmen gerçekten tuhaf. Perry’nin kendine araba alması; karısının, onun sağlığını düşündüğü için bunda ısrar etmesi, falan, bu rüyanın eninde sonunda aynen çıkacağından hiç kuşkum yok da, biraz erken görmüşsün. Kimi rüyalar nasıl da sahici gibidir adeta! Bazılarıysa ipe sapa gelmez bir saçmalıklar yığınıdır. Evet, Frank, uzaktayken de Highbury’yi düşündüğünü rüyan kanıtlıyor. Emma, sen de çok, hem de canlı rüyalar görürsün, değil mi?”

Emma onu duymadı. Konukları babasına bildirmek için hızlıca önden gitmiş olduğundan Mr. Weston’ın sözlerindeki iğne ona yetişemedi. Bu arada lafa karışmak için birkaç dakikadır boşuna kıvranmakta olan Miss Bates, “Doğruyu söylemek gerekirse,” diye bir giriş yaptı, “eğer bu konuyu konuşmamız gerekse hiç kuşkusuz Mr. Churchill gerçekten de... böyle bir rüya görmemiştir, demek istemiyorum... benim de bazen en acayip rüyaları gördüğüm olur... ama bu konuda bana bir şey soran olursa, yalan söyleyecek değilim ya, geçen baharda böyle bir şey konuşulduğunu doğrulamak zorundayım, çünkü Mrs. Perry’nin kendisi anneciğime söylemişti,

bizden, bir de Colelardan başka kimsenin haberi yoktu, çünkü gizli tutuyorlardı, zaten birkaç gün konuşuldu, sonra vazgeçildi. Mrs. Perry kocasının araba almasını pek istiyordu, bir sabah sevinçten etekleri uçarak anneme geldi, Mr. Perry'nin nihayet aklını yatırdığını sanıyordu...

Jane, anımsamıyor musun, eve döndüğümüzde büyükannen anlattıydı, hani? Yürüyüşten dönüyorduk; nereye yürüdüğümüzü unutmuşum ama herhalde Randalls'tır, evet, evet, Randalls'a yürümüştük. Mrs. Perry oldum olası anneciğimi el üstünde tutar da... tutmayan var mı ki zaten?.. Bu sırrı ona açmış, bize söylemesine de karşı çıkmamış ama, daha öteye gitmesin, demiş... Ben de o gün bu gündür kimseciklere söylemedim, yanılmıyorsam. Beri yandan hiçbir yerde şöyle bir dokundurup geçtiğim olmamıştır, diye de yemin edemem çünkü kimi zaman bir şeyleri farkında olmadan ağzımdan kaçırıveriyorum. Konuşkanımdır, bilirsiniz, çenem düşüktür biraz, arada söylenmeyecek bir şeyi ağzımdan kaçırdığım oluyor, işte. Bu yönden Jane'e hiç benzemiyorum. Ah, keşke benzeseymişim! O ömründe kimsenin sırrına ihanet etmemiştir, buna kefil olurum. Jane nerde? Ha, tam arkamdaymış. Mrs. Perry'nin gelişini dün gibi anımsıyorum. Acayip rüyalarmış!"

Hole girmek üzereydiler. Mr. Knightley'nin bakışları Jane'i, Miss Bates'inkilerden önce bulmuştu. Frank Churchill'in yüzünde, genç adamın bir gülüşle örtüp bastırmaya çalıştığı sıkıntıyı görünce gözleri ister istemez Jane'in yüzüne çevrilmişti. Genç kız gerçekten de arkadaydı, şalını düzeltmekle uğraşmaya dalmıştı. Bu arada Mr. Weston içeri girmişti. Öbür iki bay, Jane'e yol vermek için kapıda beklediler. Mr. Knightley'ye, Frank, Jane'le göz göze gelmek için çabalıyormuş gibi geldi. Eğer öyleyse boşunaydı; Jane iki erkeğin arasından, ne birine ne de öbürüne bakmaksızın geçerek hole girdi.

Başkaca yorum ya da açıklama için zaman yoktu. Şimdilik rüya varsayımıyla yetinilmek zorundaydı. Mr. Knightley de herkesle birlikte Hartfield salonunda Emma'nın getirdiği bir yenilik olan büyük, yuvarlak, modern masanın çevresindeki yerini aldı. Mr. Woodhouse'a, yirmi yıldır yemeklerini üstünde yediği küçük boy, Pembroke marka masanın sıkışıklığı yerine bu yenisini kullanmaya Emma'dan başka kimse razı edemezdi!

Çay rahat, tatlı bir hava içinde içildi; kimsenin kalkmaya acelesi yok gibiydi. Frank Churchill arkaya doğru uzanıp oradaki bir masanın üstünü yoklayarak, "Kuzum Miss Woodhouse, yeğenleriniz oynadıkları o abc bloklarını buradan aldılar mı?" diye sordu. "Kutusu hep burda dururdu. Nereye gitti? Bu gece hava bulutlu da, yazdan çok, kışı andırıyor. Hani bir sabah o bloklarla ne keyifli oynamıştık. Gene bulmacalar yapıp sizi uğraştırmak istiyorum."

Bu fikir Emma'nın da hoşuna gitti. Kutu hemen getirildi, harf blokları masanın üstüne yayıldı ama onlardan başka kimse oyun oynamaya meraklı değil gibiydi. Emma ile Frank ve oynamak isteyenler birbirleri için blok harflerle çabuk çabuk sözcükler oluşturuyorlardı. Oyunun sessizliği Mr. Woodhouse'u özellikle hoşnut bırakıyordu. Çocuklar buradayken Mr. Weston'ın arada başlattığı gürültülü oyunlardan rahatsız olmuştu ama şimdi, "zavallı küçükler"in yokluğuna tatlı bir hüzünle üzülürken mutluydu ve yakınına gelen harfleri eline alarak, "Emmacığım bunu ne de güzel çizmiş!" diye gururlanıyordu.

Frank Churchill, Miss Fairfax'in önüne bir sözcük dizdi. Miss Fairfax gözlerini masa çevresinde çarçabuk dolaştırdıktan sonra önündeki harflere baktı. Frank, Emma'nın yanında, Jane karşılarındaydı. Mr. Knightley de hepsini görebileceği bir yerdeydi. Amacı da baktığını dışarı vurmadan görebildiğince çok şey görmekti. Jane sözcüğü çözdü ve harfleri hafif bir gülümseyişle önünden itti. Niyeti bunları derhal öbür harflerin arasına karıştırıp gözden kaçırmak mıydı? Eğer öyleyse yanlış yaptı, çünkü önüne bakacağı yerde hemen karşısına baktı ve böylece harfler karışmadan kaldı. Yeni sözcükler bulmaya pek meraklı olan Harriet de hemen bunları kaptı ve çözme çabasına girişti. Mr. Knightley'nin yanında oturuyordu; ona doğru dönüp yardım diledi. Sözcük, "çam devirmek" anlamına gelen *blunder*'dı. Harriet bunu sevinçle ilan ederken Jane'in yüzüne, gizli duygularını belli eden bir renk yayıldı. Mr. Knightley bununla şu acayip rüya arasında bir bağlantı olduğunu çıkartmıştı, ama bu durumun nasıl oluştuğunu aklı hâlâ tam almıyordu. Çok değer verdiği Emma'nın dikkati ve sezileri bunca zamandır nasıl olmuş da uyanmamıştı? George Knightley

ortada kesin bir ilişki olduğundan kaygılanmaya başlamıştı. Her adımda karşısına gizli kapaklılık ve ikiyüzlülük çıkıyordu sanki. Şu harfler bir aşk hilesinin araçlarıydı. Frank Churchill'in oynadığı daha sinsi bir oyunu maskelemek için kullanılan bir çocuk oyunu.

Mr. Knightley, Frank'i gözlemlemeyi büyük bir öfkeyle sürdürdü; gözleri kör olmuşa benzeyen öbür iki kişiyi de kaygı ve güvensizlikle izliyordu. Frank'in kısa bir sözcük hazırlayıp masum ve içten pazarlıklı bir bakışla Emma'nın önüne sürdüğünü gördü. Emma'nın sözcüğü çözümlediğini ve çok eğlenceli bulduğunu gördü. Ne var ki genç kız, nedense, eleştirel bir tutum takınmayı uygun görmüş olmalı ki, "Daha da neler! Ayıp, ayıp!" dedi. Mr. Knightley, Frank Churchill'in Jane'den yana bakarak Emma'ya, "Ona vereyim mi?" diye sorduğunu ve Emma'nın keyifle, heyecanla gülerek, "Sakın ha!" diye karşı çıktığını açıkça duydu. "Sakın yapmayın! Menediyorum sizi, yapmayacaksınız."

Gelgelelim iş yapılmıştı bile. Duygulanmadan sevebildiği ve kendini kolayca sevdirebildiği anlaşılan genç şövalye, sözcüğü hemen Jane Fairfax'in önüne itti ve ağırbaşlı bir nezaketle, ondan bilmeceyi çözmesini istedi. Bu sözcüğün ne olduğunu anlamak için aşırı bir merak içinde olan Mr. Knightley, gözlerini her fırsatta harflere yönelttiğinden, bunun "Dixon" olduğunu seçmekte gecikmedi. Jane de aynı anda bilmeceyi çözmüş ve bu beş harfin bu biçim dizilişinde daha büyük bir anlam, gizli bir amaç bulmuş gibiydi. Canının çok sıkılmış olduğu anlaşılıyordu. Gözlerini kaldırıp da Mr. Knightley'nin keskin bakışlarıyla karşılaşınca kıpkırmızı kesildi. Erkek, şimdiye dek onun böyle kızardığını hiç görmemişti. Ama genç kız yalnızca, "Özel adların kullanılabileceğini bilmiyordum," dedi ve sözcüğü adeta öfkeyle önünden itti. Bu oyunu artık oynamak istemediği anlaşılıyordu. Ona saldırmış olanlara sırt çevirerek teyzesinden yana döndü. Hiçbir şey söylemedi ama Miss Bates hemen, "Evet, çok haklısın, güzelim," dedi. "Ben de şimdi onu diyecektim. Artık gitsek iyi olacak. Yağmur yağacağa benzer; büyükannen bizi merak eder. Beyefendiciğim, ne kadar kibarsınız. Ama gerçekten, iyi geceler dilemeliyiz artık."

Jane'in hemen ayağa kalkması, teyzesinin iyi tahmin etmiş olduğu gibi, bir an önce masadan kalkıp gitmek istediğini

belirtiyordu. Ama ayağa kalkmış dolaşan o kadar çok kişi vardı ki hemen uzaklaşamadı. Mr. Knightley, Frank'in bir sözcük daha dizip kaygıyla ondan yana ittiğini fark eder gibi olduysa da Jane harfleri, hiç bakmadan, kararlılıkla dağıttı. Sonra şalını aramaya başladı: Frank Churchill de aranıyordu, ama ortalık kararmaya başlamıştı, salon karmaşa içindeydi; Mr. Knightley onların nasıl ayrıldığını göremedi.

Ötekiler gittikten sonra da o, Hartfield'de oyalandı; kafası bu akşam görmüş olduğu şeylerle doluydu. O derece dolu ki, biraz sonra şamdanlar yakıldığında sanki yalnızca salonu değil onun düşüncelerini de aydınlattı. Evet, bir dost, kaygılı bir dost olarak, Emma'ya bir şeyler anlatmaya çalışmak, birkaç soru sormak zorundaydı. Onun böylesine büyük bir tehlike altında olduğunu bildiği halde korumaya çalışmaksızın duramazdı. Emma'yı uyarmak boynunun borcuydu.

"Emma, kuzum söyler misin, sana ve Miss Fairfax'e sunulan o son sözcüğün nesi o kadar komik, hem de o kadar dokunaklıydı? Sözcüğü seçtim; bunun nasıl olup da birinize o kadar eğlenceli, öbürünüze de o kadar üzücü gelebildiğini merak ediyorum doğrusu."

Emma ne yapacağını şaşırdı. Mr. Knightley'ye gerçeği açıklayamazdı, çünkü Dixonlar ve Jane konusundaki kuşkuları hâlâ yerli yerinde durmakla birlikte, genç kız bu kuşkuları Frank Churchill'e açmış olmaktan içtenlikle utanç duyuyordu.

Gözle görülür bir sıkılganlıkla, "Canım, hiç işte," dedi. "Yalnızca aramızda bir şakaydı."

Erkek gülmez bir yüzle, "Şaka yalnızca seninle Mr. Churchill arasındaymış gibi geldi bana," diye karşılık verdi.

Emma'nın bir şeyler daha söyleyeceğini ummuştu ama Emma konuşmadı. Konuşacağı yerde şalını arayıp bulmakla uğraşmayı seçmişti. Mr. Knightley kısa bir süre, tereddüt etti. Kafasından kötü kötü şeyler geçiyordu. Başkasının işine burnunu sokmaktan olumlu sonuç çıkmazdı. Emma'nın sıkılganlığı ve Frank'le arasında bir teklifsizlik olduğunu itiraf eden sözleri de onun gönlünün bu genç adamda olduğunu gösteriyordu. Gene de konuşmalıydı. Emma'ya borçlu sayılırdı bunu: Onun iyiliğini tehlikeye atmaktansa her şeyi

göze almalıydı, gereksiz yere araya karışan sevimsiz bir üçüncü kişi olmayı bile. Sonraları bu durumda savsaklamacılık ettiğini anımsayıp pişman olmaktansa şu anda kendine yöneltilebilecek her türlü tepkiyi göze almak zorundaydı.

En sonunda içten bir yumuşaklıkla, "Biricik Emma," dedi, "söz konusu ettiğimiz hanımla beyin arasındaki ahbaplığın derecesini tam olarak anladığından emin misin?"

"Mr. Frank Churchill'le Miss Fairfax arasında mı? Elbette, tamamen. Bunda anlaşılmayacak ne var?"

"Mr. Churchill'in Miss Fairfax'te gözü olduğundan ya da Miss Fairfax'in Mr. Frank Churchill'i beğendiğinden şunca zamandır hiç kuşkulandığın olmadı mı?"

Emma açık yürekli bir içtenlikle, "Asla!" diye hafifçe bağırdı. "Hiçbir zaman! Bir dakikanın binde biri kadar bir zaman bile aklıma gelmedi böyle bir şey. Sizin aklınıza nereden gelmiş olabilir ki?"

"Son zamanlarda onların arasında bir bağ olduğu izlenimi edinmeye başladım sanki, birtakım gizli, anlamlı bakışmalar yakaladım gibime geliyor."

"Ay, çok hoşsunuz yani. Hayallerinizin başıboş dolaşmasına izin verdiğinizi bilmek çok hoş doğrusu ama hepsi boşuna. Daha ilk adımda sizi durdurduğuma üzülüyorum ama gerçekten, boş hayal bunlar. Aralarında hayranlığa benzer hiçbir şey yok, inanın bana. Gözünüze çarpan durumlar çok tuhaf bir rastlantının sonucu olsa gerek, bambaşka duyguların sonucu. Açıkça anlatmanın olanağı yok, çünkü araya bir sürü saçmalık da giriyor ama saçmalamadan açıklanabilecek bölüm şu ki dünyada birbirlerine asla bağlı olamayacak ya da hayranlık duyamayacak iki kişi varsa, bu dostlarımızdır. Yani bunun Miss Fairfax yönünden böyle olduğunu *varsayıyorum* ama Mr. Frank Churchill yönünden böyle olduğuna garanti verebilirim. Onun o genç hanıma karşı kayıtsız olduğuna kefil olabilirim."

Emma'nın konuşmasındaki güvenç ve neşe, erkeği sarstı ve susturdu. Emma ise çok keyiflenmişti, konuşmayı uzatmak istiyordu. Tüm kuşkuların ayrıntılarını duymak, o gizli bakışların açıklamasını öğrenmek, kısacası kendini çok eğlendiren bu durumun tüm "nasıl" ve "nerede"lerini deşmek istiyordu ama Mr.

Knightley'nin tüm neşesi kaçmıştı. Kimseye yararlı olamadığını görüyor, iyice sinirlenmiş olduğu için artık konuşmak da istemiyordu. Mr. Woodhouse'un çıtkırıldım bünyesinin yıl boyunca hemen hemen her akşam şöminede yakılmasını gerekli kıldığı ateşin sıcaklığıyla sinirlerinin büsbütün gerilmesini önlemek için hemen sonra acele bir vedayla oradan ayrıldı ve yürüyerek Donwell Abbey'nin serinliğine ve sessizliğine döndü.

Kırk ikinci bölüm

Uzun süredir Sucklinglerden tez zamanda bir ziyaret umuduyla beslenmiş olan Highburyliler, onların sonbahara kadar kesinlikle gelemeyeceklerini öğrenince bu umudun kursaklarında kalmasının üzüntüsüne katlanmak zorunda kaldılar. Artık zihinsel melekelerini işletecek ilginç yenilik beklentilerinden yoksundular. Gündelik haber değiş tokuşlarında gene, bir süre Sucklinglerin beklentisiyle çeşitlenmiş olan eski, kısıtlı konularıyla yetinmek zorundaydılar. Mrs. Churchill'in ve Mrs. Weston'ın son durumları gibi. Mrs. Churchill'in sağlık durumu, her gün yeni bir rapora konu olur gibiydi. Mrs. Weston'a gelince; onun dünyaya getireceği çocuğu, günleri sayarak beklerken konu komşu öylesine mutluydular ki yavrusunu kucağına aldığı zaman kendisinin de aynı derecede mutlu olmasını umuyorlardı!

Mrs. Elton büyük düş kırıklığı içindeydi. Büyük keyif ve gösteriş fırsatlarını ertelemek zorunda kalmıştı. Tanıştırma ve salık verme planları beklemek ve tasarlanmış olan tüm eğlentiler bir süre gene konuşma düzeyinde kalmak zorundaydı. Mrs. Elton önceleri bu kanıdaydı ama konuyu biraz düşündükten sonra her şeyden vazgeçmenin kaçınılmaz olmadığı sonucuna vardı. Sucklingler gelmese bile onlar, kendi aralarında neden Box Tepesi'ne bir gezi düzenlemeselerdi? Sonbaharda onlarla birlikte gene gidebilirlerdi. Böylece Box Tepesi'ne gezi düzenlenmesi kararlaştırıldı. Sucklingler gelince böyle bir gezi yapılacağı kasaba halkı arasında uzun süre konuşulmuştu. Öyle ki bu, başka bir gezi fikrini bile doğurmuştu: Emma, Box Tepesi'ni hiç görmemişti; görmeyi, herkesin orada ne bulduğunu öğrenmeyi çok istiyordu. Mrs. Weston'la karar

vermişlerdi, şöyle güzel bir sabah arabaya binip gideceklerdi. Yanlarına yalnızca birkaç seçme dost alacaklardı. Bu gezi sessiz, iddiasız, ince zevkli bir biçimde gerçekleştirilecek ve Mrs. Elton'la Sucklinglerin düzenleyeceği, bol bol yiyip içme üstüne kurulmuş, telaşlı, gösterişli bir piknikten kat kat daha seviyeli olacaktı.

Bu, aralarında öyle açıkça anlaşılmış bir şeydi ki Mr. Weston'ın konuyu Mrs. Elton'a götürmüş olduğunu duyunca Emma şaşmaktan ve biraz da sinirlenmekten kendini alamadı. Mr. Weston, papazın hanımına, ablasıyla eniştesi gelemediklerine göre geziye hep birlikte çıkmalarını önermiş, o da bunu hemencecik kabul etmiş. Eğer Emma'nın bir itirazı yoksa böyle yapacaklarmış. Şimdi, Emma'nın tek itirazı Mrs. Elton'ı günahı kadar sevmeyişi olduğuna ve Mr. Weston'ın da bunu çok iyi biliyor olması gerektiğine göre, artık yeniden söz konusu etmeye değmezdi. Böyle bir söz adamı kınamadan söylenemeyeceğine, bunun da karısını üzeceğine göre, Emma, aslında kaçınmak için çok şey yapabileceği bir plana, evet, demek durumunda kaldı. Öyle bir plan ki onu, "Mrs. Elton'ın grubundan" sayılmak gibi bir aşağılanmaya bile açık bırakabilirdi! Genç kızın tüm duyguları buna başkaldırıyordu; dıştan boyun eğmekte gösterdiği sabırsa, Mr. Weston'ın baş edilmez iyi niyetlerine karşı içten içe duyduğu kızgınlığı büsbütün sertleştiriyordu.

O ise, son derece rahat, "Yaptığımı onayladığına sevindim," dedi. "Zaten biliyordum ya. Kalabalık olmayınca böyle gezilerin tadı çıkmaz. Ne kadar kalabalık, o kadar iyi. Kalabalık kafile kendi eğlencesini yaratır. Zaten Mrs. Elton da iyi bir hatuncağız. Onu bırakıp gitmek içimize sinmezdi."

Emma bunların hiçbirini yüksek sesle yadsımadı, ama içinden de hiçbirine katılmadı.

Haziranın ortası gelmişti ve havalar çok iyi gidiyordu; Mrs. Elton piknik gününü kararlaştırmak ve bıldırcınlı börekle soğuk koyun budu arasındaki seçimi Mrs. Weston'la kararlaştırmak için sabırsızlanmaya başlamıştı ki araba atlarından birinin topallaması her şeyi hazin bir belirsizliğe soktu. Atın iyileşmesi haftalar sürebileceği gibi yalnızca birkaç gün de sürebilirdi ama bu arada hiçbir hazırlık yapmayı göze alamadıklarından hüzünlü bir

durgunluğa gömüldüler. Mrs. Elton'ın iç dünyasının zenginlikleri de bu düş kırıklığına karşı yeterli olamadı.

"Ne sinir bozucu durum, değil mi, Knightley? Yazık, tam da piknik havası! Bu şanssızlıklar, ertelemeler çok feci, yani. Ne yapacağız şimdi? Bu gidişle hiçbir şey yapamadan koca yıl bitip gidecek. Geçen yıl, inanın, daha haziran olmadan biz Maple Grove'dan Kings Weston'a nefis bir keşif gezisi yapmıştık bile."

Mr. Knightley, "Donwell Abbey'yi keşfe çıkın bari," diye karşılık verdi. "Bunu atsız da yapabilirsiniz. Buyurun gelin, çileklerimi yiyin. Tam olgunlaştıkları mevsim."

Mr. Knightley başlangıçta ciddi değilse bile sonradan ciddi olmak zorunda kaldı çünkü Mrs. Elton çağrıyı sevinçle karşıladı. "Ay, ne hoş! Elbette çok isterim bunu yapmayı!" deyişindeki anlam, sözleri kadar tavrında da açık seçikti. Donwell, çilek yataklarıyla ünlüydü ve bu, ev sahibinin çağrı yapması için bahane sayılabilirdi ama bahaneye hiç gerek yoktu, lahana yatağı da olsa Mrs. Elton'a yeterdi çünkü sayın bayanın tek isteği, bir yerlere gitmekti. Mr. Knightley'nin onun geleceğine dair pek bir kuşkusu olmasa da o, mutlaka geleceğine döne döne söz verdi. Bir samimiyet belirtisi ve en çok kendine özel, kişisel bir kompliman olarak almayı seçtiği bu çağrı onun gururunu son derece okşamıştı.

"Bana güvenebilirsiniz," diyordu. "Ben kesin geliyorum. Gününüzü söyleyin, oradayım. Jane Fairfax'i de getirmeme izin var mı?"

Erkek, "Şimdiden gün veremem," dedi. "Önceden başkalarıyla da konuşmam gerek çünkü sizinle tanıştırmak, bir araya getirmek istediklerim var."

"Ay, bunların hepsini bana bırakın, yalnızca *Carte Blanche* verin bana. Bu pikniğin melikesi ben değil miyim? Benim partim bu. Yanımda bir arkadaş getiririm."

"Umarım Elton'ı getirirsiniz ama başkalarını çağırmak zahmetine katlanmanızı istemem."

"Oo, ne de kurnaz bir bakışınız var. Ama iyi düşünün, yetkiyi bana devretmekten korkmanıza gerek yok. Genç kız değilim ya saçma seçimler yapayım. Evli hanımlara yetki vermekte hiç tehlike

yoktur, inanın. Benim pikniğim bu. Her şeyi bana bırakın. Konuklarınızı ben seçerim."

Ev sahibi sakince, "Hayır," diye yanıtladı. "Bu dünyada Donwell'e konuk çağırmasına izin verebileceğim tek bir evli kadın var, o da..."

"Mrs. Weston'dır herhalde," diye Mrs. Elton adamın sözünü kesti. Hayli bozulmuştu.

"Hayır... Mrs. George Knightley'dir. Ve o ortaya çıkıncaya dek bu işleri ben kendim yaparım."

Mrs. Elton, "Ne tuhaf yaratıksınız siz!" diye ünledi. Başka herhangi birinin kendinden üstün tutulmadığını öğrenince yumuşamıştı. "Nüktecisiniz, doğrusu. Canınızın istediği gibi konuşabilirsiniz. Resmen mizahçısınız. Neyse, ben yanımda Jane'i getiriyorum, Jane'le teyzesini. Gerisini size bırakıyorum. Hartfield'dekilerle bir arada olmaya da hiçbir itirazım yok."

"Olacaksınız da, eğer gelmeyi kabul ederlerse. Şimdi de yolda Miss Bates'e uğrayacağım."

"Bunun hiç gereği yok, ben nasılsa Jane'le her gün görüşüyorum ama nasıl dilerseniz... Pikniğimiz bir sabah programı olacak, Knightley, anlıyorsunuz, sade bir şey. Ben başıma geniş kenarlı bir 'bone' giyip koluma da benim şu küçük sepetlerden birini takacağım. İşte, sanırım şu pembe kurdelelisini. Bir tane de Jane'e veririm. Hiçbir resmîlik, gösteriş olmayacak, bir tür bohem partisi. Bahçelerinizde dolaşıp çilekleri kendimiz toplayacağız, ağaç altlarında oturacağız. Çilekten başka bir şeyler sunmak istiyorsanız, o da açık havada olmalı. Gölgeye serilmiş bir sofra örtüsü falan, anlıyorsunuz. Her şey elden geldiğince doğal ve sade. Sizin de düşünceniz böyle değil mi?"

"Tam olarak değil. Benim görüşüme göre sade ve doğal olan şey, yemek odasına kurulmuş bir sofradır. Dayalı döşeli evleri ve hizmetçileri olan beylerle hanımlar için doğallık ve sadelik bence yemekleri içeride yemektir. Bahçede çilek yemekten bıktığınız zaman içeride soğuk bir büfe bulacaksınız."

"Neyse, nasıl isterseniz. Ancak büyük zahmetlere kalkışmayın. Bu arada ben ve kâhyam Mrs. Hodges size fikirlerimizle yardımcı olabilir miyiz? Lütfen açık konuşun, Knightley. Benim kâhyama

söylememi ya da sizin evde gözden geçirmemi istediğiniz bir şey varsa...”

“Hiçbir şey yok, teşekkür ederim.”

“Peki, ama bir aksilik falan olursa benim kâhyam çok beceriklidir de...”

“İnanın bana benim kâhyam da kendi becerikliliğine aynı derecede inanmıştır; kimsenin yardımına minnet etmez.”

“Keşke merkebimiz olaydı! Hepimiz merkebe binmiş olarak gelsek ne hoş olurdu, ben, Jane, Miss Bates, *caro sposo*’m da yanımız sıra yaya olarak! Onunla gerçekten konuşmalıyım, bir merkep satın almak konusunda. Bence kır yaşamında merkep çok gerekli bir şey. Bir hanımın iç dünyası ne denli zengin olursa olsun sürekli eve kapanıp oturmak olanaksız, uzun yürüyüşlere gelince de... işte, yazın toz oluyor, kışın da çamur.”

“Göreceksiniz, Highbury ile Donwell’in arasında ikisi de yoktur. Donwell Lane Yolu hiçbir zaman tozlu değildir, şimdi de kupkuru. Ama canınız istiyorsa gene de merkep üstünde gelin. Mrs. Cole’unkini ödünç alabilirsiniz. Her şeyin elden geldiğince sizin zevkinize göre olmasını isterim.”

“Bunu isteyeceğinizden eminim. İnanın, dostum, sizin değerinizi biliyorum. O kendinize özgü tok, biraz alaycı tavrın altında dünyanın en sıcak yüreği çarpıyor. Mr. E.’ye hep diyorum ya, tam mizahçısınız siz. Evet, Knightley, hiç kuşkunuz olmasın, bu tasarının tamamında bana verdiğiniz özel önemin ayırdındayım. Tam benim hoşuma gidecek bir plan kurdunuz.”

Mr. Knightley’nin ağaç gölgesine yaygı yaymamak için bir nedeni daha vardı. Emma’nın yanı sıra Mr. Woodhouse’un da pikniğe gelebilmesini istiyordu ve hep birden açık havada yere oturup yemek yenmesinin yaşlı babayı mutlaka hasta edeceğini biliyordu. Adamcağızı, Donwell Abbey’ye kadar bir araba yolculuğu ve birkaç saatlik bir sohbet aldatmacasıyla evinden alıp perişan etmeye hakkı yoktu.

Onu temiz yürekle davet etti. Çağrısında gizli tehlikelere pusu kurmamıştı. Mr. Woodhouse da çağrıyı hemen kabul etti. Donwell’e iki yıldır gitmemişti. Bir sabah güzel havada Emma ve Harriet’le birlikte oraya gidebilirlerdi. Kendisi Mrs. Weston’la içerde sakin

sakin otururken kızlar bahçelerde dolaşabilirlerdi. Haziran ayında, öğle saatlerinde pek rutubet olacağını sanmıyordu artık. Donwell'i gene görmek Mr. Woodhouse için büyük zevk olacaktı, Eltonlarla, başkaca komşularla falan görüşmek de öyle. Bütün bunlarda karşı çıkacak hiçbir şey görmüyordu. Onca Mr. Knightley'nin herkesi düşünüp çağırması büyük kibarlıktı. Hem kibar hem mantıklı, açık havada yemek yemekten çok daha akıllıca bir fikir. Kendisi açık havada yemek yemeyi hiç sevmezdi.

Mr. Knightley şanslıydı; çağrısı hemen kabul gördü. Hem de öylesine hoşnutlukla karşılandı ki herkesin, Mrs. Elton gibi, bunu kişisel bir ayrıcalık olarak kendi üstüne alındığını sanabilirdiniz. Emma ile Harriet gezintide çok eğleneceklerini ilan ediyorlardı. Mr. Weston, kendiliğinden, eğer yapabilirse Frank Churchill'i de getirmeyi önerdi. Mr. Knightley, çaresiz, buna çok sevineceğini söylemek zorunda kaldı, Mr. Weston da hiç zaman yitirmeden hemen oturup mektup yazacağına ve oğlunun gelebilmesini sağlamak için elinden gelen hiçbir çabayı esirgemeyeceğine söz verdi.

Beri yandan topal at o kadar çabuk iyileşti ki Box Tepesi gezisini yeniden keyifle konuşmaya başladılar. Sonunda, hava da uygun gittiğine göre, bir gün Box Tepesi gezisinin, ertesi gün de Donwell gezisinin yapılmasına karar verildi.

Böylece, yaz mevsiminin neredeyse tam ortasında, parlak bir öğle güneşi altında Mr. Woodhouse, bir penceresi kapanmış araba içinde sağ selamet Donwell pikniğine götürüldü, konağın en rahat odalarından birine (içinde sabahtan beri ateş yakılıp özel olarak onun için hazırlanmıştı) oturtuldu. Yerinden hoşnut, rahat ve keyifli, şimdi artık tatlı tatlı sohbet edebilir ve gelip otursunlar, terlemekten kaçınsınlar diye gençlere öğütlerde bulunabilirdi. Mrs. Weston, Donwell'e kadar salt yorgun düşmek kastıyla yürümüştü sanki! Mr. Woodhouse'un yanına oturdu ve ötekiler dışarı çıktığında bile içerde kalarak yaşlı babayı anlayışlı, güler yüzlü bir sabırla dinlemeyi sürdürdü.

Emma, Donwell Abbey'e gelmeyeli öyle çok olmuştu ki babasının rahatının sağlandığından emin olduktan sonra onu bırakıp dışarı çıktı ve büyük bir zevkle çevresine bakındı. Kendisini

ve ailesini yakından ilgilendiren ve her zaman ilgilendirecek olan bu ev konusundaki anılarını tazeleyip düzeltmek, daha dikkatle gözlemleyip iyice anlamak istiyordu.

Malikânenin etkileyici tarzıyla boyutunu süzerken bu evin şimdiki ve gelecekteki sahibini yakından tanımanın haklı övüncünü ve hoşnutluğunu duydu. Donwell Abbey çok elverişli, alçak, korunaklı ve güzel görünümlü bir konuma kurulmuştu. Geniş bahçeleri vadiye doğru inerek, bir ırmağın yıkadığı çayırlıklara dönüşüyordu. Gelgelelim, eski zamanların manzaraya önem vermeyen düşüncesiyle, çevresini kat kat saran gür ağaçlarla kuşatmış olduğundan evden ırmak görünmüyordu bile. Gene de ağaçlar, kazanç ya da moda konusuna ödün verilmeksizin korunmuştu. Evin kendisi Hartfield'den daha büyük ve değişik bir yapıydı, düzensiz ve yaygın, daha çok yer kaplıyordu. Odaları çoğunlukla rahattı, birkaç tane de çok şahane salonu vardı. Tam olması gerektiği gibiydi ve bunu belirten bir görüntü veriyordu. Emma bu eve karşı daha bir saygı duymaya başladı: üzerinde soyca da karakterce de hiçbir leke bulunmayan, eski ve gerçekten seçkin bir ailenin mekânı! John Knightley'nin kimi huylarına bahane bulunabilirdi ama doğrusu ya, Isabella nasıl bir aileden erkek seçeceğini iyi bilmişti. Ne akraba ne ad san ne de ikametgâh yönünden, kendi ailesine yüz kızartacak bir etkisi olmuştu. Bunlar keyifli düşüncelerdi; Emma, çilek bahçesine gitme zamanı gelinceye kadar dolaşarak bunların tadını çıkardı.

Herkes çilek bahçesinde toplanmıştı. Bir tek Frank Churchill eksikti ki onun da her an Richmond'dan gelmesi bekleniyordu. Mrs. Elton da, neşeli olmak için gereken donanımı, geniş kenarlı bonesi ve küçük sepetiyle, çilek konusunda hepsine önderlik yapmaya hazır durumda, çilek topluyor, kendisine sunulan çilekleri kabul ediyor ve çileklerden konuşuyordu, yalnızca çileklerden, çünkü artık çileklerden başka şey düşünüp konuşmayı yasaklamıştı: "İngiltere'nin en güzel meyvesi... hem de en sevilen... mideyi hiç yormaz... Bu yataklar çok güzel, çileklerin türü de en iyisinden... İnsanın kendi eliyle toplaması büyük zevk... tadını tam çıkarmanın tek yolu... Sabah saatleri en uygun... insan yorulmaz... bence her türü lezzetlidir... Londra'da çilek fiyatları... Bristol'da çok bol... Maple

Grove... yetiştirme... yatakların yenilenmesi... bahçıvanların düşüncesi tam zıt... genel bir yöntem yok... bahçıvanların dediği dedik... nefis meyve... ama çok yersen ağır gelir... kirazdan daha iyi... frenküzümü daha serinleticidir... çilek toplamanın tek kötü yanı böyle iki büklüm... kızgın güneş altında... artık dayanılacak gibi değil... gidip gölgede oturmalı, başka çare yok...”

Sohbet, yarım saat boyunca böyle sürdü. Bu arada yalnızca Mrs. Weston bir ara yanlarına gelerek Frank’in gelip gelmediğini sordu. Biraz kaygılanmıştı, çünkü üvey oğlunun bineceği ata pek güveni yoktu.

Gölgede oturacak rahat yerler bulundu. Şimdi Emma ister istemez Mrs. Elton’la Jane Fairfax arasındaki konuşmaya kulak misafiri olmak durumunda kaldı. Söz konusu, Jane için bir işti, çok parlak bir iş. Mrs. Elton bunu daha o sabah haber almıştı ve sevinçten uçuyordu. Gerçi bu iş Mrs. Suckling’in yanında değildi, Mrs. Bragge’in yanında da değildi ama parlaklık ve uygunluk yönünden pek geride kaldığı söylenemezdi çünkü mürebbiye arayan hanım Mrs. Bragge’in kuzini, Mrs. Suckling’in tanıdığı, Maple Grove’da yabancı sayılmayan bir hanımdı. Harika, canayakın, çok üstün, seçkin, birinci sınıf çevre, düzey, kat, mertebe, hepsi bir aradaydı ve Mrs. Elton bu eşsiz önerinin hemen kabul edilmesi için sabırsızlıktan çıldırıyordu. Benliğinden heyecan, enerji ve zafer sevinci taşıyor, arkadaşının olumsuz yanıtını hiçbir surette kabul etmiyordu. Oysa Jane, daha önce ileri sürmüş olduğu nedenleri sayarak şimdiki halde kesin karar vermek istemediğini yineliyordu. Mrs. Elton gene de, hemen yarın sabahki postayla olumlu yanıt yazmak yetkisini kendinde görerek konuşmayı sürdürüyordu.

Jane’in bütün bunlara nasıl dayanabildiğini Emma anlayamıyordu. Gerçi Jane canının sıkıldığını belli etmiyor değildi, verdiği karşılıklar da kesindi. Hatta sonunda hiç âdeti olmayan bir kararlılıkla ayağa kalkarak biraz dolaşmayı önerdi: “Biraz yürüsek daha iyi olmaz mı? Mr. Knightley bize bahçeleri, bahçelerin hepsini göstermek istemez mi acaba? Ben bütün her yeri görmek istiyorum.” Arkadaşının yapışkanlığına sonunda katlanamaz olmuş gibiydi.

Hava sıcaktı. Bir süre bahçeleri ikişer üçer dağılarak dolaştıktan sonra anlaşmış gibi hepsi birlikte, ıhlamur ağaçlarının nefis

gölgesindeki kısa, geniş bir yola saptılar. Bahçenin ötesinde ırmağa doğru inen bu yol malikâne parkının sefa bölümünü sona erdirir gibiydi. Bitiminde alçak bir taş duvar vardı. Yüksek sütunlarıyla bu duvar bir eve yaklaşıldığını haber vermek için yapılmış gibiydi ama öyle bir ev hiçbir zaman var olmamıştı. Bahçelerin bitimini böyle bir duvarla belirtmek zevk yönünden tartışılabilirdi ama ıhlamurlu yol da, duvarın gerisindeki manzara da çok güzeldi. Yokuşun aşağısında Donwell Abbey yer almıştı, daha aşağıda yokuş daha da dikleşerek bir kilometre ötede dik, görkemli, ağaç kaplı bir yamaçla son buluyor ve bu dimdik yamacın dibinde Abbey Değirmen Çiftliği görülüyordu. Değirmen ırmağı da önündeki çayırlarla birlikte çiftliğin çevresini geniş bir kıvrım yaparak kuşatmıştı.

Çok güzel bir manzaraydı bu, hem gözü hem de ruhu okşuyan bir manzara. İngiliz ağaçlarının yeşili, İngiliz kültürü, İngiliz konforu, bunaltıcı olmadan parlayan güneşin altında...

Şimdi herkes bir aradaydı. Emma birden Mr. Knightley'yle Harriet'in herkesten ayrı, baş başa, en önden, rahat adımlarla bu manzaraya doğru yürümekte olduğunu gördü. Mr. Knightley ile Harriet ha! Bu iki kişinin böyle "baş başa" konuşup yürümekte olmaları tuhaftı doğrusu, gene de Emma'yı sevindirdi. Bir zamanlar olsa bu adam bu kızı arkadaşlık etmeye layık bulmaz, gerekirse onu görmezden gelmekten çekinmezdi. Şimdiyse tatlı bir sohbete dalmışa benziyorlardı. Eskiden olsa Emma, Harriet'in Abbey Değirmen Çiftliği'ni böyle yakından görmesine, bu kadar yakınında olmasına da sıkılırdı ama şimdi korkmuyordu. Bırak, Harriet çiftliği tüm görkemi ve güzelliğiyle görsün, o gümrah çayırları, çayırlarda otlayan davarları, çiçeğe durmuş meyve bahçeleri ve bacasından tüten o ince duman sütunuyla... Artık tehlike yoktu.

Emma duvarın dibinde onların yanına gitti ve manzaraya bakmaktan çok, konuşmaya dalmış olduklarını gördü. Mr. Knightley, Harriet'e çeşitli tarım yöntemleri üstüne bilgi vermekteydi. Emma'dan yana da, "Bunlar benim konularım. Robert Martin'den laf açacağım diye kuşkulanma hemen. Kendi özel konularımdan konuşmaya hakkım var, elbet," der gibi bir baktı. Emma kuşkulanmadı ondan. Robert Martin çok eski bir hikâyeydi artık. O da herhalde Harriet'i unutmuş olmalıydı. Üçü birlikte

ıhlamurlu yolda birkaç kez gidip geldiler. Gölge insanın canını tazeliyordu. Emma için bu, günün en tatlı saati oldu.

Bundan sonra eve yürüdüler. Girip yemek yiyeceklerdi artık. Sofraya oturup yemeğe başladılar. Frank Churchill hâlâ görünürlerde yoktu. Mrs. Weston gözlerini yoldan ayırmıyordu ama boşuna. Kocası merakta olduğunu kabul etmeyip onun korkusuna gülüp geçiyordu ama kadın hâlâ, "Keşke Frank o kara kısrağı elden çıkarmış olsaydı!" deyip duruyordu. Frank her zamankinden daha kesin yazmıştı: Yengesi çok daha iyi olduğundan bu kez onların yanına gelebileceğinden emindi. Ne var ki dostları Mrs. Weston'a, Mrs. Churchill'in durumunun ne kadar değişken olduğunu anımsattılar. Frank de, gelebileceğinden ne denli emin olursa olsun, ani bir değişiklik yüzünden düş kırıklığına uğramış olabilirdi. Sonunda Mrs. Weston da, üvey oğlunun, Mrs. Churchill'in ani bir krizi tutması yüzünden gelemediğine inanmak zorunda kaldı. Bunlar konuşulurken Emma, Harriet'e baktı. Harriet duygularını hiç dışarı vurmadan, gayet sakin davranıyordu.

Büfedeki soğuk yiyecekler tüketilmişti. Konuklar yeniden dışarı çıkıp henüz görmedikleri köşeleri gezmeyi tasarlıyorlardı; belki eski balık havuzlarına, oradan da, yarın biçilmeye başlanacak olan yonca tarlalarına kadar uzanırlardı. En azından güneşte ısınmanın, sonra da gölgede yeniden serinlemenin tadını çıkarırlardı. Mr. Woodhouse bahçenin en yüksek katında kendi küçük yürüyüşünü yapmış bitirmişti. Irmağın rutubetinin buraya kadar çıkacağını o bile kuruntu edemezdi. Ve şimdi artık yerinden kıpırdamamaya niyetliydi. Kızı onun yanında kalmaya karar verdi. Mrs. Weston'ın, kocasının sözünü dinleyip dışarı çıkmasını istiyordu. Kadıncağızın moralinin biraz hareket ve değişikliğe gereksinmesi olduğu belliydi.

Mr. Woodhouse'u oyalamak için Mr. Knightley yapabileceği her şeyi yapmıştı. Dolaplarındaki sanat albümleri, madalyalar, portreler, sedef kabuğu ve mercan koleksiyonları, sabah saatlerini hoşça geçirsin diye, eski, yaşlı dostunun önüne dökülmüştü. Bu iyiliği karşılıksız kalmış değildi. Mr. Woodhouse son derece hoşça vakit geçirmişti. Mrs. Weston her şeyi ince ince göstermişti; o da şimdi bunların hepsini Emma'ya gösterecekti. Buna başlamazdan önce Emma, konağın giriş ve ilk kat planı hakkında bir fikir edinmek için

şöyle bir hole çıktı. Daha hole ancak ayak basmıştı ki Jane bahçeden içeri, bir şeyden kaçar gibi hızla koşarak girdi. Emma'yla böyle aniden karşılaşınca bir irkildi, ne var ki aradığı kimse aslında Emma'ydı.

"Sizden bir ricam var, Miss Woodhouse. Beni soran olursa eve gitti, der misiniz? Hemen gidiyorum. Teyzem saatin geçliğinin, ne uzun zamandır evden uzakta olduğumuzun farkında değil ama ben, büyükannemin bize ihtiyacı olduğundan eminim. Bu yüzden hemen gitmekte kararlıyım. Etrafı telaşa verip kaygı yaratmamak için kimseye bir şey söylemedim. Kimileri havuzlara gitti, kimileri ıhlamurlu yoldalar. Buraya dönünceye kadar benim gittiğimin farkına varmayacaklar. Vardıkları zaman da onlara eve gittiğimi söyler misiniz bir zahmet?"

"Elbette, istediğiniz buysa. Ama Highbury'ye yapayalnız mı gideceksiniz?"

"Evet, başıma ne gelebilir? Hızlı yürürüm. Yirmi dakikada evde olurum."

"Gene de tek başınıza yürümek için çok uzak, gerçekten öyle. İzin verin, babamın adamı sizinle gitsin ya da arabayı hazırlatayım. Beş dakikada burada olur."

"Sağ olun, sağ olun, ama kesinlikle olmaz. Yürümek bence daha iyi. Zaten yalnız yürümekten *ben* nasıl korkarım? Ben ki yakında başkalarını korumaktan sorumlu olacağım..."

Jane dudakları titreyerek konuşmuştu, Emma da duygulanarak, içtenlikle, "Bu, sizin şimdi kendinizi tehlikeye atmanıza neden olamaz," dedi. "Arabayı hazırlatacağım. Sıcak bile tehlikeli olabilir. Zaten yorgunsunuz."

"Doğru, yorgunum. Ama başka türlü bir yorgunluk bu. Hızlı hızlı yürürsem açılırım. Miss Woodhouse, bazen insanın ruh yorgunluğu çektiğini hepimiz biliriz. Benim ruhum da iyice yorgun düşmüş. Bana yapabileceğiniz en büyük iyilik isteğime karşı gelmeyip soranlara eve gittiğimi söylemenizdir."

Emma başkaca bir şey söylemedi. Her şeyi açıkça anlıyordu: Jane'in duygularını da paylaşarak evden çabucak çıkmasını sağladı ve gerçek bir dost kaygısıyla, kimseye görünmeden ayrılmasına dikkat etti. Jane de ona gönül borcu dolu bir bakışla veda etti ve

dopdolu bir yürekten koptuğu belli olan bir sesle, "Ah, Miss Woodhouse bilseniz, ara sıra yalnız kalmak ne büyük mutluluk!" dedi. Bu sözler onun, onu en sevenlere karşı bile sürekli göstermek zorunda olduğu sabrı ve katlanmak zorunda olduğu can sıkıntısını çok iyi ifade ediyordu.

Emma gene hole dönerken içinden, "İnan, sana acıyorum," diyordu. "Öyle bir ev, öyle bir teyze! Ancak, bunların karşısında duyduğun haklı boğuntuyu biraz daha açıkça ortaya vursan, seni daha çok severdim."

Jane gideli çeyrek saat ancak olmuş, baba ile kız Venedik'in St. Marco Meydanı'nın birkaç resmine ancak bakabilmişlerdi ki Frank Churchill içeri girdi. Emma onu düşünmüyordu, çoktan unutmuştu ama görünce sevindi. Mrs. Weston'ın içi rahat edecekti. Kara kısrağın suçu yokmuş, sorunun Mrs. Churchill olduğunu söyleyenler haklıymış. Frank'i geciktiren, yengesinin durumundaki ani bir kötüleşme olmuş, saatlerce süren bir sinir krizi. Genç adam serbest kalıncaya kadar çok vakit geçmiş. Zaten havanın ne kadar sıcak olduğunu, son hızla bile gelse ne denli gecikeceğini bilse belki hiç yola çıkmazmış. Hava aşırı sıcakmış, neredeyse, "Keşke yola çıkmayaydım," diyeceği geliyormuş, ömründe bu kadar sıcak görmemiş, oldum olası sıcağa hiç gelemezmiş zaten, soğuğun her türlüsüne dayanabilirmiş de sıcak hiç çekilmezmiş doğrusu... falan filan... Sonra genç adam, bitkin ve mutsuz bir halde, Mr. Woodhouse'un şöminedeki cılız ateşinin elden geldiğince uzağına oturdu.

"Birazcık rahat otursanız çok geçmeden serinlersiniz," dedi.

Frank, "Azıcık terim geçer geçmez geri döneceğim," dedi. "Evden şu sırada uzak kalmamam gerekirdi ama ille geleyim diye öyle üstelemişlerdi ki! Herhalde sizler de yakında dağılıp evlerinize gideceksiniz. Buraya gelirken zaten rastladım, evine şimdiden dönen birine... bu havada ne delilik ama... resmen çılgınlık!"

Emma onu süzüyor, sözlerini dinliyor ve genç adamın şu durumunun, "huysuzluk" olarak tanımlanabileceğini düşünüyordu. Kimi kimseler çok sıcak havada huysuzlaşırlar. Frank Churchill'in de böyle bir bünyesi olsa gerekti. Emma bu geçici keyifsizliklere en iyi gelen şeyin yiyip içmek olduğunu bildiğinden genç adama bu

tavsiyede bulundu: Yemek odasında bol yiyecek ve içecek olduğunu söyledi, hatta oda kapısını işaret etme iyiliğinde bile bulundu.

Ama, yok, Frank yemek falan yemeyecekti! Karnı aç değildi, yemek yemek onu büsbütün terletirdi. Neyse ki bir iki dakika sonra kendi kendine karşı yumuşadı, "soğuk bira"yla ilgili bir şeyler mırıldanarak yemek odasına gitti, Emma da gene tüm dikkatini babasına verdi. İçinden, "İyi ki ona âşık olma durumuna son verdim," diyordu. "Hava biraz sıcak diye bunalıma giren erkekler bana göre değil. Oysa yumuşak huylu, uysal Harriet bunun üstünde durmaz."

Frank Churchill dışarıda güzelce karnını doyuracak kadar kaldı ve iyice kendini toparlamış, serinlemiş olarak döndü. Gene eski kibarlığıyla bir sandalye çekerek baba kızın yanına oturdu, onların yaptıklarıyla ilgilendi ve bu denli geç kaldığı için, makul biçimde özür diledi. Hâlâ durgunsa da keyifsizliğini yenmeye çabalar gibiydi. Nitekim az sonra gene her zamanki tatlı ve uçarı tarzıyla hoşbeşe başladı. Emma ile babası İsviçre manzaralarına bakmaktaydılar. Frank, "Yengem iyileşir iyileşmez yurtdışına çıkacağım," dedi. "Şu yerlerin birkaçını görmeden dünyada rahat etmeyeceğim... Günün birinde... er ya da geç, benim çizimlerime de bakacaksınız ya da kitabımı okuyacaksınız... en azından bir şiirimi. Kendimi gösterecek bir şeyler yapacağım."

"Olabilir ama herhalde İsviçre manzaralarını çizerek değil. Yengenizle dayınız sizin İsviçre'ye gitmenize dünyada izin vermez."

"Belki onları da kandırırım, hep birlikte gideriz. Belki doktorlar teyzeme sıcak iklimli bir yeri salık verirler. Hep birlikte yurtdışına çıkabileceğimize adamakıllı inanıyorum, inanın bana. Bu sabah içime doğuyor sanki, yakın zamanda yurtdışına çıkacağım. Seyahat etmeliyim. Hiçbir şey yapmamaktan usandım. Değişiklik istiyorum. Miss Woodhouse, o keskin gözleriniz ne görürse görsün ben ciddiyim. Bıktım şu İngiltere'den, elimde olsa yarın başka yere giderdim."

"Siz bolluktan, şımartılmaktan bıkmışsınız! Yaşantınızda birkaç zorluk icat etseniz de olduğunuz yerde kalsanız ya!"

"Ben mi, bolluktan, şımartılmaktan bıkmışım? Çok yanılıyorsunuz. Ben kendimi bolluk içinde, şımartılmış bir kimse

olarak görmüyorum. Önemli olan her konuda önüm kesiliyor. Hiç de şanslı biri değilim, bana sorarsanız."

"Gene de, demin ilk geldiğiniz zamanki kadar mutsuz değilsiniz artık. Hadi, gidip biraz daha yiyin için, bir şeyiniz kalmaz. Bir dilim daha soğuk et yiyip bir bardak daha suyla Madeira şarabı içerseniz bizlerle aynı düzeye gelirsiniz."

"Hayır, hiçbir yere gitmiyorum. Burada, sizinle oturuyorum. Benim en iyi ilacım sizsiniz."

"Yarın Box Tepesi'ne gidiyoruz, siz de bizimle geleceksiniz. Gerçi İsviçre değil ama ille değişiklik diye tutturan bir genç için gene de bir şeydir. Kalıp bizimle geleceksiniz, değil mi?"

"Hiç de kalmayacağım, akşam serininde eve dönüyorum."

"Öyleyse sabah serininde geri gelirsiniz."

"Yok, değmez. Gelirsem gene huysuzlanacağım, nasılsa."

"O zaman lütfen Richmond'da kalın."

"Orda kalırsam daha da huysuzlaşacağım. Siz hepiniz burada, birlikteyken, aranıza karışamamak düşüncesine hiç dayanamıyorum."

"Bunlar sizin kendinizin baş etmeniz gereken sorunlar. Kendi huysuzluk derecenizi kendiniz seçin. Ben artık ısrar etmeyeceğim."

Diğer konuklar şimdi bahçeden gelmeye başlamışlardı, kısa zamanda hepsi salonda toplandılar. Frank Churchill'in gelişini kimi bayram ederek, kimi sakinlikle karşıladı, ama Miss Fairfax'in gidişinin açıklanması genel bir merak ve kaygıyla karşılandı. Konu, artık gitme zamanının gelmiş olmasına karar verilmesiyle kapandı ve ertesi günkü gezi için, kısa, son bir görüş birliğiyle, dağıldılar. Frank Churchill'in onlardan ayrı kalmak konusundaki isteksizliği öylesine arttı ki, Emma'yla veda ederken son sözleri, "Siz benim kalıp geziye katılmamı istiyorsanız kalırım," oldu.

Emma "olur"unu gülümseyerek verdi. Richmond' dan gelen ivedi bir çağrı dışında hiçbir şey artık genç adamı ertesi akşamdan önce oradan ayıramazdı.

Kırk üçüncü bölüm

O sabah hava çok güzeldi. Tüm hazırlıklar, araba ve yer dağılımı ile herkesin dakikliği gibi diğer dış koşulların uyumlu gerçekleşmesi de Box Tepesi gezintisinin çok başarılı geçeceğini gösteriyordu. Mr. Weston her şeyi kendisi yönetiyordu. Hartfield'le papaz evi arasındaki gidişgelişi bir selamet atlattı ve herkesi zamanında aldı. Emma ile Harriet bir arada, Miss Bates ile Jane Fairfax Eltonlarla birlikte, beylerse at sırtındaydılar. Mrs. Weston, Mr. Woodhouse'la kalıyordu. Artık tepeye çıkıp hoşça vakit geçirmenin dışında bir eksikleri yoktu. On bir kilometreyi bu beklentiyle gittiler ve tepeye varınca manzara karşısında hep birlikte hayranlık gösterdiler.

Gelgelelim günün genel havasında bir eksiklik vardı. Üzerlerine tuhaf bir ağırlık, bir isteksizlik, bir kopuşmuşluk çökmüştü de bir türlü silkip atamıyorlardı sanki. Küçük gruplara ayrılıp duruyorlardı. Eltonlar baş başa yürüyorlardı; Mr. Knightley, Miss Bates'le Jane Fairfax'e el koymuş, Emma ile Harriet de Frank Churchill'e kalmışlardı. Mr. Weston'sa, boş yere, onları kaynaştırmaya çalışıyordu. Bu bölünmeler başlangıçta rastlantısal gibi görünse de temelde hiç değişmiyordu. Gerçi Mr. ve Mrs. Elton ötekilerle kaynaşmaya teşne görünüyor, ellerinden geldiğince güler yüzlü olmaya çalışıyorlardı, gelgelelim öteki gruplar ayrışmayı amaç edinmiş gibiydiler, öylesine ki Box Tepesi'nde kaldıkları iki saat boyunca ne güzel manzaralar ne piknik yemekleri ne de Mr. Weston'ın neşesi bu eğilimi yıkabildi.

Emma gezintiyi daha ilk baştan son derece ve resmen yavan buldu. Frank Churchill'i hiç böyle sessiz ve sersem görmemişti.

Dinlemeye değer bir şey söylemiyor, baktığına görmez gibi bakıyor, aptal komplimanlar yapıyor, Emma'nın sözlerini anlamadan dinliyordu. O bu derece durgunken Emma, Harriet'in da durgunlaşmasına şaşmıyordu; ikisinin de çekilecek yanı kalmamıştı.

Epey dolaştıktan sonra oturduklarında durum iyileşti, çok daha iyileşti, Emma'ya sorarsanız. Çünkü Frank Churchill neşesi yerine gelerek gevezelik etmeye ve tüm ilgisini onun üzerinde yoğunlaştırmaya başladı. Sanki tüm amacı Emma'nın gözüne girip hoşça vakit geçirmesini sağlamaktı. Oyalanmaktan hoşnut kalan ve övülmekte hiçbir sakınca görmeyen Emma da neşesini bulup rahatladı ve genç adamın kendine hafiften kur yapmasına, aynen tanışıklıklarının o ilk ve heyecanlı dönemindeki gibi, izin verdi. Gerçi bunların şimdi onun gözünde zerrece anlamı yoktu ama dışardan bakanların gözünde, ancak İngiliz geleneğince düpedüz "flört" sözcüğüyle tanımlanabilecek bir anlam taşıyabilirdi. "Mr. Frank Churchill'le Miss Woodhouse müthiş flört ettiler." Kendilerini aynen bu tümceye açık bırakıyorlar, hatta belki öbür hanımlardan birinin bu tümceyi mektupla Maple Grove'a, diğerinin de İrlanda'ya göndermesine yol açıyorlardı. Emma'nın böyle şen ve düşüncesiz davranmasının nedeni çok mutlu olması sanılmasın; umduğundan daha az mutlu olduğu için böyle davranıyor, hayal kırıklığına uğradığı için böyle bol bol gülüyordu. Evet, Frank'in gösterdiği ilgiden hoşnuttu ve onun övgülerinin, gerçek hayranlıktan ya da arkadaşlıktan da kaynaklansa, yalnızca oyun ve latife de olsa, tıpatıp gerçeğe uyduğuna inanıyordu ama bunlar onun gönlünü yeniden kazanıyor değildiler. Kararı hâlâ bu gençle salt arkadaş kalmaktı.

Frank Churchill, "Size ne kadar teşekkür borçluyum!" dedi. "Çünkü bugün buraya gelmemi söylediniz. Siz olmasaydınız, şu gezintinin mutluluğundan yoksun kalacaktım. Dün akşam dönmeye kesin kararlıydım."

"Evet, pek huysuzdunuz. Neden? Anlayabilmiş değilim. Herhalde çileklerin en güzellerine yetişemediğiniz içindi. Benim gibi iyi yürekli bir dostu hak etmemiştiniz, doğrusu. Neyse ki sonunda boynunuzu eğdiniz de emir almak için epey direndiniz."

"Huysuz, demeyin. Çok yorgundum. Sıcaktan bitkin düşmüştüm."

"Hava bugün daha sıcak."

"Bana hiç öyle gelmiyor. Bugün çok rahatım."

"Rahatsınız çünkü buyruk altındasınız."

"Sizin buyruğunuz mu? Evet."

"Belki böyle yanıtlamanızı bekliyordum ama, kendi buyruğunuz altında, demek istemiştim. Dün, her nasılsa ipin ucunu kaçırmış, dağılmıştınız, bugün toparlanmışsınız. Ben de her zaman yanınızda olamayacağıma göre, en iyisi, benim değil kendi buyruğunuzun altında olduğunuza inanmanızda yarar var."

"İkisi aynı yere çıkar. Ben bir amacım olmadıkça kendi irademe söz geçiremem. Siz, bir şey söyleseniz de, söylemeseniz de bana buyruk veriyorsunuz. Hem neden her zaman benim yanımda olmayacakmışsınız? Her zaman yanımdasınız."

"Dün öğleden sonra saat üçten bu yana. Tarih bu. Sürekli etkim daha önce başlamış olamaz, yoksa dün o kadar keyifsiz ve ters olmazdınız."

"Dün öğleden sonra saat üç ha! Verdiğiniz tarih bu mu? Oysa ben sizi ilk şubat ayında gördüğümü sanıyordum."

Emma, "Nezaketiniz gerçekten kusursuz," dedi. Sesini alçaltarak, "Gene de bizden başka konuşan yok; sessiz oturan yedi kişinin keyfi için saçma sapan konuşmak da yorucu, doğrusu."

Frank neşeli bir şımarıklıkla, "Ben utanacağım bir şey söylemiyorum ki!" dedi. "Sizi ilk şubat ayında gördüm. Şu tepe üstünde, beni duyabilen herkes duysun lütfen. Sesim bir yanda Mickleham'e, öbür yanda Dorking'e ulaşsın. Sizi ilk olarak şubat ayında gördüm." Sonra fısıldayarak: "Gezi arkadaşlarımız iyice aptalmış. Ne yapalım onları canlandırmak için? Herhangi bir saçmalık yeter. Mutlaka konuşturacağız onları. Hanımlar, beyler, her katıldığı topluluğun melikesi olan Miss Woodhouse'un buyruğu üzerine bildiriyorum ki kendileri sizlerin hepinizin ne düşündüğünüzü bilmeyi istiyorlar."

Kimileri gülerek şakadan karşılık verdiler. Miss Bates uzun uzun konuştu. Mrs. Elton, Emma'nın melike olmasına bozuldu. En açık yanıt veren Mr. Knightley oldu:

"Miss Woodhouse acaba bizlerin neler düşündüğümüzü öğrenmek istediklerinden eminler mi?"

Emma, “Yok, yok, sakın ha!” diye, elinden geldiğince tasasız bir kahkaha attı. “Dünyada istemem. Şu sırada kesinlikle kaldıramam bunu. Hepinizin neler düşündüğünüzü duymaktansa başka her şeyi duymaya razıyım. Gerçi ‘hepinizin’ de demeyeceğim.” Mrs. Weston’la Harriet’ten yana bakarak, “Aranızda bir iki kişi var ki onların düşüncelerini duymaktan korkmayabilirim.”

Mrs. Elton sözlerinin üstüne basa basa, “Ben olsam böyle bir şeyi öğrenmeyi kendi hakkım saymak aklımın ucundan bile geçmezdi,” dedi. “Gerçi, belki de bu topluluğun ‘şaperon’u olarak... toplantılar... keşif gezileri... genç hanımlar... evli kadınlar...”

Bunları daha çok kocasına söylüyordu; o da mırıltılı bir sesle karşılık verdi: “Pek doğru, sevgilim, pek doğru. Tam tamına öyle işte... böylesini hiç duymamıştım... ama kimi hanımlar laf olsun diye konuşurlar. İyisi mi, şaka, deyip geç. Senin kim olduğunu herkes biliyor.”

Frank, Emma’nın kulağına fısıldayarak, “Olmadı,” dedi. “Çoğu alındılar. Saldırımı daha incelikle yapmalıyım. Hanımlar, beyler, Miss Woodhouse’un buyruğu üstüne şunu söylüyorum ki kendileri sizin tam olarak ne düşündüğünüzü öğrenmek hakkından vazgeçmişler. Şimdi her birinizden yalnızca çok eğlendirici bir şey talep ediyorlar, yani genel anlamda. Burada yedi kişisiniz, bir de ben varım ama kendileri benim zaten eğlendirici olduğumu söylemek inceliğini gösteriyorlar. Her birinizden çok akıllıca bir şey istiyor, ister şiir olsun ister düz, özgün ya da kopya, ama mutlaka çok eğlendirici bir tek şey ya da daha az eğlendirici iki şey ya da iyice can sıkıcı üç şey. Bunların hepsine kahkahalarla güleceklerine söz veriyorlar.”

Miss Bates, “Tamam öyleyse!” dedi. “Benim korkum kalmadı. İyice can sıkıcı üç şey, ha! Bu tam bana göre bir şey. Nasılsa daha ağzımı açtığım anda üç tane can sıkıcı şey söyleyeceğim kesin, öyle değil mi?” Çevresine bakınarak, “Hepiniz böyle düşünmüyor musunuz?”

Emma kendini tutamadı:

“Ancak, efendim, gene de zorlanabilirsiniz. Özür dilerim ama istenen sayı kısıtlı: Bir seferde ancak üç tanecik olacak!”

Onun tavrındaki yalancı nezakete aldanan Miss Bates, denilmek isteneni hemen kavrayamadı. Sonunda kavradığı zaman da kızmak aklına gelmedi. Ama yüzüne yayılan hafif renk dalgası incinmiş olduğunu gösteriyordu.

"Ha, evet, tabii. Evet, ne demek istediğinizi anlıyorum." Mr. Kinghtley'ye dönerek, "Dilimi tutmaya çalışacağım. Herhalde herkesin başını şişiriyorum, yoksa o, eski bir dosta böyle bir şey söylemezdi."

Mr. Weston, "Oyununuzu beğendim!" diye araya girdi. "Kabul, kabul. Ben elimden geleni yapacağım. Bilmece hazırlıyorum ama yanıtında sözcük oyunu var. Böyle bir bilmece sizin koşullarınızdan kaç tanesini karşılar?"

Oğlu, "Az bir şey, efendim, ne yazık ki pek az," dedi. "Ama sizi biraz kayırırız artık, hele de oyunu ilk başlatan olduğunuza göre."

Emma, "Yok, yok!" dedi. "Hiç de az sayılmayacak. Mr. Weston'ın oyuncaklı bilmecesi onu ve yanında oturan kişiyi temize çıkaracak. Buyurun, efendim, bilmecenizi sorun lütfen."

"Aslında çok akıllıca bir bilmece olduğundan ben de pek emin değilim çünkü gereğinden fazla kolay ama işte söylüyorum: İngiliz abc'sinin hangi iki harfi kusursuzluğu betimler?"

Emma, "Hangi iki harf... kusursuzluğu mu betimler? Doğrusu bilemeyeceğim," dedi.

"Ya! Dünyada bilemeyeceksiniz. Durun, ben size söyleyeyim: M[6] ile A, Emma. Şimdi anladınız mı?"

Emma bilmeceyi çözmesiyle birlikte büyük bir hoşnutluğa kapıldı. Bilmece pek zekice bir sözcük oyunu sayılmayabilirdi ama genç kızı bol bol güldürdü. Frank' le Harriet'i da öyle. Diğerleri aynı derecede etkilenmemişe benziyordu. Kimileri boş boş bakmaktaydılar. Mr. Knightley ciddilikle, "Oyunda nasıl şeyler istenildiğini böylece anlamış olduk," dedi. "Mr. Weston da kendi sırasını pek iyi savdı. Ne var ki sanırım hepimizin yolunu tıkadı. *Kusursuzluk* böyle çabucak ortaya çıkmamalıydı."

Mrs. Elton, "Ben ise özür dilemek zorundayım," dedi. "Denemeye kalkışmayacağım bile... bu tür şeylerden hiç ama hiç hazzetmem ben. Bir keresinde birisi bana kendi adım üzerine

kurulmuş bir akrostiş yollamıştı da hiç hoşuma gitmemişti. Kimden geldiğini de biliyordum. Zibidi bir züppe! Kimi demek istediğimi biliyorsunuz, değil mi?" Kocasına bakarak, "Bu oyunlar Noel zamanında, ateş başında oturulurken falan iyidir, hoştur da, yazın kırsalda yapılan keşif gezilerine pek uygun düşmez, bana sorarsanız. Miss Woodhouse beni hoş görmelidir. Ben öyle, her isteyene vermek için hazır espri bulunduran kişilerden değilimdir. Çok nükteci olduğumu da ileri süremem. Gerçi zekâm çok kıvraktır ama özür dilerim, ne zaman konuşup ne zaman dilimi tutacağıma kendim karar vermek isterim. Bizi lütfen geçiniz, Mr. Churchill; Mr. E.'yi, Jane'i, Knightley'yi, bir de beni geçiniz. Bizim söyleyebileceğimiz hiçbir akıllıca şey yoktur, hiçbirimizin."

Kocası da hem utanmış hem de alaycı bir tavırla, "Evet, lütfen beni geçin," dedi. "Benim söyleyeceğim hiçbir şey Miss Woodhouse'u ya da başka herhangi bir genç hanımı eğlendiremez, nasılsa. Zaten bizden geçmiş artık, evli barklı bir adam, hiçbir işe yaramaz. Augusta, biraz dolaşalım mı?"

"Elbette. Bunca zamandır hep aynı yeri keşfedip durmaktan usandım zaten. Gel, Jane, sen de öbür koluma gir."

Jane gitmek istemeyince karıkoca birlikte oradan ayrıldılar. Onlar sesini duyamayacak kadar uzaklaşır uzaklaşmaz Frank Churchill, "Mutlu çift!" dedi. "Nasıl da yaraşıyorlar birbirlerine! Şanslıymışlar, çünkü bir ılıca ortamında tanışarak evlenmişler. Sanırım Bath'ta, birkaç haftalık bir tanışıklıktan sonra! İki kez şanslı sayılırlar, çünkü böyle yerlerde insanların gerçek kişilikleri üstüne edinilen izlenimler sıfır değerindedir, kimse kimseyi tanıyamaz. Gerçek bir fikir edinebilmek için kadınları kendi evlerinde, kendi çevrelerindeki insanlar arasında, her zamanki halleriyle görmek gerekir. Bunun dışında her şey tahmin ve şanstan ibarettir ki çoğunlukla da kötü şans olur. Kısa bir tanışıklıktan sonra bir kadına bağlanmış, sonra da ömrünün sonuna kadar pişmanlık çekmiş kaç adam vardır, kim bilir!"

Şimdiye kadar kendi yakın çevresinin dışında pek konuşmamış olan Miss Fairfax şimdi sesini yükseltti:

"Böyle şeyler oluyordur, hiç kuşkusuz," dedi ama bir öksürük nöbeti sözlerini kısa kesti.

Frank Churchill ciddilikle, “Bir şey diyordunuz, Miss Fairfax,” dedi.

“Yalnızca şunu diyecektim: Böyle şanssızlıkların bazen erkeklerin de kadınların da başına geldiği ne yazık ki oluyor ama ben bunun çok da sık olduğuna inanmıyorum. Acele ve uygunsuz bir bağ kurulmuş olsa da çoğu zaman sonradan bunu düzeltmeye fırsat vardır. Yani demek istediğim şu ki uygunsuz bir söz yüzünden ömür boyu baskı ve sıkıntı çekenler yalnızca mutluluğu her zaman şansa bırakan zayıf, kararsız karakterlerdir.”

Frank karşılık vermedi; yalnızca genç kızın şöyle bir yüzüne baktıktan sonra saygılı bir reverans yapmakla yetindi. Az sonra da canlı bir ses tonuyla, “Benim kendi yargı gücüme öyle az güvenim var ki evlendiğim zaman eşimi benim için başka birinin seçmesini umuyorum,” dedi. Emma’ya dönerek, “Bunu siz yapar mısınız? Benim için bir eş seçer misiniz? Sizin seçtiğinizi, kim olursa olsun beğeneceğimden hiç kuşkum yok. Bu konuda ailemizden siz sorumlusunuz, nasılsa.” Babasına bakıp gülümseyerek, “Ne olur bana da birini bulun. Acelem yok. Kanadınız altına alın onu. Yetiştirin.”

“Yani kendime benzeteyim.”

“Hay hay, yapabilirseniz.”

“Peki, ben de siparişi üstleniyorum. Nefis bir eş sahibi olacaksınız.”

“Yaşam dolu ve ela gözlü olmalı. Başka hiçbir şey umurumda değil. Birkaç yıl yurtdışında kalacağım, döndüğümde de size gelip eşimi isteyeceğim. Unutmayın.”

Emma sanki bunu unutabilirmiş gibi! Onun tüm duygularını okşayan bir siparişti bu. Frank’in tarif ettiği kişi bütünüyle Harriet değil miydi? Ela göz dışında genç kız gerçekten de iki yıl içinde tam onun istediği kişi olamaz mıydı? Genç adamın şu anda bile aklında Harriet vardı belki. Kim bilebilirdi? Evleneceği kızın yetiştirilmesini Emma üstüne bırakması bu anlama çekilemez miydi?

Jane, teyzesine döndü: “Teyzeciğim, sizce sakıncası yoksa Mrs. Elton’a katılalım mı?”

“Evet, katılalım, güzelim. Çok isterim. Ben hazırım. Zaten onunla gitmek istiyordum ya, zararı yok, şimdi gideriz. Kısa

zamanda ona yetişiriz, nasılsa. Hah, işte orda... yok, başkasıymış. Şu araba partisi grubundaki İrlandalı hanımlardan biri, hiç de benzemiyor ama... Doğrusu nasıl...”

Yürüyüp uzaklaştılar. Yarım dakika sonra da Mr. Knightley onları izledi. Şimdi arkada yalnızca Emma, Harriet, Mr. Weston ve oğlu kalmışlardı. Frank’in neşesiyle gevezeliği de giderek öyle taşkınlaştı ki çekilmez oldu. Sonunda Emma bile pohpohlanıp şakalaşmaktan bıkkınlık getirdi. Keşke şu sırada ötekilerle birlikte, herhangi biriyle, sakin sakin yürüyor olsaydı! Ya da yalnız başına, sessiz sedasız oturup aşağıdaki şu güzelim manzaraları seyredebilseydi. Onlara arabalarının beklediğini bildirmeye gelen uşakları görünce Emma çok sevindi. Yola çıkmak için yapılan toparlanma hazırlıklarının telaşına, Mrs. Elton’ın önce kendi arabasının getirilmesi için ayak diremesine bile seve seve katlandı. Neyse, evine yapacağı dingin yolculuk, bu sefa gününün doğrusu tartışılır nitelikteki eğlencelerini sona erdirecekti. Emma, böylesine bir sürü aykırı tipi bir araya getiren bir gezintiye bir daha asla kanıp katılmayacağını umuyordu.

Arabasını beklerken Mr. Knightley’yi yanında buldu. Mr. Knightley, yakınlarında kimse olmadığına güven getirmek ister gibi çevresine bakınarak konuştu:

“Emma, seninle bir kez daha eskiden konuştuğum gibi konuşmak zorundayım. Senin bana bu ayrıcalığı can ve gönülden tanımadığını bilsem bile bunu kullanmam gerekiyor. Yanlış bir şey yaptığını görüp de seni uyarmamak elimde değil. Miss Bates’e karşı nasıl öyle taş yürekli davranabildin? Emma, onun yapısındaki, o yaşta, o durumdaki bir kadınla nasıl öyle küstahça dalga geçebildin? Senden hiç ummazdım.”

Emma, yaşlı kıza söylediklerini aklına getirdi, kızardı, üzülüp pişman oldu ama gene de gülerek geçiştirmeye çalıştı.

“A canım, o sözleri söylememek nasıl elimden gelirdi? Kim olsa kendini tutamazdı. Çok da kötü sayılmazdı ki! Zaten o benim dediğimi anlamamıştır bile.”

“Öyle bir anladı ki! Bütünüyle anladı, hem de içine işledi. O zamandan beri bunu konuşuyor. Nasıl açık yüreklilikle, sevecenlikle konuştuğunu keşke sen de dinleyebilseydin. Daha demin senden ve

babandan gördüğü sayısız yakınlıkları anlatıyordu ve bu arada, o kadar can sıkıcı olduğu halde ona katlanmakla gösterdiğiniz büyük gönüllülüğü övüyordu."

Emma, "Of!" diye ünledi. "Dünyanın en iyi yürekli kişisidir, biliyorum. Gene de yadsıyamazsınız: Yazık ki onda iyi huylulukla gülünçlük birbirine karışmış."

"Karışmış, kabul ediyorum. Varlıklı bir kadın olsaydı gülünçlüğün arada iyiliğe baskın çıkmasının ben de üstünde durabilirdim. Parlak durumda bir kadın olsaydı bütün bu zararsız abuk subuklukları kendi hallerine bırakırdım; onunla kırıcı konuştun diye seni kınamazdım. Seninle aynı durumda olsaydı... Ama durumlarınız bundan daha apayrı olamaz, Emma. Bu kadın yoksul biri, gün görmüş, sonra düşmüş; uzun yaşarsa daha da düşeceği kesin. Onun durumuna acıman gerekirdi. Çok kötü yaptın, çok! O, seni dünyaya geldiğinden beri biliyor, sen büyürken onun komşuluğu onur sayılırdı ama şimdi, saçma sapan bir neşe anında, bir kendini beğenmişlik sırasında onu alaya alıp küçültmen, hem de yeğeninin yanında, herkesin yanında! O kimselerden çoğu da (hiç değilse bazıları) senin bu kadıncağıza davranışını kendilerine örnek alacaklardır. Emma, bunları dinlemek senin için hiç hoş değil... benim de hoşuma gittiğini sanma, ama söylemem gerek; söyleyeceğim. Sana doğruları söyleyeceğim, söyleyebildiğim sürece. Bununla senin gerçek dostun olduğumu kanıtlıyorum; inanıyorum buna. Günün birinde senin beni şimdikinden daha iyi anlayacağına da inanıyorum, Emma."

Bir yandan konuşurken arabaya doğru yürümüşlerdi. Araba hazırdı. Emma daha bir şey söyleyemeden erkek onu elinden tutup arabaya bindirmişti bile. Onun yüzünü yana çevirip suskun kalmasına neden olan duyguları yanlış yorumlamıştı. Oysa bunlar kızın kendisine karşı duyduğu derin öfkeden, derin bir utanç ve derin bir üzüntüden ibaretti. Konuşamamıştı. Arabaya bindiğinde de bir an için kendini üzgünlüğe bırakıp arkasına yaslandı; sonra vedalaşmamış, ondan teşekkür etmeden, asık suratla ayrılmış olduğunu fark ederek pencereden baktı ve bambaşka bir ifadeyle el sallayıp seslendi ama yazık ki geç kalmıştı. M. Knightley arkasını dönüp yürümüş, atlar da yola koyulmuşlardı.

Emma arkaya bakmaktan vazgeçmedi, ama boşunaydı. Kısa zamanda, sanki doğadışı bir hızla yamacın yarısına inmişlerdi ve her şey çok geride kalmıştı. Emma sözle anlatılamaz bir üzüntü içindeydi ve bu duyguyu saklamakta zorlanıyordu. Ömründe, hiçbir durum karşısında böylesine bir kaygı, utanç ve pişmanlık duymamıştı. Derinden sarsılmıştı! Mr. Knightley'nin söylediklerinin doğruluğu yadsınamazdı. Kendisi Miss Bates'e karşı nasıl bu kadar zalim ve yırtıcı olabilmişti? Kendisini, o kadar değer verdiği bir insanın, Mr. Knightley'nin gözünden neden öyle, bile bile düşürmüştü? Sonra da ondan nasıl, ufacık bir teşekkür bile etmeden, pişmanlık gösterip ona hak verdiğini belirtmeden, en basit bir dost nezaketi göstermeden ayrılabilmişti?

Zamanın geçmesi onun duygularının durulmasına yetmedi. Düşündükçe yüreği daha çok dağlanıyordu sanki. Ruhunun böylesine karardığını hiç anımsamıyordu. Neyse ki konuşmak zorunda değildi. Yanında yalnızca Harriet vardı; o da keyifsiz görünüyordu, yorgun, belli ki konuşmamak canına minnet. Yol boyunca Emma'nın gözlerinden yaşlar süzüldü ama bunun alışılmadık bir şey olmasına karşın o, bu yaşları silmek için elini kıpırdatmak zahmetine bile katlanmadı.

6. M harfi İngilizcede "em" diye okunur. Böylece m ve a harfleri yan yana okununca "Emma" oluyor. (Ç.N.)

Kırk dördüncü bölüm

Bütün akşam Emma, Box Tepesi gezintisinin mutsuzluğunu düşünüp durdu. Kafiledeki diğerlerinin düşüncelerini bilemezdi. Onlar, kendi evlerinde ve kendi tarzlarında gezintiyi keyifle anıyor olabilirlerdi. Onun gözünde ise bu, tümüyle boşa harcanmış bir sabahtı. Emma hiç bunun kadar, yaşandığı sırada bile sevindirmekten uzak olup anımsandıkça daha da korkunçlaşan bir gün geçirmemişti. Babasıyla tavla oynayarak geçirilen bütün bir akşam, bu gezintiden kat kat sefalı sayılırdı. Gerçekte esas sefa buydu işte, günün yirmi dört saatinin en tatlılarını babasının huzuru uğruna harcamak... onun sevgisine, saygısına, güvenine her ne kadar tam anlamıyla layık olmasa da kendi evinde hiçbir zaman şiddetli eleştirilere maruz kalmayacağını bilmek. Bir kız evlat olarak taş yürekli sayılamazdı herhalde. Hiç kimsenin ona, "Babana karşı nasıl böyle hissiz davranabildin? Söylemek zorundayım, söyleyeceğim, söyleyebildiğim sürece," diyemezdi, değil mi? Miss Bates'e karşı da bir daha asla... asla! Gelecekte göstereceği yakınlık geçmişi silebilirse Emma bir gün bağışlanabileceğini umabilirdi. Yanlış işler yaptığı çok olmuştu, bunu vicdanı söylerdi ona. Yanlışları belki davranışlarından çok, düşüncelerinde olmuştu, değer bilmez, katı düşünceler. Artık bunlar da olmayacaktı. Hemen yarın sabah, pişmanlığının sıcaklığı geçmeden Miss Bates'i görmeye gidecekti ve bu, kendi yönünden düzenli, eşit, iyi niyetli bir komşuluğun başlangıcı olacaktı.

Ertesi sabah Emma hâlâ aynı derecede kararlıydı. Herhangi bir engel çıkmasın diye erkenden yola çıktı. Mr. Knightley'ye rastlamasının hiç de olanaksız olmadığını düşünüyordu. Belki de

Mr. Knightley o daha Bateslerdeyken uğrardı. Emma buna üzülecek değildi. Bu kadar içten duyduğu pişmanlığı onun görmesinden de hiç utanmazdı. Gözleri Donwell Abbey yönüne çevrilmiş olarak yürüyordu ama onu görmedi.

"Hanımların üçü de evde"ymiş!

Bu sözler Emma'nın kulağına hiçbir zaman bu kadar tatlı gelmemişti. Bu koridora girip merdiveni çıkarken hiçbir zaman sevindirmek ve sevinmek amacı gütmemişti ki! Ancak bir angaryaya katlanmayı düşünmüş, bir de daha sonradan kimi şeyleri alaya alıp gülmeyi bilmişti.

Kapıdan girdiği zaman içeride bir hareketlilik, koşuşturma ve konuşmalar oldu. Miss Bates'in sesi duyuldu, bir şeylerin çok çabuk yapılması gerekiyordu. Hizmetçi kız ürkmüş, eli ayağına dolaşmış durumdaydı; Emma'dan lütfen bir dakika beklemesini rica etti, sonra onu odaya aldı. Fazla erken aldığı belliydi, çünkü teyze de yeğen de yan odaya kaçmak üzere gibiydiler. Emma Jane'in sapsarı, çok hasta göründüğünü açıkça seçti ve kapı onların ardından kapanmazdan önce Miss Bates'in, "Merak etme, güzelim, senin yattığını söyleyeceğim, zaten bence yatak hastasısın," dediğini duydu.

Zavallı, yaşlı Mrs. Bates'se, her zamanki gibi nazik ve alçakgönüllü, neler olup bittiğini anlayamıyormuş gibi duruyordu.

"Ne yazık ki Jane pek iyi değil," diye konuştu. "Ama bilmiyorum ki, iyi olduğunu söyleyip duruyorlar. Miss Woodhouse, sanırım kızım birazdan gelir. Biraz oturursunuz, umarım. Keşke Hetty gitmeyeydi. Kendinize oturacak bir yer buldunuz mu? Ben pek yerimden... Dilediğiniz yere oturur musunuz? Eminim kızım şimdi gelir."

Emma da aynı şeyi ciddi olarak umuyordu. Bir an, ya Miss Bates benden kaçar gelmezse, diye bir korku yaşadı. Neyse ki Miss Bates çok geçmeden içeri girdi... "Çok sevindirdiniz, çok naziksiniz." Ama Emma'nın vicdanı bunda, yaşlı kızın o eski, şen şakrak gevezeliğini bulamadı... ifade ve duruşunda o eski rahatlık yoktu. Emma, Jane'in hatırını içtenlikle sorarsa Miss Bates'in gene eski sıcak tavrına dönebileceğini düşündü. Nitekim etki kendini anında gösterdi.

“Miss Woodhouse, ne kadar iyi yüreklisiniz! Herhalde haberiniz oldu da bizi kutlamaya geldiniz. Gerçi bana, pek de kutlanacak bir şeymiş gibi gelmiyor ya, (gözpınarlarında birkaç damla yaşla) bunca zaman alıştıktan sonra ondan ayrılmak bize çok zor gelecek, onun da çok feci baş ağrısı tuttu, sabahtan beri yazıp durmaktan, upuzun mektuplar, anlarsınız ya, Albay Campbell’a, Mrs. Dixon’a, falan. ‘Güzelim, gözlerin kör olacak,’ deyip durdum çünkü gözleri hep yaş içindeydi. İnsan ne düşüneceğini bilemiyor, bilemiyor, çok büyük değişiklik... Gerçi inanılmaz şanslı sayılır, tabii; daha ilk başlangıçta böyle bir iş bulabilmek her genç kıza nasip olmaz. Böyle inanılmaz bir şansa karşı nankörlük ediyoruz sanmayın, Miss Woodhouse.” Gene gözleri yaşararak, “Ama zavallı bir tanem! Nasıl bir baş ağrısı tuttu, bilseniz! Anlarsınız, insan şiddetli ağrı sancı çekerken başına konan şansın da tadını gerektiği gibi çıkaramaz. Zavallıcığın hiç morali yok. Onu gören, aslında böyle bir iş buldu diye ne sevinçli, nasıl mutlu olduğuna dünyada inanamaz. Sizi karşılayamadığı için kusuruna bakmayın artık; hiç hali yok, kendi odasına gitti. Yatmasını istiyorum. ‘Güzelim,’ dedim ona, ‘senin yatıp dinlendiğini söyleyeceğim,’ dedim ama yatmıyor, aslında, odasının içinde dolaşıp duruyor. Ama mektuplarını yazıp bitirdi ya, artık baş ağrısının geçeceğini söylüyor. Sizi göremediğine üzüntüden kahrolacaktır, ama sizin iyi yüreğiniz onun kusuruna bakmayacaktır. Kapıda beklettik sizi, çok utandım, ama nedense bir telaşe oldu, kapıyı duymamışız da, sizin geldiğinizi ancak merdivenden çıktığınız sırada anladık. ‘Olsa olsa Mrs. Cole’dur, ondan başka kimse bu kadar erkenden gelmez,’ dedim. Jane de, ‘Eh, nasılsa er geç katlanmak gerek, en iyisi şimdiden başlayayım,’ dedi. Sonra Patty gelenin siz olduğunuzu söyleyince ben, ‘Ha, Miss Woodhouse’muş, onu görmeyi herhalde çok istersin,’ dedim, o da, ‘Kimseyi göremem,’ deyip kalktığı gibi kendi odasına gitmekte direndi, sizi de bu yüzden beklettik kapıda ama çok üzüldük, inanın, utançtan yerin dibine girdik. ‘Güzelim, madem gitmen gerek, git bari,’ dedim ben de. ‘Senin hasta olduğunu, yatağa düştüğünü söylerim,’ dedim.”

Bu söylenenler Emma’nın gerçekten ilgisini çekti. Yüreği çoktandır Jane’e karşı daha yumuşamıştı. Şimdi bu sözlerin çizdiği,

acı çeken Jane Fairfax portresi, kendisinin eskiden beslediği bütün acımasız kuşkulara karşı bir panzehir etkisi yarattı ve içinde acıma duygusundan başka hiçbir şey bırakmadı. Bu kıza karşı bir zamanlar beslediği haksız, katı duyguları anımsıyordu da, onun, Mrs. Cole'u veya başka yakın dostları görmeye dayanabilecekken kendisini görmeye katlanamayacağını kabul ediyordu. Tıpkı içindeki duygular gibi candan bir üzüntü ve ilgiyle konuşarak, "Mrs. Bates'in sözlerinden çıkardığım kadarıyla ortalıkta artık resmen kararlaşmış bir durum var," dedi. "Bunun Miss Fairfax için olabildiğince hayırlı olmasını, onu her yönden rahata kavuşturmasını dilerim. Hepiniz için son derece üzücü olmalı, Mr. Campbell'ın dönüşünden önce kararlaşmayacak olduğunu sanıyordum."

"Ne kadar iyisiniz, Miss Woodhouse, ama siz her zaman iyisinizdir."

Böyle bir "her zaman"a dayanmak zordu! Emma kadının bu ürkütücü minnetini aşabilmek için doğrudan soru sormayı seçti:

"Sorabilir miyim, Miss Fairfax nereye gidiyor?"

"Mrs. Smallridge diye bir hanıma... harika bir hanımefendi... Çok seçkin... onun şeker gibi üç küçük kız çocuğunun bakımını üstlenecek! Bundan daha rahat bir yer düşünülemezdi, her türlü konfora sahip. Belki Mrs. Suckling'in kendi eviyle Mrs. Bragge dışında, diyebiliriz, ne var ki Mrs. Smallridge ikisinin de canciğer ahbabı, hem de aynı semtte oturuyorlar, Maple Grove'la arası topu topu altı kilometreymiş. Jane, Maple Grove'dan yalnızca altı kilometre ötede oturacak."

"Herhalde Mrs. Elton olsa gerek Miss Fairfax'e bu..."

"Evet, melek Mrs. Elton'ımız! Dünyanın en bıkmaz yorulmaz, en hakikatli dostu! Nuh dedi, peygamber demedi. Jane'in, 'olmaz' demesine hiç kulak asmadı, çünkü Jane bunu ilk duyduğunda (önceki gündü, Donwell'e gittiğimiz sabah) evet, Jane ilk duyduğunda bu işi kabul etmemeye kesin kararlıydı, demin sizin değindiğiniz neden yüzünden, yani niyeti Albay Campbell dönünceye kadar hiçbir adım atmamaktı, şu sırada herhangi bir şeye söz vermeye dünyada razı olmuyordu... bunu, böyle böyle, kaç kez söyledi, Mrs. Elton'a. Doğrusu ben onun fikrini asla değiştirmeyeceğine inanmıştım. Gelgelelim düşüncelerinde hiç

yanılmayan o altın kalpli Mrs. Elton benden daha uzak görüşlüymüş. Ondan başka hiç kimse Jane'in olumsuz yanıtına karşı öyle, iyiliği elden bırakmadan sımsıkı duramazdı. Ama o, dün, Jane'in istediği gibi, öneriyi geri çeviren bir mektup yazmamakta direndi; beklerim, diyordu, nitekim dün akşam Jane o işe girmeye karar veriverdi, her şey olup bitti. Öyle şaşırdım ki! Hiçbir fikrim yoktu. Jane, Mrs. Elton'ı bir yana çekmiş ve pat diye demiş ki, 'Mrs. Smallridge'in önerisinin artılarını düşündükten sonra onun yanına girmeye karar verdim,' demiş. Hiçbir fikrim yoktu, ancak her şey kararlaşıp bittikten sonra haberim oldu."

"Akşamı Mrs. Elton'la mı geçirdiniz?"

"Evet, hepimiz; Mrs. Elton ille hepimizi birden istedi. O gün tepede, Mr. Knightley falan, hep birden dolaşırken karar verilmişti. Mrs. Elton, 'Akşama *hepinizi* bize bekliyorum,' diye üsteledi, 'mutlaka, *hepinizi* bekliyorum.'"

"Demek Mr. Knightley de oradaydı, ha?"

"Yok, Mr. Knightley yoktu. Daha ilk baştan, gelemem, demişti. Gerçi ben nasılsa gelir, sanıyordum, çünkü Mrs. Elton, onun yakasını bırakmam, diyordu ama gelmedi. Annemle Jane, ben, biz hepimiz ordaydık, doğrusu çok hoş bir akşam geçirdik. Böyle iyi dostlarla geçirilen vakitler her zaman hoştur. Sabahki gezintiden sonra herkes yorgun görünüyordu ama... Bilirsiniz, Miss Woodhouse, bazen eğlence de yorucu olabiliyor. Gerçi hiç kimsenin eğleniyormuş gibi bir hali yoktu ama benim aklımda hep, çok sefalı bir gezinti olarak kalacak; beni çağıran iyi yürekli dostlarımı her zaman minnetle anacağım."

"Belki siz farkında değildiniz ama Miss Fairfax dün sabahtan beri işi düşünüp kararını vermeye çalışıyormuş demek."

"Herhalde öyleymiştir."

"Ayrılık zamanı, er ya da geç gelip çattığı zaman onun da, yakınlarının da üzülmeleri kaçınılmazdır. Umarım girdiği iş bu üzüntüleri hafifletebilecek niteliktedir. Yani yanlarına girdiği ailenin karakteri ve görgü göreneği yönünden, demek istiyorum."

"Eksik olmayın, sevgili Miss Woodhouse. Evet, o evde Jane mutlu olmak için isteyebileceği her şeyi bulacak. Mrs. Elton'ın tüm tanıdıkları arasında bu kadar eli bol, böyle ince zevk sahibi bir aile

daha yokmuş, Sucklinglerle Braggeler dışında, tabii. Mrs. Smallrigde'in kendisi de harika bir kadınmış, yaşam düzeyi nerdeyse Maple Grove'a yakın! Çoculara gelince; Sucklinglerle Braggelerin yavruları dışında bu kadar tatlı, güzel çocuk bulunmazmış. Jane'e karşı öyle saygılı, öyle nazik davranacaklar ki! Kızımız sefa sürecek orda. Hele maaşı! Maaşını size söylemeyi göze alamıyorum, Miss Woodhouse, yüksek rakamlara alışık olmanıza karşın siz bile, Jane gibi deneyimsiz birine bu kadar dolgun bir maaş verilebileceğine nerdeyse inanamayacaksınız."

Emma, "Ah, Miss Bates, düşünüyorum da," dedi, "başka çocuklar da benim kendi çocukluğumdan anımsadığım halime benziyorlarsa, böyle bir işte kazanılan en yüksek ücretin beş katı bile az sayılır."

"Öyle yücegönüllüsünüz ki!"

"Peki, Miss Fairfax ne zaman ayrılıyor buradan?"

"Yakında, hem de çok yakın, en zoru da bu ya! İki hafta içinde. Mrs. Smallridge çok acele ediyormuş. Anneciğim, nasıl dayanacağız, deyip duruyor. Ben de ona başka şeyler düşündürtmeye çalışıyorum. 'Hadi, anneciğim, bunları düşünmeyelim artık,' diyorum."

"Bütün dostları ondan ayrılacakları için üzüleceklerdir elbet. Albay Campbell'la Mrs. Campbell da onun böyle, onlar uzaktayken işe girmiş olmasına üzülmeyecekler mi?"

"Jane de, evet, üzüleceklerdir, diyor, ama bu öyle mükemmel bir iş ki geri çevirmeye kendinde hak göremediğini söylüyor. Mrs. Elton'la konuştuklarını bana ilk söylediğinde nasıl şaşırdım, bilseniz! Derken Mrs. Elton da aynı anda gelip beni kutlamaya başlamaz mı! Çaydan önceydi, ama durun, yok, çaydan önce olamazdı, çünkü tam iskambil oynamaya gidiyorduk... gene de çaydan önceydi çünkü aklımdan şöyle bir şey... yok, yok, şimdi anımsıyorum, şimdi buldum: Çaydan önce de bir şey olmuştu, ama bu değil. Çaydan önce Mr. Elton'ı dışarı çağırmışlardı, ihtiyar John Abdy'nin oğlu onunla konuşmak istiyormuş da... Zavallı John, çok değer veririm kendisine, tam yirmi yedi yıl babacığımın kâtipliğini yapmıştı, oysa şimdi yataktan çıkamıyor, eklemlerindeki romatizmalı gut çok kötü durumda... bugün görmeye gitmeliyim

onu, herhalde Jane de gelecektir, odasından çıkabilirse yani... Evet, zavallı John'un oğlu, Mr. Elton'la babası için cemaat yardımı konusunda konuşmaya gelmiş. Crown Hanı'ndaki baş çalışan olduğu için (seyislik falan gibi ne iş varsa o yapar, biliyorsunuz) kendisinin hali vakti yerindedir, gene de ek bir yardım olmadan babasına bakacak durumda değil. Evet, Mr. Elton yanımıza döndüğünde Seyis John'la konuştuklarını anlatmıştı. Bu arada yol arabasının, Mr. Frank Churchill'i Richmond'a götürmek üzere Randalls'a gönderilmiş olduğu ortaya çıktı. İşte, çaydan önce olan buydu. Jane'in Mrs. Elton'la konuşmasıysa çaydan sonraydı."

Miss Bates, Emma'nın, bu habere ne denli şaşıp kaldığını söylemesine fırsat tanımaksızın Mr. Frank Churchill'in gidişinin tüm ayrıntılarını sayıp dökmeye girişti. Emma'nın bunları önceden biliyor olup olmamasının ne önemi vardı ki!

Mr. Elton'ın seyisten öğrendiği (ki bu, seyisin kendi bildikleriyle Randalls'taki uşakların bildiklerinin toplamıydı) Box Tepesi gezginlerinin eve dönüşünden az sonra Richmond'dan bir haberci gelmiş. Zaten beklenen bir haberciymiş bu. Mr. Churchill'den yeğenine birkaç satırlık bir mektup getirmiş. Mektupta Mr. Churchill, Mrs. Churchill'in oldukça iyi sayılabileceğini bildiriyor ama yeğeninin gene de Richmond'a dönmekte, ertesi sabahtan geç kalmamasını diliyormuş. Mr. Frank Churchill sabahı beklemeyip hemen gitmeye karar vermiş ama bu arada atı soğuk almış olduğundan, Crown'a hemen adam yollayıp yol arabasını istetmiş. Seyis, arabanın geçtiğini kendi gözleriyle görmüş, sürücü çocuk çok iyi bir hızla gidiyor ve arabayı çok düzgün kullanıyormuş...

Bütün bunlarda Emma'yı şaşırtacak ya da ilgilendirecek bir şey yoktu. Gene de zihnini zaten meşgul eden konuya denk düştüğü için dikkatini çekti: Mr. Frank Churchill'in toplumdaki yeriyle Miss Fairfax'inkinin arasındaki çelişki ne kadar çarpıcıydı! Birisi her şeydi, diğeri hiçbir şey. Emma oturduğu yerde, baktığı yeri bile görmeden, kadın yazgısıyla erkeğinki arasındaki farkı düşünmeye dalmıştı ama Miss Bates'in sözlerini duyunca silkindi:

"Ha, evet, aklınızdan neler geçtiğini biliyorum, şu piyano! O ne olacak şimdi, diye düşünüyorsunuz, değil mi? Çok haklısınız. Janecik de az önce bunu konuşuyordu. 'Çaresiz, gideceksin,'

diyordu piyanoya, ‘ayrılmak zorundayız, artık burada senin de yerin yok,’ diyordu. Sonra bana döndü, ‘Ama gene de kalsın, Albay Campbell dönünceye kadar konuk edin onu,’ dedi. ‘Ben albayla konuşurum, benim yerime o karar verir, benim tüm zorluklarımı çözümler o,’ diyordu. İnan olsun, Miss Woodhouse, o piyano albayın mı, yoksa kızının mı armağanıydı, Jane bugün bile bilmiyor, eminim bundan.”

Bunun üzerine Emma da piyanoyu düşünmek zorunda kaldı. O günlerde kendi aklından geçen o bir sürü hayalci, duygusuz tahmini düşünmek o kadar tatsızdı ki genç kız artık ziyaretinin yeterince sürmüş olduğuna kendini inandırdı ve gerçekten candan olan iyi niyetleri ifade etmek için söyleyebildiği her şeyi söyleyerek oradan ayrıldı.

Kırk beşinci bölüm

Eve dönerken Emma'nın daldığı derin düşünceleri dağıtacak bir şey olmadıysa da salona girer girmez, silkinmesini sağlayan iki konukla karşılaştı. O yokken Mr. Knightley'yle Harriet gelmişler, babasıyla oturuyorlardı. Mr. Knightley hemen ayağa kalktı ve her zamankinden daha ciddi bir ifadeyle, "Seni görmeden gitmek istemedim ama zamanım kalmadı, derhal gitmek zorundayım," dedi. "Londra'ya gidiyorum, John ve Isabella'yla birkaç gün geçirmeye. Her zaman yollanan, kimsenin de taşımadığı malum 'sevgiler'den başka göndereceğin ya da söyleyeceğin bir şey var mı?"

"Hiçbir şey yok. Ama bu yolculuk kararı pek ani olmadı mı?"

"Evet, biraz öyle oldu. Gerçi bir süredir düşünüyordum ya."

Üzerinde her zamankine hiç benzemeyen bir hal vardı. Emma onun kendini bağışlamadığından emindi, ama nasılsa bir gün gene dost olurlardı. Tam onun kapıdan çıkmaya hazırlandığı anda Mr. Woodhouse sorgusuna başladı:

"Nasıl, evladım, kazasız belasız varabildin mi oraya?.. Ya değerli eski dostumla kızını nasıl buldun, bakalım? Gittiğin için çok mutlu olmuşlardır mutlaka. Mr. Knightley, demin de diyordum ya, Emma'mız Mrs. Bates'le Miss Bates'i görmeye gitmişti. Zaten onları her zaman arar sorar."

Emma hiç hak etmediği bu övgüyü duyunca kızardı ve çok şey söyleyen bir gülümseyişle başını sallayarak Mr. Knightley'den yana baktı. Sanki bir anda kendinden yana bir etkileşim oluşmuştu; sanki Mr. Knightley'nin gözleri gerçeği onun gözlerinden kapmış ve içinden iyilik adına ne geçtiyse hepsini yakalayıp değerlendirmişti.

Şimdi ona ışıyan, sıcak gözlerle bakıyordu. Emma'nın yüreği de mutlulukla ısındı. Hele bir an sonra Mr. Knightley, gündelik nezaketten daha yakın bir ifadeyle uzanıp elini tuttuğu zaman... Belki de elini ilk uzatan Emma olmuştu, bilemiyordu ama Mr. Knightley onun elini aldı, sıktı, tam dudaklarına götürmek üzereydi ki, kim bilir ne düşünerek, birden vazgeçti. Nasıl bir sakınca görmüştü, öyle en son anda neden caymıştı... Emma anlayamadı. Caymasaydı daha iyi ederdi, diye düşündü. Ne var ki erkeğin niyeti kuşku kaldırmazdı. George Knightley her zaman kadınlara karşı gösterişli nezaket jestleri yapmayan bir adamdı ama yaptığı zaman çok yaraşıyordu, çünkü o yaptığında bu gibi jestler bir vakar ve sadelik kazanıyordu. Bu yarım kalmış girişimi anımsadıkça hoşnutluk duymamak Emma'nın elinde değildi, çünkü bu davranış kusursuz bir dostluğu simgeliyordu. Mr. Knightley bundan sonra hemencecik yanlarından ayrıldı. Hareketleri her zaman kesindi çünkü oyalanma, savsaklanma ve duraksama bilmeyen, duru bir zihni vardı. Gene de bu kez pek aceleci davranmış gibi geldi Emma'ya.

Emma, Miss Bates'i görmeye gittiğine pişman değildi ama, keşke on dakika önce gelseymiş! Jane Fairfax'in durumunu George Knightley'yle konuşmanın ne kadar zevkli olacağını düşünüyordu. Onun Londra'ya gideceğine de sıkılamazdı, çünkü oradakilerin onu ne büyük bir sevinçle karşılayacaklarını biliyordu. Gene de içinden, keşke gideceğini daha önceden söylemiş olsaydı, diyordu. Neyse, tümden barışık olarak ayrıldılar. Emma erkeğin yüzündeki ifadeyi ve yarım bıraktığı o jesti çok iyi anladığına inanıyordu: Onun artık hakkındaki kötü görüşlerinden sıyrıldığı ve Emma'yı da buna inandırmak istediği anlamına geliyordu bunlar.

Mr. Knightley'nin Londra'ya gittiğini, hem böyle apansız hem de at sırtında gittiğini öğrenmenin babasının canını son derece sıkacağını bilen Emma, bu kötü haberin etkisini dağıtmak için Jane Fairfax'in durumunu anlattı. Bu konu, kaygılandırmadan ilgilendirmek yönünden tıpkı umduğu gibi çok işe yaradı. Mr. Woodhouse, Jane Fairfax'in günün birinde bir yere mürebbiye olarak gireceği düşüncesine çoktandır alışıktı ve bu konuyu neşeyle

konuşabiliyordu. Oysa Mr. Knightley'nin Londra'ya gidişi umulmadık bir darbe olmuştu!

"Öyle iyi bir yere yerleşeceği için çok sevindim, kızım. Mrs. Elton iyi huylu, geçimli bir hanım, herhalde dost çevresi de ona layıktır. Umarım Miss Fairfax'in gittiği yerin havası rutubetsizdir; sağlığına da dikkat gösterirler. En önemli konu bu olmalıdır, nasıl ki zavallı Miss Taylor'ın sağlık durumu benim için birinci derecede önem taşırdı. Biliyorsun, Emmacığım, Miss Taylor bizim için neydiyse, Miss Fairfax de bu yeni kadın için o olacak. Umarım bir bakıma daha şanslı çıkar da uzun süre orasını evi bildikten sonra birtakım şeylere kanıp oradan ayrılmaya kalkmaz."

Ertesi gün Richmond'dan gelen haber başka tüm konuları unutturdu. Randalls'a gelen bir ekspres haberci Mrs. Churchill'in ölmüş olduğunu bildirdi. Yeğeninin o kadar çabuk dönmesini gerektirecek kadar hasta değilmiş, ama onun dönüşünden sonra bir otuz altı saat anca yaşamış. Şimdiye kadar hiç geçirmemiş olduğu, hiç beklenmeyen bir kriz gelmiş ve onu, kısa zamanda alıp götürmüş. O azametli, kudretli Mrs. Churchill artık yaşamıyordu.

Haber, böyle haberlerin karşılanması olağan olduğu gibi karşılandı. Herkes bir dereceye kadar durgunlaştı, hüzünlendi; ölmüş olana karşı bir iç sızlaması, geride kalanlar için bir acıma ve uygun bir zaman geçtikten sonra, rahmetlinin nereye gömüleceğine dair bir merak duydu. Şair Oliver Goldsmith bize, güzel bir kadının aptallık edip kendini düşürdüğü zaman, adını temizlemek için yapması gereken tek şeyin ölmek olduğunu söyler. Huysuz kadınların da kötü ünlerini temizlemeleri için aynı yöntem tavsiye edilebilir. En azından yirmi beş yıldır hiç sevilmemiş olan Mrs. Churchill şimdi anlayış ve insafla anılıyordu. Bir konuda bütünüyle haklı çıkmıştı. Çevresi onun hastalığının ciddi boyutta olduğunu hiçbir zaman kabul etmemişti. Ama şimdi bu olay, onu bütün "kuruntulu, hastalık hastası" olmak suçlamalarından aklamış oluyordu.

"Zavallı Mrs. Churchill, herhalde çok çekiyordu, herkesin sandığından daha çok. Sürekli ağrı sızı çekmek de sinirleri bozar. Hazin bir şey, doğrusu... büyük şok... evet kusurları vardı ama şimdi

Mr. Churchill onsuz ne yapacak? Mr. Churchill onun yokluğunu çok yaman hissedecek. Mr. Churchill bu acıyı dünyada atlatamaz.”

Mr. Weston bile tasalı yüzle baş sallayarak, “Vah zavallı kadıncağız, kimin aklına gelirdi?” diyor ve yas tutmakta hiçbir kusur işlememeyi kuruyordu. Karısıysa aklı başında, gerçek, içten bir üzgünlükle içini çekiyordu. İkisinin de ilk düşüncelerinden biri, bu olayın Frank'i nasıl etkileyeceği olmuştu. Emma'nın ilk düşündüklerinden biri de buydu. Mrs. Churchill'in kişiliği... kocasının acısı... Emma'nın zihni bunların ikisine anlayış ve acımayla değindi, sonra hafiflemiş duygularla, Frank'in nasıl olumlu etkileneceğinin, nasıl özgürleşeceğinin üzerinde durdu. Bir an içinde tüm iyi olasılıkları kavradı. Şimdi artık Harriet'le kurulacak bir ilişkiye karşı çıkılamayacak, demekti. Karısından bağımsız olunca Mr. Churchill'den korkulmazdı; yeğeninin kolayca her yöne çekebileceği, yumuşak başlı bir adam. Artık geriye kalan tek şey yeğenin bu ilişkiyi kurmasıydı ki Emma bu konudaki tüm iyi niyetine karşın bu ilişkinin zaten kurulmuş olduğuna kesin gözüyle bakamıyordu.

Harriet haberi çok iyi karşıladı; kendisine bütünüyle hâkimdi. Umutları ne denli canlanmış olursa olsun dışarıya hiçbir şey belli etmedi. Emma arkadaşının karakterindeki bu güçlenmeyi gördükçe seviniyor, bunu sarsabilecek herhangi bir laf etmekten özenle kaçınıyordu.

Randalls'a yazdığı kısa mektuplarda Frank, evde olup bitenler ve yapılan planlar konusunda önemli olan her şeyi haber veriyordu. Mr. Churchill'in morali umulandan daha iyiymiş. Cenaze için Yorkshire'a giderlerken yolda, Mr. Churchill'in on yıldır gidip görmeye söz verdiği çok eski bir arkadaşının evinde kalacaklarmış. Şimdilik Harriet için yapılabilecek bir şey yoktu; Emma'nın elinden, onun için güzel umutlar beslemek gelirdi ancak.

Şu sırada Jane Fairfax'e yakınlık göstermek daha ivedi bir konuydu, çünkü Harriet'in umutları yeşerirken onunkiler soluyordu. Hemen işe girmek kararı da, ona ilgi göstermek isteyen Highburylilerin bunu savsaklamasına izin vermiyordu ki şimdi bu, Emma için en önemli bir istek olup çıkmıştı. Geçmişteki soğukluğundan, ömründe bilmemiş olduğu derin bir pişmanlık

duyuyor, aylardır ihmal etmiş olduğu bu kızı şimdi özen, ilgi ve sevgiye boğmak istiyordu. Yardım etmek istiyordu ona, arkadaşlığına değer verdiğini belirtmek, saygı ve anlayış göstermek istiyordu.

Jane'i, bir gününü Hartfield'de geçirmesi için ikna etmeye karar verdi ve bu amaçla, ısrarlı bir not yazdı. Ama öneri geri çevrildi, hem de sözlü olarak. "Miss Fairfax mektup bile yazamayacak kadar hasta" imiş. Doktor Perry'nin aynı gün Hartfield'e uğradığı zaman anlattığına bakılırsa, Jane öyle hastaymış ki doktor (kızın itiraz etmesine karşın) gidip ona bakmış; Jane şiddetli baş ağrıları çekiyormuş ve sinirsel olarak da ateşi çıktığından, söylenilen zamanda Mrs. Smallridge'e gidebileceği çok kuşkuluymuş. Şu sırada sağlığı iyice bozukmuş; iştahı hiç yokmuş. Gerçi Mr. Perry o ailenin soydan gelen zayıf yönü olan kalp şikâyetleriyle ilgili herhangi bir belirti bulmamıştı ama gene de Jane konusunda kaygılıydı. Onun fazla ağır bir yük altına girdiğini ve bunu, kabul etmemesine karşın kendisinin de bildiğini düşünüyordu. Genç kız ruhsal bir çöküntü içindeydi. Şimdi bulunduğu yerin de, doğruyu söylemek gerekirse, herhangi bir sinirsel duruma iyi gelmeyeceği ortadaydı. Her zaman tek odaya kapanmış! Doktor, "Keşke başka bir yerde olsaydı!" diyordu. İyi yürekli Miss Bates çok eski dostuydu ama doktor onun böyle bir hasta için en iyi arkadaş olmadığını kabul etmek zorundaydı. Teyzenin hastaya bakmaktaki özen ve gayreti sorgulanamazdı, hatta biraz aşırı sayılabilirdi ve bu, Miss Fairfax'e yazık ki yarar sağlamaktan çok, zarar veriyor gibiydi.

Emma doktoru derin bir kaygıyla dinliyor ve dinledikçe üzüntüsü artarak, Jane Fairfax'e yararlı olabileceği yollar arıyordu. Onu, bir iki saatliğine de olsa teyzesinin yanından uzaklaştırmak, bir hava ve yer değişimi yaratıp biraz ipe sapa gelir sohbet etmek... bir iki saatliğine de olsa kızcağıza iyi gelebilirdi. Emma ertesi sabah, bulabildiği en içten sözlerle bir mektup daha yazarak, onun saptayacağı herhangi bir saatte arabayla gelip onu alacağını yazdı. Dr. Perry'den, böyle bir gezintinin ona iyi geleceğini öğrenmiş olduğunu da ekledi. Yanıt şu kısa nottu:

"Miss Fairfax saygılar sunarak teşekkür eder, ama kendisi hiçbir surette dışarı çıkabilecek durumda değildir."

Emma kendi yazdığı mektubun bundan daha iyi bir karşılığa layık olduğunu düşündüyse de, yazılı sözcüklerle kavga edilemez. Zaten yazının titrek düzensizliği de yazanın hastalığını öyle açıkça ortaya vuruyordu ki Emma, görülmeyi ve yardım almayı reddeden bu inadı nasıl kırabileceğinden başka bir şey düşünmedi. Olumsuz yanıta karşın arabayı hazırlattı ve Jane'i kandırıp yanına alabilmek umuduyla Miss Bates'in kapısına gitti ama sonuç alamadı. Arabanın yanına Miss Bates geldi, baştan aşağı minnetti... biraz hava almanın yeğenine çok iyi geleceği konusunda Emma'ya candan katılıyordu, elinden gelen her şeyi yapmıştı ama hepsi boşunaydı. Miss Bates yenilgiyi kabul etmek zorundaydı; Jane'in aklını, dışarı çıkmaya yatırmanın yolu yoktu; bunun önerilmesi bile onu daha hasta etmiş gibiydi. Emma, Jane'i kendisi görüp kendisi konuşmak isterdi ama daha bu isteği ima bile edemeden anladı ki Miss Bates yeğenine, Miss Woodhouse'u hiçbir surette içeri almayacağına söz vermişti. "Doğrusunu isterseniz, Miss Woodhouse, zavallı Janecik hiç kimseyle konuşmayı kaldıramıyor, hiç kimseyi... Gerçi Mrs. Elton'ı çeviremezdi elbet, Mrs. Cole da öyle ayak diremişti ki... Mrs. Perry'nin ise öyle çok konuşması... ama onlar dışında Jane gerçekten kimseyle görüşmeyi kaldıramıyor."

Emma kendini, istenmedikleri yerlere zorla girebilen Mrs. Eltonlar, Mrs. Cole ve Mrs. Perrylerle bir tutmak istemiyordu; kendisi için bir ayrıcalık istemeye de kendinde hak görmediğinden Miss Bates'e yalnızca Jane'in iştahını, neler yiyip içtiğini sordu; bu konuda yardımcı olabilmek istiyordu. Bu konuda zavallı Miss Bates çok tasalıydı ve uzun uzun konuştu. Jane hemen hiçbir şey yiyemiyormuş; Mr. Perry besleyici şeyler yemesini buyurmuş ama sundukları hiçbir şey (kimsenin onlar kadar cömert, düşünceli komşuları olamazmış) kızcağızın hoşuna gitmiyormuş.

Emma eve döner dönmez kâhya kadını kilere, neleri var neleri yok bakmaya yolladı; çok nefis ararot kökü varmış. Bu, candan bir mektup eşliğinde hemencecik Miss Bates'e yollandı. Yarım saat içinde ararot Miss Bates'in binlerce teşekkürüyle birlikte geri geldi: "Zavallı Jane bunun mutlaka geri gönderilmesini istiyormuş çünkü yiyebileceği bir şey değilmiş. Aynı zamanda hiçbir şeye ihtiyacı olmadığının belirtilmesinde de ısrar ediyormuş."

Daha sonra Emma, Jane Fairfax'in, kendi araba gezisi önerisini, çok hasta olduğu için öyle kesinlikle geri çevirdiği günün öğleden sonrasında, kasaba dışındaki kırlara çıkıp dolaşmış olduğunu öğrenince... ve her şeyi bir arada düşününce... Jane'in ondan hiçbir yakınlık kabul etmemeye kararlı olduğundan artık şüphe edemedi. Üzüldü, hem de çok üzüldü. Jane'in hastalığı üzücüydü, hele bu gergin, tutarsız davranışları kızın durumunu daha da acınası yapıyordu. Ama Emma kendi tavrına ve arkadaşlığına bu denli az değer verilmesine de üzülüyordu. Neyse ki niyetlerinin temiz olduğunu bilmenin avuntusu vardı. Bir de kendi kendine şöyle diyebilmenin iç rahatlığı: "Mr. Knightley benim Jane'e yardımcı olabilmek için tüm yaptıklarımı ve hatta yüreğimin içini görebilse, bu kez beni kınamaya hiç neden bulamazdı."

Kırk altıncı bölüm

Mrs. Churchill'in ölümünden on gün kadar sonra bir sabah Emma'ya, aşağıda Mr. Weston'ın onu görmek istediğini söylediler. Mr. Weston'ın kalacak zamanı yokmuş, ama Emma'yı mutlaka görmek istiyormuş. Kızı salon kapısında karşıladı ve normal sesiyle şöyle bir hatırını sorar sormaz hemen, Mr. Woodhouse duymasın diye fısıldayarak, "Bu sabah bir fırsatta Randalls'a gelebilir misin?" diye sordu. "Mümkünse lütfen gel, Mrs. Weston seninle konuşmak istiyor. Seninle konuşması şart."

"Hasta mı yoksa?"

"Hayır, hayır, bir şeyi yok, yalnız biraz heyecanlı, diken üstünde gibi. Seni aldırmak için araba gönderecekti ya, yalnız görüşmeyi istiyor, bu da, biliyorsun..." Başını salondan yana sallayıp hafifçe öksürerek, "Gelebilir misin?"

"Elbette. İsterseniz hemen şimdi. Bu şekilde istediğiniz bir şeye olmaz denilemez ama ne var, kuzum? Mrs. Weston'ın gerçekten hiçbir şeyi yok, değil mi?"

"Bana inan ama artık soru sorma. Zamanı gelince her şeyi öğreneceksin. Akla hayale gelmeyecek bir şey! Ama sus, şşş!"

Bütün bunların ne anlama geldiğini çıkartmanın, Emma için bile, olanağı yoktu: Mr. Weston'ın yüzündeki ifadeye bakılacak olursa ortada önemli bir şeyler vardı. Mrs. Weston iyi olduğuna göre Emma kaygılanmamaya çalıştı. Babasına yürüyüşünü şimdi yapacağını söyledi. Mr. Weston'la birlikte hiç gecikmeden evden ayrıldılar ve sıkı adımlarla Randalls'ın yolunu tuttular.

Büyük bahçe kapısından yeterince uzaklaştıkları zaman Emma, "Şimdi," dedi. "Mr. Weston, hadi söyleyin bakalım, ne oldu?"

Mr. Weston ciddilikle, "Yok, olmaz," diye karşılık verdi. "Bana sorma. Karıma söz verdim, her şeyi ona bırakacağım. O sana alıştıra alıştıra söylemeyi daha iyi becerir. Sabırsızlanma, Emma, yakında her şey ortaya çıkacak."

Emma dehşet içinde duralayarak, "Alıştıra alıştıra mı?" diye hafifçe bağırdı. "Aman Tanrım! Mr. Weston ne var, hemen söyleyin bana. Brunswick Meydanı'nda bir şeyler oldu, değil mi? Evet, öyle, biliyorum. Söyleyin bana, hemen söyleyin kuzum, ne oldu?"

"İnan, yanılıyorsun."

"Mr. Weston, beni oyalamayın. Bir düşünsenize, en yakınlarımın kaç tanesi orada? Hangisinin başına kötü bir şey geldi? Ne oldu? En kutsal varlıklarınızın başı için, benden bir şey gizlemeye kalkışmayın."

"Yemin ederim, Emma..."

"Şerefiniz üstüne mi? Onların hiçbiriyle ilgisi olmadığına niçin yemin etmiyorsunuz? Ulu Tanrım! Bana alıştıra alıştıra söylenecek şey, o aileden biriyle ilgili olmaz da neyle ilgili olabilir?"

Mr. Weston, "Şerefim üstüne," diye ciddilikle yanıtladı, "onlarla hiç ilgisi yok. Knightley adını taşıyan herhangi biriyle, uzaktan yakından, zerrece ilgisi yok."

Emma biraz cesaret bularak yeniden yürümeye başladı.

Mr. Weston, "Öyle, alıştıra, alıştıra demekle hata ettim," dedi. "O deyimi kullanmayacaktım. Aslında gerçekten de seni ilgilendirmiyor, yalnızca beni ilgilendiriyor, yani umarım öyledir." Kısa öksürük, "Kısacası, sevgili Emma, senin kaygılanmana hiç neden yok. Yani, sevimsiz bir iş, demek istemiyorum ama daha kötüsü de olabilirdi. Hızlı yürüsek kısa zamanda Randalls'a varabiliriz."

Emma sabretmesi gerektiğini anlamıştı, ama bu zoruna gitmiyordu artık. Daha başka soru sormayıp yalnızca kendi hayal gücünü çalıştırdı. Büyük bir olasılıkla bir para sorunudur, diye düşündü ya da aile içinde, ortaya yeni çıkan, tatsız bir durum, Richmond'daki son acı olayın su yüzüne çıkardığı bir şey. Hayal gücünün işlekliği üstündeydi: beş altı tane nikâh dışı çocuk ve zavallı Frank'in mirastan yoksun bırakılması, belki de! Bu, hiç istenmeyen bir durum sayılırdı ama gerçek de çıksa Emma'ya dert

olmazdı. İçinde güçlü bir meraktan başka bir heyecan uyandırmıyordu.

Biraz daha ilerledikleri zaman, “Şu at üstündeki beyefendi kim?” diye sordu. Meraktan değil de, Mr. Weston’ın, sırrını eve gidinceye kadar saklayabilmesine yardımcı olmak niyetiyle sormuştu.

“Bilemiyorum. Otwaylerden biri olabilir. Frank değil, inan bana Frank olamaz. Onu göremeyeceksin. Windsor Yolu’nun yarısına varmıştır şu sırada.”

“Oğlunuz yanınızdaydı demek?”

“Evet, ya! Haberin yok muydu? Şey, neyse, üstünde durma.”

Mr. Weston bir an sessiz kaldı, sonra daha sakıngan bir sesle, “Evet, Frank bu sabah gelmişti, sırf hatırımızı sormak için,” diye ekledi.

Adımlarını sıklaştırarak kısa zamanda Randalls’a vardılar. Salona girerlerken Mr. Weston, “İşte hayatım, aldım, getirdim,” dedi. “Umarım iyileşirsin artık. Sizi baş başa bırakıyorum. İşi uzatmanın gereği yok. Beni istersen dışardayım, uzağa gitmiyorum.” Sonra Emma onun, salondan çıkmazdan önce alçak sesle, “Sözümde durdum. Hiçbir şeyden haberi yok,” dediğini duydu.

Mrs. Weston öyle bitkin, öyle tedirgin görünüyordu ki Emma büsbütün kaygılandı. Baş başa kaldıkları anda kendini tutamayarak, “Ne var, sevgili dostum?” diye sordu. “Anladığım kadarıyla çok nahoş bir şey olmuş; nedir, yalvarırım bana hemen söyle. Buraya kadar merak içinde geldim. Merakta kalmaktan sen de nefret edersin. Öyleyse benim merakımı daha fazla uzatma artık. Sıkıntını anlatmak sana da iyi gelecektir, her ne olursa olsun.”

Mrs. Weston, “Gerçekten de hiçbir fikrin yok mu?” diye sesi tireyerek sordu. “Aklına hiç... biricik Emma’m, söyleyeceğim şeye ilişkin hiç mi bir şey gelmiyor aklına?”

“Mr. Frank Churchill’le ilgili bir şeyse tahmin edebilirim.”

“Doğru söyledin. Onunla ilgili bir şey. Hemen anlatıyorum sana.” Dikişini gene eline alarak, besbelli başını kaldırmamaya kararlı. “Frank bu sabah buraya geldi, akıl almayacak bir amaçla.

Uğradığımız şaşkınlığı anlatmanın olanağı yok. Babasıyla bir konuyu konuşmaya gelmiş: Bir kızı seviyormuş."

Kadın soluğunu almak için sustu. Emma'nın aklına ilk gelen kendisi oldu, sonra da Harriet.

Mrs. Weston, "Sırf sevmek de değil," diye sözünü sürdürdü. "Bir söz, resmen bir anlaşma. Emma, ne diyeceksin acaba... herkes ne diyecek... Frank Churchill'le Jane Fairfax'in birbirleriyle sözlenmiş... hem de uzun zamandır sözlü olduklarını duyunca?"

Emma şaşırarak neredeyse yerinden sıçradı ve dehşet içinde, "Jane Fairfax ha!" diye ünledi. "Tanrım, ciddi olamazsınız! Ciddi konuşmuyorsunuz, değil mi?"

Mrs. Weston hâlâ başını kaldırmadan, "Ne denli şaşsan haklısın!" dedi ve Emma'ya toparlanmak fırsatı vermek için heyecanla konuşmayı sürdürdü: "Hem de çok haklısın şaşıp kalmakta. Neylersin ki durum aynen böyle. Ekim ayından beri aralarında ciddi bir anlaşma varmış; Weymouth'tayken anlaşmışlar, ama herkesten gizli tutmuşlar. Kendileri dışında tek kulun haberi olmamış, ne Campbelllar ne Jane'in ailesi ne de biz. Öyle olmayacak bir şey ki ben bile, durumun gerçek olduğunu bildiğim halde inanılmaz buluyorum. Aklım hâlâ almıyor. Frank'i tanıdığımı sanıyordum."

Emma söylenenleri doğru dürüst duymuyordu bile. Kafasında yalnızca iki düşünce vardı: kendisinin eskiden Frank'le Jane Fairfax konusunda yaptığı konuşmalar ve zavallı Harriet. Bir süre şaşkınlık sesleri çıkarmaktan ve haberi yeniden, yeniden doğrulatmak isteyerek, döne döne, "Sahi mi?" diye sormaktan başka bir şey yapamadı.

Sonunda kendini toparlamaya çalışarak, "Demek öyle," dedi. "Bu durumu kavrayabilmem için üstünde en az yarım gün düşünmem gerek, sanırım. Nasıl olur? Demek kış başından beri sözlüymüşler ha, Highbury'ye gelmezden bile önce?"

"Ekimden beri sözlüymüşler, gizlice. Bu beni çok gücendirdi, Emma. Babasını da aynı derecede. Frank'in aramızdayken takındığı kimi tavırlar var ki bağışlayamayız."

Emma bir an düşündükten sonra, "Ne demek istediğinizi anlamamış gibi yapmayacağım," dedi. "İçinizi elimden geldiğince

rahatlatmak için şunu hemen söyleyeyim ki oğlunuzun bana gösterdiği ilgiden, sizin tasalandığınız gibi bir sonuç doğmadı."

Mrs. Weston, inanmaya cesaret edemeyerek başını kaldırdı, ama Emma'nın yüzü de sözleri kadar bulutsuzdu. Genç kız, "Şu anda tamamen ilgisiz olduğuma daha kolay inanabilmeniz için size şunu da söyleyeyim: İlk tanıştığımız sıralarda hoşlanmıştım ondan, nerdeyse ona âşık bile olabilirdim, hatta birazcık oldum bile galiba. Duygularımın neden geçtiğine şaşılabilir belki. Neyse ki geçti işte. Epey zamandır, en az üç aydan beri ona karşı hiçbir şey hissetmiyorum. Bana inanabilirsiniz, Mrs. Weston. Gerçek bundan ibaret."

Mrs. Weston onu, gözlerinde sevinç yaşlarıyla öptü ve konuşabildiği zaman onun bu sözlerine dünyalar kadar sevinmiş olduğunu söyledi.

"Mr. Weston da benim kadar rahatlayacak," dedi. "Bu konu bizi kahrediyordu. En büyük dileğimiz sizin birbirinizi sevip evlenmenizdi; bunun da gerçekleştiğine inanmıştık. Senin için neler neler hissettiğimizi artık sen anla!"

"Ucuz atlatmışım. Siz ve ben buna dua edip sevinebiliriz, ama bu oğlunuzu temize çıkarmaz ki! Onu çok suçlu bulduğumu size açıkça söylemek zorundayım, Mrs. Weston. Hem duyguları hem de verdiği sözle sımsıkı bağlı olduğu halde aramıza serbest, gönlü boş bir erkek gibi girmeye ne hakkı vardı? Tek bir kadına ait olduğu halde başkalarına da kendini beğendirmeye çalışmaya... ki nitekim beğendirmişti... ne hakkı vardı? Tek bir kadını seçer gibi yapıp özel ve sürekli bir ilgiyle peşine düşmeye ne hakkı vardı? Bunun ne büyük acılara neden olacağını hiç mi düşünmedi? Beni kendine gerçekten âşık etmediğini nerden biliyordu? Çok yanlış yaptı, Mrs. Weston, çok büyük yanlış."

"Emmacığım, bana anlattıklarından çıkardığım kadar..."

"Ya Jane bu davranışa nasıl dayanabildi? Soğukkanlılığın böylesi! Sevgilisi gözünün önünde başka bir kızla cilveleşsin de onun kılı kıpırdamasın! Doğrusu bu derece soğukkanlılığı ne anlayabilirim ne de saygıyla karşılarım."

"Aralarında yanlış anlamalar olmuş, Emma. Frank bunu özellikle belirtti. Pek ayrıntıya girmeye zamanı yoktu. On beş dakika

ancak kalabildi; öyle perişan durumdaydı ki o zamanı bile tam olarak işe yaratamadı. Ama yanlış anlamalar olduğunu açıkça söyledi; sanırım şu sıradaki kriz de o yanlış anlamaların sonucuymuş. Bunların, oğlumuzun yakışıksız davranışlarından kaynaklandığını ileri sürebiliriz."

"Yakışıksız mı? Aman, Mrs. Weston, bu çok hafif bir suçlama! 'Yakışıksız'dan çok daha ağır bir sıfat gerek. Onun gözümden ne kadar düştüğünü anlatamam. Erkekliğe hiç yakışmayan şeyler. Erkek dediğiniz yaptığı her şeyde dimdik dürüst, doğrucu, ilke sahibi olmalı, her türlü küçüklükten, hileden nefret etmeli bence."

"Yok, Emma, burada ondan yana çıkmak zorundayım. Gerçi bu yaptığı, evet, yanlıştı ama ben onu iyi tanıdığım için sayısız güzel özellikleri olduğuna..."

Emma onu dinlemeden, "Aman Tanrım!" diye ünledi. "Bir de Mrs. Smallridge var. Jane onun yanına mürebbiye olarak girmek üzereydi! Frank nasıl bu kadar hoyratlık yapabilir? Kızcağızın işe girmesine izin vermesi! Onun işe girmeyi aklından geçirmesine bile izin vermemeliydi!"

"Emma, Frank'in bundan hiç haberi yokmuş. Onu bu suçtan bütünüyle aklayabilirim. O kararı Jane kendisi almış, Frank'e söylemeden, hiç olmazsa inandırıcı biçimde söylemeden. Frank'in bu konudan düne kadar haberi yokmuş. Sonra birden durumu öğrenmiş; nasıl, bilmiyorum ama bir mektup ya da mesaj yoluyla Jane'in yaptığı şeyi öğrenince hemen her şeyi açıklamaya karar vermiş. Kendini dayısının insafına bırakıp her şeyi itiraf ederek ne zamandır süren çirkin gizliliği sona erdirmek istemiş."

Emma biraz daha dikkatle dinlemeye başladı.

Mrs. Weston, "Yakında ondan haber alacağız," diye sözlerini sürdürdü. "Giderken bana yakında yazacağını söyledi. Sesinden, ifadesinden anladığıma göre şu anda veremediği çok sayıda ayrıntıyı açıklamak niyetinde. Biz de o mektubu bekleyelim, diyorum. Yazdıklarını okuyunca birçok şeyi belki hoş görürüz; aklımızın ermediği şeyleri anlayıp bağışlayabiliriz. Çok sert olmayalım, onu suçlu bulmakta acele etmeyelim. Sabırlı olalım. Ben onu sevmek zorundayım. Şimdi artık bence önemli olan tek konuda içim rahat ya, her şeyin tatlıya bağlanmasını yürekten istiyorum.

Böyle olacağını umut etmeye de hazırım. Öylesine ağır, uzun bir gizlilik saklılık sürdürmek için ikisi de çok acı çekmiş olmalılar."

Emma hafif bir alayla, "Frank acı çektiyse bile pek zarar görmüşe benzemez," dedi. "Peki, Mr. Churchill nasıl karşılamış bu işi?"

"Çok olumlu karşılamış, yeğeninden yana çıkmış, onun evlenmesine hemen hiç karşı çıkmadan izin vermiş. Şu bir hafta içinde, o evde olup bitenleri bir düşün, Emma! Mrs. Churchill sağ olsaydı, herhalde Frank için zerre kadar umut, herhangi bir şans ve olasılık olamazdı. Ama zavallının naaşı daha aile kabristanına yeni konulmuşken kocası onun isteklerinin tam tersi bir karar vermek durumunda kalıyor. Zararlı baskıların ölümle birlikte gömülebilmesi ne iyi bir şey! Frank pek az bir dil dökmeyle dayısının rızasını almayı başarmış."

Emma içinden, "Yaa, demek Harriet için de aynı şeyi yapardı," diye düşündü.

Mrs. Weston, "O iş dün gece sağlama bağlanmış, Frank de bu sabah ortalık ağarırken yola düşmüş," diye anlattı. "Highbury'de durup Bateslerde bir süre kaldığını tahmin ediyorum, sonra buraya geldi. Ama dayısının yanına dönmek için öyle acele ediyordu ki... adamcağızın şu sırada yeğenine her zamandan daha çok ihtiyacı var, tabii... dedim ya, yanımızda bir on beş dakika ancak kalabildi. Öylesine heyecanlı, diken üstündeydi ki... bundan önce hiç görmediğim bambaşka birini andırıyordu... her şeyin üstüne bir de Jane'i çok hasta bulmanın şokunu yaşıyordu; büyük bir sarsıntı geçirdiği her halinden belliydi."

"Aşklarının bunca zaman, gerçekten dediği gibi gizli kaldığına inanıyor musunuz? Campbelllar... Dixonlar, hiçbirinin bu söz konusundan haberi olmamış mı?"

Emma, "Dixon" adını anarken hafifçe kızarmaktan kendini alamadı.

"Hiç kimse, hiçbiri. Frank bu sözü dünyada Jane'le kendinden başka kimsenin bilmediğini kesinlikle ileri sürdü."

Emma, "Eh, ne yapalım," dedi. "Herhalde zamanla alışacağız. İkisine de mutluluklar diliyorum, elbet. Gene de, ne olursa olsun, bu yaptıklarının çok ayıp bir şey olduğunu düşünmekten asla

vazgeçmeyeceğim. Baştan sona ikiyüzlülükle aldatmacadan, ispiyonlukla saman altından su yürütmekten ibaret. Aramıza girip açık yürekli, şeffafmışlar gibi yapıp gizliden gizliye hepimizi çekiştirerek yargılamaktan başka bir şey değil! Bütün bir kışla bahar mevsiminde hepimizi kandırdılar, biz de kendimiz gibi dürüst ve onurlu iki kişinin karşısında olduğumuzu sandık. Kim bilir, aslında onların duymaması gereken ne sözler söyleyip ne yorumlar yapmışızdır da onlar hepsini aralarında konuşup gizlice bizi yargılamışlardır. Birbirleri hakkında hiç de hoş olmayan şeyler konuşulduğunu duydularsa ne yapalım, sonuca katlansınlar artık."

Mrs. Weston, "O yönden benim içim rahat," diye karşılık verdi. "Ben onların birinden biri hakkında, ötekinin duyması gereken hiçbir şey söylemedim."

"Şanslısınız. Sizin ağzınızdan tek kaçırdığınız, sır olarak bana söylediğiniz şeydi, hani bir dostumuzun bu genç hanıma tutkun olduğunu sandığınıza dair."

"Doğru. Ama ben Miss Fairfax'i oldum olası gerçekten beğendiğim için, ne kadar ihtiyatsız konuşursam konuşayım onunla ilgili kötü bir şey söylemiş olamam. Hele Frank'le ilgili kötü bir şey söylemeye gelince, o yönden hiç korkum yok."

Bu sırada Mr. Weston pencerenin biraz ötesinde belirdi, besbelli gözleri onlardaydı. Karısı onu bir bakışla içeri çağırdı ve bu arada, "Biricik Emma'm, ne olur, benim hatırım için sözlerinle de, bakışlarınla da onun içini rahatlatmaya çalış ki bu evlilik konusunu içine sindirsin," diye yalvardı. "Duruma iyi yönden bakmaya çalışalım. Zaten Jane hemen hemen kusursuz bir kız sayılır. Bu durumun bizi çok tatmin edeceğini söyleyemem, ama Mr. Churchill böyle düşünmüyor madem, biz neden düşünelim? Sonra bu onun için hayırlı da olabilir... Frank için, diyorum, böyle sağlam karakterli, aklı başında bir kızı eş olarak seçmiş olması. Jane'i her zaman aklı başında birisi olarak görmüşümdür. Mutlak doğruluk ilkesinden bu olayda adamakıllı sapmış olmasına karşın, ben hâlâ onun yargısının sağlamlığına inanmak eğilimindeyim. Zaten onun aile ve ev durumunu dikkate alırsak bu bir tek hatada bile hoş görülecek şeyler bulabilemez miyiz, dersin?"

Emma içtenlikle, “Hem de nasıl!” diye karşılık verdi. “Bir kadının salt kendini düşünmesini mazur gösterecek bir durum varsa o da Jane Fairfax’in durumudur.”

Mr. Weston’ı, kapının girişinde, gülümseyen bir yüz ve neşeli bir sesle karşıladı:

“Aşkolsun size, beni nasıl da oyuna getirdiniz! Amaç benim meraklılığımla dalga geçmekti herhalde ya da tahmin yeteneğimi çalıştırmak. Şaka bir yana, gerçekten korkuttunuz beni. Mülkünüzün en az yarısını kaybettiniz falan sandım. Oysa ortada, avuntu gerektirecek bir durum değil, kutlama gerektirecek bir durum varmış. Sizi tüm kalbimle kutlarım, Mr. Weston, İngiltere’nin en güzel, en iyi yetişmiş kızlarından biri gelininiz oluyor.”

Karısıyla arasında geçen birkaç kısa bakışma Mr. Weston’ı, her şeyin bu kısa demecin belirttiği kadar yolunda olduğuna inandırdı. Bu inancın onun ruhsal durumundaki etkisi de hemencecik kendini gösterdi. Mr. Weston her zamanki canlılığına kavuştu ve Emma’nın elini candan bir minnetle sıkarak konuşmaya başladı. Biraz zaman ve biraz telkinden sonra, oğlunun evlenmek üzere sözlenmesinin pek de kötü bir şey olmadığını düşünmeye başlayacağı anlaşılıyordu. Konuyu hep birlikte baştan sona, ayrıntılarıyla ele alıp konuştular. Mr. Weston, Emma’ yı Hartfield’e geri götürürken yolda onunla da enine boyuna konuştu. Şimdi her şeye tam anlamıyla razı olmuştu, o kadar ki neredeyse, “Frank dünyada bundan daha iyi bir şey yapamazdı,” diye düşünmeye başlayacaktı.

Kırk yedinci bölüm

“Harriet, zavallı Harriet!” Sözün özü buydu işte, Emma’nın aklından çıkaramadığı kahredici düşünceler bu sözcüklerde gizliydi. Zaten onun gözünde tüm bu olanların en acı yönü de buydu: Frank Churchill ona, Emma Woodhouse’a karşı çok kötü davranmıştı... birçok yönden çok kötü... ne var ki şimdi Emma’nın ona karşı böylesine öfke duymasının nedeni temelde *onun* değil, *kendi* davranışıydı. Frank’in suçunu gözünde büsbütün ağırlaştıran şey, *onun* yüzünden *kendisinin* Harriet’le bir çıkmaza girmiş olmasıydı. Zavallı Harriet! İkinci kez Emma’nın yanlış düşünceleriyle pohpohlamasının kurbanı oluyordu. Mr. Knightley o sıralar, “Senin Harriet Smith’e bu yaptığın gerçek dostluk değil,” dediğinde meğer ne ileri görüşlüymüş! Kendisi arkadaşına kötülükten başka bir şey yapmadığını düşünüyordu şimdi.

Gerçi, evet, bu kez geçen seferki gibi, kendini bu tersliğin tek ve esas mimarı olmakla, Harriet’in kafasına hiç yoktan hayaller sokmakla suçlayamazdı. Çünkü Harriet, Frank Churchill’i çok beğendiğini, hatta tutkun olduğunu önce kendisi açıklamıştı. Ne var ki Emma kendini gene de bu duyguları bastıracağı yerde körüklemekten bütünüyle suçlu buluyordu. Harriet’in üzerindeki kendi etkisini kullansa bu duyguların dal budak sarmasını pekâlâ önleyebilirdi. Yapması gerekenin bu olduğunu şimdi tam anlamıyla algılıyor, arkadaşının mutluluğunu hiç yoktan birtakım nedenlerle tehlikeye atmış olduğunu hissediyordu. “Sağduyuya kulak versem, Harriet’e, ‘Onu düşünmeyi kendine yasakla; onun seni sevmesinin şansı beş yüze karşı bir bile değil!’ derdim,” diye düşündü. “Gel gör ki benim sağduyuyla pek ilişkim kalmamış galiba!”

Kendi kendine olan öfkesi sonsuzdu. Bir de Frank Churchill'e kızamasaydı herhalde patlardı. Jane Fairfax'e gelince; Emma'nın şimdilik hiç değilse onun için üzülmesine gerek kalmamıştı. Harriet'in kaygısı yeter de artardı bile! Jane'in sorunuyla hastalığının kaynağı aynı olduğuna göre, ikisi de artık şifa bulacak demekti. Jane Fairfax'in silik ve zor günleri sona ermişti. Genç kız çok yakında sağlığına, mutluluğa ve refaha kavuşacaktı.

Emma kendi arkadaş olma çabalarının neden geri çevrildiğini de anlıyordu artık. Bu sayede birçok küçük meseleyi de gün ışığına çıkarmış oluyordu. Esas neden, hiç kuşkusuz kıskançlıktı. Jane onu bir rakip olarak görmüştü; ondan gelen her türlü yardım ve yakınlık önerisini geri çevirmesi doğaldı. Hartfield Konağı'nın arabasına binmek çarmıha gerilmekle eş, Hartfield kilerinden gelen yiyecekler zehir sayılmış olmalıydı. Emma şimdi artık her şeyi görebiliyordu. Ve öfkeli düşüncelerin adaletsiz bencilliğinden sıyrılabildiği zaman, Jane Fairfax'in en büyük mutluluklara, en parlak yaşam tarzına layık olduğunu da kabul ediyordu.

Gelgelelim Harriet öyle ağır bir yüktü ki! Emma' nın başka birini çok fazla düşünecek hali yoktu ama bu ikinci düş kırıklığının Harriet'i birincisinden daha çok sarsacağını üzülerek tahmin ediyordu. Doğal da buluyordu öyle olmasını çünkü Frank Churchill, Mr. Elton' dan çok daha seçkin ve çekici bir erkekti ve Harriet'in üzerinde de daha büyük bir etki yapmış, onu olgun ve ölçülü bir insana dönüştürmüştü. Her şeye karşın Emma acı gerçeği arkadaşına hemen açıklamak zorundaydı. Gerçi Mr. Weston ayrılırken gizlilik ricasında bulunmuştu. Şimdilik tüm olup bitenin sır olarak kalması gerekiyordu. Mr. Churchill bunun üstünde önemle durmuştu, henüz çok yeni yitirdiği eşinin anısına bir saygı görevi olarak. Herkes de bu düşünceyi çok yerinde buluyordu. Emma söz vermişti; gel gör ki Harriet'i ayrı tutması gerekiyordu. Harriet'e gerçeği söylemek her şeyden önce gelmeliydi.

Tüm sıkıntısına karşın durumu neredeyse gülünç görmekten de kendini alamıyordu. Biraz önce kendi karşısında Mrs. Weston neler yaşadıysa biraz sonra kendisi de Harriet'in karşısında aynı şeyleri yaşayacaktı. Kendisine o kadar kaygı ve heyecanla verilen haberi şimdi kendisi kaygı ve heyecanla başkasına verecekti. Harriet'in

adımlarıyla sesini duyunca yüreği hızla atmaya başladı. Kendisi Randalls'a yaklaşırken zavallı Mrs. Weston'ın yüreği de böyle çarpmış olmalıydı. Keşke açıklamanın sonucu da aynı olaydı! Ama ne yazık ki bundan hiç umut yoktu!

Harriet odaya heyecanla dalarak, "Sevgili Miss Woodhouse, dünyanın en şaşırtıcı haberi değil mi bu sizce?" diye sordu.

"Hangi haberden söz ediyorsun?" Emma, Harriet'in sesinden ve yüzünden, Frank'le ilgili haberi duymuş olup olmadığını çıkartamamıştı.

"Jane Fairfax'le ilgili haber. Böyle acayip şey duydunuz mu ömrünüzde? Ha, bana söylemekten çekinmenize gerek yok çünkü haberi Mr. Weston'ın kendisinden duydum. Demin rastlaştık. Tamamen sır kalacak, dedi; sizden başka kimseye sakın söylemeyecekmişim ama siz nasılsa biliyormuşsunuz."

Emma, kafası hâlâ biraz karışmış olarak, "Mr. Weston ne söyledi sana?" diye sordu.

"İşte her şeyi anlattı bana: Miss Jane Fairfax'le Mr. Frank Churchill'in evleneceklerini, şunca uzun zamandır birbirleriyle gizlice sözlü olduklarını. Ne tuhaf şey!"

Tuhaftı, gerçekten de. Harriet'in tutumu öylesine tuhaftı ki Emma akıl erdiremiyordu. Arkadaşının kişiliği temelden değişmiş miydi? Harriet bu haberle ilgili olarak hiçbir üzüntü, düş kırıklığı, hatta özel ilgi göstermemeye kararlıydı sanki. Emma ona bakakaldı. Konuşamıyordu bile.

Harriet, "Mr. Frank'in onu sevdiğini hiç tahmin etmiş miydiniz?" diye sordu. "Belki siz sezmişsinizdir. Siz ki..." Harriet pembeleşmişti. "Herkesin kalbini okuyabiliyorsunuz... ama başka biri..."

Emma, "Ben kimsenin kalbini falan okuyabildiğime inanmıyorum artık," dedi. "Harriet, bunu ciddi olarak nasıl sorabilirsin bana? Onun başka bir kadına âşık olduğunu bilsem seni, duygularını özgür bırakman konusunda teşvik eder miydim? Mr. Frank Churchill'in Jane Fairfax'e karşı en ufak bir ilgi duyduğundan kuşkulanmamıştım bile; şu son yarım saate kadar hiçbir şeyden haberim yoktu. Olsaydı seni de bu yönde uyarırdım, bundan emin olabilirsin."

Harriet kızararak, şaşkın, “Beni mi?” diye ünledi. “Beni ne diye uyarasınız? Benim Mr. Frank Churchill’le ilgilendiğimi sanmıyorsunuz ya?”

Emma gülümseyerek, “Senin bu konuda böyle yüreklice konuşabilmene sevindim!” dedi. “Ama bir ara... hem de yakın zamanda... beni onunla ilgilendiğine inandıracak şeyler söylediğini yoksa yadsıyacak mısın?”

“O mu? Asla, hiçbir zaman. Sevgili Miss Woodhouse, beni nasıl yanlış anlayabildiniz?” Üzgünlükle başını çevirdi.

Emma bir an duraladıktan sonra, “Harriet!” diye ünledi, “Sen ne demek istiyorsun? Ulu Tanrım, ne demek bu? Yanlış mı anlamışım? Yani o zaman senin demek istediğin?..” Başka tek sözcük söyleyemedi. Sesi çıkmıyordu. Oturduğu yerden, Harriet’in yanıtını, yüreği ağzına gelerek bekledi.

Harriet biraz ötede, yüzü öteye dönük duruyordu. Bir süre bir şey demedi. Sonra, hemen hemen Emma’ nınki kadar titrek, üzgün bir sesle konuştu:

“Beni yanlış anlayabileceğinize dünyada inanmazdım! Biliyorum, adını telaffuz etmemek konusunda anlaşmıştık... ama onun herkesten nasıl anlatılmaz derece üstün olduğu düşünülürse, benim başka bir kimseyi demek isteyeceğim aklınızın ucundan bile geçmez sanırdım. Mr. Frank Churchill’miş! O kadar zevksiz olmadığımı sanıyorum. Ötekinin yanında ona kim bakar ki? Frank Churchill onun yanında hiç kalır. Sizin bu derece yanılmış olmanız beni şaşkınlığa düşürdü, doğrusu! Eğer benim sevgimi bütünüyle onayladığınıza, bana cesaret verdiğinize inanmasam, başlangıçta bırakın onu düşünmeyi, aklımdan geçirmeyi bile en büyük küstahlık sayardım. Siz bana, dünyada çok daha inanılmaz şeylerin gerçekleşebildiğini söylemeseydiniz, ben dünyada bu duygularıma kendimi bırakmaya cüret edemezdim... mümkün olabileceğini rüyamda bile... ama mademki siz... siz ki onu çocukluğunuzdan beri tanıyorsunuz...”

“Harriet!” diye bağırdı Emma, “Birbirimizi lütfen şimdi anlayalım da başkaca yanlışlığa yol açmayalım. Sen şimdi... Mr. Knightley’den mi bahsediyorsun?”

“Elbette ondan bahsediyorum. Başka kimseyi düşünemezdim, bu yüzden siz de biliyorsunuz sandım. Ondan konuştuğumuz gün gibi ortadaydı bence.”

Emma sakin durmaya kendini zorlayarak, “Pek o kadar da değil,” dedi. “Senin söylediklerinin hepsi başka bir insana dairmiş gibi geldi bana. Nerdeyse Mr. Frank Churchill’in *adını* verdiğine bile inanabilirdim. Onun seni Çingenelerden kurtarmakla ettiği iyilikten söz ediyormuşuz gibime gelmişti.”

“Ah, Miss Woodhouse, nasıl unutabilirsiniz!”

“Sevgili Harriet, o konuşmada söylediklerim aklımda. Onu sevmene şaşmadığımı, sana yaptığı iyilikten sonra bunun son derece doğal olduğunu söylemiştim. Sen de bana hak verdin, onun yaptığı iyiliğe duyduğun derin minneti dile getirdin, hatta seni kurtarmaya geldiği sıradaki duygularını bile anlattın bana. Belleğimde hepsi taptaze duruyor.”

Harriet, “Aman Tanrım, ne acı!” diye inledi. “Demek istediğinizi şimdi anlıyorum ama ben o zaman bambaşka bir şeyden söz ediyordum. Çingeneler değildi benim demek istediğim, ne de Mr. Frank Churchill. Hayır!” Sesi ve gözleri biraz canlanarak, “Çok daha eşsiz bir olaydan konuşuyordum ben. Hani Mr. Elton benimle dans etmeyip de salonda başka kavalye de olmadığı zaman Mr. Knightley gelip beni dansa kaldırmıştı ya, ondan söz ediyordum. Oydu benim dediğim iyilik, benim demek istediğim asil yücegönüllülük oydu! Onun yeryüzündeki bütün insanlardan nasıl daha üstün olduğunu işte o davranışından sonra algılamıştım.”

Emma, “Güzel Tanrım!” diye ünledi. “Ne acı, ne feci bir yanlışlık! Şimdi ne yapacağız?”

“Yani beni doğru anlamış olsaydınız cesaret vermez miydiniz?”

Harriet bir iki dakika sustu, sonra, “Miss Woodhouse, sizi anlıyorum,” diye sözlerini sürdürdü. “Söz konusu ben olsam da olmasam da bu iki erkeğin arasında çok fark görüyorsunuz. Onlardan bir tanesinin ötekine kıyasla benden beş yüz kez daha üstün olduğu kanısındasınız. Gene de umut ediyorum ki... eğer bir gün... şimdi olamaz gibi geliyorsa da... biliyorsunuz... siz kendiniz demiştiniz, dünyada *çok daha* inanılmaz şeyler olabiliyor diye... demek ki dünyada bunun gibi şeyler de olmuştur... yani eğer ben...

şans bir gün bana sözle anlatılamayacak biçimde gülecek olursa... eğer Mr. Knightley gerçekten... eğer 'O' aramızdaki uçuruma aldırmazsa... biricik Miss Woodhouse, umarım siz de karşı çıkmaz, araya engeller koymazsınız. Siz bunu yapmayacak kadar iyisiniz, biliyorum."

Harriet pencerelerden birinin önünde duruyordu. Emma döndü, yüreği sıkışarak ona baktı ve çabucak sordu:

"Mr. Knightley'nin, senin sevgine karşılık vereceğine dair bir umudun var mı?"

Harriet, "Evet," diye yanıtladı: Uysal, gene de korkusuz konuşmuştu. "Var, demek durumundayım."

Emma gözlerini anında başka yere çevirdi ve birkaç dakika sessiz ve düşünceli, öylece durdu. Bu birkaç dakika onun kendi kalbini okumasına yetti. İşlek zihni, bir kez kuşkuya kapıldıktan sonra hızını kesmedi; genç kız gerçeği gördü, anladı ve kabul etti. Harriet'in Mr. Frank Churchill yerine Mr. Knightley'ye âşık olması neden bu kadar daha kötüydü? Harriet'in, aşkına karşılık umması da kötülüğü neden böyle, büsbütün büyütüyordu? O anda işin gerçeği, Emma'nın kafasında şimşek gibi çaktı: George Knightley kendisinden başka kimseyle evlenmemeliydi!

Hep o aynı birkaç dakika içinde, kendi kalbi gibi kendi tutumu da gözlerinin önüne serilmişti. Her şeyi, bundan önce hiç nasip olmamış bir berraklıkla görebiliyordu. Harriet'e karşı ne büyük ayıplar etmişti! Ne denli düşüncesiz, patavatsız, mantıksız, duygusuz davranmıştı! Nasıl bir körlük, nasıl bir çılgınlık itmişti onu buralara? Kendi hatalarını ürkünç birer darbe gibi hissediyor ve kendine karşı hangi kötü sıfatı yakıştırsa az geliyordu. Gelgelelim tüm bu kötü notlara karşın ayakta kalmış bir onur duygusu, saygınlığını yitirmeme kaygısı ve Harriet'e karşı hakça davranma isteği (kendini Mr. Knightley'nin aşkına layık gören bir kıza *anlayış* göstermeye gerek yoktu ama vicdan, ona artık soğuk davranılmamasını emrediyordu) Emma'ya oturup arkadaşını sakinlikle, hatta iyi yüreklilikle dinleyebilmek gücü verdi. Zaten kendi iç huzuru için, Harriet'in umutlarının derecesini sorup öğrenmesi gerekti. Harriet, aralarındaki, Emma'nın isteyerek kurup geliştirdiği arkadaşlığı yitirecek hiçbir şey yapmış değildi. Hele hele,

onu öğütleriyle baştan beri yanlış yönlendirmiş olan kişi tarafından küçük görülmeyi hiç hak etmiyordu!

Böylece Emma düşüncelerinden sıyrılıp duygularını bastırarak yeniden Harriet'e döndü ve daha tatlı bir sesle, deminki konuya döndü. Aralarındaki konuşmayı ilk başlatmış olan konuya. Jane Fairfax'in şaşılası öyküsüne gelince; o çoktan unutulup gitmişti. Şu anda arkadaşların ikisi de Mr. Knightley'yle kendilerinden başka hiçbir şey düşünmüyorlardı.

Hiç de mutsuz sayılmayacak hayallere dalmış olan Harriet, gene de, Miss Woodhouse gibi bir hakem ve dostun özendirmesiyle bu dalgınlıktan uyanmaya hazırdı. Umutlarının tarihçesini çarpıntılı ama büyük bir kıvançla anlatmak için ufacık bir çağrı yeterliydi. Emma'nın soru sorar ve yanıtları dinlerken geçirdiği çarpıntılarsa, daha iyi gizlenilmelerine karşın daha az şiddetli değildi. Sesi titremiyordu ama zihni allak bullaktı çünkü aynı anda hem kendi kendisini tanımış hem korkutucu bir tehlikeyle karşılaşmış hem de ani ve şaşırtıcı duyguların çalkantısına kapılmıştı. Harriet'in anlatmaya giriştiği ayrıntıları içten içe büyük bir acı çekerek ama dışarıdan sabırla dinliyordu. Bu anlatının iyi düzenlenmiş, sıraya konmuş ve iyi ifade edilmiş olması elbet beklenemezdi ama anlatış biçiminin cılızlığı dikkate alınmazsa öyküde Emma'nın içini karartacak çok şey vardı. Hele, Mr. Knightley'nin Harriet için yaptığı olumlu değerlendirmelerin kendi belleğindeki anısı da bir kanıt olarak ele alınırsa!

Harriet o iki tarihî danstan sonra Mr. Knightley'nin kendine karşı olan tutumunda bir değişim fark etmeye başlamış. (Emma da erkeğin o geceden sonra Harriet'i umduğundan daha gelişmiş bulduğunu biliyordu.) İşte o geceden sonra, daha doğrusu Miss Woodhouse'tan gördüğü teşvikten sonra, bu değişimi daha da açık hisseder olmuş. Mr. Knightley artık kendisiyle eskisinden daha çok konuşuyor, daha farklı, daha yumuşak ve sıcak davranıyormuş. Hele şu son günlerde bu değişim iyice belirginleşmiş. Grup halinde yaptıkları gezilerde Mr. Knightley Harriet'in yanına geliyor ve öyle tatlı tatlı sohbet ediyormuş ki! Onu daha yakından tanımak ister gibiymiş. Emma bunun da gerçekten böyle olduğunu biliyordu; bu değişimi kendisi de sık sık ve aynen böyle açık açık ayrımlamıştı.

Harriet erkekten duyduğu övgü ve onay sözcüklerini yineledikçe Emma bunları Mr. Knightley'nin kendisinden de duymuş olduğunu anımsıyordu. Harriet, Mr. Knightley'nin onu özentiden uzak, yapmacıksız bulduğu için, açık, dürüst, cömert duygularından ötürü övdüğünü söylüyordu. Emma onun Harriet'te bu gibi erdemler bulduğunu ve birkaç kez bunu kendisine de söylediğini biliyordu.

Harriet'in aklından çıkmayan bir sürü şey: erkekten gördüğü yakınlıkların birçok küçük ayrıntısı... bir bakış, bir deyiş, bir kalkış, bir oturuş, ima edilen bir iltifat... Bunlar, o zamanlar böyle bir kuşku taşımayan Emma'nın gözünden kaçmıştı. Toplasan yarım saat tutacak baş başa bir görüşmenin, görüşene kanıt gibi gelebilecek olan sayısız ayrıntısını o fark etmemişti bile. Gene de verilen en son iki örneğe –Harriet'i en umutlandıran iki olaya– Emma da bir dereceye kadar tanık olmuştu. Bunlardan birincisi Mr. Knightley'nin, Donwell'deki ıhlamurlu yolda Harriet'le baş başa yürümesiydi. Harriet, Emma yanlarına gelmezden önce Mr. Knightley'nin onu kasıtlı olarak ötekilerden ayırıp kendi yanına çektiğine inanıyordu. Bu sırada Harriet'le öyle anlamlı bir biçimde konuşmuş ki, gerçekten pek anlamlı! (Harriet bunu anımsayınca kıpkırmızı kesildi.) Mr. Knightley sanki neredeyse ona, sevdiği birisinin olup olmadığını sorar gibiymiş. Ne var ki Miss Woodhouse yanlarına yaklaşır yaklaşmaz konuyu değiştirip toprak işlerinden konuşmaya başlamış.

İkinci olay da, erkeğin Londra'ya gitmezden önceki son sabahta, Emma'nın gittiği yerden Hartfield'e dönmesini beklerken yarım saat oturup Harriet'le sohbet etmesiydi. İlk geldiği zaman, beş dakikadan fazla kalamayacağını söylemesine karşın! Daha sonra da Londra'ya gitmek zorunda olduğunu ama aslında buradan ayrılmayı hiç istemediğini söylemiş. Emma bunu duyunca, Mr. Knightley'nin kendisine böyle bir şey söylemediğini anımsadı ve onun Harriet'e daha fazla yakınlık göstermiş olmasının bu bir tek örneği içine ateş gibi düştü.

Biraz düşündükten sonra yüreğini pekleştirdi ve bu iki olaydan birincisiyle ilgili olarak, "Acaba onun amacı... sana duygularınla ilgili soru sorarken... acaba Mr. Martin'e değiniyor olamaz mıydı? Mr. Martin'in iyiliğini düşünerek?" diye sormayı göze aldı.

Gelgelelim Harriet bu olasılığa kesinlikle karşı çıktı.

"Mr. Martin mi? Yok canım, ne ilgisi var! Mr. Martin'in sözü bile geçmedi. Ben artık Mr. Martin'le ilgilenecek kız değilim, hiç kimsenin de böyle düşünmesini istemem."

Harriet kanıtlarını sıralayıp dosyasını kapadıktan sonra, sevgili Miss Woodhouse'una, umutlanmak için sağlam nedenleri olup olmadığını sordu.

"Başlangıçta," dedi, "siz olmasanız böyle bir şeyi düşünmeye cesaret bile edemezdim. Siz bana, ona dikkatle bakmamı, davranışlarımı onun davranışlarına göre ayarlamamı söylemiştiniz, ben de öyle yaptım. Şimdi artık, belki de ona layık olabilirmişim gibime geliyor. Gerçekten beni seçerse eğer... bu pek de akıl almaz bir şey sayılmayabilir, diye düşünmeye başlıyorum."

Bu sözlerin doğurduğu acı duygular, sayısız acı duygular yüzünden Emma arkadaşına karşılık vermek için olağanüstü çaba harcamak zorunda kaldı:

"Harriet, sana ancak şu kadarını söyleyebilirim: Yeryüzünde bir kadına bile bile boş umut vermeyecek bir erkek varsa o da Mr. Knightley'dir."

Tam gönlüne göre olan bu sözler Harriet'e sanki dünyaları verdi. Genç kız neredeyse Emma'nın boynuna sarılacaktı ki bu Emma için o anda korkunç bir işkence olurdu. Neyse ki babasının ayak sesleri onu kurtardı. Mr. Woodhouse koridordaydı, salona geliyordu. Harriet o kadar heyecanlıydı ki onunla karşılaşmak istemedi. Kendini toparlayamıyordu. Mr. Woodhouse onu bu halde görse telaşlanırdı. Gitse, en iyisiydi. Böylece, arkadaşının can ve gönülden desteğiyle Harriet başka bir kapıdan dışarı çıktı. Ve kapı onun ardından kapanır kapanmaz Emma'nın bastırmış olduğu duygular, "Tanrım! Keşke bu kızı hiç görmemiş olaydım!" diye bir ünlemle boşaldı.

Emma'nın düşünceleri günün geri kalan yanıyla akşama da sığmadı. Şu son saatlerde duyup öğrendiklerinin karmaşası içinde serseme dönmüştü. Saat başı yeni bir sürprizle karşılaşmış, her sürpriz onu kendi gözünde yeniden, biraz daha alçaltmıştı. Her şeyi birden aklına nasıl sığdırabilecekti? Kendi kendine nasıl yalanlar yaratmış ve bu yalanlarla nasıl yaşamış olduğunu hangi yoldan

açıklayabilecekti? Ah, kendi kafasının, kendi gönlünün şu körlüğü ve aymazlığı! Emma oturuyor, kalkıyor, bahçede gezip odasına dönüyordu... ve nereye gitse, nerede dursa, son derece zayıf davranmış olduğunu yeniden kavrıyordu. Utanılacak kertede başkalarının etkisi altında kalmıştı; daha da utanılacak biçimde kendi kendini kandırmıştı; bu yüzden şimdi mutsuzdu ve aslında mutsuzluğunun henüz yeni başladığını biliyordu.

İlk yapması gereken şey kendi gönlünü, hem de köşe bucak, iyice anlamaktı. Genç kız babasıyla meşgul olmadığı her dakikasını bu amaca harcıyordu.

Mr. Knightley'ye karşı, şu anda tüm benliğini tepeden tırnağa titreten bu sevgiyi ne zaman hissetmeye başlamıştı? Mr. Knightley onu ne zaman etkisi altına almıştı, hem de böylesine bir etki? Bir zamanlar, çok kısa bir süre için Frank Churchill'in işgal ettiği yeri ne zaman o almıştı? Emma geçmişi düşündü, iki erkeği birbiriyle kıyasladı ve başlangıçtan beri her zaman Mr. Knightley'yi ötekinden ölçülemeyecek kadar üstün saymış olduğunu anladı. Onun saygı ve yakınlığı her zaman kendisi için dünyanın en değerli şeyi olmuştu. Hayallere kapılarak kendi kendini zıt bir yöne saptırmasının bir aldanıştan, kendi yüreğini tanımamaktan ibaret olduğunu şimdi görebiliyordu. Kısacası, aslında Frank Churchill'i hiçbir zaman sevmemişti.

Düşüncelerinin ilk dalgasının sonunda ulaştığı gerçek bu oldu. Kendi kendini ilk sorgulamasında aldığı ilk yanıt buydu ve bu yanıtı alması pek uzun sürmemişti. Emma şimdi hüzünle karışık bir öfke içindeydi. Mr. Knightley'ye olan sevgisi dışında tüm duygularından, düşüncelerinden utanıyor, tiksiniyordu.

Çekilmez bir kendini beğenmişlikle herkesin duygularını okuyabildiğine inanmış, bağışlanmaz bir küstahlıkla herkesin yaşamını biçimlendirmeye kalkışmıştı. Her konuda yanılmıştı. Tüm işgüzarlığına karşın hiçbir şey yapamadığı da ileri sürülemezdi çünkü kötülük yapmıştı. Harriet'e, kendisine, hatta korkudan titreyerek düşünüyordu ki Mr. Knightley'ye bile kötülüğü dokunmuştu. Bu alabildiğine uygunsuz birliktelik gerçekleşecek olursa, her şeyi başlatan kişi olmak sorumluluğunun hepsi ona düşmez miydi? Çünkü Mr. Knightley'nin sevgisi ancak, Harriet'in

aşkının bilinci ve etkisiyle uyanmış olabilirdi. Öyle olmasa bile Emma, Harriet'i ortaya çıkarmak budalalığında bulunmasa adamcağız bu kızın varlığından bile haberdar olmayacaktı ya.

Mr. Knightley ile Harriet Smith! Bu, tüm akıldışı birliktelikleri gölgede bırakan bir şeydi! Bunun yanında Frank Churchill'le Jane Fairfax'in evlenmeleri sıradan, sudan, bayat kalıyordu. Mr. Knightley ile Harriet Smith! Kız için nasıl akıl almaz bir yükseliş! Erkek için ne hazin bir alçalma! Onun toplumun gözünden nasıl düşeceğini, nasıl alaylara, gülüşmelere, dalga geçmelere konu olacağını, kardeşinin nasıl dünyasının kararacağını, kendisinin nasıl bin türlü zorlukla karşılaşacağını düşünmek Emma'nın tüylerini diken diken ediyordu. Olabilir miydi böyle bir şey? Hayır, dünyada olamazdı. Gelgelelim işte şu anda, olanaksız olmaktan çok çok uzaktı. Zaten üstün kişilikte, değerli bir erkeğin kendinden çok daha aşağı nitelikli bir kıza kapılması görülmemiş şey miydi? Kızların peşinden koşamayacak kadar işi başından aşkın erkekler, çok zaman kendi peşlerinde koşan kızların eline kalmazlar mıydı? Bu dünyada eşitsizlik, tutarsızlık, nispetsizlik pek mi şaşılacak şeydi? Rastlantıların ve durumların insan kaderine yön vermesi pek mi yeniydi?

Ah, Harriet'i hiç kanadının altına almamak, kendi çevresine sokmamak varmış! Onu, aynen Mr. Knightley'nin o zaman öğütlediği gibi, olduğu yerde bırakmak varmış! Öyle ya, eğer kendisi, sözle anlatılamaz bir budalalık yapıp onun o temiz, dürüst genç çiftçi âşığıyla evlenmesini engellemeseydi Harriet şimdi aslında ait olduğu bir yaşam tarzına kavuşarak mutlu ve saygın bir kadın olacaktı. Hiçbir şey tehlikeye girmeyecek, bu korkunç sonuçlar ortaya çıkmayacaktı.

Harriet, Mr. Knightley'ye göz koymaya nasıl cüret edebilmişti? Mr. Knightley gibi bir erkek tarafından seçilmiş olduğuna, kesin kanıtı olmadığı halde nasıl inanabilmişti? Gel gör ki Harriet o eski pısırık, ürkek kız değildi artık. Kendinde, durumunda hiçbir eksiklik görmez gibiydi. Mr. Elton konusunda bile, Mr. Knightley konusundaki kadar kendine güvenmemişti. Ama heyhat! Bu da Emma'nın kendi eseri değil miydi? Harriet'e özgüven konusunda dersler veren kendisi değil miydi? Kişiliğini elinden geldiğince

geliştirmesi için onu zorlayan, parlak bir evlilik yapmaya layık olduğu fikrini ona aşılayan kendisi değil miydi? Eğer bir zamanların kendi halinde, haddini bilir Harriet'i şimdi kendini beğenmiş biri olup çıkmışsa, bunun suçu da Emma'nındı.

Kırk sekizinci bölüm

Meğer Emma'nın mutluluğunun büyük bölümü Mr. Knightley'nin onu herkesten üstün tutmasına, en çok ilgi ve yakınlığı ona göstermesine bağlıymış. Hep bunun böyle olduğuna inanıp kendi hakkı saydığı için üstünde hiç durmadan sefasını sürmüştü. Önemini ancak şimdi, yerini bir başkasına kaptırmak korkusuyla yüz yüze gelince kavramıştı. Düşünüyordu da, çok uzun zamandır onun gözdesiydi. Mr. Knightley'nin yakın kadın akrabaları olmadığı için yaşamında böyle bir boşluğu dolduracak Emma dışında bir tek Isabella vardı. Ama Emma yerinin ablasınınkinden daha önce geldiğinin her zaman farkında olmuştu. Evet, uzun yıllardan beri Mr. Knightley'nin gözbebeği olmuştu ama bunu hak etmemişti.

Çok zaman savsakçı ve ters davranmış, onun öğütlerine kulak tıkamış, hatta karşı gelmişti. Onun değerinin yarısını bile kavramamıştı. Kendisinin küstahça böbürlenmelerine katılmıyor diye ona kafa bile tutmuştu. Ama o, hem akrabalık duygusu hem de kendi iyi ve üstün kişiliği yüzünden Emma'yı çocukluğundan beri hep sevmiş, kanadının altına almıştı. Emma'nın iyi yetişmesi ve doğru yolları seçmesi için başka kimsenin göstermediği çabalar harcayarak üstüne titremişti.

Tüm kusurlarına karşın Mr. Knightley için değerli olduğunu Emma biliyordu. Hatta "çok değerli" diyemez miydi acaba? Gelgelelim bu soruya yanıt olarak ortaya birtakım umutlar çıkmasına karşın Emma bunları benimseyemedi. Harriet Smith, Mr. Knightley tarafından tutkuyla sevilmeye pekâlâ layık olabileceğini düşünebilirdi ama Emma bunu yapamıyordu. Mr. Knightley'nin

onu gözü kapalı sevebileceğine inanarak kendi kendini pohpohlayamıyordu. Bu sevginin ne denli tarafsız olduğunu daha geçenlerde açıkça görmüştü. Kendisinin Miss Bates'e davranışı Mr. Knightley'nin nasıl da tepesini attırmıştı! Erkek bu konudaki fikirlerini nasıl açık, güçlü, dobra bir biçimde ifade etmişti! Bu üslup işlenen suça göre çok sert sayılmazdı. Yumuşak birtakım duygulardan değil de dimdik bir adalet fikri ve berrak bir iyi niyetten kaynaklandığı belliydi. Mr. Knightley'nin onu "o anlamda" seviyor olmasından Emma'nın hiç umudu yoktu ama Harriet'in yanılmış, kendi kendini aldatmış olması konusunda (kimi zaman zayıf, kimi zaman güçlenen) bir umut duyuyordu. Bunu ummak zorundaydı, en çok erkeğin hatırı için. Bunun sonucu kendine hiç yararı dokunmayacak ve Mr. Knightley'nin ömür boyu bekâr kalacağı anlamına gelecek olsa bile! Hatta onun hiçbir zaman evlenmeyeceğinden emin olabilse Emma başka bir şey istemeyecekti! Yeter ki kendisi ve babası için, tüm dünya için o hep aynı Mr. Knightley olarak kalsın! Hartfield ile Donwell Abbey arasındaki o dünyalara değer yakınlık ve güven bağı hiç kopmasın! Emma'nın iç huzuru için bunlar yeter de artardı bile. Doğruyu söylemek gerekirse evlilik kendisi için de pek istenecek bir şey sayılmazdı. Babasına karşı beslediği sevgi ve görev duygusuyla evlilik bir arada yürümezdi. Onu babasından hiçbir şey ayırmamalıydı. Mr. Knightley onu istese bile Emma asla evlenmeyecekti.

En büyük dileği Harriet'in yanılmış olmasıydı. Onları gene bir arada gördüğü zaman bu konuda hiç değilse bir tahminde bulunabileceğini umuyordu. Bundan böyle onları en derin dikkatiyle inceleyecekti. Gerçi bundan önce en dikkatle gözlemlediklerinde bile yanılmıştı ama bu kez, bu konuda yanılmayacaktı! Mr. Knightley'nin her gün dönmesi bekleniyordu. Emma gözlemleme gücünü yakında sınama fırsatı bulacaktı. Bu arada Harriet'i görmemeye kararlıydı. Aynı konuyu bundan öte konuşmak ne kendilerine yarardı ne de konuya! Emma, kimi şeylere, kuşku duyabildiği sürece inanmamaya karar vermişti ama Harriet'in ona sırlarını açmasına karşı çıkamazdı ki! Şu sırada böyle konuşmalar yapmak da yalnızca sinir bozmaya yarardı. Bu nedenle

Emma arkadaşına yumuşak gene de kesin bir mektup yazarak şu sırada Hartfield'e gelmemesini rica etti. *Malum* konuda bundan sonra konuşmamanın daha hayırlı olacağına, birkaç gün birbirleriyle *baş başa* kalmazlarsa, dünkü konuşmayı unutmuş gibi yapabileceklerine inandığını bildirdi.

Harriet bu isteğe boyun eğdi, onay verdi ve Emma' ya teşekkür etti.

Durum tam bu aşamadayken Emma'ya bir ziyaretçi gelerek zihnini, yirmi dört saattir, gece gündüz dinlenmeden uğraştığı tek konudan birazcık uzaklaştırdı. Mrs. Weston'dı bu. Gelin adayını görmeye gitmiş, dönüşte de Hartfield'e uğramıştı. Bu, Emma'ya saygı görevi olduğu kadar kendisi için de bir keyif kaynağıydı, çünkü biraz önce yaptığı ilginç görüşmenin tüm ayrıntılarını anlatabilecekti.

Mr. Weston da onunla birlikte Miss Bateslere gelmiş ve üstüne düşen saygı ve sevgi görevini pek güzel yerine getirmişti. Sonra Mrs. Weston, Jane Fairfax'i açık havada dolaşmaya çıkarmıştı ve bu yüzden şimdi anlatacak, hem de kıvançla anlatacak çok daha fazla şeyi vardı. Miss Bates'in oturma odasında kalsalar Jane'le elbet o kadar rahat konuşamazlardı.

Emma ne olsa biraz merak duyuyordu; bu merakı elinden geldiğince ön plana çıkartarak Mrs. Weston'ın anlattıklarını dinledi. Mrs. Weston, Jane Fairfax'i görmeye giderken oldukça kaygılıymış doğrusu. Başlangıçta hiç istememiş gitmeyi; Jane'e mektup yazmakla yetinmek ve nişan haberinin herkese açıklanması için yaşlı Mr. Churchill'den haber çıkıncaya kadar bu resmî ziyareti ertelemek istiyormuş. Çünkü şu durumda böyle bir ziyaretin türlü söylentilere neden olacağı kesin bir şeymiş. Ne var ki kocası ona hak vermemiş. O, Jane Fairfax ve ailesine dostluğunu göstermeye can atıyormuş. Böyle bir ziyaretin illa da dedikoduya neden olacağını sanmıyor, "Olsa da ne önemi var? Zaten böyle şeyler eninde sonunda duyulur," diyormuş.

Emma, Mr. Weston'ın çok doğru söylemiş olduğunu düşünerek gülümsedi. Kısacası, karıkoca kalkıp Bateslere gitmişler. Jane Fairfax'in sıkıntısı, şaşkınlığı öyle ayan beyan ortadaymış ki! Kızcağız doğru dürüst konuşamıyormuş bile. Bütün duruş ve

davranışları ne derin bir utanç içinde olduğunu gösteriyormuş. Yaşlı Mrs. Bates'in sessiz, içten hoşnutluğu, Miss Bates'in, her zamanki gibi konuşmasını bile önleyen sevinç coşkusu... Bunlar insanın içine sinen, gene de biraz hüzün verici sahnelerdi. Ananın da, kızın da, en mutlu saatlerinde bile görgülü, gösterişten öyle uzak oluşları, Jane'i ve herkesi alabildiğine önemserken kendilerini hiç düşünmeyişleri de karşıdakilerin yüreğinde ılık duygular uyandırıyordu. Mrs. Weston, Jane Fairfax'in kısa süre önceki hastalığını bahane ederek araba gezisi önermişti. Jane önce bunu geri çevirmiş, sonra üstelenince kabul etmişti. Gezi sırasında Mrs. Weston ince bir yakınlıkla genç kızın utangaçlığını enikonu yenmeyi ve onu esas konuda konuşturmayı başarmıştı. Jane Fairfax önce, kaçınılmaz olarak, Westonları öyle görünürde soğuk karşıladığı için özürler dilemiş, onlara karşı her zaman duyduğu gönül borcunu sıcak bir ifadeyle dile getirmişti. Ama bu duygusallıklar bir yana bırakıldıktan sonra iki kadın nişan durumunun bugünü ve geleceğiyle ilgili birçok şey konuşmuşlardı. Mrs. Weston bu konuşmanın, ne zamandır her şeyi içine hapsetmiş olan Jane'i dünyalar kadar rahatlatmış olduğuna inanıyordu. Kendi de onun söylediklerinden çok hoşnut kalmıştı.

"Uzun aylar boyunca gizli kapaklı davranmaktan çektiği acılar konusunda çok açık ve etkili konuştu. 'Bu sözü verdim vereli tek mutlu dakikam geçmedi, demeyeceğim ama tek bir huzurlu saat geçirmem nasip olmadı, diyebilirim,' diyordu. Bilsen, Emma, bunları söylerken dudakları öyle titriyordu ki yürekten konuştuğu yadsınamazdı. İçim sızladı."

"Zavallı kız! İlişkisini gizli tutmaya razı olmakla yanlış yaptığını düşünüyor ha?"

"Yanlış mı dedin? Sanırım onu hiç kimse, onun kendini suçladığı kadar suçlayamaz. 'Sonuç benim için sonsuz bir eziyet oldu, bunu da hak etmiştim,' dedi bana. Ama kabahatin cezasını çekmek, kabahati ortadan kaldırmıyor, acı çekmek suçu silmiyor, diye düşünüyordu. Artık hiçbir zaman masum olmayacağı kanısındaydı. Doğru bildiği her şeye ters davranmıştı. Talihin yüzüne gülmüş olmasına da, şu sırada herkesten gördüğü anlayışa, yakınlığa da layık değildi. 'Efendim, sakın benim kötü

yetiştirildiğimi sanmayın, beni yetiştiren kişilerin ilke ve özenlerinden kuşku duymayın,' dedi bana. 'Bütün suç benimdir. Ortaya çıkan durum bir yere kadar özür sayılsa bile, inanın bana, gerçeği Albay Campbell'a söylemekten ödüm kopuyor,' dedi."

Emma gene, "Zavallı kız!" dedi. "Frank'i delicesine seviyor olsa gerek. Ona gizlice bağlanmasına da sırf aşk yüzünden razı olmuş, demek. Hisleri mantığından baskın çıkmış."

"Evet, oğlumuza son derece bağlı olduğundan hiç kuşkum yok."

Emma, "Çok yazık!" diye içini çekti. "Ben de kim bilir kaç kez onun mutsuzluğuna tuz biber ekmişimdir!"

"Canım Emma, senin yaptıkların çok masumca şeylerdi. Jane, sanırım konuşması sırasında bunları da düşünüyordu, çünkü o gizli sözlenme yüzünden birçok yanlış anlamaya neden olduğuna değindi. Yaptığı hatanın doğal sonuçlarından biri olarak aklının adamakıllı karıştığını söyledi. Kendini bağışlayamadığı için her yönden sonsuz huzursuzluk duyuyormuş. Bu da onu hırçın ve ters biri yapmış. 'Frank'in huyunu, mizacını mazur göremiyordum, oysa görebilmem gerekti,' diyordu. 'Onun yaşam dolu oluşunun, neşesinin, şakacılığının beni tıpkı başlangıçtaki gibi büyülemeyi sürdürmesi gerekirdi.' Sonra senden, hastalığı sırasında ona gösterdiğin sevecenlikten söz etmeye başladı, fırsatım olursa sana onun adına teşekkür etmemi istedi. Sana ne kadar teşekkür etse az geleceğini söylüyordu. O sırada kıpkırmızı kesilmesi onun neyi düşündüğünü belli ediyordu. Bunları sana kendisinin söylememiş olmasından utanmıştı."

Emma ciddilikle, "Onun şimdi, tüm suçluluk duygularına karşın çok mutlu olduğunu bilmesem bu teşekkürlere dayanamazdım," dedi. "Çünkü, ah, Mrs. Weston, benim Jane Fairfax'e yaptığım iyiliklerle kötülüklerin hesabı çıkarılsa..." Kendini tutup neşenlemeye çalışarak, "Neyse, bunların hepsini unutalım. Bütün bu ilginç ayrıntıları bana anlattığınız için sağ olun. Hepsi de Jane yönünden müthiş olumlu. Onun çok iyi bir insan olduğundan eminim. Çok mutlu olmasını dilerim. Frank çok varlıklı olabilir, ama gönül zenginliği yönünden Jane her zaman ondan üstün olacaktır."

Mrs. Weston'ın böyle bir yorumu karşılıksız bırakmasına olanak yoktu. Frank'i hemen her yönden beğeniyor, dahası, çok seviyordu, bu yüzden onu ciddi olarak savunmaya girişti. Bir hayli mantık ve bir o kadar da sevgiyle konuşuyordu. Ne var ki şu sırada Emma'nın dikkatini uzun süre tutabilmek olanaksızdı. Düşünceleri her an Brunswick Meydanı'na ya da Donwell Abbey'ye kayıp durduğundan kız söylenenlere kulak vermeyi arada unutuyordu. Bu yüzden, Mrs. Weston konuşmasının sonunda, "Dört gözle beklediğimiz mektup daha gelmedi ama umarım yakın zamanda gelir," dediğinde Emma bir an duraladı, sonra da dört gözle bekledikleri mektubun ne olduğunu kestiremediği için, rasgele bir yanıt vermek zorunda kaldı.

Mrs. Weston oradan ayrılmazdan önce, "Sen iyi misin, Emma?" diye sordu.

"Evet, çok iyiyim. Ben hiç hasta olmam zaten, bilirsiniz. Mektup gelir gelmez bana haber verin, lütfen."

Mrs. Weston'ın anlattıkları Emma'nın yeni yeni, tatsız düşüncelere dalmasına neden oldu. Çünkü şimdi Miss Fairfax'e karşı duyduğu saygı ve acıma ile birlikte ona geçmişte yaptığı haksızlıkların bilinci de güçlenmişti. Onunla daha sıkı arkadaş olmaya çalışmadığı için acı bir pişmanlık duyuyor ve bunun bir yere kadar kıskançlıktan kaynaklanmış olduğunu kabul ederek utanıyordu. Eğer Mr. Knightley'nin öğüdüne uymuş ve Miss Fairfax'e hak ettiği yakınlığı göstermiş olsaydı; onu daha iyi tanımaya çalışsaydı; kaynaşmak konusunda kendi üstüne düşeni yapsaydı; samimi arkadaşlığı Harriet Smith yerine onda arasaydı... herhalde şu anda dört bir yanından bastıran üzüntülerin hiçbirini çekmeyecekti. Başlangıçtan beri, aile, eğitim ve yetenek yönünden her şey, bu iki kızdan birinin ona layık, başının üstünde taşıyabileceği bir arkadaş olduğunu işaret etmişti... Oysa öbürü neydi ki?

Hiçbir zaman içli dışlı olmasalar bile, Miss Fairfax ona bu önemli sırrını açmasa bile –ki büyük bir olasılıkla açmazdı– Emma hiç değilse onun Mr. Dixon'a âşık olduğu gibi çirkin kuşkulara kapılmazdı. Bu kuşkuları aptalcasına, kendi kendine icat edip beslemekle kalmamış, en yakışıksız biçimde Frank Churchill'e

açmıştı. İşte şimdi onun bir şaka ya da boşboğazlık anında bunu ağzından kaçırarak Jane'in duygularını incitmiş olduğunu tahmin ediyordu. Jane'in, Highbury'ye geldiğinden beri çevresini kuşatan sıkıntıların en büyüğüne Emma'nın neden olduğu su götürmezdi. Jane'in gözünde Emma değişmez düşmandı, hiç kuşkusuz. Ne zaman Frank Churchill'le üçü bir arada olsalar Emma öbür kızı bin yerinden yaralamış olmalıydı. Demek ki Box Tepesi gezintisindeki davranışı da Jane'in, çektiği işkencenin dayanılmaz kerteye ulaşmasının bir sonucuydu.

Bugünün akşamı Hartfield'de çok uzun ve hüzünlü geçti. Hava da kasveti artırmak için elinden geleni yapıyordu. Sert rüzgârla birlikte bir yağmur da başladı. Mevsimin temmuz olduğunu belli eden bir tek ağaçların yeşili vardı şimdi, bir de rüzgârın hırpaladığı yapraklarla dalları göz önüne sanki kasıtla seren günün uzunluğu.

Hava Mr. Woodhouse'u da etkilemişti. Ancak kızının yanında birazcık rahatlıyordu. Onu oyalamak için harcadığı çabalar Emma'yı hiç bu denli yormamıştı. Aklına hep, Mrs. Weston'ın evlendiği günün akşamında babasıyla yapayalnız kaldıkları o hüzünlü akşam geliyordu. Ama o akşam üzeri çaydan hemen sonra içeri Mr. Knightley girmiş ve tüm üzücü düşünceleri dağıtmıştı. Ne yazık ki Hartfield Konağı'nın çekiciliğine işaret eden o tür keyifli ziyaretler çok yakında belki de sona erecekti. O akşam Emma'nın, yaklaşan kışın getireceği yoksunluklarla ilgili olarak kapıldığı tasalar temelsiz çıkmıştı. Ne dostları onları terk etmiş ne de zevkli toplulukların arkası kesilmişti. Ne var ki Emma bu akşam içine doğan tasaların o kezki gibi boş çıkmayacağından korkuyordu. Şimdi önünde açılan manzaranın karanlığı, kolay kolay dağıtılamayacak kadar, hatta kısmen bile aydınlatamayacak kadar ürkütücüydü. Emma'nın yakın çevresindekilerin arasında gerçekleşeceğe benzeyen olayların hepsi de gerçekleşirse Hartfield epey tenha kalacak demekti. Emma babasını neşelendirmeye giderken, kendi içinde yalnızca mutluluğunun yıkıntısını hissediyordu.

Randalls'ta dünyaya gelecek olan çocuk, elbet kendisinden daha güçlü bir sevgi bağı yaratacak, Mrs. Weston'ın zamanını ve gönlünü işgal edecekti. Mrs. Weston'ı ve büyük ölçüde Mr. Weston'ı yitireceklerdi. Frank Churchill bir daha aralarına dönmeyecekti;

Miss Fairfax'in de artık Highbury'den ayrılacağını varsaymak doğaldı. İkisi evlenecek ve Enscombe'a ya da oraya yakın bir yere yerleşeceklerdi. Tüm keyifler ortadan kalkacaktı. Bütün bu yitimlere bir de Donwell'in yitimi eklenirse, kendilerinin çevresinde şöyle aklı başında, iç açıcı komşu olarak kim kalacaktı? Mr. Knightley akşam saatlerini hoşça geçirmeye, Hartfield'e gelmeyecekti artık. Sabah akşam, hangi saatte olursa olsun, onların evini kendi evi sayarmış gibi kapıdan girdiğini görmeyeceklerdi. Nasıl dayanılabilirdi buna? Hele Mr. Knightley onlardan Harriet nedeniyle koparsa, bundan sonra artık her zaman, yaşamda tek istediği şey Harriet'in sevgisiymiş gibi davranırsa? Harriet onun seçtiği, herkese yeğlediği, en çok sevdiği kişi olur çıkarsa... yaşamın tüm nimetlerini yanında arayıp bulduğu biricik arkadaşı ve eşi? Kafasından hemen hemen hiç uzaklaştıramadığı o düşünce, bütün bunların kendi marifeti olduğunun bilinci, Emma'nın mutsuzluğunu büsbütün artıracak değil miydi?

Düşünce ve duyguları bu kerteye geldiğinde genç kız irkilip derin derin içini çekmekten, hatta ayağa kalkıp birkaç dakika odanın içinde dolaşmaktan kendini alamıyordu. Avuntuya veya serinkanlılığa benzer bir duruma gelmesine yarayan tek şey, kendisinin bundan böyle daha iyi bir insan olacağı konusunda verdiği kesin karardı. Bir de bir umut: bundan sonraki kış ya da kışlar, eski yaşantısına göre ne denli daha sönük ve neşesiz geçerse geçsin, kendisinin kendini daha iyi tanıyan, daha akıllı bir insan olacağı ve bundan sonra hiçbir yaptığı şey için sonradan pişmanlık çekmeyeceği umudu.

Kırk dokuzuncu bölüm

Ertesi sabah da hava hemen hemen aynıydı. Hartfield'in üstüne de aynı ıssızlık, aynı hüzün çökmüş gibiydi. Ama öğleden sonra yağmur dindi, rüzgâr yumuşadı, bulutlar açılıp güneş çıktı ve gene yaz geldi. Böylesine bir değişimin verdiği hevesle Emma bir an önce dışarı çıkmaya karar verdi. Fırtınadan sonra dinginleşip ısınan doğanın o parlak renkleri, nefis kokularıyla güzelliği gözüne hiç bu kadar çekici görünmemişti. Bunlar sayesinde içinin de yatışabileceğini umuyordu. Yemekten hemen sonra Mr. Perry'nin, serbest bir saatini Mr. Woodhouse'la geçirmeye gelmesi üzerine hiç vakit geçirmeden kendini fidanlığa attı. Burada, yüreği biraz tazelenip kafasındaki düşünceler biraz durularak biraz dolaşmıştı ki Mr. Knightley'nin bahçe kapısından geçerek kendisine doğru geldiğini gördü. Onun Londra'dan döndüğünden haberi yoktu. Daha şimdi onun en az yirmi beş kilometre uzakta olduğunu aklından geçiriyordu. Kendini toparlayacak pek az zamanı vardı, gene de serinkanlı, tasasız olmalıydı. Yarım dakika sonra bir aradaydılar.

Selamlaşmaları, her ikisi yönünden de durgun ve gergin geçti. Emma ortaklaşa akrabalarını sordu. Herkes iyiymiş. Mr. Knightley ne zaman ayrılmıştı yanlarından? Daha bu sabah. Öyleyse yağmur altında gelmiş olmalıydı... Evet... Emma onun kendisiyle dolaşmaya geldiğini anladı. Mr. Knightley önce yemek odasına bakmış, orada kendisine gerek olmadığını görünce açık havaya çıkmayı seçmişti.

Emma onun konuşmasının da, bakışlarının da hiç neşeli olmadığını görebiliyordu. Bunun nedeninin ne olabileceğini düşündü. İçindeki korkular yüzünden aklına gelen ilk olasılık, Mr.

Kinghtley'nin Harriet'le evlenme planını Londra'da kardeşine açtığı ve olumlu tepki almadığı için karamsarlığa kapıldığıydı.

Birlikte dolaşmaya başladılar. Mr. Knightley sessizdi. Emma onun sık sık kendine bakarak yüzünü daha iyi görmeye çalıştığını sandı ve bu, içinde yeni bir korku uyandırdı. Belki de adam ona Harriet'e olan aşkından söz etmek istiyordu da başlamak için yüreklendirilmeyi bekliyordu. Ama böyle bir konuyu kendisi açmak Emma'nın yapmak istemediği, açmaya gücünün yetmeyeceği bir şeydi. Adam istiyorsa kendi yapmalıydı bunu. Beri yandan Emma onun sessizliğine de katlanamıyordu. Suskunluk Mr. Knightley için öyle olağandışı bir şeydi ki! Emma bir an kafasını çalıştırdı, kararını verdi ve gülümsemeye başlayarak lafı açtı:

"Sizi bekleyen bir haber var burda, oldukça şaşıracağınızı sanıyorum."

Erkek usulca, "Öyle mi?" diye sorarak kıza baktı. "Nasıl bir haber?"

"Dünyanın en iyi haberi. Bir evlilik."

Mr. Knightley kızın başka bir şey söylemeyeceğinden emin olmak ister gibi biraz bekledikten sonra, "Miss Fairfax'le Mr. Churchill'i demek istiyorsan, onu duydum."

Emma, "Ama nasıl olur?" diyerek ateş basan yüzünü ondan yana döndü. Çünkü daha konuşmak için ağzını açarken onun yolda Mrs. Goddardlara uğramış olabileceği aklına gelmişti.

"Bu sabah Mr. Weston'dan iş konusunda birkaç satırlık bir mektup aldım; sonunda da kısaca olup biteni anlatmış."

Emma çok rahatladı ve biraz sonra daha bir sakinlikle konuşabildi:

"Siz, herhalde hepimizden daha az şaşmışsınızdır çünkü zaten birtakım kuşkularınız vardı. Bir ara beni uyarmaya çalıştığınızı unutmuş değilim." İçi kararıp derin bir göğüs geçirerek, "Keşke size kulak vereymişim ama ne yapayım, gözlerimin açılmaması alnıma yazılmıştı sanki."

Birkaç dakika sessizlik oldu. Emma yanındaki adamın kendisini özel bir ilgiyle dinlemiş olduğunun ayırdında değildi ama Mr. Knightley birden onun elini alıp kolundan geçirdi, sonra kalbine bastırarak, son derece duyarlıklı bir sesle, "Zaman, biricik

Emma'm," diye usulca konuştu, "zaman her yarayı iyileştirir. Kendi parlak zekân, aklın var... seni meşgul edecek sevgili baban var; kendini bırakmayacaksın, biliyorum..." Emma'nın kolunu gene göğsünde sıkarak, deminkinden daha da titrek, üzgün bir sesle, "En sıcak arkadaşlık sevgisi... öfke... pis herif, alçak!" diye bir şeyler ekledi. Sonra, daha yüksek, tok bir sesle, "Yakında gidecek. Yakında Yorkshire'a gidecekler," dedi. "Kıza acıyorum. Daha iyisine layık o."

Emma onun ne dediğini anladı ve bu şefkatli, yakın ilginin yüreğinde uyandırdığı sevinç çarpıntısını biraz bastırdığı zaman, "Çok iyisiniz ama yanlışınız var," diye karşılık verdi. "Bunu düzeltmem gerek. Benim şu sırada böyle avutulmaya ihtiyacım yok. Olup bitenlere karşı kör gibi gezdiğim için, onlara karşı, ömür boyu utanç duyacağım biçimde davrandım. Kendimi tutamayıp söylediğim, yaptığım birçok şey yüzünden kendimi tatsız, çirkin izlenimlere açık bıraktım. Ama onların sırrını daha önce öğrenmediğime yalnızca bu yüzden üzülüyorum, başka nedenle değil."

Mr. Knightley onun yüzüne sevinçle bakarak, "Emma!" diye ünledi, "Öyle mi gerçekten?" Sonra kendini tutarak, "Yok yok, seni anlıyorum, bağışla beni. Senin bu kadar bile konuşabilmene sevindim. Aslında onun için üzülmeye değmez, inan! Bunu çok yakın zamanda yalnız kafanla değil, duygularınla da kavrayacağını umut ediyorum. Duygularının bu konuda sınırlı kalmış olduğu için şanslısın! Açık konuşayım, senin davranışlarından ona olan sevginin derecesini hiçbir zaman kestiremedim. Yalnızca bir tercih durumu olduğunu biliyordum; onun bu tercihe layık olduğuna da asla inanmamıştım. Bu adam erkeklik için yüz karasıdır. Yani şimdi de o dünya tatlısı genç kızı almakla ödüllendirilecek ha? Jane, Jane! Yazık olacak sana!"

Emma şaşkınlaşmıştı, gene de sakin konuşmaya çalışarak, "Mr. Knightley, çok tuhaf bir durumdayım," dedi. "Yanılgınızda ısrar etmenize izin veremem. Beri yandan, davranışlarım mademki böyle bir izlenim bırakmış... sözünü ettiğiniz kişiye hiçbir zaman gönül vermedim, diye itirafta bulunmak belki, 'Evet, onu sevdim,' demekten daha utandırıcı bir şeydir. Ama, doğrudur, onu hiçbir zaman o anlamda sevmedim."

Mr. Knightley hiç sesini çıkarmadan dinliyordu. Emma o konuşsun istiyordu, ama o konuşmamakta ısrarcıydı. Genç kız onun yumuşamasını sağlamak için kendisinin daha da açık konuşması gerektiğini tahmin ediyordu; ama kendini bile bile onun gözünde daha da alçaltmak zor görevdi. Gene de konuşmayı sürdürdü:

"Davranışımı temize çıkaracak çok bir sözüm yok. Onun gösterdiği ilgiye kapıldım, bundan çok hoşnut kalmış gibi davrandım. Eski bir hikâyedir bu, herhalde, olağan bir şey... benden önce yüzlerce kadının başından geçmiş bir durum, en sonunda. Ama benim gibi, kendini *kafalı* bulan birinde kolayca bağışlanmayabilir. Aklımı çelen birçok şey vardı: Bir kez Mr. Weston'ın oğluydu... hep buralardaydı... onu eskiden beri sevimli bulurdum... yani kısacası..." Bir iç çekişiyle, "Nedenleri ne denli kurnazca çoğaltırsam çoğaltayım, hepsi gelip aynı şeyde düğümleniyor: Gururumu okşadığı için çevremde dönüp dolaşmasına, bana iltifatlar etmesine izin verdim. Gerçi son zamanlarda... epey zamandan beri, bu ilginin hiçbir şey ifade etmediğini biliyordum. Bir alışkanlık diye bakıyordum buna, ciddiye almamı hiçbir biçimde gerektirmeyen bir oyun, falan. O beni kullandı, evet, ama bana zararı dokunmadı. Hislerim asla ciddi değildi. Öyle ki şimdi onun davranışını oldukça anlayabiliyorum. Beni kendisine bağlamayı hiçbir zaman istememişti. Gösterdiği ilgi, başkasıyla olan ilişkisini gizlemek için bir maskeymiş, yalnızca. Amacı çevresindeki herkesin gözünü boyamakmış. Kimsenin de gözü, benimkinden fazla boyanamazdı, herhalde. Ne var ki gözümü boyayamamıştı, aslında... yani şansım varmış ki çok şükür... kısacası, şöyle ya da böyle, nasıl olduysa, o tehlikeden kendimi koruyabilmişim."

Emma buraya gelince erkekten bir yanıt, hiç değilse, "Davranışını anlayabiliyorum," diye birkaç sözcük bekledi ama o hâlâ susuyordu. Derin bir düşünceye dalmış olduğu belliydi. En sonunda, eski sesine epeyce benzeyen bir sesle, "Frank Churchill'i hiçbir zaman çok fazla beğenmedim," dedi. "Ama tam değerini vermemiş de olabilirim. Ne olsa kendisini ancak şöyle bir tanıdım. Bundan önce pek kişilikli değildiyse bile bundan sonra pekâlâ düzelebilir. Yanında öyle bir kadınla buna şansı vardır. Onun kötülüğünü istemem için hiçbir neden yok. Hele Jane Fairfax'in

hatırı için onun her zaman iyiliğini isterim, çünkü o kızın mutluluğu kocasının kişilik ve huy yönünden sağlam olmasına bağlıdır."

Emma, "Onların birlikte çok mutlu olacaklarından benim hiç kuşkum yok," dedi. "Birbirlerini gerçekten çok sevdiklerine inanıyorum."

"Frank Churchill çok şanslı çocuk, bence. Henüz bu genç yaşta... yirmi üçünde... o yaşta evlenen erkekler çoğunlukla yanlış kişileri seçerler... Yirmi üç yaşında böyle bir hazine bulabilmek! Tanrı ömür verirse önünde uzun mutluluk yılları var demektir. Öyle bir kadının aşkından emin olmak... çıkar gütmeyen bir aşk, çünkü Jane Fairfax'in karakteri çıkarcı bir kadın olmadığının garantisidir... yani her şey bu genç adamdan yana: sosyal yönden uygunluk, önemli huy ve davranışlardaki uyum, tek bir nokta dışında eşitlik... Bu söz konusu nokta da gencimizin mutluluğunu eksiltmeyip artıracaktır. Çünkü karısının aşkının tertemizliğine inandığından, onun yoksun olduğu her şeyi sağlamak kendisi için gurur kaynağı olacaktır. Erkek her zaman kadınına, onu aldığı evden daha iyi bir ev sağlamak ister. Bunu yapabilen erkek de... kadınının aşkından kuşku duymadığı sürece... yeryüzündeki ölümlülerin en mutlusu sayılmalıdır. Frank Churchill de gerçekten, şans tanrısının gözdesi olmalı, çünkü her işten o kazançlı çıkıyor. Bir sayfiye yerinde genç bir kadınla tanışıyor, onun gönlünü öyle bir kazanıyor ki ihmalci davrandığında bile onu bıktırıp bezdiremiyor... Oysa o ve bütün sülalesi dünyayı dolaşıp ona kusursuz eş arasalar bu kızdan daha üstününü bulamazlardı. Mrs. Churchill onun mutluluğuna engeldir. Mrs. Churchill ölüyor... Gencimizin iki laf etmesi yeterlidir. Dostları o saat onun mutluluğu için seferber oluyor... Herkese karşı saygısız davranmıştır, ama herkes onu bağışlamaya can atıyor... Evet evet, gerçekten şanslı adam!"

"Onu kıskanıyormuş gibi konuşuyorsunuz."

"Evet, gerçekten kıskanıyorum. Bir yönden haset ediyorum ona."

Emma bir şey söyleyemedi. Harriet konusuyla aralarında yarım cümlecik bir şey kalmış gibiydi. Emma'nın o anda içinden gelen, elindeyse bu konudan kaçınmaktı. Sessizce karar verdi: Bambaşka bir konuyu açacaktı: Brunswick Meydanı'ndaki çocuklar. Soluğunu

alır almaz konuşmaya niyetleniyordu ki Mr. Knightley, “Ne yönden kıskançlık duyduğumu sormayacaksın,” diye söze başlayarak onu şaşırttı. “Anladığım kadarıyla merak göstermemeye kararlısın. Akıllılık ediyorsun... ama ben akıllıca davranamayacağım artık. Emma, senin sormadığını ben söyleyeceğim. Belki ertesi dakika pişman olacağım ama olsun!”

Emma heyecanla, “Öyleyse söylemeyin, ne olur söylemeyin!” dedi. “Biraz daha düşünün, hemen açıklamayın!”

Mr. Knightley son derece üzülmüş, alınmış bir sesle, “Teşekkür ederim,” dedi, sonra tek bir hece daha söylemeden sustu.

Emma onu üzmeye dayanamazdı. Erkek ona açılmak, belki de akıl danışmak istemişti. O da, kendine neye mal olursa olsun, onu dinleyecekti! Belki onun karar vermesinde ya da verdiği zor bir kararı benimsemesinde yardımcı olabilirdi; Harriet’in olumlu yanlarını övebilir ya da bağımsızlık konusunu işleyerek onu kararsızlık eziyetinden kurtarabilirdi. Çünkü kararsız kalmak, Mr. Knightley karakterinde bir adam için, en kötü seçenekten bile daha katlanılmaz olmalıydı. Bu arada eve varmışlardı. Mr. Knightley, “Giriyorsun herhalde, değil mi?” diye sordu.

Emma, “Hayır,” diye yanıtladı. Mr. Knightley’nin soruyu soruşundaki karamsarlık genç kıza kesin kararını verdirtmişti. “Ben biraz daha dolaşmak istiyorum. Mr. Perry henüz gitmemiş nasılsa.” Birkaç adım sonra, “Mr. Knightley, biraz önce bencilce konuştum,” diye ekledi. “Sizi istemeyerek üzdüm, sanıyorum. Eğer benimle bir arkadaş olarak serbestçe konuşmak istiyorsanız, tasarladığınız bir konuda akıl danışmak falan, arkadaş olarak emrinizdeyim. Söyledikleriniz ne olursa olsun dinleyeceğim, ne düşündüğümü de tam olarak söyleyeceğim.”

Mr. Knightley, “Arkadaş olarak ha!” dedi. “Emma, korkarım ki bu sözcük öyle bir... hayır, söyleyecek hiçbir şeyim yok. Ama dur, evet, ne diye duraksayacakmışım? Nasılsa geri dönemeyecek kadar ileri gittim artık. Emma, çok tuhaf da olsa önerini kabul ediyorum ve sana bir arkadaş olarak soruyorum: Söyle bana, öyleyse, benim için hiç umut yok mu?”

Durdu, Emma’ya bakıp sorusunu gözleriyle sordu ve gözlerinin bakışı Emma’yı tepeden tırnağa sarstı. Mr. Knightley, “Bir tane

Emma'm," diye sözünü sürdürdü. "Çünkü bu konuşmanın sonucu ne olursa olsun sen her zaman benim bir tanem olacaksın. En sevdiğim, biricik Emma'm benim, hemen yanıt ver bana. Öyle gerekiyorsa, 'Hayır,' de."

Emma gerçekten konuşamıyordu.

Mr. Knightley sevinçle, "Susuyorsun!" diye ünledi. "Hiçbir şey demiyorsun. Şu sırada benim de bundan ileri bir isteğim yok!"

Emma o dakikanın heyecanıyla neredeyse yıkılmak üzereydi. En belirgin duygusu, dünyanın en güzel rüyasından uyanıvermek korkusuydu. Biraz sonra erkek, "Ben şairane laflar etmesini beceremem, Emma," diye konuştu. Sesi öyle içten, kararlı, apaçık bir sevgiyle öylesine dopdoluydu ki ona inanmamaya olanak yoktu. "Seni daha az sevsem belki bu konuda daha çok konuşabilirdim, ama sen beni tanıyorsun. Ben ancak ve yalnızca doğruyu söylerim. Şunca zamandır sana az mı kabahat buldum, az nutuk mu çekip akıl verdim? Şu ülkede başka hiçbir kadın çekmezdi bunu ama sen çektin. O doğrular gibi şimdi söyleyeceğim doğruları da sabırla dinle, sevgili Emma'm. Tavrım pek gönül çelici olmayabilir. Tanrı biliyor ya, aşkımı sana gerektiği gibi belli edemedim. Ama sen beni anlarsın. Evet, içimden geçenleri görüyorsun, anlayabiliyorsun sen. Eğer olabiliyorsa, bunlara karşılık da vereceksin, biliyorum ama şu sırada tek istediğim senin sesini duymak, Emma, bir şeyler söyle bana."

O konuşurken Emma'nın zihni yıldırım gibi işlemiş ve dinlediklerinin tek sözcüğünü kaçırmadığı halde her şeyi bütünüyle görüp kavramayı başarmıştı: Harriet'in umutları tümüyle temelsizdi, bir yanılgı, bir sanrı, bir aldanış, aynen onun kendininkiler gibi bir kendi kendini aldatış; bu erkeğin gözünde Harriet hiçti, kendisi her şey! Harriet'i düşünerek söylediği her şeyi o, Emma'nın kendi duygularıyla ilgili sanmıştı: Bütün o heyecanı, duraksamaları, isteksizlik ve olumsuzluğu Emma'nın kendi gönül lehçesi olarak kabul etmişti.

Bütün bu yanlışları düzeltip mutlulukla ışıldatmanın zamanı elbet gelecekti. Emma şu sırada Harriet'in sırrını kimseye söylemediği için sevinmeye ve asla söylememesi gerektiğini düşünmeye fırsat buldu. Zavallı arkadaşına bundan böyle

yapabileceği en büyük hizmet buydu. Belki yüreği daha yiğit olsa bir özveride bulunup erkeğe, sevgisini kendinden alıp Harriet'e yöneltmesini, çünkü onun buna kendinden daha layık olduğunu söyleyebilirdi. Ya da daha basit bir yüce ruhluluk göstererek onunla evlenmeyi (adam kızların ikisini de alamayacağına göre) baştan, hiç neden göstermeksizin reddedebilirdi. Gelgelelim Emma bu kadar kahraman değildi. Harriet'e, yüreği burkularak, pişmanlıkla dolarak acıyordu. Ama her türlü aklı ve mantığı yadsıyan çılgın bir gönül bolluğuna da kapılmıyordu. Arkadaşını yanlış yollara sürüklemişti ve bu, vicdanına ömür boyu azap verecekti. Gelgelelim mantık ve yargı gücü de duyguları kadar güçlüydü ve Harriet'in George Knightley için son derece uygunsuz bir eş olacağına hâlâ eskisi kadar inanıyordu. İzlemesi gereken yol çetin, pürüzlü ama düzdü.

Sonunda Emma erkeğin istediği o birkaç sözü söyledi. Ne mi dedi? Neyi demesi gerekirse onu, elbet. Gerçek hanımefendiler her zaman böyle yapar. Umutsuzluğa gerek olmadığını açıklamaya ve erkeği daha çok konuşmaya özendirmeye yetecek kadar konuştu. Mr. Knightley bir ara gerçekten umutsuzluğa kapılmıştı. Emma ona susması, bir şey söylememesi için tüm umudunu yıkan bir içtenlikle yakarmış, onu dinlemek bile istememişti. Sonraki değişikliğin pek ansızın gerçekleştiği düşünülebilirdi: Emma'nın biraz daha dolaşmak istemesi, demin yarıda kestiği konuyu tazelemesi biraz garipsenebilirdi. Bundaki tutarsızlığı kız kendisi de fark ediyordu. Neyse ki Mr. Knightley bunu böylece kabul etmek ve açıklama istememek inceliğini gösterdi.

İnsanların birbirlerine yaptıkları hemen hemen hiçbir açıklamanın tümüyle doğru olduğu söylenemez. Hiçbirinin en ufacık bir ayrıntısının bile hiç maskelenmediği, azıcık olsun gerçeği saptırmadığı seyrek görülür, hem de çok seyrek. Ne var ki şu olayda olduğu gibi, tavır yanlış yorumlansa da duygular doğru anlaşılmışsa, doğruluktan ufacık sapmalar önemli olmayabilir. Nitekim o sırada Emma'nın bağrında çarpan yürek de Mr. Knightley'nin sandığından daha az yumuşak, daha az aşk dolu sayılmazdı.

Aslında Mr. Knightley, Emma'nın duygularını son ana kadar tahmin bile etmemişti. Fidanlıkta yeniden dolaşmaya

başladıklarında kendisinin Emma'ya açılmak gibi bir niyeti de yoktu. Onun, Frank Churchill'in nişan haberini nasıl karşıladığını görmek için kaygı ve telaşla geri dönerken kendisini hiç düşünmüyordu; tek düşüncesi onu avutmaya, yatıştırmaya çalışmaktı, yeter ki o buna ufacık bir fırsat versin. Gerisi kendiliğinden oluvermişti, dinlediklerinin, hisleri üstündeki etkisinin o andaki dışa vurumu... Emma'nın, Frank Churchill'e hiçbir ilgi duymadığını kalbinde onun asla yer etmemiş olduğunu kesinlikle öğrenmenin sevinci Mr. Knightley'ye yepyeni bir umut vermişti: Kızın kalbini belki kendisi kazanabilirdi! Gene de şimdiye ait değildi bu umut. O, heyecanının bir an için ihtiyatından baskın çıkmasıyla, kızın ona, umut edebilmek için izin vermesini umut etmişti! Böylece, önüne yavaş yavaş serilen daha da ileri olasılıklar başını büsbütün döndürmüştü! Kızın kalbinde uyandırmaya çalışmasına izin verilsin diye yalvardığı sevgi meğer zaten onunmuş! O da yarım saat içinde, bütünüyle karamsar bir ruh halinden, ancak "kusursuz mutluluk" diye betimlenebilecek bir ruh haline geçmişti!

Emma'nın yaşadığı değişim de onunkine eşitti. Şu son yarım saat, ikisine de aynı derin aşkla seviliyor olmanın inancını bağışlamış, ikisinin içinden de aynı yanılgı, kıskançlık ve güvensizlik tortularını silip atmıştı. Erkeğin kıskançlığı çok daha eskiye dayanıyordu, Frank Churchill'in gelişinden daha öncelere. Emma'ya duyduğu aşkla Frank Churchill'e duyduğu kıskançlık aynı zamanda uyanmıştı. Bu duygulardan biri öbürünü tetiklemişti belki de. O sıralarda kasabadan uzaklaşmasına Frank Churchill'e duyduğu kıskançlık neden olmuştu. Box Tepesi gezisi ona kararını verdirtmişti. Kendisini, sevdiği kızın bir başkasına nasıl cesaret verdiğini görmek eziyetinden kurtaracaktı. Emma'yı unutmak için gitmişti. Ne var ki yanlış yere gitmişti. Erkek kardeşinin evinde çok fazla aile mutluluğu vardı. Isabella, Emma'ya çok fazla benziyordu. Isabella'da ve diğer kadınlarda gözüne çarpan kusurlar ona her zaman Emma'nın parıltılı kişiliğini çağrıştırıyordu. Gene de o dişini sıkıp orada günlerce kalmıştı, ta ki bir sabah postasından çıkan mektuptan Jane Fairfax'in öyküsünü öğreninceye kadar! Sevinmemek elinde değildi; hayır, sevindiği için kendini

kınamıyordu da çünkü Frank'i Emma'ya asla layık görmemişti. Beri yandan Emma için öylesine sevgi dolu gene de keskin bir kaygıya kapılmıştı ki, orada artık kalamamıştı. Yağmur altında atını Londra'dan buraya sürmüş, yemekten sonra da hemen Hartfield'e koşmuştu... yeryüzünün bu en tatlı, en harika yaratığının, tüm kusurlarına karşın kusursuz olan bu kızın o nişan haberi karşısında ne halde olduğunu görmek için.

Heyecanlı ve keyifsiz bulmuştu onu. Frank Churchill alçağın biriydi. Emma onu hiçbir zaman sevmemiş olduğunu söylüyordu. Frank Churchill pek de kötü biri olmayabilirdi. Eve döndükleri zaman Emma onun Emma'sıydı, eli elinde, verdiği sözler kulaklarında. O sırada Frank Churchill'i bir an bile düşünebilecek durumda olsaydı, herhalde onun çok iyi bir çocuk olduğuna karar verirdi.

Ellinci bölüm

Emma'nın eve girerken içini dolduran duygular, evden çıkarkenki duygularından nasıl da bambaşkaydı! O zaman birazcık rahatlamaktan başka bir umudu yokken şimdi nefis bir mutluluk çarpıntısı içindeydi, hem de bu çarpıntı geçtikten sonra mutluluğunun daha da derinleşeceğini biliyordu.

Çay sofrasına oturdular. Aynı masa başında aynı üç kişi... şimdiye dek kim bilir kaç kez burada toplanmışlardı! Ve de kaç kez Emma'nın gözleri çimlikteki fundalarda dolaşıp batı ufkundaki güneşin o güzelim ışıklarıyla oyalanmıştı! Ama hiçbir zaman böyle bir ruh hali içinde değil, hiçbir zaman! Şu anda kendini toparlayıp çevresiyle evin hanımı olarak yeterince ilgilenmekte, hatta kız evlat olarak babasıyla ilgilenmekte bile zorluk çekiyordu.

Zavallı Mr. Woodhouse! Şu anda güler yüzle sofrasına buyur ettiği, yağmurda ıslandığı için acaba soğuk aldı mı, diye kaygılara kapıldığı adamın ona karşı gizlice nasıl bir komplo kurduğundan haberi bile yoktu. Adamın yüreğinin içini görebilseydi, ciğerlerinin durumu herhalde umurunda bile olmazdı! Gel gör ki yaklaşan felaketten bütünüyle habersiz, yanındaki iki kişinin ifade ve davranışlarında olağandışı hiçbir şey de sezmediği için keyifle, Mr. Perry'den duymuş olduğu havadisleri anlatmaktaydı. Onu dinleyenlerin, isteseler *ona* neler neler anlatabileceğinden en ufacık bir şüphe bile duymaksızın, yaşamından hoşnut, tatlı tatlı sohbet ediyordu.

Mr. Knightley yanlarında kaldığı sürece Emma'nın humma içersindeymiş gibi hali sürdü ama o gittikten sonra biraz yatışır, durulur gibi oldu. Sonra, böyle bir akşamdan sonra elbette uykusuz

geçen gece boyunca kafasına bir iki tane öyle ciddi nokta takıldı ki genç kız, mutluluğunun bile katıksız olmadığını fark etti: Babası... ve Harriet! İkisine karşı da ayrı ayrı taşıdığı sorumluluğun tüm ağırlığını hissediyordu; sorun, ikisinin huzurunu da elden geldiğince koruyabilmekteydi. Babasıyla ilgili karar vermek daha kolaydı. Emma henüz Mr. Knightley'nin ne isteyeceğini bilemezdi ama kendi kalbine şöyle bir danıştıktan sonra ciddi ve kesin olarak, babasının yanından asla ayrılmamaya karar verdi. Böyle bir şeyi düşünmenin bile günah işlemek sayılacağını düşünerek biraz gözyaşı bile döktü. Babası yaşadığı sürece Mr. Knightley'yle arasındaki bağ, nişandan ileri gitmemeliydi. Kızının elinden alınması gibi bir tehlike içermediği sürece böyle bir nişanın babası için bir avuntu kaynağı bile olabileceğini düşünmek Emma'yı da avuttu.

Harriet konusunda ne yapabileceği konusuysa daha çapraşıktı. Harriet'i gereksiz acılardan nasıl korumalı, ona önceki acıları nasıl unutturabilmeli, onun gözüne düşman gibi görünmemek için ne yapmalıydı? Bu konularda Emma'nın kafası müthiş karışık, içi müthiş sıkıntılıydı. Bu konularda hissettiği her üzücü pişmanlığı, her acı suçluluğu döne döne yeniden yaşıyordu. En sonunda verebildiği tek karar, Harriet'le yüz yüze görüşmemeyi sürdürüp söylenmesi gereken her şeyi mektupla söylemek oldu. Şu sırada onu Highbury'den uzaklaştırabilseler, Emma'nın sözle anlatılamayacak kadar işine gelirdi! Emma bir ara aklına gelen bir şeye neredeyse karar veriyordu: Harriet'i belki Brunswick Meydanı'na davet ettirebilirdi. Harriet, Isabella'nın çok hoşuna gitmişti; Londra'da birkaç hafta geçirmek de Harriet'i elbet oyalar, eğlendirirdi. Harriet'in böyle bir değişiklik ve yenilikten, evdeki çocuklardan, Londra'nın sokak ve dükkânlarından hoşnut kalmaması olanaksızdı. En azından böylece Emma, Harriet'e borçlu olduğu ilgi ve arkadaşlığın hiç değilse birazcığını ödemiş olurdu; birbirlerinden şimdilik ayrı kalırlar, yeniden hep bir araya gelecekleri kaçınılmaz günü de birazcık ertelerlerdi.

Emma sabahleyin erkenden kalktı ve Harriet'e yazacağı mektubu yazdı. Mektubu bitirdiği zaman neşesi öyle kaçmış, içi öylesine kararmıştı ki ancak Mr. Knightley'nin kahvaltı için

Hartfield'e gelişiyle biraz rahatladı. Bir akşam önceki mutluluğuna kavuşabilmesi içinse, daha sonra onunla baş başa bir yarım saat çalıp gene aynı yerlerde ve aynı konularda dolaşması gerekti.

Mr. Knightley yeni gitmişti ve Emma ondan başka hiç kimseyi, hiçbir şeyi düşünecek durumda değildi ki Randalls'tan bir mektup getirdiler, çok kalın bir mektup. Emma bunu kimin yazdığını biliyordu ve okumayı hiç istemiyordu. Zaten Frank Churchill'le kavgası yoktu artık, ondan hiçbir açıklama istemiyordu; tek istediği kendi düşünceleriyle baş başa kalmaktı; okuduklarının hiçbir sözcüğünün aklına girmeyeceğinden emindi. Ama çaresiz, okuyacaktı. Paketi açtı; yanılmamıştı: Mrs. Weston, Frank Churchill'in kendine yazdığı uzun mektubu, kısa bir pusula eşliğinde Emma'ya yolluyordu:

Biricik Emma'm, ilişikteki mektubu sana büyük bir hoşnutlukla iletiyorum. Dikkat ve hakkaniyetle okuyacağından emin olduğum için üzerinde olumlu etki bırakacağından hiç kuşkum yok. Bundan böyle seninle aramızda, bu mektubun yazarı hakkında ciddi görüş ayrılığı olmayacağına inanıyorum. Neyse, uzun bir giriş yaparak okumanı geciktirmeyeyim. Bizler iyiyiz. Bu mektup benim son günlerde hissettiğim bütün o küçük sinir gerginliklerini tedavi etti. Salı sabahı senin halini pek beğenmedim ama hava çok sıkıntılıydı. Gerçi sen havanın etkisi altında kaldığını hiç kabul etmezsin ama bence kuzeydoğu rüzgârı herkesi etkiler. Salı günü öğleden sonra çıkan fırtınada ve dün sabah sevgili babanı çok düşündüm, neyse ki hastalanmamış. Bunu dün akşam Mr. Perry'den işittiğimde çok sevindim.

Her zaman senin,
A.W.

(Frank Churchill'den Mrs. Weston'a)

Windsor, Temmuz

Sevgili Mrs. Weston,

Dün meramımı doğru dürüst anlatabilmişsem bu mektubumu bekliyor olmalısınız; ama bekleseniz de beklemeseniz de

yazdıklarımı açık fikirlilik ve hoşgörüyle okuyacağınızı biliyorum. Siz ki tepeden tırnağa iyiliksiniz, benim geçmişteki bazı davranışlarımı mazur görmek için sizin tüm iyiliğiniz bile yeterli gelmeyebilir. Ne var ki bana sizden daha fazla kızmaya hakkı olan biri tarafından bağışlanmış bulunuyorum, bu yüzden yazdıkça cesaretim artıyor. Varlıklı kişiler için alçakgönüllü olmak zordur. Ama af dilediğim iki kişiden öyle olumlu yanıt aldım ki sizin ve benden şikâyetçi olan diğer dostlarınızın beni bağışlayacağınızı da çok doğal saymam gibi bir tehlike var. Bu nedenle hepinizin, Randalls'a ilk geldiğimdeki durumumu tam olarak anlamaya çalışmanızı diliyorum. Her şeye karşın saklamak zorunda olduğum bir sır taşıdığımı bilmelisiniz. Bu, değiştirilemeyecek bir olguydu. Peki, benim kendimi, böyle gizlilik gerektiren bir durumda bırakmaya hakkım var mıydı? Bu, ayrı bir sorundur, burada ayrıntıya girmeyeceğim. Ama bu hakkı kendimde görüyordum. Nasıl gördüğüme gelince; tüm beylere, Highbury kasabasındaki, üst katında kanatlı pencereleri bulunan iki katlı tuğla bir evi işaret ediyorum.

"O"nun karşısına açıkça çıkmayı göze alamıyordum. O sırada Enscombe'da beni engelleyen koşullar sizlerce çok iyi bilindiği için, yinelemek istemem. Çok ama çok şanslıydım; "O"nunla Weymouth'ta ayrılmamızdan önce, kadınlık onurunun dünyadaki o en muhteşem timsalinin merhametini kazanarak, bana gizlice evlenme sözü vermesini sağlayabilmiştim. Beni geri çevirseydi delirebilirdim.

Bana şimdi, "Peki böyle yapmakla ne umuyordun? Beklentin neydi?" diye sorabilirsiniz. Herhangi bir şey ve her şeydi! Zaman, şans, rastlantı, yeni durumlar, yavaş etkiler, hızlı patlamalar, sebat ve bezginlik, hastalık ve sağlık... Önümde her türlü güzel olasılık uzanıyordu, çünkü ondan nişan ve mektuplaşma sözünü alarak mutluluğun ilk adımını atmıştım. Bundan öte açıklama bekliyorsanız, sayın efendim, sizin kocanızın oğlu olmak onurunun sahibiyim ve ondan öyle iyimser bir mizaç almışım ki hiçbir maddesel zenginlik, ne mal ne de mülk, bununla eşdeğerli olamaz!

Şimdi benim, bu koşullar altında Randalls'a gelişimi görünüz lütfen. Bu konuda hatalı olduğumu biliyorum, çünkü bu ziyareti

daha önce yapabilirdim. Geriye bakınca benim Highbury'ye, ancak Miss Fairfax buradayken geldiğimi göreceksiniz. Bu, size karşı işlenmiş bir ayıp olduğundan beni anında bağışlayacaksınız, biliyorum, oysa babamın yüreğini yumuşatmaya daha çok çalışmam gerekiyor: Onun evinden uzak durduğum sürece sizi tanımak mutluluğundan yoksun kalmış olduğumu anlatarak sığınacağım onun merhametine. Sizinle geçirdiğim o inanılmaz mutlu iki haftada size karşı, o bir tek nokta dışında bir kusur işlemediğimi umarım. İşte şimdi davranışımın beni en çok kaygılandıran, en dikkatlice açıklanması gereken önemli bölümüne geliyoruz.

Sözümü en derin saygı ve en candan dostlukla, Miss Woodhouse'a getiriyorum. Babam, "En derin utançla" diye eklememi de isteyebilir. Dün bana ettiği, bu konudaki düşüncesini belirten birkaç lafa bakılırsa, bir yere kadar kınanmayı hak ediyorum, demektir. Miss Woodhouse'a karşı takındığım tutum amacını biraz aşmış olmalı. Benim için yaşamsal olan gizliliği koruyabilmek için çok ileriye gitmiş ve onunla aramızda hemencecik doğan sıkı arkadaşlıktan yararlanmakta aşırıya kaçmış olabilirim. Görünüşte Miss Woodhouse'un peşinde koştuğumu yadsımayacağım ama onun bana karşı hiçbir ilgi duymadığından emin olmasaydım bu tavrı sürdürmek gibi bir bencillik yapmazdım, dersem bana inanacağınızı biliyorum. Miss Woodhouse arkadaş canlısı ve çok yaşam dolu olmakla birlikte, benim üzerimde hiçbir zaman herhangi bir erkeğe bağlanacak bir genç hanımmış izlenimi bırakmadı. Hele bana karşı en ufak bir eğilim duymadığından da çok emindim. Ona gösterdiğim ilgiye, tam bana göre olan rahat, dost, güler yüzlü bir şakacılıkla karşılık veriyordu. Birbirimizi iyi anlıyor gibiydik. Sosyal durumumuz yönünden bu ilgi onun hakkıydı ve o bunu böylece kabul ediliyordu. O iki hafta sona ermeden Miss Woodhouse benim sırrımı sezmeye başlamış mıydı, bilemem. Vedalaşmaya gittiğimde, anımsıyorum, ona her şeyi itiraf etmeme ramak kalmıştı; işte onun da bir şeylerden kuşkulandığını o anda duyumsadım. O zamandan bu zamana sırrımın hiç değilse bir parçasını keşfettiğinden eminim. Belki tümünü çıkartamamıştır, ama o işlek zekâsı bir bölümünü mutlaka anlamıştır. Bundan kuşku edemem. Durum bütünüyle açıklığa kavuşunca onun çok da

şaşkınlığa uğramadığını göreceksiniz. Bana bu konuda sık sık imalar yapmıştı. Baloda, anımsıyorum, Miss Fairfax'le ilgilendiği için Mrs. Elton'a şükran borçlu olduğumu söylemişti. Miss Woodhouse'a karşı olan tutumumun bu tarihçesi, babamla sizin gördüğünüz hataları umarım temelden temize çıkarabilir. Çünkü Emma Woodhouse'a karşı günah işlediğimi düşündüğünüz sürece sizden hiçbir şey umut edemem. Lütfen hemen şimdi beni suçtan arındırınız ve sırası gelince Emma Woodhouse'un da beni aklamasını ve iyi niyetlerle anmasını sağlayınız. Kendisine karşı öyle derin bir kardeşçe sevgi duyuyorum ki bir gün onun da tıpkı benim gibi mutlu bir aşk yaşamasını diliyorum.

O iki hafta sırasında benim yaptığım ve söylediğim sayısız acayip şeyin anahtarı sizde artık. Kalbim Highbury'deydi; tek düşüncem de, bedenimi, elimden geldiğince sık sık ve kuşku uyandırmadan, oraya taşımak... Lütfen, aklınıza gelen tüm saçmalıkları doğru hesaba yazınız. Gelelim çok konuşulan o piyanoya. Şu kadarını söylemek zorundayım ki bunun ısmarlandığından Miss Fairfax'in zerrece haberi yoktu, olsaydı göndermeme asla razı olmazdı. Bu gizli nişan süresinde onun gösterdiği onur ve hassaslığı, sevgili Mrs. Weston, layık olduğu kadar övebilmemin yolu yok! Yakında onu sizin de yakından tanıyacağınızı tüm kalbimle umut ediyorum. Çünkü hiçbir kalem onu betimleyemez. Nasıl biri olduğunu size kendisi söylemelidir ama sözle değil, çünkü böyle, kendi değerini bile bile saklayan bir insan, dünya yüzünde görülmemiştir.

Sandığımdan daha uzun olacağa benzeyen bu mektubu yazdığım sırada kendisinden haber aldım. Sağlığının iyi olduğunu söylüyor, ama sızlanmak huyunda olmadığı için dediklerine güvenmiyorum. Onun halini nasıl bulduğunuzu sizden öğrenmek istiyorum. Yakında onu ziyaret edeceğinizi biliyorum; bundan ödü kopuyor. Belki onu gidip görmüşsünüzdür bile. Ne olur, bir an önce yazın bana. Bilmek istediğim yüzlerce şey var. Randalls'ta ne kadar az kaldığımı, ne şaşkın, ne sapıtmış durumda olduğumu biliyorsunuz; henüz iyileşmiş de değilim. Artık mutluluktan mı, mutsuzluktan mı bilmem, aklım hâlâ başımda değil. Onun bana gösterdiği iyi yürekliliği ve ayrıcalığı, huylarındaki kusursuzlukla

sabrı, dayımın cömertliğini düşününce sevinçten çıldırıyorum. Sonra Ona çektirdiğim onca eziyeti, bağışlanmaya ne az layık olduğumu düşününce öfkeden kuduruyorum.

Bu uzun mektuba daha eklenecekler var. Bilmeniz gereken her şeyi henüz öğrenmediniz. Dün tutarlı ayrıntı veremedim. Durumun ortaya çıkmasındaki anilik ve bir bakıma sırasızlık da açıklama gerektiriyor. Gerçi ayın yirmi altısındaki olay benim önümde geniş bir mutluluk ufku açmıştı, ama başka koşullarda olsa ben gene de bu kadar acele davranmayı göze alamazdım. N'eylersiniz ki birtakım olay ve durumlar bana yitirilecek bir saat bile bırakmadı. Bana kalsa bu telaş havasından kaçınırdım; o da benim gördüğüm tüm sakıncalara benimkinin iki misli bir hassaslıkla katılırdı ama başka seçeneğim yoktu. Onun o kadınla acelece yaptığı anlaşma, verdiği söz...

Buraya gelince, kendimi toparlamak için kalemi elimden bırakmak zorunda kaldım. Kırlarda dolaşıp geldim; artık mektubun geri kalan yanını doğru dürüst yazabilecek kadar aklımın başımda olduğunu umuyorum. Doğruyu isterseniz o konuyu düşünmek benim için utanç verici bir şey. Alçakça davrandım. Suçun büyüğü, Miss W.'ye karşı, Miss F.'nin hoşlanmadığı bir tutum takınmamdır; bunu burada itiraf edebilirim. Onun bu tutumu kınaması yeterli olmalıydı. Benim, sırrımızı saklama kaygısını, yakışıksız davranışlarımın özrü olarak göstermem onu tatmin etmedi. Sinirlenmişti. Ben bunu mantıksızlık saydım. Zaten sayısız kez onun aşırı sakıngan, aşırı titiz olduğunu düşünmüşümdür. Soğuk olduğunu düşündüğüm bile olmuştur. Ama her zaman o haklı çıktı. Eğer onun yargısına güvenseydim de aşırılıklarımı onun onayladığı düzeye indirseydim, ömrümün en büyük mutsuzluğunu yaşamamış olurdum. Kavga ettik. Donwell'e yaptığımız geziyi anımsıyor musunuz? Daha önce yaşanan her türlü gerginlik orada patlak verdi. Ben geç kalmıştım. Yolda ona rastladım; tek başına eve dönüyordu. Onunla evine kadar yürümek istedim, razı olmadı. Önerimi kesin biçimde geri çevirdi. O sırada çok saçma buldum bunu. Oysa şimdi tutarlı ve mantıklı bir sakınganlık olarak görüyorum. Ben, sırrımızı herkesten gizlemek için bir yanda başka bir kadına ölçüsüz ilgi gösterirken, o öbür yandan, o zamana kadarki tüm önlemlerimizi

boşa çıkartacak bir öneriye rıza gösterebilir miydi? İkimiz, Donwell'den Highbury'ye baş başa yürürken görülürsek kesin kuşku çekmeyecek miydik? Gelgelelim ben öfkeye kapılacak kadar delirmiştim. Onun sevgisinden kuşkuya kapılmıştım.

Ertesi gün Box Tepesi'nde bu çekişme daha da alevlendi. Benim o günkü rezil davranışım onun tepesini attırmıştı. Onu öyle küstahça, adice ihmal ederek Miss W.'ye aşırı yakınlık göstermeme hiçbir kadın dayanamazdı; o da kızgınlığını bana açıkça anlayabileceğim bir dille ifade etti. Kısacası, efendim, bu kavgada onun hiç suçu yoktu, tüm adilik bendeydi. Ertesi sabaha kadar sizinle kalabilecekken, öfkemi alamayarak hemen o akşam Richmond'a döndüm. Gerçi o sırada bile tam olarak aptal değildim: Bir süre sonra onunla barışmak niyetindeydim. Ama incinen taraf ille de bendim ya sözümona... onun soğukluğu kalbimi kırmıştı ya... İlk barışma girişiminin ondan gelmesini bekleyecektim! Sizin o Box Tepesi gezisine gelmeyişinizi kendim için büyük şans sayıyorum. Oradaki davranışımı görseydiniz ondan sonra bende artık herhangi bir iyi yön bulamazdınız sanıyorum. Yaptıklarımın onun üzerindeki etkisiyse, onu hemen bir karara vardırtmak olmuş, anlaşılan. Benim Randalls'tan kesin ayrıldığımı öğrenir öğrenmez o işgüzar Mrs. Elton'ın bulduğu işe kabul yanıtı vermiş. Bu arada belirteyim ki o kadının Miss Fairfax'e karşı takındığı tavır beni baştan beri öfke ve nefretle doldurmuştur. Miss Fairfax'in bana katlanmakta cömertçe göstermiş olduğu sabır ve hoşgörüye ancak minnet duyabilirim; bu yüzden o kadına gösterdiği sabır ve hoşgörüye karşı da sesimi yükseltmeye hakkım yok. "Jane" ha? Benim ondan, size karşı bile henüz bu adla söz etmediğim dikkatinizden kaçmamıştır. Bu adın karıkoca Eltonlar arasında, hem de tepeden bakarak küstahça, bayağılıkla, sıralı sırasız telaffuz edilişini dinlerken neler çektiğimi tahmin edebilirsiniz.

Biraz daha sabır gösterin bana; mektubum yakında bitiyor. Miss Fairfax o gün o işi, benimle ilişkiyi temelli kesmek niyetiyle kabul etmiş. Ertesi gün de bana, birbirimizi bir daha hiç görmeyeceğimizi söyleyen bir mektup yazdı. "Aradaki sözün iki taraf için de bir pişmanlık ve ıstırap kaynağı olduğunu, bu yüzden verdiği sözü geri aldığını" bildiriyordu. Bu mektup elime tam zavallı yengemin ölüm

sabahı geçti. Aynı saat içinde yanıtladım ama o kargaşa ve telaşe arasında bu yanıtı, postalanacak diğer bir sürü mektubun arasına koyacağıma yazı masamın gözüne kilitleyip bırakmışım. Kısa da olsa onu hoşnut edecek bir şeyler yazmış olduğuma güvendiğimden içim rahattı. Hatta bana çabucak karşılık vermediği için biraz düş kırıklığına bile uğramıştım ama onun için bahaneler buluyordum. Telaşım başımdan aşkındı ve (açıkça söyleyebilir miyim) çok iyimser olduğum için kaygılanmak aklıma gelmiyordu. Dayımla Windsor'a taşındık; iki gün sonra bana ondan bir paket geldi: Ona yazmış olduğum mektupların hepsini geri yollamıştı! Eklediği iki satırlık bir notta da bana son yazdığı mektuba en ufak bir karşılık alamayışına çok şaştığını belirtiyordu. Böyle bir konuda sessiz kalmamı başka türlü yorumlayamayacağına göre, benim de aramızdaki ilişkiyi en kısa zamanda bitirmek istediğim sonucuna varmış. Bu nedenle benim bütün mektuplarımı geri yolluyormuş. Eğer ben onun mektuplarını bir hafta içinde bulup Highbury'ye gönderemezsem, uygun bir süre sonra lütfen ona şu adrese yollayabilir miymişim? Kısacası, Bristol yakınlarındaki Mr. Smallridge'in ayrıntılı adresi, sayfadan gözümün içine bakıyordu. Bu adı, adresi, her şeyi biliyordum; onun yapmış olduğu şeyi hemen anladım. Tam onun kararlı karakterinden beklenecek bir şeydi bu. Bir önceki mektubunda bu konuya hiç değinmemiş olması da kişiliğindeki titiz inceliği gösteriyordu. Bana gözdağı verir gibi görünmeyi asla istememişti. Uğradığım şoku bir düşünün, lütfen. Kendi unutkanlığımı fark edinceye kadar postaların hatalarına nasıl lanetler okuduğumu gözünüzde canlandırın. Ne yapacaktım şimdi? Yapılacak tek bir şey vardı. Dayımla konuşmalıydım. Onun rızası olmadan söyleyeceğim hiçbir şeyi sevdiğim kızın dinlemeyeceğini biliyordum. Dayıma açıldım. Durum benden yana gelişti. Yaşadığı acı, dayımın gururunu yumuşatmıştı; rızasını umduğundan çok daha çabuk, kolayca verdi, bana destek oldu. Öyle ki sonunda, zavallı adam, derin derin içini çekerek, "Umarım evlilik yaşamında sen de benim kadar mutlu olursun," bile dedi. Ben bunun çok başka türlü bir mutluluk olacağını düşündüm.

İşte böyle, mektup konusunda diken üstündeyken dayıma açılmak zorunda kaldığım için acıyor musunuz bana? Bekleyin

biraz, asıl Highbury'ye varıp da sevgilimi nasıl hasta etmiş olduğumu gördüğüm zaman acıyın. Onun o sararmış solmuş halini gördüğüm zaman acıyın bana. Kahvaltılarını geç yaptıklarını biliyordum. Onu yalnız bulabileceğimi umduğum bir saatte vardım oraya. Öyle de oldu. Sonunda, bu yolculuğu yapmaktaki amacıma da ulaştım. Çok haklı, çok mantıklı bir sürü hoşnutsuzluğu gidermem, içtenliğime onun aklını yatırmam gerekti. Ama yaptım, barıştık; birbirimize gene yakınız, eskisinden daha yakın; aramızda bundan böyle bir an bile gerginlik, tedirginlik yaşanmayacak.

Şimdi, sevgili Mrs. Weston, sizi özgür bırakabilirim artık ama daha kısa yazamazdım. Bana şunca zamandır gösterdiğiniz tüm iyilikler için binlerce, binlerce teşekkür. Ona göstereceğiniz tüm iyilikler için de onbinlerce teşekkür! Eğer benim hak ettiğimden daha mutlu olduğumu düşünüyorsanız size tümden katılıyorum. Miss Woodhouse bana, şansın gözdesi, diyor. Umarım öyledir. Şanslı oluşumun yadsınmayacak bir yönü var ki o da imzamı şöyle atabilmemdir:

Sizi saygı ve minnetle seven oğlunuz,

F.C. Weston Churchill

Elli birinci bölüm

Bu mektubun Emma'nın yüreğini yumuşatmaması olanaksızdı. Tam tersine karar vermiş olduğu halde bir de baktı ki tıpkı Mrs. Weston'ın söylemiş olduğu gibi, yazılanları dikkatle okumaktaydı. Hele kendi adına gelince merak etmesin, olamazdı! Kendisi hakkında yazılan her şeyi ilginç ve çoğunluğunu çok hoş buldu. Bu tılsımlı konu sona erdiği zaman da, mektubun yazarına karşı gene eski arkadaşça duyguları canlanmış olduğu için, okumayı sürdürdü. Zaten şu sırada aşkla ilgili her konu onun için son derece çekiciydi. Mektubu sonuna kadar okudu. Genç adamın çok hatalı olduğunu düşünmemek olanaksızdı, ama ilk düşündüğünden daha az hatalıymış galiba. Hem de çok ıstırap çekmişti ve çok pişmandı. Mrs. Weston'a karşı öyle büyük gönül borcu duyuyordu, Jane Fairfax'e öyle sırsıklam âşıktı ve Emma da öylesine mutluydu ki içinden kimseye kaş çatmak gelmiyordu. Genç adam o anda içeri girse Emma onunla tıpkı eskisi gibi candan tokalaşırdı.

Edindiği izlenim öyle olumluydu ki Mr. Knightley'nin bir dahaki gelişinde mektubu onun da okumasını istedi. Biliyordu ki Mrs. Weston bu konunun, özellikle Mr. Knightley gibi Frank Churchill'de çok kusur bulmuş olan birine açıklanmasını isterdi.

Mr. Knightley, "Memnuniyetle bir gözden geçiririm," dedi. "Ama çok uzuna benziyor. Yanıma alır, gece evde okurum."

Ama bu olanaksızdı. Mr. Weston akşama geliyordu, Emma mektubu ona geri vermek zorundaydı.

"Bana kalsa seninle konuşmayı yeğlerim, Emma, ama mademki ortada bir hakkaniyet sorunu var, gereğini yaparım."

Mektubu okumaya başladı ama sonra hemen duralayarak, "Eğer birkaç ay önce bu beyefendinin Mrs. Weston'a yazdığı bir mektubu okumam gerekseydi daha çok ilgilenirdim herhalde," dedi.

Biraz sessiz sessiz okuduktan sonra gülümseyerek, "Hıh! Övgülerle dolu bir başlangıç ama bu zaten kendisinin huyudur," dedi. "Gene de adamı salt üslubuna göre yargılamak doğru olmaz. Pek sert davranmayalım."

Kısa bir süre sonra, "Okurken ne düşündüğümü yüksek sesle söylemek daha iyi olacak," diye ekledi. "Böylelikle senin yanında olduğumu daha çok hissedeceğim. O kadar fazla zaman kaybı gibi gelmeyecek. Ama istemezsen..."

"Ne münasebet. Çok da hoş olur."

Mr. Knightley mektubu yeniden okumaya büyük bir hevesle başladı.

"Burada, nişan konusundaki hatasını biraz geçiştirmeye çalışıyor. Böyle gizli bir ilişki kurmamalıydı. Tutarlı bir nedeni olmadığını biliyor, babasına karşı da haksızlık ediyor. Mr. Weston'ın tüm dürüst ve onurlu çabalarında iyimser mizacı yardımcı olmuştur, evet, ama o, şimdiki rahat durumunu hakkıyla kazanmıştır... Evet, çok doğru, Mr. Churchill buralara ancak Miss Fairfax geldikten sonra gelmişti."

Emma, "Siz de, eğer çok isteseydi daha önce gelebilirdi, demiştiniz; bunu unutmadım," dedi. "Üstünde durmamak büyüklüğünü gösteriyorsunuz ama çok haklıydınız."

"Yargımda pek de tarafsız değildim, Emma, gene de sanırım sen arada olmasan bile onu güvenilmez bulurdum."

Mektuptaki Miss Woodhouse bölümüne gelince Mr. Knightley tüm yazılanları yüksek sesle okumak zorunda kaldı. Bunu, konunun gerektirdiğine göre arada gülümseyerek, arada şöyle bir bakış fırlatıp başını sallayarak, kimi zaman onaylayan, kimi zaman karşı çıkan ya da yalnızca sevgisini belirten birkaç söz söyleyerek yaptı. Sonuçta epey düşündükten sonra ciddilikle, "Çok kötü, ama çok daha kötü de olabilirdi," dedi. "Müthiş tehlikeli bir oyun oynamış. Sana davranışını da dürüstçe yorumlayamıyor. Kısacası, her zaman kendi isteklerine aldanmış, kendi işine geldiği gibi davranmaktan başka hiçbir şeyi önemsememiş. Senin, o gizli nişan sırrını sezdiğini

sanmışmış! Öyle ya, kendi kafası entrikalarla dolu olduğundan herkesi de kendisi gibi sanması çok doğal. Gizli kapaklılık, içten hesaplı olmak insanın zihnini nasıl da doğru yoldan saptırıyor! Bir tane Emma'm, görüp duyduğumuz her şey, birbirimize karşı her zaman dürüst ve içtenlikli olmanın güzelliğini kanıtlamaya yarıyor, öyle değil mi?"

Emma onun bu görüşüne katıldı. Ama aklına Harriet gelerek kızarmaktan kendini alamadı. Bu konuyu yanındaki adama açamazdı ki!

"Siz okumanıza devam edin," dedi.

Mr. Knightley onun sözünü dinledi ama az sonra gene durarak, "Şu piyano!" diye ünledi. "Evet, çok genç bir adamın marifetiymiş o! Böyle bir armağanın külfeti acaba zevkinden baskın olur mu, olmaz mı, diye durup düşünmeyecek kadar genç bir adam! Tam bir oğlan çocuğu yaramazlığı! Bir erkek sevdiği kadına sevgisinin kanıtı olarak onun istemediği bir şeyi nasıl verebilir, benim aklım ermiyor, çünkü sevgilisinin elinde olsa piyanonun gelişini engelleyeceğini bal gibi biliyormuş."

Mr. Knightley bir süre duralamadan okudu, ancak Frank Churchill'in utanç ifade ettiği yere gelince, "Evet, size kesinlikle katılıyorum, beyefendi," diye düşüncesini belirtti, "davranışınız gerçekten çok utanç vericiymiş." İki sevgilinin arasındaki anlaşmazlığın kökenini ve genç adamın nasıl genç kızın doğruluk anlayışına ters düşmekte direndiğini okuduktan sonra da, "İşte bu çok kötü!" dedi. "Kendi hatırı için kızcağızı son derece zor bir duruma katlanmaya razı ediyor. Bundan sonra artık başlıca amacı onun gereksiz yere acı çekmesini önlemek olmalıdır. Gizli ilişkiyi sürdürmek kızcağız için Frank Churchill'den çok daha zor ve tehlikeli olmuştur herhalde. Adam onun gösterdiği bazı aşırı sakınganlıklara bile saygı göstermeliydi ki aslında böyle mantıksızlıklar da olmamış. Jane Fairfax gizli nişana razı olmakla hata işlemiş ama bu yüzden onca ceza çekmeyi hak etmemiş, doğrusu."

Emma sıranın şimdi Box Tepesi gezisine geldiğini biliyordu ve diken üstündeydi. O gezide kendisi öyle yakışıksız davranmıştı ki! Bundan çok utanıyor ve Mr. Knightley'yle göz göze gelmekten biraz

korkuyordu. Ne var ki erkek o bölümün bütününü başını kaldırmadan, herhangi bir yorumda bulunmadan okudu. Yalnızca bir kez kıza şöyle bir baktı, sonra onu üzmemek için gözlerini gene hemen indirdi. Box Tepesi'ni tümden unutmuş gibiydi.

Bundan sonraki yorumu, "Elton dostlarımızın inceliğine söyleyecek söz bulamıyorum," demek oldu. "Bu da nesi? Demek Jane, Frank Churchill'den temelli ayrılmaya resmen karar vermiş ha? Verilen sözün ikisi için de bir pişmanlık ve ıstırap kaynağı olduğunu hissediyormuş! Sözünü geri alıyormuş! Bu da kızcağızın, adamın davranışlarından ne denli incindiğini öyle apaçık gösteriyor ki! Bu adam gerçekten görülmedik derece..."

"Yok yok, okuyun lütfen. Göreceksiniz, o da müthiş ıstırap çekiyor."

Mr. Knightley serinkanlılıkla, "Umarım çeker!" diyerek gene mektuba döndü. "Smallridge mi? O da nesi? Ne demek oluyor bu?"

"Jane Fairfax oraya mürebbiye olarak girmeye karar vermiş... Mrs. Smallridge'in yanına, Mrs. Elton'ın çok yakın bir arkadaşı, Maple Grove'a komşu. Haa, bu arada Mrs. Elton bu düş kırıklığını nasıl karşılıyor acaba? Merak ediyorum."

"Canım Emma, okurken Mrs. Elton'dan bile söz etme bana. Tek bir sayfam kaldı şuracıkta. Şimdi bitiririm. Adam da amma mektup yazarmış ha!"

"Keşke ona karşı daha hoşgörülü olabilseydiniz."

"Evet, her şeye karşın bir duyarlık havası var şurada. Sevgilisini hasta görünce çok acı çektiği anlaşılıyor. Onu yürekten sevdiği kuşku kaldırmaz... Onunla barışmış olmasının kıymetini umarım hiç unutmaz... Teşekkürlerini de nasıl bol keseden dağıtıyor, binlerce, onbinlerce falan. 'Hak ettiğinden daha mutlu' olduğunu söylüyor. Bak, bunda haklı. Miss Woodhouse onun şansın gözdesi olduğunu söylermiş ha, demek öyle dermiş, Miss Woodhouse. Mektubun bitişi de güzel. 'Şansın çocuğu!' Demek sen ona öyle demiştin ha?"

"Siz mektubu benim kadar beğenmediniz sanıyorum. Gene de okuyunca onu bir parçacık daha anlayışla karşıladığınızı umuyorum, hiç değilse birazcık daha."

"Elbette öyle. Büyük yanlışlar yapmış, bencillik ve düşüncesizlik hataları. Hak ettiğinden daha mutlu olduğu savına bütünüyle

katılıyorum, gene de, Miss Fairfax'i yürekten sevdiğinden kuşku duyulamaz. Yakında bir araya geleceklerini de umut ediyorum ki bu delikanlımızın yararına olacaktır. Böylece karakterinin, eşinin karakterinden incelik ve doğruluk kaparak düzeleceğine inanabilirim... Ama yeter, şimdi seninle başka bir şey konuşmak istiyorum. Benim aklım şu sırada bambaşka bir kişiyle öyle dolu ki artık Frank Churchill'i düşünmek istemiyorum. Emma, bu sabah senden ayrıldığımdan beri yalnızca tek bir konuyu düşünüyorum."

Sonra Mr. Knightley, sevdiği kadınla konuşurkenki o yalın, özentisiz, beyefendi İngilizcesiyle, bu konunun ne olduğunu açıkladı: Emma'ya, babasının huzurunu yıkmadan nasıl evlenme önerebileceğini çözümlemek. Emma'nın yanıtı zaten hazırdı: Sevgili babası hayatta olduğu sürece kendi durumunda herhangi bir değişiklik yapmak olanaksız kalmaya mahkûmdu. Babasını dünyada bırakamazdı. Ne var ki Mr. Knightley bu yanıtın ancak bir bölümünü kabul etti. Emma'nın, babasını hiçbir surette bırakamayacağını o da aynı kesinlikle biliyordu. Gelgelelim başka hiçbir seçenek olmadığı görüşüne katılamazdı. Bu konuya uzun uzun kafa yormuştu. Başlangıçta Mr. Woodhouse'un da kızıyla birlikte Donwell Abbey'ye gelmesini umut etmiş, bunun yapılabileceğine inanmak istemişti ama Mr. Woodhouse'u yakından tanıdığı için kendi kendini uzun süre kandıramamıştı. Şimdi artık böyle bir değişikliğin yaşlı babanın yalnızca huzurunu değil, hayatını bile tehlikeye atabileceğinin farkındaydı; bunu itiraf ediyordu; böyle bir tehlike göze alınamazdı. Mr. Woodhouse'u Hartfield'den ayırmak mı! Hayır, buna kalkışılmamalıydı. Ama kendisinin bundan vazgeçtikten sonra oluşturduğu plana gelince; Mr. Knightley biricik Emma'sının bunda en ufak bir sakınca bulmayacağını umut ediyordu. Bu plan, kendisinin Hartfield'e kabul edilmesiydi: Emma, babasının mutluluğu yani yaşamı hatırına Hartfield'de kaldığı sürece burası kendisinin de evi olabilmeliydi.

Babasıyla birlikte Donwell'e taşınmayı Emma da aklından geçirmişti. Mr. Knightley gibi o da bunu düşünmüş, sonra kafasından silmişti ama erkeğin önerdiği gibi bir seçenek aklının ucundan bile geçmemişti. Bu önerinin ne büyük bir sevgi kanıtı olduğunu bütünüyle kavrıyordu. Donwell'den ayrılmakla bu

adamın zaman ve alışkanlıkları yönünden, yani bağımsızlığından pek çok şey feda edeceğinin ayırdındaydı. Hele kendisinin olmayan bir evde gece gündüz, babası gibi bir adamla birlikte yaşamak kolay katlanılır bir şey olamazdı. Emma bu seçeneği düşünmeye söz verdi, ondan da biraz daha düşünmesini istedi. Mr. Knightley, ne denli düşünürse düşünsün bu konudaki istek ve kanılarının değişmeyeceğinden emindi. Konuyu zaten serinkanlılıkla, enine boyuna düşünmüş olduğuna Emma inanabilirdi. Sabahtan beri sakin kafayla düşünebilmek için Larkins'ten uzak durmaktaydı.

Emma, "İşte hesaba katmadığımız bir pürüz!" diye gülümsedi. "William Larkins bu işten hiç hoşlanmayacak. Benden önce onun rızasını almalıydınız."

Gene de erkeğin önerdiği seçeneği düşüneceğine söz verdi. Hatta bunun çok iyi bir seçenek olduğunu kabul etmek doğrultusunda düşüneceğine söz verdi, desek yeri var.

Doğrusu çok tuhaf şey... Emma şimdi Donwell Abbey'ye çok, hem de pek çok değişik açılardan bakmaya başlamıştı ama Mr. Knightley evlendiği zaman yeğeni Henry'nin miras hakkını yitireceğine tasalanmak aklına bile gelmiyordu. Oysa eskiden bu hakkı nasıl da azimle savunurdu! Şimdi ise bunları düşündüğünde hınzırca gülümsüyor ve o eski tasaları çok komik ve eğlenceli buluyordu. Mr. Knightley'nin Jane Fairfax'le ya da başka herhangi biriyle evlenmesi düşüncesine duyduğu şiddetli karşıtlığı, o zamanlar doğrudan doğruya bir kardeş ve teyzenin kayırıcı sevgisine yormuştu; gerçek nedeni ancak şimdi anlıyordu!

Mr. Knightley'nin önerdiği plan, evlendikten sonra da Hartfield'de kalmak, düşündükçe daha da hoşuna gidiyordu. Düşündükçe, planın Mr. Knightley için olumsuz olan yönleri azalır, kendisi için olumlu olan yönleri çoğalır, ortaklaşa çıkarlarıysa her türlü sakıncadan ağır basar gibiydi. Onu bekleyen zor, kasvetli zamanlarda yanında böyle bir can yoldaşı olacağını bilmek! Zamanla, giderek ister istemez daha üzücü olacak görev ve sorumlulukları böyle bir eşle paylaşabilmek!

Harriet de olmasa Emma kendini, hatta aşırı mutlu bile sayabilirdi. Gelgelelim kendinin her sevinci arkadaşının çektiği acılara tuz biber ekiyormuş gibisine geliyordu. Harriet'in artık

Hartfield'den uzak kalması gerekiyordu. Emma, kendisi için hazırlamakta olduğu nefis aile çevresinin içine onu alamazdı. Bu, Harriet'in en azından kendi iyiliği için şarttı. Zavallıcık, her yönden kayba uğrayacaktı. Emma ondan uzak kalmanın kendisi için gelecekte büyük üzüntü yaratacağını sanmıyordu, çünkü Harriet bu yeni çevreye uyum sağlayamazdı. Gel gör ki Harriet açısından bu durum bir taş yüreklilik ve hak edilmemiş çok ağır bir cezadan başka bir şey değildi.

Zamanla elbet Mr. Knightley unutulacaktı; yani yerine başka biri geçecekti ama bunun yakın zamanda gerçekleşmesi beklenemezdi çünkü Mr. Elton'un aksine Mr. Knightley kolay unutulacak biri değildi. Her zaman öyle iyi yürekli, duyarlı, herkese karşı gerçekten ince düşünceli olduğu için her zaman aynen şimdiki gibi tapınılmaya layık biri olarak kalacaktı. Harriet gibi gönlünü çabuk kaptıran bir kızın bile, aynı yıl içinde üçten fazla erkeğe âşık olabileceğini ummak biraz aşırı sayılmaz mıydı?

Elli ikinci bölüm

Yüz yüze gelmekten Harriet'in da kendisi kadar kaçındığını anlamak Emma'yı sonsuz ölçüde ferahlattı. Arkadaşlıklarını mektupla yürütmek bile yeterince eziyetliydi. Buluşmak durumunda kalsalardı kim bilir neler çekerlerdi!

Harriet mektuplarında, tahmin edilebileceği gibi, görünürde sitemsiz bir dil kullanıyordu, gene de Emma onun üslubunda, için için küskün olduğunu duyumsatan bir hava buluyordu ki bu da ondan uzak kalmak isteğini güçlendiriyordu. Belki yalnızca kendi vicdanının sesiydi bu; beri yandan da biliyordu ki karşısındaki Harriet değil de melek bile olsa, bu durumda incinmesi, küskünlük duyması doğaldı.

Emma, ablası Isabella'dan, Harriet için çağrı çıkartmakta zorluk çekmedi. Şansı varmış: Bu çağrıyı, bahaneler uydurmadan isteyecek bir neden de ortaya çıktı: Harriet, çürük bir dişi olduğu için gerçekten de ne zamandır bir diş hekimine görünmeyi istiyordu. Mrs. John Knightley bu konuda ona yardım etmeyi seve seve kabul etti; sağlık sorunlarıyla ilgili her şeyi candan benimserdi. Dişçilerden, doktoru Mr. Wingfield'i sevdiği kadar hazzetmese bile, Harriet'i kanadının almaya candan hazırdı. Sorunu ablası yönünden böylece çözümledikten sonra Emma önerisini Harriet'e yazdı. Onun aklını yatırmakta da hiç zorluk çekmedi. Harriet, Londra'ya gidecekti. En az iki hafta kalmak üzere çağrılmıştı. Onu Mr. Woodhouse'un arabası götürecekti. Her şey tasarlandı, tasarılar gerçekleşti ve Harriet, bir selamet Brunswick Meydanı'ndaki eve ulaştı.

Şimdi artık Emma, Mr. Knightley'nin ziyaretlerinin tadını çıkarabilirdi; şimdi artık katışıksız bir mutlulukla konuşup dinleyebilirdi. Harriet yakındayken, kendisinin yanlış yönlendirdiği o zavallı yüreğin, şu sırada kim bilir nasıl hüsran içinde olduğunu bilmenin verdiği pişmanlık, utanç ve üzüntü, mutluluğunu bütünüyle duyumsamasına set çekmişti.

Harriet'in Highbury'de olmasıyla Londra'da olmasının Emma'nın duygularında yarattığı fark abartılı görünebilir. Şu var ki genç kız arkadaşını Londra'da yeni ve meraklı şeylerle dolu bir yaşam içinde görür gibi oluyor ve onun bu sayede kendisini ve geçmişi unutabileceğini düşünüyordu.

Harriet'i biraz uzaklaştırdıktan sonra kafasında başka kaygıların yer almasına izin vermedi. Onu, ancak kendisinin üstesinden gelebileceği zor bir görüşme bekliyordu: Mr. Knightley'ye evlenme sözü vermiş olduğunu babasına açıklamak. Şimdilik buna hiç kalkışmıyordu. Bu görüşmeyi, Mrs. Weston'ın selamete ermesinden sonraya kadar ertelemeye karar vermişti. Sevdiği insanlara şu sırada ek heyecan yaşatmak istemiyordu; kendisi de kaçınılmaz zorlukları zamanından önce düşünerek kendi kafasını bulandırmak niyetinden değildi. Hiç değilse şu iki haftayı dinginlik içinde geçirebilirdi.

Bu ruhsal dinlencenin bir yarım saatini, hem zevk hem görev olarak, Miss Fairfax'e adamaya karar verdi. Ona gitmesi gerekti, aynı zamanda gitmeye can atıyordu. Şu sıradaki durumları arasındaki benzerlik de içindeki iyi niyet ve keyif duygularını güçlendiriyordu. Gerçi bu *gizli* bir keyif olmak zorundaydı ama ne olsa Emma durumu kendisi biliyordu ya, Jane'in söylediklerine özel bir ilgiyle kulak vereceği kuşkusuzdu.

Jane Fairfax'i görmeye gitti. Bir keresinde bu kapıya arabayla gelmiş ama boş dönmüştü; Box Tepesi gezisinin ertesi sabahından bu yana da evin içine girmemişti. O gezi akşamı Jane'in o denli üzgün olması Emma'nın içini burkmuştu ama zavallının çektiği acının derecesini tahmin bile edememişti! Onun, kendisiyle görüşmeyi hâlâ istemiyor olabileceğinden korktuğu için bu sabah, hepsinin evde olduğunu bildiği halde aşağı holde bekleyerek yukarıya hizmetçiyle haber yolladı. Patty'nin haberi verdiğini duydu ama bu haber üzerine Miss Bates'ten eski günlerdeki gibi

sevinçli bir yaygara kopmadı. Hayır, Emma, anında, "Lütfen yukarı buyursun," diyen bir yanıt duydu yalnızca ve bir an sonra da Jane Fairfax, hızlı adımlarla yaklaşarak onu merdivende karşıladı. Emma onu hiç bu kadar güzel, böyle sağlıklı ve canayakın görmemişti. Genç kızın üzerinde yaşam dolu bir açık yüreklilik, bir sıcaklık vardı ve bunlar onun güzelliğinin, eskiden eksik olan yanlarını tamamlıyordu. Elini uzatmış olarak yaklaştı ve yavaş ama duygu dolu bir sesle, "Ne kadar iyisiniz, Miss Woodhouse," dedi. "Gerçekten, nasıl diyeceğimi... ifade edebilmem olanaksız... lütfen bağışlayın beni, konuşmayı mı unuttum ne?"

Emma bu girişten hoşlandı; o anda kendisi söyleyecek söz bulmakta hiçbir güçlük çekmeyecekti ya, oturma odasından Mrs. Elton'ın sesinin gelmesi onu durdurdu ve genç kız tüm olumlu duygularını, yoğunlaştırıp Jane'in elini sımsıkı sıkarak dışa vurmak zorunda kaldı.

Mrs. Elton, Mrs. Bates'in yanındaydı. Miss Bates dışarıdaymış; bu da biraz önceki şamata yokluğunu açıklıyordu. Emma, asıl Mrs. Elton'ın başka bir yerde olmasını yeğlerdi ama şu anda içinden herkese karşı sabırlı olmak geliyordu. Mrs. Elton da onu görülmedik bir nezaketle selamlayınca genç kız bu karşılaşmanın ikisi için de zararsız geçeceğini umut etti.

Biraz sonra karşısındaki kadının içindekileri okuyabildiğine karar verdi: Onun neden, tıpkı kendisi gibi neşeli olduğunu tahmin edebiliyordu. Mrs. Elton herhalde Jane'in sır ortağı olduğunu ve başka kimsenin haberdar olmadığı evlilik haberini yalnızca kendinin bildiğini sanıyordu. Emma bunu onun yüzünden anlamıştı. Kendisi Mrs. Bates'in hatırını sorduğu sırada da Mrs. Elton'ın, sessiz bir tür esrarengizlik gösterisiyle bir mektubu katlayarak yanı başındaki altın süslemeli mor çantanın içine koyduğunu gördü. Besbelli bu mektubu biraz önce yüksek sesle Jane'e okumaktaydı. Şimdi de başını birkaç kez anlamlı anlamlı sallayarak, "Bunu başka zaman bitiririz," dedi. "Nasılsa bol bol zamanımız olacak. Benim sana tek göstermek istediğim, Mrs. S.'in özürlerimizi kabul etmiş olmasıydı. Hiç kızmış değil. Gördün, ne tatlı yazıyor. Yanına girseydin ona bayılacaktın. Ama yeter, başkaca tek söz yok! Dilimizi tutalım,

terbiyemizi takınalım. Hani o dizeleri anımsıyor musun... hangi şiir olduğu şu anda aklıma gelmiyor ama:

İşin içinde bir hanım varsa eğer,
Başka her şey ona boyun eğer...

Ben de diyorum ki, güzelim, biz şu durumda 'hanım' sözcüğü yerine... ama sus! Bu kadar konuşma yeter! Benim de dilim amma çözüldü bugün, değil mi? Ne yapayım, senin Mrs. S. konusunda için tam rahat olsun istiyorum. Görüyorsun, yazdığım mektup onu iyice tatmin etmiş."

Sonra, Emma'nın, Mrs. Bates'in elindeki örgüye bakmak için başını şöyle çevirmesinden yararlanarak, yarı fısıltıyla, "Dikkatini çekerim, hiç isim vermiş değilim!" diye ekledi. "Ne münasebet! Tam bir devlet adamı gibi sıkı ağızlıyım ben. Pek iyi idare ettim, doğrusu!"

Emma'nın artık kuşkusu kalmamıştı. Bu, her fırsatta yinelenen, apaçık bir gösteriydi. Bir süre havaların iyiliğinden ve Mrs. Weston'dan konuştuktan sonra Mrs. Elton damdan düşercesine Emma'ya hitap etti:

"Miss Woodhouse, bizim şu hınzır arkadaşımız sağlığına çok harika biçimde kavuşmadı mı, sizce de? Onu böylesine iyileştirdiği için Dr. Perry'ye bravo demek gerekmiyor mu?" Jane'den yana gözucuyla son derece anlamlı bir bakış. "Yani aşkolsun ona, bu kızı öyle çabucak şifaya kavuşturdu ki inanılmaz! Ah, onu en hasta zamanında görmüş olsaydınız benim gibi!" Sonra, Mrs. Bates' in Emma'ya bir şeyler söylediği sırada gene o anlamlı fısıltı, "Mr. Perry'ye birilerinin *yardım* etmiş olabileceğini ima falan etmiyoruz biz. Windsor'dan genç bir doktor gelmiş olabileceği aklımızdan bile geçmiyor. Yok canım, bu işin tüm başarısı Dr. Perry'ye ait!"

Biraz sonra Emma'ya dönerek, "Miss Woodhouse, o Box Tepesi gezisinden bu yana sizinle görüşmek pek kısmet olmadı," diye söze başladı. "Çok hoş bir geziydi. Ama bir şeyler noksandı, gibime geliyor. Nedense bazı şeyler... demek istediğim, bazılarımızın üstünde hafif bir bulut var gibiydi. Yani en azından bana öyle geldi ama yanılmış olabilirim. Gene de, çok hoştu; insanın içinden gene

gitmek geliyor. Ne dersiniz, hazır havalar iyi gidiyorken aynı kimseleri bir araya getirsek de gene Box Tepesi'ne gitsek? Ama aynı grup olacak, hiç noksansız, aynı kimseler."

Bundan kısa bir süre sonra Miss Bates içeri girdi. Onun, Emma'nın hatır soruşuna verdiği yanıt öyle karmakarışık bir şeydi ki Emma'nın içinden gülmek geldi... besbelli kadıncağız bir yandan, neleri söyleyip neleri söyleyemeyeceğini aklında tutmaya çalışırken, bir yandan da hemencecik, her şeyi birden söyleyivermek için sabırsızlanıyordu.

"Teşekkür ederim, Miss Woodhouse, çok naziksiniz. Gerçi henüz bilinemez ama... evet, evet, çok iyi anlıyorum... Biricik Jane için gelecekte... yani onu demek istemiyorum... ama kızımız öyle güzel iyileşti ki... Ya Mr. Woodhouse nasıl? Çok sevindim, doğrusu. Bizler burada, hepimiz çok iyiyiz, çok mutluyuz. Harika bir genç, doğrusu, yani öyle insan canlısı... yani dostumuz Mr. Perry, demek istiyorum, öyle iyi baktı ki kızımıza!"

Miss Bates, Mrs. Elton'ı burada bulunca her zamankinden çok daha büyük bir sevince kapılmış gibiydi. Emma'ya öyle geldi ki papazın karısı daha önce Jane'e epey gücenip kızgınlık duymuştu ama şimdi onunla barışmak büyüklüğünü göstermekteydi. Nitekim birkaç kez yinelenen anlamlı fısıldamalardan sonra sesini yükselterek, "Evet, değerli dostum, işte buradayım," dedi. "Hem de öyle uzun zamandan beri buradayım ki başka yerde olsam özür dilemek gereğini duyardım. Gerçek şu ki başımın tacı, sayın efendimi beklemekteyim. Kendisi de buraya gelip hatırınızı sormayı istedi de."

"Ne dediniz? Mr. Elton bizi ziyaret etme onurunu mu bağışlayacak? Bizi şımartacak, gerçekten. Bilirim, beyler sabah ziyaretlerini sevmezler. Zaten Mr. Elton'ın günleri de öyle dolu ki!"

"Gerçekten öyle, Miss Bates, hem de nasıl! Gerçekten de bütün gün, başını kaşıyacak zaman bulamıyor. Şu ya da bu bahaneyle kapısına gelenlerin arkası hiç kesilmiyor. Hukuk adamları, ziraatçılar, cemaat yöneticileri falan hep ona akıl danışıyorlar. Onsuz hiçbir şey yapamıyorlar sanki. Öyle ki çok zaman, 'İnan, Mr. E.,' diyorum ona, 'iyi ki ben senin yerinde değilim, sana gelenlerin yarısı benim kapımı çalsa resim boyalarımla müzik aletim ne olurdu

bilmem!' diyorum. Zaten bu halde bile onları öyle ihmal ediyorum ki gerçekten ayıp. İki haftadır bir sayfa bile müzik çalmadım, desem yeridir. Her neyse, Mr. Elton gelecek işte, evet, gelecek, efendim, hem de sırf sizlerin hatırınızı sormak için." Sözcüklerini Emma duymasın diye elini siper ederek, "Kutlama ziyareti, anlarsınız ya, savsaklanamaz elbet."

Miss Bates'in ona bakan gözleri mutlulukla öyle dopdoluydu ki!

"Knightley'yle işini bitirir bitirmez buraya geleceğine söz verdi ama Knightley'yle öyle önemli bir görüşme yapıyorlar ki çevrelerini görecek halleri yok. Mr. E., Knightley'nin sağ koludur da."

Emma gülecekti ya, kendini tuttu ve yalnızca, "Mr. Elton, Donwell'e yaya olarak mı gitti?" diye sordu. "Terleyecek demektir."

"Yok, hayır, Crown Hanı'nda buluşuyorlar, resmî bir toplantı. Weston'la Cole da geliyorlar ama insan konuşurken yalnızca baştakilerin üstünde duruyor, nedense. Bana öyle geliyor ki Mr. E.'yle Mr. Knightley neye karar verirlerse o olacaktır."

Emma, "Gününü yanlış biliyor olmayasınız?" dedi. "Crown'daki toplantı yarın yapılacak sanıyorum. Mr. Knightley dün Hartfield'deyken, cumartesi günü, demişti."

Mrs. Elton tersçe, "Yok, hayır, toplantı kesin bugün yapılıyor," diye karşılık verdi. Tavrı, Mrs. Elton'ın yanılgıya düşmesinin olanaksız olduğunu ortaya vuruyordu. "İnan olsun, ben şimdiye dek böyle belalı bir kasaba görmedim. Biz Maple Grove'da bu gibi sıkıntılar bilmezdik."

Jane, "Oradaki cemaatiniz küçükmüş," dedi.

"Ay, bilemeyeceğim, Tanrı inandırsın, çünkü bu konunun konuşulduğunu hiç duymadım."

"Ama oradaki okulun küçüklüğü bunu kanıtlıyor. Okulun ablanızla Mrs. Bragge'in koruması altında olduğunu söylüyordunuz. Tek okul, öğrenci sayısı da en çok yirmi beş çocukmuş."

"Ah, seni zekâ küpü, çok haklısın. Seninki de ne işlek beyin ama! Baksana Jane, bizim ikimizi alıp birbirine karıştırsalar öyle olağanüstü bir karakter oluştururduk ki! Benim hayat dolu oluşumla senin ağırbaşlılığın birleşince kusursuzluk çıkardı ortaya. Sakın yanlış anlama, ha, *kimi* kişilerin seni bu halinle de kusursuz

bulduklarını yadsımak istemiyorum. Ama sus, tek söz yok lütfen, anlarsın ya!”

Gereksiz bir uyarmaydı bu, çünkü Jane’in isteği, sözlerini Mrs. Elton’la değil Miss Woodhouse’la paylaşmaktı. Emma açıkça görebiliyordu bunu. Jane, nezaket sınırları içinde, onunla daha yakından ilgilenmek istiyor ama çok zaman bunu ancak bakışlarıyla belli etmekten ileri gidemiyordu.

Derken Mr. Elton göründü ve eşi onu her zamanki cıvıltılı üslubuyla karşıladı:

“Bravo size, beyefendi, beni buraya salıp dostlarımın başına dolarsınız, sonra da bir türlü gelmek bilmezsiniz. Nasılsa benim ne kadar uslu, söz dinleyen bir çocuk olduğumu biliyorsunuz. Efendilerin efendisi gelinceye dek yerimden kıpırdamayacağımdan eminsiniz. İşte bir saattir şurada oturmuş, bu genç hanımlara evlenince emir kulu olmak konusunda örnek oluyorum. Öyle ya, belki yakında onlara da gerekebilir, değil mi, efendim?”

Mr. Elton sıcaktan öyle bunalmış, öyle yorgundu ki karısının bu cilveleri sanırız boşa gitti. Öteki hanımlarla nezaket gereği selamlaştı ama sonra hemen kendi derdine yanmaya başladı: Sıcakta boş yere uzun yol yürümüştü.

“Donwell’e gittiğimde Knightley ortada yoktu,” diye anlattı. “Çok tuhaf, doğrusu, bir anlam veremedim. Bu sabah ona bir not yollamıştım, o da saat bire kadar kesin evde olacağına dair yanıt yazmıştı.”

Karısı, “Donwell mi!” diye ünledi. “Mr. E., Donwell’e gitmiş olamazsınız! Crown Hanı demek istiyorsunuz. Crown’daki toplantıdan gelmiyor musunuz buraya?”

“Yok yok, o yarına. Zaten özellikle o toplantıdan önce görmek istemiştim Knightley’yi bu sabah. Ne hava ama, terden sırsıklam oldum. Hem de tarlaların arasından gitmiştim.” Tam bir mağdur ifadesiyle konuşarak, “Daha da bunaldım, tabii. Sonra da onu evde bulamamak! Hiç de hoşuma gitmedi, doğrusunu isterseniz. Benim için bir mesaj bile bırakmamış, bir özür falan. Kâhya kadının benim geleceğimden haberi yokmuş, dediğine bakılırsa. Duyulmadık bir şey! Hiç kimse Knightley’nin nereye gittiğini bile bilmiyordu; Hartfield’e gitmiş olabilirmiş ya da Abbey Değirmeni’ne, belki de

koruluğa... Miss Woodhouse, bunlar dostumuz Knightley'nin yapacağı şeyler değil! Siz açıklayabilir misiniz acaba?"

Emma için için gülerek durumu gerçekten çok tuhaf bulduğunu, Mr. Knightley'nin şu yaptığının hiçbir yönden savunulamayacağını bildirdi. Mrs. Elton da bir eşe yakışır bir sinirlilikle, "Aklım hiç almıyor, Mr. E.!" dedi. "Böyle bir şeyi, hem de size, nasıl yaptığını anlayamıyorum doğrusu. Dünyada unutulabilecek son insan sizsiniz, herhalde! Biricik Mr. E., size bir mesaj bırakmıştır, mutlaka bırakmıştır, eminim bundan. Knightley bile bu kadar tuhaf huylu olamaz; uşakları unutmuştur. İnanın bana, öyle olmuştur. Donwell'deki uşaklardan da bu umulur, doğrusu; ne kadar gevşek, baştan savma oldukları çok zaman dikkatimi çekmiştir zaten. Örnekse o Harry denilen adamı ben, dünyada kendi soframda hizmet ettirmem. Mrs. Hodges'a gelince; bizim Wright onu hiç beğenmiyor. Wright'a bir yemek tarifi yazacakmış ama bir türlü yollamamış."

Mr. Elton, "Eve yaklaştığım sırada William Larkins'le karşılaştım," diye anlatmayı sürdürdü. "Efendisinin evde olmadığını söyledi ama ben inanmadım. Adam biraz asık suratlıydı. Dediğine bakılırsa, efendisine son günlerde bir haller olmuş, kimseyle doğru dürüst konuşmuyormuş bile. Onun yakınmaları beni ilgilendirmez ama bugün Knightley'yi görmek benim için çok önemli. Bu yüzden de bu sıcakta bunca yolu boşu boşuna tepmiş olmak çok ağırıma gitti doğrusu."

Emma, en iyisinin hemen kalkıp eve dönmek olduğunu düşündü. Büyük bir olasılıkla şu anda orada kendisinin yolunu gözleyen biri vardı! Mr. Knightley'nin, William Larkins'in değilse bile Mr. Elton'ın gözünden büsbütün düşmemesini sağlamak da kendisine düşüyordu.

Veda ederken Jane Fairfax'in onu alt kata kadar geçirmeye niyetli olduğunu görerek sevindi. Bu fırsattan hemen yararlanarak söze başladı:

"Sizi başka dostların arasında bulmam belki de bir bakıma iyi oldu. Baş başa olsak belki kendimi tutamayıp yasak bir konuyu açar, sorular falan sorardım. Yakışık almayacak kadar açık

konuşabilirdim belki. Mutlaka fazla ileri giderdim, bundan kuşkum yok."

Jane, kıpkırmızı kesilip duraksayarak, "Hiç de değil," dedi. Emma bu bocalamayı ona, her zamanki zarif serinkanlılığından daha çok yakıştırdı. "Bence baş başa kalsak asıl tehlike benim sizin başınızı şişirmem olurdu. İlgi göstermeniz beni sevindirmeye yeter de artar bile." Kendini biraz toparlamış olarak, "İnanın Miss Woodhouse, kusurlu, hem de çok kusurlu davranmış olduğumu bilmez değilim. Bu yüzden, gerçekten önemsediğim dostlarımın benden temelli uzaklaşmadıklarını görmek beni öyle mutlu kılıyor ki... Of, söyleyeceklerimin yarısını bile söylemeye fırsat yok. Oysa özürler dilemek istiyorum, nedenler belirtmek, kendimi savunabilmek. Ama ne yazık ki... kısacası, iyi yürekliliğiniz eğer izin verirse..."

Emma, Jane Fairfax'in elini candan sıkarak, "Yok, çok ince düşünüyorsunuz, aşırı ince," diye ona karşı çıktı. "Bana hiçbir özür borçlu değilsiniz. Bütün dostlarınız da şu anda öyle mutlular, öyle seviniyorlar ki..."

"Çok kibarsınız ama size karşı kusurlu olduğumu ben biliyorum. Öyle soğuk ve uzak! Ama hep bir rol oynamak zorundaydım. Yalan, yapmacık dolu bir yaşam sürüyordum. Kim bilir nasıl küçük görüyordunuz beni!"

"Kuzum, böyle konuşmayın! Bence özür dilemesi gereken biri varsa o da benim. Haydi, birbirimizi hemen, şu anda bağışlayalım. Yapılacak ne varsa bir an önce yapmamız gerek. Ama hislerimizin buna zaten hazır olduğuna inanıyorum... Windsor'dan iyi haberler alıyorsunuz ya?"

"Çok iyi."

"Yani sizi böyle, daha yeni bulmaya başlamışken yitireceğim, öyle mi?"

"Yok, o konuyu şimdilik düşünemeyiz. Albayla Mrs. Campbell gelip alıncaya kadar ben buradayım."

Emma gülümseyerek, "Şu sırada henüz hiçbir kesin karar alınmayabilir ama elbet bir şeyler düşünüyorsunuzdur," dedi.

Jane de onu gülümseyerek yanıtladı:

“Haklısınız, düşünüyoruz. Söyleyeyim (sizden çıkmaz, biliyorum), Enscombe’da, Mr. Churchill’le birlikte oturacağımız kesin. En az üç aylık bir yas süresi olacak; bu bitince beklemek için başkaca neden kalacağını sanmıyorum.”

“Teşekkür ederim, sağ olun. Ben de bunu öğrenmek istiyordum. Bilseniz, kesin ve açık olan şeyleri öyle seviyorum ki! Hoşça kalın, hoşça kalın.”

Elli üçüncü bölüm

Mrs. Weston rahat bir doğum yaparak bütün dostlarını sevindirdi. Onun sağlığı konusunda Emma'nın sevincini artıracak bir şey varsa o da dünyaya getirdiği çocuğun kız olmasıydı. Emma baştan beri, ille de küçük bir Miss Weston istemişti. Niyetinin sonradan bu kızı, Isabella'nın oğullarından biriyle evlendirmek olduğunu kabul etmiyor, ancak ana ile babaya bir kız evladın çok yaraşacağını ileri sürüyordu. Bu, Mr. Weston'a yaşlılığında (çünkü elbet Mr. Weston da yaşlanacaktı, on yıl falan sonra) büyük avuntu verirdi. Evinden ayrılmak zorunda kalmayan bir çocuğun oyunlarıyla saçmalıkları, kaprisleriyle hayalleri evinin şenliği olurdu. Mrs. Weston'a gelince; bir kız çocuğunun en çok onu sevindireceğinden kimse kuşku duyamazdı. Zaten kız yetiştirmekte bu kadar usta olan birinin bu yeteneğini bir daha hiç kullanmaması yazık değil miydi?

"Alıştırmasını benim üzerimde yaptı; bu bir artıdır bence. Şu Fransız romancısı Madame de Genlis'in "Adelaide ve Theodore" romanındaki, hani, Almane baronunun, yeteneğini Ostalis Kontesi Adelaide yoluyla geliştirmesi gibi. Şimdi de, işte, Mrs. Weston'ın kendi Adelaide'sini çok daha kusursuz bir planla yetiştirdiğini göreceğiz."

Mr. Knightley, "Yani demektir ki kızını seni şımarttığından bile daha çok şımartacak ama hiç şımartmadığını söyleyecek. Başkaca hiçbir fark olmayacak," dedi.

"Zavallı yavru! O gidişle nasıl biri olur, kim bilir!"

"Çok da kötü değil. Binlerce kızın kaderini paylaşır. Çok küçüklüğünde huysuz ve sevimsiz olur, büyüdükçe kendi kendini

yola getirip düzelir. Şımarık büyüyen çocuklara artık eskisi kadar kızamıyorum, sevgili Emma. Şu anda tüm mutluluğumu *sana* borçluyken, onlara kızmam nankörlük olmaz mı?"

Emma gülerek, "Evet ama benim şansım vardı," dedi. "Siz başkalarının beni şımartmasını dengelemeye çalışarak bana yardımcı oldunuz. Yoksa salt kendi aklımla adam olabilir miydim? Hiç sanmıyorum."

"Öyle mi? Ben sanıyorum. Tanrı sana zekâ vermiş, Miss Taylor da ilkeler verdi. Nasılsa düzgün yetişecektin. Benim sana karışmam yarar sağlamak yerine zarar bile verebilirdi. 'Bu adam kim oluyor bana akıl öğretecek?' demeye hakkın vardı. Sonra kim bilir benim akıl veriş biçimimi de ne kadar itici buluyordun. Yok, sana iyiliğim dokunduğuna inanmıyorum, Emma. Seni gözbebeğim gibi sevmekle ancak kendime iyilik ettim ben. O kadar yakından ilgilenip de seni olduğun gibi sevmemek elimde değildi, kusurlarınla falan. Kısacası, eleştirecek bir sürü kusur bula bula, sana en azından on üçüncü yaşından beri âşık olduğumu sanıyorum."

Emma, "Sizin bana çok yardımınız dokundu, bundan eminim," dedi. "Çok zaman sizin etkiniz bana doğruyu göstermiştir; o sırada itiraf etmezdim ama çok zaman öyleydi. Bana yararınız dokunduğundan hiç kuşkum yok. Eğer küçük Anna Weston ille şımartılacaksa bana yaptığınız bütün yardımları ona da yapmak insanlık görevinizdir... on üç yaşına geldiğinde ona âşık olmak dışında, tabii."

"Küçükken çok kez bana, o hınzır bakışlarından biriyle, 'Ben şöyle şöyle yapacağım, babam olur diyor,' derdin ya da, 'Miss Taylor izin veriyor.' O yapacağın şeyin benim onaylamadığım bir şey olduğunu bile bile. İşte böyle durumlarda benim araya karışmam sana iki kat üzgünlük vermiş olsa gerektir."

"Ne de uysal çocukmuşum ya! Konuşmalarımı sevecenlikle anımsamanıza şaşıyorum doğrusu!"

"Bana 'Mr. Knightley,' derdin her zaman, Mr. Knightley... Kulağım alıştığı için pek resmî bir sesleniş gibi gelmezdi ama ne olsa resmî, işte. Artık bana başka türlü seslenmeni istiyorum ama nasıl, bilemiyorum."

"On yıl kadar önceydi, anımsıyorum, bir gün aksiliğim üstümdeyken sizi 'George!' diye çağırdım. Amacım sinirlendirmekti ama siz hiç oralı olmadınız, ben de bir daha yapmadım."

"Peki, şimdi bana, 'George' diyemez misin?"

"Dünyada olmaz. Size, 'Mr. Knightley'den başka hiçbir şey diyemem. Hatta Mrs. Elton'ın o zarif özetlemesini örnek alarak size Mr. K. diyeceğime bile söz veremem." Emma biraz sonra, yanakları pembeleşerek, "Gene de sizi ilk adınızla bir kez çağıracağıma söz veriyorum," diye güldü. "Ne zaman olacağını bilemem ama nerede olduğunu sanırım siz de kestirebilirsiniz... Hani A ile B'nin, birbirlerine, 'İyi günde ve kötü günde' diye söz verdikleri yerde."

Emma bir şeye çok üzülüyordu: onun üstün akıl gücüne güvenmemiş olduğu için kendi başına sardığı en önemli dertten... onun öğüdüne kulak vermediği için yaptığı, yetişkinlik yıllarının en büyük saçmalığından, yani dik kafalılığı yüzünden Harriet Smith'le kurduğu arkadaşlıktan ona söz edemeyişi. Çünkü bu, Emma'nın ona açamayacağı kadar hassas bir konuydu. Aralarında Harriet'in lafı çok az geçiyordu. Belki Mr. Knightley onu pek düşünmediği için. Ama Emma bunu erkeğin nezaketine ve göz önündeki birtakım belirtilere bakarak, iki kızın arasındaki arkadaşlığın soğumaya başladığından kuşkulanıyor olmasına yoruyordu. Kendisi de biliyordu ki Harriet'le başka koşullar altında ayrılmış olsalar elbet daha sık mektuplaşırlardı ve kendisi, Londra'dan haber alabilmek için hemen hemen yalnızca Isabella'nın mektuplarına güvenmek zorunda kalmazdı. Bu, Mr. Knightley'nin gözünden kaçmamış olabilirdi. Ondan herhangi bir şeyi gizlemenin verdiği üzgünlük, Emma için, Harriet'i mutsuz etmiş olmasının verdiği acıdan pek geri kalmıyordu.

Isabella, Harriet'le ilgili olarak, elinden geldiğince haber veriyordu. Harriet ilk geldiği zamanlar keyifsiz görünüyormuş ama bu çok doğalmış çünkü diş hekimine gitmesi gerekiyormuş. O iş bittikten beridir, Harriet'in artık eski Harriet'ten farkı kalmamış. Evet, gerçi Isabella' nın pek iyi bir gözlemci olduğu söylenemezdi ama Harriet çocuklarla oynayamayacak kadar neşesiz olsa bu, elbet onun gözünden kaçmazdı. Harriet'in ziyareti uzatılmıştı, iki hafta en azından bir ay olacağa benzerdi ki bu da Emma'ya biraz daha rahat

nefes almak fırsatı veriyordu. Isabella ile John Knightley, ağustosta Highbury'ye gelmeyi, Harriet'i da gelirken getirmeyi tasarlıyorlardı.

Mr. Knightley, "John senin arkadaşının sözünü bile etmiyor," dedi. "İşte bana yanıtı, görmek istersen." Bu, onun evlenme niyetini bildiren mektubunun yanıtıydı. Emma bunu heyecanla aldı; John Knightley'nin ne yazdığını okumaya sabırsızlanıyordu. Onun Harriet'ten söz etmeyişiyse umurunda bile değildi.

George Knightley, "John benim mutluluğumu tam bir kardeş gibi paylaşıyor," dedi. "Ama kendisi pohpohlamayı sevmez. Ben onu tanıyorum, sana karşı da kardeşçe bir sevgi beslediğini biliyorum. Gene de gösterişten zerrece hoşlanmadığı için, bu mektubu başka bir kadın okusa onun yazdıklarını biraz soğuk bulabilir. Ama ben senin onu anlayarak okuyacağından eminim."

Emma mektubu bitirince, "Sağduyulu bir adam gibi yazıyor," dedi. "Dürüstlüğüne saygı duyuyorum. Açıkça anlaşılıyor ki bu konuda şansın bütünüyle benden yana olduğunu düşünüyor, gene de benim zamanla gelişerek senin sevgine gerçekten layık olacağıma inanıyor. Durumu başka türlü yorumlayan bir şey yazsaydı ona inanmazdım."

"Emma'm benim, hiç de öyle demek istemiyor, işte. Onun tek söylediği..."

Emma ciddi bir gülümseyişle onun sözünü kesti: "Eğer bu konuyu hiç çekinmeden, resmîlikten uzak olarak konuşabilseydik kardeşin, görüşlerimizin arasında pek az fark olduğunu anlardı, hatta kendisinin bile farkında olduğundan çok daha az."

"Emma, canım Emma..."

Genç kız şimdi iyice neşelenerek, "Yok," dedi. "Kardeşiniz benim kıymetimi ölçemiyor sanıyorsanız, sevgili babacığımın her şeyi öğrenmesini bekleyin de onun düşüncelerini dinleyin! İnanın bana, o da sizin kıymetinizi hiç ama hiç ölçemeyecek! Tüm şansın, kazancın, mutluluğun sizden yana olduğunu, benim çok daha fazlasına layık olduğumu düşünecek. Tek umudum onun gözünde daha ilk baştan, 'Zavallı Emma!' olup çıkmamak. Çünkü değeri bilinmeden ezilen kimselere karşı duyduğu acımanın sınırı yoktur."

"Sevgilim, ikimizin de ayrı ayrı, farklı farklı değerli olduğumuzu, bu sayede birlikte mutlu olmayı hak ettiğimizi John

çabucak kabul edecektir. Umarım baban da onun yarısı kadar çabukça kabul eder. John'un mektubunun bir yerine güldüm... dikkatini çekti mi? Verdiğim haberin onu tam olarak şaşırtmadığını, zaten böyle bir şeyler beklediğini söylüyor."

"Ben doğru anlamışsam kardeşiniz yalnızca sizin evlenmeyi düşünüyor olabileceğinizi tahmin etmiş. Ben hiç aklına gelmemişim. Buna hiç hazırlıklı olmadığı belli."

"Evet evet, benim duygularımı bu kadar derinlemesine sezmiş olması beni güldürdü. Neye göre karar veriyordu? Ben ne davranışlarımda ne konuşmalarımda, artık evlenmeye hazır olduğumu duyumsatacak bir değişiklik olduğunun ayırdındayım. Ama varmış demek. Geçen gün onlarda kaldığım zaman bir değişiklik vardı, herhalde. Çocuklarla eskisi kadar çok oynamadım, sanıyorum. Bir akşam çocukcağızlar, 'Amcamız bugünlerde hep yorgun galiba,' dediler, anımsıyorum."

Haberi başkalarına da anlatma, başkalarının tepkisini de alma zamanı artık yaklaşıyordu. Mrs. Weston'ın durumu yeterince düzelip de Mr. Woodhouse onu yeniden ziyaret etmeye başlayınca, Emma eski mürebbiyesinin yumuşak sağduyusundan, önce evde, sonra da Randalls'ta yararlanmak niyetindeydi. Ama bu arada babasına konuyu nasıl açabilecekti? Kendi kendine söz vermişti: Bunu, Mr. Knightley'nin yanında olmadığı bir zamanda yapacaktı, yoksa son anda gene cesaretini yitirip konuşmayı ertelerdi. Mr. Knightley daha sonra gelip onun başladığını tamamlamalıydı. Emma, çaresiz, babasıyla konuyu konuşacaktı, hem de neşeyle konuşmak zorundaydı. Durgun konuşarak babasının üzüntüsünü artırmamalıydı.

Böylece, yüreğini pekleştirebildiğince pekleştirerek babasını önce tuhaf bir şey dinlemeye hazırladı. Sonra, kısaca, eğer onun rıza ve onayını alabilirlerse, Mr. Knightley ile kendisinin evlenmeyi tasarladıklarını söyledi. Onun rızasını almanın zor olmayacağını umuyordu çünkü hepsini mutlu edecek bir şey söz konusuydu. Böylelikle Mr. Knightley de Hartfield'de yaşayacaktı ki Emma babasının dünyada, kendi kızları ve Mrs. Weston dışında en çok onu sevdiğini biliyordu.

Zavallı adam! Önce beyninden vurulmuşa döndü ve Emma'yı bu tasarıdan caydırmak için olanca ciddiliğiyle çaba harcadı. Ona, eskiden beri, "Hiç evlenmeyeceğim!" dediğini döne döne anımsattı, bekâr kalmasının onun için çok daha hayırlı olacağını söyledi, zavallı Isabella'yla zavallı Miss Taylor'dan dem vurdu. Ama boşuna. Emma gülerek onun boynuna sarılıyor, bu işin mutlaka olacağını söylüyordu. Ama babası bunu Isabella'yla Miss Taylor'ın evlilikleriyle bir tutmamalıydı. Onlar evlenince Hartfield' den ayrılmışlardı ve bu ayrılık gerçekten de hazin olmuştu. Oysa kendisi gitmiyordu; hep Hartfield'de kalacaktı: O evlenince yaşamları her yönden daha konforlu, daha güzel olacaktı. Babası bir kez bu fikre alıştıktan sonra Mr. Knightley'nin aynı evde olmasından büyük mutluluk duyacaktı; Emma bundan emindi. Babası Mr. Knightley'yi çok sevmiyor muydu? Onun bunu yadsıyamayacağını biliyordu. İş konularında babasının danışmak istediği tek insan Mr. Knightley değil miydi? Ona yardım etmeye, mektuplarını yazmaya, her yönden destek olmaya Mr. Knightley'den daha gönüllü kim vardı? Mr. Knightley kadar neşeli, saygılı, sevecen başka bir dost bulunabilir miydi? Babası onun her zaman yakınında olmasını istemez miydi?

Evet, isterdi. Kızının söylediklerinin hepsi doğruydu. Mr. Woodhouse, Mr. Knightley'yle birlikte olmaktan hiç bıkmazdı. Onu her gün görmek kendisini sevindirirdi. Ama onu zaten her gün görüyorlardı ya! Neden yaşamları her zamanki gibi sürüp gitmesindi?

Mr. Woodhouse'un bu yeniliği benimsemesi zaman alacaktı ama neyse, en zorlu adım atılmış, tohum ekilmişti; gerisi zamana ve fikrin durmadan işlenmesine kalıyordu artık. Mr. Knightley'nin yalvarış ve güvenceleri de Emma'nınkine eklendi. Mr. Woodhouse onun Emma'dan, öylesine derin bir sevgiyle söz etmesini dinlemekten hoşlandığı için bir bakıma konuya alışmaya başladığı da söylenebilir. Yaşlı baba şimdi her fırsatta onları dinlemekten zevk alıyordu. Isabella son derece olumlu, onaylayıcı mektuplar yazarak elinden gelen desteği veriyordu. Mrs. Weston da, daha ilk buluşmada, konuya son derece iyimser baktığını belirtmişti. Konuyu birincisi, kararlaşmış bir şey, ikincisi de iyi bir şey olarak

düşündüğünü Mr.Woodhouse'a da anlatmayı ihmal etmedi. Böylece yaşlı baba Emma ile Mr. Knightley'nin evlenmeleri düşüncesini, ileride gerçekleşecek bir olay olarak benimsedi. Yakınındaki, sözüne güvendiği herkes bunun onu daha mutlu edeceğini söylüyordu. Kendisi de bir yerde bu görüşlere katıldığı için, bu evliliğin günün birinde, belki bir iki yıl içinde gerçekleşmesinin pek de o kadar kötü olmayacağını düşünmeye başladı.

Mrs. Weston, Mr. Woodhouse'a bu evliliğe ilişkin söylediği olumlu sözlerin hepsinde içtendi, hiç abartma yapmıyordu. Gerçi Emma ona açıldığı zaman adeta afallamıştı; ömründe hiç bu denli şaşırdığını bilmiyordu. Gelgelelim bu birleşmenin herkese mutluluk getireceğine inandığı için yaşlı babayı elinden geldiğince etkilemeye çalışmaktan hiç çekinmiyordu. Mr. Knightley'ye o kadar çok değer verirdi ki onun kendi en sevgili Emma'sına bile layık olduğu kanısındaydı. Zaten bu birleşme her açıdan öyle uygun, öyle yerinde, öyle kusursuzdu ki Mrs. Weston'a, Emma zaten başka hiçbir erkeği sevemezmiş gibi geliyordu. Bunun böyle olacağını çok önceden görüp arzu etmediği için kendisi dünyanın en aptal yaratığı olmalıydı! Emma'yla evlenmek isteyebilecek düzeyde olan erkeklerin kaç tanesi kendi evlerini Hartfield için terk edebilirlerdi? Ve Mr. Knightley'den başka hangi erkek, Mr. Woodhouse'un huylarını bile bile böyle bir çözüme gönüllü olabilirdi? Westonların Emma ile Frank arasında hayal ettikleri evlilikte de kafalarını yoran baş sorun, Mr. Woodhouse'u idare etmenin yolları olmuştu. Enscombe'la Hartfield'in iki yönlü baskısı her zaman bir engel oluşturmuştu. Gerçi Mr. Weston bunu karısı kadar açığa vurmazdı ama o bile, "Bu sorunlar zamanla çözülür; gençler bir yol bulurlar," demekten öte bir yol gösterememişti. Oysa bu kez ortada belirsiz bir gelecekle ilgili hayalci tahminler yoktu; her şey doğru, her şey açık ve denkti. Bu, kendi yönünden en büyük mutlulukları umduran ve karşı çıkılması için tek bir gerçek, akılcı neden bulunmayan bir evlilik tasarısıydı.

Dizinde bebesi, böyle aydınlık düşüncelere dalan Mrs. Weston dünyanın en mutlu kadınlarından biriydi. Mutluluğunu artıracak bir şey varsa o da, bebek Anna'nın ilk başlıklarının artık küçük gelmeye başlamış olmasıydı.

Haber, her ulaştığı yerde katıksız bir şaşkınlık yaratıyordu. Mr. Weston da bu şaşkınlıktan beş dakikalık nasibini aldı. Bu beş dakika onun işlek zekâsının haberi her yönüyle kavramasına yetti. Böyle bir evliliğin olumlu yönlerini görebiliyor ve karısına olan bağlılığı nedeniyle, onun kadar seviniyordu. Ne var ki şaşkınlığı pek kısa sürdü. Aradan daha bir saat geçmeden Mr. Weston, bu işi çoktandır sezmiş olduğuna kendini neredeyse inandırmış bulunuyordu.

"Gizli tutulacak herhalde," dedi. "Bu işler zaten hep gizli tutulur, ta ki herkesin zaten bildiği anlaşılıncaya kadar. Yalnız, ne zaman konuşabileceğimi lütfen haber ver. Acaba Jane hiç kuşkulanmış mıdır, dersin?"

Ertesi sabah Highbury'ye giderek bu noktadaki merakını giderdi. Jane'e haberi verdi. Jane onun kızı sayılmaz mıydı, büyük kızı? Haberi ona kendisinin vermesi gerekirdi elbet. O sırada Miss Bates de orada olduğundan haber doğal olarak Mrs. Cole'a, Mrs. Perry'ye ve hemen sonra Mrs. Elton'a ulaştı.

Bu, konunun esas kişilerinin zaten beklemekte oldukları bir şeydi. Haberin Randalls'ta duyulduktan sonra kasabanın içine kaç zamanda erişeceğini merak etmişlerdi. Kendilerinin birçok evdeki akşam sohbetlerinde şaşkınlık ve tartışma konusu olduğunu tahmin ediyorlardı ki bunda çok da haklıydılar.

Genelde sözlüler birbirlerine pek uygun bulundu. Kimileri kızı, kimileri de erkeği daha şanslı bulabilirdi. Hepsinin birden Donwell Abbey'ye taşınıp Hartfield'i John Knightleylere bırakmalarını salık veren birkaç kişi çıkabilirdi ya da hizmetçiler arasında sürtüşmeler çıkacağını öngören birkaç kişi... Ama genelde dişe gelir bir itirazda bulunan olmadı, papaz evindekiler dışında! Burada haberin ilk şaşkınlığını yumuşatacak olumlu duygular yoktu. Mr. Elton'ın konuyla ilgisi, karısınınkine kıyasla daha hafifti. O yalnızca, "Umarım hanımefendinin gururu artık tatmin olur," ve, "Besbelli küçükhanım eskiden beri Knightley'yi kafese koymayı kuruyormuş," demekle yetindi. Ailecek Hartfield'de yaşanılacağını duyduğu zaman da erkekçe, "Mübarek olsun! Bana göre değil!" demek yürekliliğini gösterdi.

Gelgelelim Mrs. Elton gerçekten çok tasalanmıştı: "Vah, zavallı Knightley, zavallı adamcağız, yazık oldu ona!" Öyle üzülmüştü ki

anlatılamaz. Gerçi Knightley oldukça tuhaf huyluydu ama sayısız iyi yönleri de vardı. O kıza nasıl kanabilmişti? Ona zerrece âşık olduğunu Mrs. Elton hiç sanmıyordu. Zavallı Knightley! Aralarındaki o tatlı dostluğun sonu demekti bu. Oysa adamcağız onlara yemeğe çağrıldığı zaman nasıl da mutlu olurdu! Ama bunlar geçmişte kalmıştı artık. Zavallıcık! Artık Mrs. Elton'ın onuruna Donwell gezileri de yapılmayacaktı çünkü araya bir Mrs. Knightley girip her şeyin tadını kaçıracaktı. Tatsız mı tatsız! Gene de Mrs. Elton geçen gün onların kâhya kadınına ağzının payını vermekten pişman değildi. Hele iki evin birleşmesi, akıldışı bir karar! Dünyada yürümezdi. Kendisi Maple Grove yakınlarında bir aile biliyordu; böyle, bir arada yaşamayı denemişler ama üç aya kalmadan ayrılmak zorunda kalmışlardı.

Elli dördüncü bölüm

Zaman geçiyordu. Birkaç "yarın" daha, sonra Londra'dakiler geliyordu. Kaygı verici bir beklenti! Emma bir sabah, şimdiden içi kararararak bunu düşünürken Mr. Knightley içeri girince tasalı düşünceleri bir yana bıraktı. İlk keyifli selamlaşmadan sonra Mr. Knightley biraz sustu. Sonra daha durgun bir sesle, "Emma, sana bir söyleyeceğim var," dedi. "Bir haber."

Emma hemen onun yüzüne bakarak, "İyi mi, kötü mü?" diye sordu.

"Hangisi olduğunu ben de kestiremiyorum."

"Yok, iyi bir haber, yüzünüzden anlıyorum, gülmemeye çalışıyorsunuz."

Erkek, yüzünü ciddileştirerek, "Biricik Emma'm," dedi. "Duyduğun zaman sen hiç gülmeyeceksin, diye korkuyorum da."

"Ama nedenmiş? Sizin hoşunuza giden, yüzünüzü güldüren bir şey elbet benim de hoşuma gider, benim de yüzümü güldürür."

"Üzerinde anlaşamadığımız bir konu var... umarım yalnızca bir taneciktir..." Mr. Knightley gene gülümseyerek gözlerini kızın yüzüne dikip bir an sustu. "Aklına hiçbir şey gelmiyor mu? Unuttun mu? Harriet Smith."

Bu adı duyunca Emma'nın yanaklarını kan bastı; içini, nedenini bilmediği bir korku bürüdü.

Mr. Knightley, "Bu sabah ondan mektup aldın mı?" diye sordu. "Evet evet, aldın, her şeyi biliyorsun!"

"Hayır, mektup falan almadım, hiçbir şey bilmiyorum. Lütfen söyleyin."

“Görüyorum, kendini en kötü haberi duymaya hazırlamışsın. Haberim gerçekten kötü. Harriet Smith, Robert Martin’le evleniyor.”

Emma adeta yerinden sıçradığına göre bunu duymaya kendini hazırlamışa pek benzemiyordu. Fal taşı gibi açılmış gözleri, “Hayır, olamaz!” diyorsa da dudakları kapalıydı.

Mr. Knightley, “Ama öyle işte!” dedi. “Robert Martin’in kendisinden duydum. Yanımdan ayrılalı daha yarım saat ancak oldu.”

Emma ona hâlâ şaşkınlıktan dili tutulmuş gibi bakıyordu.

“Aynen korktuğum gibi, hiç hoşlanmadın bu haberden. Keşke bu konuda sen de benim gibi düşünebilseydin. Zamanla öyle olacak, görürsün. Zaman birimizden birimizin fikrini mutlak değiştirtecek. Bu arada da konuyu fazla konuşmamızın gereği yok, nasılsa.”

Emma kendini zorlayarak, “Yok, hayır, yanlış anladınız,” dedi. “Bu olay bana üzüntü verdiği için değil, inanamadığım için sessizim. Öyle olmayacak bir şey gibi geliyor ki! Yani Harriet Smith, Robert Martin’le evlenmeyi kabul etmiş, demek mi istiyorsunuz? Olamaz! Robert Martin ona yeniden öneride bulunmuş olamaz ki... henüz! Şimdilik niyeti bu, demek istiyorsunuz.”

Mr. Knightley gülümser, gene de kesin bir sesle, “Önermiş ve de kabul edilmiş, demek istiyorum,” diye karşılık verdi.

Emma, “Vay canına!” diye ünledi. “Bak hele!” Sonra, yüzüne hiç kuşkusuz yayılmaya başlamış olan sevinç, ferahlık ve keyif ifadelerini gizlemek için nakış sepetinin üstüne eğilerek, “Şimdi her şeyi anlatın bana,” dedi. “Bu işi anlamamı sağlayın. Nasıl, nerde, ne zaman? Her şeyi bilmeliyim. Ömrümde hiç bu kadar şaşırmamıştım. Ama bu haber üzmüyor beni. İnanın bana. Peki, nasıl, nasıl gerçekleşmiş bu iş?”

“Çok basit bir öykü aslında. Robert üç gün önce bir iş için kente gitmişti, ben de John’a göndermek istediğim bazı kâğıtları ona emanet ettim. Çocuk kâğıtları kardeşimin işyerine götürüyor. O akşam için onlarla birlikte açık hava tiyatrosuna gelmesi isteniyor. İki büyük oğlanı oraya götüreceklermiş. Kardeşim, yengem, Henry, John, bir de Miss Harriet Smith. Bizim Robert, gelmem, diyememiş. Onu yoldan almışlar, hepsi de çok eğlenmişler, Robert’i ertesi gün için yemeğe çağırmışlar. O da gitmiş, anladığım kadarıyla o arada

fırsatını bulup Harriet'le konuşmuş, bu da boşa gitmemiş. Harriet, evet, diyerek Robert'e layık olduğu mutluluğu bağışlamış. Robert dünkü posta arabasıyla kasabaya dönmüş. Bu sabah kahvaltıdan hemen sonra geldi, önce benim işlerim konusunda bilgi verdi, sonra da kendi meselesini anlattı. İşte, nasıl, nerde, ne zaman konusunda benim anlatabileceklerim bunlar; görüştüğünüzde arkadaşın Harriet sana daha uzununu anlatır. Ancak kadın dilinin hakkını verebileceği o ince ince ayrıntıları sayıp döker. Biz erkekler kendi aramızda konuşurken yalnızca büyük konuları ele alırız. Neyse, şu kadarını söyleyeyim ki bu sabah konuşurken Robert Martin mutluluktan nerdeyse uçar gibiydi; bana öyle geldi, yani."

Mr. Knightley sustu. Emma karşılık vermeyi göze alamadı. Konuşmak, içindeki çılgınca sevinci dışarı vurmak olurdu. Bir an beklemesi gerekti, yoksa sevdiği adam onun aklını kaçırmış olduğunu sanacaktı. Onun sessizliğinden tedirgin olan erkek biraz bekledi, sonra, "Emma, aşkım," dedi. "Demin bu olayın seni üzmeyeceğini belirttin ama sandığından daha çok üzülmüşsün, gibi geliyor bana. Robert'in ortaya çıkmış olması kötü olmuş sence, ama düşün ki, arkadaşının istediği şey işte buymuş. Senin onu zamanla, yakından tanıdıkça daha çok beğeneceğine yürekten inanıyorum. Sağduyusu, ilkeli karakteriyle seni kazanacaktır. Birey olarak arkadaşını emanet edecek ondan daha sağlam birini bulamazsın. Toplumdaki düzeyine gelince, Emma, elimde olsa bunu değiştirirdim ki bu, benim kolay söyleyebileceğim bir laf değil. Sen benimle William Larkins hakkında dalga geçiyorsun ama Robert Martin de en az Larkins kadar vazgeçilmez saydığım biridir, inan."

Emma'nın ona bakıp gülümsemesini istiyordu. O da, artık ağzını açarsa kulaklarına kadar yayarak sırıtmayacağından emin olduğu için, neşeyle gülümseyerek, "Beni onların evlenmesine alıştırmak için çırpınmanıza gerek yok," dedi. "Bence Harriet'in çok şansı varmış. Robert Martin'in akrabaları eminim onunkilerden daha düzeylidir, orası çok kesin. Ben yalnızca şaşkınlıktan susuyordum, şaşkınlıktan dilimi yuttum adeta. Nasıl afalladım anlatamam çünkü son zamanlarda Harriet kesinlikle onun konusunda çok, çok olumsuzdu, eskisinden çok daha fazla."

“Elbet arkadaşını sen daha iyi tanırsın canım, ama bana sorarsan Harriet yumuşak başlı, yufka yürekli, iyi bir kızcağız. Seni seviyorum, diyen bir genç adama kesin olumsuz baksa bile bunu fazla uzatacağını pek sanmam.”

Emma gülerek, “Vay canına, galiba siz onu benim kadar iyi tanıyorsunuz,” dedi. “Ama evlenmeye açıkça, kesinkes *evet*, dediğinden emin misiniz? Hadi, zamanla bunu yapabileceğini kabul edeyim ama daha şimdiden, evet, demiş olabilir mi? Onu yanlış anlamadınız ya? Öyle ya, bambaşka şeylerden konuşuyordunuz, iş konuları, sığır fuarları, yeni makineler falan derken, bunca karışık laf arasında onu yanlış anlamış olamaz mısınız? Robert Martin’in emin olduğu şey belki Harriet’in yanıtı değil de cins öküzlerinden birinin boyu bosuydu; olamaz mı yani?”

Emma şu anda Mr. Knightley’yle Robert Martin’in tipi ve havası arasındaki zıtlığın o denli ayırdındaydı... Harriet’i son gördüğünde aralarında geçen konuşmanın anısı belleğinde o denli tazeydi... onun, “Ben artık Robert Martin’le ilgilenecek biri değilim,” deyişini öyle açıkça duyar gibiydi ki, hâlâ aldığı haberin gelecekle ilgili olduğunu duymayı bekliyordu. Başka türlü olamazdı.

Mr. Knightley, “Bu ne cüret, küçükhanım, nasıl sorarsın bana bunu?” dedi. “Karşımdaki adamın nelerden söz ettiğini anlamayacak kadar et kafa mı diyorsun bana? Ne yapayım ben şimdi sana?”

“İltifat edeceksiniz tabii, çünkü ben buna alışığımdır, başka hiçbir şeyi kabul etmem. Şimdi bana yalın, basit bir yanıt verin bakalım. Harriet’le Robert’in şu sırada evlenme kararı almış olduklarından emin misiniz?”

Erkek tane tane konuşarak, “Eminim,” dedi. “Robert Martin bana Miss Smith’in ona evet, dediğini söyledi. Kullandığı sözcüklerde hiçbir bulanıklık, hiçbir belirsizlik yoktu. Sana bunun böyle olduğunu kanıtlayabilirim sanıyorum. Bana, şimdi ne yapması gerektiğini sordu. Kızın akraba ve dostları konusunda başvurabilecek, Mrs. Goddard’dan başka kimse tanımıyormuş. Mrs. Goddard’a gitmekten başka yapabileceği daha uygun bir şey biliyor muymuşum? Ben de bilmiyorum, dedim. O da, bugün akşamdan önce gidip Mrs. Goddard’ı görmeye çalışacağını söyledi.”

Emma en parlak gülüşüyle, "Artık yüzde yüz inandım," dedi. "Onlara yürekten mutluluklar diliyorum."

"Bu konuyu son konuştuğumuzdan bu yana olağanüstü değişmişsin."

"Umarım, çünkü o zaman sersemin biriydim."

"Ben de değiştim; şimdi artık senin Harriet'te bulduğun tüm erdemleri kabul etmeye hazırım. Onu tanımak için biraz çaba harcadım, senin hatırın için, hem de Robert Martin'in hatırı için, çünkü onun Harriet'e hâlâ âşık olduğunu iyi biliyordum. Son zamanlarda sık sık Harriet'le konuştum. Bunu sen de görmüşsündür. Hatta arada senin benden şüphelendiğini bile sandım. Onun zavallı Robert Martin'le arasını yaptığımı sanıyordun belki de. Bunu hiç yapmadım. Ama gözlemlerime göre o saf, uysal bir kız, çok yerinde fikirleri, sağlam ilkeleri var. Mutluluğu kuracağı yuvada arıyor, orada işe yarayacağını, sevgi bulacağını düşünüyor. Bunların çoğunu da sana borçlu olduğundan hiç kuşku duymuyorum."

Emma başını iki yana sallayarak, "Ben mi!" diye ünledi. "Ah, zavallı Harriet!"

Gene de kendini tuttu ve hak ettiğinden biraz daha fazla övgü dinlemeyi sineye çekti.

Az sonra babasının içeri girmesiyle söyleşileri sona erdi. Emma üzülmedi buna. Yalnız kalmak istiyordu. Kafası şaşkınlık ve sevinçle dopdolu, altüst olmuş durumdaydı. İçinden şarkı söylemek, dans etmek, bağırmak geliyordu. Biraz hareket edip kendi kendine konuşmadan, şarkı söyleyip gülmeden kendine gelemeyecekti.

Babası, artık her güne bindirmiş oldukları Randalls ziyareti için James'in arabayı hazırlatmaya gittiğini haber vermeye gelmişti; bu da Emma'ya hemen ortadan yitmek için fırsat verdi.

Emma'nin içindeki coşkun, sevinç ve şükran kaynaşması tahmin edilebilir. Harriet'in mutlu olacağını öğrenmesiyle kendi mutluluğunun üstündeki gölge de kalkmıştı ve genç kız şimdi aşırı mutluluktan aklını oynatmak tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Arzu edebileceği ne kalmıştı? Yalnızca olgunlaşarak ona, aklı ve duyguları eskiden beri kendisininkilerden üstün olan sevdiği adama gitgide

daha layık olmak. Geçmişteki aptallıklarından ders alarak gelecekte alçakgönüllü olmayı ve adımlarını daha dikkatli atmayı öğrenmek...

Emma bu şükran duygularında ve kararlarında ciddiydi, çok ciddi. Gene de arada, bunların orta yerinde kıkır kıkır gülmekten kendini alamadığı oluyordu. Öykünün böyle sona ermesine, beş ay önceki o derin hüsranın böyle bitivermesine gülmemek olası değildi ki! Meğer ne tutkun gönülmüş o!.. Ne Harriet'mış ama!

Şimdi artık onun kasabaya dönmesi Emma'yı sevindirecekti, Robert Martin'i tanımak da sevindirici olacaktı, her şey sevindirici olacaktı. Bu sevinçlerin en başında da, artık Mr. Knightley'den saklı tutması gereken hiçbir şey kalmamış olması geliyordu. Mizacına o kadar ters gelen gizli kapaklılıklar, saman altından su yürütmeler, sır saklamalar çok yakın bir zamanda temelli ortadan kalkacaktı. Emma artık sevdiği adama karşı, zaten görev bildiği gibi bütünüyle dürüst ve açıksözüne, güvenilir biri olabileceğini düşündükçe yeniden sevince kapılıyordu.

Bu coşkun neşe içinde babasıyla arabaya binip yola çıktı. Onun dediklerine her zaman kulak vermese de her zaman onay veriyordu. Mr. Woodhouse Tanrı'nın her günü Randalls'a gitmek zorunda olduğuna, yoksa zavallı Mrs. Weston'ın büyük hayal kırıklığına uğrayacağına kendini inandırmıştı. Emma da susarak ya da konuşarak, babasını avutup rahatlatan bu inancı pekiştiriyordu.

Randalls'a vardıklarında Mrs. Weston salonda yalnızdı. Daha bebeğin hatırını ancak sormuşlar, Mrs. Weston, Mr. Woodhouse'un her zaman umduğu teşekkürleri ancak sıralamıştı ki, pencerenin dışından iki kişinin geçtiği gözlerine çarptı.

Ev sahibesi, "Frank'le Miss Fairfax," dedi. "Tam size de söylüyordum: Frank'in bu sabah çıkıp gelmesi öyle tatlı bir sürpriz oldu ki. Yarına kadar kalıyor, Miss Fairfax'i de razı ettik, bugünü bizimle geçirecek. İçeri geliyorlar, sanırım."

Dakika olmadan içeri girmişlerdi bile. Emma, Frank'i görünce çok sevindi ama ne olsa iki tarafta da biraz gerginlik ve utandırıcı bir sürü anı vardı. Hemen, gülümseyerek, candan tokalaştılar ama sıkılganlıkları yüzünden önce pek konuşamadılar. Herkes yeniden yerli yerine oturunca da üzerlerine bir süre koyu bir sessizlik indi. Emma son günlerde Frank'i yeniden, hem de Jane'le birlikte görmeyi

çok istediğini düşünüp durmuştu; işte isteği gerçekleşiyordu, ne var ki genç kız şimdi bunun umduğu kadar sevindirici olduğundan kuşkuluydu. Neyse ki Mr. Weston aralarına katılıp da bebecik de içeri getirildiği zaman artık konuşacak konu ve heves kıtlığı çekmediler ve Frank Churchill bir ara cesaret ve fırsat bularak Emma'nın yanına geldi.

"Size teşekkür etmek istiyorum, Miss Woodhouse, Mrs. Weston'ın mektuplarından birinde bana bağışlayıcı bir mesaj yollamışsınız. Umarım arada geçen günler sizi daha az bağışlayıcı yapmamıştır da o sözlerinizi geri çekmezsiniz."

Emma sonunda dili çözüldüğü için sevinerek, "Yok yok, hiç de değil!" diye ünledi. "Sizi gördüğüme, yüz yüze kutlayabildiğime özellikle sevindim."

Frank ona yürekten teşekkür etti ve bir süre, derin bir içtenlikle mutluluğundan ve şükran duygularından söz etti. Gözlerini Jane'den yana çevirerek, "Çok iyi görünmüyor mu, eskisinden çok daha iyi?" diye sordu. "Görüyorsunuz ya, babamla Mrs. Weston onu nasıl el üstünde tutuyorlar?"

Çok geçmeden gene eski canlılığı yerine geldi ve Campbellların dönmesini beklediklerini söyledikten sonra gözlerinin içi gülerek "Dixon" adını andı. Emma kızardı ve yanında bu adın anılmasını yasakladığını bildirdi.

"Ne zaman duysam utancımdan yerin dibine giriyorum," dedi.

"Utanması gereken benim aslında... Ama söyleyin bana, son zamanlarda bizden hiç kuşkulanmamış mıydınız, gerçekten? Başlangıçta hiçbir şey sezmediğinizi biliyorum ama sonradan?.."

"Zerrece kuşkulanmadım, inanın bana."

"Doğrusu şaşılacak bir şey. Bir keresinde ramak kalmıştı... keşke söyleseymişim, çok daha iyi olurmuş. Yaptığım şeylerin çoğu yanlıştı, hem de *kötü* yanlışlar, bu yüzden sonuçları hep olumsuz oldu. Oysa gizlilik yeminini bozup size her şeyi anlatsaydım, *iyi* bir yanlış yapmış olurdum."

Emma, "Artık üstünde durmaya değmez," dedi.

"Dayımın aklını yatırıp Randalls'a getirebileceğimi umuyorum. Jane'le tanışmak istiyor. Campbelllar döndüğü zaman Londra'da hep birlikte kalacağız, Jane'i alıp kuzeye, evimize götüreceğim güne

kadar. Ama şu sırada, ondan o kadar uzaktayım ki! Çok zor, öyle değil mi, Miss Woodhouse? Barıştığımızdan beri, bu sabaha kadar hiç görüşemedik. Bana acıyorsunuz, değil mi?"

Emma ona gerçekten acıdığını öyle içten söyledi ki genç adam, aklına birden keyifli bir şey gelerek, "Ha, sırası gelmişken!" diye ünledi. Sonra sesini alçaltarak, "Mr. Knightley iyidir ya, umarım?" diye sordu. "Mrs. Weston'a yazdığım mektubu okuduğunuzu biliyorum; sizin için dilediğim şey de aklınızdadır sanırım. İzin verirseniz ben de sizi kutlayayım. Bu haberi son derece sevindirici bulduğuma inanmanızı isterim. Mr. Knightley öyle bir erkek ki onu övmek bile benim haddime düşmez."

Emma çok hoşnut kalmıştı, tek istediği konuşmanın hep böyle sürüp gitmesiydi. Gelgelelim bir süre sonra Frank kendi durumunu ve kendi sevgilisini konuşmaya başlamıştı:

"Hiç böyle ten gördünüz mü? Öylesine pürüzsüz ve duru! Hem de aslında sarışın olmadığı halde! Sarışın diyemezsiniz ona. Koygun saçları ve kirpikleriyle, benzersiz bir ten rengi bu, soylu bir renk, bir saraylı rengi, yanaklarının pembeliği de ancak güzel olmasına yetecek kadar, daha fazla değil."

Emma hınzırca, "Ben onun tenine ve renklerine her zaman hayran olmuşumdur," dedi. "Ama sizin, onun rengini aşırı solgun bulduğunuzu hayal meyal anımsar gibiyim. Önceleri, ondan ilk konuştuğumuz sıralar. Yoksa unuttunuz mu?"

"Hayır, asla! Amma da küstahtım ama, öyle değil mi? Bilmiyorum, hangi cüretle..."

Ama genç adam o günleri anarken öyle kana kana gülüyordu ki Emma, "Bence ne, biliyor musunuz?" dedi. "Bence bütün o sıkıntı ve üzüntüleriniz arasında bile, hepimizi kandırmış olmak sizi adamakıllı eğlendirmiş. Çok eğlenmişsiniz, bana kalırsa. Kendinizi böyle avutmuşsunuz."

"Yok, hayır, hayır, hayır! Bana böyle bir şeyi nasıl kondurabiliyorsunuz? Dünyanın en sefil yaratığıydım."

"İşin gülünecek yönünü görmeyecek kadar sefil değil ama! Hepimizi kandırdığınızı düşündükçe keyiften dört köşe olduğunuza hiç kuşku duymuyorum. Belki çok şüpheciyim ama ne yalan

söyleyeyim, aynı durumda ben olsam ben de epey eğlenirdim gibime geliyor. Siz ve ben biraz birbirimize benziyoruz, bence."

Frank Churchill buna hafif bir reveransla karşılık verdi.

Emma bir an sonra içten bir duyarlıkla, "Mizacımız değilse bile yazgılarımız benzeşiyor," diye ekledi. "Bu yazgı ikimizi de, kendimizden çok üstün kişilerle birleştireceğe benziyor."

Frank hemen, "Doğru, çok doğru," dedi. "Hayır, sizin yönünüzden doğru değil. Kimse sizden üstün olamaz ama dediğiniz benim için çok doğru. Ben bir melek buldum. Bakın ona. Her hali tavrıyla eşsiz değil mi? Boynunu şu döndürüşüne bakar mısınız, gözlerine, babama bakışına!" Eğilip fısıltıyla konuşarak, "Dinleyin, dayım yengemin bütün ziynetlerini Jane'e verecek. Hepsi yeniden yapılacak, ne güzel, değil mi? Saçlarını süslemek için de bir şeyler yaptırmak istiyorum. O siyah saçların üzerinde mücevherler çok nefis durur, öyle değil mi?"

Emma, "Gerçekten de nefis," dedi. Öyle candan konuşmuştu ki Frank de içinden gelerek, "Öyle sevindim ki yeniden görüşebildiğimize!" diye coşkuyla konuştu. "Çok da iyi gördüm sizi! Buluşmamızı dünyada kaçırmak istemezdim. Siz buraya gelmeseydiniz mutlaka ben Hartfield'e gelecektim."

Diğerleri bu arada bebekten konuşmaktaydılar. Mrs. Weston bir önceki gece yavruyu biraz hasta zannederek geçirdiği korkuyu anlatıyordu. Aptallık etmişti ama ne yapsın, telaşlanmıştı ve Mr. Perry'yi çağırmasına ramak kalmıştı. Belki kendinden utanmalıydı ama Mr. Weston da onun kadar kaygıya kapılmıştı. Oysa on dakika sonra bebeciğin bir şeysi kalmamıştı. Mrs. Weston'ın anlattıklarını özellikle çok ilginç bulan Mr. Woodhouse onu, Mr. Perry'yi çağırmayı düşündüğü için takdir ediyor, gene de çağırmamış olmasına vahvahlanıyordu. "Yavrucuğun en ufacık bir rahatsızlığında, hemencecik iyileşse bile, Mr. Perry'yi mutlaka çağırmalısınız. Ne kadar telaş etseniz azdır; Mr. Perry'yi çok sık çağırmaktan da sakın çekinmeyin. Belki geçen gece de çağırsanız daha iyi olurdu. Gerçi yavrucuk iyi görünüyor, her şeye karşın çok iyi... gene de, keşke Mr. Perry onu bir görmüş olaydı, diyorum."

Doktorun adı Frank Churchill'in kulağına çarpmıştı. Emma'ya döndü, bir yandan da Jane Fairfax'le göz göze gelmeye çalışarak,

“Perry mi!” diye ünledi. “Sevgili dostum Perry! Neler konuşuyorsunuz onunla ilgili? Buraya mı gelmiş bu sabah? Neyle gidip geliyor bu günlerde? Araba aldı mı sonunda?”

Emma onun neye değindiğini çabucak anlayarak gülmeye başladı. Jane’in de Frank’in sözlerini duymuyormuş gibi durmaya çalıştığı halde aslında duyduğu yüzünden okunuyordu.

Frank, “Ne olağandışı bir rüyaydı ama!” dedi. “Ne zaman düşünsem gülüyorum. Miss Woodhouse, Jane bizi duyuyor, evet duyuyor; yüzünden, gülümseyişinden, boş yere surat asmaya çalışmasından anlıyorum. Bakın ona. Nasıl, şu anda gözlerinin önünden o eski mektubunun satırları geçmiyor mu? O havadisi ben o mektuptan öğrenmiştim. Görmüyor musunuz? Jane şu anda benim boş bulunuşum yüzünden çektiği sıkıntıyı yeniden yaşıyor; bu yüzden öbürlerini dinler gibi yapmasına karşın dikkatini başka hiçbir şeye veremiyor.”

Jane bir an açıkça gülmekten kendini alamadı. Hâlâ gülümseyerek sevdiği adama döndü ve yavaş, sıkılgan bir sesle, “Bu gibi şeyleri anımsamaya nasıl dayanıyorsun, anlamıyorum,” dedi. “Arada ister istemez insanın aklına geliyorlar, tabii ama sen resmen *davet* ediyorsun onları!”

Frank buna karşılık olarak bol bol, hem de çok eğlendirici bir üslupla konuştu ama bu konuda Emma’nın görüşleri daha çok Jane’den yanaydı. Randalls’tan ayrıldığı zaman içinden doğal olarak iki erkeği kıyaslamaya başladı. Frank Churchill’i gördüğüne çok sevinmişti, evet, ona gerçekten bir dost gözüyle bakıyordu artık. Gene de, Mr. Knightley’nin üstün kişiliğini hiç şu andaki kadar açıkça algılamamıştı. Böylece genç kız bu çok sevinçli günün sonunu, bu kıyaslama sayesinde kendi erkeğinin değerini yeniden, coşkuyla duyumsamanın mutluluğuyla getirdi.

Elli beşinci bölüm

Eğer Emma arada Harriet konusunda kaygıya kapılıyor, onun Mr. Knightley'ye olan tutkusunun gerçekten geçtiğinden ve başka bir erkeği kendi gönül rızasıyla kabul edebildiğinden şüphe ediyorduysa bile, bu belirsizliğin sıkıntısı uzun sürmedi. Birkaç gün sonra Londra'dakiler kasabaya geldiler. Emma'nın içinin rahat etmesine, Harriet'le yalnız olarak bir saat geçirmesi yetti. Akıl alacak gibi değildi ama Robert Martin şimdi Mr. Knightley'nin yerini almış, Harriet'in gelecekle ilgili tüm mutluluk hayallerinin temelini oluşturuyordu.

Harriet ilk başta biraz sıkıntılı ve durgundu. Ne var ki önceleri haddini bilmeden saçmalıklar yaptığını, kendi kendini aldattığını itiraf eder etmez sıkıntısı bir anda dağılıp gitti. Genç kız, geçmişi zerrece umurunda değilmiş gibi, bugünün ve geleceğin sevinçleriyle dopdoluydu. Emma'nın Mr. Knightley'ye ilişkin kaygısına gelince; Harriet onu o konuda yürekten, coşkuyla kutlayarak bu korkuyu da giderdi. Londra'daki o ilk tiyatro gecesi ve sonra ertesi günkü akşam yemeği konusunda tüm ayrıntıları öyle şen şakrak veriyordu ki daha saatlerce bıkıp usanmadan konuşabileceği belliydi. Peki, bütün bunlar ne anlama geliyordu? Emma şimdi artık kabul ediyordu ki arkadaşı, Robert Martin'den her zaman hoşlanmış ve genç çiftçinin onu sevmekten vazgeçmeyişine karşı koyamamıştı. Olayın bundan ötesini Emma'nın aklı almıyordu.

Gene de sevindirici bir olaydı bu; Emma bu görüşünü pekiştirmek için her gün yeni bir neden buluyordu. Harriet'in babası ortaya çıkmıştı. Meğer kendisi kızına her zaman rahat bir yaşam sağlayacak kadar zengin ve bu arada kendi adını gizleyecek kadar

efendi olan bir tüccarmış. İşte, Emma'nın, küçük arkadaşının damarlarında görmeye o kadar teşne olduğu asil kan buymuş! Belki birçok centilmeninki kadar lekesiz bir kan, gene de Emma'nın Mr. Knightley'ye, Churchilllere, hatta Mr. Elton'a uygun görmeye çalıştığı kan değildi. Soyluluğun ya da büyük bir servetin silmediği piçlik lekesi, leke olarak kalmaya mahkûmdu.

Baba tarafından bir itiraz gelmedi; damada cömert davranıldı; her şey yolunda gitti. Artık Hartfield'e girip çıkmaya başlayan Robert Martin'i yakından tanıdıkça Emma, onun, Harriet'i mutlu etmeye yetip artacak kadar değerli ve sağlam bir erkek olduğunu çekincesiz kabul etti. Arkadaşının herhangi bir iyi huylu erkekle mutlu olabileceğinden kuşkusu yoktu ama Robert gibi bir erkekle, öyle bir ev ortamında insan, ilerisi için yalnız mutlulukla kalmayıp huzur, güven ve gelişme bile umut edebilirdi. Harriet onu seven, ondan daha akıllı kimselerin arasında, tehlikesiz olacak kadar tenha, sıkıcı olmayacak kadar işlek bir yerde yaşayacaktı. Orada onu yanlış yola sürükleyebilecek bir kimse ve sürüklenebileceği bir yanlış yol bulunmayacaktı. Harriet saygın ve doygun bir kadın olacaktı. Emma onun, Robert Martin gibi bir erkeğin gönlünde böylesine derin ve güçlü duygular uyandırabilmiş olduğu için dünyanın en şanslı insanı olduğuna inanıyordu. Ya da, dünyanın en şanslı ikinci insanı, Emma'dan sonra...

Harriet, Martinlerin arasına karıştığından beri Hartfield'e daha seyrek gelmeye başlamıştı ki bu da üzülünecek bir durum değildi. Emma'yla aralarındaki yakınlık ister istemez soğuyacak, arkadaşlıkları iyi niyetli, dingin bir ilgiye dönüşecekti. İşin güzel yanı, kaçınılmaz ve gerekli olan bu durumun daha şimdiden gerçekleşmeye başlamış olmasıydı, hem de en doğal biçimde, adım adım.

Eylül ayı sona ermeden Emma kiliseye, Harriet'in nikâhına gitti. Onun, hayatını Robert Martin'le birleştirmesini öyle içine sinerek izledi ki, hiçbir tatsız anı, hatta nikâhı Mr. Elton'ın kıyması bile keyfini kaçıramadı. Belki de o anda Mr. Elton'ı yalnızca, bundan sonra onun kendi nikâhını kutsayacak olan bir papaz olarak görüyordu. Böylece, kasabanın bu üç çiftinden en son nişanlananı, en önce nikâhlanmış oldu.

Jane zaten Highbury'den ayrılmış ve Campbellların yanındaki sevgili yuvasının sıcaklığına yeniden kavuşmuştu. Dayı yeğen Mr. Churchiller de Londra'da olduğundan yalnızca kasım ayının gelmesi bekleniyordu.

Emma ile Mr. Knightley, gerçi şimdiden kesin bir karar vermeye tam cesaretleri yoktu ama, düğünleri için ekim ayını seçmişlerdi. Niyetleri John ve Isabella, Hartfield'deyken evlenmek, böylece deniz kıyısında bir yerde iki hafta geçirebilmeye fırsat yaratmaktı. John, Isabella, bütün dostları bu tasarıdan yanaydı. Gelgelelim Mr. Woodhouse... onu rızasını vermeye nasıl razı edeceklerdi... onların evliliğinden hâlâ, söz etse bile ancak gelecekteki bir olay olarak söz eden Mr. Woodhouse?..

Konuyu ilk açmaya çalıştıklarında Mr. Woodhouse öylesine perişan oldu ki umutlarını neredeyse yitirdiler. Ama ikinci bir ağız arama girişimi daha ılımlı geçti. Yaşlı baba bu işin kaçınılmaz olduğunu, ne yapsa önleyemeyeceğini düşünmeye başladı ki bu onun, kaderine razı olma yolunda attığı çok olumlu bir adımdı. Mr. Woodhouse gene de mutlu sayılmazdı. Hayır, tersine öyle mutsuz bir hali vardı ki kızının cesareti kırıldı. Onun acı çektiğini, kendini kenara itilmiş saydığını görmeye dayanamıyordu. Gerçi Knightley kardeşlerin ikisi de, bir kez düğün yapıldıktan sonra Mr. Woodhouse'un üzgünlüğünün kısa zamanda geçeceğini söylüyorlardı, Emma da buna aklıyla katılıyordu, ama hâlâ duraksıyor, bir türlü ileriye adım atamıyordu.

Bu gergin durumda imdatlarına yetişen şey, Mr. Woodhouse'un zihninde oluşan ani bir aydınlanma ya da sinir sistemindeki olağanüstü bir iyileşme değildiyse de aynı sürecin ters yönden işleyerek sonucu sağladığı söylenebilir. Bir gece Mrs. Weston'ın kümesindeki bütün hindiler çalındı; hırsızın insan olduğu anlaşılıyordu. Çevredeki başka kümeslerin de başına aynı şey geldi. Mr. Woodhouse'un kuruntulu ölçülerine göre bunlar basit hırsızlık değil *haneye tecavüz*'dü. Adamcağızın tüm rahatı kaçmıştı. Müstakbel damadının koruması olmasa Tanrı'nın her gecesini korkudan uykusuz geçireceğini biliyordu. Böylece kendini bütünüyle Knightley kardeşlerin gücüne, kararlılık ve becerisine teslim etti. İki Mr. Knightley'den biri, onu ve sevdiklerini koruduğu

sürece Hartfield güvende demekti. Gel gör ki Mr. John Knightley, kasımın ilk haftasının sonundan önce Londra'ya dönmek zorundaydı.

Bu sıkıntının sonucu olarak yaşlı baba, kızının şu sırada umut bile edemeyeceği, gönlünden kopan bir istekle, rızasını neredeyse güle oynaya verdi ve Emma nihayet düğün gününü kararlaştırabildi. Böylece, Mr. ve Mrs. Robert Martin'in evlenmesinin üstünden daha bir ay geçmeden, Mr. Elton, Mr. Knightley'yle Miss Woodhouse'un nikâhını kıymaya çağrıldı.

Düğünün, diğer gösterişten uzak, sade düğünlerden pek farkı olmadı. Kocasının anlattığı ayrıntıları yorumlayan Mrs. Elton bu düğünü kendisininkiyle kıyaslanamayacak kadar sönük buldu. "Birkaç tanecik beyaz saten, yok denecek kadar az dantel şapka tülü; içler acısı, doğrusu! Selina duyduğunda inanmak istemedi!"

Ne var ki bu noksanlara karşın, kilisede töreni izlemek için toplanan bir avuç gerçek dostun dilekleriyle umutları, güvenleriyle iyimserlikleri boşa çıkmadı çünkü Emma'yla Mr. Knightley evlilikte kusursuz mutluluğa eriştiler.